

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, till lag om centralen för utredning av penningtvätt samt till vissa lagar som har samband med dem

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att en ny lag om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism ska stiftas. Syftet med propositionen är att effektivare förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism så att lagstiftningen i större utsträckning bygger på riskbedömning. Genom propositionen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv om penningtvätt och finansiering av terrorism.

Enligt den föreslagna lagen ska statsrådet, tillsynsmyndigheterna, advokatföreningen och de rapporteringsskyldiga sammanslutningarna och näringsidkarna göra en bedömning av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det föreslås att tillsynsmyndigheternas och advokatföreningens befogenheter förbättras och att tillsynsmyndigheterna ska bemyndigas att påföra administrativa påföljder. Vidare ska de rapporteringsskyldigas förutsättningar att identifiera sina kunder förbättras genom bestämmelser om sammanslutningars skyldighet att registrera personer med betydande ägarandelar i företag samt andra verkliga förmånstagare i sammanslutningar. Handelsregisterlagen, föreningslagen, religionsfrihetslagen och stiftelselagen innehåller särskilda bestämmelser om registrering.

Det föreslås att en särskild lag stiftas om centralen för utredning av penningtvätt, för att understryka att det är fråga om en polisiär enhet på vilken delvis tillämpas polislagstiftningen och andra dataskyddsbestämmelser än på rapporteringsskyldiga och tillsynsmyndigheter.

I propositionen föreslås dessutom ändringar i 25 lagar. Det är huvudsakligen fråga om hänvisningar och andra tekniska ändringar, med undantag för vissa materiella bestämmelser om registrering av verkliga förmånstagare och bestämmelser om tillsynsmyndigheter.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2017 och avses bli behandlad i samband med den.

Avsikten är att lagarna huvudsakligen ska träda i kraft den 1 januari 2017 eller så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	6
1 INLEDNING.....	6
2 NULÄGE	8
2.1 Lagstiftning och praxis.....	8
Den nationella lagstiftningen.....	8
Tillsyn enligt penningtvättslagstiftningen och resurser.....	13
Centralkriminalpolisens central för utredning av penningtvätt samt anmälningar till den.....	19
Företeelser i samband med penningtvätt och terrorismfinansiering.....	23
Bekämpning av terrorism	24
Nationell forskning om riskerna för penningtvätt och terrorismfinansiering.....	25
Patent- och registerstyrelsens samt Skatteförvaltningens register och programmet för genomförande av en nationell servicearkitektur	25
Penningspel	30
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i EU och i andra länder.....	31
FATF	31
Det fjärde penningtvättsdirektivet.....	32
Förordningen om information om betalaren	42
Det andra betaltjänstdirektivet.....	45
Betalkontodirektivet.....	46
Finansmarknadsdirektivet	47
Revidering av EU:s lagstiftning om dataskydd.....	47
2.3 Bedömning av nuläget	49
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	50
3.1 Målsättning	50
3.2 Alternativ	50
Administrativa ekonomiska påföljder	50
Alternativa sätt att skapa register över verkliga förmånstagare	54
Revisorer, bokförare, skatterådgivare, advokater och andra som tillhandahåller juridiska tjänster samt fastighetsförmedlare.....	56
3.3 De viktigaste förslagen.....	58
Tillämpningsområde.....	58
Penningspel	58
Riskbedömning.....	59
Den riskbaserade metoden.....	60
Kundkontroll	60
Regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt	60
Uppgifter om verkliga förmånstagare	61
Centralen för utredning av penningtvätt.....	67
Energimyndighetens ställning.....	67
Uppgiftsskydd	68
Myndigheternas befogenheter	69
Åland	69
Påföljder och ändringssökande.....	70

RP 228/2016 rd

4	PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	72
4.1	Ekonomiska konsekvenser	72
	Statsfinansiella konsekvenser	72
	Konsekvenser för företagen	73
4.2	Konsekvenser för samhällsekonomin och en totalekonomisk utredning av konsekvenserna	78
4.3	Konsekvenser för myndigheterna	78
4.4	Samhälleliga konsekvenser	82
5	BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	84
5.1	Beredningsskeden och beredningsmaterial	84
5.2	Remissyttranden och hur de har beaktats	85
6	SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	88
	DETALJMOTIVERING	90
1	LAGFÖRSLAG	90
1.1	Lag om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism	90
	1 kap. Allmänna bestämmelser	90
	2 kap. Riskbedömning	99
	3 kap. Kundkontroll	103
	4 kap. Anmälningsskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner	112
	5 kap. Registret för övervakning av penningtvätt	116
	6. kap. Uppgifter om verkliga förmånstagare	120
	7 kap. Tillsyn	123
	8 kap. Administrativa påföljder	129
	9 kap. Särskilda bestämmelser	136
1.2	Lag om centralen för utredning av penningtvätt	140
1.3	Lagen om Finansinspektionen	150
1.4	Handelsregisterlagen	150
1.5	Kreditinstitutslagen	152
	15 kap. Förfaranden vid kundtransaktioner	152
	20 kap. Administrativa påföljder	152
1.6	Lagen om investeringstjänster	152
	12 kap. Sekretess och kundkontroll	152
	15 kap. Administrativa påföljder	153
1.7	Lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet	153
	8 kap. Särskilda bestämmelser	153
1.8	Lagen om placeringsfonder	153
1.9	Lagen om betalningsinstitut	153
1.10	Lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder	153
	12 kap. Erbjudande av andelar	153
	22 kap. Påföljder och överklagande	153
1.11	Lagen om pantlåneinrättningar	153
1.12	Lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi	154
1.13	Mervärdesskattelagen	154
1.14	Lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism	154
1.15	Konsumentskyddslagen	154
	7 kap. Konsumentkrediter	154
1.16	Lagen om försäkringsavtal	154
1.17	Kreditupplysningslagen	154
1.18	Lotterilagen	155

RP 228/2016 rd

1.19	Försäkringsbolagslagen.....	155
	6 kap. Försäkringsbolagets ledning, företagsstyrningssystem och placering av tillgångar	155
1.20	Föreningslagen.....	155
1.21	Religionsfrihetslagen	155
	2 kap. Registrerade religionssamfund	155
1.22	Företags- och organisationsdatalagen	156
1.23	Lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler	157
1.24	Lagen om utsläppshandel.....	157
1.25	Lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen	158
1.26	Lagen om gräsrotsfinansiering.....	158
1.27	Lagen om advokater.....	158
2	IKRAFTTRÄDANDE	158
3	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSDRÖNING	158
3.1	Betydande utövning av offentlig makt samt administrativa ekonomiska påföljder	158
3.2	Skydd för privatlivet	160
3.3	Egendomsskydd	167
3.4	Näringsfrihet	168
3.5	Rättsskydd	170
	LAGFÖRSLAG	175
	1. Lag om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism	175
	2. Lag om centralen för utredning av penningtvätt	207
	3. Lag om ändring av lagen om Finansinspektionen.....	212
	4. Lag om ändring av handelsregisterlagen.....	213
	5. Lag om ändring av 20 kap. 1 § och 15 kap. 6 § i kreditinstitutslagen.....	217
	6. Lag om ändring av 12 kap. 3 § och 15 kap. 2 § i lagen om investeringstjänster.....	218
	7. Lag om ändring av 8 kap. 4 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet.....	219
	8. Lag om ändring av 45 och 144 § i lagen om placeringsfonder	220
	9. Lag om ändring av 7 och 24 § i lagen om betalningsinstitut.....	221
	10. Lag om ändring av 22 och 12 kap. i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder	222
	11. Lag om ändring av 28 och 40 § i lagen om pantlåneinrättningar	223
	12. Lag om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi	224
	13. Lag om upphävande av 209 s § 2 mom. i mervärdesskattelagen	225
	14. Lag om ändring av 3 § i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism.....	226
	15. Lag om ändring av 7 kap. 15 § i konsumentskyddslagen.....	227
	16. Lag om ändring av 6 a och 16 § i lagen om försäkringsavtal.....	228
	17. Lag om ändring av 19 och 30 § i kreditupplysningslagen.....	229
	18. Lag om ändring av 14 a och 64 § i lotterilagen.....	230
	19. Lag om ändring av 6 kap. 13 § i försäkringsbolagslagen.....	231
	20. Lag om ändring av 48 och 52 § i föreningslagen	232
	21. Lag om ändring av religionsfrihetslagen.....	233
	22. Lag om ändring av företags- och organisationsdatalagen	234
	23. Lag om ändring av lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler	236

RP 228/2016 rd

24. Lag om ändring av 67 och 73 § i lagen om utsläppshandel	238
25. Lag om ändring av 13 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen	239
26. Lag om ändring av 12 § i lagen om gräsrotsfinansiering	242
27. Lag om ändring av 6 § i lagen om advokater	243
BILAGA	244
PARALLELLTEXT	244
3. Lag om ändring av lagen om Finansinspektionen.....	244
4. Lag om ändring av handelsregisterlagen.....	246
5. Lag om ändring av 20 kap. 1 § och 15 kap. 6 § i kreditinstitutslagen.....	252
6. Lag om ändring av 12 kap. 3 § och 15 kap. 2 § i lagen om investeringstjänster.....	253
7. Lag om ändring av 8 kap. 4 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet.....	255
8. Lag om ändring av 45 och 144 § i lagen om placeringsfonder	256
9. Lag om ändring av 7 och 24 § i lagen om betalningsinstitut.....	257
10. Lag om ändring av 22 och 12 kap. i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder	258
11. Lag om ändring av 28 och 40 § i lagen om pantlåneinrättningar	259
12. Lag om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi	260
14. Lag om ändring av 3 § i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism.....	261
15. Lag om ändring av 7 kap. 15 § i konsumentskyddslagen.....	262
16. Lag om ändring av 6 a och 16 § i lagen om försäkringsavtal.....	263
17. Lag om ändring av 19 och 30 § i kreditupplysningslagen.....	264
18. Lag om ändring av 14 a och 64 § i lotterilagen	266
19. Lag om ändring av 6 kap. 13 § i försäkringsbolagslagen.....	267
20. Lag om ändring av 48 och 52 § i föreningslagen	268
21. Lag om ändring av religionsfrihetslagen.....	269
22. Lag om ändring av företags- och organisationsdatalagen	270
23. Lag om ändring av lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler.....	274
24. Lag om ändring av 67 och 73 § i lagen om utsläppshandel	278
25. Lag om ändring av 13 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen	279
26. Lag om ändring av 12 § i lagen om gräsrotsfinansiering	283
27. Lag om ändring av 6 § i lagen om advokater	284

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

För att upprätthålla ett stabilt och pålitligt finansiellt system inom Europeiska unionen, nedan EU, och dess medlemsstater samt för att trygga den inre marknadens funktion krävs det förebyggande åtgärder för att förhindra allvarliga störningar och hot i verksamheten. Om man inom det finansiella systemet inte kan förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism, kan detta få negativa ekonomiska konsekvenser och destabilisera finansmarknaden t.ex. genom störningar i internationella kapitalflöden, minskade investeringar och lägre ekonomisk tillväxt samt andra finansiärers ovilja att göra affärer, sämre anseende, lägre förtroende och tillsynsrisiker. Penningtvätt och finansiering av terrorism får också samhälleliga återverkningar.

Enligt det strategiska programmet för statsminister Juha Sipiläs regering behövs det gemensamma åtgärder för bekämpning av terrorism, internationell brottslighet och hybridhot. De ökande riskerna och nya hotbilderna kräver nya typer av beredskap och konkreta åtgärder från hela samhällets sida. Regeringen stödjer enligt programmet tanken på en övergripande säkerhetsstrategi på det nationella planet, inom EU och i det internationella samarbetet. Detta gäller särskilt bekämpningen av nya och omfattande hot, såsom hybridpåverkan, cyberattacker och terrorism.

Penningtvätt och finansiering av terrorism utgör ett betydande hot mot det finansiella systemet. Med penningtvätt avses verksamhet som innebär att egendom med ett brottsligt eller olagligt ursprung överförs via lagliga betalningssystem i syfte att dölja egendomens faktiska natur, ursprung eller ägare. Med finansiering av terrorism avses däremot tillhandahållande eller insamling av medel med lagligt eller olagligt ursprung för användning av medlen i terroristiskt syfte. Brottet penningtvätt definieras i 32 kap. 6 § och brottet finansiering av terrorism i 34 a kap. 5 § i strafflagen (39/1889). Penningtvätt och finansiering av terrorism är ofta internationella företeelser som kan bekämpas genom ett nära internationellt samarbete samt med gemensamma internationella regler och principer.

Enligt internationella valutafondens (IMF) uppskattning utgör värdet av den globala penningtvätten 2—5 procent av hela världens bruttonationalprodukt. FN:s organ mot brott och narkotika (UNODC) gjorde år 2009 bedömningen att penningtvätt årligen omsatte 1,6 biljoner dollar eller 2,7 % av världens bruttonationalprodukt. Undersökningen visade att penningtvättens andel av bruttonationalprodukten var större i utvecklingsländerna. Endast ca en procent av alla tillgångar som är föremål för penningtvätt blir beslagtagna eller frysta. Av den kokainrelaterade penningtvätten härrör ca 95 % från Nord- och Sydamerika samt från Europa.

Kostnaderna för en enskild terroristaktion kan vara små i förhållande till de samhälleliga och ekonomiska konsekvenserna. Kostnaderna för planering av en terroraktion kan bestå endast av utgifter för rekrytering och utbildning samt anskaffning av material. Kostnaderna för t.ex. bombdåden i London år 2005 uppskattas till ca 10 000 euro, kostnaderna för tågbombarna i Madrid till ca 18 000 euro och kostnaderna för terrorattackerna i New York 2001 till ca 400 000 euro.

Den internationella aktionsgruppen mot penningtvätt Financial Action Task Force, nedan FATF, som lyder under Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling OECD, utarbetar internationella rekommendationer för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism samt spridning av massförstörelsevapen. År 2012 reviderade FATF sina rekommendationer. FATF:s 40 rekommendationer tillämpas globalt av ca 180 stater.

RP 228/2016 rd

Europeiska kommissionen, nedan kommissionen antog, den 5 februari 2013 ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om förhindrande av att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism (COM(2013) 45 final). Förslaget utgick från FATF:s reviderade rekommendationer, behovet att ytterligare samordna medlemsstaternas lagstiftning samt de inexaktheter och brister som konstaterats i EU-lagstiftningen. Kommissionen föreslog omfattande ändringar i gällande regleringar. De viktigaste förslagen gällde

- bestämmelserna om uppdatering av uppgifter om faktiskt ägande i företag,
- sanktionssystem för införande av principbaserade minimiregler,
- användning av en riskbaserad metod,
- medlemsstaternas skyldighet att upprätta en nationell riskbedömning gällande penningtvätt och finansiering av terrorism,
- utvidgande av tillämpningsområdet till att omfatta alla typer av penningspel så att alla undantag ska motiveras separat,
- sänkta tröskelvärden för varuhandlares kontanttransaktioner,
- utvidgning av tillämpningsområdet till skattebrott som utgör förbrott,
- utvidgning av begreppet ”personer i politiskt utsatt ställning”, och
- effektivare myndighetssamarbete.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG, nedan det fjärde penningtvättsdirektivet eller penningtvättsdirektivet antogs den 20 maj 2015. Medlemsstaterna ska sätta direktivet i kraft senast den 26 juni 2017.

Utöver det fjärde penningtvättsdirektivet antog kommissionen den 5 februari 2013 ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om uppgifter som ska åtfölja överföringar av medel (COM(2013) 44 final). Avsikten med förslaget är att förbättra betalningars spårbarhet och säkerställa att EU:s lagstiftningsram fortsätter att fullt ut överensstämmer med internationella standarder. Förslaget avser framför allt effektiva system för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism, bättre tydlighet och enhetlighet i EU-bestämmelserna i de olika medlemsstaterna, och ett utökat tillämpningsområde för förordningen utformat för att hantera nya hot och sårbarheter. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/847 om uppgifter som ska åtfölja överföringar av medel och om upphävande av förordning (EG) nr 1781/2006 nedan förordningen om information om betalaren antogs den 20 maj 2017. Förordningen ska tillämpas fr.o.m. den 26 juni 2017.

Europeiska rådets medlemmar ber i en resolution den 12 februari 2015 medlemmarna utan dröjsmål sätta i kraft de strängare reglerna om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism och alla behöriga myndigheter att spåra överföringar av och effektivt frysa tillgångar som används för finansiering av terrorism. Kommissionen antog den 2 februari 2016 en handlingsplan för bekämpning av finansiering av terrorism (E 20/2016 rd). Handlingsplanen innehåller både förslag till lagstiftning och andra förslag. I handlingsplanen uppmanar

RP 228/2016 rd

kommissionen medlemsstaterna att vidta åtgärder för att före utgången av 2016 sätta i kraft penningtvättsdirektivet.

Handlingsplanens centrala förslag till lagstiftning gäller

- 1) effektiva åtgärder/motåtgärder för kundkontroll och kundidentifiering, mot högriskstater utanför EES-området;
- 2) utsträckning av lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism till serviceproducenter som erbjuder växling av virtuella valutor till lagliga betalningsmedel;
- 3) reglering av anonyma prepaidinstrument;
- 4) centraliserade bank- och kontoregister eller informationssökningssystem;
- 5) finansunderrättelseenheters tillgång till information och informationsutbytet mellan enheterna.

Avsikten är att kommissionen ska lägga fram lagstiftningsförslagen den 15 juni 2016.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Den nationella lagstiftningen

De viktigaste bestämmelserna om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism finns i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008), nedan penningtvättslagen, i strafflagen och i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013), nedan frysningsslagen, samt i bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av penningtvättslagen. Dessutom finns bestämmelser om åtgärder i anslutning till förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism i flera speciallagar som gäller rapporteringsskyldiga personer enligt penningtvättslagen samt behöriga myndigheter.

Penningtvättslagen

Syftet med penningtvättslagen är att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism, bidra till att dessa avslöjas och utreds samt effektivisera spårning och återtagande av vinningen av brott. I lagen föreskrivs dels om behandling av uppgifter om kundkontroll och om rapportering av tvivelaktiga transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt och dels om behandling av dessa rapporter hos centralen. Lagens huvudsakliga innehåll är sålunda bestämmelser om behandling av personuppgifter och utlämnande av sådana uppgifter för syften som avser förhindrande av brott. Lagen innehåller också bestämmelser om övervakning av efterlevnaden och om straffrättsliga påföljder för överträdelser. Lagen ska tillämpas på olika kategorier av företag och näringsidkare (rapporteringskyldiga), exempelvis kreditinstitut, värdepappersföretag, spelsammanslutningar, fastighetsförmedlare och advokater samt vid varuförsäljning mot kontantbetalning (gränsvärdet 15 000 euro). Inom finansbranschen finns det uppskattningsvis 878 rapporteringsskyldiga och inom övriga branscher uppskattningsvis 66 000-67 000 rapporteringsskyldiga.

Till lagens tillämpningsområde hör numera företag som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster. Sådana företag ska registreras innan de inleder sin verksamhet. Registreringsskyldigheten gäller inte advokater och revisorer och inte heller dessas biträden. Södra Finlands regionförvaltningsverk för ett register över tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företagstjänster (registret över företagstjänster). I registret finns 55 producenter av kapitalförvaltnings- och företagstjänster. Dessutom för regionförvaltningsverket enligt 27 § ett register över företag som bedriver valutaväxlingsverksamhet. I registret finns 17 registrerade företag som bedriver valutaväxlingsverksamhet.

De skyldigheter som föreskrivs i de viktigaste lagarna om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism gäller kundkontroll och -identifiering samt skyldigheten att anmäla om tvivelaktiga transaktioner. I lagens 2 kap. föreskrivs om en rapporteringsskyldigs skyldighet att ha kännedom om och identifiera kunder. Den rapporteringsskyldiga ska också identifiera verkliga förmånstagare. Uppgifterna om kundkontroll ska bevaras på ett tillförlitligt sätt i fem år efter det att ett fast kundförhållande har upphört. Skyldigheterna i fråga om kundkontroll kan för den rapporteringsskyldigas räkning under vissa förutsättningar fullgöras t.ex. av ett kreditinstitut.

Utredningsskyldigheten enligt 9 § innebär att den rapporteringsskyldiga ska skaffa uppgifter om sina kunders verksamhet, arten och omfattningen av deras affärsverksamhet och om grunderna för att en tjänst eller produkt används. Den rapporteringsskyldiga ska ordna övervakning som med beaktande av arten och omfattningen av kundens verksamhet och riskerna är tillräcklig för att säkerställa att kundens verksamhet stämmer överens med den rapporteringsskyldigas erfarenheter av och uppgifter om kunden och dennes verksamhet.

Om kunden, produkten, tjänsten eller transaktionen är behäftat med en låg risk för penningtvätt och finansiering av terrorism ställs det lägre krav på den rapporteringsskyldigas kundkontroll. Den rapporteringsskyldiga får tillämpa lägre krav på kundkontroll, om kunden är en finsk myndighet, ett kreditinstitut, ett finansiellt institut, ett värdepappersföretag, ett betalningsinstitut, ett fondbolag, en AIF-förvaltare eller ett försäkringsbolag, eller då det är fråga om en sådan försäkringsprodukt som avses i 15 §.

Den rapporteringsskyldiga ska vidta skärpta åtgärder för kundkontroll, om den risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism som är förknippad med kunden, tjänsten, produkten eller transaktionen är högre än vanligt. Detsamma gäller om kunden eller transaktionen har beröringspunkter med en stat där systemet för förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism inte uppfyller de internationella förpliktelserna. Skärpta krav på kundkontroll gäller dessutom vid identifiering på distans, i fråga om korrespondentbankförbindelser och i fråga om personer i politiskt utsatt ställning.

Efter att ha fullgjort utredningsskyldigheten ska den rapporteringsskyldiga utan dröjsmål underrätta centralen för utredning av penningtvätt om tvivelaktiga transaktioner eller misstänkt finansiering av terrorism, utom i det fall att utredningen visar att ingen misstänkt aktivitet har inträffat. Anmälan ska i regel göras elektroniskt. I 26 § föreskrivs om avbrytande av transaktioner och vägran att utföra sådana. Den rapporteringsskyldiga ska avbryta en transaktion för tilläggsutredningar eller vägra utföra en transaktion, om transaktionen är tvivelaktig, eller om den rapporteringsskyldiga misstänker att medel som ingår i transaktionen används till finansiering av terrorism eller för straffbart försök till detta.

Tillsyn över efterlevnaden av penningtvättslagen utövas av Finansinspektionen, Polisstyrelsen, Ålands landskapsregering, Revisionstillsynen vid Patent- och registerstyrelsen, regionförvaltningsverket i Södra Finland och advokatföreningen.

RP 228/2016 rd

I penningtvättslagen föreskrivs dessutom att det vid centralkriminalpolisen finns en central för utredning av penningtvätt som har till uppgift att

- 1) förhindra, avslöja och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism,
- 2) främja myndighetssamarbetet vid bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism,
- 3) samarbeta och utbyta information med sådana myndigheter i en främmande stat och internationella organisationer som har till uppgift att förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism,
- 4) samarbeta med de rapporteringsskyldiga,
- 5) kommentera verkningarna av de anmälningar som avses i 23 och 24 §,
- 6) föra statistik över antalet anmälningar som gjorts med stöd av 23 och 24 § och antalet förordnanden att avbryta transaktioner som meddelats med stöd av 26 §,
- 7) ta emot anmälningar som avses i 3 § i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism, utreda grunderna för frysningsbeslut som avses i 4 § i den lagen och lägga fram förslag till frysningsbeslut.

Centralen för utredning av penningtvätt för med hjälp av automatisk databehandling ett permanent personregister som används för förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Centralen för utredning av penningtvätt har rätt att av myndigheter, av sammanslutningar som har ålagts en offentlig uppgift och av rapporteringsskyldiga avgiftsfritt få uppgifter och handlingar som behövs för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Tull-, gränsbevaknings-, skatte- och utredningsmyndigheterna samt konkursombudsmannen ska enligt 38 § i sin verksamhet se till att uppmärksamhet riktas på förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism och att tvivelaktiga transaktioner eller misstänkt finansiering av terrorism som kommer fram i samband med skötseln av deras egna uppgifter anmäls till centralen för utredning av penningtvätt.

I 40 § föreskrivs om brott mot kraven på kundkontroll, i 41 § om registreringsförseelse och i 42 § om rapporteringsförseelse som gäller penningtvätt. I 43 § föreskrivs om påföljdsavgift som kan påföras kreditinstitut och värdepappersföretag.

Strafflagen

I strafflagens 32 kap. föreskrivs om häleri- och penningtvättsbrott. Kriminaliseringarna gäller penningtvätt, grov penningtvätt, stämpling till grov penningtvätt och penningtvätt av oakt-samhet. Med penningtvätt avses i lagens 32 kap. 6 § verksamhet som innebär att någon tar emot, använder, omvandlar, överlåter, överför, förmedlar eller innehar egendom som förvärvats genom brott eller vinning av brott, eller egendom som kommit i stället för sådan egendom eller vinning, och gör det för att bereda sig eller någon annan nytta, för att dölja eller maskera vinningens eller egendomens olagliga ursprung eller för att hjälpa gärningsmannen att undandra sig de rättsliga följderna av brottet. Med penningtvätt avses också att någon i fråga om egendom som förvärvats genom brott eller vinning av brott, eller egendom som kommit i stället för sådan egendom eller vinning, döljer eller maskerar egendomens eller vinningens rätta karaktär, ursprung eller belägenhet eller förfogandet över den eller de rättigheter som är knutna till den, eller bistår någon annan vid sådant döljande eller sådan maskering. Maximistraffet är fängelse i två år.

Rekvisiten för grov penningtvätt förutsätter att den genom brottet förvärvade egendomen är synnerligen värdefull, eller att brottet begås särskilt planmässigt och att brottet är grovt även bedömt som en helhet. Maximistraflet för grov penningtvätt är sex år enligt strafflagens 32 kap. 7 §. Enligt strafflagens 32 kap. 8 § är det fråga om stämpling till grov penningtvätt då en person med någon annan avtalar om att begå ett sådant grovt penningtvättsbrott som gäller vinning av givande av muta, vinning av tagande av muta, vinning av grovt skattebedrägeri som avser skatt enligt strafflagens 29 kap. 9 § 1 mom. 2 punkten eller vinning av grovt subventionsbedrägeri eller som gäller egendom som kommit i stället för sådan vinning. Maximistraflet för stämpling till grov penningtvätt är fängelse i ett år. Enligt strafflagens 32 kap. 9 § är det fråga om penningtvätt av oaktsamhet då någon av grov oaktsamhet gör sig skyldig till penningtvätt. Maximistraflet för penningtvätt av oaktsamhet är fängelse i två år.

Enligt strafflagens 32 kap. 10 § kan gärningsmannen för penningtvättsförseelse dömas till böter om penningtvätt av oaktsamhet, med beaktande av egendomens värde eller andra omständigheter vid brottet, bedömd som en helhet är ringa. Enligt strafflagens 32 kap. 14 § ska i fråga om penningtvätt, grov penningtvätt, och penningtvätt av oaktsamhet tillämpas vad som föreskrivs om juridiska personers straffansvar i strafflagens 9 kap.

I strafflagens 34 a kap. föreskrivs om terroristbrott. Bestämmelser om finansiering av terrorism ingår i kapitlets 5 § och bestämmelser om finansiering av terroristgrupp i kapitlets 5 a §. Med finansiering av terrorism avses verksamhet som innebär att en person direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera, eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera,

1) tagande av gisslan eller kapning,

2) sabotage, grovt sabotage eller förberedelse till allmänfarligt brott, när de skall anses som sådana brott som avses i internationella konventionen om bekämpande av bombattentat av terrorister (FördrS 60/2002),

3) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage eller förberedelse till allmänfarligt brott, när de skall anses som sådana brott som avses i konventionen om förebyggande av olagliga handlingar mot säkerheten inom den civila luftfarten (FördrS 56/1973), protokollet för bekämpande av våldsbrott på flygplatser som används för civil luftfart i internationell trafik (FördrS 43/1998), konventionen för bekämpande av brott mot sjöfartens säkerhet (FördrS 11/1999) eller i protokollet om bekämpande av brott mot säkerheten för fasta plattformar belägna på kontinentalsockeln (FördrS 44/2000),

4) kärnladdningsbrott, äventyrande av andras hälsa, grovt äventyrande av andras hälsa, straffbar användning av kärnenergi eller en annan straffbar gärning som riktar sig mot ett kärnämne eller som utförs med hjälp av ett kärnämne, när de skall anses som sådana brott som avses i konventionen om fysiskt skydd av kärnämne (FördrS 72/1989), eller

5) mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, frihetsberövande, grovt frihetsberövande, grov människohandel, tagande av gisslan eller grovt brott mot offentlig frid eller hot om dem, när gärningen riktar sig mot en person som avses i konventionen om förebyggande och bestraffning av brott mot personer, som åtnjuter internationellt skydd, bland dem diplomatiska representanter (FördrS 63/1978).

För finansiering av terrorism döms enligt strafflagens 34 a kap. 5 § 2 mom. även den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera ett brott som avses i 1 - 4 eller 4a - 4c §. Med finansiering av terroristgrupp avses att någon direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in till-

RP 228/2016 rd

gångar till en terroristgrupp med vetskap om gruppens karaktär som terroristgrupp. Med terroristgrupp avses en strukturerad grupp, inrättad för en viss tid, bestående av minst tre personer som handlar i samförstånd för att begå brott som avses i strafflagens 34 a kap. 1 §. Maximistraffet för finansiering av terrorism är fängelse i åtta år och för finansiering av terroristgrupp fängelse i tre år.

Lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism

I lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism föreskrivs om frysning av tillgångar i syfte att fullgöra medlemsstaternas förpliktelser enligt resolution 1373 (2001) antagen av Förenta Nationernas (FN) säkerhetsråd den 28 september 2001. Med frysning av tillgångar avses åtgärder för förhindrande av varje flyttning, överföring, förändring, användning eller hantering av tillgångar på ett sätt som skulle leda till en förändring av mängd, belägenhet, ägandeförhållanden, innehav, art eller användningssyfte eller för förhindrande av någon annan förändring som skulle göra det möjligt att utnyttja tillgångarna.

Tillgångar ska frysas i enlighet med denna lag, om de tillhör:

- 1) fysiska eller juridiska personer som avses i artikel 1 i rådets gemensamma ståndpunkt (2001/931/GUSP) om tillämpning av särskilda åtgärder i syfte att bekämpa terrorism och inte omfattas av rådets förordning (EG) nr 2580/2001 om särskilda restriktiva åtgärder mot vissa personer och enheter i syfte att bekämpa terrorism,
- 2) fysiska eller juridiska personer som skäligen kan misstänkas för, är föremål för straffanspråk för eller har dömts för en gärning som är straffbar enligt 34 a kap. i strafflagen,
- 3) fysiska eller juridiska personer vars tillgångar omfattas av en specificerad och grundad begäran om frysning från behöriga myndigheter i en annan stat, om myndigheterna i den staten utifrån trovärdigt bevismaterial har inlett en förundersökning som hänför sig till denna fysiska eller juridiska person eller ställt straffanspråk för en gärning som, hade den begåtts i Finland, uppenbarligen uppfyller rekvisitet för ett brott enligt 34 a kap. i strafflagen, eller om en domstol i den staten har dömt den berörda personen för en sådan gärning,
- 4) juridiska personer som till minst 50 procent ägs av en i 1–3 punkten avsedd fysisk eller juridisk person ensam eller tillsammans med andra sådana fysiska eller juridiska personer,
- 5) juridiska personer där bestämmande inflytande som avses i 1 kap. 5 § i bokföringslagen (1336/1997) utövas av en i 1–3 punkten avsedd fysisk eller juridisk person ensam eller tillsammans med andra sådana fysiska eller juridiska personer, eller
- 6) personbolag för vars förpliktelser en i 1–3 punkten avsedd fysisk eller juridisk person svarar till fullt belopp som för egen skuld.

Centralkriminalpolisen fattar beslut om frysning av tillgångar. Beslutet ska publiceras i Officiella tidningen och utan dröjsmål delges dem som är föremål för åtgärden. Centralkriminalpolisen ska med sex månaders mellanrum från beslutet räknat pröva om det fortfarande finns grunder för frysning enligt 3 § 1 mom.

Lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer

I lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer (617/2009) föreskrivs om stark autentisering och elektroniska signaturer samt om tillhandahållande av tjänster i anslutning till dem för tjänsteleverantörer som använder tjänsterna och för allmänheten. I lagens 17 § före-

RP 228/2016 rd

skrivs att om sökanden inte har ett tidigare verktyg för stark autentisering enligt lagen, ska den inledande identifieringen göras personligen. Om sökanden redan har ett verktyg för stark autentisering, får det identifieringsverktyg som avses i lagen göras elektroniskt. I den nämnda bestämmelsen föreskrivs att när den personliga inledande identifieringen görs ska leverantören av identifieringstjänster noggrant identifiera den som ansöker om ett identifieringsverktyg genom att fastställa identiteten med hjälp av ett giltigt pass eller identitetskort som har utfärdats av en myndighet i en medlemsstat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, i Schweiz eller i San Marino. Vid den inledande identifieringen får leverantören, om denne så önskar, även använda ett giltigt körkort som har utfärdats efter den 1 oktober 1990 av en myndighet i en medlemsstat i EES eller ett giltigt pass som har utfärdats av en myndighet i någon annan stat. Om identiteten hos den som ansöker om ett identifieringsverktyg inte kan verifieras på ett tillförlitligt sätt, ska polisen utföra den inledande identifiering som gäller ansökan.

Elektroniska identifieringstjänster produceras av kreditinstitut, mobilterminalföretag och Befolkningsregistercentralen. Kreditinstitutens identifieringsverktyg har en betydande marknadsandel. De vanligast förekommande elektroniska signaturerna är de som görs med hjälp av identifieringsverktyg. En elektronisk signatur är ofta baserad på en stark autentisering av undertecknaren. Riksdagen har antagit en lag om de ändringar i den nationella lagstiftningen som förutsätts med anledning av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, nedan eIDAS-förordningen. De nationella lagarna för att införliva förordningen trädde i kraft den 1 juli 2016. I eIDAS-förordningen fastställs

- 1) de villkor på vilka medlemsstaterna erkänner medel för elektronisk identifiering av fysiska och juridiska personer som omfattas av ett anmält system för elektronisk identifiering hos en annan medlemsstat,
- 2) regler för betrodda tjänster, i synnerhet för elektroniska transaktioner, och
- 3) en rättslig ram för elektroniska underskrifter, elektroniska stämplor, elektronisk tidsstämpling, elektroniska dokument, elektroniska tjänster för rekommenderade leveranser och certifikattjänster för autentisering av webbplatser.

Avsikten med ändringarna är att i Finland ändra tillitsnivåerna för elektronisk identifiering så att de motsvarar de tillitsnivåer som definieras i eIDAS-förordningen (tillitsnivå väsentlig och tillitsnivå hög). Avsikten är dessutom att bl.a. att i lagen definiera sådana tillhandahållare av identifieringsverktyg som är verksamma inom nätverket och tillhandahållare av förmedlingstjänster samt precisera de skyldigheter som följer av lagen i fråga om dessa två typer av aktörer. Från och med början av år 2019 ska inte längre kunna beviljas identifieringsverktyg på basis av körkort som beviljats i Finland eller i någon annan EES-stat.

Tillsyn enligt penningtvättslagstiftningen och resurser

De tillsynsmyndigheter som avses i den gällande penningtvättslagen är Finansinspektionen, Polisstyrelsen, Ålands landskapsregering, Revisionstillsynen vid Patent- och registerstyrelsen, Regionförvaltningsverket i Södra Finland och advokatföreningen, dvs. Finlands advokatförbund. Revisionstillsynen har från och med år 2016 centraliserats till Patent- och registerstyrelsen, nedan PRS, som verkar som tillsynsmyndighet i stället för Centralhandelskammarens revisionsnämnd och revisionsnämnden för den offentliga förvaltningen och ekonomin (1151/2015).

RP 228/2016 rd

Av följande tabell framgår uppgifter om de tillsynsobjekt som avses i penningtvättslagen per tillsynsmyndighet.

Tillsynsmyndighet	Antal tillsynsobjekt 2014	Resurser (personer) för tillsynen över penningtvättslagen
Finansinspektionen	878 juridiska och fysiska personer	3
Polisstyrelsen/lotteriförvaltningen	3 företag	färre än 1
Ålands landskapsregering	1 juridisk person	färre än 1
Patent- och registerstyrelsen	1642 revisorer och 81 juridiska personer	ingen resurs avdelad
Regionförvaltningsverket i Södra Finland	Ca 1870 registrerade eller i tillståndsförteckningen införda rapporterings-skyldiga. Dessutom finns det enligt Statistikcentralens klassificering, inom verksamhetsområden som hör till tillämpningsområdet för penningtvättslagen, ca 12 500 samt inom varuhandeln ca 50 000 rapporteringsskyldiga	4
Finlands advokatförbund	2070 advokater, 800 byråer och 210 filialer	färre än 1

Tabell 1. Antal tillsynsobjekt som avses i penningtvättslagen

Finansinspektionen. Enligt 27 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008) kan Finansinspektionen för viss tid begränsa ett tillsynsobjekts tillståndsenliga verksamhet eller, om ECB (Europeiska centralbanken) eller en annan myndighet är behörig tillståndsmyndighet, göra ett beslutsförslag i ärendet om vissa villkor är uppfyllda. Om begränsning av verksamheten inte är en tillräcklig åtgärd kan Finansinspektionen på det sätt som föreskrivs i 26 § i lagen om Finansinspektionen återkalla tillsynsobjektets verksamhetstillstånd eller, om ECB eller någon annan myndighet är behörig tillståndsmyndighet, framställa att denna ska återkalla tillståndet om de villkor som närmare föreskrivs i lagen är uppfyllda.

Enligt 28 § i lagen om Finansinspektionen kan Finansinspektionen för viss tid, högst fem år, förbjuda en person att vara medlem eller ersättare i styrelsen eller verkställande direktör eller dennes ställföreträdare i ett auktoriserat tillsynsobjekt eller att i övrigt höra till den högsta ledningen där, om

1) personen vid skötseln av sina uppgifter har visat uppenbar oskicklighet eller oförsiktighet och om det är uppenbart att detta allvarligt kan äventyra de mål för tillsynen över finansmarknaden som anges i 1 §, eller om

2) personen i fråga inte uppfyller de krav på yrkesskicklighet och tillförlitlighet som anges särskilt i lag.

Enligt 29 § i lagen om Finansinspektionen kan Finansinspektionen tillsätta ombud för att övervaka auktoriserade tillsynsobjekts verksamhet, om det vid skötseln av deras ärenden har förekommit oskicklighet, oförsiktighet eller missbruk eller om någon särskild orsak förutsätter det.

Enligt 33 § i lagen om Finansinspektionen kan Finansinspektionen förbjuda verkställigheten av tillsynsobjekts och andra finansmarknadsaktörers beslut och av åtgärder som tillsynsobjekt och andra finansmarknadsaktörer har planerat eller ålägga tillsynsobjekt och andra finansmarknadsaktörer att upphöra med ett förfarande, om beslutet, åtgärden eller förfarandet strider mot de bestämmelser om finansmarknaden som tillämpas på tillsynsobjektet eller finansmarknadsaktören eller mot föreskrifter som har meddelats med stöd av dem, mot tillståndsvillkor eller mot stadgar som gäller tillsynsobjektets eller finansmarknadsaktörens verksamhet.

I 4 kap. i lagen om Finansinspektionen föreskrivs om administrativa påföljder som påförs av Finansinspektionen. De administrativa påföljderna är ordningsavgift, offentlig varning och påföljdsavgift. Finansinspektionen ska meddela tillsynsobjekt och andra finansmarknadsaktörer offentlig varning om de uppsåtligen eller av oaktsamhet handlar i strid med andra bestämmelser om finansmarknaden än de som avses i 38 § 1 mom. eller 40 § 1 eller 2 mom. eller i strid med föreskrifter som utfärdats med stöd av de bestämmelserna. Ett tillsynsobjekt ska också meddelas offentlig varning om tillsynsobjektet uppsåtligen eller av oaktsamhet handlar i strid med villkoren i sitt verksamhetstillstånd eller i strid med de stadgar som gäller verksamheten. Bestämmelsen ska tillämpas också på sådana gärningar som avses i penningtvättslagen och för vilka Finansinspektionen kan påföra ett kreditinstitut eller värdepappersföretag påföljdsavgift. Andra tillsynsmyndigheter än Finansinspektionen har inte rätt att påföra administrativa ekonomiska påföljder för överträdelse av penningtvättslagens bestämmelser.

Polisstyrelsen /lotteriförvaltningen. Enligt lotterilagens 42 § 2 mom. ansvarar polisstyrelsen för den riksomfattande tillsynen över anordnandet av lotterier och för statistikföreningen som gäller lotteriverksamheten. Polisstyrelsen kan ge utlåtanden och meddela anvisningar om anordnandet av lotterier och tillsynen över anordnandet.

Ålands landskapsregering. Enligt 18 § i självstyrelselagen för Åland har landskapet Åland lagstiftningsbehörighet i lotteriärenden. I landskapslagen om lotterier, ÅFS 1966:10, föreskrivs om ordnande av lotterier i landskapet Åland. I landskapsförordningen om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet (ÅFS 56:1993) föreskrivs närmare om Ålands Penningautomatförening, nedan PAF. Den på Åland tillämpliga lotterilagstiftningen revideras som bäst. På Åland träder landskapslagen (2016:10) om lotteriinspektionen och landskapslag (2016:11) om ändring av landskapslagen om lotterier i kraft den 1 januari 2017. Lotteriinspektionen är en underlydande myndighet till landskapsregeringen med huvuduppgift att utöva tillsyn över penningsspelemarknaden.

Patent- och registerstyrelsen. Revisionsnämnden vid PRS ska enligt 10 kap. 1 § i revisionslagen (1141/2015) som trädde i kraft den 1 januari 2016 ge en revisor en varning, om revisorn,

1) av vårdslöshet eller oaktsamhet har handlat på ett sätt som strider mot denna lag, mot bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller mot lagen om revision inom den offentliga förvaltningen och ekonomin;

2) har brutit mot sina skyldigheter som revisor, eller

3) utan grund har förfarit på ett sätt som annars är ägnat att minska revisorernas yrkesmässiga tillförlitlighet eller värde.

RP 228/2016 rd

Om det finns förmildrande omständigheter i en revisors förfarande enligt 1 mom. ska revisorn ges en anmärkning.

Revisionsnämnden ska enligt 10 kap. 2 § återkalla ett godkännande helt och hållet, om en revisor

- 1) uppsåtligen eller av grov oaktsamhet har handlat på ett sätt som strider mot denna lag, mot bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller mot lagen om revision inom den offentliga förvaltningen och ekonomin,
- 2) trots varning upprepade gånger har försummat sina skyldigheter som revisor, eller
- 3) inte längre är yrkeskunnig eller inte längre uppfyller de övriga villkoren för godkännande.

Om den grund som avses i 3 punkten likväl hänför sig till revisorns verksamhet i ett uppdrag som kräver CGR- eller OFGR-revisor och den fysiska personen fortfarande har förutsättningar att vara verksam som revisor, ska Revisionstillsynen endast återkalla godkännandet för specialkompetensen i fråga.

Godkännandet kan även återkallas för viss tid, som kan vara högst två år.

I Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/56/EU av den 16 april 2014 om ändring av direktiv 2006/43/EG om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning föreskrivs om sanktioner som åläggs revisorer. Enligt artikel 30 a i det nämnda direktivet ska medlemsstaterna föreskriva att behöriga myndigheter ges befogenhet att vidta och/eller ålägga minst följande administrativa åtgärder och sanktioner vid överträdelse av bestämmelserna i detta direktiv och, i tillämpliga fall, med förordning (EU) nr 537/2014:

- a) Ett åläggande för den fysiska eller juridiska person som är skyldig till överträdelsen att upphöra med sitt handlande och att inte upprepa det.
- b) Ett offentligt uttalande på de behöriga myndigheternas webbplats som anger vem som är skyldig till överträdelsen och överträdelsens art.
- c) Tillfälligt förbud under högst tre år för en den lagstadgade revisorn, revisionsföretaget eller nyckelrevisorn att utföra lagstadgad revision och/eller underteckna revisionsberättelser.
- d) En förklaring om att revisionsberättelsen inte uppfyller kraven i artikel 28 i detta direktiv eller, i tillämpliga fall, artikel 10 i förordning (EU) nr 537/2014.
- e) Tillfälligt förbud under högst tre år för en person som är en av de yrkesverksamma revisorerna i revisionsföretaget eller är ledamot av ett förvaltnings- eller ledningsorgan i ett företag av allmänt intresse att utöva uppdrag i ett revisionsföretag eller ett företag av allmänt intresse.
- f) Åläggande av administrativa sanktionsavgifter för fysiska och juridiska personer.

I direktivet finns inga särskilda bestämmelser om nivån på administrativa ekonomiska sanktioner men i ingressens stycke 16 konstateras det att de behöriga myndigheterna bör kunna ålägga administrativa sanktionsavgifter som har en verkligt avskräckande verkan, till exempel upp till ett belopp på en miljon euro eller mer när det gäller fysiska personer, och upp till en viss procentandel av den totala årsomsättningen under det föregående räkenskapsåret när det gäller juridiska personer eller andra företag. Riksdagen har godkänt den nationella lagstiftningen om genomförande av direktivet (RSv 85/2016 rd - RP 70/2016 rd).

Regionförvaltningsverket i Södra Finland. Regionförvaltningsverket i Södra Finland ansvarar i hela landet för tillsynen över efterlevnaden av lagen om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism. Enligt 20 § i lagen om regionförvaltningsverken (896/2009) kan ett regionförvaltningsverk genom föreläggande av vite, hot om tvångsutgörande eller hot om avbrytande ålägga den som saken gäller att iakttä ett påbud eller förbud som regionförvaltningsverket har meddelat eller som någon annan myndighet som har begärt handräckning av verket i ett tvångsmedelsärende har meddelat enligt sin behörighet. Med stöd av penningtvättslagen kan regionförvaltningsverket dock inte utöva denna befogenhet eftersom det inte enligt penningtvättslagen har getts befogenhet att på det sätt som förutsätts i viteslagen (1113/1990) utfärda ålägganden eller förbud för rapporteringsskyldiga. I praktiken har regionförvaltningsverket vid sin tillsyn uppmärksammat de rapporteringsskyldiga i sådana fall då det varit fråga om bristfällig tillämpning av penningtvättslagen. Av ovanstående tabell 1 framgår regionförvaltningsverkets antal tillsynsobjekt. Siffrorna är baserade på Statistikcentralens näringsgrensindelning, eftersom merparten av de aktörer som står under regionförvaltningsverkets tillsyn inte är upptagna i regionförvaltningsverkets eller någon annan myndighets register eller förteckningar där de kunde identifieras som rapporteringsskyldiga. I regionförvaltningsverkets register eller förteckning över rapporteringsskyldiga enligt penningtvättslagstiftningen har antecknats följande aktörer: producenter av kapitalförvaltnings- och företagstjänster, valutaväxlare, kreditinstitut som beviljar konsumentkrediter, innehavare av inkassotillstånd, pantlåneinrättningar samt fastighetsförmedlare och hyresförmedlare.

I penningtvättslagens 27—29 § föreskrivs att de som bedriver valutaväxlingsverksamhet och de som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster är skyldiga att registrera sig i respektive register. Regionförvaltningsverket ska avföra en registrerad ur valutaväxlingsregistret eller registret över företagstjänster, om den registrerade inte längre uppfyller villkoren för registrering eller har upphört med sin verksamhet. Med tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företagstjänster för företag (*trust and company service provider*) avses företag som bl.a. grundar bolag, är direktör i dem, tillhandahåller administrativa tjänster eller är kapitalförvaltare i en trust. Viktiga sådana tjänster i Finland är bolagsbildningstjänster i samband med transaktioner kring s.k. färdigbolag, samt tillhandahållande av adresstjänster (s.k. businesshotell). Sådana tjänster produceras av advokater och dessutom åtminstone av juridiska byråer som står under regionförvaltningsverkets tillsyn och av aktörer som tillhandahåller tjänster vilka utgör kombinationer av juridiska och ekonomiska tjänster. Sådana tjänster är t.ex. revision, tjänster som tillhandahålls av bokföringsbyråer och olika typer av konsulttjänster. De som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster hänförs i Finland redan till tillämpningsområdet för penningtvättslagen. Finsk lagstiftning känner inte till trustarrangemang. I Finland kan det emellertid finnas företag som producerar tjänster till utländska trustar eller som är intressebevakare för sådana, vilket innebär att det med beaktande av de krav som ställs i direktiv 2005/60/EG har ansetts nödvändigt att till lagens tillämpningsområde hänföra tillhandahållandet av tjänster till trustar. Trustar är en företeelse som har utvecklats inom det anglosaxiska rättssystemet och som i stort sett under samma former tillämpas i samtliga Common law -länder. Trustar är i det närmaste okända i det kontinentala Europa, i de s.k. romersk-germanska rättssystemen. En trust är en ekonomisk konstruktion med tre parter, dvs. en grundare (*settlor*), en intressebevakare (*trustee*) och en förmånstagare (*beneficiary*). I en trust har man med intressebevakarens samtycke med en ensidig rättshandling upprättat ett arrangemang mellan grundaren och förmånstagaren, vilket innebär att grundaren med full äganderätt och bestämmanderätt överför trustegendomen på intressebevakaren.

I 11 § i lagen om registrering av vissa kreditgivare (747/2010) föreskrivs att regionförvaltningsverket ska förbjuda tillhandahållande av konsumentkrediter som i strid med lagen sker utan registrering. Lagen gäller näringsidkare som lämnar konsumentkrediter som omfattas av tillämpningsområdet för 7 kap. i konsumentskyddslagen (38/1978). Näringsidkare som avses i lagen är t.ex. snabblåneföretag. Om det finns särskilda skäl får förbudet också meddelas så

att det gäller en anställd hos den som bedriver sådan verksamhet eller någon annan som agerar för en sådan rörelses räkning. Om en kreditgivare försummar sina skyldigheter enligt lagen får regionförvaltningsverket ge kreditgivaren en varning. Om försummelserna är allvarliga eller om de upprepas trots uppmaning eller varning, får regionförvaltningsverket förbjuda kreditgivarens verksamhet helt eller delvis för viss tid, dock för högst sex månader. Regionförvaltningsverket ska under vissa förutsättningar avföra en kreditgivare ur kreditgivarregistret. I lagens 13 § föreskrivs att den som utan registrering tillhandahåller konsumentkrediter kan dömas för kreditgivarbrott.

I lagen om tillståndsplikt för indrivningsverksamhet (517/1999) föreskrivs att regionförvaltningsverket ska förbjuda indrivningsverksamhet som bedrivs utan sådan koncession som anges i denna lag. Förbudet kan, om det föreligger särskilda skäl, meddelas att gälla också en person som är anställd hos den som bedriver indrivningsverksamheten eller någon annan som handlar för dennes räkning. Dessutom ska regionförvaltningsverket återkalla koncessionen om de förutsättningar som anges i den nämnda lagens 12 § är uppfyllda. Om det med beaktande av omständigheterna är oskäligt att återkalla koncessionen, kan regionförvaltningsverket i stället ge innehavaren av koncessionen en skriftlig varning.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland övervakar pantlåneinrättningarnas verksamhet. Enligt 40 § i lagen om pantlåneinrättningar (1353/1992) ska regionförvaltningsverket förbjuda pantlånerörelse som bedrivs utan koncession enligt denna lag. Om koncessionshavaren försummar sina skyldigheter enligt penningtvättslagen, kan regionförvaltningsverket uppmana koncessionshavaren att fullgöra sina skyldigheter inom en viss tid. Regionförvaltningsverket kan förena uppmaningar med vite. Under vissa förutsättningar kan regionförvaltningsverket också återkalla en pantlåneinrättnings koncession. Om det med beaktande av förhållandena vore oskäligt att återkalla koncessionen, kan regionförvaltningsverket i stället ge koncessionshavaren en skriftlig varning. Lagen om tillståndsplikt för indrivningsverksamhet gäller dock inte all indrivningsverksamhet. Regionförvaltningsverket övervakar endast koncessionsinnehavare.

Regionförvaltningsverken utövar tillsyn över fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler. Regionförvaltningsverket för ett register över förmedlingsrörelser. I registret förs de förmedlingsrörelser in inom vars verksamhet förvaltningen huvudsakligen kommer att skötas. Regionförvaltningsverket ska förbjuda förmedlingsverksamhet som i strid med lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler (1075/2000) utövas utan registrering. Regionförvaltningsverket kan ge en varning om de förutsättningar som föreskrivs i lagen är uppfyllda. Om försummelserna är allvarliga eller om de upprepas trots uppmaning eller varning, kan regionförvaltningsverket förbjuda förmedlingsrörelsens verksamhet helt eller delvis för viss tid, dock för högst sex månader. Regionförvaltningsverket i Södra Finland kan inte påföra en sådan förmedlingsrörelse en påföljd, som har införts i ett annat regionförvaltningsverks register. Ungefär 55 procent av förmedlingsrörelserna är införda i det register som förs av regionförvaltningsverket i Södra Finland. På Åland får fastighetsmäklarverksamhet endast utövas av den som registrerats som fastighetsmäklare. Bestämmelserna om rätt att utöva fastighetsförmedlarverksamhet ingår i landskapsförordningen om fastighetsmäklare (48/1996).

Finlands advokatförbund. Enligt 6 § i lagen om advokater (496/1958) ska advokatföreningens styrelse se till att advokaterna när de uppträder inför domstol eller någon annan myndighet samt även i sin övriga verksamhet uppfyller sina förpliktelser. I lagen nämns inte uttryckligen förpliktelser enligt penningtvättslagen, men uttrycket ”även i sin övriga verksamhet” innefattar tillsyn över efterlevnaden av de rapporteringsskyldigas förpliktelser enligt penningtvättslagen. En advokat är skyldig att lämna styrelsen de uppgifter som behövs för denna tillsyn. En advokat ska även tillåta en person som har förordnats av styrelsen att göra inspektioner i hans

eller hennes byrå, när styrelsen finner att det är nödvändigt för tillsynen, och härvid visar de handlingar som ska granskas vid inspektionen. En styrelsemedlem och den som genomför en inspektion får inte obehörigen röja sekretessbelagda uppgifter som de har fått kännedom om i samband med tillsynen.

I samband med advokatföreningen finns det en tillsynsnämnd och en tillsynsenhet som båda är oberoende. Dessa sköter de uppgifter i fråga om tillsynen över advokaternas verksamhet som anges i lagen. Enligt vad som föreskrivs i lagen om statliga rättshjälpsbyråer (258/2002) och i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd (715/2011) sköter tillsynsnämnden och tillsynsenheten också uppgifter som gäller tillsynen över offentliga rättsbiträden och rättegångsbiträden med tillstånd. Ett tillsynsärende blir enligt 7 c § i lagen om advokater anhängigt när tillsynsnämnden i fråga om en advokat tar emot ett skriftligt klagomål eller en anmälan från justitiekanslern eller en anmälan som en domstol har gjort med stöd av 15 kap. 10 a § i rättegångsbalken. Ett ärende blir också anhängigt när advokatföreningens styrelse har beslutat att överföra ett ärende som har kommit till dess kännedom för behandling i tillsynsnämnden (716/2011). Justitiekanslern har rätt att anhängiggöra ett sådant tillsynsärende som avses i 7 c § om han anser att en advokat inte uppfyller sina förpliktelser. Justitiekanslern har likaså rätt att yrka att advokatföreningens styrelse vidtar åtgärder mot en advokat om denne enligt justitiekanslern inte är behörig att vara advokat. Advokatföreningens styrelse och en advokat är skyldiga att till justitiekanslern lämna de uppgifter och utredningar som är nödvändiga för utförandet av de uppgifter som enligt denna lag ankommer på justitiekanslern.

I lagen om advokater föreskrivs vidare att om en advokat till följd av omständigheter som framkommit vid behandlingen av ett tillsynsärende konstateras ha handlat i strid med 5 § 1 mom., ska tillsynsnämnden bestämma en disciplinär påföljd för advokaten. Om en advokat i sitt uppdrag handlar ohederligt eller på annat sätt uppsåtligen kränker någon annans rätt, ska advokaten uteslutas ur advokatföreningen. Om det finns förmildrande omständigheter för advokatens förfarande, kan denne åläggas att betala påföljdsavgift eller tilldelas varning. Om en advokat annars handlar i strid med god advokatsed, ska advokaten tilldelas varning eller anmärkning. Påföljdsavgiften är minst 500 och högst 15 000 euro.

Centralkriminalpolisens central för utredning av penningtvätt samt anmälningar till den

Centralkriminalpolisens central för utredning av penningtvätt tar emot anmälningar om tvivelaktiga transaktioner eller misstankar om finansiering av terrorism och för in dem i centralens register. Centralen undersöker och analyserar anmälningarna för att konstatera om en brottsundersökning ska inledas med anledning av anmälan eller om uppgifter ska lämnas ut för en pågående brottsundersökning.

De senaste åren har årligen kommit in 20 000—38 000 anmälningar. Av dessa tar centralen upp ca 10 % för närmare utredning. Årligen lämnas uppgifter ut till hundratals förundersökningar (år 2015 lämnades uppgifter ut till 207 pågående förundersökningar) och dessutom registrerar centralen själv brottsanmälningar (år 2015 registrerade den 27 anmälningar). Centralen för utredning av penningtvätt har rätt att ålägga rapporteringsskyldiga att avhålla sig från transaktioner under fem vardagar. Denna befogenhet har centralen under de senaste åren utnyttjat ett tiotal gånger per år och beloppet innehållna medel har årligen varierat mellan 1 och 10 miljoner euro. Centralen sköter också det internationella informationsutbytet med motsvarande statliga finansunderrättelseenheter i andra stater. Informationsutbytet med andra länder har ökat i jämn takt: år 2014 gjorde centralen 222 förfrågningar och tog emot 68 förfrågningar. År 2015 gjordes 202 förfrågningar och togs emot 71 förfrågningar.

Enligt penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga underrätta centralen för utredning av penningtvätt också om tvivelaktiga transaktioner där det kan vara fråga om finansiering av

RP 228/2016 rd

terrorism. En misstanke om penningtvätt avser de i en transaktion ingående medlens lagliga ursprung. Detta innebär att de rapporteringsskyldiga i samband med tvivelaktiga transaktioner i allt större utsträckning måste beakta också ändamålet med medel som har samband med en transaktion. Centralen för utredning av penningtvätt tog år 2015 emot sammanlagt 18 anmälningar som gällde misstanke om att en person eller organisation som använde medel eller var föremål för anmälan hade samband med finansiering av terrorism.

Centralkriminalpolisens uppgifter med stöd av frysningslagen har överförts på centralen för utredning av penningtvätt. Enligt frysningslagen kan fysiska och juridiska personer med terroristkontakter tas upp på den nationella sanktionslistan över terrorister och deras egendom kan frysas i ett administrativt förfarande. Tillgångar kan sålunda frysas i situationer där en person har dömts för finansiering av terrorism eller då det finns anledning att misstänka personen för ett sådant brott. För beredningen av frysningsbeslutet svarar personalen vid centralen för utredning av penningtvätt. Beslutet fattas av chefen för centralen, i egenskap av representant för centralkriminalpolisen. Det har varit möjligt att frysa tillgångar i syfte att bekämpa terrorism sedan år 2013. År 2014 anställde centralen personal uttryckligen för dessa uppgifter och då verkställdes också de första frysningsbesluten. För närvarande är ca 50 personers och organisationers tillgångar frysta.

Centralen för utredning av penningtvätt tog år 2015 emot 37 703 anmälningar som gällde tvivelaktiga penningtväftsrelaterade transaktioner och 18 anmälningar om misstänkt finansiering av terrorism. I dessa anmälningar ingick 880 390 enskilda kontotransaktioner. Anmälningar om tvivelaktiga transaktioner gjordes framför allt av banker och andra företag som erbjuder betalningsförmedling samt av penningspelsaktörer.

RP 228/2016 rd

Anmälare	Anmälningar 2013	Anmälningar 2014	Anmälningar 2015
Kreditinstitut	1 204	1 125	1592
Tillhandahållare av investerings- tjänster	5	8	3
Övriga kreditinstitut och finansi- ella institut	522	32	27
Försäkringsbolag	133	156	33
Fastighetsförmedlare	2	10	8
Penningspelsverksamhet	13 446	9 100	9343
Tillhandahållare av betaltjänster till allmänheten	12 645	12427	26464
Bokföringsbyråer	6	11	5
Revisionssammanslutningar	10	4	6
Jurister	16	4	5
Handlare med värdeföremål	86	89	103
Pantlåneinrättningar	1	3	2
Producenter av kapitalförvalt- nings- och företagstjänster	1	2	-
Inhemska polismyndigheter	8	2	7
Andra inhemska myndigheter	69	82	70
Övriga informationskällor	10	7	35
Sammanlagt, stycken	28 164	23 062	37703

Tabell 2. Aktörer som anmält tvivelaktiga transaktioner 2013—2015 (källa: Centralkriminalpolisen).

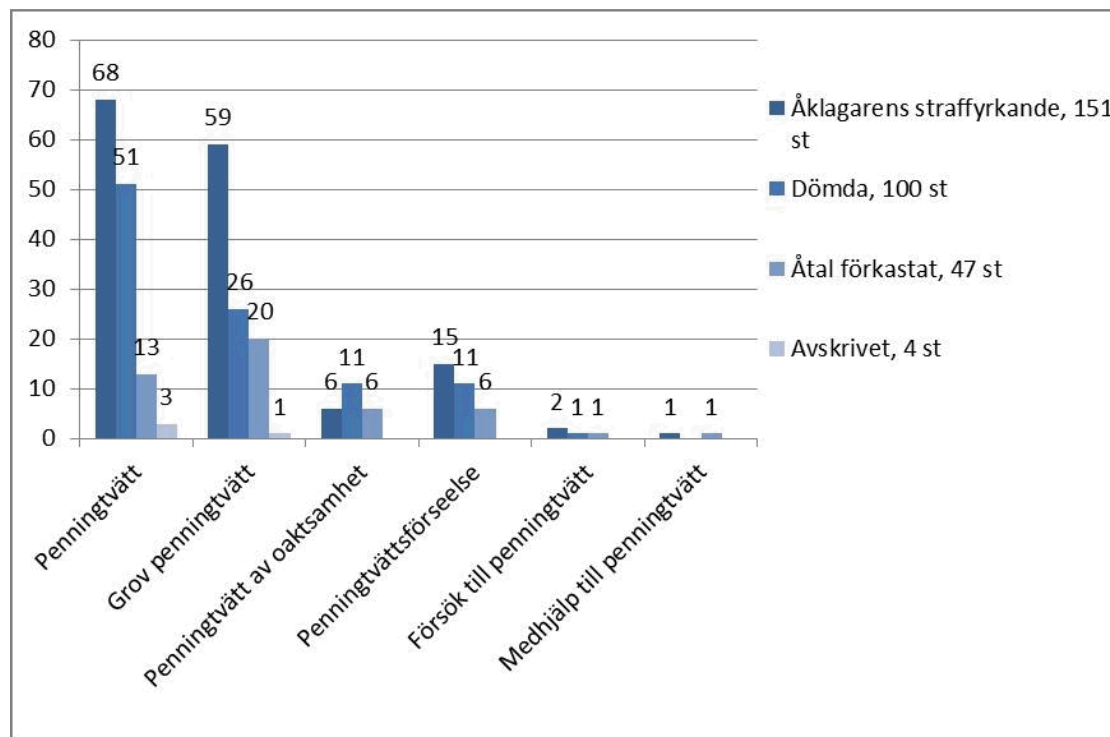
RP 228/2016 rd

Anmälningar om tvivelaktiga transaktioner kan göras på en eller flera grunder. Av denna anledning är antalet tvivelaktiga transaktioner i tabell 3 större än antalet gjorda anmälningar.

Tvivelaktiga transaktioner	2014	2014	2015
Kontantinsättning	349	447	600
Kontantuttag	481	263	418
Girering	2 342	2 756	2 395
Överföring av medel	154	304	534
Valutaöverföring	591	483	258
Valutaväxling	45	45	38
Försäkring	17	11	12
Transaktioner med stora belopp	22 011	17 712	32 613
Handel med lösöre	108	93	105
Transport av kontanter	51	59	69
Andra misstänkta transaktioner	4 499	3 790	4 810
Sammanlagt, stycken	30 648	25 963	41 852

Tabell 3. Anmälda tvivelaktiga transaktioner 2013-2015 (källa: Centralkriminalpolisen).

Av tabell 4 framgår antal penningtvättsbrott och penningtvättsföreseelser samt brott mot kraven på kundkontroll åren 2009—2014.

Tabell 4. Penningtvättsbrott och överträdelser åren 2009—2014

Företeelser i samband med penningtvätt och terrorismfinansiering

År 2014 och 2015 uppmärksammade centralen för utredning av penningtvätt, som företeelser i samband med penningtvätt och finansiering av terrorism, framför allt massmarknadsföringsbedrägerier, investeringsbedrägerier och virtuella valutor.

Centralen för utredning av penningtvätt har konstaterat flera investeringsbedrägerier där man per telefon kontaktat personer och erbjudit dem investeringstjänster. Verksamheten har varit styrd från utlandet och den har bedrivits synnerligen professionellt och organiserat. Ett investeringsbedrägeri går ut på att man vilseleder en person att investera i aktier, varefter man med olika förevändningar kräver mera pengar för ytterligare investeringsprodukter, ibland t.o.m. i helt andra stater. De största investeringsbedrägerierna har omsatt miljoner euro.

Den av finansministeriet tillsatta arbetsgruppen för revidering av penningtvättslagstiftningen har med anledning av de risker som är förenade med virtuella valutor föreslagit att tillämpningsområdet för lagstiftningen utöver de anmälningsskyldiga som räknas upp i den gällande lagen ska utsträckas bl.a. till utgivare av virtuella valutor, till personer som yrkesmässigt växlar virtuella valutor till andra valutor samt till marknadsplatser för virtuella valutor. Kommissionen antog 2.2.2016 ett till Europaparlamentet och rådet riktat meddelande med en handlingsplan för bekämpning av terrorismfinansiering. Kommissionen lade 5.7.2016 fram de första lagstiftningsförslagen som ingår i handlingsplanen. I dessa förslag ingår också anonym

valutaväxling, som skulle ställas under tillsyn av behöriga myndigheter genom att penningtvättsdirektivets tillämpningsområde utsträcks till att gälla växling av virtuella valutor, exempelvis Bitcoin, till lagliga betalningsmedel samt förvaringstjänster för virtuella plånböcker. Av denna anledning har i detta skede i det första lagförslaget inte tagits in bestämmelser om virtuella valutor.

Bekämpning av terrorism

Förhindrande av finansiering av terrorism har i ett större perspektiv anknytningspunkter till bekämpning av terroristbrott. Inom EU finns det för närvarande ett förhöjt hot om terroristattentat och våldsamma extremiströrelser. Hotet är ytterst komplext, mångförgrenat och svåröversägbart. De som står bakom våldsdåden är allt oftare små grupper eller ensamma aktörer som hämtar sin inspiration ur ett flertal källor. Olika sociala medier används i allt större utsträckning för rekrytering av terrorister och för spridning av terroristisk propaganda. Radikaliseringen kan vara en mycket snabb process och den kan ske nästan uteslutande med hjälp av våldsrelaterat material som sprids via internet. Under de senaste åren har flera finländare eller personer som är bosatta i Finland rest till konfliktområden med ett terroristiskt syfte. Där får de stridsutbildning och radikaliseras eventuellt ytterligare. När de återvänder kan de utgöra ett hot mot EU:s inre säkerhet. De som återvänder från konfliktområden kan dessutom delta i terrorismfrämjande verksamhet, t.ex. rekrytering. Dessa företeelser kan ha samband med terrorismfinansiering som delvis sker med hjälp av internetjänster. Hotet som den organiserade terrorismen utgör mot Finland bedöms fortfarande vara litet.

Den första nationella strategin för bekämpning av terrorism i Finland fastställdes år 2010. Genom statsrådets principbeslut fastställdes 6.3.2014 en ny strategi för åren 2014-2017. Terrorismbekämpningen inriktades framför allt på förebyggande av terrorism, varmed avses ingripande i terrorismens bakomliggande orsaker och incentiv samt sådana faktorer i anslutning till spridning av terrorism som kan leda till våldsam radikaliseringsprocess och till att det sker rekrytering till terroristgrupper. Med hjälp av informationsutbyte och samarbete mellan internationella och nationella myndigheter upptäckts hotbilder och risker effektiva åtgärder vidtas, med vederbörligt beaktande av rättssäkerhetssynpunkter. I den reviderade strategin för terrorismbekämpning ingår åtgärder för att förhindra finansiering av terrorism. Syftet med dessa åtgärder är att för de operativa aktörerna skapa ett samarbetsnätverk för utveckling av informationsutbyte i syfte att förhindra finansiering av terrorism samt för att med hjälp av effektivt informationsutbyte och övervakning se till att myndigheternas finansieringsbeslut gällande den tredje sektorn (frivilligorganisationer, ideella organisationer och icke-statliga organisationer) inte bidrar till finansiering av terrorism eller till att pengarna slussas vidare till terrorister. I samband med dessa åtgärder följer man upp och utvärderar verkningarna av lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism. I strategin ingår uttryckligen åtgärder också för att effektivisera informationsutbytet mellan myndigheterna som bekämpar terrorism. Också penningtvättslagens bestämmelser kan ha betydelse i detta avseende.

Terrorismbekämpningen i Finland bygger på ett nära, kontinuerligt och konsekvent samarbete mellan samtliga säkerhetsmyndigheter och övriga myndigheter. Genom samarbetet optimeras resursanvändningen bl.a. genom ett effektivt informationsutbyte mellan myndigheterna. Samtidigt säkerställs det att de behöriga myndigheterna har tillgång till högklassiga och ur tidsmässig synpunkt noggranna analyser av terrorismrelaterade hot. Sådan information som behövs för avslöjande av terroristbrott produceras av myndigheterna och dessutom av den privata sektorn och det civila samhället. I Finland är det polisen som har huvudansvaret för bekämpning av terrorismbrott. Skyddspolisen har till uppgift att identifiera, förebygga och bekämpa terrorism i Finland, upprätthålla en lägesbild av terrorismen samt göra bedömningar av terrorismhotet. Skyddspolisen är den centrala myndigheten när det gäller förhindrande av terrorismfinansiering samt säkerhetsutredningar och avvärjning av cyberhot. Centralkriminal-

polisens uppgifter i anslutning till terrorismbekämpningen är huvudsakligen inriktade på pågående terrorismbrott och på tiden därefter samt på förhindrande och utredning av terrorismfinansiering i anslutning till centralen för utredning av penningtvätt.

Finland deltar aktivt i det samarbete för bekämpning av terrorism som bedrivs inom EU och på internationella fora, inklusive samarbetet för att förhindra spridning av massförstörelsevapen och avvärja CBRNE-hot. Från Finlands synpunkt centrala internationella aktörer när det gäller terrorismbekämpning är EU, FN, Europarådet (ER), Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och Nato samt, i fråga om förhindrande av finansiering av terrorism, dessutom OECD och FATF.

Nationell forskning om riskerna för penningtvätt och terrorismfinansiering

Polisyrkeshögskolan har gjort en undersökning av de nationella risker som i enlighet med FATF:s första rekommendation är förenade med penningtvätt och finansiering av terrorism (Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 117/2015, Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen kansallinen riskiarvio 2015). Syftet med undersökningen som beställts av inrikesministeriet var att ge behöriga myndigheter och samhällsaktörer information om vilka typer av sårbarheter, hot och risker i fråga om penningtvätt och finansiering av terrorism som myndigheterna och de rapporteringsskyldiga som avses i penningtvättslagen har att identifiera. Rapporten behandlar dessutom i ett större perspektiv sårbarheterna i olika samhällssektorer och det finansiella systemet, olika former av brottslighet och med dem relaterade penningtvättssituationer samt olika metoder för finansiering av terrorism. Rapporten innehåller en bedömning av de viktigaste riskbranscherna, metoderna och företeelserna när det gäller penningtvätt och finansiering av terrorism samt några förslag i samband därmed. Enligt rapporten är de centrala riskerna med penningtvätt och finansiering av terrorism förenade med fastighetsinvesteringar, transport av kontanter, bulvanföretag, nättjänster, elektronisk ärendehantering, skuggmarknader på webben samt med gemensamma konton.

I rapporten föreslås bl.a. att i penningtvättslagen tas in tydligare bestämmelser om att centralen för utredning av penningtvätt ska underrätta alla som gjort anmälningar om vilken verkan anmälningarna haft. Vidare föreslås att centralen ska utöka sin analysverksamhet och avdela mera resurser för den. I rapporten uppmärksammas också den omständigheten att de övervakare som nämns i penningtvättslagen har bristfälliga resurser. Slutligen konstateras att det finns brister i fråga om övervakarnas befogenheter och de administrativa påföljderna.

Patent- och registerstyrelsens samt Skatteförvaltningens register och programmet för genomförande av en nationell servicearkitektur

Företags- och organisationsdatasystemet

PRS och Skatteförvaltningen har ett gemensamt företags- och organisationsdatasystem, nedan FODS, som gör det möjligt att anmäla uppgifter till båda myndigheterna. Bestämmelser om FODS finns i företags- och organisationsdatalagen (244/2001). Systemets stamregister är handelsregistret och stiftelserregistret som upprätthålls av PRS samt forskottsuppbördsregistret, arbetsgivarregistret och registret över mervärdesskatteskyldiga som upprätthålls av Skatteförvaltningen. FODS fungerar som en gemensam kanal för skötsel av ärenden. FODS har en avgiftsfri informationstjänst som fungerar i realtid. Informationstjänsten ger 24 timmar om dygnet grundläggande information om finländska företag, organisationer och stiftelser på finska, svenska och engelska.

FODS fungerar som ett gemensamt underlag för PRS:s och Skatteförvaltningens elektroniska ärendehanteringstjänster. Systemet levereras av ett privat företag och fungerar tekniskt som

RP 228/2016 rd

Skatteförvaltningens ärendeunderlag. Med den elektroniska servicetjänsten FODS är det numera möjligt att anmäla företags adressändringar, av vilka ca 74 % görs elektroniskt. I slutet av år 2012 introducerades en elektronisk tjänst för bildande av aktiebolag. I ca 38 % av alla fall bildas aktiebolag numera elektroniskt. Numera kan merparten av alla handelsregisteranmälningar göras elektroniskt.

	2009	2010	2011	2012	2013
Anmälningar om bildande av aktiebolag	59 737	65 442	63 580	61 319	50 203
Anmälningar om ändring och avslutande	158 609	153 579	163 237	164 646	160 691
Ändring av adress eller kontaktuppgifter	26 253	27 719	33 739	35 538	43 838
- varav elektroniskt	2 460*	14 453	17 243	17 892	20 862
Informationssökningar	17 295 427	17 358 241	17 637 677	16 913 453	19 325 087

Tabell 5. Anmälningar via företags- och organisationsdatasystemet 2009—2013. *Tjänsten öppnades i november 2009. Källa: Skatteförvaltningens årsberättelse 2013.

Handelsregistret

PRS:s upprätthåller handelsregistret som ska betjäna såväl den privata som den offentliga sektorn samt upprätthålla och förbättra rättssäkerheten inom näringslivet. Handelsregistret är ett offentligt register i vilket införs uppgifter om näringsidkare, dvs. företag. Det är också ett av FODS:s stamregister. I handelsregisterlagen (129/1979) finns bestämmelser om registreringsförfarandet och om de uppgifter som ska införas i registret. I handelsregistret fanns den 31 december 2015 uppgifter om ca 617 000 företag, av vilka ca 261 000 var aktiebolag, ca 216 000 enskilda näringsidkare, ca 87 000 bostadsaktiebolag, ca 12 000 öppna bolag och ca 34 000 kommanditbolag samt ca 8 000 andra former av företag, t.ex. andelslag, utländska näringsidkares filialer, hypoteksföreningar, europabolag och statliga affärsverk. Var och en har rätt att få uppgifter, utdrag och intyg om anteckningar i handelsregistret.

Handelsregistret består av anteckningar som kunderna kan se i registret och dessutom bl.a. som registerutdrag. Via handelsregistret kan dessutom hämtas de handlingar som ligger till grund för varje registeranteckning. Merparten av företagen är skyldiga att göra handelsregis-

teranmälan men för vissa företag är förfarandet frivilligt. De företagsformer som alltid måste göra anmälan till handelsregistret räknas upp i handelsregisterlagens 3 § 1 mom. Exempelvis aktiebolag, öppna bolag och andelslag måste alltid göra anmälan till handelsregistret. Näringsidkare som inte är anmälningsskyldiga kan frivilligt göra anmälan till registret.

Anteckningarna i handelsregistret är huvudsakligen baserade på näringsidkarnas och deras företrädares anmälningar. I handelsregistret införs dessutom med anledning av domstolsbeslut och vissa myndighetsregister meddelanden som resulterar i registeranteckningar. Vilka uppgifter som ska antecknas i registret är beroende av den företagsform som registreras. Anteckningarna gäller i regel företagets stadgar (exempelvis bolagsordning), lagstadgade företrädare (exempelvis styrelse), firmateckningsrätt och kapital. Uppgifterna om företag lämnas i samband med grundanmälan. Därefter uppdateras registeruppgifterna genom anmälningar som görs vid ändringar i registeruppgifterna. I företags- och organisationsdatalagens 14 § föreskrivs vilka som är ansvariga för att anmälan görs till registret. Företags- och organisationsdatalagen innehåller bestämmelser om anmälningskyldigheten samt om påföljder vid försumelse att göra anmälan.

PRS täcker ca 95 % av sina utgifter med egna inkomster. I lagen om avgifter för patent- och registerstyrelsens prestationer (1032/1992) föreskrivs om avgifter för PRS:s prestationer. I fråga om handelsregisterärenden bestäms avgifterna enligt lagens 2 och 3 § på basis av s.k. kostnadstäckning per prestationsgrupp, dvs. registervis. Detta innebär i praktiken att de avgifter som tas ut för en enskild prestation eller ärendegrupp inte behöver täcka kostnaderna, förutsatt att kostnaderna täcks på registernivå. Eftersom handelsregisterärendena utgör en egen prestationsgrupp ska avgiftsnivån för handelsregisteranmälningar dimensioneras så att PRS:s kostnader täcks till fullo. Enligt lagens 10 § ska i övrigt iakttas vad som stadgas eller föreskrivs i lagen om grunderna för avgifterna till staten (150/1992). Genom förordning av arbets- och näringsministeriet (696/2014) föreskrivs om avgifter i handelsregisterärenden.

Skatteförvaltningens register

För beskattningens behov samlas in kunduppgifter om företag och organisationer. På dessa uppgifter baseras bl.a. registret över mervärdesskattskyldiga, förskottsuppbörsregistret och arbetsgivarregistret. Företag som bedriver momspliktig verksamhet ska anmäla sig till registret över mervärdesskattskyldiga. Sådan anmälan behöver emellertid inte göras om omsättningen under räkenskapsperioden (12 månader) är mindre än 8 500 euro och från början av år 2016 mindre än 10 000 euro. I förskottsuppbörsregistret kan införas den som bedriver eller sannolikt kommer att börja bedriva näringsverksamhet, jordbruk eller annan förvärvsverksamhet då verksamheten inte bedrivs i ett anställningsförhållande. Det är inte obligatoriskt att höra till förskottsuppbörsregistret. Avsikten med att anteckna näringsidkare i förskottsuppbörsregistret är att visa att betalaren inte behöver göra förskottsinnehållning och att den som antecknats i registret själv sköter betalningen av förskottsskatt. Arbetsgivaren ska anmäla sig till arbetsgivarregistret då arbetsgivaren regelbundet börjar betala ut lön och då arbetsgivaren i sin anställning under ett kalenderår har antingen minst två fast anställda löntagare eller minst sex tillfälliga löntagare. Alla arbetsgivare ska ge en periodskattedecklaration och en årsdeklaration om utbetalda löner.

I Skatteförvaltningens register kan införas sådana organisationer (bl.a. sammanslutningar, dödsbon och utländska juridiska personer) som det inte är möjligt att anteckna i handelsregistret. I Skatteförvaltningens register finns dessutom företag som frivilligt kan anmälas till handelsregistret och å andra sidan finns i handelsregistret också företag som inte är skyldiga att göra anmälan till Skatteförvaltningens register.

PRS:s och Skatteförvaltningens nya datasystem

PRS:s och Skatteförvaltningens mål är att utveckla de elektroniska tjänsterna framför allt via de elektroniska ärendetjänster som tillhandahålls av gemensamma FODS. PRS förnyar samtidigt sina interna behandlings- och informationssystem. Vid Skatteförvaltningen förnyas data-systemen inom ramen för Valmis -projektet, vilket innebär att de nuvarande beskattningsprogrammen 2014—2018 kommer att ersättas med den färdiga programvaran GenTax. Samtidigt moderniseras beskattningsprocesserna och under arbetets gång genomförs lagändringar som förenklar och förenhetligar beskattningsförfarandet. Behandlingen av kunduppgifter kommer i det första skedet i början av 2016 att huvudsakligen överföras till GenTax. Inom Skatteförvaltningen har fattats ett principbeslut enligt vilket de elektroniska tjänsterna byggs på FAST:s TAP-lösning i stället för på det nuvarande ärendeunderlaget.

Programmet för genomförande av en nationell servicearkitektur

Finansministeriet har tillsatt ett program för genomförande av en nationell servicearkitektur under perioden 9.6.2014—31.12.2017. Syftet med programmet är att bygga upp en elektronisk infrastruktur för offentliga tjänster, med följande element och principer för genomförandet:

- uppkoppling av den offentliga sektorns datalager till servicearkitekturen och säkerställande av interoperabiliteten,
- en nationell elektronisk identifikationsmodell, där elektroniska identiteter produceras i samarbete mellan staten och enskilda aktörer,
- nationella lösningar för hantering av företags, övriga organisationers och fysiska personers roller och befogenheter,
- en nationell servicekanal som tekniskt genomförs med Estonias X-road med öppna gränssnitt och öppen programkod, som den offentliga förvaltningen åläggs att använda och som stöds inom ramen för en övergångstidtabell,
- för medborgarna, företagen och myndigheterna gemensamma servicevyer som för identifierade användare kombinerar den offentliga sektorns tjänster och datamaterial, bl.a. egna registeruppgifter och tjänster i anslutning till dem, beroende på de egna ärendehanterings- och informationsbehoven,
- lagstiftningsåtgärder,
- styrnings- och behandlingsmodeller för kontinuerligt underhåll och tillsyn när det gäller genomförande av programmet och helheterna.

Syftet med programmet är att göra det enklare och lättare för den offentliga förvaltningens kunder att sköta ärenden hos myndigheterna och att göra ärendehantering tryggare, främja den offentliga förvaltningens öppenhet samt förbättra kvaliteten på dess tjänster, möjliggöra kostnadseffektiva offentliga tjänster under deras livscykel, öka den gemensamma användningen av data och datasystemens interoperabilitet inom hela den offentliga förvaltningen, främja företagens möjligheter att utnyttja den offentliga förvaltningens datalager och tjänster samt att stödja samhällsekonomin genom att effektivisera den offentliga förvaltningen och skapa nya affärsmöjligheter.

Den nationella servicearkitekturens underliggande idé är att effektivare gemensam användning av myndigheternas datalager ska reducera medborgarnas och organisationernas administrativa

börda. Avsikten är framför allt att medborgarna ska behöva lämna endast information om myndigheterna inte redan har, vilket avsevärt kommer att underlätta informationsutbytet mellan myndigheterna. Vid sidan av den nationella servicearkitekturen genomförs flera andra projekt, exempelvis Kommuninformationsprogrammet och det nationella inkomstregistret, som kommer att leda till förändrade strukturer när det gäller myndigheternas informationsanskaffning och förfaranden.

Avsikten är att med hjälp av servicevyerna sänka tröskeln för gemensam användning av olika myndighetsregister från kundernas synpunkt, genom att kunderna erbjuds data som insamlats från flera olika register. Detta förutsätter samordnad identifiering av dem som förvaltar registrerade objekt och uppgifter i registren som upprätthålls av myndigheterna. I samband med registreringen av verkliga förmånstagare betyder detta t.ex. att FO-nummer kommer att användas i större utsträckning än för närvarande.

Utvecklingen av servicearkitekturen och informationsanskaffningen utgår från att i betydligt större utsträckning än för närvarande göra det möjligt att tillhandahålla ärendehanteringstjänster endast elektroniskt samt att upphöra med onödigt informationsanskaffning i samband därmed. Elektroniska tjänster avser inte enbart självbetjäning utan ärendehantering kan också genomföras som elektroniska tjänster med användarstöd.

Utlämnande av personuppgifter ur myndighetsregister

Riksdagens grundlagsutskott har i sina utlåtanden tagit ställning till hantering av personuppgifter med avseende på grundlagens 10 § om skydd för privatlivet och personuppgifter (se t.ex. GrUU 18/2012 rd, GrUU 14/2009 rd, GrUU 11/2008 rd, GrUU 51/2002 rd och GrUU 21/2012 rd). Enligt grundlagens 10 § 1 mom. utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Enligt grundlagsutskottets vedertagna praxis begränsas lagstiftarens rörelsemarginal dels av denna bestämmelse och dels också av att skyddet för personuppgifter delvis ingår i skyddet för privatlivet som tryggas i samma moment. Det är på det hela taget fråga om att lagstiftaren ska trygga denna rättighet på ett sätt som kan anses vara godtagbart med avseende på systemet med grundläggande rättigheter i dess helhet. Registreringen av uppgifter om verkliga förmånstagare och uppgifternas offentlighet har relevans med avseende på grundlagens 10 § 1 mom. Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett det vara viktigt att reglera registreringens syfte, innehållet i de personuppgifter som registreras, tillåtna ändamål för användning av uppgifterna, möjligheten att lämna ut uppgifterna och tiden för förvaring av uppgifterna samt de registrerades rättssäkerhet och likaså frågan om hur täckande om detaljerad regleringen av dessa uppgifter ska vara på lagnivå (se GrUU 25/1998 rd, s. 2/II). Till de grundläggande principerna för skyddet i detta avseende hör också kravet att syftet med hanteringen av personuppgifter ska definieras, vilket är nära förknippat med principen om s.k. ändamålsbundenhet. I 6 och 7 § i personuppgiftslagen (523/1999) föreskrivs om den allmänna skyldigheten att planera behandlingen av personuppgifter och om ändamålsbundenhet. Enligt principen om ändamålsbundenhet får personuppgifter som insamlats för ett visst ändamål användas eller i övrigt behandlas endast på ett sätt som inte strider mot de ursprungliga ändamålen.

Kravet på lagstiftning gäller också möjligheten att lämna ut personuppgifter genom en teknisk anslutning. Grundlagsutskottet har i sina ställningstaganden (GrUU 12/2002 rd och GrUU 14/2002 rd) konstaterat att en teknisk anslutning möjliggör en mycket snabb och omfattande överföring av personuppgifter och att utlämnande av personuppgifter med teknisk anslutning därför alltid måste regleras med bestämmelser på lagnivå.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande (HFD:2015:41) gäller utlämnande av personuppgifter om en fysisk persons beskattning till ett bolag som i enlighet med personuppgiftslagen

hade rätt att behandla uppgifter om personer som sökte kredit. Bolaget hade bett Skatteförvaltningen i elektronisk form lämna ut sådana uppgifter om fysiska personers inkomstbeskattning som avses i 5 § 1 mom. i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999), för vidareförmedling till bolagets kunder. Bolaget hade inte lagrat informationen i sitt eget system utan endast förmedlat den till sina kunder. De som använde informationen var kreditinstitut och finansiella institut samt andra som bedrev finansiell verksamhet och som i enlighet med personuppgiftslagen hade rätt att behandla informationen. De behövde informationen för kredit- eller motsvarande beslut och informationen var nödvändig för behandlingen. Förfrågningar skulle ha riktats till dem som sökte kredit. Skatteförvaltningen avslag ansökan med konstaterandet att den inte med stöd av lag hade rätt att lämna ut de begärda uppgifterna med en teknisk anslutning.

Högsta förvaltningsdomstolen ansåg att enligt offentlighetslagens 16 § 3 mom. får personuppgifter ur en myndighets personregister, om inte något annat särskilt bestäms i lag, lämnas ut i form av en kopia eller en utskrift eller i elektronisk form om mottagaren enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter har rätt att registrera och använda sådana personuppgifter. Med utlämnande av uppgifter i elektronisk form avses t.ex. att uppgifterna lämnas ut på en cd-skiva eller som ett krypterat e-postmeddelande. Utlämnandet sker då i det enskilda fallet på ett kontrollerat sätt i fråga om användningsändamålet och i fråga om de uppgifter som lämnas ut. Enligt högsta förvaltningsdomstolens åsikt var det inte möjligt att öppna en teknisk anslutning till offentliga uppgifter om inkomstbeskattningen, eftersom det inte i lag föreskrivs om utlämnande av uppgifter med teknisk anslutning.

Penningspel

I lotterilagen föreskrivs om penningspel. I Finland är penningspelsystemet baserat på tre sammanslutningar med ensamrätt. Veikkaus Ab anordnar med ensamrätt penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel. Penningautomatföreningen, nedan RAY, har ensamrätt att tillhandahålla penningautomater, anordna kasinospel och bedriva kasinoverksamhet. Aktiebolaget Fintoto Ab har ensamrätt att anordna totospel. Polisstyrelsen svarar för övervakningen av anordnandet av penningspel. Inrikesministeriet ansvarar för föredragningen av statsrådets förordning där det bl.a. föreskrivs hur stor procent av avkastningen av penningspelen som ska lämnas outdelad, om avrundning av vinster samt om antal penningautomater, kasinospel och kasinon. Genom förordning av finansministeriet fastställs reglerna för penningspel. På Åland svarar PAF för anordnandet av penningspel. Landskapsregeringen har beviljat PAF ensamrätt att tillhandahålla penningautomater, bedriva kasinospelverksamhet och ordna vadhållningsspel. PAF ordnar penningspel också på passagerarfartyg som trafikerar på Östersjön och har sin hemmahamn på Åland. Ålands landskapsregering övervakar PAF:s verksamhet.

Eftersom penningspel är en form av ekonomisk verksamhet kan de också användas för penningtvätt. Penningtvättslagen gäller de tre penningspelbolag som är verksamma i Finland samt sådana näringsidkare och organisationer som förmedlar deltagaranmälningar och -avgifter i anslutning till penningspel. De ovan nämnda aktörerna är skyldiga att under vissa förutsättningar identifiera sina kunder, uppmärksamma transaktioner som avviker från det normala samt rapportera tvivelaktiga transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt. Penningspelbolagen ser över sina förfaranden i samråd med centralkriminalpolisen samt i samråd med Polisstyrelsens lotteriförvaltning som övervakar penningspelbolagen och penningspelverksamheten. Penningspelbolagen anmäler årligen ett stort antal tvivelaktiga transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt. Exempelvis år 2014 gjordes sammanlagt 9 100 sådana anmälningar. Penningtvättslagen gäller också den penningspelssammanslutning som är verksam på Åland samt näringsidkare och sammanslutningar som i anslutning till penningspel förmedlar deltagaranmälningar och -avgifter.

En allt större del av penningspelbolagens intäkter kommer från nätspel som identifierar kunden och sålunda minskar risken för penningtvätt. År 2014 uppgick RAY:s omsättning från penningspelverksamheten till ca 684 miljoner euro. Närmare 8 % av RAY:s intäkter härstammade från nätspel. Merparten av intäktsökningen härrörde från digitala kanaler och framförallt från mobilspel. Systemet med identifierade kunder omfattade vid utgången av 2014 drygt 328 000 personer. År 2014 uppgick Veikkaus Ab:s omsättning till 1,9 miljarder euro. Över 40 % av bolagets försäljning kom från nätspel. Antalet registrerade kunder uppgick till 1,6 miljoner. År 2013 var Fintoto Ab:s omsättning 249 miljoner euro. Hälften av bolagets spelomsättning kom från nätspel. Av åländska PAF:s hela omsättning för år 2013 (108 miljoner euro) kom ca två tredjedelar från nätspel.

Inrikesministeriet tillsatte 14.10.2015 ett projekt för sammanslagning av penningspelsammanslutningarnas (Finntoto Ab, Penningautomatföreningen och Veikkaus Ab) spelfunktioner. Projektets mandat löper ut 31.12.2016. Inom projektet har beretts en regeringsproposition (RP 132/2016 rd) om ändring av lotterilagen och annan lagstiftning i syfte att sammanslå penningspelsammanslutningarnas spelverksamhet. Inom ramen för projektet som syftar till sammanslagning kommer man att granska också definitionerna av penningspelen och formerna för anordnande av penningspel. I synnerhet i detta avseende kommer förslaget sannolikt att ha viktiga beröringspunkter med de definitioner av penningspel som används i penningtvättslagen (bl.a. begreppen penningautomat och kasino).

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i EU och i andra länder

FATF

FATF grundades år 1989. Organisationen antog sina första rekommendationer om bekämpning av penningtvätt år 1990 och har därefter reviderat rekommendationerna 1996 och 2013. År 2001 utvidgade FATF sitt mandat och antog de första specialrekommendationerna om finansiering av terrorism. Dessa intogs också i 2003 års rekommendationer. År 2008 utvidgades organisationens mandat till att omfatta bekämpning av lagstridig finansiering av massförstörelsevapen. Rekommendationerna från år 2003 har tillämpats i över 180 stater, av vilka en stor del är representerade i regionala aktionsgrupper av samma typ som FATF. Finland och de övriga nordiska länderna är, i likhet med flera EU-medlemsstater, medlemmar i FATF, men en del av medlemsstaterna hör till Europeiska rådets aktionsgrupp (Moneyval) som iakttar också FATF:s rekommendationer. I Finland har FATF:s rekommendationer till stor del genomförts med penningtvättslagen, vars bestämmelser långt stämmer överens med motsvarande bestämmelser i det tredje penningtvättsdirektivet. FATF publicerar länderrapporter och uppföljningsrapporter om hur medlemmarna iakttagit rekommendationerna i sin lagstiftning och när det gäller systemen för bekämpning av penningtvätt och terrorismfinansiering. För Finlands vidkommande godkändes den senaste, dvs. den nionde uppföljningsrapporten av FATF:s plenum i juni 2013.

FATF antog i februari 2012 reviderade rekommendationer om bekämpning av penningtvätt, finansiering av terrorism och finansiering av spridning av massförstörelsevapen. I det sammanhanget antogs också tolkningsanvisningar för rekommendationerna. FATF har inlett en fjärde s.k. bedömningsomgång som är baserad på 2012 års rekommendationer. Under denna omgång ska FATF-medlemmarnas system för bekämpning av penningtvätt och terrorismfinansiering bedömas uttryckligen med avseende på systemens tekniska interoperabilitet och dessutom med avseende på deras effektivitet. FATF:s reviderade rekommendationer har beaktats också vid beredningen av EU:s fjärde penningtvättsdirektiv.

FATF:s rekommendationer gäller i princip bekämpning av såväl penningtvätt som terrorismfinansiering, men i dem ingår några rekommendationer som uttryckligen gäller finansiering av

terrorism (kriminalisering av terrorismfinansiering, riktade ekonomiska sanktioner och rekommendationer om förhindrande av att organisationer som inte eftersträvar vinst utnyttjas). Jämfört med de gamla rekommendationerna är FATF:s nya rekommendationer reviderade i flera viktiga avseenden. Numera omfattar rekommendationerna även sådana ekonomiska sanktioner i överensstämmelse med FN:s säkerhetsråds resolutioner som avser bekämpning av finansiering som stöder spridning av massförstörelsevapen. Syftet med rekommendationerna om identifiering av kunder är att öka öppenheten i företagsverksamheten i syfte att förhindra att juridiska personer och juridiska arrangemang ska kunna utnyttjas för att dölja terroristers identitet eller tillgångar. Kraven som gäller identifiering av personer i politiskt utsatt ställning har skärpts jämfört med de som fällde tidigare. Rekommendationerna följer också principen om en effektiv riskbedömning, som gör det möjligt att effektivare inrikta den offentliga och den privata sektorns resurser på högriskområden. Den nya första rekommendationen förutsätter att FATF:s medlemmar gör en övergripande riskbedömning på det nationella planet så att eventuella sårbarheter och risker som sammanhänger med penningtvätt och terrorismfinansiering identifieras och analyseras, varefter myndigheterna anpassar sina åtgärder till de lokaliserade riskerna. Målet är dessutom att bygga upp ett effektivare internationellt samarbete, inklusive informationsutbyte mellan myndigheterna, gemensamma brottsutredningar, samt spårande, frysning och förverkande av illegala tillgångar. Det är sålunda fråga om effektivare operativa metoder såväl för centralen för utredning av penningtvätt som för de myndigheter som ansvarar för brottsutredning och åtalsåtgärder.

Det fjärde penningtvättsdirektivet

Europaparlamentet och rådet antog den 20 maj 2015 det fjärde penningtvättsdirektivet. Med det fjärde penningtvättsdirektivet upphävdes Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och för finansiering av terrorism, nedan *det tredje penningtvättsdirektivet*. Dessutom upphävdes kommissionens direktiv 2006/70/EG om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG med avseende på definitionen av person i politiskt utsatt ställning, samt tekniska kriterier för att kunna tillämpa lägre krav på kundkontroll och göra undantag på grund av finansiell verksamhet som drivs tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning, nedan *kommissionens tillämpningsdirektiv*.

Syftet med det fjärde penningtvättsdirektivet är att förhindra att unionens finansiella system används för penningtvätt och finansiering av terrorism. Kreditinstitutens och de finansiella institutens sundhet, integritet och stabilitet samt tilltron till hela det finansiella systemet kan allvarligt äventyras av att brottslingar och deras medhjälpare försöker dölja ursprunget till vinning av brott eller slussa lagliga eller pengar från olaglig verksamhet till finansiering av terrorism. Personer som ägnar sig åt penningtvätt och som finansierar terrorism kan för sina brottsliga handlingar försöka utnyttja den frihet för kapitalrörelser och den frihet att tillhandahålla finansiella tjänster som hör till unionens integrerade finansiella område. Därför är vissa samordningsåtgärder nödvändiga på unionsnivå. Samtidigt bör målsättningarna att skydda samhället från brott och att skydda stabiliteten och integriteten i unionens finansiella system vägas mot behovet att skapa ett regelverk som låter bolag utöka sin affärsverksamhet utan att ådra sig oproportionerliga kostnader för efterlevnad. Direktivet gäller också andra anmälningsskyldiga är kreditinstitut och finansiella institut.

I det fjärde penningtvättsdirektivet finns bestämmelser om en holistisk riskbaserad metod för avslöjande av penningtvätt och finansiering av terrorism, om åtgärder för kundkontroll, verkligt huvudmannskap samt om rapporteringsskyldighet. Dessutom föreskrivs om policy gentemot tredjeland, om harmonisering av administrativa sanktioner, om uppgiftsskydd, om ökat samarbete mellan finansunderrättelseenheter samt om de europeiska tillsynsmyndigheternas befogenheter.

Medlemsstaterna ska senast den 26 juni 2017 sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. För förebyggande av penningtvätt och finansiering av terrorism får medlemsstaterna, inom gränserna för unionsrätten, införa eller behålla strängare regler på det område som omfattas av detta direktiv (artiklarna 5 och 67).

Tillämpningsområde

Som penningtvätt ska vid tillämpningen av direktivet anses uppsåtlig omvandling eller överföring av egendom, i vetskap om att egendomen härrör från brottslig handling eller från medverkan till brottslig handling, i syfte att hemlighålla eller dölja egendomens olagliga ursprung eller för att hjälpa någon som är delaktig i en sådan verksamhet att undandra sig de rättsliga följderna av sitt handlande. Som penningtvätt anses också hemlighållande eller döljande av en viss egendoms rätta beskaffenhet eller ursprung, av dess belägenhet, av förfogandet över den, av dess förflyttning, av de rättigheter som är knutna till den, eller av äganderätten till den, i vetskap om att egendomen härrör från brottslig handling eller från medverkan till en sådan handling. Som penningtvätt ska likaså betraktas förvärv, innehav eller brukande av egendom, i vetskap om, vid tiden för mottagandet, att egendomen härrörde från brottslig handling eller från medverkan till en sådan handling. Som penningtvätt ska enligt direktivet också behandlas deltagande, sammanslutning för att utföra, försök att utföra och medhjälp, underlättande och rådgivning vid utförandet av ovan nämnda handlingar (artikel 1.3).

Med finansiering av terrorism avses allt tillhandahållande eller insamling av medel, oavsett tillvägagångssätt, direkt eller indirekt, i uppsåt att de ska användas eller med vetskap om att de helt eller delvis kommer att användas för att genomföra något av de brott som avses i artiklarna 1—4 i rådets rambeslut 3002/475/RIF från den 13 juni 2002.

I direktivets artikel 2 definieras de rapporteringsskyldiga som direktivet ska tillämpas på. Dessa är revisorer, externa revisorer och skatterådgivare, notarier och andra oberoende jurister, där de på en klients vägnar och för dennes räkning deltar i finansiella transaktioner eller transaktioner avseende fast egendom eller bistår vid planering eller utförande av transaktioner för dennes räkning i samband med köp och försäljning av fast egendom eller företag, förvaltning av en klients pengar, värdepapper eller andra tillgångar, öppnande eller förvaltning av bank-, spar- eller värdepapperskonton, säkerställande av nödvändigt kapital för att bilda, driva eller leda bolag, bildande, drift eller ledning av truster, bolag, stiftelser eller liknande strukturer. Rapporteringsskyldiga som hör till direktivets tillämpningsområde är också andra personer som handlar med varor, i den utsträckning som betalt eller mottaget belopp är minst 10 000 euro i kontanter, oavsett om transaktionen utfördes vid ett tillfälle eller flera tillfällen som förefaller ha samband.

I direktivet utvidgas definitionen av begreppet speltjänster till att utöver kasinon omfatta också tjänster som innebär att penningvärden satsas på slumpspel, inbegripet sådana spel med inslag av skicklighet som tillhandahålls på en fysisk plats eller annars på distans, på elektronisk eller annan teknisk väg för att underlätta kommunikation, och på enskild begäran av en tjänstemotagare. Medlemsstaterna får dock efter en lämplig riskbedömning besluta att helt eller delvis undanta vissa tillhandahållare av speltjänster från de nationella bestämmelser genom vilka direktivet införlivas, på grundval av belägg för att sådana tjänster på grund av sin art och, i förekommande fall, driftsomfattning utgör en låg risk (artiklarna 2.2 och 3.14).

Medlemsstaterna får besluta att direktivet inte ska tillämpas på personer som endast tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning bedriver finansiell verksamhet, där risken för att penningtvätt eller finansiering av terrorism är mycket liten. I direktivets artiklar 2.3—2.8 föreskrivs närmare om villkoren för att risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism ska anses vara mycket liten samt om tröskelvärdena för definition av sådan verksamhet.

Enligt artikel 30.1 ska medlemsstaterna se till att de bolag och andra juridiska enheter som är registrerade på deras territorium är skyldiga att inhämta och förfoga över adekvata, korrekta och aktuella uppgifter om sitt verkliga huvudmannaskap, inbegripet uppgifter om sina förmånsintressen. Medlemsstaterna ska se till att dessa enheter är skyldiga att, utöver uppgifter om sin lagliga ägare, tillhandahålla ansvariga enheter uppgifter om verkliga huvudmän, när de ansvariga enheterna vidtar åtgärder för kundkontroll i enlighet med kapitel II. Direktivet gäller sålunda, i fråga om insamling, uppdatering och tillhandahållande av uppgifter om verkliga huvudmannaskap, samtliga juridiska personer, inte enbart personer som är rapporteringsskyldiga enligt penningtvättslagstiftningen.

Riskbedömning

I det fjärde penningtvättsdirektivets artiklar 6—8 föreskrivs om metoder för identifiering, bedömning och reducering av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Kommissionen ska senast den 26 juni 2017 utarbeta en rapport om de risker som påverkar den inre marknaden och berör gränsöverskridande verksamhet. I rapporten ska de riskerna identifieras, analyseras och bedömas på unionsnivå. Därefter ska kommissionen uppdatera sin rapport vartannat år, eller vid behov oftare. De europeiska tillsynsmyndigheterna ska genom sin gemensamma kommitté lämna ett yttrande om de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som påverkar unionens finansiella sektor. Kommissionen ska göra de gemensamma yttrandena tillgängliga för medlemsstaterna och ansvariga enheter för att bistå dem att identifiera, hantera och minska riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism (artikel 6).

Enligt direktivet ska varje medlemsstat vidta lämpliga åtgärder för att identifiera, bedöma, förstå och minska de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som de påverkas av, liksom eventuella farhågor kopplade till skyddet av personuppgifter i detta sammanhang. Medlemsstaten ska uppdatera den riskbedömningen. Varje medlemsstat ska utse en myndighet eller inrätta en mekanism genom vilken de nationella åtgärderna mot riskerna samordnas. Vad gäller riskbedömningarna ska varje medlemsstat använda dem till att förbättra sina åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, särskilt genom att identifiera områden där ansvariga enheter ska vidta strängare åtgärder. Vidare ska varje medlemsstat där så är lämpligt identifiera sektorer eller områden med mindre eller större risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. Riskbedömningarna ska också användas som hjälp vid fördelning och prioritering av resurser för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism på delområden där riskerna är störst (artikel 7).

Medlemsstaterna ska se till att ansvariga enheter och rapporteringsskyldiga vidtar lämpliga åtgärder för att identifiera och bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism, med beaktande av riskfaktorer inbegripet de som rör deras kunder, länder eller geografiska områden, produkter, tjänster, transaktioner eller distributionskanaler. De ansvariga enheterna ska ha riktlinjer, kontroller och förfaranden på plats för att minska och effektivt hantera de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som identifierats på unionsnivå, på medlemsstatsnivå och vid ansvariga enheter. Dessa riktlinjer, kontroller och förfaranden ska stå i proportion till de ansvariga enheternas typ och storlek (artikel 8).

Policy gentemot tredjeländer

Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter för att identifiera tredjeländer som utgör ett betydande hot mot unionens finansiella system, nedan högrisktredjeländer (artiklarna 9 och 64).

Åtgärder för kundkontroll

Medlemsstaterna ska förbjuda sina kreditinstitut och finansiella institut att föra anonyma konton eller utfärda anonyma motböcker. Medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att förebygga missbruk av innehavaraktier och teckningsoperationer för innehavaraktier (artikel 10).

I artikel 11 definieras under vilka omständigheter ansvariga enheter ska vidta åtgärder för kundkontroll. Ansvariga enheter ska vidta åtgärder för kundkontroll när en affärsförbindelse ingås och vid utförandet av enstaka transaktioner som uppgår till minst 15 000 euro, oavsett om den transaktionen utförs vid ett enda tillfälle eller vid flera tillfällen som förefaller ha samband, eller utgör en överföring av medel enligt definitionen i artikel 3.9 i förordningen som överstiger 1 000 euro. Den ansvariga enheten ska vidta åtgärder för kundkontroll också när det gäller personer som handlar med varor, vid enstaka transaktioner om minst 10 000 euro i kontanter, oavsett om transaktionen utförs vid ett enda tillfälle eller flera tillfällen som förefaller ha samband. Detsamma gäller för tillhandahållare av speltjänster vid utbetalning av vinster, betalning av insatser, eller båda, vid transaktioner om minst 2 000 euro, oavsett om transaktionen utförs vid ett enda tillfälle eller flera tillfällen som förefaller ha samband. Den ansvariga enheten ska dessutom vidta åtgärder för kundkontroll när det finns misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism, oavsett eventuella undantag eller tröskelbelopp samt när det råder osäkerhet om hur tillförlitliga eller tillräckliga tidigare erhållna kundidentifieringsuppgifter är (artikel 11).

På grundval av en lämplig riskbedömning som visar på en låg risk får medlemsstaterna tillåta ansvariga enheter att inte vidta vissa åtgärder för kundkontroll i fråga om elektroniska pengar, då de i direktivet angivna riskreducerande villkoren är uppfyllda. Ett villkor är att betalningsinstrumentet inte kan återuppladdas eller har en månatlig gräns för betalningstransaktioner på 250 euro som endast kan användas i den medlemsstaten. Det högsta belopp som lagras elektroniskt får inte överstiga 250 euro. En medlemsstat får dock höja det högsta beloppet på 500 euro för betalningsinstrument som endast kan användas i den medlemsstaten. Ett villkor är också att betalningsinstrumentet används uteslutande för inköp av varor eller tjänster och att betalningsinstrumentet inte kan finansieras med anonyma elektroniska pengar. Utgivaren ska övervaka transaktionen eller affärsförbindelser så noga att denne kan upptäcka ovanliga eller misstänkta transaktioner. Medlemsstaterna ska dock se till att undantaget inte är tillämpligt vid kontantinlösen eller kontantuttag av de elektroniska pengarnas penningvärde om detta överstiger 100 euro (artikel 12).

Åtgärder för kundkontroll ska omfatta identifiering av kunden och kontroll av dennes identitet utifrån handlingar, uppgifter eller information som erhållits från en tillförlitlig och oberoende källa. Dessutom ska åtgärder för kundkontroll omfatta identifiering av den verkliga huvudmannen och rimliga åtgärder för styrkande av den personens identitet. Ett aktieinnehav som överstiger 25 % eller en ägandeandel på mer än 25 % i kunden som innehas av en fysisk person ska vara en indikation på direkt ägande. I fråga om juridiska personer ska den ansvariga enheten vidta rimliga åtgärder för att förstå kundens ägar- och kontrollstruktur. Utöver dessa åtgärder ska den ansvariga enheten bedöma och i förekommande fall inhämta information om affärsförbindelsens syfte och avsedda natur. Affärsförbindelsen ska också fortlöpande övervakas. Om en person handlar på en kunds vägnar ska den ansvariga enheten identifiera denne och kontrollera dennes identitet samt granska personens tillstånd att handla på kundens vägnar (artiklarna 13.1 och 3.6).

För livförsäkringsverksamhet eller annan investeringsrelaterad försäkringsverksamhet ska medlemsstaterna se till att, utöver de åtgärder för kundkontroll som krävs med avseende på kunden och den verkliga huvudmannen, ska kreditinstitut och finansiella institut vidta de åtgärder som anges i artikel 13.5 för kundkontroll i fråga om livförsäkringars och andra invest-

ringsrelaterade försäkringars förmånstagare, så snart som dessa har identifierats eller utpekats. När det gäller utländska trusters eller liknande juridiska konstruktioners huvudmän som utpekats genom särskilda egenskaper eller klass ska en ansvarig enhet inhämta tillräcklig information om förmånstagaren så att den ansvariga enheten anser sig kunna fastställa dennes identitet vid utbetalningstillfället eller när förmånstagaren hävdar sina förvärvade rättigheter (artikel 13.6).

Kontroll av kundens och den verkliga huvudmannens identitet ska ske innan en affärsförbindelse ingås eller en transaktion utförs. Medlemsstaterna får dock tillåta att kontroll av kundens och den verkliga huvudmannens identitet slutförs när affärsförbindelsen ingås, om detta är nödvändigt för att inte störa den normala affärsverksamheten och om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är liten. Medlemsstaterna får också tillåta att ett konto öppnas hos ett kreditinstitut eller finansiellt institut, inbegripet konton som möjliggör transaktioner i överlåtbara värdepapper, om det finns tillräckliga skyddsåtgärder för att transaktioner inte kan utföras av kunden eller för kundens räkning innan vissa krav på kundkontroll har uppfyllts. Om en ansvarig enhet inte kan uppfylla kraven på kundkontroll ska medlemsstaterna kräva att vederbörande inte utför en transaktion via bankkonto, ingår en affärsförbindelse eller utför transaktionen. Den ansvariga enheten ska avbryta affärsförbindelsen och överväga att rapportera en misstänkt transaktion till en finansunderrättelseenhet (artiklarna 14.1—14.4).

Ansvariga enheter ska inte bara vidta åtgärder för kundkontroll gentemot alla nya kunder utan även vid lämpliga tidpunkter gentemot befintliga kunder, efter en riskkänslighetsanalys, bland annat när en kunds relevanta omständigheter förändras (artikel 14.5).

Om en medlemsstat eller ansvarig enhet konstaterar att riskerna är lägre på vissa områden får medlemsstaten tillåta att ansvariga enheter vidtar förenklade åtgärder för kundkontroll. Innan de vidtar förenklade åtgärder för kundkontroll ska ansvariga enheter förvissa sig om att affärsförbindelsen eller transaktionen har lägre risk. Ansvariga enheter ska övervaka transaktionerna och affärsförbindelserna så noga att de kan upptäcka ovanliga eller misstänkta transaktioner (artikel 15).

Medlemsstaterna ska i fall av större risker som medlemsstaterna eller ansvariga enheter konstaterat, kräva att de ansvariga enheterna vidtar skärpta åtgärder för kundkontroll för att hantera och minska sådana risker på lämpligt sätt. Sådana risker är förenade bl.a. med gränsöverskridande korrespondensförbindelser samt med transaktioner och affärsförbindelser med personer i politiskt utsatt ställning samt familjemedlemmar och kända nära medarbetare till personer i politiskt utsatt ställning. Skärpta åtgärder för kundkontroll ska tillämpas också i fråga om fysiska personer eller juridiska enheter som är etablerade i tredjeländer som av kommissionen identifierats som högriskredjeländer (artikel 18).

Skärpta åtgärder för kundkontroll förutsätter att ansvariga enheter i möjligaste mån granskar bakgrunden till och syftet med alla komplexa och ovanligt stora transaktioner, och alla ovanliga transaktionsmönster som inte förefaller ha något ekonomiskt eller lagligt syfte (artikel 18). I fråga om gränsöverskridande korrespondentförbindelser och personer i politiskt utsatt ställning anges i direktivets artiklar 19—24 ytterligare åtgärder som ska vidtas för kundkontroll.

Senast den 26 juni 2017 ska de europeiska tillsynsmyndigheterna för behöriga myndigheter och kreditinstitut och finansiella institut utfärda riktlinjer om de riskfaktorer som ska beaktas och åtgärder som ska vidtas i situationer där förenklade eller skärpta åtgärder för kundkontroll är lämpliga (artiklarna 17 och 18.4).

Utförande av tredje part

Medlemsstaterna får tillåta ansvariga enheter att anlita tredje part för att uppfylla kraven på kundkontroll, för undvikande av överlappande förfaranden för identifiering och kontroll av kunder. Det slutliga ansvaret för att uppfylla dessa krav ska dock ligga hos den ansvariga enheten (artikel 25).

I artiklarna 26—29 föreskrivs om villkoren för anlitan av tredje parter. En tredje part ska bland annat i enlighet med direktivet uppfylla kraven på kundkontroll och följa bestämmelserna om registerhållning och dessutom ska kraven i direktivet övervakas i överensstämmelse med kapitel VI avsnitt 2. Medlemsstaterna ska dock förbjuda ansvariga enheter att anlita tredje parter som är etablerade i högriskredjeländer för åtgärder för kundkontroll. Bestämmelserna om tredje parter gäller inte i fråga om utkontraktering eller agenturförhållanden, där den utkontrakterande tjänsteleverantören eller agenten enligt avtalet ska anses ingå i den ansvariga enheten.

Uppgifter om verkligt huvudmannaskap

Medlemsstaterna ska se till att de juridiska enheter som är registrerade på deras territorium är skyldiga att inhämta och förfoga över adekvata, korrekta och aktuella uppgifter om sitt verkliga huvudmannaskap, inbegripet uppgifter om sina förmånsintressen. Skyldigheten är inte begränsad till rapporteringsskyldiga utan den gäller enligt direktivet alla juridiska personer. Enligt direktivet ska som verklig huvudman betraktas fysiska personer som ytterst äger eller kontrollerar kunden (artikel 3.6). I direktivet definieras dessutom vad begreppet verklig huvudman åtminstone ska innefatta (artikel 3.6 a). Juridiska personer förutsätts inhämta adekvata, korrekta och aktuella uppgifter om sitt verkliga huvudmannaskap. Dessa enheter ska vara skyldiga att, utöver uppgifter om sin lagliga ägare, tillhandahålla ansvariga enheter uppgifter om verkliga huvudmän, när de ansvariga enheterna vidtar åtgärder för kundkontroll (artikel 30.1).

Enligt direktivet ska de uppgifter som avses ovan återfinnas i ett centralt register i varje medlemsstat, exempelvis ett handelsregister. Det centrala registret ska se till att behöriga myndigheter och finansunderrättelseenheter kan få snabb och obegränsad tillgång utan att den berörda enheten varnas. Behöriga myndigheter och finansunderrättelseenheter ska med nödvändig skyndsamhet kunna tillhandahålla behöriga myndigheter och finansunderrättelseenheter i andra medlemsstater uppgifter om verkligt huvudmannaskap (artiklarna 30.3, 30.6 och 30.7).

Utöver de behöriga myndigheterna och finansunderrättelseenheterna ska också de ansvariga enheterna få snabb tillgång till uppgifterna när de utför åtgärder för kundkontroll. I fråga om kraven på kundkontroll räcker det dock inte att den ansvariga enheten uteslutande förlitar sig på det centrala registret. Vid fullgörandet av dessa krav ska en riskbaserad metod användas (artiklarna 30.6 och 30.8).

Uppgifterna om verkligt huvudmannaskap ska i samtliga fall vara tillgängliga också för varje person eller organisation som kan styrka ett berättigat intresse. Tillgången till uppgifterna om verkligt huvudmannaskap ska vara förenlig med uppgiftsskyddsbestämmelserna och de avgifter som tas ut för att lämna ut uppgifterna ska inte överstiga de administrativa kostnaderna för utlämnandet (artikel 30.5).

Medlemsstaterna får i enskilda fall under exceptionella omständigheter föreskriva ett undantag från tillgång till alla uppgifter eller vissa av uppgifterna om verkligt huvudmannaskap, när tillgången skulle utsätta den verkliga huvudmannen för en risk för bedrägeri, kidnappning, ut-

pressning, våld eller hotelser eller om den verkliga huvudmannen är minderårig eller på annat sätt saknar rättslig handlingsförmåga. Undantag som beviljas enligt denna punkt ska inte tillämpas på kreditinstitut och finansiella institut och de ansvariga enheter som avses i artikel 2.1.3 b som är offentliga tjänstemän (artikel 30.9).

Senast den 26 juni 2019 ska kommissionen till Europaparlamentet och rådet lämna en rapport med en bedömning av villkoren och de tekniska specifikationerna och förfarandena för att säkerställa en säker och effektiv sammankoppling av de centrala registren.

Enligt direktivets artikel 31 ska förvaltare av trusters (express) som regleras av deras rätt inhämta och förfoga över adekvata, korrekta och aktuella uppgifter om trustens verkliga huvudmannaskap. I dessa uppgifter ska ingå identiteten hos trustens instiftare, förvaltare, beskyddare (om tillämpligt), förmånstagarna eller förmånstagarkategorierna, och alla andra fysiska personer som utöver faktisk kontroll över trusten. Medlemsstaterna ska se till att förvaltare lämnar uppgift om sin status och tillhandahåller de uppgifter som avses ovan till ansvariga enheter med nödvändig skyndsamhet. De uppgifter som nämns ovan ska återfinnas i ett centralt register när trusten får skattemässiga konsekvenser. De åtgärder som föreskrivs i artikeln ska tillämpas på andra typer av juridiska konstruktioner med trustliknande struktur eller funktioner.

Rapporteringskyldigheter

Alla medlemsstater ska i enlighet med direktivet inrätta en finansunderrättelseenhet för att förebygga, upptäcka och effektivt bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Varje finansunderrättelseenhet ska vara operativt oberoende och självständig. Finansunderrättelseenheten ska som central nationell enhet ansvara för att ta emot och analysera rapporter om misstänkta transaktioner och annan information som är relevant för penningtvätt, därmed associerade förbrott eller finansiering av terrorism. Finansunderrättelseenheten ska också ansvara för att till behöriga myndigheter sprida resultaten av sina analyser och andra relevanta uppgifter (artiklarna 32.1 och 32.3).

Finansunderrättelseenheten ska ha befogenheter att direkt eller indirekt vidta brådskande åtgärder om det finns en misstanke om att en transaktion är kopplad till penningtvätt eller finansiering av terrorism. Finansunderrättelseenheten ska ha befogenheter att direkt eller indirekt vidta sådana åtgärder på begäran av en finansunderrättelseenhet från en annan medlemsstat (artikel 32.7).

Ansvariga enheter ska utan dröjsmål samarbeta fullt ut genom att självmant underrätta finansunderrättelseenheten i de fall den ansvariga enheten vet, misstänker eller har rimliga skäl att misstänka att medel utgör vinning av brottslig handling eller har koppling till finansiering av terrorism. Alla misstänkta transaktioner, även försök till transaktioner ska rapporteras. Den ansvariga enheten ska dessutom på finansunderrättelseenhetens begäran direkt eller indirekt ge den all nödvändig information i enlighet med de förfaranden som inrättats genom tillämplig rätt (artikel 33.1).

Medlemsstaterna kan när det gäller revisorer, externa revisorer, skatterådgivare, notarier och andra oberoende jurister samt fastighetsmäklare utse ett lämpligt självreglerande branschorgan till den myndighet som ska ta emot informationen. Det utsedda självreglerande organet ska skyndsamt och i obearbetat skick överlämna uppgifterna till finansunderrättelseenheten (34.1).

Medlemsstaterna ska emellertid inte tillämpa de skyldigheter som föreskrivs i artikel 33.1 på notarier, andra oberoende jurister, revisorer, externa revisorer och skatterådgivare, endast i den strikta utsträckning som dessa får eller erhåller uppgifter från en klient i samband med att

de utreder dennes rättsliga ställning eller företräder denne i eller rörande rättsliga förfaranden (artikel 34.2).

Ansvariga enheter ska avstå från att utföra sådana transaktioner som de vet eller misstänker har samband med vinning av brottslig handling eller med finansiering av terrorism, tills de har avslutat de nödvändiga åtgärderna och följt alla ytterligare specifika instruktioner från finansunderrättelseenheten eller de behöriga myndigheterna. I de fall där det är omöjligt att avstå från att utföra sådana transaktioner eller där att utföraren sannolikt motverkar försök att efterforska de som gynnas av en misstänkt transaktion, ska de berörda ansvariga enheterna omedelbart efteråt informera finansunderrättelseenheten (artikel 35).

Medlemsstaterna ska se till att enskilda personer som rapporterar misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism internt eller till finansunderrättelseenheten skyddas från att utsättas för hot eller fientliga handlingar och i synnerhet från ogynnsamma eller diskriminerande anställningsåtgärder (artikel 38).

Förbud mot röjande av uppgifter samt lagring av handlingar

Enligt direktivets artikel 39 är det förbjudet att för en berörd kund eller annan tredje person röja att uppgifter vidarebefordras, kommer att vidarebefordras eller har vidarebefordrats, eller att en analys avseende penningtvätt eller finansiering av terrorism pågår eller kan komma att utföras. Det förbud som fastställs ovan får inte hindra att uppgifter röjs mellan kreditinstitut och finansiella institut eller mellan dessas institut och deras filialer och majoritetsägda dotterföretag belägna i tredjeländer (artikel 39).

När det gäller åtgärder för kundkontroll ska ansvariga enheter lagra en kopia av de dokument och uppgifter som är nödvändiga för att uppfylla kraven som fastställs i fråga om åtgärder för kundkontroll, för en period på fem år efter det att affärsförbindelsen med kunden har upphört eller efter den dag då en enstaka transaktion utfördes. Efter utgången av lagringstiden ska personuppgifter förstöras, såvida inte annat föreskrivs i nationell rätt. Medlemsstaterna får tillåta eller kräva att uppgifterna lagras längre, efter att ha gjort en grundlig bedömning av huruvida en sådan ytterligare lagring är nödvändig och proportionell och bedömer att den är nödvändig för att förebygga, upptäcka eller utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism. Den ytterligare lagringstiden ska inte överstiga en period på ytterligare fem år (artikel 40).

Behandlingen av personuppgifter enligt detta direktiv omfattas av direktiv 95/46/EG, nedan personuppgiftsdirektivet. Ansvariga enheter får behandla personuppgifter i enlighet med det fjärde penningtvättsdirektivet endast för att förebygga penningtvätt och finansiering av terrorism. Behandling av personuppgifter för att förebygga penningtvätt och finansiering av terrorism ska betraktas som något som enligt personuppgiftsdirektivet är i det allmännas intresse (artiklarna 41.1 och 43).

Vid tillämpningen av det förbud mot röjande av uppgifter som anges i artikel 39 ska medlemsstaterna anta lagstiftningsåtgärder genom vilka den registrerades rätt att få tillgång till sina egna personuppgifter begränsas helt eller delvis, i den mån som en sådan partiell eller fullständig begränsning utgör en nödvändig och proportionerlig åtgärd i ett demokratiskt samhälle med vederbörlig hänsyn till den berörda personens legitima intressen för att göra det möjligt för den ansvariga enheten eller behöriga nationella myndigheten att på ett korrekt sätt fullgöra sitt uppdrag vid tillämpning av detta direktiv (artikel 41.4).

I direktivets artikel 44 föreskrivs om medlemsstaternas skyldighet att se över effektiviteten hos sina system för bekämpning av penningtvätt eller finansiering av terrorism, genom att föra omfattande statistik över frågor av betydelse för dessa systems effektivitet.

Interna rutiner, utbildning och återkoppling

Medlemsstaterna ska kräva att ansvariga enheter inom en koncern genomför koncernens riktlinjer och rutiner, inbegripet dataskyddsriktlinjer samt riktlinjer och rutiner för informationsutbyte inom koncernen för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Dessutom ska medlemsstaterna se till att informationsutbytet inom koncernen tillåts. Om ansvariga enheter har filialer eller majoritetsägda dotterföretag i tredjeländer där minimikraven för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism är mindre stränga än i medlemsstaten ska medlemsstaten se till att dessa enheters filialer och majoritetsägda dotterföretag i tredjeländer uppfyller medlemsstatens krav, inbegripet avseende uppgiftsskydd, om tredjelandets rätt så tillåter (artiklarna 45.1, 45.3 och 45.8).

De europeiska tillsynsmyndigheterna ska utarbeta förslag till tekniska standarder för tillsyn och ange typen av sådana ytterligare åtgärder, om rätten i ett tredjeland inte tillåter genomförandet av de åtgärder som krävs enligt artiklarna 45.1 och 45.3. Till kommissionen delegeras befogenhet att anta de tekniska standarderna för tillsyn (artiklarna 45.6 och 45.7).

Enligt direktivet ska åtgärderna inbegripa att den ansvariga enhetens anställda deltar i särskilda fortlöpande utbildningsprogram för att hjälpa dem att känna igen transaktioner som kan vara kopplade till penningtvätt eller finansiering av terrorism samt ge dem vägledning om hur de ska handla i sådana fall (artikel 46).

Tillsyn

Medlemsstaterna ska föreskriva att valutaväxlings- och checkinlösningskontor samt tjänsteleverantörer till trustar eller bolag ska ha tillstånd eller vara registrerade och att tillhandahållare av speltjänster ska regleras. Dessutom ska de behöriga myndigheterna se till att de personer som har en ledande ställning inom de enheter som nämns ovan, eller är deras verkliga huvudmän, är lämpade. När det gäller revisorer, externa revisorer, skatterådgivare, notarier och andra oberoende jurister samt fastighetsmäklare förutsätts det i direktivet att de behöriga myndigheterna vidtar nödvändiga åtgärder för att hindra att brottslingar som dömts inom relevanta områden eller deras medhjälpare har en ledande befattning inom eller är verkliga huvudmän bakom dessa ansvariga enheter (artikel 47).

De behöriga myndigheterna ska effektivt övervaka och vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att detta direktiv efterlevs. De behöriga myndigheterna ska ha tillräckliga befogenheter och resurser för att fullgöra sitt uppdrag. För kreditinstitut, finansiella institut och tillhandahållare av speltjänster ska de behöriga myndigheterna ha förstärkta tillsynsbefogenheter. För revisorer, externa revisorer, skatterådgivare, notarier och andra självständiga jurister samt fastighetsmäklare får medlemsstaterna tillåta att uppgifterna utförs av självreglerande organ (artiklarna 48.1—48.3 och 48.9).

De behöriga myndigheterna ska vid tillsynen tillämpa en riskbaserad tillsynsmetod. Senast den 26 juni 2017 ska de europeiska tillsynsmyndigheterna utfärda riktlinjer åt de behöriga myndigheterna om de utmärkande dragen för en riskbaserad tillsynsmetod och vilka åtgärder som ska vidtas vid tillsyn som grundar sig på en riskbaserad metod (artiklarna 48.6 och 48.10).

Samarbete

Medlemsstaterna ska se till att beslutsfattare, finansunderrättelseenheter, tillsynsmyndigheter och andra behöriga myndigheter som arbetar med bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism har effektiva samarbets- och samordningsmekanismer för att på nationell

nivå utveckla och genomföra politik och åtgärder för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (artikel 49).

De behöriga myndigheterna ska förse de europeiska tillsynsmyndigheterna med alla uppgifter de behöver för att tillåta dem att utföra sina uppgifter enligt detta direktiv (artikel 50).

Medlemsstaterna ska se till att finansunderrättelseenheterna i största möjliga utsträckning samarbetar med varandra, oavsett organisatorisk ställning. Medlemsstaterna ska se till att de nationella finansunderrättelseenheterna samarbetar med varandra i så stor utsträckning som möjligt. Enheterna ska utbyta alla uppgifter som kan vara relevanta för deras bearbetning eller analys av information med koppling till penningtvätt eller finansiering av terrorism och berörda fysiska eller juridiska personer, även om typen av förbrott som det kan röra sig om inte är känd vid tidpunkten för utbytet. Den finansunderrättelseenhet som begäran ställs till är skyldig att använda samtliga tillgängliga befogenheter som den normalt skulle ha använt på nationellt plan för inhämtande och analys av information, när den besvarar en begäran om uppgifter från en annan finansunderrättelseenhet (artiklarna 52 och 53).

Sanktioner

Medlemsstaterna ska se till att ansvariga enheter kan hållas ansvariga för överträdelser av de nationella bestämmelser som införlivar detta direktiv. Alla eventuella sanktioner eller åtgärder ska vara effektiva, proportionella och avskräckande (artikel 58.1).

Utän att det påverkar medlemsstaternas rätt att föreskriva och påföra överträdare straffrättsliga påföljder ska medlemsstaterna fastställa regler om administrativa sanktioner och åtgärder och se till att deras behöriga myndigheter får påföra överträdare sådana sanktioner och föreskriva sådana åtgärder vid överträdelser av de nationella bestämmelser varigenom detta direktiv införlivas samt se till dessa tillämpas (artikel 58.2).

Om skyldigheter gäller juridiska personer i händelse av överträdelse av de nationella bestämmelser varigenom detta direktiv införlivas ska medlemsstaterna se till att sanktioner och åtgärder kan tillämpas på ledningen och andra fysiska personer som enligt nationell rätt bär ansvar för överträdelser (artikel 58.3).

Administrativa sanktioner kan påföras för sådana överträdelser hos ansvariga enheter som är allvarliga, upprepade eller systematiska och avser åtgärder för kundkontroll (artiklarna 10—24), rapportering av misstänkta transaktioner (artiklarna 33—35), registerhållning (artikel 40) och interna kontroller (artiklarna 45 och 46).

De administrativa sanktionerna inbegriper bl.a. ett offentligt meddelande vari den fysiska eller juridiska personen liksom överträdelsens karaktär anges, en anmodan om att den fysiska eller juridiska personen ska upphöra med sitt agerande och inte upprepa detta, återkallande eller tillfällig indragning av en auktorisering, om en ansvarig enhet är föremål för en auktorisation och ett tillfälligt förbud för personer med ledningsansvar inom en ansvarig enhet eller andra fysiska personer som hålls ansvariga för överträdelser att utöva ledningsfunktioner inom ansvariga enheter. Maximala administrativa sanktionsavgifter ska uppgå till minst två gånger den vinst som har erhållits genom överträdelser, om det går att fastställa denna vinst, eller minst 1 000 000 euro. Om det rör sig om ett kreditinstitut eller finansiellt institut ska betalas maximala sanktionsavgifter på minst 5 000 000 euro eller 10 % av den totala årsomsättningen enligt den senaste tillgängliga redovisningen och, om det rör sig om en fysisk person minst 5 000 000 euro (artikel 59).

RP 228/2016 rd

När de behöriga myndigheterna fastställer typen av och nivån på administrativa sanktioner ska de beakta alla relevanta omständigheter, exempelvis överträdelsens allvarlighetsgrad och varaktighet, den ansvariga fysiska eller juridiska personens ansvar, den finansiella ställningen för den fysiska eller juridiska person som hålls ansvarig, dennes vilja att samarbeta med den behöriga myndigheten och tidigare överträdelser som begåtts av denne samt förluster för tredje man som överträdelsen vållat, i den mån dessa kan fastställas (artikel 60.4).

Medlemsstaterna ska se till att juridiska personer kan ställas till svars för överträdelser som begås till deras förmån av någon som agerar antingen enskilt eller som en del av den juridiska personens organisation och som har en ledande ställning i denna. Den juridiska personen kan ställas till ansvar också när brister i den tillsyn eller kontroll som ska utföras av en person i ledande ställning har gjort det möjligt för en person som är underställd den juridiska personen att till dennes förmån begå överträdelser (artiklarna 60.5 och 60.6).

Medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna etablerar effektiva och tillförlitliga mekanismer för att uppmuntra rapportering till de behöriga myndigheterna om potentiella eller faktiska överträdelser. Ansvariga enheter ska dessutom inrätta lämpliga rutiner så att deras anställda eller personer i jämförbar ställning kan rapportera överträdelser internt genom en särskild, självständig och anonym kanal som står i proportion till den berörda ansvariga enhetens typ och storlek (artikel 61).

Förordningen om information om betalaren

Förordningen om information om betalaren ska tillämpas från den 26 juni 2017 och den är direkt tillämplig rätt i Finland. Genom förordningen upphävs Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1781/2006 om information om betalaren som skall åtfölja överföringar av medel.

Genom det internationella samarbetet inom arbetsgruppen för finansiella åtgärder mot penningtvätt och det globala genomförandet av FATF:s rekommendationer har man för avsikt att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism i samband med överföring av medel. Syftet med förordningen är att säkerställa att de internationella standarder för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism och spridning som FATF antog den 16 februari 2012 och i synnerhet FATF:s rekommendation nummer 16 om elektroniska överföringar och den reviderade tolkningsnoten om dess genomförande, genomförs på ett enhetligt sätt i hela unionen.

I förordningen fastställs bestämmelser om de uppgifter om betalare och betalningsmottagare som ska åtfölja överföringar av medel, i alla valutor, i syfte att förebygga, upptäcka och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism (artikel 1). Förordningen ska tillämpas på överföringar av medel som sänds eller tas emot av en betaltjänstleverantör eller en förmedlande betaltjänstleverantör som är etablerad inom unionen. Förordningen ska också gälla när ett betalkort, ett instrument för elektroniska pengar, en mobiltelefon eller annan förbetald eller efterhandsbetald digital utrustning eller IT-utrustning med liknande egenskaper används för att verkställa en överföring av medel från person till person (artiklarna 2.1 och 2.3).

Enligt artikel 2.4 ska förordningen inte gälla för överföringar av medel som involverar att betalaren tar ut kontanter från betalarens eget betalkonto och som överför medel till en offentlig myndighet som betalning för skatter, böter eller andra avgifter. Förordningen ska inte heller gälla överföringar av medel där både betalaren och betalningsmottagaren är betaltjänstleverantörer som agerar för egen räkning och som görs genom checkavbildningar, inklusive trunkerade checkar.

Dessutom kan en medlemsstat besluta att inte tillämpa förordningen på överföringar av medel inom dess territorium till en betalningsmottagares betalkonto som uteslutande möjliggör betalning för tillhandahållande av varor eller tjänster. En förutsättning är dessutom att på betalningsmottagarens betaltjänstleverantör tillämpas det fjärde penningtvättsdirektivet, att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör har möjlighet att med hjälp av en unik transaktionsidentifierare via betalningsmottagaren spåra överföringar av medel från den person som har ingått ett avtal med betalningsmottagaren om tillhandahållande av varor och tjänster samt att överföringen av medel inte överskrider 1 000 euro (artikel 2.5).

Skyldigheter för betalarens betaltjänstleverantör

I förordningens artikel 4.1 föreskrivs om uppgifter som ska åtfölja överföringar av medel. Överföringar av medel ska åtföljas av uppgifter om betalarens namn, betalarens betalkontonummer samt om betalarens adress, officiella personliga dokumentnummer, kundnummer eller födelseort och födelsedatum. Utöver uppgifterna om betalaren ska överföringar av medel åtföljas också av uppgifter om betalningsmottagarens namn och betalningsmottagarens betalkontonummer. I fall där en överföring inte görs från eller till ett betalkonto ska överföringen av medel åtföljas av en unik transaktionsidentifierare i stället för betalkontonummer (artiklarna 4.2 och 4.3).

Innan betalarens betaltjänstleverantör överför medel ska denne kontrollera riktigheten i uppgifterna om betalaren. Denna kontroll anses ha ägt rum när betalarens identitet har kontrollerats i enlighet med artikel 13 i det fjärde penningtvättsdirektivet eller betalaren omfattas av artikel 14.5 i det direktivet (artiklarna 4.4 och 4.5). Betalarens betaltjänstleverantör ska dock vid överföringar av medel som uppgår till högst 1 000 euro inte vara skyldig att kontrollera uppgifterna om betalaren, såvida inte betalarens betaltjänstleverantör har tagit emot de medel som ska överföras i kontanter eller i anonyma elektroniska pengar eller har rimliga skäl att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism (artiklarna 5.3 och 6.2).

Om alla betaltjänstleverantörer i betalningskedjan är etablerade inom unionen räcker det att överföringar av medel åtföljs av både betalarens och betalningsmottagarens betalkontonummer eller av den unika transaktionsidentifieraren. I förordningen föreskrivs emellertid att betalarens betaltjänstleverantör ska lämna upplysningar efter att ha mottagit en begäran om information från betalningsmottagarens betaltjänstleverantör eller den förmedlande betaltjänstleverantören (artiklarna 5.1 och 5.2).

Om betalningsmottagarens betaltjänstleverantör är etablerad utanför unionen räcker det att de enskilda överföringarna åtföljs av betalarens och betalningsmottagarens namn och kontonummer eller den unika transaktionsidentifieraren. I förordningen föreskrivs också om undantag i fråga om sådana uppgifter om betalaren som ska åtfölja en överföring när det är fråga om en batchöverföring från en enskild betalare där betalningsmottagarnas betaltjänstleverantörer är etablerade utanför unionen (artiklarna 6.1 och 6.2).

Skyldigheter för betalningsmottagarens betaltjänstleverantör

Betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ska genomföra effektiva förfaranden för fastställande av huruvida fälten för uppgifter om betalaren och betalningsmottagaren har fyllts i. Vid överföringar som överstiger 1 000 euro ska betalningsmottagarens betaltjänstleverantör, innan denne krediterar betalningsmottagarens betalkonto eller gör medlen tillgängliga för betalningsmottagaren, kontrollera att uppgifterna om betalningsmottagaren är riktiga. Vid överföringar av medel som uppgår till högst 1 000 euro ska uppgifternas riktighet kontrolleras endast om betaltjänstleverantörer utbetalar medlen i kontanter eller i anonyma elektroniska pengar el-

ler då betaltjänstleverantören har rimliga skäl att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism (artikel 7).

Betaltjänstleverantören ska dessutom genomföra effektiva riskbaserade förfaranden för att avgöra om en överföring av medel som saknar erforderliga fullständiga uppgifter om betalaren och betalningsmottagaren ska verkställas, avvisas eller avbrytas samt för vidtagande av lämpliga uppföljningsåtgärder. Om betaltjänstleverantören vid mottagandet av överföringen av medel får kännedom om att uppgifterna saknas eller är ofullständiga, ska betaltjänstleverantören avvisa överföringen eller begära de uppgifter som krävs om betalaren och betalningsmottagaren före eller efter krediteringen av betalningsmottagarens betalkonto eller tillgängliggörandet av tillgångar för betalningsmottagaren (artikel 8.1).

Om en betaltjänstleverantör upprepade gånger underlåter att tillhandahålla de erforderliga uppgifterna om en betalare eller en betalningsmottagare ska betalningsmottagarens betaltjänstleverantör vidta åtgärder, som inledningsvis kan bestå i att utfärda varningar och fastställa tidsfrister, innan denne antingen avvisar alla framtida överföringar av medel från den betaltjänstleverantören eller begränsar eller avslutar sin affärsrelation med den betaltjänstleverantören (artikel 8.2).

Betaltjänstleverantören ska beakta saknade eller ofullständiga uppgifter som en faktor när den bedömer om överföringen av medel, eller därmed relaterade transaktioner, är misstänkt och om den ska rapporteras till finansunderrättelseenheten (artikel 9).

Betaltjänstförmedlares skyldigheter

Förmedlande betaltjänstleverantörer ska se till att alla mottagna uppgifter om betalaren och betalningsmottagaren som åtföljer en överföring av medel lagras med överföringen. Den förmedlande betaltjänstleverantören ska dessutom genomföra effektiva förfaranden för fastställande av huruvida uppgifter om betalaren eller betalningsmottagaren saknas (artiklarna 10 och 11). Dessutom föreskrivs i förordningen om motsvarande skyldigheter i fråga om förmedlande betaltjänst innehavare som de som i artiklarna 8 och 9 föreskrivs om betalningsmottagarens betaltjänstleverantör (artiklarna 12 och 13).

Uppgiftsskydd och lagring

På behandling av personuppgifter enligt förordningen ska tillämpas personuppgiftsdirektivet. Ansvariga enheter får behandla personuppgifter i enlighet med förordningen endast i syfte att förebygga penningtvätt och finansiering av terrorism (artikel 15).

Betalarens och betalningsmottagarens betaltjänstleverantörer ska lagra de uppgifter som avses i artiklarna 4—7 under en period på fem år, varefter uppgifterna ska avföras om inte annat föreskrivs i nationell rätt. Medlemsstaterna får dock tillåta eller kräva fortsatt lagring endast sedan de har genomfört en grundlig bedömning av nödvändigheten och proportionaliteten av en sådan lagring och när de anser det vara motiverat därför att det är nödvändigt för att förebygga, upptäcka eller utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism. Den förlängda lagringsperioden får inte överstiga fem år (artikel 16).

Sanktioner och övervakning

Medlemsstaterna ska fastställa regler för administrativa sanktioner och åtgärder vid överträdelse av bestämmelserna i förordningen och vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att de tillämpas. Sanktionerna och åtgärderna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande och de ska vidare vara förenliga med de sanktioner som fastställs med stöd av det fjärde pen-

ningtvättsdirektivet. Medlemsstaterna får dock besluta att inte fastställa regler för administrativa sanktioner eller åtgärder vid överträdelse av de bestämmelser i förordningen som omfattas av straffrättsliga påföljder i deras nationella rätt (artikel 17.1).

Vid överträdelse av bestämmelserna i förordningen ska medlemsstaterna se till att sanktioner eller åtgärder kan tillämpas på styrelseledamöterna och på alla andra fysiska personer som enligt nationell rätt bär ansvar för överträdelsen. Medlemsstaterna ska dessutom se till att juridiska personer kan ställas till ansvar för överträdelser som begås till förmån för dem av en person som agerar antingen enskilt eller som en del av den juridiska personens organisation och har en ledande ställning inom den juridiska personen. Juridiska personer kan också ställas till ansvar när brister i den övervakning eller kontroll som utförs av en person som har en ledande ställning har gjort det möjligt att begå någon överträdelse till förmån för den juridiska personen av en person under dess ledning (artiklarna 17.2, 17.5 och 17.6).

Medlemsstaterna ska se till att deras administrativa sanktioner och åtgärder åtminstone omfattar de som fastställs i artikel 59.2 och 59.3 i penningtvättsdirektivet, när det är fråga om upprepad eller systematisk underlåtenhet från en betalningstjänstleverantörs sida att inkludera erforderliga uppgifter om betalare eller betalningsmottagare eller upprepad, systematisk eller allvarlig underlåtenhet från en betaltjänstleverantörs sida att lagra uppgifter. Administrativa sanktioner ska också tillämpas vid underlåtenhet från en betaltjänstleverantörs sida att genomföra effektiva riskbaserade förfaranden och vid allvarligt åsidosättande av artikel 11 eller 12 från en förmedlande betaltjänstleverantörs sida (artikel 18).

De behöriga myndigheterna ska offentliggöra administrativa sanktioner och åtgärder utan onödigt dröjsmål, inklusive uppgifter om överträdelsens art och slag samt identiteten på de personer som är ansvariga för överträdelsen, om nödvändigt och proportionellt efter en bedömning i det enskilda fallet (artikel 19).

Medlemsstaterna ska kräva att de behöriga myndigheterna effektivt övervakar och vidtar de åtgärder som krävs för att säkerställa att kraven i förordningen uppfylls. Medlemsstaterna ska också inrätta effektiva mekanismer som uppmuntrar rapportering till de behöriga myndigheterna av överträdelser av förordningen. Också betaltjänstleverantörerna ska i samarbete med behöriga myndigheter fastställa lämpliga interna rutiner för att deras anställda, eller personer i jämförbar ställning, internt ska kunna rapportera om överträdelser (artiklarna 21 och 22).

Undantag och riktlinjer

Kommissionen kan bemyndiga en medlemsstat att ingå överenskommelser med ett tredjeland eller med ett territorium utanför det territoriella tillämpningsområdet för EU-fördraget eller EUF-fördraget, som innehåller undantag från denna förordning, varigenom det blir möjligt att behandla överföringar av medel mellan det landet eller territoriet och den berörda medlemsstaten som överföringar av medel inom den medlemsstaten. I förordningens artikel 24 föreskrivs om de närmare villkoren för beviljande av sådant tillstånd.

Senast den 26 juni 2017 ska de europeiska tillsynsmyndigheterna utfärda riktlinjer som riktar sig till de behöriga myndigheterna och betaltjänstleverantörerna i enlighet med förordningen.

Det andra betaltjänstdirektivet

Europaparlamentet och rådet antog den 25 november 2015 direktiv (EU) nr 2015/2366 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG, nedan *det andra betaltjänstdirektivet*. Senast den 13 januari 2018 ska medlemsstaterna anta

RP 228/2016 rd

och offentliggöra de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv. Direktivet ska också tillämpas från och med nämnda datum.

Genom direktivet upphävs Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden, nedan *det första betaltjänstdirektivet*. Det första betaltjänstdirektivet sattes i Finland i kraft genom lagen om betalningsinstitut (297/2010) och betaltjänstlagen (290/2010).

Syftet med direktivet är att uppdatera och komplettera de nuvarande direktiven om betaltjänster genom att stimulera konkurrensen och införa bestämmelser som främjar innovativitet. Det andra betaltjänstdirektivet innebär en utvidgning av tillämpningsområdet för regleringen. Tillämpningsområdet utvidgas från interna betalningar inom EU-området i fråga om betaltjänstleverantörers informationsskyldigheter och värderegistreringar till betalningar som kommer från respektive överförs till tredjeländer. Betaltjänstleverantörernas informationsskyldigheter utsträcks från eurobaserade betalningar till att omfatta också andra valutor. Dessutom effektiviseras regleringen av informationsskyldigheterna.

En avsevärd del av de nya bestämmelserna i det andra betaltjänstdirektivet har samband med s.k. tredje parter betaltjänstleverantörer. Tredje parter betaltjänstleverantörer har inga egna egna betalkonton, utan de skapar för sina kunder kontakter till egentliga betalinstitut, e-penninginstitut eller kreditinstitut i syfte att uppdatera saldoinformation eller sända betalningar. Enligt direktivet måste ett betalinstitut i fortsättningen ha auktorisation för att kunna verka som tredje part i en betaltjänstkedja. Betaltjänstleverantörer som verkar som tredje part får rätt att på betalarnas vägnar sända betalningar till tjänstleverantörer som har ett betalkonto och att lägga samman sådana tjänstleverantörers saldo- och andra uppgifter som har betalkonton.

Kundskyddet förbättras genom strängare reglering av nätbankernas säkerhetslösningar och sådana tredje parter tjänster som använder nätbanksbetalningar.

Betalkontodirektivet

Europaparlamentet och rådet antog den 23 juli 2014 direktiv 2014/92/EU om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (nedan *betalkontodirektivet*). Direktivet ska nationellt sättas i kraft före den 18 september 2016.

Direktivet förenhetligar terminologin för betaltjänster, främjar betaltjänstprisernas jämförbarhet, gör det lättare att överföra betaltjänster mellan betaltjänstleverantörer samt förbättrar konsumenternas möjligheter att öppna betalkonton med grundläggande funktioner. Syftet med direktivet är att stimulera konkurrensen på marknaden genom att förbättra tillgången på tjänster och sänka konsumenternas kostnader.

Enligt artikel 16.2 i betalkontodirektivet ska medlemsstaterna se till att konsumenter som är lagligen bosatta i unionen, inbegripet konsumenter som saknar fast adress och asylsökande samt konsumenter som inte beviljats uppehållstillstånd men som av rättsliga eller faktiska skäl inte kan utvisas, har rätt att öppna och nyttja ett betalkonto med grundläggande funktioner hos kreditinstitut som är etablerade inom deras territorium. Denna rätt ska gälla oberoende av konsumentens bosättningsort. Enligt artikel 16.4 ska medlemsstaterna se till att kreditinstitut avslår en ansökan om ett betalkonto med grundläggande funktioner, om öppnandet av ett sådant konto skulle innebära en överträdelse av bestämmelserna om förebyggande av penningtvätt och bekämpning av finansiering av terrorism.

RP 228/2016 rd

I samband med att betalkontodirektivet sätts i kraft nationellt bedöms också förutsättningarna för att öppna konton för asylsökande i förhållande till penningtvättslagen. Riksdagen har godkänt lagarna om ändring av lagen om identitetskort. I de nya bestämmelserna föreskrivs noggrannare om identifiering av sökande och om kontroll av identiteten i samband med ansökan om identitetskort. Det är meningen att identitetskort för utlänningar i fortsättningen kan beviljas alla utlänningar som fått uppehållstillstånd och en hemkommun, vars uppgifter har registrerats i befolkningsdatasystemet (RSv 88/2016 rd - RP 41/2016 rd).

Finansmarknadsdirektivet

Europaparlamentet och rådet antog den 15 maj 2014 direktiv 2014/65/EU om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU, nedan *finansmarknadsdirektivet*. Direktivet ska sättas i kraft nationellt senast den 3 juli 2016 och tillämpas från och med den 1 januari 2017. Europeiska värdepappers- och marknadsmyndighetens beredning av regleringen på nivå II har emellertid dragit ut på tiden. Av den anledningen har kommissionen antagit ett förslag som innebär att direktivet inte träder i kraft förrän den 3 januari 2018.

Syftet med direktivet är att förbättra investerarskyddet och öka finansmarknadens effektivitet, transparens och stabilitet i fråga om samtliga finansiella instrument. Avsikten är också att styra en så stor del av handeln som möjligt till organiserade handelsplattformar i stället för till OTC-handel. Direktivet innehåller enhetliga bestämmelser som reglerar auktorisation av verksamheten, förvärv av kvalificerat innehav, utövande av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster, villkoren för verksamhet i värdepappersföretag föra att säkerställa investerarskydd, befogenheter för tillsynsmyndigheter samt system för påförandet av sanktioner. Direktivet innehåller också bestämmelser om algoritmisk handel och nya handelssystem samt preciserade bestämmelser om multilaterala handelsplattformar. Dessutom preciseras kraven som ställs på värdepappersföretags ledningsorgan och på personer i deras anställning.

Revidering av EU:s lagstiftning om dataskydd

EU:s nya dataskyddslagstiftning antogs 27.4.2016. Syftet med lagstiftningen är att skapa en stark, enhetlig och modern rättslig ram för uppgiftsskydd på EU-nivå. Syftet är dessutom att förbättra förtroendet för online-tjänster och att på så sätt främja den digitala utvecklingen av EU:s inre marknad.

Centrala målsättningar är att förbättra enskildas rättigheter och den inre marknadens funktion, justera bestämmelserna om skydd av personuppgifter som behandlas inom ramen för polis-samarbete och straffrättsligt samarbete, beakta uppgiftsskyddets globala dimension samt effektivare övervaka genomförandet av bestämmelserna om uppgiftsskydd genom institutionella arrangemang.

Den nya lagstiftningen inbegriper Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (*allmän dataskyddsförordning*) och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF (*dataskyddsdirektivet*). Medlemsstaterna ska anta dataskyddsdirektivet senast 6.5.2018. Den nya uppgiftsskyddslagstiftningen innehåller delvis mer detaljerade bestämmelser än tidigare, bl.a. om registrerades rättigheter och om tillsyn över behandlingen av personuppgifter, krav som gäller nivån på uppgiftsskyddet i förhållande till tredjeländer samt om registeransvarigas

och registerförarens förpliktelser och om administrativa påföljder som kan påföras för vissa överträdelser av förordningens bestämmelser. Sådana registeransvariga som avses i penningtvättslagen kan i enlighet med den nya lagstiftningen också benämnas tillsynsansvariga. I den nya uppgiftsskyddslagstiftningen föreskrivs liksom tidigare också om allmänna principer för hantering av personuppgifter, inklusive nödvändighetskravet och ändamålsbundenheten. Personuppgifter får i regel behandlas för ändamål som är förenliga med det ursprungliga syftet för behandlingen av personuppgifter. Då lagstiftningen om uppgiftsskydd träder i kraft måste hänvisningarna i penningtvättsdirektivet och även i penningtvättslagen ändras.

Enligt artikel 23.1 i den allmänna dataskyddsförordningen ska det vara möjligt att i unionsrätten eller i en medlemsstats nationella rätt, som den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet omfattas av, införa en lagstiftningsåtgärd som begränsar tillämpningsområdet för de skyldigheter och rättigheter som föreskrivs i förordningen samt i den mån förordningens bestämmelser motsvarar de rättigheter och skyldigheter som fastställs i förordningen, om en sådan begränsning sker med respekt för andemeningen i de grundläggande rättigheterna och friheterna och utgör en nödvändig och proportionell åtgärd i ett demokratiskt samhälle, bl.a. i syfte att säkerställa förebyggande, förhindrande, utredning, avslöjande eller lagföring av brott eller verkställande av straffrättsliga sanktioner, inbegripet skydd mot samt förebyggande och förhindrande av hot mot den allmänna säkerheten och som, även i enstaka fall, har samband med myndighetsutövning i sådana fall. Begränsningar kan införas framför allt gällande registrerades rättigheter i vissa fall. Det fjärde penningtvättsdirektivet innehåller jämfört med det gällande direktivet vissa preciseringar när det gäller hanteringen av personuppgifter. Framför allt bestämmelserna om begränsning av registrerades rättigheter är mera detaljerade. I direktivet beaktas behovet att finna en balans mellan å ena sidan åtgärder som syftar till att skapa tillförlitliga system för tillsyn och förebyggande av penningtvätt och terrorismfinansiering och å andra sidan de krav som uppgiftsskyddet och de registrerades rättigheter ställer. Bestämmelserna i det fjärde penningtvättsdirektivet om registrerades rättigheter motsvarar de förfaranden som avses redan i EU-lagstiftningens och den nationella lagstiftningens bestämmelser om behandling av personuppgifter och som innebär att registrerades rättigheter kan begränsas bl.a. om deras tillgång till uppgifterna kan vara till förfång för förebyggandet och utredningen av brott. Dessa begränsningar ska emellertid i enlighet med bestämmelserna om mänskliga och grundläggande rättigheter stå i proportion till det mål som eftersträvas. Enligt det fjärde penningtvättsdirektivet ska på behandlingen av personuppgifter tillämpas direktivet om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, på det sätt som direktivet har satts i kraft nationellt. Direktivet begränsar emellertid inte skyddet av personuppgifter som behandlas i straffrättsligt polissamarbete, inklusive rambeslutet om skydd av personuppgifter.

Penningtvättsdirektivet är sålunda en i unionsrätten ingående specialförfattning som möjliggör undantag från de allmänna bestämmelserna om hantering av personuppgifter. De allmänna bestämmelserna ska tillämpas till den del som det i penningtvättsdirektivet inte finns närmare bestämmelser om saken. Det gällande personuppgiftsdirektivet innehåller bl.a. principer för hantering av personuppgifter, såsom ändamålsenlighets- och exakthetskravet, samt bestämmelser om registrerades rättigheter, registeransvarigas skyldigheter och datasäkerhet. Penningtvättsdirektivets bestämmelser om hantering av personuppgifter har samband med behandlingen av uppgifter om kundkontroll, bevarande av uppgifter om verkliga huvudmän, behandling av personuppgifter i samband med misstänkta transaktioner i en rapporteringsskyldigs register och behandling av personuppgifter hos centralen för utredning av penningtvätt, inklusive bevarande av uppgifter i det s.k. penningtvättsregistret samt utlämnande och mottagande av uppgifter. I den allmänna dataskyddsförordningen understryks kraftigare än i gällande lagstiftning den personuppgiftsansvariges ansvar för att behandlingen av personuppgifter är lagenlig samt uppgifternas korrekthet, vilket har betydelse också i situationer då personuppgifter lämnas ut. Enligt dataskyddsförordningen ska den personuppgiftsansvarige också utan dröjsmål rätta fel-

aktiga personuppgifter. Motsvarande krav ingår också i den gällande personuppgiftslagen. Beror på hur det är meningen att de förpliktelser som avser dataskyddsförordningens administrativa påföljder ska implementeras i den nationella lagstiftningen, kan de ge upphov till gränsdragningsituationer när det gäller det första lagförslagets administrativa påföljder, till den del som det är fråga om försummelse i samband med behandlingen av personuppgifter. Detta gäller i synnerhet rapporteringsskyldiga vilka kan påföras ordningsavgift eller påföljdsavgift för försummelse av kundidentifieringsskyldigheten.

Med beaktande av att EU:s nya dataskyddslagstiftning redan har antagits och att implementeringen pågår har i propositionen så långt som möjligt beaktats de direkta behoven att göra ändringar i lagstiftningen och direktivets förhållande till speciallagstiftningen om personuppgifter. De närmare effekterna när det gäller myndigheters och företags behandling av personuppgifter ska emellertid bedömas separat i samband med tillämpningen av lagstiftningen om uppgiftsskydd.

2.3 Bedömning av nuläget

Genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet som är baserat på FATF:s rekommendationer förutsätter att det görs betydande ändringar i den nationella lagstiftningen. Vår lagstiftning om penningtvätt och finansiering av terrorism motsvarar inte till alla delar FATF:s reviderade rekommendationer om bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Den nationella lagstiftningen har reviderats efter FATF:s ländergranskning 2007, men alla rekommendationer i FATF:s senaste uppföljningsrapport (från år 2013) har inte genomförts. Övervägandena har i dessa avseenden skjutits upp till en revidering av lagstiftningen.

När det fjärde penningtvättsdirektivet sätts i kraft nationellt är det skäl att beakta att det till sin karaktär är ett s.k. minimiharmoniseringsdirektiv. I artikel 5 föreskrivs att för förebyggande av penningtvätt och finansiering av terrorism får medlemsstaterna, inom gränserna för unionsrätten, införa eller behålla strängare regler på det område som omfattas av direktivet. Det är motiverat att beakta detta i synnerhet i fråga om sådana rapporteringsskyldiga som hör till tillämpningsområdet för penningtvättslagen. I direktivet understryks tydligare användningen av en riskbaserad metod, både i fråga om tillsynsmyndigheternas och de ansvariga enheternas verksamhet. Trots att penningtvättslagen redan nu utgår från användning av en riskbaserad metod, är det vid beredningen av den nationella lagstiftningen motiverat att ta ställning till frågan om man kan tänka sig lagstadgade undantag eller andra lättnader i fråga om tillämpningsområdet.

Direktivet ålägger medlemsstaterna att göra en nationell riskbedömning när det gäller penningtvätt och terrorismfinansiering. I den gällande penningtvättslagen föreskrivs inte om nationell riskbedömning. I polisyreshögskolans rapport beaktas emellertid FATF:s första rekommendation, som i stort sett stämmer överens med de förpliktelser som direktivet ställer. De behöriga myndigheter som deltog i undersökningen bedömde riskerna för penningtvätt och terrorismfinansiering inom sin egen bransch. Också de rapporteringsskyldiga har ålagts riskbedömning men i samband med att direktivet sätts i kraft nationellt kommer betydelsen av de rapporteringsskyldigas riskbedömning att öka, med beaktande också av myndigheternas befogenheter att i enlighet med direktivet påföra påföljder.

I Finland verksamma företag har själva uppgifter om sina ägare och verkliga förmånstagare och ur registren kan endast delvis hämtas uppdaterade uppgifter om ägarna och förmånstagarerna. Direktivet förutsätter att bolag och andra juridiska enheter förfogar över adekvata, korrekta och aktuella uppgifter om sitt verkliga huvudmannaskap och att uppgifterna förvaras nationellt i ett centralt register. Enligt direktivet ska bolagen dock inte enbart förlita sig på det nationella registret för att uppfylla sina förpliktelser i fråga om kundkontroll. I Finland ska för uppfyl-

lande av direktivets förpliktelser inrättas ett centralt register över företags ägare och verkliga förmånstagare. När det centrala registret inrättas måste det beaktas att de behöriga myndigheterna och centralen för utredning av penningtvätt måste ha obegränsad tillgång till registret. Enligt direktivet behöver allmänheten inte ges tillgång till registret men de som är rapporteringsskyldiga enligt penningtvättslagen ska ha tillgång till uppgifterna för att uppfylla kraven på kundkontroll. Penningtvättsdirektivet förutsätter i likhet med penningtvättslagen att de uppgifter som samlas in är adekvata och korrekta.

Det fjärde penningtvättsdirektivet ålägger medlemsstaterna att se till att behöriga myndigheter har tillräckliga befogenheter samt ekonomiska, personella och tekniska resurser för övervakning av efterlevnaden av bestämmelser som utfärdats med stöd av direktivet. Penningtvättslagens bestämmelser om de behöriga myndigheternas befogenheter när det gäller förhands- respektive efterhandstillsyn är inkonsekventa. De straffrättsliga och administrativa påföljder som kan påföras för överträdelse av lagens bestämmelser varierar avsevärt beroende på vilket kategori av rapporteringsskyldiga det är fråga om. Det är skäl att noggrant överväga möjligheterna att förenhetliga påföljdssystemet.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Avsikten med denna proposition är att nationellt sätta i kraft det fjärde penningtvättsdirektivet och förordningen om information om betalaren.

Den första målsättningen är att i lagstiftningen tydligare ska beaktas direktivets riskbaserade metod, både i myndigheternas och i de rapporteringsskyldigas verksamhet. I propositionen föreslås sålunda inte lika omfattande undantag i fråga om kundkontroll som i den gällande penningtvättslagen. De rapporteringsskyldiga ska dock fortsättningsvis ha möjlighet att tillämpa ett förenklat förfarande för kundkontroll på basis av en riskbaserad bedömning.

En annan målsättning är att förenhetliga myndigheternas befogenheter och öka samarbetet mellan myndigheterna. Den gällande lagstiftningens bristfälliga bestämmelser om befogenheterna har delvis utgjort hinder för en effektiv övervakning av åtgärder som syftar till att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. Syftet med att förenhetliga befogenheterna är också att förebygga situationer där en del av aktörerna som inte hör till tillämpningsområdet för lagstiftningen inte heller omfattas av övervakningen, trots att branschen eller verksamheten är förenad med en relativt stor risk för penningtvätt eller terrorismfinansiering. Genom propositionen skapas enhetliga befogenheter för de behöriga myndigheterna inom direktivets och förordningens tillämpningsområde att påföra administrativa påföljder.

Avsikten med propositionen är också att skapa ett fungerande och möjligast kostnadseffektivt nationellt system för att säkerställa ett centralt register med uppgifter om företagets ägare och verkliga förmånstagare. Dessutom ska det genom propositionen säkerställas att PRS och företagen ges tid att samla in uppgifter för registret, med beaktande också av övriga pågående lagstiftningsprojekt som är relevanta för handelsregistret.

3.2 Alternativ

Administrativa ekonomiska påföljder

I 40 § i den gällande penningtvättslagen föreskrivs om brott mot kraven på kundkontroll, i 41 § om registreringsförseelse och i 42 § om rapporteringsförseelse som gäller penningtvätt. I samband med regleringen av kreditinstitutens soliditet genomfördes år 2014 nationellt också

bestämmelser om påföljdsavgift för kreditinstitut eller värdepappersföretag som bryter mot penningtvättslagens 6—9 och 17—21 § om kundkontroll, 10 § om bevarande av uppgifter om kundkontroll eller 23 och 24 § om rapporteringsskyldighet. Påföljdsavgiften kan uppgå till högst 10 procent av en juridisk persons koncernomsättning och till högst fem miljoner euro i fråga om fysiska personer. Påföljdsavgift påförs av Finansinspektionen med stöd av 41 § i lagen om Finansinspektionen, om påföljdsavgiften uppgår till högst en miljon euro och annars av marknadsdomstolen. För fysiska personer betraktas påföljdsansvaret alltså i regel som ett straffansvar, eftersom påföljdsavgift enligt 40 § 3 mom. i lagen om Finansinspektionen endast i smärre fall kan påföras en fysisk person för en gärning eller försummelse som enligt lag är straffbar.

I det fjärde penningtvättsdirektivets kapitel VI avsnitt 4 föreskrivs om sanktioner och om administrativa ekonomiska sanktioner. Enligt artikel 58 ska medlemsstaterna se till att ansvariga enheter kan hållas ansvariga för överträdelser av de nationella bestämmelser som införlivar detta direktiv. Direktivets artikel om administrativa sanktioner kan tillämpas på sådana överträdelser hos ansvariga enheter som är allvarliga, upprepade eller systematiska och gäller åtgärder för kundkontroll, rapportering av misstänkta transaktioner, registerhållning och interna kontroller. Administrativa sanktioner är enligt direktivet offentlig varning, beslut om avbrytande av verksamheten, återkallande eller tillfällig indragning av auktorisering, begränsning av ledningens verksamhet och administrativa sanktionsavgifter. Tillsyn över efterlevnaden av penningtvättslagen utövas av Finansinspektionen, Polisstyrelsen, Ålands landskapsregering, Patent- och registerstyrelsen, Regionförvaltningsverket i Södra Finland och advokatföreningen, dvs. Finlands Advokatförbund. Med undantag för Finlands Advokatförbund är dessa övervakare sådana myndigheter som avses i Finlands nationella lagstiftning.

De administrativa sanktionsavgifternas maximibelopp varierar enligt direktivet beroende på om det är fråga om ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut eller någon annan rapporteringsskyldig. För kreditinstitut och finansiella institut är sanktionsavgiftens maximibelopp minst fem miljoner euro eller 10 procent av koncernens totala årsomsättning enligt den senast tillgängliga redovisning som godkänts av ledningen och för fysiska personer som är verkamma i kreditinstitut och finansiella institut är sanktionsavgiftens maximibelopp minst fem miljoner euro eller minst två gånger den vinst som erhållits genom överträdelser. Övriga rapporteringsskyldiga ska betala maximala administrativa sanktionsavgifter på minst två gånger den vinst som har erhållits genom överträdelser, eller minst en miljon euro.

Enligt direktivet ska medlemsstaterna se till att uppgifter om administrativa sanktioner som påförts genom beslut som vunnit laga kraft offentliggörs på webben och att av uppgifterna framgår vilken art av överträdelse det är fråga om samt de fysiska och juridiska personer som gjort sig skyldiga till överträdelser. En myndighet kan emellertid undantagsvis och i enskilda fall besluta att offentliggörandet av uppgifterna ska skjutas upp, att sanktionen offentliggörs anonymt eller att den inte ska offentliggöras över huvud taget.

Enligt direktivets artikel 58 kan medlemsstaterna också i stället för sådana administrativa sanktioner som avses i direktivet föreskriva om straffrättsliga påföljder. Medlemsstaterna ska också se till att sanktioner kan påföras de fysiska personer som är ansvariga för överträdelser av bestämmelser som avser juridiska personer. Enligt direktivet är det också tillåtet att behöriga myndigheter utövar sådana befogenheter som avses i direktivet på olika sätt, exempelvis i samarbete med andra myndigheter, genom delegering eller genom att överföra dem för avgörande på rättsliga myndigheter.

Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis (t.ex. GrUU 57/2010 rd) är det med tanke på ett fungerande administrativt påföljdssystem viktigt att förfarandet är så enkelt som möjligt, inom de gränser som kraven på rättssäkerhet ställer.

Enligt artikel 4 i protokoll nr 7 till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna får ingen lagföras eller straffas på nytt i en brottmålsrättegång i samma stat för ett brott för vilket han redan blivit slutligt frikänd eller dömd i enlighet med lagen och rättegångsordningen i denna stat (ne bis in idem -regeln). Högsta domstolen ansåg i sitt avgörande i ett ärende som gällde skatteförhöjning och skattebedrägeri (HD:2013:59) att ne bis in idem -regeln ska tolkas med stöd av grundlagsutskottets ställningstaganden som är baserade på grundlagens 29 § samt med beaktande av artikel 4.1 i protokoll nr 7 till människorättskonventionen och de skyldigheter som följer av grundlagens 6 §. Det är enligt högsta domstolens åsikt skäl att inte beakta ne bis in idem -regeln först i det skede av förfarandet då påföljdsavgörandet blir slutgiltigt, men å andra sidan inte heller i ett skede då ett administrativt förfarande som eventuellt leder till en påföljd inleds. Flera tillsynsmyndigheter som avses i penningtvättslagen har redan nu befogenheter att begränsa näringsfriheten som tryggas i grundlagens 18 § t.ex. genom att återkalla ett verksamhetstillstånd eller ett godkännande. Om en myndighet begränsar ett tillsynsobjekts rätt att bedriva näringsverksamhet eller fråntar tillsynsobjektet denna rätt och samtidigt påför en administrativ ekonomisk påföljd, ska dessa två parallella åtgärder också bedömas utifrån ne bis in idem -regeln.

Enligt den gällande lagstiftningen har endast Finansinspektionen befogenheter att påföra administrativa påföljder som motsvarar penningtvättsdirektivet. De övriga tillsynsmyndigheterna och advokatföreningen ska i syfte att genomföra direktivet iakttä ett särskilt undersöknings- och beslutsförfarande för avgörande av ärenden. Då de i penningtvättslagen nämnda myndigheternas befogenheter avsevärt måste utvidgas, anses det i propositionen vara skäl att ta ställning till alternativa modeller för genomförande av direktivet. Vid bedömningen av alternativa modeller är det ofta möjligt att utifrån samma kriterier förorda olika modeller, med beaktande av aspekter som i viss mån skiljer sig från varandra. Vid valet mellan olika alternativ är det sålunda fråga om vilken vikt som läggs vid olika faktorer.

I grundlagens 124 § föreskrivs att offentliga förvaltningsuppgifter kan anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och om det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rätts-säkerheten eller andra krav på god förvaltning. Påförande av administrativa ekonomiska påföljder kan enligt grundlagsutskottets tolkning hänföras till kategorin uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt (se närmare detaljmotiveringen, 2 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning). Enligt penningtvättslagen ankommer tillsynen över efterlevnaden av lagen bl.a. på advokatföreningen, som inte är en myndighet. Då uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt kan anförtros endast myndigheter kan advokatföreningen sålunda inte själv påföra administrativa ekonomiska påföljder.

Den centraliserade modellen. Den centraliserade modellen innebär att en myndighet på framställning av andra tillsynsmyndigheter centralt avgör alla ärenden gällande administrativa ekonomiska påföljder för överträdelse av penningtvättslagen. Som exempel på den centraliserade modellen i gällande lagstiftning kan nämnas lagen om resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag (1194/2014). För överträdelse av lagen påför Finansinspektionen administrativa påföljder på framställning av Verket för finansiell stabilitet.

Enligt den centraliserade modellen ska undersökningsförfarandet när det är fråga om en påföljd separeras från beslutsförfarandet på så sätt att den myndighet som gjort iakttagelsen ska framställa om undersökning men inte delta i beslutsfattandet om undersökningen. På motsvarande sätt ska de personer som utfört undersökningen inte i egenskap av föredragande delta i påföljdsbeslutet.

Det centraliserade förfarandet innebär att rätten att påföra administrativa ekonomiska påföljder på framställning av en annan tillsynsmyndighet kan ges en tillsynsmyndighet som avses i pen-

ningtvättslagen, exempelvis Finansinspektionen, eller en ny myndighet. Det skulle emellertid inte vara ändamålsenligt att inrätta en centraliserad ny tillsynsmyndighet, med beaktande av kostnaderna för inrättandet och det sannolika antalet ärenden som myndigheten skulle behandla.

I propositionen tas också ställning till frågan om ett ministerium enligt den centraliserade modellen kunde vara den myndighet som påför administrativa ekonomiska påföljder. Till finansministeriets uppgifter hör enligt 1 § i statsrådets förordning om finansministeriet (610/2003) bl.a. myntväsende, betalningsmedel och betalningssystem, ärenden som gäller verksamheten vid kreditinstitut, värdepappersföretag och andra företag som erbjuder finansiella tjänster, andelslag som bedriver sparkasseverksamhet samt pantlåneinrättningar, handel med värdepapper och derivatavtal samt clearing av dem, värdeandelssystemet och verksamheten vid de sammanslutningar som svarar för dessa funktioner samt reglering av tillsynen över finansmarknaden. Finansministeriet är tillståndsmyndighet för fondbörsen och värdepapperscentralen samt för den centrala motparten och ministeriet kan med stöd av speciallagarna om dessa tillsynsobjekt återkalla verksamhetstillstånd på de grunder som närmare föreskrivs i lagen. Trots att finansministeriet är tillsynsmyndighet för ovan nämnda organisationer är det Finansinspektionen som övervakar dessa tillsynsobjekts verksamhet och som bl.a. kan påföra dem administrativa ekonomiska påföljder. Den centraliserade modellen som innebär att det är finansministeriet som ska påföra administrativa ekonomiska påföljder stämmer inte överens med ministeriets övriga uppgifter. Den skulle kräva att nya personella resurser avdelas för verksamheten, vilket i praktiken skulle motsvara inrättande av en ny myndighet.

Den decentraliserade modellen. Den decentraliserade modellen för administrativa ekonomiska påföljder innebär att påföljder för överträdelsen av penningtvättslagen skulle påföras av respektive tillsynsmyndighet som nämns i lagen. Eftersom vite inte kan betraktas som en administrativ påföljd skulle andra tillsynsmyndigheter än Finansinspektionen inte enligt gällande lagstiftning ha rätt att påföra administrativa påföljder. Antalet inkommande ärenden kan i hög grad variera från en tillsynsmyndighet till en annan, eftersom antalet rapporteringsskyldiga varierar från en till tusentals rapporteringsskyldiga och eftersom det finns stora skillnader i de rapporteringsskyldigas förutsättningar att iaktta de förpliktelser som följer av lagstiftningen och likaså när det gäller tillsynsmyndigheternas möjligheter att övervaka verksamheten. Det finns dessutom avsevärda skillnader i tillsynsmyndigheternas befogenheter, beroende på vilken myndighet och vilket tillsynsobjekt det är fråga om.

Enligt den decentraliserade modellen kan advokatföreningen dock i princip inte ges rätt att påföra administrativa ekonomiska påföljder, då det samtidigt måste avgöras hur förfarandet för föreningens vidkommande ska organiseras. En alternativ modell skulle vara att advokatföreningen gör en påföljdsframställning till en annan tillsynsmyndighet. Enligt propositionen är det inte skäl att ge en domstol i uppgift att påföra påföljder, eftersom detta skulle innebära att högsta förvaltningsdomstolen blir den första besvärinstansen, vilket inte är motiverat eftersom de enskilda fallen inte har en sådan samhällelig betydelse att en behandling i högsta förvaltningsdomstolen som enda instans vore motiverad.

Vid en bedömning av alternativa modeller är det ofta möjligt att utifrån samma kriterier förordna dem, med beaktande av delvis avvikande aspekter. Vid valet av ett alternativ är det sålunda ofta fråga om hur olika faktorer ska vägas mot varandra. För den centraliserade modellen talar bl.a. jämlikhetsaspekten. Grundlagsutskottet har i sak jämställt ekonomiska sanktioner av straffkaraktär med straffrättsliga påföljder (GrUU 4/2001 rd s. 7, GrUU 32/2005 rd s. 2 och GrUU 55/2005 rd, s. 2). Enligt den centraliserade modellen kan jämlikheten förverkligas bättre än enligt den decentraliserade modellen, eftersom bestämmelserna om förhindrande och utredning av penningtvätt och terrorismfinansiering, med vissa undantag, ska tillämpas på rapporteringsskyldiga som bedriver verksamhet inom olika branscher och då det sannolikt inte

blir fråga om något större antal ekonomiska påföljder per år. Som motivering för detta alternativ kan dessutom anföras att sakkunskapen när det gäller påförande av administrativa påföljder centraliseras. Hos många tillsynsmyndigheter har beslutsfattandet om administrativa påföljder ålagts ett kollegialt organ, exempelvis en delegation eller nämnd, eller myndighetens högsta ledning, som inte nödvändigtvis har sådan sakkunskap när det gäller bekämpning av penningtvätt och terrorismfinansiering som skulle tala för den decentraliserade modellen. För den centraliserade modellen talar också advokatföreningens ställning, eftersom tillsynsmyndigheterna enligt den decentraliserade modellen själva skulle påföra administrativa ekonomiska påföljder och advokatföreningen sålunda skulle göra en påföljdsframställning till en annan myndighet. Den centraliserade modellen skulle underlätta en enhetlig påföljdspraxis för överträdelser av penningtvättslagen.

För den decentraliserade modellen talar bl.a. den omständigheten att den behöriga tillsynsmyndigheten har den bästa sakkunskapen när det gäller tillsynsobjektets verksamhet. Direktivet förutsätter också att de behöriga tillsynsmyndigheterna har tillräckliga befogenheter, inklusive att de kan ålägga rapporteringsskyldiga att lämna in alla uppgifter som är väsentliga för tillsynen över att förpliktelserna iakttas, samt att de har inspektionsbefogenheter. De som utövar tillsyn skulle i varje fall vara tvungna att bedöma huruvida förpliktelserna har iakttagits samt utföra kontroller. Detta talar också för att tillsynsmyndigheten ska fatta beslut också om administrativa ekonomiska påföljder. Oberoende av vilket alternativ som väljs ska den behöriga tillsynsmyndigheten påföra andra administrativa påföljder än ekonomiska påföljder. Om de ekonomiska påföljderna avskiljs från övriga påföljder kommer behandlingen att spjälkas upp mellan olika myndigheter beroende på vilket påföljd det är fråga om. Med den decentraliserade modellen är det dessutom möjligt att undvika dubbelbehandling eftersom tillsynsmyndigheten också enligt den centraliserade modellen måste se till att ärendet utreds och att det görs en påföljdsframställning till en annan myndighet. Enhetligheten i de administrativa ekonomiska påföljderna kan främjas genom myndighetsamarbete. Harmoniseringen av förfarandena stöds dessutom genom att påföljderna offentliggörs. Om administrativa påföljder påförs mera sällan kommer bedömningen i det enskilda fallet att få en större betydelse, liksom även expertisen inom området.

En helhetsbedömning visar att den decentraliserade modellen för att påföra administrativa ekonomiska påföljder är ett motiverbart alternativ.

Alternativa sätt att skapa register över verkliga förmånstagare

Enligt det fjärde penningtvättsdirektivet (kapitel III) ska medlemsstaterna se till att uppgifterna om verkliga huvudmän finns i ett centralt register, men förfarandena för insamlingen av uppgifterna blir beroende av nationell prövning. Direktivet förutsätter att de registrerade uppgifterna är tillgängliga för åtminstone de behöriga myndigheterna, centralen för utredning av penningtvätt och de rapporteringsskyldiga samt för andra aktörer som har särskild rätt att ta del av sådana uppgifter om huvudmannaskap som avses i direktivet. Direktivet förutsätter sålunda inte att medlemsstaterna ger tillgång till uppgifter om huvudmannaskap utöver vad som är nödvändigt för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. Direktivet ger dock medlemsstaterna möjlighet att utöver detta reglera tillgången till uppgifterna. När det gäller fullgörandet av förpliktelserna i det fjärde penningtvättsdirektivets kapitel III är det för det första skäl att avgöra på vilket sätt det kan säkerställas att uppgifterna om verkliga förmånstagare registreras centralt samt för det andra frågan om huruvida användningen av personuppgifterna om verkliga förmånstagare ska sammankopplas med ändamålsbundenhet enligt penningtvättslagen eller om uppgifterna nationellt ska vara tillgängliga i en större utsträckning.

I samband med bedömningen av det tekniska genomförandet av ett register över verkliga förmånstagare har för det första två alternativa registeransvariga myndigheter diskuterats, nämligen PRS och Skatteförvaltningen. PRS upprätthåller handelsregistret, föreningsregistret och stiftelseregistret. PRS och Skatteförvaltningen upprätthåller tillsammans FODS. De basuppgifter om företagen som behövs för registreringen av förmånstagare kan sammanställas ur flera existerande system och till stor del ur handelsregistret, stiftelseregistret, föreningsregistret och skatteförvaltningens register samt ur FODS. Däremot är tillgången till ägaruppgifter ytterst begränsad. Skatteförvaltningen kan för närvarande samla in sådana uppgifter endast för sitt lagstadgade uppdrag, dvs. beskattningen. Den information som Skatteförvaltningen får på detta sätt är sekretessbelagd. Aktiebolagen meddelar per räkenskapsperiod Skatteförvaltningen uppgifter bl.a. om aktieägare som äger minst 10 procent av bolagets aktier. Aktiebolagen lämnar uppgifterna i sin skattedeklaration men uppgifterna registreras inte separat. Uppgifterna samlas in en gång per år och de fungerar endast som en lägesrapport för en viss tidpunkt. Dessutom gäller skyldigheten inte alla företagsformer. Av dessa skäl kan databasen inte byggas på de ägaruppgifter som Skatteförvaltningen har för närvarande. Det föreslås att uppgifternas hämtas ur basregistren över företag och organisationer. Också Skatteförvaltningens ägaruppgifter ska så långt som möjligt användas.

Som alternativa sätt att skapa registret har man övervägt att skapa en separat databas samt en decentraliserad modell enligt vilken uppgifterna om förmånstagare skulle administreras som en del av basregistret. Enligt båda alternativen skulle FODS fungera som en central kanal för den elektroniska kommunikationen och rapporteringen samt för informationstjänsten. Med tanke på det nya registrets eller delregistrens funktion skulle det vara viktigt att förändringar i uppgifterna om företag och organisationer automatiskt uppdateras i det nya registret eller delregistret, så att den information om företag och andra sammanslutningar som uppgifterna om verkliga förmånstagare baseras på hålls uppdaterad. För att kommunikationsmöjligheterna och informationstjänsten ska kunna förverkligas måste registret över verkliga förmånstagare också fungera som stamregister för FODS. Dessa funktionaliteter kan bättre förverkligas i den decentraliserade modellen, som är det kostnadseffektivare alternativet, eftersom handels- och stiftelseregistren redan hör till FODS:s stamregister och innehåller uppdaterad basinformation. Till dessa register överförs redan nu genom grundanmälan en del av de personuppgifter som kan betraktas som uppgifter om verkliga förmånstagare. Dessutom ska kommissionen enligt artikel 30.10 i det fjärde penningvätsdirektivet senast den 26 juni 2019 till Europaparlamentet och rådet lämna en rapport med en bedömning av villkoren och de tekniska specifikationerna och förfarandena för att säkerställa en säker och effektiv sammankoppling av de centrala registren som avses i punkt 3 via den centrala europeiska plattform som inrättats genom artikel 4 a. 1 i direktiv 2009/101/EG. Rapporten ska vid behov åtföljas av ett lagstiftningsförslag. Avsikten med artikeln är att informationen ska sammankopplas via den europeiska plattformen för handelsregistren. Under förhandlingarna om direktivet ansåg i synnerhet Europaparlamentet det vara viktigt att skapa en europeisk kanal för informationen. Kommissionen kommer sannolikt att föreslå sådana ändringar i lagstiftningen att de uppgifter om ägare och förmånstagare som samlats i de nationella systemen ska ställas till myndigheternas och de rapporteringsskyldigas förfogande ur eller via handelsregistren. Den nationellt decentraliserade modellen innebär att informationen åtminstone i fråga om handelsregistrets databas i framtiden kan sammankopplas med det europeiska systemet. I propositionen har man av dessa orsaker stannat för den decentraliserade modellen och föreslår att uppgifter om förmånstagare ska samlas in och utgöra en del av de existerande registren.

Föreningsregistret och registret över religionssamfund ska enligt den decentraliserade modellen fogas till FODS som ett nytt stamregister, vilket förutsätter att de föreningar och religionssamfund som saknar FO-nummer ges ett sådant. För registreringen av uppgifter om förmånstagare finns till denna del beredskap genom den proposition med förslag till ändring av föreningslagen (RP 33/2016 rd) som innebär att föreningsregistret i fortsättningen kan hållas

bättre uppdaterat bl.a. på så sätt att registermyndigheten på eget initiativ kan vidta åtgärder för att avregistrera föreningar. I föreningsregistret finns för närvarande uppskattningsvis 135 000 registrerade föreningar och av dem har ca 30 000-40 000 inte på länge haft någon verksamhet (20 år sedan senaste registeranmälan och inte heller någon annan anledning att anta att föreningen är verksam). De kommer sålunda att avregistreras enligt den nya lagen. Också bestämmelserna om registeranmälningar förenklas. Sammanslagningen av föreningsregistret till FODS:s nya stamregister samt underlättandet av anmälningar till föreningsregistret förutsätter en rimlig övergångsperiod.

För det andra bedöms frågan om ändamålsbundenhet när det gäller uppgifter om verkliga förmånstagare. De intressen som är förenade med förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism förutsätter inte i sig i någon större utsträckning tillgång till uppgifterna än att de behöriga myndigheter som avses i det första och det andra lagförslaget och de rapporterings-skyldiga enligt det första lagförslaget ges möjligheter att utnyttja dem. I Finland har man å andra sidan betraktat frågan om förhindrande av penningtvätt ur ett vidare perspektiv och Centralkriminalpolisens central för utredning av penningtvätt har redan nu möjlighet att inhämta och lämna ut uppgifter också när det är fråga om att utreda eventuella förbrott i samband med misstankar om penningtvätt. Som förbrott till penningtvätt kan i Finland dessutom betraktas vilka som helt enligt strafflagen straffbara gärningar som kan medföra ekonomisk vinning. I Finland är ekonomiska brott emellertid en av de viktigaste typerna av förbrott till penningtvätt. Statsrådet fattade 28.4.2016 ett principbeslut om en strategi för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet för åren 2016-2020. Verksamhetsplanen för bekämpningen av penningtvättsbrott är också i Finland en av de åtgärder i det strategirelaterade åtgärdsprogrammet som syftar till att genom effektivare myndighetsåtgärder i förebyggande syfte ingripa i sådana företeelser som grå ekonomi och ekonomisk brottslighet samt till att påverka attityderna. Trots att det är kännetecknande för aktörer som sysslar med grå ekonomi att de inte rättar sig efter lagen, kan målsättningen att bekämpa grå ekonomi och ekonomiska brott främjas genom bättre genomsynlighet när det gäller registrerade företags och andra sammanslutningars ägarandelar och beslutanderätt, på så sätt att uppgifterna också står till övriga myndigheters förfogande. Detta kan sålunda anses vara en minimimålsättning, med beaktande av det samhälleliga intresset av att bekämpa grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. De intressen som är förenade med brottsbekämpning förutsätter å andra sidan inte nödvändigtvis tillgång till uppgifterna i en större utsträckning än så. Då man å andra sidan beaktar den ovan nämnda tekniska lösningen med central registrering samt bestämmelserna om stamregistren och registeruppgifternas offentlighet, har man i propositionen stannat för att föreslå sådan tillgång till uppgifterna som avses i lagstiftningen om stamregister. Insamlingen av uppgifter om verkliga förmånstagare är en förpliktelse som är baserad på det fjärde penningtvättsdirektivet, men den lösning som valts innebär att också användningsändamålet för nya registeruppgifter kommer att vara mera omfattande än det minimum som föreskrivs i direktivet. Det är emellertid skäl att i detalj bedöma konsekvenserna av att verkliga förmånstagarna registreras, inklusive inverkan detta har på skyddet av de grundläggande rättigheterna. Den valda lösningen i förhållande till integritetsskyddet behandlas närmare i detaljmotiveringens kapitel 2.2. Då systemen utvecklas är det skäl att särskilt beakta de krav som gäller datasäkerhet och dataskydd, inklusive frågan om på vilket sätt uppgifterna ska hållas tillgängliga.

Revisorer, bokförare, skatterådgivare, advokater och andra som tillhandahåller juridiska tjänster samt fastighetsförmedlare

I penningtvättsdirektivets artikel 47.1 föreskrivs det att valutaväxlingskontor och tjänsteleverantörer till bolag ska ha tillstånd eller vara registrerade och att tillhandahållare av speltjänster ska registrera sig. Enligt artikel 47.2 ska medlemsstaterna kräva att de behöriga myndigheterna ser till att de personer som har en ledande befattning inom de enheter som avses ovan, eller

är deras verkliga huvudmän, är lämpade. Penningtvättslagen och andra speciallagar om sådana verksamhetsidkare uppfyller dessa krav.

Enligt artikel 47.3 ska medlemsstaterna när det gäller sådana ansvariga enheter som avses i artikel 2 se till att de behöriga myndigheterna vidtar nödvändiga åtgärder för att hindra att brottslingar som dömts inom relevanta områden eller deras medhjälpare har en ledande befattning inom eller är verkliga huvudmän bakom dessa ansvariga enheter.

I Finland uppfylls förutsättningarna enligt penningtvättsdirektivets artikel 47.3 redan nu i fråga om advokater, i fråga om rättegångsombud och -biträden som avses i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd (715/2011) och i fråga om revisorer. Dessutom kan det nationellt förutsättas att fastighetsförmedlingsföretags ledning och ägare är tillförlitliga. Det är inte skäl att tolka artikel 47.3 så att yrkesgrupper som hör till tillämpningsområdet och vilkas verksamhet inte är beroende av tillstånd (bokförare, skatterådgivare och andra som tillhandahåller juridiska tjänster) måste förutsättas ha tillstånd då direktivet sätts i kraft. I artikel 47.1 föreskrivs om branscher som kräver tillstånd. Det kan anses vara tillräckligt att förpliktelserna i samband med tillståndsovervakningen genomförs i fråga om de yrkesgrupper vilkas verksamhet övervakas.

Tillståndsbeläggning i syfte att förhindra penningtvätt och terrorismfinansiering skulle innebära en avsevärd administrativ börda för de finländska företagen. Utredning av ledningens och ägarnas tillförlitlighet skulle förutsätta kontroll av bakgrunduppgifter i bötesregistret och straffregistret som upprätthålls av rättsregistercentralen. I det skede då regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt inrättas skulle det komma in 35 000—45 000 förfrågningar och därefter tusentals förfrågningar per år. Förfrågningarna skulle orsaka kostnader på sammanlagt 31 500—40 500. Detta skulle betyda att rättsregistercentralen behöver mera resurser. Dessutom skulle enheten för utredning av grå ekonomi få 3 500—4 500 förfrågningar. Regionförvaltningsverket skulle i det skede då registret inrättas behöva 3—4 extra årsverken. Efter inledningsskedet skulle arbetskraftsbehovet minska till två årsverken. Företagen skulle i det skedet då registret inrättas orsakas 1,2—1,6 miljoner euro i registreringskostnader.

Enligt 3 § i lagen om näringsförbud kan näringsförbud meddelas den som avses i 2 §,

- 1) om han vid drivandet av rörelse väsentligen har åsidosatt de lagstadgade skyldigheter som hänför sig därtill, eller
- 2) om han vid drivandet av rörelse har gjort sig skyldig till brottsligt förfarande som inte kan anses ringa,

och hans verksamhet som helhet bedömd skall anses skadlig för borgenärer, avtalsparter, den offentliga ekonomin eller en sund och fungerande ekonomisk konkurrens.

Meddelande av näringsförbud anses i propositionen vara ett adekvat sätt att säkerställa att bokförare, skatterådgivare samt ledningen och ägarna samt andra som tillhandahåller juridiska tjänster inte har en kriminell bakgrund. Det föreslås att i regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt förs in de rapporteringsskyldiga aktörer som regionförvaltningsverket övervakar med stöd av penningtvättslagen och som inte står under tillsyn eller är registrerade med stöd av annan lagstiftning. Registreringsskyldigheten omfattar också bokförare, skatterådgivare och andra som tillhandahåller juridiska tjänster. Enligt förslaget ska en förutsättning för registrering vara att sökanden inte har meddelats näringsförbud. Dessutom blir de administrativa kostnaderna enligt förslaget betydligt mindre än i det fall att verksamheten tillståndsbeläggs. Med tanke på regionförvaltningsverkets register för övervakning av penning-

tvätt skulle det inte finnas något behov av att göra förfrågningar som gäller straff- eller bötesregistret, då det är fråga om bokförare, skatterådgivare och andra som tillhandahåller juridiska tjänster. Regionförvaltningsverket skulle i det skede då registret inrättas behöva tilläggsresurser på 1—2 årsverken och för upprätthållande av registret ett årsverke. Företagen skulle i det skede då registret inrättas orsakas registreringskostnader på 300 000—400 000 euro.

3.3 De viktigaste förslagen

Tillämpningsområde

Det föreslås att tillämpningsområdet för det första lagförslaget preciseras i vissa avseenden.

Till tillämpningsområdet ska inte såsom enligt den gällande lagen höra penningautomater utanför kasinon, där det spelas med kontanter eller debetkort och i vilka inte ingår bl.a. elektroniskt förmedlade penningspel. Undantaget gäller inte penningautomater som spelas på webben och inte heller andra penningautomater. Utanför tillämpningsområdet faller dessutom, utan något uttryckligt undantag, också varulotterier, gissningstävlingar, bingospel och varuvinstautomater. Det föreslås att bestämmelserna om kundidentifiering justeras i fråga om penningspelverksamhet, så att de stämmer överens med det fjärde penningtvättsdirektivet.

Lagen ska enligt artikel 2.1.3 e i det fjärde penningtvättsdirektivet tillämpas också på personer som handlar med varor, i den utsträckning som betalt eller mottaget belopp är minst 10 000 euro i kontanter. Gränsvärdet i euro sjunker från den gällande lagens 15 000 till 10 000 euro.

Tillämpningsområdet har genom ändringar i gällande penningtvättslag utsträckts till att omfatta sådana förmedlare av gräsrotsfinansiering som avses i lagen om gräsrotsfinansiering (734/2016), sådana finländska kreditförmedlare och sådana i Finland etablerade filialer till utländska kreditförmedlare som avses i den föreslagna lagen om förmedlare av konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom samt sådana näringsidkare som hör till tillämpningsområdet för den lag som föreslås om registrering av kreditgivare och kreditförmedlare när de förmedlar person-till-person-lån (RP 77/2016 rd).

Tillämpningsområdet utvidgas enligt förslaget också så att med personer i politiskt utsatt ställning utöver utlänningar avses också inhemska personer i politiskt utsatt ställning. Den personkrets som omfattas av definitionen av begreppet personer i politiskt utsatt ställning och sådana personers familjemedlemmar eller nära medarbetare utsträcks sålunda till inhemska personer. Ändringen är baserad på penningtvättsdirektivets artikel 3.9 och på stycke 32 i direktivets ingress.

De funktioner som hänförs till undantaget i fråga om tillämpningsområdet föreslås bli preciserade i överensstämmelse med det fjärde penningtvättsdirektivets artiklar 2.3—2.7.

Penningspel

Det fjärde penningtvättsdirektivet definierar penningspelsverksamhet men inte begreppet tillhandahållare av penningspelstjänster. Enligt 13 b § i lotterilagen (1047/2001) får en penningspelssammanslutning med ensamrätt att anordna penningspel inte bedriva annan lotteriverksamhet än penningspelsverksamhet. Sådana näringsidkare och sammanslutningar som avses i den gällande penningtvättslagen och sammanslutningar som förmedlar anmälningar om deltagande och avgifter för deltagande i penningspel anses inte vara rapporteringsskyldiga enligt direktivet – de är enligt ett ombudsmannaavtal ansvariga för en del av penningspelsammanslutningens verksamhet. De på direktivet baserade bestämmelserna om kundkontroll och meddelanden om tvivelaktiga transaktioner utsträcks emellertid nationellt så att de omfattar också

sådana näringsidkare och sammanslutningar som avses här. Det är fråga om en på direktivets artikel 4 baserad partiell utvidgning av det nationella tillämpningsområdet för direktivet på den grunden att de risker som är förenade med penningtvätt och finansiering av terrorism bedöms vara sammankopplade med mottagande av avgifter och vinstbetalning. Kundidentifiering är också en väsentlig åtgärd för avvärijande av penningtvätt och finansiering av terrorism. Med tanke på en penningsspelsammanslutnings verksamhet är det också viktigt att ombuden rapporterar tvivelaktiga transaktioner. De skulle emellertid kunna rapportera via penningsspelsammanslutningen som då kan göra en mera övergripande bedömning av de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som är förenade med verksamheten. Då man beaktar att ombudsmannaverksamheten utgör en begränsad del av penningsspelsammanslutningens verksamhet, kan en utvidgning av alla de skyldigheter som följer av penningtvättslagen till att i sin helhet gälla ombuden anses innebära en orimligt stor administrativ börda. Därför förutsätts ombuden t.ex. inte upprätta en likadan riskbedömning som de rapporteringsskyldiga. Den föreslagna regleringen stämmer i praktiken innehållsmässigt överens med gällande lag, med undantag för bestämmelsen om tillsyn.

Som ett alternativ när det gäller sådana näringsidkare och sammanslutningar som enligt penningtvättslagen förmedlar anmälningar om deltagande och avgifter för deltagande i penningsspel har granskats möjligheten att betrakta dessa som sådana agenter enligt det fjärde penningtvättsdirektivet agenter till vilka den rapporteringsskyldiga har utkontrakterat delar av sin verksamhet på så sätt att de kan anses utgöra en del av den rapporteringsskyldiga sammanslutningen. Exempelvis i Sverige, vars penningsspelsverksamhet i många avseenden påminner om den finländska, har man stannat för en sådan lösning. I Sverige ska ombuden enligt förslaget inte betraktas som rapporteringsskyldiga utan som tillsynsobjekt på grund av registrering, och dessutom gör tillsynsmyndigheten en bedömning av ombudens lämplighet. Med tanke på förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism har det dock, med beaktande av särdragen i den finländska penningsspelssektorn, ansetts vara mera ändamålsenligt att betrakta ombuden som separata rapporteringsskyldiga och att på motsvarande sätt som enligt gällande lag ålägga dem att identifiera kunderna. I syfte att säkerställa efterlevnaden av bestämmelserna föreslås också att ombudens verksamhet ska ställas under riskbaserad tillsyn. Med tanke på rättssäkerheten föreslås inte ännu i detta skede att möjligheten att påföra administrativa påföljder utsträcks till förmedlare av deltagaranmälningar och -avgifter. Det är skäl att i en nära framtid granska möjligheten att utsträcka de administrativa påföljderna till att gälla dessa näringsidkare och sammanslutningar, efter det att tillsynen har kunnat ordnas och frågan om dess dimensionering har kunnat bedömas. För att identifieringsskyldigheten ska kunna utkontrakteras är det dock nödvändigt att myndighetstillsynen utsträcks till att omfatta tredjeparter.

Med avvikelse från den gällande lagen hänvisas i det första lagförslaget inte till tillsynen över penningsspelsammanslutningar på Åland. Avsikten är att i fråga om penningsspelsverksamheten överföra den tillsyn som avses i det första lagförslaget till Ålands landskapsregering genom en sådan överenskommelseförordning som avses i självstyrelselagen för Åland.

Riskbedömning

I propositionen föreslås bestämmelser enligt vilka i Finland ska upprättas en nationell bedömning av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Syftet med riskbedömningen är att identifiera riskerna för penningtvätt eller för finansiering av terrorism inom olika sektorer, att stödja och effektivisera bekämpningen av penningtvätt och av finansieringen av terrorism samt fördelningen av resurser, att stödja olika sektorer i utarbetandet av enhetliga rutiner för bekämpning av penningtvätt och av finansiering av terrorism samt att informera behöriga tillsynsmyndigheter, advokatföreningen och rapporteringsskyldiga till stöd för riskbedömningen.

Den behöriga tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska också göra en bedömning av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism bland de rapporteringsskyldiga som omfattas av dess tillsyn. I riskbedömningen ska beaktas kommissionens bedömning på unionsnivå av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism, den nationella riskbedömningen samt de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som gäller rapporteringsskyldiga och deras kunder samt produkter och tjänster inom den övervakade sektorn.

Den rapporteringsskyldiga ska göra en riskbedömning för att kunna identifiera och bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism och riskbedömningen ska i skriftlig form på begäran tillställas den behöriga tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen. Denna skyldighet är baserad på penningtvättsdirektivets artikel 8.2.

Den riskbaserade metoden

En rapporteringsskyldig är redan enligt den gällande lagens 2 kap. 6 § 3 mom. skyldig att göra en riskbaserad bedömning av sina kunder. En rapporteringsskyldig ska sålunda redan enligt gällande bestämmelser ha sådana metoder för riskhantering avseende penningtvätt och finansiering av terrorism som är tillräckliga med beaktande av verksamhetens art och omfattning. För att underlätta tillämpningen av det fjärde penningtvättsdirektivets riskbaserade metod föreslås i det första lagförslaget, utöver bestämmelsen om en nationell riskbedömning och övervakarnas riskbedömningar, dessutom en bestämmelse om rapporteringsskyldigas egna riskbedömningar. För att underlätta den administrativa bördan kan i dessa beaktas arten, storleken och omfattningen av den rapporteringsskyldigas verksamhet. Dessutom föreslås i det första lagförslaget, i syfte att förenkla regleringen, att vissa lagstadgade procedurer om förenklad och effektiviserad kundkontroll stryks. Lagstiftningen uppställer sålunda för den rapporteringsskyldiga en mera omfattande skyldighet att göra en riskbaserad bedömning och identifiering av sina kunder och därvid låta den rapporteringsskyldiga själv göra en bedömning av förfarandena och på så sätt möjliggöra ett förenklat förfarande i lågrisksituationer.

Kundkontroll

De största ändringarna i kapitlet om kundkontroll jämfört med gällande lag avser den riskbaserade metoden och andra ändringar som genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet förutsätter. Den rapporteringsskyldiga ska uppfylla kravet på kundkontroll och därvid beakta de riskfaktorer som hänför sig till kunden, de riskfaktorer som hänför sig till produkter, tjänster, transaktioner och distributionskanaler samt de riskfaktorer som hänför sig till geografiska områden.

I lagen föreslås bestämmelser om en central kontaktperson (*central contact point*). Den centrala kontaktpersonen ska för ett utländskt betalningsinstitut eller institut för elektroniska pengar se till att institutets representanter i Finland följer de bestämmelser som avses i penningtvättslagen och att Finansinspektionen får handlingar och information.

Regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt

Enligt det första lagförslaget ska vid regionförvaltningsverket inrättas ett register för övervakning av penningtvätt i vilket med stöd av penningtvättslagen registreras uppgifter om rapporteringsskyldiga som övervakas av regionförvaltningsverket, med undantag för dem som inte är auktoriserade tillsynsobjekt eller som redan är registrerade som regionförvaltningsverkets tillsynsobjekt enligt någon annan lagstiftning. Syftet med bestämmelsen är att förtydliga nuläget så att regionförvaltningsverket får uppdaterad och heltäckande information om de rapporteringsskyldiga som verket övervakar.

I lagen föreslås precisering av de förutsättningar enligt vilka regionförvaltningsverket bedömer tillförlitligheten hos ledningen för och de betydande ägarna till ett företag som bedriver valutaväxlingsverksamhet och tillhandahåller företagstjänster.

Enligt förslaget ska registret vara offentligt. I lagen föreskrivs också särskilt om avförande av uppgifter ur registret samt om lämnande av uppgifter genom nättjänst. Avsikten är att anmälningar till registret ska göras elektroniskt och att också eventuella registerförfrågningar ska göras elektroniskt. Regionförvaltningsverkets rätt att lämna ut uppgifter om personbeteckningens slutled föreslås dock bli så begränsad att utlämnandet ska uppfylla kraven i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. En avvikelse från huvudregeln innebär i fråga om personuppgifter att det blir möjligt att lämna ut sådana på så sätt att de registeransvariga inte särskilt behöver utreda frågeställarens rätt att behandla de begärda uppgifterna.

Uppgifter om verkliga förmånstagare

Enligt stycke 12 i det fjärde penningtvättsdirektivets ingress ska medlemsstaterna se till att så många olika juridiska enheter som möjligt som registrerats eller bildats genom andra mekanismer på deras territorium omfattas. Av den inledande meningen i direktivets artikel 3.6 framgår huvudregeln när det gäller vad som avses med en verklig huvudman, dvs. fysiska personer som ytterst äger eller kontrollerar en juridisk person som är kund hos en rapporteringsskyldig. Utöver denna allmänna definition har artikel 3.6 tre underpunkter som anger minimikraven när det gäller vem som ska betraktas som verklig huvudman i ett företag (*corporate entity*) i en trust eller i en annan juridisk person. Som verklig huvudman betraktas enligt artikel direktivets 3.6 a i fråga om företagsenheter en person som har ett ägande eller en röstandel på över 25 procent i en juridisk person. Begreppet verklig förmånstagare är emellertid betydligt mera omfattande än så och det innefattar alla arrangemang där en fysisk person de facto utövar bestämmande inflytande i en sammanslutning. Detta kan innebära utövande av bestämmande inflytande t.ex. via ägarkedjor som består av andra företag, enligt avtal eller på något annat sätt. En del av dessa strukturer kan konstateras t.ex. med hjälp av ett företags delägarförteckning och stadgar, medan t.ex. ett delägaravtal kan vara en muntlig överenskommelse som endast parterna känner till.

Skyldigheten att ha kännedom om och utreda de verkliga förmånstagarna är baserad på den gällande penningtvättslagen i fråga om de rapporteringsskyldiga som avses i den. Enligt föreslagna 6 kap. ska alla sammanslutningar som hör till respektive kapitelns tillämpningsområde upprätthålla exakt och uppdaterad information om sina verkliga förmånstagare. Bestämmelser om registrering av dessa uppgifter finns i handelsregisterlagen, föreningslagen, religionsfrihetslagen och stiftelselagen.

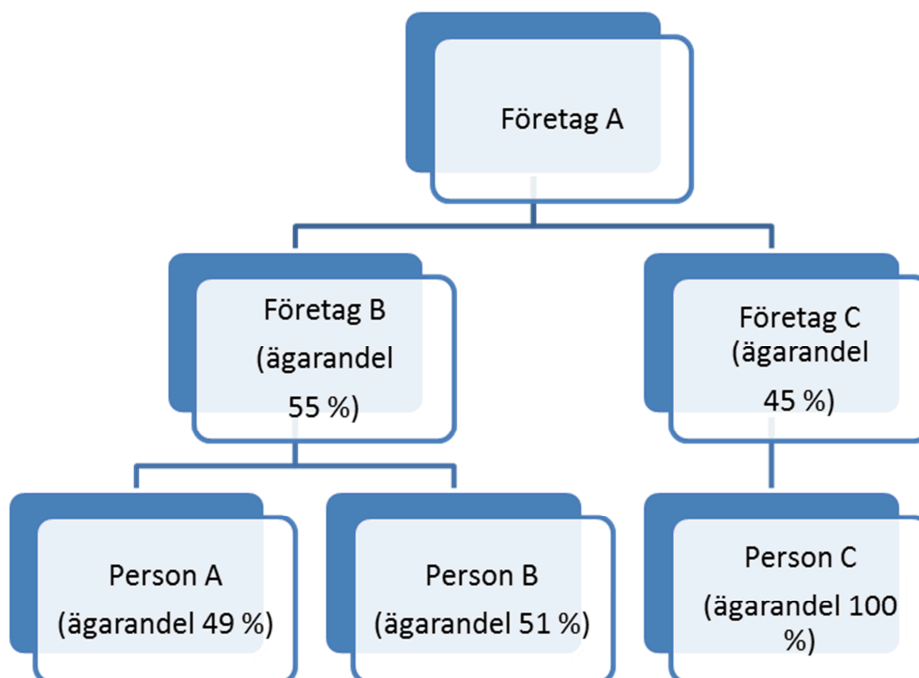
Ett företags skyldighet att aktivt ta reda på hur det förhåller sig gäller situationer där huvudmannskapet klart kan påvisas enligt direktivets artikel 3.6 a. En sammanslutning är skyldig att alltid känna till fysiska personer som har en ägarandel eller ett röstetal på mer än 25 %. Om en sådan ägarandel eller ett sådant röstetal innehas av en juridisk person, ska företaget dessutom utreda vilka fysiska personer som självständigt kan fatta beslut i den ägande juridiska personen. Härmed avses t.ex. en fysisk person som är bolagsman i ett öppet bolag eller har över 50 % av röstetalet i ett aktiebolag. Detta innebär att om de utländska Företagen B och C äger över 25 % i Företag A ska Företag A utreda vilka fysiska personer som kan fatta självständiga beslut i Företagen B och C (se figur 1) och meddela uppgifter om dem till PRS. En sådan ställning har i exempelfallet en delägare som innehar över 50 % av det röstetal som aktierna medför, dvs. personerna B och C. Registrerade företaget A är sålunda det som ska göra registeranmälan. Om de ägande Företagen B och C också är finländska företag, ska de sända ägaruppgifterna till PRS. Ansvarvilar sålunda alltid på ett registrerat företag (i detta fall A, B

och C). Avsikten är att utnyttja uppgifter som redan förts in i registret, vilket innebär att Företag A inte på nytt behöver lämna in alla uppgifter.

Dessutom ska företaget och sammanslutningen på basis av de uppgifter som de har tillgång till känna till också eventuella andra verkliga förmånstagare. Ett företag ska när det anger och registrerar en verklig förmånstagare utnyttja all den information som det har tillgång till, t.ex. om bolaget känner till ett delägaravtal enligt vilket beslutanderätten utövas på ett sätt som avviker från de nominella röstetalen. Företagen känner emellertid inte alltid till sådana delägaravtal eller andra avtalsförhållanden eller -arrangemang som är relevanta för den faktiska bestämmanderätten. Lagen förutsätter sålunda inte att ett företags skyldighet att aktivt hålla sig informerat om sitt ägarbolag skulle sträcka sig till ägarandelar som är mindre än de ovan nämnda eller till längre ägarkedjor, eftersom detta skulle innebära en orimligt stor administrativ börda, med beaktande av syftet med bestämmelsen. Detta gäller emellertid endast den aktiva utredningsskyldigheten. Ett företag ska på basis av den information som det har tillgång till alltid veta om det finns andra fysiska personer som de facto utövar bestämmande inflytande i företaget.

Endast ca 13 % av aktiebolagens ägare är juridiska personer. Merparten av företagens och sammanslutningarnas verkliga förmånstagare kan sålunda utredas och registreras relativt enkelt, dvs. genom att fysiska personer med en ägarandel eller ett röstetal på över 25 % förs in i registret. Då ägaren är en annan juridisk person underlättas utredningen och registreringen av den verkliga förmånstagaren genom att uppgifter om ägarbolagets verkliga förmånstagare finns i handels-, förenings- och stiftelseregistret.

Kedjan av ägare och förmånstagare sträcker sig eventuellt till utlandet. Det lagstiftningsförslag som kommissionen eventuellt kommer att anta om sammankoppling av handelsregistren via en europeisk plattform skulle vara det effektivaste sättet att få information om utländska företags ägare och förmånstagare. Det är möjligt att för elektronisk kommunikation med utländska företag skapa en separat plattform som inte förutsätter ett elektroniskt identifieringsverktyg. Om en utländsk person inte har en finsk personbeteckning eller en registrerad artificiell kod, ska till rapporten fogas en passkopia eller någon annan identitetshandling. Rapporten ska då behandlas manuellt.

Tabell 6. Exempel på ägar- och förmånstagaruppgifter som ska registreras

Utgångspunkten för propositionen är den att sådana övriga juridiska personer som avses i direktivets artikel 3.6 c i Finland är föreningar, religionssamfund och stiftelser, för vilkas vidarekommande det särskilt måste avgöras vilka som närmast kan betraktas som sådana fysiska personer som utövar faktisk bestämmande- eller beslutanderätt. Oberoende av om en förening strävar efter vinst eller inte, är det i föreningens verksamhet ofta omöjligt att ange vem som enligt det fjärde penningtvättsdirektivet är den verkliga förmånstagaren. Stiftelsers verksamhet är inriktad på ett visst ändamål. Av denna anledning anses en förenings förmånstagare i regel vara de i föreningsregistret införda styrelseledamöterna och i fråga om stiftelser styrelse- och förvaltningsrådsledamöterna, som i praktiken är beslutsfattare på föreningarnas och stiftelsernas vägnar. Ordföranden ska antecknas i registret också när det gäller religionssamfund och ideella föreningar, t.ex. politiska föreningar. I fråga om religionssamfund föreslås i överensstämmelse med föreningslagen bestämmelser enligt vilka religionssamfundets registretade styrelsemedlemmar ska betraktas som verkliga förmånstagare.

Enligt penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna föra register över de bolag och andra juridiska enheter som är registrerade på deras territorium. Direktivet förutsätter att uppgifterna finns i ett centralt register men innebär att uppgifterna kan registreras enligt nationella system. I propositionen föreslås sålunda inte inrättande av ett nytt system över förmånstagare, utan att uppgifter om verkliga förmånstagare ska samlas in och uppdateras som en del av handels-, förenings- och stiftelserregistret samt registret över religionssamfund. FODS ska enligt förslaget vara en gemensam rapporteringskanal till stamregistren och en gemensam kanal till informationstjänsterna. I stamregistren ska som ny information föras in de uppgifter som företagen rapporterat om deras ägare och verkliga förmånstagare, i det fall att dessa uppgifter inte redan ska anmälas enligt de tidigare tillämpliga registreringsbestämmelserna. I fråga om handelsregistret måste ägaruppgifterna samlas in hos de registrerade företagen, med undantag för enskilda näringsidkare och sådana företag som är föremål för handel på en reglerad marknad. Till registret behöver inte sändas sådana utredningar och dokument som t.ex. delägaravtal,

utan det räcker att meddela vad som ligger till grund för det bestämmande inflytandet eller förmånstagarens ställning. I fråga om registrering av verkliga förmånstagare i föreningar, religionssamfund och stiftelser anses det vara tillräckligt att i samband med registreringen med stöd av föreningslagen och stiftelselagen anmäla uppgifter om styrelsens ordförande och övriga styrelseledamöter samt om förvaltningsrådets medlemmar. Föreningar och stiftelser är enligt lag skyldiga att anmäla ändringar i dessa uppgifter till registret.

Skyldigheten att registrera verkliga förmånstagare föreslås i fråga om bostadsaktiebolag bli begränsad till att gälla styrelseledamöterna, med beaktande av att bostadsaktiebolagen har en speciell karaktär som aktiebolag. Bostadsaktiebolag kan på grund av sin icke vinstdrivande verksamhet närmast hänföras till kategorin andra juridiska personer än företag enligt direktivet, trots att de i Finland har bolagsform och registreras i handelsregistret.

Som uppgifter om förmånstagare ska registreras också uttryckligen avtalsbaserade trustarrangemang och motsvarande företagsarrangemangs trustees (egendomsförvaltare) samt trustens verkliga förmånstagare. I Finland kan dessa aktörer vara t.ex. advokater.

Till anmälan ska inte heller fogas utredningar om grunden för ägandet eller det bestämmande inflytandet. Utöver att förfarandet utformas på ett enkelt sätt förutsätter den ovan nämnda behandlingen av ett stort antal anmälningar dessutom att anmälningarna styrs till FODS:s elektroniska ärendehantering. Det bedöms vara möjligt att med behandlingsavgifter i viss mån styra kunderna till den elektroniska ärendehantering, på samma sätt som med PRS:s nuvarande avgifter. Enbart med prissättning av pappersanmälningar och elektroniska anmälningar är det inte möjligt att uppnå en tillräckligt effektiv styreffekt i förhållande till antalet anmälningar (se GrUU 35/2010 rd). Om den elektroniska ärendehanteringens andel i inledningsskedet motsvarar 25—30 procent av PRS:s övriga tjänster, måste PRS rekrytera en hel del extra personal för behandling av pappersanmälningarna. De kostnader för anmälningarna som uppkommer på detta sätt måste täckas med behandlingsavgifter. För att minska företagets kostnader och administrativa börda föreslås det att uppgifter om verkliga förmånstagare ska kunna anmälas till registret endast i elektronisk form.

De grundläggande förutsättningarna för användning av nätet blir bättre i och med den ökade användningen av datorer och nätförbindelser. Användningen av webben ökar i Finland endast i åldersklasserna över 55 år, eftersom alla yngre redan i praktiken använder webben. Enligt Statistikcentralen använde 86 procent av hela befolkningen mellan 16 och 89 år webben år 2014. Andelen nätanvändare i åldersklassen 55—64 år ökade år 2014 med fem procentenheter till 90 procent och också av 65—74 åringarna med tre procentenheter till 68 procent. I den äldsta åldersgruppen, 75—89 år, ökade andelen webbanvändare med en procentenhet till 28 procent. Dessa uppgifter framgår av Statistikcentralens undersökning av användningen av informations- och kommunikationsteknik bland befolkningen. Undersökningsmaterialet samlades in i april-augusti 2014. Den elektroniska servicetjänsten FODS identifierar kunderna med nätbankkoder eller chipförsedd identitetskort (HST-kort). Nätbankkoder används i en rätt stor utsträckning, eftersom uppskattningsvis 87 procent av alla finländare mellan 16 och 74 år numera använder nätbankstjänster. Befolkningsregistercentralens medborgarcertifikat används för närvarande med ett chipförsedd identitetskort som beviljas av polisen.

Företagens och andra juridiska personers ansvarspersoner har i allmänhet god beredskap för elektronisk kommunikation. Detta förutsätter att en styrelsemedlem har tillgång till nätbankkoder eller något annat identifieringsverktyg. Alla har dock inte tillgång till dessa medel, vilket innebär att en del av PRS:s kunder måste skaffa elektroniska kommunikationskoder för att kunna utträta sina ärenden. De eventuella olägenheterna av detta kompenseras genom att inga behandlingsavgifter tas ut för anmälningar som gäller den verkliga förmånstagaren. De ändringar som måste göras i datasystemen finansieras med budgetmedel och tack vare det auto-

matiska anmälningsförfarandet behöver PRS inte heller tilläggsresurser för det växande antalet anmälningar.

Offentligheten när det gäller uppgifter om förmånstagare är beroende av bestämmelserna om stamregistren då uppgifterna lämnas i samband med grundanmälan. Offentliga personuppgifter om ägare och förmånstagare är inte av känslig natur och de innehåller inte affärs- eller yrkeshemligheter. Olika register i vilka uppgifter om ägare och förmånstagare förs in innehåller mera andra uppgifter än personuppgifter. Offentligheten för personuppgifter i en sådan grundanmälan som avses i handelsregisterlagen har dock begränsats genom en lagändring (962/2013) framför allt för att förebygga sådana missbruk som identitetsstöld och hot. Utlämnande av uppgifter ur handelsregistret begränsas sålunda i enlighet med gällande lag i fråga om utlämnandet av slutleden i verkliga förmånstagares personbeteckning och hemadress.

Dessa uppgifter lämnas ut ur handelsregistret endast under de förutsättningar som anges i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Enligt den nämnda bestämmelsen får personuppgifter ur en myndighets personregister lämnas ut i form av en kopia eller en utskrift eller i elektronisk form, om mottagaren enligt bestämmelserna om skydd av personuppgifter har rätt att registrera och använda sådana personuppgifter. För direktmarknadsföring och för opinions- eller marknadsundersökningar får personuppgifter dock lämnas ut endast om det föreskrivs eller om den registrerade har samtyckt till detta. Ägare kan på grund av sin ställning inte jämföras t.ex. med ett företags operativa ledning. Aktieinnehav möjliggör sålunda också en passiv roll i företaget. Det finns sålunda inga grunder för utlämnande av uppgifter om ägarna i större utsträckning än vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Avsikten är samtidigt att minska eventuella olägenheter av att ägaruppgifterna är offentliga, t.ex. i form av direktmarknadsföring som riktar sig till ägarna. Till denna del är det emellertid skäl att beakta att offentligheten för uppgifterna enligt bestämmelserna om stamregister samt utlämnande av uppgifter elektroniskt gör det lättare att sammanställa uppgifter mellan olika personregister.

Det fjärde penningtvättsdirektivet förutsätter att centralen för utredning av penningtvätt och de behöriga myndigheterna har obehindrad tillgång till uppgifter om verkliga förmånstagare. Detsamma gäller rapporteringsskyldiga som ska kontrollera kunders identitet samt andra aktörer vilkas rätt förutsätter att de har tillgång till uppgifterna. Direktivet hindrar inte heller begränsning av det sätt på vilket tillgången till uppgifterna ordnas, dock så att uppgifternas offentlighet inte blir lidande. Detta är i praktiken möjligt med tekniska metoder.

Om det sker förändringar i de uppgifter om ägarna och de verkliga förmånstagarna som ett företag har anmält, ska företaget utan onödigt dröjsmål göra anmälan om dem. I det första och det fjärde lagförslaget föreskrivs inte om administrativa påföljder för företag som är registreringskyldiga. Till den del som det är fråga om rapporteringsförsummelse kan sammanslutningar emellertid påföras påföljd enligt 19 § i företags- och organisationsdatalagen, tills vidare med undantag för föreningsregistret. Påföljd för uppsåtligt lämnande av felaktiga uppgifter bestäms däremot enligt strafflagen. Felaktiga uppgifter kan ha betydelse för uppfyllande av rekvisiten för ett eventuellt registeranteckningsbrott. Enligt strafflagens 16 kap. 7 § kan den dömas för registeranteckningsbrott som i syfte att orsaka ett i rättsligt avseende betydelsefullt fel i ett allmänt register, som förs av en myndighet, till registermyndigheten lämna en oriktig uppgift. Dessa påföljder enligt FODS-lagen och strafflagen kan ha en förebyggande effekt. Därför föreslås det att uppgifterna ska registreras huvudsakligen på anmälarens, dvs. på företagets ansvar, och att myndigheten inte separat ska kontrollera anmälda uppgifter. Det är å andra sidan skäl att beakta det krav enligt personuppgiftslagens 9 § 2 mom. gällande PRS och rapporteringsskyldiga, enligt vilket den registeransvarige ska se till att oriktiga, ofullständiga eller föråldrade personuppgifter inte behandlas (*selfrihetskrav*). När den registeransvariges skyldigheter bedöms, ska avseende fästas vid ändamålet med behandlingen av personuppgifter

samt vid den betydelse som behandlingen har för den registrerades integritetsskydd. För behandling av personuppgifter i strid med personuppgiftslagen kan enligt lagens 47 § följa skadeståndsansvar i det fall att den registeransvarige är ansvarig för försummelsen. I och med att den allmänna dataskyddsförordningen träder i kraft accentueras ytterligare dessa företags skyldighet att som registeransvariga säkerställa att de personuppgifter som behandlas är korrekta och uppdaterade. Om de försummar detta kan de under de förutsättningar som föreskrivs i förordningen ställas inför ansvar och påföras administrativa påföljder, beroende på hur de skyldigheter som gäller administrativa påföljder införlivas i den nationella lagstiftningen och med beaktande bl.a. av om de handlat uppsåtligt eller av vårdslöshet samt graden av ansvar. Med tanke på den registeransvariges ansvar är det viktigt att fästa särskilt avseende vid det sätt på vilket uppgifterna hålls tillgängliga. Dessutom är det skäl att beakta att man genom att hålla registrerade personuppgifter lätt tillgängliga gör det möjligt att kombinera dem med uppgifter ur andra personregister, vilket innebär att det i praktiken blir svårt att säkerställa att behandlingen av personuppgifterna är förenlig med det ursprungliga syftet. Den valda lösningen gör det sålunda inte möjligt att garantera att behandlingen av personuppgifter i samtliga fall kommer att vara förenlig med det ursprungliga ändamål för vilket uppgifterna samlats in, på det sätt som lagstiftningen om behandling av personuppgifter förutsätter.

Direktivet förutsätter att medlemsstaterna ser till att de rapporteringsskyldiga inte då de uppfyller kundkontroll- och identifieringsskyldigheten kan åberopa uppgifter som gäller registrerade förmånstagare, exempelvis i det fall att registeruppgifterna inte har uppdaterats eller då en rapporteringsskyldig har anledning att betvivla att uppgifter är korrekta. Uppgifter som i enlighet med handelsregisterlagen har antecknats i handelsregistret och vederbörligen kungjorts ska anses ha kommit till tredje mans kännedom (handelsregisterlagens 26 §). Detta betyder emellertid inte att anteckningen har offentlig tillförlitlighet. Registreringen av förmånstagare har inte heller bolagsrättsliga rättsverkningar utan exempelvis i ett aktiebolag kommer utövandet av en aktieägares rättigheter också i fortsättningen att vara beroende av vad som antecknats i aktieboken.

Vid elektronisk ärendehantering ska kunden identifieras och behörigheten kontrolleras, vilket innebär att de anmälda uppgifterna är tillförlitligare än vid pappersdokumentation. Också hotet om en sådan påföljd som nämns ovan har den effekten att uppgifternas tillförlitlighet ökar. Enligt personuppgiftslagens 29 § ska den registeransvarige dock utan obefogat dröjsmål på eget initiativ eller på yrkande av den registrerade rätta, utplåna eller komplettera en personuppgift som ingår i ett personregister och som med hänsyn till ändamålet med behandlingen är oriktig, onödig, bristfällig eller föråldrad. Den registeransvarige ska även förhindra att en sådan uppgift sprids, om uppgiften kan äventyra den registrerades integritetsskydd eller hans rättigheter. Motsvarande krav ingår också i EU:s allmänna dataskyddsförordning.

I propositionen görs ingen närmare bedömning av förhållandet mellan de föreslagna bestämmelserna om verkliga förmånstagare och bestämmelserna i kreditupplysningslagens (527/2007) 22 §. I paragrafen föreskrivs att den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister kan i fråga om ett företags ansvarspersoner göra registeranteckningar som avviker från anteckningar i ett offentligt myndighetsregister, om anteckningarna i myndighetsregistret på grund av registreringstidpunkten eller av någon annan sådan orsak inte ger en korrekt bild av företaget och dess verksamhet eller av dem som bär ansvaret för företagets betalningsstörningar eller som har eller har haft den faktiska bestämmanderätten i företaget. Det är också i detta avseende viktigt att de rapporteringsskyldiga, som ska ha kännedom om de verkliga förmånstagarna, utnyttjar också andra källor än handelsregistrets uppgifter om verkliga förmånstagare.

Centralen för utredning av penningtvätt

I det andra lagförslaget föreskrivs om centralen för utredning av penningtvätt och dess uppgifter, dvs. att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism och föra sådana fall till förundersökning och brottsutredning. Centralen för utredning av penningtvätt ska liksom för närvarande föra ett personregister för förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism. I lagförslaget föreskrivs vilka uppgifter som ska föras in i registret samt om användning och förvaring av uppgifterna.

Bestämmelserna om centralens informationsutbyte ska enligt förslaget kompletteras i överensstämmelse med de bestämmelser om informationsutbyte mellan finansunderrättelseenheter som ingår i det fjärde penningtvättsdirektivet.

Centralen för utredning av penningtvätt kan på motsvarande sätt som enligt den gällande penningtvättslagen meddela en rapporteringsskyldig ett förordnande om att avbryta en transaktion. Det föreslås emellertid att den längsta giltighetstiden för ett sådant förordnande förlängs från fem till tio vardagar. Den rapporteringsskyldiga kan också på motsvarande sätt som enligt gällande lag utan dröjsmål underrätta centralen för utredning av penningtvätt om tvivelaktiga transaktioner eller om misstankar som gäller penningtvätt eller finansiering av terrorism. En sådan underrättelse ska enligt det första lagförslaget 4 kap. alltid göras elektroniskt över en krypterad anslutning. Den rapporteringsskyldiga ska avbryta en transaktion för ytterligare utredningar eller vägra utföra en transaktion om den är tvivelaktig eller om den rapporteringsskyldiga misstänker att medel som ingår i transaktionen används för finansiering av terrorism eller för straffbart försök till detta.

I det andra lagförslaget 3 § definieras penningtvättsregistrets användningsändamål. Detta är förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. I det andra lagförslaget 4 § föreslås bestämmelser om utlämnande av uppgifter ur penningtvättsregistret. Uppgifter får lämnas ut ur registret för dess användningsändamål, dvs. för förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt samt utredning av förbrott till penningtvätt. Med beaktande av de krav som lagstiftningen om behandling av personuppgifter ställer får uppgifter ur penningtvättsregistret lämnas ut endast för ändamål som stämmer överens med personuppgifternas ursprungliga användningsändamål. Enligt förslaget får uppgifter sålunda lämnas ut t.ex. till Skatteförvaltningen då förbrottet till misstänkt penningtvätt är ett skattebrott och då utlämnandet av uppgifterna stödjer utredningen av en misstanke om penningtvätt.

Energimyndighetens ställning

I lagen om Energimyndigheten (870/2013) föreskrivs om Energimyndigheten och dess uppgifter. Den gällande penningtvättslagen innehåller inga särskilda bestämmelser om Energimyndighetens ställning. I artikel 98 i kommissionens förordning (EU) nr 389/2013 om upprättande av ett unionsregister i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG och Europaparlamentets och rådets beslut nr 280/2004/EG och nr 406/2009/EG samt om upphävande av kommissionens förordningar (EU) nr 920/2010 och (EU) nr 1193/2011, nedan registerförordningen, föreskrivs om den nationella administratörens samarbete med behöriga myndigheter och förunderrättelseenheten samt om anmälan om penningtvätt, finansiering av terrorism och brottslig verksamhet.

Energimyndigheten är en sådan nationell administratör som avses i registerförordningen. I Finland har inte stiftats någon lag om att sätta i kraft registerförordningens artikel 98. Energimyndigheten kan anses vara en sådan i det första lagförslaget avsedd behörig tillsynsmyndighet, rapporteringsskyldig eller aktör som enligt lagen är skyldig att rapportera sina iakttagelser om tvivelaktiga transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt.

Det första alternativet skulle innebära att Energimyndigheten i enlighet med penningtvättslagen ges befogenheter som tillsynsmyndighet. Det andra alternativet skulle innebära att Energimyndigheten enligt penningtvättslagen är rapporteringsskyldig på samma sätt som kreditinstitut, försäkringsbolag, advokater och revisorer. Om Energimyndigheten vore en rapporteringsskyldig måste tillsynen över efterlevnaden av penningtvättslagstiftningen för dess vidarekommande åläggas någon annan myndighet eller t.ex. riksdagens bankfullmäktige.

Det tredje alternativet skulle innebära att Energimyndigheten åläggs att rapportera sina iakttagelser till centralen för utredning av penningtvätt men att den inte har sådana befogenheter som enligt den föreslagna penningtvättslagen tillkommer en behörig tillsynsmyndighet. Detta skulle emellertid leda till att Energimyndigheten inte har tillgång tills sådana tillsynsinstrument som avses i registerförordningens artikel 98.

Det föreslås, såsom i fråga om tillsynsmyndigheterna, att Energimyndigheten ska åläggas att underrätta centralen för utredning av penningtvätt om den upptäcker en tvivelaktig transaktion. Detta skulle förtydliga penningtvättslagens förhållande till den direkt tillämpliga registerförordningen, enligt vilken Energimyndigheten redan har denna skyldighet. Dessutom föreslås vissa ändringar i lagen om utsläppshandel (311/2011).

Uppgiftsskydd

I det första och det andra lagförslaget har på basis av direktivet gjorts vissa preciseringar i paragraferna om hantering av personuppgifter i anslutning till bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. I dessa preciseringar har också så långt som möjligt beaktats de viktigaste kraven i EU:s lagstiftning om dataskydd som antogs 27.4.2016. Dessa krav gäller framför allt ändamålsbundenhet vid behandling av personuppgifter samt preciseringen av nödvändighetskriteriet och bevarande av uppgifter som har samband med eventuella brottsmisstankar. De bestämmelser som föreslås i den nya penningtvättslagen skulle emellertid på det hela taget inte innebära några betydande förändringar i nuläget när det gäller skyddet av personuppgifter. I enlighet med riktlinjerna i det fjärde penningtvättsdirektivet innehåller det första lagförslaget specialbestämmelser om behandling av personuppgifter och utgör sålunda en sådan lagstiftning som avses i det gällande personuppgiftsdirektivet och personuppgiftslagen samt ger möjlighet att i vissa avseenden avvika från bestämmelserna i allmän lag. Till den del som det inte finns bestämmelser om saken i penningtvättslagen ska på behandling av personuppgifter i regel tillämpas personuppgiftslagen, dvs. den lag med vilken personuppgiftsdirektivet har satts i kraft i Finland. Personuppgiftslagens bestämmelser ska enligt förslaget tillämpas framför allt när det gäller de allmänna krav som ställs på behandlingen av personuppgifter, registeransvarigas skyldigheter och de registrerades rättigheter till den del som penningtvättslagen inte begränsar registrerades rätt till insyn. Lagstiftningen om polisens, gränsbevakningsväsendets och tullens behandling av personuppgifter ska vid sidan av personuppgiftslagen tillämpas på dessa myndigheter, med beaktande av den nationella implementeringen av rambeslutet om uppgiftsskydd. Centralen för utredning av penningtvätt är i Finland en enhet vid centralkriminalpolisen och är sålunda en behörig myndighet enligt det nya uppgiftsskyddsdirektivet. Av denna anledning ska på centralens behandling av personuppgifter tillämpas lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och personuppgiftslagen Senare, efter att uppgiftsskyddsdirektivet satts i kraft, tillämpas den nya speciallagstiftningen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet till den del som det andra lagförslaget inte innehåller bestämmelser om saken. Det föreslås att lagförslagens hänvisningar till personuppgiftslagen och lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet ändras då EU:s ovan nämnda dataskyddslagstiftning träder i kraft.

Myndigheternas befogenheter

Enligt propositionens första lagförslag ska de behöriga tillsynsmyndigheternas och advokatföreningens befogenheter utvidgas avsevärt. Behöriga tillsynsmyndigheter är enligt förslaget Finansinspektionen, Polisstyrelsen, Revisionstillsynen vid PRS, och Regionförvaltningsverket i Södra Finland. Särskilda bestämmelser föreslås om advokatföreningens befogenheter. Myndigheterna ska ha rätt att göra inspektioner, begränsa de rapporteringsskyldigas tillståndspliktiga verksamhet, återkalla tillstånd, för viss tid begränsa verksamheten inom ledningen för en rapporteringsskyldig samt besluta om verkställighetsförbud och rättelseuppmaning. Dessutom ska de rapporteringsskyldiga och de behöriga tillsynsmyndigheterna samt advokatföreningen upprätthålla ett system till vilket rapporteringsskyldigas anställda kan göra anmälan om överträdelser som de observerat.

En rapporteringsskyldig ska trots sekretessbestämmelserna utan ogrundat dröjsmål lämna den behöriga tillsynsmyndigheten och advokatföreningen de uppgifter och utredningar som de ber om. Dessutom har en behörig tillsynsmyndighet oberoende av sekretessbestämmelserna rätt att ur mötesregistret få uppgifter som behövs för utredning av tillförlitligheten hos en rapporteringsskyldigs ägare, styrelseledamöter, verkställande direktör och anställda eller för avförande av uppgifter ur registret.

En behörig tillsynsmyndighet och advokatföreningen har oberoende av sekretessbestämmelserna rätt att inspektera andra utrymmen hos en rapporteringsskyldig än sådana som används för boende av permanent natur. Dessutom har andra behöriga tillsynsmyndigheter än PRS under vissa förutsättningar rätt att inspektera en rapporteringsskyldigs utrymmen som används för boende av permanent natur. Polisstyrelsens inspektionsrätt omfattar inte heller utrymmen som av sammanslutningar och näringsidkare som förmedlar deltagaranmälningar och -avgifter i anslutning till penningspel används för permanent boende.

Den behöriga tillsynsmyndigheten kan för viss tid, högst fem år, förbjuda en person att vara ledamot eller ersättare i styrelsen eller verkställande direktör eller dennes ställföreträdare hos en rapporteringsskyldig eller att, under vissa förutsättningar som närmare anges i lagen, höra till den högsta ledningen. Dessutom kan den behöriga tillsynsmyndigheten med stöd av annan lagstiftning begränsa en rapporteringsskyldigs koncessionsenliga verksamhet eller återkalla koncessionen.

Den behöriga tillsynsmyndigheten kan förbjuda en rapporteringsskyldig att fatta ett beslut eller genomföra en planerad åtgärd eller ålägga den rapporteringsskyldiga att under vissa förutsättningar som närmare anges i lagen upphöra med ett förfarande i sin verksamhet. Den behöriga tillsynsmyndigheten kan också förelägga vite.

I lagen föreskrivs vidare om ett nytt system för rapportering av överträdelser. En rapporteringsskyldig ska med vissa undantag ha rutiner för att dess anställda eller ombud genom en oberoende kanal ska kunna rapportera misstankar om överträdelser av lagen samt bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Dessutom ska den behöriga tillsynsmyndigheten och advokatföreningen upprätthålla ett system genom vilket de kan ta emot rapporter om misstänkt missbruk som har samband med bestämmelserna i penningtvättslagen.

Åland

I självstyrelselagen för Åland ingår inga särbestämmelser om bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism eller i övrigt om brottsbekämpning, då det gäller rikets och landskapets lagstiftningsbehörighet. Enligt lagens 27 och 29 § har riket lagstiftningsbehörighet i ärenden som gäller bl.a. sedelutgivning och valuta, bank- och kreditväsendet samt straffrätt och

rättsskipning. Enligt lagens 18 § 25 punkten har landskapet dock lagstiftningsbehörighet i ärenden som gäller beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Enligt 26 punkten i samma paragraf har landskapet dessutom lagstiftningsbehörighet i ärenden som gäller utsättande och utdömande av vite samt användning av andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Propositionens första lagförslag innehåller även bestämmelser om föreningar och stiftelser, bolag och andra privaträttsliga sammanslutningar, i fråga om vilka riket har lagstiftningsbehörighet enligt självstyrelselagens 27 § 8 punkten. Enligt lagens 18 § 22 punkten har dock landskapet lagstiftningsbehörighet i ärenden som gäller näringsverksamhet, med beaktande av vissa undantag som regleras i självstyrelselagen.

I propositionens första lagförslag ingår, med avvikelse från gällande lag, inga hänvisningar till tillämpning av penningtvättslagen och övervakning av penningsspelsverksamheten på Åland i enlighet med den, med beaktande av bestämmelserna om behörighetsfördelning i självstyrelselagen och Ålandsdelegationens utlåtande (Nr 15/16, 13.7.2016). I sitt utlåtande till inrikesministeriet har Ålandsdelegationen ansett att direktivet innehåller bestämmelser som är avsedda att skydda det finansiella systemet genom att förebygga, upptäcka och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism. Det är därför närmast att hänföra till rättsområdena sedelutgivning och valuta samt bank- och kreditväsendet som utgör riksbehörighet enligt självstyrelselagens 27 § 37 punkten och 29 § 5 punkten. Gärningarna har kriminaliserats i strafflagens 32 och 34 a kap. Direktivet berör även andra rättsområden, vilka främst utgör riksbehörighet. Direktivets tillämpningsområde berör även bl.a. tillhandahållare av speltjänster och fastighetsförmedlare, vilka områden utgör landskapsbehörighet. Även för dessa gäller dock de straffrättsliga bestämmelserna i strafflagen gällande bl.a. penningtvätt, och de allmänna riksbestämmelserna om penningtvätt är tillämpliga även på deras verksamhet. Enligt självstyrelselagens 30 § är det därför i första hand rikets myndigheter som ansvarar för övervakningen enligt penningtvättslagstiftningen. Med beaktande av att det i landskapslagstiftningen föreskrivs om penningsspelsverksamhet och övervakning av den samt om registrering av fastighetsmäklare, anses det vara ändamålsenligt att behörigheten att övervaka efterlevnaden av den föreslagna för dessa näringsidkares vidkommande genom en sådan överenskommelseförordning avses i självstyrelselagens 32 § överförs till landskapsregeringen och dess underlydande myndighet.

Påföljder och ändringssökande

I penningtvättslagen föreslås bestämmelser om administrativa påföljder, av vilka en del är ekonomiska. Överträdelse av kravet på kundkontroll, registreringsförseelse och rapporteringsförseelse som gäller penningtvätt enligt den gällande penningtvättslagen föreslås bli dekriminaliserade.

Den behöriga tillsynsmyndigheten ska enligt förslaget påföra en person en ordningsavgift om denna uppsåtligt eller av oaktsamhet försummar eller bryter mot skyldigheten till kundkontroll och kundidentifiering, försummar eller bryter mot skyldigheten att anmäla tveklaktiga transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt, försummar eller bryter mot skyldigheten att bevara uppgifter, mot skyldigheten att ordna utbildning och skydd för anställda och att utarbeta anvisningar, mot skyldigheten att ha rutiner för rapportering av misstankar om överträdelser eller mot skyldigheten att ansöka om registrering i regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt. För juridiska personer är ordningsavgiften minst 5 000 och högst 100 000 euro. För fysiska personer är ordningsavgiften minst 500 och högst 10 000 euro.

Den behöriga tillsynsmyndigheten ska meddela en rapporteringsskyldig en offentlig varning om denna uppsåtligt eller av oaktsamhet handlar i strid med andra bestämmelser i penning-

tvättslagen eller föreskrifter som utfärdats med stöd av dem än bestämmelserna om ordningsavgift och påföljdsavgift.

Den behöriga tillsynsmyndigheten ska påföra en påföljdsavgift för motsvarande överträdelse som i fråga om ordningsavgift, med undantag för registrering i regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt. Tröskeln för uppfyllelse av rekvisiten är emellertid betydligt högre för påföljdsavgiften. Det förutsätts nämligen att personen i fråga ska ha brutit mot bestämmelserna uppsåtligen eller av oaktsamhet allvarligt, upprepade gånger eller systematiskt.

De påföljder som påförs kreditinstitut och finansiella institut skiljer sig från dem som påförs andra rapporteringsskyldiga. En påföljdsavgift som Finansinspektionen eller regionförvaltningsverket påför får uppgå till antingen högst tio procent av kreditinstitutets eller det finansiella institutets omsättning under året före gärningen eller försummelsen eller till fem miljoner euro, beroende på vilket belopp som är större. En påföljdsavgift som påförs andra aktörer får antingen vara högst dubbelt så stor som den vinning som fåtts genom gärningen eller försummelsen, om vinningen kan bestämmas, eller en miljon euro, beroende på vilket belopp som är större.

Den behöriga tillsynsmyndigheten kan avstå från att påföra ordningsavgift eller från att meddela offentlig varning, om personen i fråga självmant har vidtagit tillräckliga korrigerande åtgärder omedelbart efter att ha upptäckt felet och utan dröjsmål har anmält felet till den behöriga tillsynsmyndigheten, om det felaktiga förfarandet kan anses vara obetydligt eller om det annars måste anses vara uppenbart oskäligt att påföra ordningsavgift eller meddela offentlig varning.

Den behöriga tillsynsmyndigheten ska offentliggöra ordningsavgifter, offentliga varningar och påföljdsavgifter. Information om en påföljd ska finnas tillgänglig på den behöriga tillsynsmyndighetens webbplats i fem år. Om det vore oskäligt att offentliggöra identiteten på en fysisk eller juridisk person som ålagts en påföljd eller om offentliggörandet av påföljden skulle äventyra en pågående myndighetsundersökning, kan den behöriga tillsynsmyndigheten enligt förslaget låta bli att offentliggöra påföljdsbeslutet.

I propositionen föreslås i överensstämmelse med den s.k. decentraliserade modellen att den behöriga tillsynsmyndigheten kan påföra en rapporteringsskyldig en ordningsavgift, en offentlig varning eller en påföljdsavgift. Arbetsgruppen har stannat för den decentraliserade modellen eftersom man på detta sätt tryggar enhetliga befogenheter för samtliga behöriga myndigheter, bevarandet av sakkunskapen i fråga om en rapporteringsskyldigs verksamhet genom hela tillsyns-, undersöknings- och sanktionsprocessen samt jämförbarheten inom påföljdssystemet. Advokatföreningen ska emellertid göra en framställning till regionförvaltningsverket om att någon av de påföljder som nämns ovan ska påföras.

Näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar deltagaranmälningar och -avgifter i anslutning till penningspel ska undantas från tillämpningsområdet för det första lagförslagets 8 kap. om administrativa påföljder. På dem ska emellertid tillämpas lagförslagets 7 kap. 7 § om vite samt lotterilagens 64 § om lotteriförseelse. Dessutom ska utvidgningen av det första lagförslagets 8 kap. till att omfatta dessa näringsidkare och sammanslutningar omprövas efter det att ett nytt spelbolag har inlett sin verksamhet och övervakningen av ombuden i enlighet med det första lagförslaget har kunnat ordnas.

De behöriga tillsynsmyndigheternas beslut kan överklagas till förvaltningsdomstolen, med undantag för Finansinspektionens och Revisionstillsynens. I fråga om dessas beslut föreskrivs om besvärsrätten i lagen om Finansinspektionen och i revisionslagen.

4 Propositionens konsekvenser

De föreslagna bestämmelserna får direkta konsekvenser för statshushållningen, företagen och myndigheterna samt för brottsbekämpningen. Dessutom kan lagförslaget få indirekta konsekvenser för hushållen.

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Statsfinansiella konsekvenser

Lagförslagen har konsekvenser för statsbudgeten då det gäller PRS. I övrigt förutsätter konsekvenserna inga ändringar i statsbudgeten. Lagförslagen har inga betydande konsekvenser för de statliga affärsverken eller de statliga fonderna utanför budgeten. Lagförslagen har inte heller några betydande konsekvenser för kommunalförvaltningen, den övriga offentliga ekonomin eller de separata socialskyddsfonderna.

Lagförslaget har samband med statens budgetproposition för 2017 och är avsett att behandlas samtidigt.

Lagförslagen förutsätter att man utvecklar de datasystem som ligger till grund för de register som det föreslås att ska inrättas vid de statliga ämbetsverken. Inrättandet och förändringarna i registren ska enligt planerna vara så effektivt som möjligt. Registren är automatiska och de aktörer som registrerar sig är registreringskyldiga.

Regionförvaltningsverket i södra Finland får direkta kostnader för inrättandet av regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt. Det elektroniska registret kommer att kosta uppskattningsvis 100 000 euro. Det beräknas att kostnaderna för inrättandet av registret fördelas på två år. Kostnaderna i anslutning till inrättandet av regionförvaltningsverkets register 2017 uppskattas till 50 000 euro. Kostnaderna i anslutning till regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt beräknas 2018 uppgå till 50 000 euro.

PRS får direkta kostnader för att registren utökas med uppgifter om verkliga förmånstagare. Det är i praktiken fråga om informationsinnehållet i handelsregistret. För PRS innebär insamlingen av uppgifter om förmånstagare mottagande och behandling av uppskattningsvis 295 000 handelsregisteranmälningar. Handelsregistret behandlar för närvarande ca 154 000 anmälningar per år, vilket innebär att antalet anmälningar per år i det närmaste fördubblas i det första skedet. I handelsregisterlagen föreskrivs vilka uppgifter som ska lämnas i grundenmälan. Dessutom ska till handelsregistret efter den föreslagna övergångsperioden anmälas uppgifter om verkliga förmånstagare och ändringar i uppgifterna. Eftersom de verkliga förmånstagarna i små företag inte byts ut eller sällan byts ut, blir det inte fråga om några större uppdateringskostnader. I fråga om medelstora och stora företag kan uppdateringskostnaderna bli överraskande stora ifall det ofta sker förändringar i ägarstrukturen. Det är inte möjligt att göra en exakt bedömning av antalet ändringsanmälningar, men i relation till antalet inkommande anmälningar uppskattas antalet ändringar till ca 40 000 per år. Eftersom en synnerligen stor mängd information samlas i registren ska registreringsförfarandet göras så enkelt som möjligt. Behandlingen av uppgifter om verkliga förmånstagare kommer sålunda att orsaka mest kostnader i inledningsskedet. Som ett nettobudgeterat verk kan PRS i praktiken inte säkerställa förhandsfinansieringen av de system som behövs, utan ändringarna i datasystemen måste huvudsakligen täckas med budgetmedel. De elektroniska kommunikationstjänsterna måste fullbordas innan uppgifterna om förmånstagarna samlas in. Avsikten är att de ska förverkligas efter att lagen trätt i kraft, inom övergångsperioden. Med beaktande av tidpunkten för genomförande av det fjärde penningtvättsdirektivet är det skäl att utan dröjsmål börja ut-

veckla stamregistren. Kostnader kan orsakas också av de krav som lagstiftningen om dataskydd och datasäkerhet ställer.

Föreningsregistret och registret över religionssamfund måste enligt förslaget bli stamregister i FODS för att uppgifterna om förmånstagarna ska kunna administreras centraliserat via den elektroniska servicetjänsten FODS. Alla föreningar och religionssamfund ska i det sammanhanget tilldelas FO-nummer. Arbetet kan till största del automatiseras, vilket innebär att föreningarna på tjänstens vägnar automatiskt tilldelas FO-nummer, varefter de kan kontrollera sitt nummer via servicetjänsten FODS. I praktiken finns i Skatteförvaltningens register redan ca 50 000 föreningar med FO-nummer. Avsikten är att ur föreningsregistret ska avföras alla föreningar som inte har någon verksamhet och att därefter ge ca 50 000 föreningar nya FO-nummer. Uppgifterna i PRS:s och Skatteförvaltningens nuvarande register ska enligt förslaget sammanslås i fråga om de föreningar som redan har ett FO-nummer.

De största kostnaderna orsakas av ändringarna i datasystemen. När registren grundas utnyttjas huvudsakligen de existerande systemen, dvs. FODS och dess elektroniska servicetjänster samt stamregistrets egna datasystem. I alla dessa måste emellertid göras ändringar då registrens datainnehåll utökas. Ändringarna i handelsregistret kommer att kosta uppskattningsvis en miljon euro. Dessutom måste föreningsregistersystemet och registret över religionssamfund bli interoperabla med FODS. Med beaktande av att föreningsregistret har ett relativt gammalt system är det mest ändamålsenliga alternativet att överföra föreningarna till samma systemhelhet som handelsregistret, där de nödvändiga funktionaliteterna redan finns. Avsikten är att överföringen huvudsakligen ska finansieras med PRS:s avgiftsintäkter, eftersom det i varje fall skulle bli aktuellt att förnya föreningsregistersystemen under de närmaste åren. Med budgetmedel finansieras däremot överföringen av föreningarna och religionssamfundet till FODS-helheten, vilket också förutsätter betydande systemförändringar. Kostnaderna uppskattas till ca två miljoner euro.

Enligt en preliminär uppskattning kommer kostnaderna för den del av registret som innehåller uppgifter om verkliga förmånstagare att uppgå till sammanlagt ca tre miljoner euro. Arbets- och näringsministeriet har avsikten att föreslå genom en tilläggsbudgetproposition att två miljoner euro ska år 2017 bruttobudgeteras på moment 32.40.03 (Patent- och registerstyrelsens omkostnader). Enligt uppskattning är kostnaderna en miljon euro år 2018.

Det ökade antalet förfrågningar till bötes- och straffregistret som en följd av kontrollen av de personers tillförlitlighet som kommer i kontakt med registren över förmedlingsföretag, valutaväxling och företagstjänster kommer att öka den administrativa bördan för Rättsregistercentralen. Rättsregistercentralens kostnader kommer att vara uppskattningsvis 10 000 euro. Den administrativa bördan för Rättsregistercentralen kommer också att ökas genom verkställigheten av vite, ordningsavgift och påföljdsavgift. Kostnaderna av denna uppgift beror på deras antal. Betalningarna ska redovisas till staten på moment 12.39.01 (Böter och inkomster från administrativa betalningspåföljder).

På grund av de ytterligare årsverken som nämns i kapitel 4.2 orsakas enskilda myndigheter kostnader. Dessutom orsakas inrikesministeriet med några års intervall kostnader på uppskattningsvis 60 000—80 000 euro för en nationell riskbedömning. Detta förutsätter dock ingen tilläggsfinansiering.

Konsekvenser för företagen

Ändringarna i lagförslaget berör ett stort antal företag inom flera verksamhetsområden. Konsekvenserna för företagssektorn indelas i två delområden. För det första kommer inrättandet av den del av registret som innehåller uppgifter om verkliga förmånstagare och insamlingen

av uppgifter att beröra merparten av alla inhemska juridiska personer. För det andra kommer de nya förpliktelserna att innebära kostnader för de företag som blir rapporteringsskyldiga enligt penningtvättslagen. Det finns uppskattningsvis tiotusentals rapporteringsskyldiga som skiljer sig från varandra när det gäller verksamhetsområde, storleksklass samt risken för penningtvätt och terrorismfinansiering. De rapporteringsskyldiga åsamkas i stor utsträckning kostnader för riskbedömning, utveckling av interna kontrollförfaranden och ökade krav på kundidentifiering. Företagen kan dock åsamkas kostnader också för systemändringar om de måste göra sådana ändringar t.ex. på grund av de nya rapporterings- och registreringskyldigheterna t.ex. när det gäller kundkontroll eller tvivelaktiga transaktioner eller på grund av behov att effektivisera verksamheten. Med beaktande av att en stor del av förpliktelserna är baserade på gällande lag och att samtliga företag inte nödvändigtvis måste göra systemändringar är det omöjligt att exakt uppskatta dessa kostnader, men beroende på vilka system det är fråga om kan de stiga till höga belopp. Redan om ett nytt datafält måste infogas i ett existerande system kan detta orsaka kostnader. Vissa ändringar kan dock orsakas av annan lagstiftning, exempelvis av den allmänna förordningen om uppgiftsskydd som antogs i april 2016. Konsekvenserna av förordningen kommer att bedömas i samband med att den sätts i kraft. Storleksklassen på kostnaderna för riskbedömningen är i hög grad beroende av det rapporteringsskyldiga företagets storlek och verksamhetsområde. Det är inte meningen att den arbetsmängd som används för riskbedömningen ska vara oproportionerlig i förhållande till företagets storlek, i synnerhet då en riskbaserad bedömning visar att företaget inte är förenat med någon större risk för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Registreringen av verkliga förmånstagare. Registreringen av verkliga förmånstagare kommer att orsaka företagen administrativa kostnader. I den del av registret som innehåller uppgifter om verkliga förmånstagare registreras alla företag, föreningar och stiftelser med undantag för enskilda näringsidkare och företag som är föremål för handel på en reglerad marknad. Antalet företag som kommer att registreras beräknas till 295 000. Registreringen och ändringen av registrerade uppgifter kommer att vara gratis för företagen, eftersom uppgifterna om förmånstagare registreras helt elektroniskt.

Användningen av det elektroniska registret kommer att kräva elektronisk identifiering antingen med nätbankskoder eller med ett chipförsedd identitetskort. De flesta finländare har nätbankskoder, men som verkliga förmånstagare kommer eventuellt att registreras aktörer som inte ännu har medel för elektronisk identifiering och som sålunda måste skaffa sådana. Exempelvis ett chipförsedd identitetskort kostar 55 euro och en kortläsare 30—60 euro.

Kontrollen av ägare och verkliga förmånstagare kommer att innebära mera arbete för företagen. Före registreringen ska de utreda vilka som är deras ägare och verkliga förmånstagare, till den del som deras innehav och bestämmande inflytande överstiger 25 procent. Företagen administrerar redan nu den information om ägare och medlemmar till vilka uppgifterna om verkliga förmånstagare i praktiken skulle hänföras. För närvarande förpliktar redan företagslagstiftningen företagen att föra bok över sina ägare. Aktiebolagslagens 3 kap. 15 § förpliktar ett aktiebolag att föra aktiebok och aktieägarförteckning om dess aktier inte har anslutits till värdeandelssystemet. Enligt 1 kap. 4 § i lagen om öppna bolag och kommanditbolag ska bolagsavtalet innehålla uppgift om bolagsmännen. En ändring av bolagsavtalet är giltig endast om alla bolagsmän har omfattat den. Enligt 4 kap. 14 § i lagen om andelslag ska ett andelslag föra en medlems- och ägarförteckning.

Dessutom måste de föreningar, religionssamfund och stiftelser som är skyldiga att registrera verkliga förmånstagare redan nu i sina registernämningar lämna uppgifter också om sin ledning. Detsamma gäller bostadsaktiebolag. Det första lagförslagets bestämmelser om bostadsaktiebolag innebär inga ytterligare förpliktelser och de borde sålunda inte heller orsaka några nämnvärda extra kostnader.

Existerande lagstiftning ålägger företag att ha kännedom om sina ägare och verkliga förmånstagare, vilket innebär att utredning av de verkliga förmånstagarna i ett företag inte bör ta mycket längre tid i anspråk än vad som redan nu används för utredning av förmånstagarna. En uppdatering av de verkliga förmånstagarna kan visserligen vara tidskrävande om ägarstrukturen är komplicerad och ständigt förändras. Dessutom har utredningen av ägarstrukturen i syfte att minimera företagets administrativa börda begränsats till det första ägarledet. Trots att ökningen av arbetsmängden inte växer särskilt mycket i en stor del av företagen, kommer den att beröra merparten av alla finländska juridiska personer. Eventuella ändringar i anmälnings-systemet kan emellertid orsaka vissa kostnader för företagen.

Om man t.ex. antar att det tar 5–15 minuter för en anställd vid ett företag att ändra en verklig huvudmans uppgifter i handelsregistret och det kommer in lika många anmälningar som till PRS:s handelsregister per år, dvs. 90 000, medför registreringen av huvudmän enligt standardkostnadsmodellen en administrativ börda motsvarande 270 000–900 000 euro per år för företagssektorn. Fördelat mellan hela företagssektorn innebär detta en årlig kostnad på 0,7–2,3 euro för ett enskilt företag. Det är mycket möjligt att handelsregistret kommer att ta emot färre än 90 000 ändringsanmälningar som gäller huvudmän per år, eftersom ändringsanmälningar till handelsregistret förutom ändringar i styrelsens sammansättning också gäller nedläggning av ett företags verksamhet.

I föreningsregistret görs årligen cirka 15 000 ändringar av namntecknare. Om man antar att antalet ändringar i fråga om huvudmän är lika stort som i fråga om namntecknare och det tar lika länge för föreningar att sköta en ändringsanmälan som för företag, medför arbetet enligt standardkostnadsmodellen en administrativ börda motsvarande 45 000–150 000 euro per år för föreningssektorn. Fördelat mellan hela föreningssektorn innebär detta en administrativ börda motsvarande 0,3–1,5 euro per år för en enskild förening.

I PRS:s stiftelseregister finns cirka 2 800 stiftelser. Om man antar att den administrativa bördan för stiftelser är ungefär lika stor som för föreningar, kan bördan för en enskild stiftelse uppskattas motsvara 0,3–1,5 euro per år. För hela stiftelsesektorn uppskattas bördan motsvara 840–4 200 euro per år.

Enligt uppskattningarna ovan motsvarar den sammanlagda administrativa bördan för alla företag, föreningar och stiftelser i registret cirka 316 000–1 050 000 euro per år. Intervallet är stort eftersom man inte har kunnat fastställa exakt hur länge det kommer att ta för den anmälande parten att anmäla huvudmännen.

Den administrativa börda som följer av registreringen av huvudmän i föreningar och stiftelser kan antas fördela sig relativt jämnt inom förenings- och stiftelsesektorn. Inom företagssektorn torde den administrativa bördan av registreringen av huvudmän bl.a. påverkas av företagets storlek och komplexiteten i ägarstrukturen.

Enligt Statistikcentralens företagsstatistik och PRS:s handelsregister är merparten av företagen i Finland företag med 1–4 anställda, även om man inte räknar med näringsidkare. Dessa företag utgör enligt Statistikcentralens företagsstatistik cirka 80 procent av de finländska företag som är juridiska personer. Ägarstrukturen i dessa företag med färre än fem anställda är i allmänhet tydlig. Företag av denna typ har ofta en tydlig ägare. Dyliga små företag får i genomsnitt inte några stora kostnader för registreringen av huvudmän eftersom ägar- och huvudmanstrukturen i företagen är tydlig och i allmänhet inbegriper ytterst få verkliga huvudmän.

Återstående 20 procent utgörs av företag som bedrivs i form av en juridisk person, och dessa kan få större kostnader för registreringen av huvudmän. Företagen har dock redan nu en lagstadgad skyldighet att föra egna aktie- och aktieägarförteckningar. Uppdatering av uppgif-

ter i registret kan medföra kostnader, i synnerhet om företagets verkliga huvudmän byts ut ofta. Registreringen av huvudmän gäller dock inte bolag vars aktier är föremål för handel på en reglerad marknad. Därmed omfattas de företag vars huvudmän byts ut oftast inte av skyldigheten att registrera sina huvudmän. Det är svårt att uppskatta kostnaderna för enskilda företag eftersom variationen kommer att vara stor.

Regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt. För regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt ska enligt förslaget samlas in uppgifter om alla rapporteringsskyldiga aktörer som övervakas av regionförvaltningsverket i södra Finland, med undantag för dem som är auktoriserade tillsynsobjekt eller som redan har registrerat sig som regionförvaltningsverkets tillsynsobjekt med stöd av någon annan lagstiftning. Registret kommer att omfatta ca 3 500—4 500 företag.

Registreringen kommer att innebära direkta avgiftskostnader för företagen. Regionförvaltningsverket i södra Finland tar ut en registreringsavgift på 86 euro. Detta gäller dock inte företag som tillhandahåller valutaväxling och företagstjänster, för vilka ledningens tillförlitlighet utgör ett villkor för registreringen. Eftersom utredning av tillförlitligheten orsakar tillsynsmyndighetens kostnader är priset för sådana aktörers registreringsanmälningar högre, dvs. 350 euro. Företagssektorn åsamkas direkta registreringsrelaterade kostnader på 300 000—400 000 euro. Företagens registreringskostnader är av engångsnatur men för eventuell uppdatering av registeruppgifterna måste de betala en avgift på 86 euro. För företag vilkas ledning är föremål för kontroll av tillförlitligheten är priset för ändringsanmälan 250 euro. Priserna på registrerings- och ändringsanmälningar är beroende av den tid som tillsynsmyndigheten använder för behandlingen, vilket innebär att det i framtiden kan bli nödvändigt att justera betalningsnivån så att den motsvarar behandlingstiderna.

Bland de företag som registreras i registret för övervakning av penningtvätt finns det nya rapporteringsskyldiga, dvs. förmedlare av person-till-person-lån och företag som vid försäljning eller förmedling av varor eller tjänster på en gång eller i samband med kedjetransaktioner tar emot minst 10 000 euro. Gränsen för kontantbetalningar var tidigare 15 000 euro, vilket innebär att en del av de företag som kontant tar emot 10 000 euro redan omfattas av penningtvättslagens övervakning. Branscher som begränsningen på 10 000 euro beräknas beröra är t.ex. konst-, antik-, päls-, båt- och bilhandlare samt urmakare och guldsmeder. Förslaget kan leda till att marknaden utökas med 5–10 förmedlade av person-till person-lån, dvs. nya rapporteringsskyldiga. Regionsförvaltningsverket i Södra Finland har redan ansett att vissa sådana förmedlare är rapporteringsskyldiga.

Nya rapporteringsskyldiga får administrativa kostnader för anpassning av sin verksamhet till de föreslagna bestämmelserna om t.ex. identifiering av kunder och bevarande av uppgifter. Dessutom kommer registret att medföra interna kostnader för samtliga registrerade företag då de måste upprätthålla sin verksamhet på en nivå som registret kräver och på grund av rapporteringsskyldigheten göra riskbedömningar. Någon riskbedömning behöver emellertid inte göras varje år, och då ett företag en gång för alla har uppnått den nivå som lagen kräver behöver det inte längre upprätthålla funktionerna i fråga. Av dessa orsaker beräknas företagens administrativa kostnader efter att registret inrättats bli rimliga i förhållande till företagets storlek och de risker som är förenade med företaget.

Kreditinstitut och finansiella institut. Kommissionen anser i sin bedömning av det fjärde penningtvättsdirektivets konsekvenser att de nya regleringarna inte får några större ekonomiska konsekvenser för finanssektorn. Enligt kommissionens åsikt kan eventuella kostnader emellertid orsakas av den utvidgade definitionen av begreppet person i politiskt utsatt ställning och av införandet av en mera riskbaserad metod. Kommissionen gör emellertid den bedömningen att den riskbaserade metoden redan är allmän på området och att den sannolikt inte kommer att

medföra några större kostnader. Eftersom lagförslaget i dessa avseenden inte avviker från det fjärde penningtvättsdirektivet kan den bedömningen göras att de föreslagna bestämmelserna inte får några betydande ekonomiska konsekvenser för finanssektorn, då i bestämmelserna om de rapporteringsskyldigas förfaranden t.ex. vad beträffar kravet på kundkontroll inte föreslås några större ändringar jämfört med den gällande lagstiftningen. Redan EU:s tredje penningtvättsdirektiv innebar för finanssektorn stora förändringar som det fjärde penningtvättsdirektivet preciserar. Den utvidgade definitionen av begreppet person i politiskt utsatt ställning kan emellertid medföra kostnader liksom även riskbedömningarna och de nya registren. De största kostnaderna för kreditinstituten och de finansiella instituten orsakas av att definitionen av begreppet person i politiskt utsatt ställning utsträcks till att omfatta inhemska aktörer. Det är svårt att på förhand beräkna antalet inhemska personer i politiskt utsatt ställning. Den bedömningen kan göras att i förhållande till antalet inhemska personer i politiskt utsatt ställning orsakas de medelstora och stora aktörerna inga oskäligen grundinvesteringar, men det är svårt att bedöma hur stora de fortlöpande administrativa kostnaderna för identifiering av inhemska personer i politiskt utsatt ställning kommer att bli. Enligt branschens egna bedömningar kan kredit- och finansinstituten bli tvungna att göra systemändringar för sammanlagt flera miljoner euro som fördelas mellan de enskilda kredit- och finansinstituten eller deras sammanslutningar. Det är emellertid svårt att bedöma i vilken utsträckning endast det första lagförslaget skulle få sådana konsekvenser.

Övriga finansiella aktörer. De som förmedlar gräsrotsfinansiering och bostadsrelaterade krediter är nya aktörer som omfattas av penningtvättslagstiftningen. Det finns ett tiotal aktörer som förmedlar gräsrotsfinansiering. På den finländska marknaden finns för närvarande inga förmedlare av bostadsrelaterade krediter och sådana kommer veterligen inte heller att uppträda på marknaden. Kostnadskalkylerna för dessa liknar dem som gäller i fråga om de nya rapporteringsskyldiga i regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt. Eftersom dessa aktörer är verksamma i finansieringsbranschen kommer de att ha ett större behov att göra riskbedömningar och se till att de föreslagna penningtvättsbestämmelserna efterlevs än de nya aktörer som införs i regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt.

Revisorer, advokater och jurister. Lagförslaget får inga större konsekvenser för revisorernas, advokaternas och juristernas kostnader, eftersom det inom dessa branscher redan finns kundkontrollförfaranden. Kostnader kan emellertid uppkomma på grund av riskbedömningar och på grund av utvidgningen av begreppet personer i politiskt utsatt ställning. Kommissionen nämner i sin konsekvensbedömning att Europeiska revisorsförbundet (*European Federation of Accountants*) uppskattar den tid som en revisor vanligen behöver för identifiering av en kund till 0,5—1 arbetstimme, men i mera komplicerade fall kan identifieringen ta upp till två dagar i anspråk. Denna bedömning gäller sannolikt också för företag inom den juridiska sektorn. Tack registreringen av verkliga förmånstagare kan den tid som krävs för identifieringen bli kortare. Advokaternas kostnader kan öka också om Finlands advokatförbund höjer medlemsavgifterna på grund av de stegrade kostnaderna för övervakningen.

Förmedling av fastigheter och hyreslägenheter. Enligt de föreslagna bestämmelserna utvidgas kretsen av personer vilkas tillförlitlighet kontrolleras i samband med förmedlingsrörelser. Enligt den gällande lagen utreds endast tillförlitligheten hos ansvariga förvaltare. Enligt förslaget ska också ledningens och ägarnas tillförlitlighet kontrolleras. Detta innebär att registreringskostnaderna höjs. Ett registreringsbeslut kostar för närvarande 300 euro och ett ändringsbeslut 200 euro. På grund av att övervakarens arbetsmängd enligt lagförslaget kommer att öka stiger de avgifter som tas ut till 325 respektive 225 euro. Det kan i framtiden bli aktuellt att nivåjustera anmälningsbetalningarna i förhållande till behandlingstiderna. Dessutom ska förmedlingsrörelserna i fortsättningen i likhet med övriga rapporteringsskyldiga göra riskbedömningar, men bedömningskostnaderna beräknas bli små och motsvara de rapporteringsskyldigas kostnader i samband med regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt.

Pantlåneinrättningar, indrivningsverksamhet och vissa tillhandahållare av konsumentkrediter. Pantlåneinrättningar samt företag som bedriver indrivningsverksamhet och erbjuder konsumentkrediter och som inte står under Finansinspektionens tillsyn, är auktoriserade tillsynsobjekt som övervakas av Regionförvaltningsverket i Södra Finland. Dessa aktörer övervakas redan enligt penningtvättslagen, vilket innebär att aktörerna får nya administrativa kostnader endast för riskbedömningarna. Kostnadsökningen till följd av riskbedömningarna beräknas bli liten och motsvara de övriga rapporteringsskyldigas övervakas av regionförvaltningsverken.

Penningspelssammanslutningar och -näringsidkare. De föreslagna bestämmelserna får betydelse för penningspelssammanslutningar och -näringsidkare. Då kunder som spelar penningsspel i större utsträckning ska identifieras kommer de anställda i spellokaler att använda mera tid för identifieringen, vilket kan öka företagets arbetskraftsbehov. Dessutom måste penningspelssammanslutningarna göra riskbedömningar av rapporteringsskyldiga och uppdatera bedömningarna, vilket kommer att medföra kostnader. Kostnaderna för näringsidkare som anordnar penningsspel i sina affärslokaler beräknas bli små, men för penningspelssammanslutningarna kan det bli fråga om stora konsekvenser. Utöver de tre penningspelssammanslutningarna Veikkaus, RAY och Fintoto omfattar regleringen åländska PAF.

Sammanlagningen av penningspelssammanslutningarnas (Fintoto Ab, RAY och Veikkaus Ab) penningsspelfunktioner stödjer de bestämmelser som nu föreslås. Sammanlagningen beräknas minska riskbedömningskostnaderna eftersom det kommer att behövas endast en riskbedömning i stället för tidigare tre. Dessutom kommer sammanlagningen att underlätta utredning och avslöjande av penningtvätt då den information som behövs finns i en databas i stället för flera. För sammanlagningen av spelsammanslutningarnas spelkonton föreslås en övergångsperiod. Ett nytt spelbolag kan åsamkas kostnader för anpassning av förpliktelseerna enligt det första lagförslaget till de sammanslagna kundregistren och spelkontona. Det är emellertid svårt att bedöma i vilken utsträckning sådana kostnader orsakas av det första lagförslaget i förhållande till de övriga lagändringarna.

4.2 Konsekvenser för samhällsekonomin och en totalekonomisk utredning av konsekvenserna

Lagförslagen har inga betydande och direkta samhällsekonomiska konsekvenser för sysselsättningen, investeringarna, konsumtionen, produktionen, importen, exporten eller prisnivån.

Syftet med lagförslagen är att förhindra brott som rör penningtvätt och finansiering av terrorism och bidra till att avslöja och utreda sådana samt att öka stabiliteten i samhället och skydda det finansiella systemet mot missbruk. Det är inte möjligt att uttrycka alla konsekvenser av propositionen i euro, särskilt inte fördelarna med lagförslagen. Det är svårt att mäta värdet av säkerhet eller eventuellt förhindrade brott mot liv och hälsa eller det finansiella systemet i pengar. Därmed är det svårt att göra en kvantitativ kostnadsnyttoanalys av lagförslagen.

Lagförslagen ökar företagets administrativa börda, men i propositionen har man försökt minimera bördan genom ett förslag om att de krav i direktivet som gäller registrering av huvudmän ska genomföras enligt principen om lindrigare olägenhet. Företagen kan på lång sikt dra nytta av den öppenhet som registreringen av huvudmän medför. Dessutom medför registreringen av huvudmän extra kostnader för myndigheterna. Målet har varit att minska kostnadstrycket på den offentliga ekonomin genom att överföra en del av registreringsansvaret på företagen.

4.3 Konsekvenser för myndigheterna

De föreslagna bestämmelserna får konsekvenser för flera myndigheter. För Finansinspektionen, regionförvaltningsverket, Patent- och registerstyrelsen, Polisstyrelsen, Ålands landskapsregering och Finlands advokatförbund innebär de nya förpliktelserna personalkostnader. Resursbehoven påverkas också av de rekommendationer som FATF antog 2012 och som understryker vikten av att övervakarens verksamhet är riskbaserad och effektiv. Ett kriterium för övervakningens effektivitet anses vara tillsynsmyndighetens administrativa påföljder. FATF kommer att göra ett utvärderingsbesök i Finland inom några år och kommer då att särskilt granska de övervakares verksamhet som avses i penningtvättslagstiftningen.

Inrikesministeriet. Inrikesministeriet koordinerar med 3—5 års intervall den nationella bedömningen av riskerna för finansiering av penningtvätt och terrorism. Vid den nationella riskbedömningen beaktas Europeiska kommissionens riskbedömning. Dessutom ska ett sammandrag av den nationella riskbedömningen offentliggöras. Kostnaderna för den nationella riskbedömningen uppskattas till 60 000—80 000 euro. Merparten av kostnaderna orsakas av utredningsarbetet, men också förfrågningar inom verksamhetsområdena orsakar smärre kostnader. Inrikesministeriet kan åsamkas kostnader också för tillsynen över att penningtvättslagen efterlevs på Åland. Avsikten är att tillsynsbehörigheten genom en överenskommelseförordning ska överföras på landskapsregeringen i fråga om penningtvättsverksamheten och fastighetsförmedlingsverksamheten. Trots detta kommer kostnadsansvaret för den tillsyn som ordnas på Åland att kvarstå hos staten. Med beaktande av att tillsynen enligt penningtvättslagen till stor del utförs i anslutning till den övriga övervakningen, kommer de nya befogenheterna att medföra direkta behov av tilläggsresurser på uppskattningsvis 0,5 årsverken. Dessa uppgifter förutsätter dock ingen tilläggsfinansiering.

Polisstyrelsen. Polisstyrelsens lotteriförvaltning övervakar för närvarande de tre spelsammanslutningarna. I den gällande penningtvättslagen föreskrivs inte om övervakning av spelsammanslutningarnas ombud. Det är svårt att uppskatta exakt hur många ombuden är, men det är uppskattningsvis fråga om några tusen. Det är alltid respektive spelsammanslutning som ansvarar för verksamheten och enligt gällande lag är det inte möjligt att göra ombuden föremål för inspektioner och påföljder enligt penningtvättslagen. Enligt det första lagförslaget kommer ombuden, utöver spelsammanslutningarnas tillsyn, att ställas under riskbaserad tillsyn. Den tillsyn som avses i propositionens första lagförslag är i fråga om inspektionsbefogenheterna och de administrativa påföljderna en ny uppgift och dessutom kommer Polisstyrelsen att övervaka penningtvättsverksamheten i enlighet med lotterilagen (1047/2001). De nya uppgifter som Polisstyrelsen åläggs enligt det första lagförslaget kommer enligt en preliminär uppskattning att öka polisstyrelsens arbetsbörda med 2 årsverken. Dessa uppgifter förutsätter dock ingen tilläggsfinansiering.

Centralen för utredning av penningtvätt. FATF:s rekommendationer och det nationella genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet innebär att de analyser och kontinuerliga riskbedömningar som görs av centralen för utredning av penningtvätt får ökad betydelse. Detta förutsätter också att centralens analysverksamhet blir effektivare. Antalet anmälningar om tvivelaktiga transaktioner har under de senaste åren kontinuerligt ökat och analysresurserna har varit alltför knappa. Analysverksamheten förutsätter långa erfarenheter och djupgående insikter som är svåra att uppnå vid sidan av annan verksamhet. Den analysverksamhet i förening med kontinuerlig riskbedömning och kvalitetssäkring som enligt det första lagförslaget åläggs centralen för utredning av penningtvätt beräknas öka centralens arbetsmängd med två årsverken. Uppgifterna kan skötas genom att budgetanslag för polisverksamheten riktas på annat sätt.

Finansinspektionen. Den nya regleringen ökar Finansinspektionens skyldigheter när det gäller bedömning och hantering av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism såväl för egen del som för tillsynsobjektens vidkommande. Direktivet förutsätter också i en allt större

utsträckning samarbete mellan de europeiska tillsynsmyndigheterna. Övervakningen av finanssektorn måste i dessa avseenden effektiviseras, vilket för sin del kommer att stödja också bekämpningen av grå ekonomi. I och med den effektivare övervakningen är det sannolikt att Finansinspektionen i större utsträckning kommer att påföra administrativa påföljder. Dessutom utsträcks Finansinspektionens tillsyn till ett antal nya aktörer, t.ex. förmedlare av gräsrotsfinansiering. Av de skäl som nämns ovan görs i propositionen den bedömningen att Finansinspektionen behöver två nya årsverken, av vilka det ena för övervakning av bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism och det andra för stabsfunktioner för behandling av utredningsärenden. Uppgifterna kan skötas genom att resurser riktas på annat sätt.

Patent- och registerstyrelsen. När det gäller PRS beräknas propositionen orsaka ett arbetskraftsbehov på ca två årsverken i och med de nya uppgifterna åren 2017 och 2018. Eftersom alla registreringsanmälningar som gäller verkliga förmånstagare blir elektroniska bedöms PRS:s arbetsmängd inte öka i någon större utsträckning, vilket innebär att det inte bedöms finnas något behov av extra personal för behandling av ansökningarna. Det växande antalet anmälningar kommer dock att öka behovet av rådgivning för de nya kundkategorierna, vilket förutsätter ytterligare två årsverken för rådgivningen. För Revisionsnämnden eller Revisions-tillsynen i anslutning till PRS föreslås inga extra resurser.

Regionförvaltningsverket. Lagförslaget innebär att Regionförvaltningsverket i Södra Finland får nya uppgifter och fler tillsynsobjekt, vilket kommer att öka arbetskraftsbehovet. Regionförvaltningsverkets olika register och tillståndsförteckningar upptar ca 1 870 tillsynsobjekt. Regionförvaltningsverket i Södra Finland gör bedömningen att registret för övervakning av penningtvätt kommer att innehålla 3 500—4 500 företag. Antalet tillsynsobjekt ökar sålunda betydligt. Uppgifterna kan skötas genom att resurser riktas på annat sätt.

Regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt beräknas öka verkets arbetskraftsbehov med 1—2 årsverken. Dessutom kommer Regionförvaltningsverket i Södra Finland att behöva ytterligare ett årsverke för övervakning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Behandlingen av utredningsärenden och avgörandet av administrativa påföljdsärenden gällande rapporteringsskyldiga i förhållande till regionförvaltningsverket på framställning av advokatföreningen, beräknas öka behovet av sakkunskap med ett årsverk. Hur mycket regionförvaltningsverkets arbetsmängd och personalbehov kommer att öka är i stor utsträckning beroende av hur mycket antalet rapporteringsskyldiga ökar. Regionförvaltningsverkets arbetsmängd kommer också att öka en aning på grund av att flera personers tillförlitlighet kontrolleras i företag som registreras i registret över förmedlingsrörelser. Uppgifterna kan skötas genom att resurser riktas på annat sätt.

Regionförvaltningsverket får indirekta kostnader för upprätthållandet av registren samt för behandlingen av ansökningar och ändringanmälningar från nya företag som ansöker om registrering. Avsikten är att de ovan nämnda kostnaderna ska täckas med registrerings- och anmälningssavgifter som tas ut hos företagen i samband med anmälningarna. Regionförvaltningsverket orsakar direkta kostnader för gränssnittsanslutningen från registret över förmedlingsrörelser till Enheten för grå ekonomi, som beräknas kosta 7 500—20 000 euro. Dessutom kan det uppkomma kostnader för inrättande av en elektronisk gränssnittsanslutning vid Statens gemensamma integrationstjänst (VIA) för bötes- och straffärenden. Kostnaderna för VIA-anslutningen kommer att vara uppskattningsvis 1 000—10 000 euro, beroende på hur omfattande systemet blir. Utöver de ovan nämnda kostnaderna kommer användningen av VIA-anslutningen att resultera i avgiftskostnader, eftersom användningen kommer att kosta några hundra euro i månaden. Regionförvaltningsverket kan också alternativt sköta straff- och bötesregisterärendena utan någon elektronisk anslutning. Inrättandet och upprätthållandet av VIA-anslutningen kommer att öka regionförvaltningsverkets avgiftskostnader, men den kommer att förkorta den tid som personalen använder för behandling av anmälningar, vilket dessutom kan

sänka de behandlingsavgifter som tas ut hos företagen. Uppgifterna kan skötas genom att resurser riktas på annat sätt.

Finlands advokatförbund. Advokatföreningen har en ställning som offentlig myndighet enligt lagen. Advokatföreningen har ett behov att effektivisera övervakningen av bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism samt den utbildning som ordnas för advokaterna i detta ämne. I och med de strängare bestämmelserna om övervakning kommer advokatföreningen att i större utsträckning göra inspektionsbesök hos advokatbyråerna. I Finland finns det ca 2 070 advokater, 800 advokatbyråer och 210 filialer till advokatbyråer. Antalet inspektionsbesök kommer att öka från 30—40 inspektioner per år till ca 200—250 inspektioner per år. Den effektivare utbildningen för övervakningsarbetet och för bekämpningen av finansiering av penningtvätt och finansiering av terrorism beräknas öka advokatföreningens resursbehov med 1—3 årsverken.

Domstolar, polis och åklagare. De föreslagna bestämmelserna innebär en omfördelning av arbetsbördan mellan domstolarna, eftersom förvaltningsdomstolarna enligt de föreslagna bestämmelserna ska verka som besvärinstanser i stället för, såsom för närvarande, marknadsdomstolen eller högsta förvaltningsdomstolen. Förvaltningsdomstolarna eventuellt har bristfällig sakkunskap om penningtvättslagstiftningen i början. Med beaktande av att lagförslagets syfte är att öka övervakningens förebyggande effekt, beräknas lagförslaget inte få några betydande konsekvenser för domstolarnas, polisens och åklagarnas verksamhet.

Rättsregistercentralen. Rättsregistercentralen upprätthåller straff- och bötesregistret. För att kontrollera tillförlitligheten hos de aktörer som registreras i registret för förmedlingsrörelser samt de ansvariga personerna hos företag som bedriver valutaväxlingsverksamhet och tillhandahåller företagstjänster ska regionförvaltningsverket ställa förfrågningar till straff- och bötesregistret. Kontrollen av de personers tillförlitlighet som redan är införda i regionförvaltningsverkets register kommer under några år att öka antalet enskilda förfrågningar till 3 000—5 000. Efter några år beräknas antalet förfrågningar minska till 500—700 enskilda förfrågningar per år. Enligt propositionens första lagförslag ska Rättsregistercentralen sköta verkställigheten av vite, ordningsavgift och påföljdsavgift, vilket betyder en ny uppgift. Uppgiften förutsätter ingen tilläggsfinansiering. Rättsregistercentralen har dock motsvarande uppgifter redan under lagen om verkställighet av böter (672/2002) samt 13 andra lagar, och dessa kan tillsammans öka behovet av systemförändringar för att automatisera uppgifterna som nuförtiden skötas manuellt.

Rättsregistercentralen använder från början av år 2016 Statens gemensamma integrationstjänst (VIA) för besvarande av vissa andra myndigheters förfrågningar till straff- och bötesregistret. Eftersom regionförvaltningsverket gör förfrågningar via den elektroniska anslutningen (VIA) behöver Rättsregistercentralen inte mera personal eftersom den enkelt kan besvara förfrågningarna via anslutningen, vilket kräver mindre personalresurser än om de skulle besvaras manuellt. Användningen av den elektroniska anslutningen kommer att kosta Rättsregistercentralen ca 10 000 euro under de första åren. Om regionförvaltningsverket inte använder den elektroniska anslutningen för sina förfrågningar kommer Rättsregistercentralen att i det skede då registren förnyas att behöva en arbetskraftsökning på 0,1 årsverken för att behandla och besvara förfrågningarna manuellt, vilket kan skötas genom att resurser riktas på annat sätt.

Energimyndigheten. Energimyndigheten ska enligt det första lagförslaget rapportera iakttagelser om tvivelaktiga transaktioner till centralen för utredningen av penningtvätt. Detta kan innebära att myndigheten behöver mera sakkunskap och därmed högre kostnader för övervakningsfunktionen. I propositionen görs den bedömningen att för Energimyndigheten kan de uppgifter som penningtvättslagen medför leda till att personalbehovet ökar med uppskattningsvis ett årsverke.

Skatteförvaltningen. Skatteförvaltningens arbetsbörda ökar framför allt på grund av att föreningsregistret fogas till FODS:s stamregister, men också andra ändringar i registersystemen kan orsaka kostnader. Arbetsmängden beräknas emellertid inte öka så mycket att Skatteförvaltningen behöver anvisas extra resurser.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Kreditinstitutens och de finansiella institutens sundhet samt tilltron till hela det finansiella systemet kan allvarligt äventyras av försök till att dölja ursprunget till vinning av brott eller slussa lagliga eller pengar från olaglig verksamhet till finansiering av terrorism. Personer som ägnar sig åt penningtvätt och som finansierar terrorism kan för sina brottsliga handlingar försöka utnyttja den frihet för kapitalrörelser och den frihet att tillhandahålla finansiella tjänster som hör till unionens integrerade finansiella område. Syftet med de åtgärder i lagförslagen som gäller de rapporteringsskyldiga och tillsynsmyndigheterna är att förhindra brott som rör penningtvätt och finansiering av terrorism och bidra till att avslöja och utreda sådana samt att öka stabiliteten i samhället och skydda det finansiella systemet mot missbruk.

Frågan om huruvida den föreslagna regleringen är nödvändig i relation till den gällande lagstiftningen har bedömts särskilt i ljuset av FATF:s utredningar och hotbedömningar, Europols hotbedömning om gränsöverskridande brottslighet samt den finländska brottsstatistiken och riskerna för nationell penningtvätt och finansiering av terrorism. Enligt FATF:s bedömningar härrör största delen av alla pengar som tvättas från olika slags ekonomiska brott och narkotikabrott. Dessa är också de viktigaste typerna av förbrott till penningtvätt i Finland. De vanligaste ekonomiska brotten i Finland är bokföringsbrott, gäldenärsbrott, skattebrott och registeranteckningsbrott. Lagförslagen syftar till att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism och ekonomiska brott som förbrott till penningtvätt samt att främja identifieringen av dessa. Andra former av brottslighet som i hot- och riskbedömningarna antas vara förknippade med penningtvätt är bl.a. olika brott på internet samt människohandel och ordnande av olaglig inresa. Misstankar om finansiering av terrorism har utretts i Finland först under de senaste åren och endast ett fåtal fall har lett till brottsutredning. Enligt en utredning gjord på uppdrag av inrikesministeriet verkar det också vara svårare att identifiera risker för finansiering av terrorism än risker för penningtvätt. Eventuella kanaler för finansiering av terrorism har dock bedömts i ljuset av ovan nämnda utredningar och hotbedömningar för att säkerställa att de också omfattas av lagstiftningen, utöver de större riskerna för penningtvätt.

Den gällande penningtvättslagen har redan haft positiva effekter och under de senaste åren har anmälningarna om tvivelaktiga transaktioner ökat. I Finland görs särskilt många anmälningar av tillhandahållare av bank-, försäkrings-, och betaltjänster, men ett betydande antal anmälningar har också gjorts av aktörer som bedriver handel med värdeföremål. Bland myndigheterna har i synnerhet Tullens anmälningar ökat. Det bör noteras att anmälningar om tvivelaktiga transaktioner ännu inte innebär brottsmisstankar. Endast en liten del av anmälningarna leder till brottsutredning. Det finns en viss variation i antalet polisanmälningar och domar, men i och med den gällande lagen kan antalen anses vara tämligen stabila. Finland har inte fått någon nämnvärd kritik i fråga om dessa i FATF:s senaste uppföljningsrapport. Penningtvättsverksamheten har dock blivit mer yrkesmässig och komplex än tidigare, och tillgångar kan gömmas snabbare och effektivare. Därför syftar i synnerhet det andra lagförslaget till att förbättra förutsättningarna för centralen för utredningen av penningtvätt att byta information med de behöriga myndigheterna och utreda misstankar om mer komplex och yrkesmässig penningtvätt. Det andra lagförslaget syftar också till att komplettera de redan antagna ändringarna i strafflagen (356/2016) och tvångsmedelslagen (357/2016), genom vilka möjligheterna att förverka ekonomisk vinning har utökats.

Å ena sidan kan en stor del av penningtvättsfallen bli oupptäckta för att man inte lyckas identifiera tvivelaktiga ekonomiska transaktioner. Å andra sidan kan såväl penningtvättare som finansierare av terrorism försöka utnyttja kanaler som inte övervakas lika effektivt. I ljuset av Europols hotbedömning har den organiserade brottsligheten i allt högre grad övergått till att anlita kriminella företagare i synnerhet på internet. Även bank- och andra betaltjänster har till stor del flyttat ut på internet, vilket medför snabbare transaktioner och även ett behov av att säkerställa att myndigheterna fungerar effektivt. Lagförslagen syftar till att ytterligare förbättra efterlevnaden av lagstiftningen inom de företag som hör till dess tillämpningsområde samt effektivisera samarbetet mellan de behöriga myndigheterna i fråga om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Finland har i FATF:s senaste uppföljningsrapport särskilt kritiserats för bristfällig lagstiftning när det gäller att identifiera de verkliga huvudmännen i företag och för de bristande befogenheterna hos andra tillsynsmyndigheter än Finansinspektionen. Lagförslagen syftar också till att åtgärda de här största bristerna.

Lagförslagen får både direkta och indirekta konsekvenser för brottsbekämpningen. Avsikten är att de nya bestämmelserna ska ha en bättre förebyggande effekt när det gäller penningtvätt och finansiering av terrorism samt att de ska förbättra övervakningens effektivitet. De föreslagna lagarna får direkta konsekvenser för den situationella brottsbekämpningen genom att påföljdsavgifterna för överträdelser stiger och sannolikheten för avslöjande ökar. Indirekta konsekvenser är minskad brottslighet som har samband med penningtvätt och finansiering av terrorism, eftersom dessa brott efter att lagen trätt i kraft kräver mera planering och större risktagning. Vid utredningen av brottslig verksamhet är det viktigt att informationen om den verkliga ägaren och huvudmannen är exakt och aktuell, eftersom de verkliga aktörerna kan dölja sin identitet bakom företagsstrukturen. På grund av de förpliktelser som lagförslagen innebär för företagen får lagarna förebyggande effekter också på den gråa ekonomin och den ekonomiska brottsligheten som en helhet.

Från januari 2012 till september 2015 uppgick de tillgångar som ingick i avbrutna transaktioner i anslutning till penningtvätt och terrorismfinansiering till 58 miljoner euro, varav 52 miljoner euro beslagtogs av myndigheterna som vinning av brott. På grund av de föreslagna bestämmelserna kommer antalet anmälningar i samband med penningtvätt och terrorismfinansiering sannolikt att öka och därmed antalet avbrutna transaktioner, vilket innebär att också beslagen ökar.

Utöver konsekvenserna i samband med brottsbekämpning får de föreslagna bestämmelserna konsekvenser för samhällets öppenhet, som är ett av målen i statsminister Sipiläs regeringsprogram. Eftersom en del av informationen om verkliga förmånstagare och informationen i regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt är elektronisk och offentlig, kan vem som helst få ut uppgifter om företag och sammanslutningar. Den förbättrade tillgången till information om företag och den ökade övervakningen inverkar också positivt på förtroendet mellan företagen, vilket kan ha en gynnsam effekt på handelsrelationerna och samarbetet företagen emellan. Offentligheten och genomskinligheten är viktiga värden när det gäller betydande ägarandelar och förmånstagarnas ställning, men offentligheten när det gäller registeruppgifter om förmånstagare kan också medföra olägenheter för det grundlagsfästa skyddet för privatlivet. Alltför omfattande offentlighet kan också underlätta missbruk av personuppgifter. Det är därför viktigt att offentligheten när det gäller uppgifter om verkliga förmånstagare begränsas till vad som är nödvändigt för att uppnå syftet med registret. Dessutom anses det vara viktigt att integritetsskyddet för minderåriga, omyndiga och andra motsvarande särgrupper säkerställs och att i registret inte tas in sådana uppgifter om förmånstagare som kan spåras till dem.

De föreslagna bestämmelserna får inga direkta eller uppenbara indirekta konsekvenser för hushållen. Det kan emellertid bli fråga om indirekta konsekvenser för hushållssektorn om de

kreditinstitut, advokater, revisorer och andra företag som berörs av regleringen vältrar över kostnaderna på kunderna i form av högre priser. En annan indirekt konsekvens för hushållen kan vara att utvidgningen av begreppet person i politiskt utsatt ställning kan väcka frågor om hushållens egna eller närstående personers ställning samt om offentligheten för uppgifter om verkliga förmånstagare.

Handels-, förenings- och stiftelseregistret är elektroniska register. Registrering av uppgifter om huvudmän förutsätter elektronisk identifiering. Antalet personer som måste skaffa ett identitetskort och en kortläsare enkom för att kunna identifiera sig i ett register uppskattas vara litet, eftersom elektronisk identifiering i detta skede så gott som alltid krävs för att en juridisk person ska kunna bedriva affärsverksamhet. Lagförslagens konsekvenser för informations-samhället är obetydliga. De elektroniska registren effektiviserar och underlättar i allmänhet inloggningen och processen för ändringsanmälningar.

Trots att lagförslagen ökar företagens administrativa börda är kostnaderna så obetydliga att de inte kan anses utgöra hinder för att bedriva företagsverksamhet. Lagförslagen bedöms inte ha några andra konsekvenser för sysselsättningen och arbetslivet. Lagförslagens syfte är skapa ett regelverk som effektivt förhindrar penningtvätt och finansiering av terrorism och som låter bolag utöka sin affärsverksamhet utan att ådra sig oproportionerliga kostnader för efterlevnad. De bestämmelser i propositionen som gäller identifiering av personer i politiskt utsatt ställning kan ha vissa konsekvenser för iakttagandet av likabehandlingsprincipen när tjänster tillhandahålls konsumenterna. En person i politiskt utsatt ställning kan bli föremål för skärpt övervakning av sitt kundförhållande. Samtidigt syftar detta till att förhindra missbruk av politiskt inflytande. Identifieringen anses ha så små konsekvenser för iakttagandet av likabehandlingsprincipen att nyttan av åtgärden anses vara större. Således finns det en godtagbar grund för åtgärderna. Lagförslagen bedöms inte ha några sociala och hälsomässiga konsekvenser, konsekvenser för barn, för jämställdheten mellan könen eller för den regionala utvecklingen.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Den grundläggande beredningen har gjorts i en arbetsgrupp som finansministeriet tillsatte den 19 december 2014, med uppgift att utarbeta förslag till genomförande av det fjärde penningtvättsdirektivet och förordningen om information om betalaren samt FATF:s rekommendationer om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism, bedöma övervakningsstrukturen och påföljdssystemet för penningtvätt och finansiering av terrorism samt vilka myndighetsresurser som behövs, undanröja onödiga hinder för ett adekvat myndighetssamarbete för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism, säkerställa ändamålsenliga arrangemang för att få uppgifter om företags ägare och verkliga förmånstagare samt göra de ändringar i den nationella lagstiftningen som den nationella riskbedömningen i fråga om penningtvätt och finansiering av terrorism anger. Förslagen skulle skrivas i form av en regeringsproposition. Utöver finansministeriet var följande ministerier och myndigheter representerade i arbetsgruppen: utrikesministeriet, justitieministeriet, inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, Finansinspektionen och centralkriminalpolisens central för utredning av penningtvätt samt, på kallelse av arbetsgruppen som permanenta sakkunniga, regionförvaltningsverket och Polisstyrelsen. Arbetsgruppen ordnade tre offentliga utfrågningar. Dessutom hörde arbetsgruppen flera experter under sitt arbete.

Polisyreshögskolans rapport om de nationella riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i Finland blev klar hösten 2015 och beaktades under beredningen av propositionen.

Den fortsatta beredningen har utförts vid inrikesministeriet och finansministeriet som tjänstearbete på basis av en remissomgång som ordnats på förslag av arbetsgruppen, i samarbete med övriga behöriga ministerier och tillsynsmyndigheter. Vissa viktiga referensgrupper har fått besvara närmare frågor med anledning av kommentarerna i remissvaren.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Arbetsgruppens propositionsutkast sändes på remiss den 11 november 2015 (Statsrådets projektregister VM/139:00/2014). Remisstiden gick ut den 22 januari 2016. Propositionsutkastet har lagts ut också på finansministeriets och inrikesministeriets webbsidor.

Enligt arbetsgruppens förslag skulle tillämpningsområdet för det första lagförslaget ha omfattat utgivare av virtuella valutor, personer som affärs- och yrkesmässigt växlar valutorna samt marknadsplatserna för dem. Under den fortsatta beredningen antog kommissionen ett förslag till lagstiftning i juli 2016, genom vilken vissa tjänsteleverantörer av virtuella valutor skulle ingå i tillämpningsområdet för penningtvättsdirektivet. I propositionen har därför strukits förslagen om virtuella valutor och nationell lagstiftning på EU-nivå kommer sannolikt att beredas.

Med anledning av Finansinspektionens remissvar har bestämmelserna om kundkonton och om lägre krav på kundkontroll preciserats så att de bättre motsvarar innehållet i och syftet med direktivets bestämmelser.

Bestämmelserna om regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt har i överensstämmelse med förslaget från Skatteförvaltningens enhet för utredning av grå ekonomi preciserats så att till kapitlet har fogats bestämmelser om regionförvaltningsverkets rätt att i egenskap av registermyndighet få information om skötsel av offentligrättsliga åtaganden.

Många remissinstanser uppmärksammade i sina yttranden registreringen av uppgifter om ägare och verkliga förmånstagare och i synnerhet den valda strukturella lösningen, möjligheten att anpassa förpliktelsen till företag av vissa typer, informationens användbarhet och registreringskostnaderna. Under den fortsatta beredningen har motiveringarna och konsekvensbedömningarna förtydligats i flera avseenden. I propositionen understryks nu tydligare att uppgifterna om ägare och verkliga förmånstagare inte i sig bildar ett nytt register. De kommer att registreras som en del av existerande register. Möjligheterna att utsträcka förpliktelsen till vissa typer av föreningar och bostadaktiebolag har reglerats på ett tydligare sätt.

Inga ändringar har gjorts i fråga om de registrerade uppgifternas användbarhet, dvs. säkerställande av informationen genom myndigheternas försorg och informationens tillförlitlighet i förhållande till de rapporteringsskyldigas verksamhet. Orsaken är den att det i penningtvättsdirektivet uttryckligen föreskrivs att de rapporteringsskyldiga, när det gäller förpliktelsen gällande kundidentifiering och -kontroll, inte kan stödja sig enbart på de registrerade uppgifterna om företagets ägare och verkliga förmånstagare. Att säkerställa informationen från den registeransvarigas sida skulle avsevärt öka kostnaderna för systemet, eftersom det i många fall skulle förutsättas identifiering av ägare och verkliga förmånstagare med hjälp av identitetshandlingar och andra dokument. Det är inte ändamålsenligt att i Finland sträva efter att bygga upp ett system som motsvarar de mellaneuropeiska notariatsystemen. Den gällande personuppgiftslagen samt den allmänna dataskyddsförordning som antogs i april 2016 innebär å andra sidan för samtliga registeransvariga skyldigheter när det gäller att säkerställa att de personuppgifter som de behandlar är korrekta och uppdaterade. Detta kan bedömas förbättra informationens tillförlitlighet.

Vissa remissinstanser ansåg att det är skäl att under den fortsatta beredningen slopa bestämmelserna om att de registeruppgifter som samlas in om företagens ägare och verkliga förmånstagare ska vara av offentlig karaktär, eftersom förslaget inte är baserat på penningtvättsdirektivet och det skulle ha karaktär av en nationell tilläggsreglering. Detta har i remissvaren kritiserats bl.a. med avseende på ändamålsbundenheten för behandling av personuppgifter enligt penningtvättslagstiftningen. Enligt kritiken är offentlighet inte nödvändig för att uppnå syftet med brottsbekämpningen. I yttrandena är man också tveksam när det gäller eventuella negativa konsekvenser av den valda lösningen, i synnerhet när det gäller integritetsskyddet samt en eventuell ökning av bedrägerier och identitetsstölder på grund av att det blir lättare att sammanställa uppgifter från personregistren. Dessa synpunkter har granskats närmare i propositionen, i synnerhet med avseende på det grundlagsfästa integritetsskyddet samt i förhållande till lagstiftningen om behandling av personuppgifter. Någon sådan ändring har dock inte gjorts i arbetsgruppens förslag eftersom uppgifter om ägare och verkliga förmånstagare redan nu, med de begränsningar som definitionerna innebär, kan fås med stöd av handelsregisterlagen, föreningslagen, religionsfrihetslagen och stiftelselagen. Dessutom är det möjligt att begränsa tillgången till information genom gällande lagstiftning och med tekniska medel, vilket innebär att det enligt en bedömning som beaktar de grundläggande rättigheterna inte finns något hinder för en sådan offentlighetsgrad som förslaget innebär.

I de föreslagna bestämmelserna om de behöriga tillsynsmyndigheternas och advokatföreningens befogenheter har med anledning av remissvaren gjorts visa preciseringar. Regionförvaltningsverket anser i sitt yttrande att man i propositionen inte motiverat dess uppgifter som tillsynsmyndighet i förhållande till vissa verksamhetsidkare. Regionförvaltningsverkets uppgifter är baserade på den gällande penningtvättslagen och under beredningen har det inte anförts skäl för att överföra Regionförvaltningsverkets lagstadgade myndighetsuppgifter på en annan myndighet.

I remissvaren föreslogs mera exakt avgränsade bestämmelser om administrativa påföljder. Förslagen har omformulerats framför allt i enlighet med justitieministeriets yttrande. Den föreslagna behörighetsfördelningen mellan Regionförvaltningsverket och advokatföreningen har i fråga om de administrativa påföljderna förtydligats och motiveringarna har i många avseenden preciserats. Dessutom har ett nytt förslag till ändring av lagen om advokater beretts.

I bestämmelserna om övervakning av penningspelsverksamhet och i motiveringstexten har gjorts vissa preciseringar för att säkerställa att näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar deltagaransmälningar och -avgifter i anslutning till penningspel, i fråga om vissa förpliktelser enligt det första lagförslaget, utöver övervakningen av penningspelssammanslutningarna ska kunna ställas under tillsyn av en behörig myndighet. I insatsskedet och i det skedet då spelvinster löses ut bedöms det föreligga risker för penningtvätt och finansiering av terrorism. Därför anses det vara skäl att delvis utsträcka vissa förpliktelser enligt det första lagförslaget till att gälla ombudsmannaverksamhet enligt direktivets artikel 4. Under den fortsatta beredningen har det varit fråga om att utsträcka de administrativa påföljderna till att utöver penningspelssammanslutningar gälla ombud. Då man likväl beaktar att dessa aktörer inte har övervakats med stöd av gällande lag, har det med tanke på rättssäkerheten ansetts vara ändamålsenligt att skjuta upp granskningen av frågan till en senare tidpunkt, tills det nya penningspelsbolaget har inlett sin verksamhet och övervakningen av ombudsmannaverksamheten har kunnat ordnas och det är möjligt att bedöma om övervakningen är tillräcklig och effektiv. Det är skäl att i en nära framtid ompröva frågan om de administrativa påföljderna ska utsträckas till att gälla ombud. Utifrån remissvaren har också bestämmelserna om kundidentifiering granskats med avseende på penningspelsverksamheten.

Ålandsdelegationen har under den fortsatta beredningen i anslutning till det fjärde penningtvättsdirektivet hörts om fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskap-

et. Med beaktande av Ålandsdelegationens och Ålands landskapsregerings utlåtanden har i propositionen gjorts ändringar i förhållande till den gällande lagen. Avsikten är att i enlighet med självstyrelselagen föreslå en överenskommelseförordning som innebär att lagstiftnings- och förvaltningsbehörigheten, när det gäller tillsynen över att penningtvättslagens förpliktelser efterlevs, överförs på landskapsregeringen eller dess underlydande myndighet till den del som det är fråga om penningsspelsverksamhet och fastighetsförmedlingsverksamhet. Riket skulle dock ha behörighet att påföra administrativa påföljder.

Arbetsgruppen föreslog en sådan ändring i lagen om Finansinspektionen att Helsingfors förvaltningsdomstol skulle ha blivit besvärinstans i stället för marknadsdomstolen och Helsingfors förvaltningsdomstol. Under den fortsatta beredningen stannade man emellertid för alternativet att ändringarna bereds vid finansministeriet i samband med ett annat lagstiftningsprojekt.

Med anledning av tullens och finansministeriets remissvar har under den fortsatta beredningen beretts ett förslag till ändring av lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen. Syftet med lagändringen är att säkerställa Tullens rätt att få uppgifter ur handelsregistret om verkliga förmånstagare och uppgifter ur regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt.

I Polisstyrelsens och centralkriminalpolisens yttranden föreslogs med avvikelse från arbetsgruppens förslag att den möjlighet som centralen för utredning av penningtvätt har att avbryta en transaktion för viss tid förlängs från tio till trettio vardagar. Propositionen håller dock fast vid arbetsgruppens förslag, dvs. tio vardagar, med beaktande av de krav som grundlagen och människorättskonventionerna ställer, i synnerhet när det gäller egendomsskydd och rättssäkerhet.

I fråga om centralen för utredning av penningtvätt föreslår Skatteförvaltningens i sitt remissvar att man överväger möjligheten att tillåta utlämnande av uppgifter ur penningtvättsregistret i större utsträckning än enligt gällande lag. Några sådana ändringar jämfört med gällande lag föreslås dock inte i propositionen, med beaktande av att de gällande bestämmelserna trädde i kraft 1.6.2015. I och med de ändringarna får Skatteförvaltningen redan för närvarande information från centralen för utredning av penningtvätt i sådana fall då det i anslutning till misstanke om penningtvätt misstänks att penningtvätten är ett förbrott till ett skattebrott. Detta kan anses stämma överens med det ursprungliga syftet med behandling av personuppgifter, med beaktande av de krav som penningtvättsdirektivet och EU:s dataskyddslagstiftning ställer.

I propositionen har gjorts vissa preciseringar för att beakta grundlagsutskottets tolkningspraxis samt för att uppfylla kraven i gällande lagstiftning om behandling av personuppgifter och i EU:s nya dataskyddslagstiftning som antogs 27.4.2016. Kraven gäller framför allt ersättande av behörighetskriteriet för gratis utlämnande av personuppgifter med nödvändighetskriteriet. Det har också framförts synpunkter på att hålla kvar den gällande ordalydelsen, i synnerhet med tanke på polisens verksamhet. Det har emellertid ansetts vara skäl att justera ordalydelsen, i synnerhet med beaktande av att bestämmelserna innebär att personuppgifter måste lämnas ut avgiftsfritt, samt de begränsningar av registrerades rätt att få information som bestämmelserna innebär och de rapporteringsskyldigas ansvar som registeransvariga. Nödvändighetskriteriet har samband med rätten till informationsutbyte mellan olika registeransvariga, både enligt det första och enligt det andra lagförslaget, som i sak sammanfaller med skyldigheten att enligt de föreslagna bestämmelserna lämna ut uppgifterna i fråga. Avsikten med justeringarna är inte att försämra verksamhetsförutsättningarna för Centralkriminalpolisens central för utredning av penningtvätt.

RP 228/2016 rd

I propositionen har dessutom med anledning av remissvaren gjorts tekniska preciseringar och korrigeringar samt justeringar i motiveringstexten.

Rådet för bedömning av lagstiftningen har gett ett utlåtande om propositionen (VNK/1598/03.02.00/2016). De omständigheter som bedömningsrådet lyfte fram har beaktats i synnerhet när det gäller de statsfinansiella och samhällsliga konsekvenserna. Bedömningsrådet har uppmärksammat att propositionen inte innehåller någon internationell jämförelse av definitionen av begreppet huvudman. Det nationella genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet pågår i medlemsstaterna, varvid ingen omfattande jämförelse har kunnat göras.

Bedömningsrådet har därtill hänvisat till bedömningen av olika alternativ och de kostnader för och fördelar med den föreslagna lagstiftningen som presenteras i den nationalekonomiska litteraturen. I samband med beredningen av propositionen har det inte varit ändamålsenligt att inleda omfattande konsekvensbedömningar av den gällande lagstiftningen, eftersom de föreslagna lagstiftningsändringarna grundar sig på det fjärde penningtvättsdirektivet och de bakomliggande FATF-rekommendationerna, som Finland i egenskap av medlem i FATF har förbundit sig vid politiskt. I propositionen presenteras konsekvenserna av de centrala lagstiftningsförslagen.

Bedömningsrådet har också påpekat att den frivilliga tilläggsreglering som baserar sig på nationell prövning bör utredas och dess konsekvenser bedömas. Bedömningen av propositionens konsekvenser lyfter fram konsekvenserna av de centrala lagstiftningsförslagen. Propositionen grundar sig på det fjärde penningtvättsdirektivet och de bakomliggande FATF-rekommendationerna. Som medlem i FATF har Finland gjort ett politiskt åtagande att iakttä dem. Det fjärde penningtvättsdirektivet har ändrats avsevärt sedan kommissionens ursprungliga förslag, och kommissionens konsekvensbedömningar innehåller därför inga bedömningar av t.ex. medlemsstaternas skyldighet att inrätta ett centraliserat ägar- och huvudmannaregister eller ett informationssystem.

6 Samband med andra propositioner

Vid finansministeriet har beretts en regeringsproposition (RP 123/2016 rd) med förslag till lag om ändring av kreditinstitutslagen och till vissa lagar som har samband med den, som syftar till att nationellt sätta i kraft det s.k. betalkontodirektivet. Propositionen har betydelse framför allt för fysiska personers rätt att öppna medborgarkonto och få vissa grundläggande banktjänster inom EU. En ansökan om ett betalkonto med grundläggande funktioner kan med stöd av direktivet i syfte att förebygga penningtvätt och finansiering av terrorism avslås i synnerhet i sådana fall då kundens identitet inte kan kontrolleras. I det första lagförslaget i den nämnda propositionen ingår hänvisningar till den gällande penningtvättslagen.

Riksdagen behandlar för närvarande en proposition med förslag till lagstiftning om reformering av beskattningsförfarandet och skatteuppbörden (RP 29/2016 rd). I propositionen föreslås en ändring av 209 s § i mervärdesskattelagen (1501/1993). I det trettonde lagförslaget i denna proposition föreslås att 2 mom. i den nämnda paragrafen upphävs. Det är skäl att vid behov samordna förslagen.

Riksdagen har godkänt regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om reformering av beskattningsförfarandet och skatteuppbörden (RP 29/2016 rd). Enligt propositionen ska mervärdesskattelagens bestämmelse i 209 s § överföras till lagens 209 t §. (773/2016). Ändringen träder i kraft den 1.1.2017. Det är skäl att iakttä detta som en teknisk ändring.

RP 228/2016 rd

Vid inrikesministeriet har beretts en regeringsproposition (RP 132/2016 rd) för sammanslagning av penningspelssammanslutningarna och ändring av lotterilagen. Ändringarna i lotterilagen har betydelse för tillämpningen av det första lagförslaget bestämmelser om penningspel, inklusive framför allt definitionerna av penningspel och bestämmelserna om övervakning. Det är skäl att förenhetliga terminologin i definitionerna. Penningspelsbolaget ska enligt förslaget 1.1.2017 ersätta de penningspelssammanslutningar som det hänvisas till i det första lagförslaget.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lag om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

Det nationella genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet förutsätter betydande ändringar i penningtvättslagen. Av denna anledning föreslås att det stiftas en ny lag om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism samt att den gällande lagen upphävs. Det föreslås att den gällande lagens bestämmelser om centralen för utredning av penningtvätt överförs till en separat lag.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens syfte.* Denna bestämmelse motsvarar syftesbestämmelsen i den gällande lagen.

2 §. *Tillämpningsområde.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs om de aktörer som hör till lagens tillämpningsområde och som är rapporteringsskyldiga enligt lagen. I momentets 1 punkt hänvisas till 4 § 2 mom. i lagen om Finansinspektionen där det föreskrivs om auktoriserade tillsynsobjekt. De bestämmelser om penningtvätt och finansiering av terrorism som ingår i EU:s lagstiftning och den nationella lagstiftningen om finansmarknaden ska i praktiken tillämpas på alla aktörer som står under Finansinspektionens tillsyn. Eftersom friheten att inom EES tillhandahålla tjänster genom filialer eller utan att etablera filial nästan undantagslöst tryggas i finansmarkandslagstiftningen, ska lagen liksom för närvarande tillämpas också på utländska aktörer som motsvarar auktoriserade tillsynsobjekt samt på deras filialer eller representanter i Finland. Lagens tillämpningsområde omfattar liksom för närvarande också skadeförsäkringsbolag. Börsen, som står under finansministeriets tillsyn, ska enligt förslaget inte höra till tillämpningsområdet för lagen, eftersom det i EU-lagstiftningen om dess verksamhet inte föreskrivs om tillämpning av penningtvättslagen på verksamheten. Däremot ska värdepapperscentralen höra till lagens tillämpningsområde, eftersom den såsom värdeandelskonton kan erbjuda s.k. gratiskonton vilka innehas av en investerare och inte av en kontoförvaltare. Det fanns ca 70 000 sådana konton innan lagen om värdeandelssystemet och clearingverksamhet ändrades. Till följd av ändringen är det inte längre obligatoriskt att erbjuda den i Finland verk samma värdepapperscentralen gratiskonton, men den kan erbjuda sådana som icke lagstadgade tjänster.

De sammanslutningar och näringsidkare som avses i momentets 2—8 *punkt* och hör till Finansinspektionens tillsynsobjekt ska liksom för närvarande omfattas av lagens tillämpningsområde.

Enligt momentets 9 och 10 *punkt* omfattar lagens tillämpningsområde penningspelssammanslutningar som avses i lotterilagen och i Ålands landskapslagstiftning. De föreslagna bestämmelserna motsvarar 1 kap. 2 § 14 och 15 punkten, i den gällande penningtvättslagen med undantag för näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar deltagaranmälningar och -avgifter i anslutning till penningspel. Det föreslås att det i ett särskilt moment ska föreskrivas om en sådan utvidgning av tillämpningsområdet som avses i direktivets artikel 4.1. Liksom för närvarande ska penningspelssammanslutningar enligt den föreslagna lagen bära huvudansvaret för all verksamhet som de lagt ut på entreprenad till andra näringsidkare, exempelvis kioskföretag. Övervakningen av lotteriförvaltningen inriktas på penningspelssammanslutningar samt, såsom närmare framgår av 7 kap., också på förmedlare av deltagaranmälningar och -avgifter.

RP 228/2016 rd

Den föreslagna lagen ska liksom för närvarande tillämpas också på revisorer som avses i revisionslagen och i lagen om revision inom den offentliga förvaltningen och ekonomin (*11 punkten*). Revisorn kan vara en fysisk eller juridisk person.

Den föreslagna lagen ska enligt *12 punkten* liksom för närvarande tillämpas på advokater och deras biträden. Enligt paragrafens 1 mom. *13 punkten* ska lagen tillämpas också på andra som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller juridiska tjänster. Serviceleverantörer inom tillämpningsområdet för momentets 13 punkt hör till den kategori av rapporteringsskyldiga som står under regionförvaltningsverkets tillsyn.

I momentets *14—18 och 20—24 punkt* föreskrivs om andra rapporteringsskyldiga som övervakas av regionförvaltningsverket. I 5 kap. föreskrivs att en del av dessa rapporteringsskyldiga måste registrera sig i regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt.

Lagen ska tillämpas på företag som tillhandahåller tjänster enligt 5 kap. § 1 § mom. 2—11, 13 och 14 punkten i kreditinstitutslagen (*14 punkten*). Sådana tjänster är kreditgivning och finansieringsverksamhet samt ordnande av finansiering t.ex. i form av konsumtionskrediter, inteckningskrediter och finansiering av transaktioner samt factoring. Till denna kategori av tjänster hör dessutom finansiell leasing och tillhandahållande av betaltjänster, annan betalningsrörelse samt utgivning av elektroniska pengar och därtill ansluten databehandling och lagring av data för ett annat företags räkning, när det inte är fråga om verksamhet som står under Finansinspektionens tillsyn. Sådana tjänster som avses i punkten är dessutom inkassoverksamhet, valutaväxling, notariatsverksamhet och borgensverksamhet.

Inkassoverksamhet som avses i kreditinstitutslagens 5 kap. 1 § 1 mom. 7 punkten ska, när det inte är fråga om verksamhet som bedrivs av Finansinspektionens auktoriserade tillsynsobjekt, omfattas av lagens tillämpningsområde också med stöd av 18 punkten. Hänvisningen till kreditinstitutslagen i fråga om inkassoverksamhet stämmer innehållsmässigt överens med 18 punkten.

I momentets *15 punkt* föreskrivs det att till den föreslagna lagens tillämpningsområde hör kreditgivare på vilka tillämpas lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare när de förmedlar person-till-person-lån. På detta sätt preciseras den kategori av rapporteringsskyldiga som avses i kreditinstitutslagens 5 kap. 1 § 1 mom. 3 punkten, vilket innebär att de rapporteringsskyldiga som avses i 15 punkten ingår också i 14 punkten.

Den föreslagna lagen ska tillämpas på dem som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller tjänster som avses i 2 kap. 3 § i lagen om investeringstjänster (*16 punkten*). Enligt denna punkt omfattar tillämpningsområdet inte värdepappersföretag som kan tillhandahålla sidotjänster i enlighet med tillståndsvillkoren och därför inte med stöd av 1 punkten i detta moment är auktoriserade tillsynsobjekt enligt lagen om Finansinspektionen. Enligt denna punkt omfattar tillämpningsområdet andra än värdepappersföretag som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller sidotjänster som också kan erbjudas av värdepappersföretag. Sidotjänster som inte förutsätter tillstånd att verka som värdepappersföretag är

1) lämnande av kredit eller lån till en investerare för att göra det möjligt för denne att genomföra en transaktion i ett eller flera finansiella instrument, när det företag som ger krediten eller lånet deltar i transaktionen,

2) rådgivning till företag om kapitalstruktur, företagsstrategi och liknande frågor samt rådgivning och tjänster vid fusioner och företagsköp,

RP 228/2016 rd

4) investerings- och finansanalys samt andra former av allmänna rekommendationer rörande handel med finansiella instrument,

5) tjänster i samband med garantigivning, och

6) tjänster i anslutning till vissa derivatkontrakt då dessa har samband med tillhandahållande av investerings- eller sidotjänster.

I *17 punkten* föreskrivs om tillämpning av den föreslagna lagen på pantlåneinrättningar enligt lagen om pantlåneinrättningar.

I *18 punkten* föreskrivs om tillämpning av lagen på fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler. Tillämpningsområdet för denna punkt är mera omfattande än enligt det fjärde penningtvättsdirektivets artikel 2.1d, där det föreskrivs att direktivet ska tillämpas endast på fastighetsmäklare. Också den gällande lagen tillämpas på rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler.

Med avvikelse från gällande lag ska i paragrafen om tillämpningsområdet uttryckligen också nämnas Ålands landskapslagstiftning som tillämpas på fastighetsförmedlingsverksamhet på Åland (*19 punkten*).

Sådana innehavare av koncession för indrivningsverksamhet som avses i 1 § 1 mom. i lagen om tillståndsplikt för indrivningsverksamhet och vilkas verksamhet övervakas av regionförvaltningsverket ska liksom för närvarande vara rapporteringsskyldiga (*20 punkten*). Enligt 1 § 3 mom. i den nämnda lagen krävs koncession dock inte för tillfällig indrivningsverksamhet och verksamheten inte har marknadsförts. Sådan verksamhet nämns också bland undantagen i fråga om tillämpningsområdet i den föreslagna lagens 3 §, vilket innebär att lagen inte ska tillämpas på sådan verksamhet.

I momentets *21 punkt* föreskrivs att lagen ska tillämpas på dem som tillhandahåller företags-tjänster. I den gällande penningtvättslagen hänvisas till det tredje penningtvättsdirektivets artikel 3.7 där tillhandahållande av kapitalförvaltning och företagstjänster definieras. Med kapitalförvaltningstjänster jämställs ofta tillhandahållande av tjänster som avses i lagen om investeringstjänster. En trusts affärsverksamhet omfattar dock inte förvarings- eller kapitalförvaltningstjänster i den bemärkelse som avses i lagen om investeringstjänster. Det finländska rättssystemet känner inte till trustarrangemang. De gällande bestämmelserna om trustar har ansetts vara otydliga trots att det av motiveringen till lagen framgår att penningtvättslagstiftningen tillämpas på trustar som är kunder hos en rapporteringsskyldig. Av dessa skäl föreslås det att i lagen uttryckligen ska användas begreppet utländsk trust, som i lagförslagets 4 § definieras med en hänvisning till det fjärde penningtvättsdirektivet. På en utländsk trust och den trustee som är dess kapitalförvaltare ska, liksom på alla sammanslutningsformer, tillämpas framför allt denna lags bestämmelser om registrering av verkliga förmånstagare, trots att samtliga sammanslutningar inte ingår i tillämpningsområdet.

Liksom för närvarande ska lagen enligt *22 och 23 punkten* tillämpas på dem som tillhandahåller skatterådgivningstjänster och utför bokföringsuppgifter på uppdrag.

Den föreslagna lagen ska enligt *24 punkten* fortsättningsvis tillämpas på dem som affärs- eller yrkesmässigt säljer eller förmedlar varor, när de tar emot kontant betalning. Ett undantag jämfört med gällande lag är att flera med varandra sammanhängande betalningar enligt förslaget ska uppgå till 10 000 euro. I den gällande lagen är motsvarande belopp 15 000 euro. I direktivets ingress föreskrivs, med avvikelse från stycke 18 i det tredje penningtvättsdirektivets ingress, inte att handlare som köper och säljer värdefulla varor som ädelstenar, ädelmetaller eller

konstföremål samt auktionsfirmor under alla omständigheter ska omfattas av direktivet. I det fjärde penningtvättsdirektivet föreskrivs om betydande nya befogenheter för tillsynsmyndigheterna att påföra rapporteringsskyldiga administrativa sanktioner, vilket understryker betydelsen av tydliga bestämmelser om tillämpningsområdet. Tillämpningsområdet ska enligt 24 punkten på motsvarande sätt som enligt det tredje penningtvättsdirektivet omfatta varusäljare då de i kontanter får en betalning eller flera med varandra sammanhängande betalningar vars belopp sammanlagt uppgår till minst 10 000 euro eller annars uppfyller förutsättningarna för registrering. Avsikten med denna punkt är att genomföra det fjärde penningtvättsdirektivets artikel 2.1.3 e. Näringsidkare kan i vissa fall vägra ta emot kontanter om vägran uppfyller villkoren i kommissionens rekommendation (2010/191/EU) om omfattningen och effekterna av eurosedlars och euromynts ställning som lagliga betalningsmedel och om näringsidkaren tydligt meddelar detta t.ex. utanför sin affär. En näringsidkare kan vägra ta emot kontantbetalningar på t.ex. över 10 000 euro på den grunden att mottagande av stora kontanta belopp innebär en risk för att bli föremål för brott. Också affärslokalernas geografiska läge kan innebära en risk.

Europeiska kommissionen utreder medlemsstaternas praxis när det gäller begränsning av kontantbetalningar. Vissa medlemsstater har fastställt nationella gränser. Det är emellertid lätt att kringgå gränserna om en betalning består av fler än en kontant transaktion. Det är mycket svårt att övervaka att sådana gränser iakttas. De faktiska konsekvenserna av begränsningar är sålunda oklara. Av dessa skäl görs i propositionen ingen separat bedömning av frågan om det är motiverat att fastställa nationella övre gränser för kontantbetalningar. Europeiska centralbanken har meddelat att den slutar trycka och ge ut 500 euros sedlar i slutet av 2018. Sedeln förblir emellertid ett lagligt betalningsmedel.

Enligt paragrafens 2 *mom.* ska lagförslaget 3 och 4 kap. tillämpas också på näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar deltagaranmälningar och -avgifter för penningspel som tillhandahålls av sådana penningspelssammanslutningar som avses i 1 *mom.* 9 och 10 punkten, om en penningspelssammanslutning till en sådan näringsidkare eller sammanslutning har överfört uppgiften att kontrollera kundens identitet eller att anmäla tvivelaktiga transaktioner. Enligt förslaget är de sålunda bundna av alla de förpliktelser som penningspelssammanslutningen har överfört till dem. Dessa näringsidkare och sammanslutningar nämns i den gällande lagen i samma punkt som penningspelssammanslutningarna. På grund av de ändringar som föreslås i bestämmelserna om övervakning och på grund av penningspelssammanslutningarnas primära ansvar föreslås att det i ett separat moment föreskrivs om förmedlare av deltagaranmälningar och -avgifter. Tillsyn utövas också över förmedlare av deltagaranmälningar och -avgifter enligt 7 och 8 kap.

I paragrafens 3 *mom.* föreskrivs på motsvarande sätt som i den gällande lagen att lagen ska tillämpas också när de medel som är föremål för en transaktion härrör från åtgärder som vidtagits inom en annan stats territorium.

Paragrafens 4 *mom.* innehåller en informativ bestämmelse enligt vilken bestämmelserna om skyldigheterna för vissa sammanslutningar, föreningar, religionssamfund och stiftelser finns i 6 kap.

3 §. Avgränsning av tillämpningsområdet. I paragrafens 1 *mom.* räknas i överensstämmelse med det fjärde penningtvättsdirektivets artikel 2.3 upp ekonomisk verksamhet som lagen inte ska tillämpas på. Till åtskillnad från den gällande lagens ska undantaget i fråga om tillämpningsområdet inte begränsas uteslutande till verksamhet som bedrivs av kreditinstitut, värdepappersföretag eller betalningsinstitut, utan undantaget ska i enlighet med direktivet gälla också annan ekonomisk verksamhet, oberoende av bransch.

I paragrafens 2 *mom.* föreskrivs att lagen inte ska tillämpas när en person i stället för aktieägaren har införts i aktieägarförteckningen, om bolagets värdepapper är föremål för handel på en reglerad marknad. Denna bestämmelse motsvarar artikel 3.6 e i det fjärde penningtvättsdirektivet.

Lagen ska enligt 3 *mom.* inte tillämpas på verksamhet som gäller skötsel av uppdrag som utförs i egenskap av rättegångsbiträde eller rättegångsombud. Avsikten med momentet är att skydda sekretessen och konfidentialiteten i förhållandet mellan rättegångsbiträden/rättegångsombud och deras kunder.

Enligt paragrafens 4 *mom.* ska från lagens tillämpningsområde uteslutas alla penningautomater som finns utanför kasinon. Härmed avses enligt lotterilagens 3 § 4 punkten sådana penningautomater som spelautomater eller spelanordningar för kontanter eller debetkort, som kan ge spelaren vinst i form av pengar och som motsvarar definitionen då lagen stiftades. Undantaget gäller inte penningautomater eller specialautomater som finns i kasinon. Denna bestämmelse motsvarar 1 kap. 4 § 2 *mom.* i den gällande penningtvättslagen. Enligt artikel 2.2 i det fjärde penningtvättsdirektivet får medlemsstaterna, med undantag för kasinon, efter en lämplig riskbedömning besluta att helt eller delvis undanta vissa tillhandahållare av speltjänster från de nationella bestämmelser genom vilka detta direktiv införlivas, på grundval av belägg för att sådana tjänster på grund av sin art och, i förekommande fall, driftsomfattning utgör en låg risk.

FATF utsträckte 2012 års rekommendationer till att utöver kasinon gälla kasinospel som spelas på nätet och ombord på fartyg. I olika internationella rapporter har som särskilda tjänster som är förenade med risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism utöver kasinospel nämnts nätspel och sportvadslagning (Europeiska kommissionen, Europol, FATF). Av denna anledning har man från risksynpunkt ansett det vara ändamålsenligt att liksom enligt gällande lag utsträcka tillämpningsområdet till dessa typer av spel. Penningautomater har inte i utredningarna pekats ut som penningspelstjänster med förhöjd eller hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och inte heller har den nationella undersökning av riskerna för nationell penningtvätt och terrorismfinansiering pekat ut penningautomater som särskilda riskobjekt. I Sverige har Lotteriinspektionen som övervakar penningspelsverksamheten 17.10.2014 gjort en bedömning av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Enligt bedömningen är penningautomaterna dock, framför allt på grund av användningen av kontanter, förenade med vissa risker. I princip är penningtvätt och finansiering av terrorism möjlig också i samband med lågriskspel. Kännetecknande för penningautomater är också en hög återbetalningsprocent och omedelbar vinstutbetalning, vilket eventuellt ökar deras attraktion. Inom spelsektorn ska de rapporteringsskyldiga och tillsynsmyndigheterna sålunda kontinuerligt ge akt på eventuella förändringar i riskläget.

Den behöriga tillsynsmyndigheten ska enligt 2 kap. 2 § göra en bedömning av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism när det gäller rapporteringsskyldiga som omfattas av övervakningen. Som tillsynsmyndighet för penningspelssammanslutningar enligt lagens 1 kap. 2 § 9 punkten samt för näringsidkare och sammanslutningar som avses i 1 kap. 2 § 2 *mom.* verkar enligt 8 kap. 1 § 4 punkten Polisstyrelsen. Enligt lagens 2 kap. 3 § ska också de rapporteringsskyldiga göra en egen riskbedömning för att bedöma och identifiera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Denna skyldighet gäller inte sådana näringsidkare och sammanslutningar som avses i 1 kap. 2 § 2 *mom.* och som på en penningspelssammanslutnings vägnar som tredjepart tar emot deltagaranmälningar och -avgifter i anslutning till spelverksamhet. Även om de identifierar kunderna på penningspelssammanslutningens vägnar är det sammanslutningen som har övergripande sakkunskap och sålunda ansvarar för riskbedömningen när det gäller kunderna och spelprodukterna. Penningspelssammanslutningen ska dock se till att ombuden är medvetna om och inser riskerna för penningtvätt och finansiering

av terrorism i anslutning till penningspelsverksamheten. Riskbedömningen och ändringar i den ska tillställas den behöriga tillsynsmyndigheten. Den tillsynsbaserade riskbedömningen kan i förening med den rapporteringsskyldigas riskbedömning lyfta fram sådana verksamhetsrelaterade risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan ge anledning att i fortsättningen eventuellt uppdatera lagstiftningen om penningspelsverksamhet.

Enligt paragrafens 5 *mom.* ska genom förordning av finansministeriet föreskrivas om innebörden av obetydlig ekonomisk verksamhet. För att det ska vara fråga om obetydlig ekonomisk verksamhet ska omsättningen ligga under ett relativt litet gränsvärde som medlemsstaten fastställer enligt artikel 2.3 i det fjärde penningtvättsdirektivet. Det gränsvärde i euro som fastställs för en enskild transaktion per kund får uppgå till högst 1 000 euro. Avsikten med denna begränsning är att förhindra innovativa åtgärder i syfte att kringgå lagens tillämpningsområde.

4 §. Definitioner. Definitionerna i paragrafens 1 och 5–7 *punkt* motsvarar den gällande lagen. Det nationella genomförandet av betalkontodirektivet (RP 123/2016 rd) kan dock medföra nationella ändringsbehov när det gäller 5 punkten. I paragrafens 2 *punkt* hänvisas till strafflagens 34 a kap. 5 § och dessutom till 5 a § som kriminaliserar finansiering av terroristgrupp. Bestämmelsen kompletterar strafflagens 34 a kap. 5 § om finansiering av terrorism. Den gällande penningtvättslagens definition av begreppet terrorismfinansiering beaktar inte 5 a § som trädde i kraft i början av 2015. Justitieministeriet har avlåtit en proposition om ändring av strafflagen (RP 93/2016) rd) där det föreslås att 34 a kap. 5 a § om finansiering av terrorism ska ändras så att också finansiering av resor i syfte att begå terrorisbrott kriminaliseras. Det är då fråga om att tillgångar uppsåtligen tillhandahålls eller samlas in på vilket sätt som helst, direkt eller indirekt på initiativ av medborgare eller på en stats territorium för att finansiera, eller medvetna om att tillgångarna används till att finansiera sådana personers resor som reser till en annan stat än den där de är bosatta eller medborgare för att begå, planera, förbereda eller delta i terroristhandlingar eller för att tillhandahålla eller motta terroristutbildning. Avsikten är att de föreslagna lagändringarna ska träda i kraft så snart som möjligt.

Definitionen i paragrafens 3 *punkt* av penningtvättsdirektivet och definitionen i 4 *punkten* av förordningen om information om betalaren är båda nya.

Kontroll av identiteten avser i 7 *punkten* liksom enligt den gällande lagstiftningen säkerställande av en kunds identitet utifrån handlingar eller uppgifter från en tillförlitlig och oberoende källa. I Finland kan en persons identitet redan nu kontrolleras med stark autentisering. Stark autentisering är en metod som i stor utsträckning används med s.k. TUPAS-koder. I 17 § i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer (617/2009) föreskrivs om identifiering av den som ansöker om ett identifieringsverktyg, om sökanden inte har ett tidigare verktyg för stark autentisering enligt denna lag. Den inledande identifieringen ska då göras personligen. När den inledande identifieringen görs ska leverantören av identifieringstjänster noggrant identifiera den som ansöker om ett identifieringsverktyg, med hjälp av ett giltigt pass eller identitetskort som har utfärdats av en myndighet i en medlemsstat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, i Schweiz eller i San Marino. Vid den inledande identifieringen får leverantören, om den så önskar, även använda ett giltigt körkort som har utfärdats efter den 1 oktober 1990 av en myndighet i en medlemsstat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller ett giltigt pass som har utfärdats av en myndighet i någon annan stat. Om identiteten hos den som ansöker om ett identifieringsverktyg inte kan verifieras på ett tillförlitligt sätt, ska polisen utföra den inledande identifieringen. Riksdagen har antagit lagen om ändring av lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer (RP 74/2016 rd) varmed Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 genomförs.

Begreppet kreditinstitut definieras i 8 *punkten* med en hänvisning till 1 kap. 7 § i kreditinstitutslagen.

I den föreslagna paragrafens 9 punkt definieras begreppet utländsk trust. Finsk lagstiftning känner inte till trustarrangemang. Arrangemanget har utvecklats inom det anglosaxiska rättssystemet och tillämpas i stort sett under samma former i samtliga *Common law*-länder. Trustar är i det närmaste okända i det kontinentala Europa och i de s.k. romersk-germanska rättssystemen. En trust är en ekonomisk konstruktion med tre parter, dvs. en grundare (*settlor*), en intressebevakare (*trustee*) och en förmånstagare eller huvudman (*beneficiary*). I en trust har man med intressebevakarens samtycke med en enskild rättshandling upprättat ett arrangemang mellan grundaren och förmånstagaren, vilket innebär att grundaren med full äganderätt och bestämmanderätt överför trustegendomen på intressebevakaren. Enligt den föreslagna bestämmelsen avses med utländsk trust en trust enligt artikel 3.7 i det fjärde penningtvättsdirektivet, dock inte sådana tillhandahållare av företagstjänster som avses i artikeln. Eftersom begreppet är okänt och oreglerat i finsk lagstiftning hänvisas i definitionen till det fjärde penningtvättsdirektivet, trots att det i direktivet inte finns någon egentlig definition av begreppet trust. Den föreslagna hänvisningen gäller över huvud taget arrangemang som enligt utländsk lagstiftning betraktas som trustar i stater vilkas lagstiftning känner till företagsformen i fråga.

Paragrafens 10 punkt innehåller en definition av begreppet ”tillhandahållare av företagstjänster”. Definitionen innebär att direktivets artikel 3.7 sätts i kraft, likväl med beaktande av särdragen i Finlands företagstjänster. För dem som tillhandahåller företagstjänster gäller strängare registreringsvillkor än för tillhandahållare av andra tjänster. En sammanslutning som bedriver verksamhet som avses i definitionen ska bl.a. registrera sig i det register för övervakning av penningtvätt som upprätthålls av Regionförvaltningsverket i Södra Finland. I den föreslagna lagens 5 kap. föreskrivs om registreringen.

Enligt paragrafens 10 punkt *a) underpunkten* ska som tillhandahållare av företagstjänster betraktas en person som i form av affärsverksamhet tillhandahåller tjänster för bildande av en sammanslutning för en tredje parts räkning. Det är fråga om verksamhet som från första början innebär att man handlar för en annan persons räkning eller på uppdrag av en annan person. Till denna kategori hör sålunda inte exempelvis handel med s.k. färdigbolag, som går ut på att bilda bolag för att sälja dem till andra näringsidkare.

Enligt paragrafens 10 punkt *b) underpunkten* ska som tillhandahållare av företagstjänster betraktas också en person som fungerar som bolagsrättsligt ansvarig eller bolagsman eller i motsvarande ställning i andra juridiska personer.

Enligt paragrafens 10 punkt *c) underpunkten* kan en tillhandahållare av företagstjänster bedriva verksamhet som går ut på tillhandahållande av hemort, företagsadress, postadress eller andra motsvarande tjänster.

Enligt paragrafens 10 punkt *d) underpunkten* ska som tillhandahållare av företagstjänster betraktas en person som i Finland förvaltar en utländsk klassisk trust som avses i artikel 3.7 d i penningtvättsdirektivet eller en liknande juridisk konstruktion. Med en utländsk klassisk trust avses en speciell form av ett utländskt trustarrangemang. Definitionen görs enligt den statslagstiftning som tillämpas på den utländska trusten.

Enligt paragrafens 10 punkt *e) underpunkten* är en tillhandahållare av företagstjänster en person som sköter förvaltarregistrering när den som sköter registreringen har införts i aktieägarförteckningen för ett annat än ett publikt aktiebolag.

Definitionerna av begreppen ”person i politiskt utsatt ställning” i 11 punkten, ”familjemedlem till en person i politiskt utsatt ställning” i 12 punkten och ”meddelägare till en person i politiskt utsatt ställning” i 13 punkten motsvarar 1 § i statsrådets förordning om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism (616/2008). Det föreslås att förord-

ningen upphävs. Begreppet ”person i politiskt utsatt ställning” utsträcks i enlighet med direktivet till att omfatta utom utländska personer också finländare i politiskt utsatt ställning. Som en följd av denna ändring kommer de rapporteringsskyldiga sannolikt att ställa fler frågor till sina kunder och kundkretsen som omfattas av skärpta åtgärder för kundkontroll kommer sannolikt att växa. De skärpta åtgärderna för kundkontroll förutsätter att de rapporteringsskyldiga vidtar effektivare och mera omfattande åtgärder än normalt eller förenklat förfarande för kundkontroll. En person ska inte längre betraktas som en person i politiskt utsatt ställning om det har förflutit mer än ett år från det att personen lämnade uppdraget.

Enligt paragrafens 12 punkt *d) underpunkten* avses med en person i politiskt utsatt ställning en fysisk person som har eller har haft offentliga uppdrag som ledamot i en av de högsta domstolarna, i en konstitutionell domstol eller i ett motsvarande rättsorgan vars beslut endast undantagsvis kan överklagas. Sådana domstolar är i Finland högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen, arbetsdomstolen och försäkringsdomstolen.

Med tillsynsmyndighet avses enligt *14 punkten* myndigheter som räknas upp i 7 kap. 1 § 1—4 punkten. Advokatföreningen omfattas inte av begreppet tillsynsmyndighet.

Med europeiska tillsynsmyndigheter avses Europeiska bankmyndigheten, Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten samt Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (*15 punkten*).

Begreppet finansiellt institut definieras i *16 punkten* på motsvarande sätt som i det fjärde penningtvättsdirektivets artikel 3.2, med undantag för *17 punkten* om företag som tillhandahåller finanstjänster, varmed avses företag som bedriver en eller flera verksamheter som avses i 5 kap. 1 § 1 mom. 2—11, 13 och 14 punkten i kreditinstitutslagen.

Begreppet korrespondentförbindelse definieras i *18 punkten* som är baserad på artikel 3.8 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

5 §. Verkliga förmånstagare i sammanslutningar. Enligt stycke 12 i direktivets ingress ska medlemsstaterna se till att så många olika juridiska enheter som möjligt som registrerats eller bildats genom andra mekanismer på deras territorium omfattas. I den inledande meningen i artikel 3.6 definieras begreppet verklig huvudman. Utöver den allmänna definitionen har artikel 3.6 tre underpunkter med definitioner av minimikraven för att betraktas som verklig huvudman i ett företag (*corporate entity*), i en trust eller i en annan juridisk person. Det första lagförslaget bygger på direktivets indelning i detta avseende. I lagförslagets 5 § definieras begreppet verklig förmånstagare i en sammanslutning. Paragrafens tillämpningsområde omfattar närmast företag. Genom definitionen genomförs direktivet artikel 3.6 a där det föreskrivs om ägare och verkliga förmånstagare. Som ett företags verkliga förmånstagare betraktas en fysisk person som ytterst äger eller kontrollerar en juridisk enhet genom direkt eller indirekt ägande av en tillräcklig andel av aktierna eller rösträtterna eller ägandeandelarna i den enheten eller som utövar bestämmande inflytande på något annat sätt. Stycke 13 i direktivets ingress preciserar att kontroll genom andra medel bland annat kan inbegripa aktieägaravtal eller behörighet att utnämna företagsledningen.

I paragrafens *1 mom.* föreskrivs om en sammanslutnings verkliga förmånstagare. Som verklig förmånstagare betraktas en fysisk person som de facto äger den juridiska personen eller har bestämmande inflytande i den. Paragrafens *1 mom.* är indelad i tre punkter. Enligt punkt a betraktas som verklig förmånstagare en fysisk person som direkt eller indirekt äger mer än 25 procent av aktierna i den juridiska personen eller som på något annat sätt äger motsvarande andel av den juridiska personen. En sådan ägarandel kan i ett aktiebolag bestå av ett innehav på över 25 procent men också t.ex. summan av en fysisk persons direktägda 10 procents andel

och en 16 procents andel via ett av denna ensam ägt bolag. Enligt 1 mom. 2 punkten ska som verklig förmånstagare dessutom betraktas en fysisk person som direkt eller indirekt utövar mer än 25 procent av den juridiska personens rösträtt, om detta röstetal grundar sig på ägande, medlemskap, bolagsordningen eller på därmed jämförbara stadgar. Exempelvis i ett aktiebolag ska på basis av denna bestämmelse som verklig förmånstagare betraktas en person som äger endast 10 procent av aktierna, om dessa aktier till följd av röstetalen som är förenade med aktier av olika slag medför en röstandel på över 25 procent. Enligt 1 mom. 3 punkten ska som verklig förmånstagare betraktas också en person som på något annat sätt de facto utövar bestämmande inflytande i den juridiska personen. Bestämmelsen gäller bl.a. utövande av ett bestämmande inflytande som är baserat på delägaravtal samt situationer där det bestämmande inflytandet utövas via ägar- eller röstandelar som underskrider gränserna i momentets 1 och 2 punkt.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs i överensstämmelse med direktivets artikel 3.6 i om kriterierna för direkt ägande enligt 1 mom. Det anses vara en indikation på direkt ägande att en fysisk person har en ägarandel på mer än 25 procent i respektive juridiska person. Paragrafens 2 mom. behövs närmast av författningstekniska skäl eftersom det nedan i lagförslagets 3 kap. 6 § och 6 kap. 2 § föreskrivs att rapporteringsskyldiga ska identifiera verkliga förmånstagare och att företag ska ha kännedom om verkliga förmånstagare. I sådana situationer varierar skyldighetens innebörd beroende på om det enligt paragrafens 2 eller 3 mom. finns indikationer på den verkliga förmånstagarens ställning eller om den verkliga förmånstagarens ställning ytterligare bedöms på de grunder som anges i 1 mom.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs om indikationer på indirekt ägande. Enligt momentets punkt a anses det vara fråga om indirekt ägande då en juridisk person i vilken en eller flera fysiska personer utövar självständig beslutanderätt har en ägarandel på mer än 25 procent eller en röstandel på mer än 25 procent i den juridiska personen i fråga. En ägande juridisk person kan sålunda anses stå under bestämmande inflytande av en fysisk person om den fysiska personen självständigt kan fatta beslut i den juridiska personen, t.ex. om den fysiska personen innehar en andel på över 50 procent av aktierna och röstetalet i aktiebolaget eller om den fysiska personen är bolagsman i ett öppet bolag. En indikation på indirekt ägande är enligt momentets punkt b också att den fysiska personen eller en juridisk person som står under dennas bestämmande inflytande, på grundval av ägande, medlemskap, bolagsordningen, bolagsavtalet eller därmed jämförbara stadgar har rätt att utse och entlediga en majoritet av ledamöterna i den juridiska personens styrelse eller i ett jämförbart organ.

Paragrafens 4 mom. täcker situationer där en verklig förmånstagare inte kan identifieras på ett tillförlitligt sätt eller där de förutsättningar som nämns i 1 mom. inte är uppfyllda. I sådana fall ska som verklig förmånstagare betraktas den juridiska personens styrelse eller ansvariga bolagsmän, verkställande direktör eller en person i motsvarande ställning.

6 §. Verklig förmånstagare för utländska trustar. Med denna bestämmelse sätts direktivets artikel 3.6 b i kraft. Enligt paragrafens 1 mom. avses med en utländsk trusts verkliga förmånstagare en fysisk person som utövar faktiskt bestämmande inflytande och som är trustens instiftare eller beskyddare, förvaltare eller förmånstagare.

Enligt paragrafens 2 mom. ska, utöver det som föreskrivs i 1 mom., som verkliga förmånstagare betraktas även andra fysiska personer som i sista hand utövar bestämmande inflytande i en utländsk trust genom direkt eller indirekt ägande eller på något annat sätt. Bestämmelsen behövs eftersom trustarrangemang är baserade på avtal, vilket innebär att också någon annan aktör än en sådan som avses i 1 mom. de facto kan ha bestämmande inflytande.

7 §. *Verkliga förmånstagare i föreningar, religionssamfund, stiftelser, bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag.* Bestämmelserna täcker in andra juridiska personer enligt direktivets artikel 3.6 c än företag. I detta kapitel 5 § definieras verkliga förmånstagare i företag. Enligt paragrafens 1 mom. ska som verklig förmånstagare i en förening betraktas ordföranden och styrelseledamöterna som är antecknade i föreningsregistret. Också styrelseledamöterna kan enligt den gällande föreningslagens 48 § 2 mom. anmälas till föreningsregistret. Det är i regel föreningsmedlemmarna som utövar beslutanderätt i föreningen och någon annan sådan verklig förmånstagare som avses i denna lag finns i allmänhet inte. Av denna anledning kan det anses vara tillräckligt att de styrelsemedlemmar som antecknats i föreningsregistret betraktas som verkliga förmånstagare.

Enligt paragrafens 2 mom. ska som verklig förmånstagare i ett religionssamfund betraktas de styrelsemedlemmar som antecknats i registret. I religionsfrihetslagen (453/2003) föreskrivs om religionssamfund som i Finland är 113 till antalet. I religionsfrihetslagens 27 § föreskrivs om tillämpning av föreningslagen på registrerade religionssamfund. Föreningslagen ska sålunda tillämpas i stor utsträckning. Religionssamfund ska dock i enlighet med bestämmelserna i religionsfrihetslagen registreras i registret över religionssamfund. I registret ska enligt lagens 22 § antecknas styrelseordföranden och andra personer som har rätt att teckna samfundets namn och som också ska betraktas som verkliga förmånstagare enligt penningtvättslagen. För att trygga religionsfriheten och integritetsskyddet ska medlemmarna i religionssamfund dock inte registreras, trots att de grundande medlemmarna uppges i anmälningar till PRS.

Enligt paragrafens 3 mom. ska som verklig förmånstagare i en stiftelse betraktas de styrelseledamöter och förvaltningsrådsledamöter som är antecknade i stiftelseregistret. Beslutanderätten i en stiftelse utövas i allmänhet av styrelsen som dess lagliga företrädare. En stiftelse har varken ägare eller medlemmar, vilket innebär att den inte över huvud taget kan ha någon verklig förmånstagare på grundval av röstetal eller ägarandelar. Utöver styrelsen kan förvaltningsrådet ha bestämmande inflytande. Förvaltningsrådet utnämner stiftelsens styrelse, fastställer stiftelsens verksamhetsplan och övervakar dess verksamhet. Av denna orsak kan det i fråga om stiftelser anses vara tillräckligt att styrelsens och förvaltningsrådets ledamöter betraktas som verkliga förmånstagare.

Enligt paragrafens 4 mom. ska som verklig förmånstagare i bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag enligt lagen om bostadsaktiebolag betraktas de styrelseledamöter som antecknats i handelsregistret. Bostadsaktiebolag bedriver inte i egentlig mening affärsverksamhet utan deras verksamhet går i allmänhet ut på att förvalta en bostadsbyggnad och dess tomt. Dessutom förekommer det sällan i bostadsaktiebolag att en enskild aktieägare äger mer än 25 procent av bostadsaktiebolagets aktier. Ägarandelens storlek är sålunda inte ett ändamålsenligt kriterium för att definiera ställningen som verklig förmånstagare. Den faktiska beslutanderätten i ett bostadsaktiebolag utövas dels av bolagsstämman och dels av styrelseledamöterna som ansvarar för skötseln av bostadsaktiebolagets gemensamma angelägenheter. Ett bostadsaktiebolag syftar inte till att generera vinst. Med beaktande av verksamhetens karaktär och de obetydliga risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med bostadsaktiebolag, kan anses vara tillräckligt att de styrelseledamöter som antecknats i handelsregistret betraktas som verkliga förmånstagare.

2 kap. Riskbedömning

Kapitlet om riskbedömning är nytt. Det är baserat på FATF:s rekommendation 1 och på artiklarna 6—8 i det fjärde penningtvättsdirektivet. Europeiska kommissionen gör en övernationell bedömning av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism inom EU och beaktar i det sammanhanget bl.a. de europeiska tillsynsmyndigheternas, de nationella finansunderrättelsemyndigheternas och övriga myndigheters åsikter. Medlemsstaterna ska i sina nationella bedöm-

ningar av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism beakta resultaten av kommissionens riskbedömning och vidare ska de rapporteringsskyldiga beakta båda dessa bedömningar i bedömningen av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i sin egen verksamhet.

1 §. Nationell bedömning av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. I denna paragraf föreskrivs om den nationella bedömningen av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism och om syftet med bedömningen. I paragrafens *1 mom.* föreskrivs att inrikesministeriet samordnar riskbedömningen. Kostnaderna för riskbedömningen ska beaktas i dess budget. Som ett alternativ kunde kostnaderna finansieras via samtliga i riskbedömningen deltagande behöriga ministeriers driftsutgifter. Inrikesministeriet ska underrätta Europeiska kommissionen, de europeiska tillsynsmyndigheterna och övriga medlemsstater om sin uppgift enligt denna paragraf. Riskbedömningen ska regelbundet uppdateras, t.ex. med 3—5 års intervall. Enligt momentet ska riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism specificeras och analyseras. Dessutom ska i riskbedömningen vid behov beaktas kommissionens övernationella riskbedömning på unionsnivå. Om man i den nationella riskbedömningen beslutar att inte tillämpa EU:s övernationella riskbedömning till någon del, ska inrikesministeriet i enlighet med det fjärde penningtvättsdirektivets artikel 6.4 anmäla detta till kommissionen och tillhandahålla skälen för ett sådant beslut.

I paragrafens *2 mom.* föreskrivs i överensstämmelse med det fjärde penningtvättsdirektivets artikel 7.4 om syftet med den nationella riskbedömningen. Den ska bl.a. stödja tillsynsmyndigheterna och de rapporteringsskyldiga då de upprättar sina egna riskbedömningar. Iakttagelserna i den nationella riskbedömningen kan också beaktas i en eventuell nationell strategi eller åtgärdsplan eller annars beaktas i myndigheternas åtgärder.

Enligt paragrafens *3 mom.* ska inrikesministeriet offentliggöra en sammanfattning av den nationella riskbedömningen. Eftersom den nationella riskbedömningen är baserad också på känsligt och sekretessbelagt material innebär 24 § 2 eller 9 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet att hela riskbedömningen inte behöver offentliggöras. Inrikesministeriet ska dessutom i samband med genomförandet av direktivet sända sammanfattningen till Europeiska kommissionen och de europeiska tillsynsmyndigheterna samt till övriga medlemsstater.

2 §. Övervakarspecifik riskbedömning. I denna paragraf föreskrivs i överensstämmelse med direktivets artiklar 48.6—48.8 att tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska göra en bedömning av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism bland de rapporteringsskyldiga som omfattas av dessas tillsyn. Tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska enligt *1 mom.* när riskbedömningen görs beakta kommissionens riskbedömning till den del som den inte redan har beaktats i den nationella riskbedömningen. Dessutom ska myndigheterna beakta de nationella riskerna för penningtvätt och terrorismfinansiering. Myndigheten kan i det sammanhanget beakta resultaten av den nationella riskbedömningen. Tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska i bedömningen beakta också de branschspecifika risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som har samband med den rapporteringsskyldiga och dennas kunder, produkter och tjänster såväl i Finland och utomlands, samt den därmed sammanhängande teknologiska utvecklingen. Vid bedömningen av utländska risker är det skäl att beakta t.ex. andra staters nationella riskbedömningar till den del som de är offentliga samt FATF:s länderrapporter.

Tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska precisera de hot och sårbarheter som hänförs till penningtvätt och finansiering av terrorism bland övervakade eller registrerade rapporteringsskyldiga och på grundval av dessa göra en bedömning av riskerna. Tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska bedöma såväl riskerna som möjligheterna att kontrollera dem, för

att tillsynsmyndigheten ska få en korrekt bild av situationen. Myndigheten ska agera på basis av bedömningen och följa upp riskernas utveckling. Avsikten är att riskbedömningen och de åtgärder som vidtas till följd av dem ska vara en kontinuerlig process som stödjer den riskbaserade övervakningen samt gör det möjligt att inrikta övervakningen och myndighetsresurserna på sådana sektorer och rapporteringsskyldiga som är förenade med större risk för penningtvätt och finansiering av terrorism än andra. Riskbedömningen kan göras på ett allmänt plan så att den inte inriktas på risker som är förenade med enskilda rapporteringsskyldiga utan i stället t.ex. på vissa sektorer. Då de rapporteringsskyldiga enligt föreslagna 3 § sänder sina egna riskbedömningar till tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen, har myndigheterna dock vid behov tillgång till heltäckande information också om enskilda rapporteringsskyldiga.

I paragrafens 2 *mom.* föreskrivs om de övriga faktorer som myndigheten ska beakta vid planeringen av tillsynens omfattning och frekvens. Om den rapporteringsskyldiga är en liten aktör eller på någon annan grund enligt lag eller genom myndighetens försorg tillåts göra undantag t.ex. i fråga om kundkontroll- och identifieringsskyldigheten, ska dessa beaktas vid bedömningen av de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med den rapporteringsskyldigas kunder, produkter eller tjänster. Om det inom en bransch som är föremål för tillsyn finns flera små rapporteringsskyldiga, kan myndigheten göra en riskbedömning av en enskild bransch genom en sammanslagning av de för de rapporteringsskyldigas affärsverksamhet karaktäristiska egenskaperna och bedöma de risker som är förenade med dessa rapporteringsskyldiga som en helhet.

Riskbedömningen ska enligt 3 *mom.* uppdateras regelbundet eller alltid när det i en rapporteringsskyldigs verksamhet förekommer betydande omständigheter eller förändringar som inverkar på de tillsynsansvarigas riskbedömning. Exempelvis bolagsstämans beslut om att styrelseledamöter byts ut, verkställande direktören avgår eller avsätts eller en rapporteringsskyldigs verksamhet utvidgas till nya verksamhetsområden eller till ett nytt geografiskt område innebär en sådan betydande omständighet eller förändring som avses i momentet, om de enligt tillsynsmyndighetens eller advokatföreningens bedömning ökar risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

I paragrafens 4 *mom.* föreskrivs om offentligheten i fråga om tillsynsmyndighetens och advokatföreningens riskbedömning. I samband med riskbedömningar utnyttjas liksom i fråga om den nationella riskbedömningen också känsligt och sekretessbelagt material. Enligt 24 § 2, 12 och 15 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet ska hela riskbedömningen därför inte offentliggöras.

3 §. Rapporteringsskyldigas riskbedömning. En rapporteringsskyldig ska enligt 1 *mom.* göra en skriftlig riskbedömning för att kunna identifiera och bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Riskbedömningen ska uppdateras regelbundet och riskbedömningen och ändringar i den ska utan obefogat dröjsmål lämnas till tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen på begäran av dem. I lagen föreslås i syfte att ge en rörelsemarginal inga bestämmelser om riskbedömningens innehåll, men i den ska beaktas framför allt kunder, länder eller geografiska områden, produkter och tjänster, transaktioner och distributionskanaler. I det sammandrag av den nationella riskbedömningen som ska offentliggöras är det också meningen att ge de rapporteringsskyldiga information om förändringar i sårbarheterna, hotbilderna och riskerna när det gäller penningtvätt och finansiering av terrorism.

En rapporteringsskyldig ska enligt 2 *mom.* vid utarbetandet av riskbedömningen beakta arten, storleken och omfattningen av sin verksamhet. Den rapporteringsskyldiga får själv bestämma enligt vilken metod och i vilken form riskbedömningen upprättas, vilket innebär att företagen kan anpassa sin riskbedömning beroende på i vilken utsträckning deras verksamhet, tjänster eller kundförhållanden är förenade med risker för penningtvätt och finansiering av terrorism,

jämfört med andra rapporteringsskyldiga. I momentet föreslås ingen sådan befogenhet enligt det fjärde penningtvättsdirektivets artikel 8.2 som innebär att behöriga myndigheter får besluta att enskilda dokumenterade riskbedömningar inte krävs, när de specifika risker som är förenade med sektorn är uppenbara och väl kända. Tillsynsmyndigheterna och advokatföreningen övervakar uppskattningsvis tiotals tusen rapporteringsskyldiga, vilket innebär att bedömningen av enskilda undantagsmöjligheter skulle öka tillsynsmyndigheternas administrativa börda. Dessutom skulle riskbedömningen underlätta för den rapporteringsskyldiga att planera en riskbaserad metod för sin verksamhet och att för tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen ange de grunder som den rapporteringsskyldiga i enskilda fall har utgått ifrån t.ex. när det gäller förenklade respektive skärpta åtgärder för kundkontroll.

I syfte att minska den administrativa bördan kunde riskbedömningen också upprättas i anslutning till den övriga kundrelaterade riskhanteringen. Förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism kan anses utgöra en del av de rapporteringsskyldigas riskhantering, tillförlitliga förvaltning och interna kontroll. Lagstiftningen utgör inte heller något hinder för enskilda grupper av rapporteringsskyldiga, sammanslutningar och organisationer med gemensamma rutiner att samarbeta också när det gäller bedömningen av risker för penningtvätt och finansiering av terrorism. I riskbedömningar som upprättas i samarbete ska dock alltid beaktas särdragen hos rapporteringsskyldiga som hör till en viss kategori av rapporteringsskyldiga, en viss sammanslutning eller en viss organisation. Exempelvis det geografiska läget och en exceptionellt stor utländsk kundkrets kan för vissa rapporteringsskyldiga innebära ökade risker jämfört med andra. En behörig tillsynsmyndighet kan också enligt 9 kap. 7 § meddela närmare föreskrifter om de riskfaktorer som de rapporteringsskyldiga ska beakta i sina riskbedömningar.

I momentet föreskrivs också att den rapporteringsskyldiga ska ha tillräckliga verksamhetsprinciper, förfaranden och kontroller för att minska och effektivt hantera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Med risker avses i detta moment övernationella risker inom EU, nationella risker och den rapporteringsskyldigas egna risker. Med riktlinjer och förfaranden avses t.ex. åtgärder för riskhantering, kundkontroll och kundidentifiering, rapportering, lagring av data, intern kontroll och strategisk övervakning samt granskning av de anställdas verksamhet. Den rapporteringsskyldiga ska se till att funktionerna och förfarandena testas i samband med den interna kontrollen eller motsvarande granskning.

Enligt paragrafens 3 mom. ska de rapporteringsskyldiga också följa och utveckla verksamhetsprinciper, förfaranden och kontroller som avses i denna paragraf samt åtgärder i anslutning till dem. Om den rapporteringsskyldiga är en juridisk person, ska styrelsen, en ansvarig bolagsman eller någon annan person i motsvarande ställning som hör till den högsta ledningen godkänna verksamhetsprinciperna, förfarandena och kontrollerna.

Finansinspektionen kan på ansökan tillåta att centralinstitutet för en sammanslutning av inlåningsbanker upprättar en riskbedömning för ett kreditinstitut som hör till sammanslutningen (4 mom.). I 17 § 1 mom. i lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker föreskrivs att centralinstitutet styr sammanslutningens verksamhet. Centralinstitutet ska för trygghet av medlemsföretagens likviditet och kapitaltäckning ge medlemsföretagen anvisningar om kvalitativa krav och riskhantering, tillförlitlig förvaltning och intern kontroll samt om enhetliga redovisningsprinciper för upprättande av sammanslutningens konsoliderade bokslut. Enligt lagens 32 § 2 mom. ska centralinstitutet övervaka att de företag som hör till sammanslutningen i sin verksamhet iakttar lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter som gäller finansmarknaden, sina stadgar och sin bolagsordning samt de anvisningar som centralinstitutet meddelat med stöd av 17 §. Förhindrande av penningtvätt och av terrorismfinansiering utgör en del av de rapporteringsskyldigas riskhantering, tillförlitliga förvaltning och interna kontroll. Då det är centralinstitutet som för sammanslutningarna ska se till att procedurbestämmelserna är enhet-

liga, kan det anses att det också är möjligt att på sammanslutningsnivå upprätta en gemensam riskbedömning. Centralinstitutet ska dock kunna visa för Finansinspektionen att de till sammanslutningen hörande inlåningsbankernas särdrag har beaktats i centralinstitutets riskbedömning. Exempelvis det geografiska läget och ett exceptionellt stort antal utländska kunder kan innebära ökade risker för vissa av sammanslutningens inlåningsbanker jämfört med andra banker. Undantagsmöjligheten gäller endast sammanslutningen av inlåningsbanker, eftersom det i lagen särskilt föreskrivs om centralinstitutets verksamhet och tillsyn i förhållande till övriga företag som hör till sammanslutningen.

3 kap. **Kundkontroll**

Allmänna åtgärder för kundkontroll

1 §. Kundkontroll och riskbaserad bedömning. Enligt paragrafens 1 mom. får en rapporteringsskyldig som inte kan genomföra de föreskrivna åtgärderna inte etablera kundförhållanden, genomföra transaktioner eller upprätthålla kundförhållanden. Detta är ett nytt villkor. Vissa rapporteringsskyldiga har bett sina kunder uppdatera sina uppgifter under kundförhållandet, t.ex. genom att fråga en kund om denna är en person i politiskt utsatt ställning. En del av kunderna har vägrat svara eller lämna sådana uppgifter. För överträdelse av bestämmelserna om rapporteringsskyldigas kundkontroll föreslås i 9 kap. kännbara ekonomiska påföljder. Om en kund inte under kundförhållandet ger en rapporteringsskyldig tillräckliga uppgifter för att denna ska kunna uppfylla sina förpliktelser att kontrollera kunders identitet, måste den rapporteringsskyldiga ha laglig rätt att i sista hand avsluta kundförhållandet. Vid uppsägning av olika produkter och tjänster är det emellertid skäl att beakta den speciallagstiftning som gäller dessa. I en situation där en kund inte ger tillräckliga kontrolluppgifter ska den rapporteringsskyldiga i första hand begränsa tjänsterna (t.ex. genom att avsluta ett betalningsmedel) och först därefter säga upp avtalet. Åtgärder för att begränsa tjänster eller avsluta betalningsmedel får emellertid inte vidtas om inte bristen i kundens kontrolluppgifter är väsentlig och nödvändig för en bedömning av de åtgärder för kundkontroll som ska vidtas enligt lagen samt kundens riskbaserade bedömningar. Om t.ex. ett kreditinstitut inte får de uppgifter som behövs för att kontrollera en kunds identitet, får det inte genomföra transaktioner via betalkontot. Ett kreditinstituts rätt att vägra genomföra en transaktion kan i allmänhet i praktiken förverkligas genom att avsluta ett betalningsmedel. Den föreslagna bestämmelsen utgör sålunda ett tillägg när det gäller grunderna för avslutande av betalningsmedel, som i första hand regleras i betaltjänstlagens 57 §. Om ett kreditinstitut inte får de uppgifter som behövs för kundkontrollen får det inte genomföra en transaktion via ett betalkonto. Med denna bestämmelse genomförs delvis artiklarna 12 och 14.4 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

Paragrafens 2 mom. är i större utsträckning än tidigare baserat på betydelsen av den rapporteringsskyldigas riskbedömning som ett element i kundkontrollen. Den rapporteringsskyldiga ska beakta de kriterier som anges i det fjärde penningtvättsdirektivet i den skriftliga bedömningen av de risker som är förenade med en kund.

Den rapporteringsskyldiga ska vid tillämpning av förenklade åtgärder för kundkontroll beakta faktorer som sänker de risker som är förenade med en kund. Dessa är

1) sådana företag som är föremål för handel på en reglerad marknad och som är skyldiga att göra flaggningsanmälan eller motsvarande anmälan i en annan stat enligt 9 kap. 5 § i värdepappersmarknadslagen (746/2012),

2) kunder som är offentliga sammanslutningar, och

3) kunder som är verksamma på ett geografiskt område där risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är låg.

Som exempel på kundrelaterade riskfaktorer som kan ge anledning till skärpta åtgärder för kundkontroll nämns i direktivets bilaga II att en transaktion har ingåtts under speciella förhållanden, att huvudsakligen kontanter har använts i transaktionen eller att ägarstrukturen förefaller vara onormal eller exceptionellt komplicerad med beaktande av kundens transaktion.

Geografiska riskfaktorer ska också beaktas i samband med kundkontrollen. Om en kund är bosatt eller om ett kundföretag t.ex. har sitt säte i en EU-medlemsstat eller i en stat utanför EES som har ett effektivt system mot penningtvätt och finansiering av terrorism är de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med kunden i princip lägre än annars. En enskild riskfaktor är dock inte avgörande för tillämpningen av bestämmelsen om förenklade åtgärder för kundkontroll, utan kunden och dennas bakgrundsfaktorer måste bedömas som en helhet. I den föreslagna lagens 9 kap. föreslås att statsrådet bemyndigas att utfärda en förordning om nationellt genomförande av bilaga II i det fjärde penningtvättsdirektivet.

Det är fråga om en högre geografisk riskfaktor t.ex. om kunden har fått koncession eller är registrerad i en stat där det enligt tillförlitliga bedömningar förekommer utbredd korruption eller annan kriminalitet eller om EU eller FN har ålagt den sanktioner. I den föreslagna lagens 9 kap. föreslås att statsrådet bemyndigas att utfärda en förordning om nationellt genomförande av bilaga III i det fjärde penningtvättsdirektivet.

Den rapporteringsskyldiga ska beakta de riskfaktorer som är förenade med produkter, tjänster och transaktioner. För produkter som i allmänhet är förenade med en lägre risk för penningtvätt och finansiering av terrorism beviljas enligt bestämmelserna i direktivets bilaga II bl.a. vissa försäkringar. Sådana produkter är också finansieringsavtal som avses i statsrådets förordning om lägre krav på kundkontroll när det gäller vissa finansieringsavtal vid förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (1204/2011). Avsikten är att förordningen ska upphävas eftersom det fjärde penningtvättsdirektivet innebär att tillämpningsföreskrifterna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG beträffande definitionen av begreppet ”person i politiskt utsatt ställning” upphävs såväl i fråga om förenklade förfaranden för kundkontroll som i fråga om de tekniska kriterierna gällande undantag som beviljas för finansiell verksamhet som bedrivs endast tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning.

Den rapporteringsskyldiga ska beakta också riskfaktorer som är förenade med distributionskanaler. Skyldigheten att tillämpa skärpta åtgärder för kundkontroll när det gäller produkter, tjänster, transaktioner och distributionskanaler gynnar anonyma produkter och transaktioner, kundrelationer och ärendehantering på distans samt betalningar från okända tredje parter.

I lagförslagets 3 och 4 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i den gällande lagen om åtgärder för kundkontroll som med utgångspunkt i den riskbaserade bedömningen ska iakttas i varje kundförhållande så länge det varar, och att den rapporteringsskyldiga ska ha metoder för kundkontroll som är tillräckliga med beaktande av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism.

2 §. Kundidentifiering och identitetskontroll. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om situationer där en rapporteringsskyldig ska identifiera sin kund och kontrollera kundens identitet. På motsvarande sätt som enligt den gällande lagens 7 § 1 mom. 1 punktens ska identifieringen och identitetskontrollen göras när ett fast kundförhållande etableras. Dessutom ska kunden identifieras i vissa andra situationer enligt 1 mom. Det föreslås att momentets 1 punkt i överensstämmelse med det fjärde penningtvättsdirektivets artikel 11 b andra stycket ska ändras så att

där hänvisas också till över 1 000 euros överföring av medel enligt förordningen om information om betalaren.

Det föreslås att till momentet ska fogas en ny *2 punkt* där det föreskrivs om kundidentifiering och identitetskontroll i samband med kontantförsäljning som sammanlagt uppgår till minst 10 000 euro då kundförhållandet är tillfälligt.

Momentets *3 och 4 punkt* motsvarar 7 § 1 mom. 4 och 5 punkten i den gällande lagen.

I paragrafens *2 mom.* föreskrivs om kundidentifiering vid penningspelsverksamhet. Enligt den gällande penningtvättslagens 7 § 2 mom. ska kunden identifieras och kundens identitet kontrolleras vid annan penningspelsverksamhet än kasinoverksamhet, om det penningbelopp som spelaren satsar per gång eller som sammanhängande spelinsatser sammanlagt uppgår till minst 3 000 euro. Det fjärde penningtvättsdirektivets bestämmelser har emellertid preciserats jämfört med det gällande direktivet. I överensstämmelse med direktivets bestämmelser föreslås det att kunden ska identifieras och identiteten kontrolleras antingen i samband med satsningen eller vinstutdelningen, eller i båda situationerna om det belopp som spelaren satsar eller den vinst som spelaren löser ut per gång eller som sammanhängande betalningar uppgår till sammanlagt minst 2 000 euro. Bestämmelserna om kundidentifiering i det upphävda tredje penningtvättsdirektivet förutsatte att kunden identifieras vid penningspelsverksamhet endast i fråga om kasinot, men i det fjärde penningtvättsdirektivet har kravet utvidgats till att gälla alla slag av penningspelsverksamhet. I direktivet föreskrivs nu också när kunden ska identifieras i samband med penningspelsverksamhet. För att säkerställa en enhetlig tillämpning av direktivet i medlemsstaterna föreslås att samma kriterier föreskrivs också i penningtvättslagen, trots att det nationellt skulle vara möjligt att i likhet med den gällande penningtvättslagen ta i mera detaljerade bestämmelser om saken. Direktivet och det första lagförslaget närmar sig problematiken på ett mera övergripande och riskbaserat sätt, vilket innebär att det inte anses vara ändamålsenligt att på lagnivå föreskriva om detaljerade krav. En flexibel bestämmelse som dock uppfyller direktivets krav skulle möjliggöra riskbaserade åtgärder från både tillsynsmyndighetens och de rapporteringsskyldigas sida.

Alla sådana tillhandhållare av penningspelstjänster som avses i det fjärde penningtvättsdirektivets artikel 2 f ska omfattas av tillämpningsområdet för den nationella penningtvättslagstiftningen, om inte medlemsstaten meddelar kommissionen att den gör ett nationellt riskbaserat undantag. Med beaktande av direktivets ingress kan en kund identifieras dels i sådana situationer som avses i direktivets artikel 11 och dels när kunden anländer till kasinot. Detta kan emellertid inte anses vara det primära identifieringssättet. Enligt stycke 21 i direktivets ingress räcker det med enbart identifiering av kunden och kontroll av kundens identitet vid inträdet i kasinolokalerna då de enskilda insatserna eller vinsterna kan kopplas till åtgärderna för identifiering av kunden. I Finland finns för närvarande endast ett kasino (som RAY driver med ensamrätt).

I fråga om penningspelsverksamhet gäller utöver 2 mom. också den huvudregel som föreskrivs i 2 § 1 mom. att kunden ska identifieras då ett fast kundförhållande ingås. samt de krav som föreskrivs i 3 och 4 punkten. För kasinot betyder redan det första besöket att ett fast kundförhållande ingås. För annan penningspelsverksamhet kan man anse att ett kundförhållande ingås exempelvis då kunden öppnar ett spelkonto hos en penningspelssammanslutning som förmedlar elektroniska penningspel, eller då man annars ingår en affärsförbindelse. Enligt 4 mom. ska kundkontroll ske antingen då ett kundförhållande ingås eller senast innan kunden får bestämmanderätt över de medel eller annan egendom som ingår i transaktionen eller innan transaktionen har slutförts. Detta krav stämmer överens med artikel 11 a i det fjärde penningtvättsdirektivet, enligt vilken identifieringsåtgärder ska vidtas när en affärsförbindelse ingås, och enligt artikel 14.1 sker kontroll av kundens identitet innan en affärsförbindelse ingås eller

en transaktion utförs. Enligt 14 § i lotterilagen (1047/2011) kan genom förordning av statsrådet meddelas närmare föreskrifter om kontroll av spelares identitet och hemort när det gäller elektroniska penningspel. Här avses framför allt penningspel som kan spelas på internet.

I paragrafens 3 *mom.* föreslås en sådan ändring att den rapporteringsskyldiga ska förvissa sig om att en representant har fått fullmakt att representera kunden eller att handla på dennas vägnar på någon annan grund än namnteckningsrätten.

Paragrafens 4 *mom.* motsvarar 7 § 4 *mom.* i den gällande lagen och de gränser i euro som anges i 5 *mom.* föreslås bli justerade i överensstämmelse med 1 *mom.*

I paragrafens 6 *mom.* föreslås en teknisk justering av hänvisningen.

3 §. Uppgifter om kundkontroll och bevarande av uppgifterna. Denna paragraf stämmer, med undantag för det sista momentet, överens med den gällande lagens 10 § och genom den genomförs artikel 40.1 i det fjärde penningtvättsdirektivet. Som en teknisk ändring angående bevarande av uppgifter föreslås dessutom en hänvisning till de skärpta åtgärderna för kundkontroll i fråga om personer i politiskt utsatt ställning enligt 13 §. Enligt paragrafens 1 *mom.* ska den rapporteringsskyldiga bevara uppgifter som gäller kundkontroll på ett tillförlitligt sätt i fem år från det att ett fast kundförhållande har upphört eller, om det är fråga om en tillfällig transaktion, i fem år från det att transaktionen har slutförts. Om kunden på det sätt som avses i 13 § har identifierats på distans med stark autentisering har den rapporteringsskyldiga inte de uppgifter som avses i 7 punkten om de handlingar som i den preliminära identifieringssituationen har använts för kontroll av identiteten. Den rapporteringsskyldiga ska då bevara de uppgifter som avses i denna punkt om den starka autentiseringen. I paragrafens 2 och 3 *mom.* föreskrivs i detalj om de uppgifter gällande kundkontroll som ska bevaras för uppfyllande av förpliktelse enligt penningtvättslagen

I paragrafens 4 *mom.* föreslås med avvikelse från den gällande lagen att en rapporteringsskyldig ska underrätta sin kund om att uppgifter som gäller kundkontroll och andra personuppgifter som inhämtats med stöd av det första lagförslaget kan användas till att förhindra, avslöja eller utreda penningtvätt och finansiering av terrorism och till till förundersökning eller brottsutredning föra penningtvätt, finansiering av terrorism och det brott genom vilket de tillgångar eller den vinning av brott har erhållits som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

I paragrafens 5 *mom.* föreskrivs i överensstämmelse med kravet i direktivets artikel 41.2 att sådana kontrolluppgifter och andra personuppgifter som inhämtats endast för förhindrande och avslöjande av penningtvätt och finansiering av terrorism inte får användas för ändamål som strider mot dessa syften. Förbudet hindrar emellertid inte en rapporteringsskyldig att använda personuppgifter som insamlats på andra grunder t.ex. för beviljande av kredit eller tillhandahållande av investeringstjänster för andra ändamål i anslutning till ett kundförhållande, exempelvis rikshantering eller marknadsföring.

4 §. Inhämtande av uppgifter om kunder samt fortlöpande uppföljning och utredningsskyldighet. Denna bestämmelse motsvarar huvudsakligen 9 § i den gällande lagen. Till paragrafens 2 *mom.* om fortlöpande uppföljning av kundförhållandet föreslås dock i enlighet med det tredje stycket i det fjärde penningtvättsdirektivets bilaga I bli fogat ett tillägg om kundförhållandets beständighet och varaktighet. Om avsikten är att kundförhållandet ska vara av engångskaraktär har kunden och den rapporteringsskyldiga ett tidsbestämt tjänsteavtal eller också skaffar kunden endast tillfälligt produkter eller tjänster hos den rapporteringsskyldiga. De krav som ställs på uppföljning av kundförhållandet är då inte desamma som när det är fråga om den rap-

porteringskyldigas varaktiga kund eller om en kund som har ingått ett avtal som gäller tills vidare.

5 §. Särskild identifieringsskyldighet i anslutning till försäkringsprodukter. Genom denna nya bestämmelse genomförs artikel 13.5 i det fjärde penningtvättsdirektivet. Kreditinstitut och finansiella institut som säljer livförsäkringar och andra placeringsförsäkringar ska enligt *1 mom.* utöver vad som i övrigt föreskrivs någon annanstans 3 kap. dessutom utreda förmånstagarens namn eller på andra sätt skaffa tillräckliga identifieringsuppgifter om förmånstagarna. Enligt paragrafens *2 mom.* ska förmånstagarna identifieras vid utbetalningen.

Paragrafens *3 mom.* gäller situationer där en betalningsorder gällande en försäkringsprodukt helt eller delvis riktas till en tredje part. Kreditinstitutet eller det finansiella institutet ska då efter att ha fått kännedom om betalningsordern identifiera betalningsmottagaren, oberoende av om det är fråga om en fysisk person, en juridisk person eller något annat ägararrangemang, exempelvis en trust.

Kreditinstitut och finansiella institut ska enligt *4 mom.* förvissa sig om att de har tillräckliga uppgifter om de verkliga förmånstagarna för utländska trustar och tillhandahållare av företags-tjänster. Syftet med bestämmelsen är att förmånstagaren ska kunna utredas vid den tidpunkt då försäkringen betalas eller då förmånstagaren har för avsikt att utnyttja sina rättigheter i anslutning till tjänsterna.

I paragrafens *5 mom.* föreskrivs om kreditinstituts och finansiella instituts skyldighet att utreda om förmånstagaren i fråga om en försäkringsprodukt som avses i denna paragraf är en person i politiskt utsatt ställning. Dessutom föreskrivs i momentet om kreditinstituts och finansiella instituts interna förfarande då en försäkring eller dess förmånstagare är förenad med en större risk än vanligt för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

6 §. Identifiering av verkliga förmånstagare. Enligt paragrafens *1 mom.* ska en rapporteringsskyldig identifiera och upprätthålla adekvata, korrekta och aktuella uppgifter om kundernas verkliga förmånstagare och vid behov kontrollera deras identitet. För identifieringen och uppdateringen kan den rapporteringsskyldiga utnyttja handels-, förenings- och stiftelseregistrets daterade uppgifter om verkliga förmånstagare i företag och sammanslutningar. Enligt direktivets artikel 30.8 kan de rapporteringsskyldiga dock inte uteslutande förlita sig på registeruppgifterna om huvudmän för att uppfylla kraven avseende åtgärder för kundkännedom.

En sammanslutnings verkliga förmånstagare ska alltid identifieras i sådana situationer som avses i 1 kap. 5 § 2 mom. Härmed avses fysiska personer som har en ägarandel eller ett röstetal på mer än 25 procent (*direkt ägande*). Dessutom ska en verklig förmånstagare identifieras när det är fråga om en juridisk person som äger mer än 25 procent av aktierna eller röstetalet och denna juridiska person står under bestämmande inflytande av en eller flera personer. Det samma gäller om en fysisk person eller en juridisk person som står under dennas bestämmande inflytande har rätt att utse och entlediga merparten av ledamöterna i den juridiska personens styrelse eller motsvarande organ (*indirekt ägande*). I sådana situationer baserar sig den verkliga förmånstagarens ställning på omständigheter som framgår av t.ex. delägarförteckningen eller av den juridiska personens stadgar. Dessutom ska den rapporteringsskyldiga på ett i förhållande till de risker för penningtvätt som är förenade med kunden effektivt och ändamålsenligt sätt och i en sådan omfattning utreda om någon annan utövar bestämmande inflytande över kunden enligt 1 kap. 5 § 1 mom. Ett sådant bestämmande inflytande kan basera sig t.ex. på ett delägaravtal eller på den omständigheten att det bestämmande inflytandet utövas genom ägarandelar som är mindre än 25 procent. I sådana situationer är det inte alltid möjligt att identifiera en verklig förmånstagare, vilket innebär att den rapporteringsskyldiga ska anpassa identifieringsåtgärderna till de risker för penningtvätt som är förenade med kunden. Det

är i första hand den rapporteringsskyldiga som ska bedöma de risker som är förenade med en kund. Den behöriga tillsynsmyndigheten och advokatföreningen kan emellertid ge närmare anvisningar om riskbedömningen och vilka åtgärder som kan anses vara tillräckliga.

Till övriga delar motsvarar paragrafen, med vissa tekniska ändringar, 8 § i den gällande lagen.

7 §. *Fullgörande av skyldigheter i fråga om kundkontroll för den rapporteringsskyldigas räkning.* I denna paragraf föreskrivs när en tredje part på en rapporteringsskyldigs vägnar kan vidta åtgärder för kundkontroll på motsvarande sätt som enligt artiklarna 25—28 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

Med avvikelse från 11 § 1 mom. i den gällande lagen föreskrivs i paragrafens *1 mom.* att en tredje part kan vara någon annan rapporteringsskyldig som avses i denna lag eller en motsvarande aktör som har beviljats koncession eller registrerats i en annan EES-stat. En förutsättning för att anlita en tredje part som fått koncession eller registrerats i en annan EES-stat är att denne har sådana skyldigheter i fråga om kundkontroll och bevarande av uppgifter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och att fullgörandet av skyldigheterna övervakas.

Med tredje part avses enligt *2 mom.* också en sådan aktör som fått koncession eller registrerats i någon annan än en EES-stat och motsvarar en rapporteringsskyldig. Om kommissionen har gjort den bedömningen att den statens system för förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism utgör en avsevärd risk för EU:s inre marknad, får den rapporteringsskyldiga inte för uppfyllande av sina skyldigheter i fråga om kundkontroll anlita en aktör som beviljats koncession eller registrerats i denna stat.

Paragrafens *3 och 4 mom.* motsvarar till innehållet 11 § 3 och 4 mom. i den gällande lagen.

I paragrafens *5 mom.* föreskrivs om de möjligheter som tillsynsmyndigheterna i en koncerns hem- och värdstater har att bedöma om de skyldigheter som en tredje part åläggs enligt denna paragraf uppfylls genom iakttagande av koncernens interna gemensamma förfaranden, vilka motsvarar bestämmelserna i det första lagförslaget. Momentet ska tillämpas dels på koncerner och dels på andra finansiella sammanslutningar, exempelvis sådana som avses i lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker. Det kan bli fråga om att tillämpa detta moment i synnerhet för sådana kreditinstitut och finansiella instituts vidkommande för vilka samarbetet mellan hem- och värdstaternas tillsynsmyndigheter på koncernnivå är särskilt reglerat. En förutsättning för tillämpning av momentet är dock att den tredje parten hör till samma koncern som den rapporteringsskyldiga och att koncernen iakttar bestämmelser motsvarande denna lag om åtgärder för kundkontroll, bevarande av kunduppgifter och program för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism som enligt denna lag. Tillsynsmyndigheten för koncernens moderbolag övervakar att dessa villkor iakttas.

Paragrafens *6 mom.* innehåller i fråga om penningspelsverksamhet en specialbestämmelse för situationer där kundidentifieringen på penningsammanslutningens vägnar utförs av en näringsidkare eller sammanslutning i egenskap av tredje part. Penningtvättslagens bestämmelser som är baserade på direktivet utsträcks till att jämfört med direktivet på riskbasis delvis gälla också sådana näringsidkare och sammanslutningar, med beaktande av hur viktig kundidentifieringen är för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. Sådana näringsidkare och sammanslutningar som avses i den gällande lagens 2 § 1 mom. 14 och 15 punkten tar för närvarande på penningspelssammanslutningarna vägnar i egenskap av ombud emot deltagaranmälningar och -avgifter i anslutning till penningspel och är de sålunda inte integrerade i sammanslutningarna. Med avvikelse från gällande lag ska ombuden i enlighet med det första lagförslaget övervakas av samma myndighet som penningspelssammanslutningarna. I fråga om näringsidkare och sammanslutningar som tar emot deltagaranmälningar och -avgifter i an-

slutning till penningospel gäller bestämmelserna om kundkontroll i det första lagförslaget, men alla de bestämmelser i penningtvättslagen som ska tillämpas på rapporteringsskyldiga gäller inte i alla avseenden ombuden. Dessa ska också på begäran av en penningospelssammanslutning utan dröjsmål lämna uppgifter om kundidentifiering och kundkontroll till sammanslutningen.

Paragrafens 6 och 7 mom. stämmer, med undantag för tekniska ändringar, överens med 11 § 6 och 7 mom. i den gällande lagen.

8 §. Förenklade åtgärder för kundkontroll. Med avvikelse från 12 § i den gällande lagen understryks i 1 mom. den rapporteringsskyldigas riskbaserade bedömning som en grund för förenklade åtgärder för kundkontroll som kan tillämpas i fråga om 2, 3, 4 och 6 §. Detta betyder inte att man inte alls behöver tillämpa dessa lagbestämmelser, utan att åtgärderna kan vara förenklade. De förenklade åtgärderna kan exempelvis gälla mängden eller källorna för kunduppgifter eller tidpunkten för konstaterandet av kundens identitet. Den rapporteringsskyldiga ska också kontinuerligt följa kundförhållandet i syfte att upptäcka exceptionella eller ovanliga transaktioner. Genom bestämmelsen genomförs artikel 15 i det fjärde penningtvättsdirektivet. Den rapporteringsskyldiga ska i enlighet med vad som i detta kapitel 1 § 3 mom. föreskrivs om riskbaserad bedömning bedöma kundförhållandet eller en enskild transaktion. I lagen föreskrivs inte längre i detalj om situationer då en rapporteringsskyldig kan tillämpa ett förenklat förfarande för kundkontroll. Genom förordning av statsrådet kan emellertid enligt 2 mom. meddelas närmare föreskrifter om sådana kunder, produkter, tjänster, transaktioner, leveranssätt och geografiska riskfaktorer som kan vara förenade med en låg risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt om förfarandena i sådana situationer. I direktivets bilaga II ges exempel på situationer som kan beaktas i en förordning. I Finland kunde det t.ex. vara fråga om lagstadgade försäkringar, exempelvis arbetspensionsförsäkringar samt arbetsolycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringar som erbjuds av försäkringsbolag som är Finansinspektionens auktoriserade tillsynsobjekt. Den rapporteringsskyldiga kunde tillämpa förenklade åtgärder på kundkontroll då det gäller lagstadgade arbetspensionsförsäkringar eller företagarpensionsförsäkringar som ingår i socialskyddet. Lägre krav på kundkontroll kan ifråga om lagstadgade försäkringar baseras på den omständigheten att försäkring i ett sådant affärsförhållande kan beviljas alla, oberoende av deras ställning. Det är skäl att utforma förordningen med beaktande av den europeiska tillsynsmyndighetens anvisningar enligt artikel 17 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

9 §. Undantag från kundkontroll i samband med elektroniska pengar. I den gällande lagens 16 § föreskrivs om lägre krav på kundkontroll när det gäller elektroniska pengar. Med elektroniska pengar avses, i enlighet med artikel 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/46/EG om rätten att starta och driva affärsverksamhet i institut för elektroniska pengar samt om tillsyn av sådan verksamhet, ett penningvärde i form av en fordran på utgivaren

- 1) som lagrats på en elektronisk produkt,
- 2) som givits ut mot erhållande av medel som värdemässigt inte understiger det penningvärde som givits ut,
- 3) som godkänns som betalningsmedel av andra företag än utgivaren.

Som elektroniska penningmedel används på marknaden ofta benämningen prepaidkort. Begreppet prepaid kan också kombineras med kontogireringar som inte är att betrakta som elektroniska pengar. Paragrafens undantagsbestämmelse gäller endast elektroniska pengar med anslutna verktyg, inte betalningar från betalkonton.

Det undantag som direktivet tillåter har dock avgränsats mer än tidigare i det fjärde penningtvättsdirektivets artikel 12 och samtliga de faktorer som räknas upp i den föreslagna bestämmelsen ska föreligga för att den rapporteringsskyldiga ska kunna utnyttja undantaget. Det föreslås t.ex. att användningsområdet för det elektroniska mediet i enlighet med direktivet ska begränsas så att det kan användas uteslutande för inköp av varor eller tjänster och så att högst 100 euro i kontanter kan lösas in via det elektroniska mediet. Vidare föreslås att den medlemsstatsoption som direktivet tillåter ska utnyttjas, vilket innebär att i det elektroniska mediet kan lagras högst 500 euro och att mediet kan användas bara i Finland.

I paragrafen föreskrivs om undantag från identifierings- och kontrollskyldigheten. Om de villkor som föreskrivs i paragrafen är uppfyllda ska på identifieringsskyldigheten inte tillämpas 2 och 3 § samt 4 § 1 mom. i detta kapitel. En förutsättning för detta undantag är att den rapporteringsskyldiga utifrån riskbedömningen bedömer att det föreligger en låg risk för att de elektroniska pengarna ska användas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Dessutom föreskrivs i paragrafen om andra förutsättningar för undantag.

Kommissionen har i sitt meddelande om förhindrande av finansiering av terrorism den 2 februari 2016 (COM(2016) 50/2) konstaterat att den kommer att anta ett lagstiftningsförslag som skärper möjligheterna till undantag i anslutning till anonyma prepaidkort. Förslagets närmare innehåll var inte känt vid beredningen av denna bestämmelse och har således inte kunnat beaktas.

10 §. Skärpta åtgärder för kundkontroll. Denna bestämmelse motsvarar huvudsakligen 17 § i den gällande lagen. I bestämmelsen understryks emellertid, med avvikelse från den gällande lagen, den rapporteringsskyldigas riskbedömning och dess betydelse. I stället för sådana system för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism som inte uppfyller internationella förpliktelser hänvisas i bestämmelsen till Europeiska kommissionens bedömning enligt artikel 8 i det fjärde penningtvättsdirektivet. Den rapporteringsskyldiga ska göra en bedömning av kundförhållandet eller en enskild transaktion i enlighet med den riskbedömning som avses i 2 § 3 mom. Genom förordning av statsrådet kan emellertid utfärdas närmare föreskrifter om sådana kunder, produkter, tjänster, transaktioner, leveranssätt och geografiska riskfaktorer som är förenade med extra hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt om förfarandena i sådana situationer. I direktivets bilaga III ges exempel på sådana. Det kan t.ex. vara fråga om kundförhållanden med medborgare i stater som är föremål för Förenta Nationernas eller Europeiska unionens ekonomiska sanktioner. Kommissionen kan enligt direktivets artikel 9 också ges befogenhet att anta delegerade akter (förordningar) för att identifiera högriskredjeländer, vilkas bestämmelser om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism enligt kommissionens bedömning utgör en betydande risk för EU:s inre marknad eller som inte uppfyller internationella förpliktelser. Vilka dessa stater är framgår sannolikt i stor utsträckning av FATF:s förteckningar. Det är skäl att i förordningen beakta de anvisningar som den europeiska tillsynsmyndigheten har upprättat med stöd av artikel 18.4 i penningtvättsdirektivet.

11 §. Skärpta åtgärder för kundkontroll vid identifiering på distans. Denna bestämmelse motsvarar 18 § i den gällande lagen och artikel 18 i det fjärde penningtvättsdirektivet. I paragrafens 3 punkt har emellertid beaktats Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014.

12 §. Skärpta åtgärder för kundkontroll vid korrespondentförbindelser. Paragrafens 1—2 och 4 mom. motsvarar huvudsakligen 19 § i den gällande lagen. Med avvikelse från nuläget ska bestämmelsen förutom på kreditinstitut tillämpas också på finansiella institut. I paragrafens 2 mom. föreskrivs att man i ett avtal uttryckligen ska komma överens om genomförandet av

åtgärderna för kundkontroll och om lämnandet av relevanta uppgifter om dessa åtgärder, på begäran, till det kreditinstitut eller finansiella institut som är motpart.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs om ett uttryckligt förbud för ett kreditinstitut eller finansiellt institut att inleda eller fortsätta en korrespondentbankförbindelse med ett institut som är brev-lådebank eller vars konton används i detta syfte. Med brevlådebank avses i enlighet med artikel 3.17 i det fjärde penningtvättsdirektivet ett kredit- eller finansiellt institut, eller ett institut som utför verksamhet som likställs med den som utförs av kreditinstitut eller finansiella institut, som är registrerat i en jurisdiktion där det saknar en meningsfull fysisk närvaro och ledning och inte är anknutet till en reglerad finansgrupp.

Genom bestämmelsen genomförs artiklarna 19 och 24 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

13 §. Skärpta åtgärder för kundkontroll i fråga om personer i politiskt utsatt ställning. Denna paragraf motsvarar huvudsakligen 20 § i den gällande lagen. Det föreslås att i paragrafens 1 mom. görs en hänvisningsrelaterad teknisk justering. Bestämmelsen är baserad på artiklarna 20, 22 och 23 i det fjärde penningtvättsdirektivet. Tillämpningsområdet utvidgas emellertid med beaktande av att det fjärde penningtvättsdirektivet förutsätter identifiering också av inhemska personer i politiskt utsatt ställning. En rapporteringsskyldig ska ha lämpliga på riskbaserad bedömning grundade förfaranden för att konstatera om en kund är eller har varit en person i politiskt utsatt ställning eller en sådan persons familjemedlem eller medarbetare. Den rapporteringsskyldiga kan sålunda anpassa förfarandet till de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med kundförhållandena och verksamheten. En persons ställning kan enklast utredas t.ex. genom tillräckligt detaljerade frågor om dennes yrke. Med avvikelse från 1 mom. den rapporteringsskyldiga dock kan tillämpa förenklade åtgärder om uppdragsavtalet gäller en lagstadgad arbetspensionsförsäkring, företagarpensionsförsäkring, arbetsolycksfallsförsäkring eller yrkessjukdomsförsäkring som ingår i socialskyddet.

14 §. Central kontaktperson. I denna paragraf föreskrivs i överensstämmelse med artikel 45.9 i det fjärde penningtvättsdirektivet om en central kontaktperson (*central contact point*). Betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar kan utan att etablera en egentlig filial tillhandahålla gränsöverskridande tjänster till Finland genom förmedling av en agent eller distributör. Finansinspektionen har fått sammanlagt ca 130 anmälningar om betalningsinstituts agenter inom Europeiska unionen. Ett utländskt betalningsinstitut eller institut för elektroniska pengar som erbjuder penningförmedling kan ha flera tiotals agenter i Finland. Agenter och leverantörer för betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar som är etablerade inom EES omfattas redan nu av tillämpningsområdet för penningtvättslagen. Med tanke på tillsynen över verksamheten i Finland är det viktigt att Finansinspektionen har möjlighet att av agenterna och leverantörerna få information och dokument. Eftersom agenterna är många till antalet är det med tanke på tillsynen motiverat att betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar som bedriver sin verksamhet genom förmedling av agenter och leverantörer kan förutsättas utse en central kontaktperson som på samtliga i Finland verksamma agenters och leverantörers vägnar ansvarar för dokument- och informationsförfrågningar i anslutning till betalningsinstituten och instituten för elektroniska pengar. Europeiska bankmyndigheten utarbetar för kommissionen tillsammans med andra finansmarknadsmyndigheter en teknisk regleringsstandard om förutsättningarna för att utse centrala kontaktpersoner och om dessas uppgifter. De medlemsstater som har valt alternativet att utse en central kontaktperson får inte själva bestämma villkoren för att utse kontaktpersonen eller uppgiftsbeskrivningen för denna. I kommissionens tekniska regleringsstandard fastställs kriterier som är bindande för alla medlemsstater.

15 §. De som tillhandahåller utlagda tjänster samt representanter som en del av en rapporteringsskyldig. Det föreslås att till lagen fogas en ny paragraf, varmed artikel 29 i det fjärde

penningtvättsdirektivet genomförs. Kapitlets bestämmelser om tredje part och skärpta åtgärder för kundkontroll ska enligt förslaget inte tillämpas, om den rapporteringsskyldiga har lagt ut en uppgift som gäller kundkontroll på entreprenad eller på avtalsbasis anlitar en representant och den som tillhandahåller de utlagda tjänsterna eller representanten betraktas som en del av den rapporteringsskyldiga.

4 kap. **Anmälningsskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner**

1 §. Skyldighet att anmäla tvivelaktiga transaktioner. I denna paragraf i lagförslaget föreskrivs om anmälningsskyldighet. Paragrafens 1 mom. motsvarar huvudsakligen 23 § i den gällande penningtvättslagen. Bestämmelsen är baserad på artikel 33 det fjärde penningtvättsdirektivet. Den rapporteringsskyldiga ska göra en anmälan till centralen för utredning av penningtvätt om tvivelaktiga transaktioner. Anmälan ska i regel göras utan dröjsmål då den tvivelaktiga transaktionen noteras. Med en tvivelaktig transaktion avses alla från kundens normala verksamhet avvikande eller ovanliga transaktioner, också transaktioner som är exceptionella i fråga om sitt ekonomiska värde, med beaktande av uppgifter som gäller kundkontroll. Den rapporteringsskyldiga ska t.ex. göra en anmälan till centralen för utredning av penningtvätt om en kund inte på begäran ger en adekvat utredning eller om kunden har gett en utredning som enligt den rapporteringsskyldigas bedömning är otillförlitlig eller om kunden misstänks ha överlämnat falska dokument. Samma förfarande ska iakttas om grunden för en transaktion eller medlens ursprung inte i tillräcklig utsträckning klarnar utifrån de utredningar som den rapporteringsskyldiga inhämtat. Dessutom ska en anmälan göras i det fall att en juridisk person inte kan identifieras eller då de verkliga förmånstagarna eller de personer för vilka kunden agerar inte kan identifieras eller utredas på ett tillförlitligt sätt. Anmälan ska göras också om kunden har anknytningar till en stat vars system för förhindrande och utredning av penningtvätt och terrorismfinansiering inte uppfyller internationella krav och då de omständigheter som nämns ovan inte kan utredas på ett tillförlitligt sätt. En i praktiken tvivelaktig åtgärd kan också vara t.ex. att kunden flyttar medel mellan olika konton eller institut utan någon uppenbar ekonomisk orsak, eller investerar i objekt som inte har ett naturligt samband med kundens tidigare verksamhet eller att kunden säljer en fastighet med återköpsvillkor trots att det saknas en uppenbar grund för ett sådant villkor. En transaktion kan vara tvivelaktig också om den enligt tidigare erfarenheter inom branschen uppgår till ett exceptionellt stort belopp. Det kan också väcka misstänkar om kunden öppnar flera konton och sätter in flera små belopp som sammanlagt uppgår till en exceptionellt stor summa och ber om överföring av medlen.

En rapporteringsskyldig förväntas inte ta ställning till om det är fråga om ett brott utan bedömningen ska avse karaktären av en transaktion i skenet av allmänna erfarenheter inom branschen. Det är centralen för utredning av penningtvätt som ska bedöma medlens ursprung och en transaktions verkliga karaktär. Först i samband med utredningen av en tvivelaktig transaktion samt i en eventuell förundersökning kan det närmare utredas vilka straffrättsliga rekvisit gärningen uppfyller. Det är skäl att handla så snabbt som möjligt i anmälningsskedet för att de medel eller den egendom som anmälan avser inte ska hinna föras utom räckhåll för myndigheterna. I momentet föreslås inte någon från nuläget avvikande bestämmelse om en särskild anmälningsskyldighet för pantlåneinrättningar, eftersom de redan nu med stöd av tillämpningsbestämmelsen omfattas av anmälningsskyldigheten.

I paragrafens 2 mom. föreslås en bestämmelse om s.k. tröskelvärdesanmälan. Bestämmelsen är ny i förhållande till den gällande lagen. I situationer där tillämpning av den riskbaserade metoden skulle innebära en orimlig administrativ börda t.ex. på grund av ett betydande antal kundhändelser, bör ett särskilt fastställt värde kunna användas som anmälningsgränsvärde. Den rapporteringsskyldiga ska i regel utgå från en med hänsyn till sin verksamhet riskbaserad prövning när det gäller anmälan om tvivelaktiga transaktioner, men bör ha möjlighet att göra anmälan om betalningar och andra prestationer som överskrider ett visst tröskelvärde. Den

rapporteringskyldiga kan också i fråga om en enskild kund sammanställa enskilda transaktioner som står i samband med varandra och anmäla dem som en enda tvivelaktig transaktion. Frågan om för hur lång tid betalningarna ska sammanräknas ska avgöras på riskbasis. Syftet med bestämmelsen är sålunda att underlätta tillämpning av den riskbaserade metoden och att minska den administrativa bördan. Syftet är emellertid inte att det alltid måste göras en anmälan om en tvivelaktig transaktion när det är fråga om betalningar som överskrider tröskelvärdet, utan avsikten är att ge rapporteringskyldiga en sådan möjlighet då deras transaktioner och tjänster är av en sådan karaktär att det är ändamålsenligt. Sådana tjänster kunde utöver vissa penningsspelstjänster vara t.ex. tjänster som tillhandahålls av betalningsförmedlare och valutaväxlare.

Det föreslås att tröskelvärdessrapportering blir obligatorisk för de som tillhandahåller en penningförmedlingstjänst enligt 1 § 2 mom. 5 punkten i lagen om betalningsinstitut (297/2010). Dessa ska enligt föreslagna 2 mom. till centralen för utredning av penningtvätt rapportera alla transaktioner som överstiger 1 000 euro. Med penningförmedling avses i den nämnda punkten tjänster som innebär att tjänsteleverantören tar emot medel från en betalare utan att öppna betalkonto i betalarens eller betalningsmottagarens namn och uteslutande med avsikt att överföra ett belopp som motsvarar de mottagna medlen till betalningsmottagaren eller en annan tjänsteleverantör som agerar på betalningsmottagarens vägnar eller som innebär att tjänsteleverantören tar emot medlen på betalningsmottagarens vägnar och ställer dem till betalningsmottagarens förfogande. Förmedlaren är emellertid skyldig att utöver tröskelvärdessrapporteringen rapportera om tvivelaktiga transaktioner t.ex. i situationer där tröskelvärdet inte överskrids men transaktionen annars verkar tvivelaktig. I skenet av de utredningar som gjorts om riskerna för finansiering av terrorism förefaller obligatoriska tröskelvärderapporter vara motiverade i samband med penningförmedling (*FATF:s utredningar om s.k. hawalanätverk från 2013 och om penningförmedlare och valutaväxlare från 2010*).

Näringsidkare och sammanslutningar som på penningsspelssammanslutningars vägnar förmedlar deltagaranmälningar och -avgifter i anslutning till penningsspel kan enligt 3 mom. rapportera tvivelaktiga transaktioner genom förmedling av sammanslutningen. Syftet med denna bestämmelse är att rapporteringskyldiga penningsspelssammanslutningar ska kunna övervaka sina ombud och samtidigt också själv följa rapporteringsaktiviteten och göra övergripande bedömningar av eventuella förändringar i riskerna.

Enligt paragrafens 4 mom. ska en rapporteringskyldig avgiftsfritt ge centralen för utredning av penningtvätt alla uppgifter och handlingar som är nödvändiga för utredning av en misstanke. Paragrafen motsvarar i övrigt 23 § 3 mom. i den gällande penningtvättslagen, men i slutet av paragrafen föreskrivs om skyldigheten att svara på begäran om uppgifter som centralen för utredning av penningtvätt lämnar, inom en rimlig tid som centralen anger. På detta sätt säkerställs effektiviteten i centralens verksamhet. Dessutom har momentets ordalydelse justerats i överensstämmelse med grundlagsutskottets tolkningspraxis, med beaktande av kriterierna för utlämnande av personuppgifter ur det ursprungliga kundregistret för ett syfte som avviker från det ursprungligen uppgivna.

2 §. Rapportens form och innehåll. Enligt paragrafens 1 mom. ska rapporteringen till centralen för utredning av penningtvätt göras elektroniskt med en särskild tillämpning som centralen har reserverat för detta ändamål. Enligt direktivets artikel 42 ska medlemsstaterna kräva att deras ansvariga enheter inför system för att till fullo och snabbt kunna besvara förfrågningar från finansunderrättelseenheten, genom säkra kanaler och på ett sätt som säkerställer att förfrågningarna behandlas konfidentiellt. En särskild tillämpning möjliggör skyddad kommunikation med centralen för utredning av penningtvätt, med beaktande av sekretesskyldigheten för tvivelaktiga transaktioner. Genom användning av en elektronisk krypterad anslutning förbättras nivån på dataskyddet och datasäkerheten och felmöjligheterna blir mindre. Genom ett elektronisk

anmälningsförfarande för snabbas också inledandet och behandlingen av ärendet. Med hjälp av elektronisk anslutning uppnås en avsevärd besparing av personella resurser både för den aktör som ber om och använder uppgifterna och för den som lämnar uppgifterna. Av särskilda skäl kan enstaka rapporter fortfarande göras med en krypterad anslutning eller på något annat data-säkert sätt. Redan nu görs merparten av alla anmälningar om penningtvätt elektroniskt.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om minimiinnehållet i en anmälan om tvivelaktiga transaktioner. Bestämmelsen är inte ny men från att tidigare ha ingått i förordningen lyfts den nu upp till lagnivå. Till åtskillnad vad som tidigare varit fallet hänvisas i förslaget till uppgifter i fråga om kundkontroll enligt 3 kap. 3 § i stället för, såsom tidigare, till enskilda personuppgifter. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att anmälningar om tvivelaktiga transaktioner ska kunna behandlas utan onödigt dröjsmål.

Enligt paragrafens 3 mom. utfärdas genom förordning av statsrådets närmare föreskrifter om rapportens form och innehåll när det är fråga om tvivelaktiga transaktioner. Bestämmelsen motsvarar 23 § 6 mom. i den gällande lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

3 §. Bevarande av uppgifter om tvivelaktiga transaktioner. Denna paragraf motsvarar till innehållet 23 § 4 och 5 mom. i den gällande penningtvättslagen, men i syfte att underlätta tillämpningen av bestämmelserna har det ansetts ändamålsenligt att ta in dem i en separat paragraf.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs om bevarande av uppgifter som inhämtats för fullgörande av anmälningskyldigheten. Nödvändiga uppgifter som inhämtats för fullgörande av anmälningskyldigheten ska bevaras i fem år. Bestämmelsen är baserad på artikel 40 i det fjärde penningtvättsdirektivet. Dessutom föreskrivs i momentet om avförande av uppgifter. Uppgifterna ska avföras fem år från det att anmälan gjorts, om de inte fortfarande behöver bevaras för brottsutredning eller en anhängig rättegång eller för att trygga den rapporteringsskyldigas eller dess anställdas rättigheter. Behovet av fortsatt bevarande ska granskas senast tre år efter den senaste granskningen. En anteckning ska göras om granskningen och tidpunkten för den. Till åtskillnad från direktivet är utgångspunkten enligt penningtvättslagen sålunda att behovet av fortsatt bevarande av uppgifter och handlingar ska granskas. Uppgifterna ska också hållas åtskilda från kundregistret.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om begränsningar som gäller registrerades rätt till insyn. Bestämmelsen är baserad på artikel 41.4 i det fjärde penningtvättsdirektivet. En registrerad har enligt den föreslagna bestämmelsen inte rätt till insyn i uppgifter och handlingar som inhämtats för fullgörande av utredningsskyldigheten då uppgifterna i enlighet med 1 mom. bevaras separat från kundregistret på grund att de har samband med en tvivelaktig transaktion. Dataombudsmannen kan emellertid på begäran av den registrerade kontrollera att behandlingen av dessa uppgifter är lagenlig. I momentet är det fråga om ett sådant undantag som avses i personuppgiftslagens 27 § 1 mom. 1 punkten, enligt vilken rätt till insyn inte finns om informationen kan skada statens säkerhet, försvaret eller den allmänna ordningen och säkerheten eller försvåra förebyggande eller utredning av brott. Eftersom begränsningen av rätten till insyn när det gäller personuppgifter innebär ett ingrepp i regleringen av skyddet för privatlivet är det ändamålsenligt att utsträcka begränsningen endast till sådana uppgifter som det är nödvändigt med beaktande av det mål som eftersträvas. I lagförslagets 2 kap. föreskrivs om bevarande av uppgifter i fråga om kundkontroll. Till den del som det är fråga om normal behandling av personuppgifter i en rapporteringsskyldigs kundregister ska personuppgiftslagen tillämpas, inklusive bestämmelserna om den registrerades rätt till insyn. Förfarandet och bevarandetiderna ska också stå i proportion till det mål som eftersträvas och ingreppet i de grundläggande rättigheterna får inte pågå längre än vad som är nödvändigt för att uppnå målet.

4 §. *Tystnadsplikt och undantag från tystnadsplikten i fråga om tvivelaktiga transaktioner.* I denna paragraf föreskrivs om tystnadsplikt i anslutning till anmälningar om penningtvätt. Enligt paragrafens 1 mom. får en rapporteringsskyldig inte för den som misstanken gäller eller för någon annan röja en anmälan enligt 1 §. Bestämmelsen motsvarar 25 § 1 mom. i den gällande penningtvättslagen. Motsvarande förbud föreskrivs i artikel 39 i det fjärde penningtvättsdirektivet. Tystnadsplikten gäller också den rapporteringsskyldigas anställda och den som fått uppgifter som omfattas av tystnadsplikten. Syftet med bestämmelsen är dels att säkerställa en effektiv behandling av anmälningar som gäller tvivelaktiga transaktioner utan att äventyra en eventuell brottsutredning och dels att säkerställa tillämpningen av skyldigheten att skydda arbetstagarna som det föreskrivs om i 9 kap. 1 § 3 mom.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om undantag från tystnadsplikten. En rapporteringsskyldig får informera en i lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (699/2004) avsedd sammanslutning som ingår i samma finans- och försäkringskonglomerat och som har beviljats koncession i Finland eller i en annan EES-stat om att en anmälan har gjorts och om innehållet i anmälan. Informationen får också delges en sammanslutning som ingår i samma finans- och försäkringskonglomerat och som har beviljats koncession i någon annan stat än en EES-stat, om sammanslutningen har skyldigheter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och fullgörandet av skyldigheterna övervakas. Undantaget i fråga om tystnadsplikten är baserat på artiklarna 39.3 och 39.4 i det fjärde penningtvättsdirektivet. På grund av undantaget i fråga om tystnadsplikten kan åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism centraliseras inom ett finans- och försäkringskonglomerat.

Också i paragrafens 3 mom. föreskrivs om undantag i fråga om tystnadsplikten. En rapporteringsskyldig får informera sådana i 1 kap. 2 § 1 mom. 1 och 2 punkten avsedda rapporteringsskyldiga med koncession i Finland eller i en annan EES-stat som medverkar i en enskild transaktion som hänför sig till den kund och den transaktion som en anmälan avser om att anmälan har gjorts. Under samma förutsättningar får informationen delges en i 1 kap. 2 § 1 mom. 1 eller 2 punkten avsedd rapporteringsskyldig som har beviljats koncession i någon annan stat än en EES-stat, om mottagaren av informationen har skyldigheter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och fullgörandet av skyldigheterna övervakas och mottagaren dessutom har sådana skyldigheter i fråga om skydd för personuppgifter som motsvarar personuppgiftslagen. Bestämmelsen är baserad på artikel 39.5 i det fjärde penningtvättsdirektivet. I paragrafen uppställs snäva villkor för utlämnande av uppgifter. Information får lämnas ut endast när det är fråga om en enskild transaktion i anslutning till samma kund och samma transaktion. Det kan vara fråga t.ex. om en betalning från ett kreditinstitut till ett annat. Om det vore fråga om en tvivelaktig transaktion om vilken det ena kreditinstitutet gör en anmälan till centralen för utredning av penningtvätt kunde det kreditinstitut som gjort anmälan informera den andra parten i transaktionen om att den gjort en penningtvättsanmälan.

I paragrafens 4 mom. föreskrivs vilken information en rapporteringsskyldig får lämna ut i sådana fall som avses i 3 mom. I samband med utlämnande av information får kundens namn, födelsetid och personbeteckning samt grunden för anmälan lämnas ut. Om personen saknar finsk personbeteckning, får också uppgifter om personens medborgarskap lämnas ut.

5 §. *Avbrytande av transaktioner och vägran att utföra sådana.* Paragrafens 1 och 2 mom. motsvarar den gällande penningtvättslagens 26 § 3 och 4 mom. och är baserade på artikel 34 i det fjärde penningtvättsdirektivet. En rapporteringsskyldig ska avbryta en transaktion för ytterligare utredningar eller vägra utföra en transaktion om den är tvivelaktig, eller om den rapporteringsskyldiga misstänker att medel som ingår i transaktionen används för finansiering av terrorism eller för straffbart försök till detta. Om transaktionen inte kan avbrytas eller om det sannolikt blir svårare att ta reda på transaktionens verkliga förmånstagare om den avbryts eller förvägras, kan den rapporteringsskyldiga utföra transaktionen. Syftet med bestämmelsen är att

ge den rapporteringsskyldiga prövningsrätt i fråga om det skede i vilket anmälan ska göras, med beaktande av att det i vissa situationer är svårt att avgöra karaktären av en transaktion utan att först utreda de verkliga förmånstagarna i transaktionen. Det är sålunda fråga om ett undantag från huvudregeln i 1 §, enligt vilken anmälan ska göras så snart iakttagelsen gjorts.

Paragrafens 3 *mom.* innehåller en informativ bestämmelse som hänvisar till den rätt som centralen för utredning av penningtvätt har att bestämma om avbrytande av en transaktion för viss tid enligt 6 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt.

5 kap. **Registret för övervakning av penningtvätt**

Avsikten är att detta nya kapitel ska ersätta bl.a. bestämmelserna i den gällande penningtvättslagens 4 kap. om registreringskyldighet för vissa verksamhetsidkare. Enligt grundlagens 10 § 1 *mom.* ska närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag.

1 §. Tillämpningsområde. I registret ska föras in de rapporteringsskyldiga som med stöd av denna lag övervakas av regionförvaltningsverket och som inte är auktoriserade tillsynsobjekt eller skyldiga att låta registrera sig i ett annat register som förs av tillsynsmyndigheten.

2 §. Registeransvarig och användningsändamål för registret för övervakning av penningtvätt. Enligt paragrafens 1 *mom.* ska regionförvaltningsverket föra ett register över rapporteringsskyldiga. I registret ska enligt den föreslagna bestämmelsen föras in rapporteringsskyldiga som avses i 1 § i detta kapitel, om deras verksamhet inte är undantagna från tillämpningsområdet enligt 1 kap. 3 §. Registret för övervakning av penningtvätt ska om möjligt sammanställas av redan tillgängliga myndighetsregister i enlighet med statsförvaltningens s.k. servicekanalprojekt. Bestämmelser om detta finns i kapitlets 8 §. I registret ska också föras in informationen i valutaväxlingsregistret och företagstjänstregistret som regionförvaltningsverket för i enlighet med penningtvättslagen. I paragrafens 2 *mom.* föreskrivs om registrets användningsändamål.

3 §. Ansökan om införande i registret och förutsättningar för registrering. I paragrafens 1 *mom.* föreskrivs att en rapporteringsskyldig ska ansöka om att bli införd i registret inom 14 dygn från det att den rapporteringsskyldiga börjar omfattas av denna lag. Om t.ex. en smyckeshandlare kontant på en gång säljer smycken för över 10 000 euro ska han eller hon ansöka om att bli införd i registret inom 14 dygn från transaktionen. Registeranteckningen har emellertid inte samband med att den rapporteringsskyldigas verksamhet som avses i detta kapitel är tillståndspliktig.

Regionförvaltningsverket ska registrera en sökande i regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt, om de villkor som avses i paragrafens 2 *mom.* är uppfyllda. Sökanden ska enligt momentets 1 *punkt* ha rätt att utöva näring i Finland. I 1 § i lagen angående rättighet att idka näring (122/1919) föreskrivs om rätten att idka näring. Enligt den nämnda bestämmelsen får näring idkas av fysiska personer som är bosatta inom EES, finska sammanslutningar och stiftelser samt utländska sammanslutningar och stiftelser som registrerat en filial i Finland och har bildats enligt lagstiftningen i en stat som hör till EES och som har sin stadgeenliga hemort, sin centralförvaltning eller sin huvudsakliga verksamhetsort i en stat som hör till EES. Också de har rätt att idka näring i Finland som PRS har beviljat tillstånd.

Enligt momentets 2 *punkt* förutsätts det att sökanden inte har meddelats näringsförbud. I lagen om näringsförbud (1059/1985) föreskrivs om meddelande av näringsförbud. Enligt momentets 3 *punkt* är en förutsättning för registrering att sökanden lämnar de uppgifter som avses i kapitlets 4 §.

Enligt momentets 4 punkt är en förutsättning att en rapporteringsskyldig som bedriver valuta-växlingsverksamhet och likaså en fysisk person och en juridisk person som tillhandahåller företagstjänster är tillförlitlig på det sätt som avses i 5 §. Bedömningen av tillförlitligheten när det gäller personer som bedriver valutaväxlingsverksamhet och tillhandahåller företagstjänster baseras på artikel 47.3 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs att sökanden i sin ansökan ska uppge den näringsverksamhet som bedrivs och som ligger till grund för sökandens rapporteringsskyldighet.

Enligt paragrafens 4 mom. ska genom förordning av statsrådet utfärdas närmare föreskrifter om innehållet i en registreringansökan till regionförvaltningsverket. Det finns behov att genom förordningen utvidga bestämmelserna om regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt så att de utöver ansökan omfattar också utredning av de viktigaste aktieägarna och dessas aktieinnehav samt rapporteringsskyldigas tillförlitlighetsutredning om och till ledningen.

4 §. Uppgifter som ska föras in i registret för övervakning av penningtvätt och anmälan om ändringar. I paragrafens 1 mom. föreskriv vilka uppgifter som ska föras in i registret. De motsvarar huvudsakligen de uppgifter som enligt den gällande penningtvättslagens 29 § 2 mom. ska föras in i valutaväxlingsregistret och i registret över företagstjänster. I registret ska med avvikelse från nuläget anges administrativa påföljder enligt 9 kap. samt sådana uppmaningar och förbud som har förenats med vite. Regionförvaltningsverket får vid behov med stöd av 8 § uppgifter ur handelsregistret t.ex. om ansvariga personer i en juridisk person. Bestämmelserna om skyldigheter som kan påföras juridiska personer gäller också utländska juridiska personer. Med bifirma avses i bestämmelsen den juridiska personens bifirma för vilken registrering söks.

Enligt paragrafens 2 mom. ska en rapporteringsskyldig utan dröjsmål underrätta regionförvaltningsverket om ändringar i de uppgifter som har förts in i registret.

5 §. Tillförlitlighet. I paragrafens 1 mom. definieras innebörden i begreppet tillförlitlighet som används i 3 § 1 mom. 4 punkten. En rapporteringsskyldig anses inte vara tillförlitlig, om han eller hon genom en lagakraftvunnen dom under fem år före bedömningen har dömts till fängelsestraff eller under tre år före bedömningen har dömts till bötesstraff för ett brott som kan anses visa att han eller hon är uppenbart olämplig att bedriva näringsverksamhet som ska föras in i registret för övervakning av penningtvätt, om han eller hon annars genom sin tidigare verksamhet har visat sig vara uppenbart olämplig för sådan verksamhet, att äga en sammanlutning eller stiftelse som bedriver sådan verksamhet eller att vara verksam i dess högsta ledning. En sådan lagakraftvunnen dom som avses i momentet kan avse t.ex. ett penningtvätts- eller bokföringsbrott, ett skattebrott eller något annat brott i samband med ekonomisk verksamhet.

Trots att en person inte har dömts till ett sådant fängelse- eller bötesstraff som avses ovan kan personen i fråga inte heller anses vara tillförlitlig i det fall att han eller hon annars genom sin tidigare verksamhet har visat sig vara uppenbart olämplig för verksamhet som beskrivs ovan. Motsvarande bestämmelse finns i kreditinstitutslagens 4 kap. 4 § och i 13 a § i lagen om betalningsinstitut.

Exempelvis en icke-lagakraftvunnen dom för ett sådant brott som avses i momentet kan också tyda på olämplighet. I praktiken kan det hinna förflyta flera år förrän en dom t.ex. för ett ekonomiskt brott som utgör hinder för registrering har vunnit laga kraft. I tillförlitlighetsbedömningen kan i fråga om tidigare verksamhet beaktas också den omständigheten att en person med en lagakraftvunnen dom har dömts till fängelsestraff för mer än fem år sedan, om brottet i

fråga visar att personen är uppenbart olämplig att bedriva näringsverksamhet som registreras i registret för övervakning av penningtvätt, att äga en sammanslutning eller stiftelse som bedriver sådan verksamhet eller att vara verksam i dess högsta ledning.

För att en person annars genom sin tidigare verksamhet ska ha visat sig vara uppenbart olämplig förutsätts det inte att denna har dömts till straff för ett brott. Personen i fråga har t.ex. eventuellt meddelats näringsförbud enligt lagen om näringsförbud, vilket inte nödvändigtvis förutsätter ett straff för en försummelse. Det kan t.ex. ha varit fråga om försummelse i samband med beskattning eller bokföring. Också ett upphävt näringsförbud kan beaktas vid bedömningens av en persons tillförlitlighet.

En rapporteringsskyldig kan enligt 2 *mom.* inte anses vara tillförlitlig om han eller hon under de senaste tre åren före bedömningen upprepade gånger eller i betydande grad har försummat att betala skatter eller andra offentliga avgifter eller om han eller hon enligt utmätning eller någon annan utredning är oförmögen att svara för sina skulder. Registermyndigheten ges med tanke på bedömningen rätt att ta del av fullgöranderapporter som gjorts av Enheten för utredning av grå ekonomi, varav framgår sådana för bedömningen relevanta omständigheter som nämns ovan.

I paragrafens 3 *mom.* föreskrivs vilka personer som tillförlitlighetskravet enligt 4 § 1 *mom.* 3 punkten gäller då den som gör anmälan är en juridisk person. För att kravet på tillförlitlighet i fråga om en juridisk person ska anses vara uppfyllt måste alla de aktörer som räknas upp i bestämmelsen vara tillförlitliga. När det gäller en representant för en utländsk juridisk persons filial är det dock inte dennas tillförlitlighet som bedöms utan bedömningen gäller de personer i den utländska juridiska personen som avses i momentet. En representant för en filial som etablerats enligt EES-lagstiftningen ska ha sin hemort inom EES. Om företaget är etablerat utanför EES-området ska representanten ha hemort i Finland. En persons olämplighet för en uppgift kan också bero på försummelse av offentligrättsliga förpliktelser, exempelvis skatter.

I paragrafens 4 *mom.* föreskrivs i överensstämmelse med 31 § 3 *mom.* i den gällande penningtvättslagen om regionförvaltningsverkets rätt att få uppgifter ur bötesregistret. I straffregisterlagen föreskrivs om regionförvaltningsverkets rätt att få uppgifter ur straffregistret.

I 5 *mom.* föreskrivs om regionförvaltningsverkets rätt att få uppgifter från andra myndigheter. En förutsättning är att uppgifterna ska vara nödvändiga för utredning av en persons tillförlitlighet enligt denna paragraf eller för avförande ur registret.

Enligt paragrafens 6 *mom.* kan regionförvaltningsverket utnyttja bl.a. sådana av Enheten för utredning av grå ekonomi upprättade utredningar som det föreskrivs om i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2007). I en utredning om hur åtagandena har skötts beskrivs organisationens eller en organisationsanknuten persons samt en direkt eller indirekt anknuten organisation eller organisationsanknuten persons verksamhet och ekonomi samt lagstadgade åtaganden. Enheten för utredning av grå ekonomi gör sådana utredningar endast på begäran av en myndighet, för syften som nämns i lagen. För utredningar om hur åtaganden har skötts har utredningsenheten motsvarande rätt till sekretessbelagd information som den myndighet som ber om utredningen. Utredningsenheten ska hemlighålla utredningen och de uppgifter som används i den. Den behöriga tillsynsmyndighet som bett om utredningen ska själv bedöma vilken betydelse som ska tillmätas utredningen vid skötseln av lagstadgade uppgifter.

De tillsynsrelaterade risker som är förenade med rapporteringsskyldiga som ska antecknas i registret har samband med bl.a. sådana bristfälligheter rörande registreringar, rapporter och betalningar som kan indikera risker för grå ekonomi. Tillgång till förhandsinformation har en förebyggande inverkan på grå ekonomi.

RP 228/2016 rd

I paragrafens 7 mom. föreskrivs om informationssökning av uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning. Sådan sökning får göras utan samtycke av den vars intresse skyddas genom sekretessbestämmelserna.

6 §. Avförande av uppgifter ur registret för övervakning av penningtvätt. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om situationer då regionförvaltningsverket ska avföra en näringsidkare ur registret. Detta kan ske antingen på den rapporteringsskyldigas egen anmälan, då denna har upphört med sin rapporteringspliktiga verksamhet eller då den rapporteringsskyldiga enligt regionförvaltningsverkets bedömning inte längre uppfyller villkoren för registrering enligt detta kapitel. I registret ska emellertid inte införas uppgifter t.ex. om grunderna för straff, eftersom exempelvis straffregisteruppgifter annars skulle bli offentliga med stöd av 7 § i detta kapitel. I registret ska antecknas endast en hänvisning varav framgår om avförandet har skett på den rapporteringsskyldigas eller på regionförvaltningsverkets initiativ.

Regionförvaltningsverket kan få övervakningsimpulser från datasystem som avses i 5 §, då uppgifter som innebär hinder för registrering registreras i sådana system som avses i paragrafen. Detta skulle effektivisera uppdateringen och övervakningen av den information som registreras.

Om avregistreringen av baseras på att det i den rapporteringsskyldigas verksamhet har skett väsentliga överträdelser av denna lag eller av föreskrifter som regionförvaltningsverket meddelat med stöd av den, ska regionförvaltningsverket före beslutet reservera en rimlig tid för den rapporteringsskyldiga att avhjälpa bristen (2 mom.).

Enligt paragrafens 3 mom. ska uppgifterna om registeranteckningar bevaras i fem års tid från utgången av det år då uppgiften har avförts ur registret.

7 §. Utlämnande av uppgifter ur registret för övervakning av penningtvätt. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om rätten att få detaljerade uppgifter ur registret för övervakningen av penningtvätt. Handlingar och upptagningar som innehåller av myndigheterna är enligt grundlagens 12 § 2 mom. offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Var och en har rätt att ta del av offentliga handlingar och upptagningar. Handlingar som beskriver en persons ekonomiska ställning är sekretessbelagda enligt 24 § 1 mom. 23 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Utlämnande av uppgifter ska enligt förslaget ordnas genom elektronisk ärendehantering, vilket innebär att var och en genom att ange företags- och organisationsnummer, firma eller bifirma för ett företag får uppgifter om en närmare angiven rapporteringsskyldig. Uppgifter kan lämnas ut genom en webbtjänst och dels också genom en teknisk anslutning eller annars i elektronisk form. Informationssökningen ordnas så att uppgifter kan sökas endast med specifik sökning. Dessutom ska möjligheten att söka information begränsas så att samma sökande under ett dygn ska kunna söka uppgifter endast om ett begränsat antal företag.

Regionförvaltningsverket ska övervaka användningen av uppgifter ur systemet så som föreskrivs i 18 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, i 32 § i personuppgiftslagen samt i 5 § i statsrådets förordning om informationssäkerheten inom statsförvaltningen (681/2010). Regionförvaltningsverket ska i sitt register föra in uppgifter om sökanden och vilken information som söktes via informationssystemet.

Paragrafens 2 mom. gäller utlämnande av personuppgifter. Regionförvaltningsverket ska ha rätt att lämna ut personuppgifter ur registret.

Regionförvaltningsverket får lämna ut uppgifter om personbeteckningens slutled endast om utlämnandet uppfyller kraven i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Bestämmelsen begränsar emellertid inte utlämnande av uppgifter till myndigheter. I personuppgiftslagens 13 § föreskrivs om behandling av personuppgifter. En personbeteckning får enligt personuppgiftslagens 13 § 1 mom. behandlas med den registrerades entydiga samtycke eller när behandlingen regleras i lag. Dessutom får en personbeteckning behandlas om det är nödvändigt att entydigt individualisera den registrerade för att utföra en i lagen angiven uppgift, för att uppfylla den registrerades eller den registeransvariges rättigheter och skyldigheter, eller för historisk eller vetenskaplig forskning eller för statistikföring. Enligt 4 mom. i den nämnda paragrafen ska den registeransvarige se till att personbeteckningen inte onödigt antecknas i handlingar som skrivs ut eller upprättas på basis av personregistret.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs om när regionförvaltningsverket kan besluta lämna ut uppgifter genom en teknisk anslutning eller på något annat sätt i elektronisk form. För att uppgifterna ska lämnas ut krävs det att den som begär dem ger regionförvaltningsverket en utredning om att uppgifterna skyddas på ändamålsenligt sätt. Kravet på ändamålsenligt informationsskydd gäller inte utlämnande av uppgifter som ska offentliggöras elektroniskt över det allmänna datanätet. I fråga om regionförvaltningsverket gäller emellertid enligt den gällande personuppgiftslagen och efter att den allmänna dataskyddsförordningen trätt i kraft förordningens bestämmelser om utlämnande av uppgifter och registeransvarigas skyldigheter, till den del som bestämmelserna tillämpas på myndighetsregister.

8 §. Uppdatering av uppgifter via befolkningsdatasystemet, handelsregistret och företags- och organisationsdatasystemet. Enligt paragrafens 1 mom. får regionförvaltningsverket uppdatera sina register med hjälp av befolkningsdatasystemet och granska personuppgifterna för personer som har anmälts för registrering.

Dessutom har regionförvaltningsverket med stöd av 2 mom. rätt att uppdatera registret för övervakning av penningtvätt med uppgifter ur handelsregistret samt företags- och organisationsdatasystemet. Syftet med bestämmelsen är att i enlighet med det s.k. servicekanalprojektet se till att de basuppgifter som en gång har förts in i ett myndighetsregister kan utnyttjas i andra register och att de registrerade inte behöver uppges samma uppgifter flera gånger.

6. kap. Uppgifter om verkliga förmånstagare

Med detta kapitel genomförs bestämmelserna om verkliga förmånstagare i det fjärde penningtvättsdirektivets kapitel III till den del som det är fråga om företags och andra juridiska personers skyldighet att uppdatera informationen om sina verkliga förmånstagare. Enligt direktivets artikel 30.1 ska medlemsstaterna se till att bolag och andra juridiska enheter som är registrerade på deras territorium är skyldiga att inhämta och förfoga över adekvata, korrekta och aktuella uppgifter om sitt verkliga huvudmannaskap, inbegripet uppgifter om sina förmånsintressen. Enligt direktivets kapitel III ska medlemsstaterna se till att dessa uppgifter finns i ett centralt register. Bestämmelser om fullgörande av skyldigheterna finns i företags- och organisationsdatalagen, handelsregisterlagen, föreningslagen, religionsfrihetslagen och stiftelselagen, till den del som dessa lagar inte redan innehåller bestämmelser om saken.

1 §. Tillämpningsområde. I denna paragraf föreskrivs om kapitlets tillämpningsområde. Enligt paragrafens 1 mom. ska kapitlet tillämpas på sammanlutningar som avses i handelsregisterlagen samt på föreningar, religionssamfund och stiftelser. I kapitlet föreskrivs om dessa sammanlutningars skyldighet att upprätthålla information om sina verkliga förmånstagare.

I kapitlet föreskrivs inte om registrering av uppgifter om verkliga förmånstagare, utan i stället hänvisas till handelsregisterlagen, föreningslagen, religionsfrihetslagen, och stiftelselagen. När

det gäller registreringskyldighet, registrering och avförande av uppgifter, offentlighet och uppgiftsskydd ska tillämpas de bestämmelser i dessa lagar som gäller enskilda register.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att kapitlet inte ska tillämpas på bolag som är föremål för handel på en reglerad marknad. I fråga om börsbolags aktieägare gäller flaggningsskyldigheten enligt 9 kap. 5 § i värdepappersmarknadslagen. Den nedre gränsen för flaggningsskyldigheten är fem procent av målbolagets röstetal eller det sammanlagda antalet aktier. Detta krav är betydligt strängare än 25 procent, som är en förutsättning för registrering.

2 §. Sammanslutnings skyldighet att upprätthålla information om verkliga förmånstagare. Med avvikelse från bestämmelserna i 3 kap. om sådana rapporteringsskyldiga som avses i lagförslaget och dessas skyldighet att identifiera verkliga förmånstagare, gäller enligt paragrafens 1 mom. skyldigheten att upprätthålla exakt och uppdaterad information om sina verkliga förmånstagare sådana registreringskyldiga sammanslutningar som avses i handelsregisterlagen. Detta stämmer överens med de krav som personuppgiftslagstiftningen ställer i fråga om personuppgifters exakthet och uppdatering av personuppgifter som ska behandlas. Kravet gäller dock inte enskilda näringsidkare som inte är juridiska personer. Dessutom gäller 1 mom. föreningar som är antecknade i föreningsregistret, religionssamfund som är antecknade i registret över religionssamfund och stiftelser som är införda i stiftelseregistret. I fråga om bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag som är antecknade i handelsregistret samt föreningar, religionssamfund och stiftelser motsvarar skyldigheten i praktiken de skyldigheter som redan gäller dem med stöd av lagen om bostadsaktiebolag, föreningslagen, religionsfrihetslagen och stiftelselagen, och av 1 mom. följer inga nya skyldigheter. Föreningslagen och religionsfrihetslagen samt företags- och organisationsdatalagen ska dock ändras. Paragrafens 1 mom. är således en allmän bestämmelse som gäller alla juridiska personer. Enligt 1 mom. ska dessa juridiska personer även tillhandahålla den rapporteringsskyldiga som avses i 1 kap. 1 § uppgifter om sina verkliga huvudmän, när den rapporteringsskyldiga vidtar åtgärder för kundkännedom.

I 2 mom. föreskrivs mer detaljerat om de skyldigheter som gäller sammanslutningar enligt 3 § 1 mom. och 4–6 punkten i handelsregisterlagen, med undantag för bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag enligt lagen om bostadsaktiebolag. Enligt det föreslagna 2 mom. ska sammanslutningar, utöver den allmänna skyldigheten enligt 1 mom., på basis av tillgängliga uppgifter upprätthålla exakt och uppdaterad information om sina verkliga förmånstagare enligt 1 kap. 5 § samt om grunden för och omfattningen av deras bestämmande inflytande eller ägarandelar.

Utgångspunkten är den att sammanslutningen ska utnyttja all tillgänglig information för att fastställa vem som är förmånstagare. Företagets skyldighet att aktivt inhämta information gäller sådana fall som avses i lagens 1 kap. 5 § 2 och 3 mom. En sammanslutning ska med andra ord ha kännedom om fysiska personer med en ägarandel eller röstandel som överstiger 25 procent (*direkt ägande*). Dessutom är en juridisk person skyldig att aktivt inhämta information om indirekt ägande. Skyldigheten gäller sådana fall där en juridisk person äger mer än 25 procent av aktierna eller en motsvarande andel av en juridisk person, eller då en juridisk person har en andel på mer än 25 procent av en juridisk persons röstetal, och en eller flera fysiska personer utövas bestämmande inflytande i den. En fysisk person kan anses utöva självständig beslutanderätt i en juridisk person t.ex. om den fysiska personen äger en större andel än 50 procent av ett aktiebolags aktier. Självständig beslutanderätt kan utövas av flera personer, t.ex. i ett öppet bolag som har flera bolagsmän. En sammanslutning ska också ha kännedom om den verkliga förmånstagaren, i sådana fall då en fysisk person eller en juridisk person som står under dennas bestämmande inflytande, på grund av ägandet, medlemskap eller jämförbara omständigheter har rätt att utse och entlediga en majoritet av styrelseledamöterna (*indirekt ägande*). Vid utredningen av indirekt ägande kan sammanslutningar utnyttja registrerade upp-

gifter om ägarförhållanden eller bestämmande inflytande. Om företaget inte har någon sådan verklig förmånstagare som definitionen avser eller om en verklig förmånstagare inte kan identifieras, ska som verklig förmånstagare betraktas respektive bolags styrelseledamöter, en ansvarig bolagsman eller en fysisk person i motsvarande ställning. Sådana personer ska för närvarande antecknas i handelsregistret, vilket innebär att företaget inte åläggs någon särskild kontroll- eller förteckningsskyldighet. Företaget ska dock i ett sådant fall i överensstämmelse med handelsregisterlagen meddela till handelsregistret att de i registret antecknade styrelseledamöterna m.fl. samtidigt är dess verkliga förmånstagare.

Med aktiv utredningsskyldighet avses i praktiken att ett företag eller en sammanslutning ska kontrollera en verklig förmånstagares identitet t.ex. i en situation där bestämmanderätten är baserad på ett delägaravtal som bolaget känner till eller där bestämmande inflytande utövas genom flera ägarandelar som är mindre än 25 procent, och det finns klara indikationer på detta. Dessa situationer är av en sådan karaktär att företaget eller sammanslutningen kan ha begränsade möjligheter att få kännedom om dem. Av denna anledning inskränker sig utredningsskyldigheten till omständigheter som företaget eller sammanslutningen känner till. Om ett aktiebolag t.ex. vet att ett avtal har ingåtts mellan delägare som har ett utifrån bestämmelsen betydande röstetal, ska aktiebolaget utreda hur avtalet de facto inverkar på bestämmanderätten i bolaget.

Enligt paragrafens 3 mom. ska en sammanslutnings styrelseledamöter eller en ansvarig bolagsman eller en förenings, ett religionssamfunds eller en stiftelses styrelse se till att det förs en förteckning över de verkliga förmånstagarna. Detta är nödvändigt för att säkerställa att bestämmande inflytande som utövas av fysiska personer faktiskt följs upp. Dessutom utgör förteckningen ett stöd för att skyldigheten att registrera förmånstagarna uppfylls. Uppgiften att föra förteckningen kan i allmänhet kombineras med en uppdatering av övriga ägar- eller medlemsuppgifter, exempelvis upprätthållandet av aktiebolagets förteckningar över aktier och aktieägare. För bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag, föreningar, religionssamfund och stiftelser innebär föreslagna 3 mom. i praktiken inga nya förpliktelser utöver dem som följer av gällande lagstiftning.

3 §. Skyldighet för förvaltare av utländska trustar att ha kännedom om verkliga förmånstagare. Förvaltaren av en sådan utländsk klassisk trust eller liknande juridisk konstruktion som avses i artikel 3.7 d i penningtvättsdirektivet ska i enlighet med 1 kap. 6 § inhämta och upprätthålla information om trustens verkliga förmånstagare (1 mom.). Förvaltaren ska dessutom se till att informationen hålls uppdaterad genom att anmäla ändringar till registret. En utländsk klassisk trust är en speciell form av ett sådant utländskt trustarrangemang som beskrivs ovan. En trust grundas med en viljeyttring där grundaren muntligen eller skriftligen uttrycker sin vilja att grunda en trust och med full äganderätt överföra sin egendom antingen till sig själv i egenskap av intressebevakare eller vidare till en annan intressebevakare. Även om uppgifterna om trustens verkliga förmånstagare antecknas i handelsregistret ska en utländsk trust inte i sig anses vara antecknad i registret som en näringsidkare. Uppgifterna om trusten har endast den betydelsen att de anger till vilket utländskt arrangemang de anmälda uppgifterna om verkliga förmånstagare är knutna.

4 §. Registrering av sammanslutningars verkliga förmånstagare. Enligt det fjärde penningtvättsdirektivets artikel 30.3 ska medlemsstaterna se till att uppgifterna om verkliga huvudmän återfinns i ett centralt register. Medlemsstaterna ska kräva att uppgifterna i det centrala registret är adekvata, korrekta och aktuella. Det föreslås att i lagförslagets 6 kap. för tydlighetens skull tas in hänvisningar till handelsregisterlagen, föreningslagen, stiftelselagen samt företags- och organisationsdatalagen, där det föreskrivs om registrering av uppgifter om personer som ska betraktas som verkliga förmånstagare. På motsvarande sätt görs en sådan ändring i handelsregisterlagen att uppgifter om verkliga förmånstagare ska införas i handelsregistret. Upp-

gifterna om förmånstagare ska registreras i PRS:s handels-, förenings- och stiftelseregister samt i registret över religionssamfund. Direktivets krav på ett centralt register uppfylls genom att föreningsregistret och registret över religionssamfund blir stamregister i företags- och organisationsdatasystemet, vilket innebär att anmälningar till de olika stamregistren ska göras i enlighet med företags- och organisationsdatalagen och att kunderna dessutom genom det centrala företags- och organisationsdatasystemet ska kunna se uppgifter i olika stamregister. Detta förutsätter att det görs ändringar i företags- och organisationsdatalagen.

I paragrafens *1 mom.* hänvisas till handelsregisterlagen där det föreskrivs hur verkliga förmånstagare i företag enligt 3 § 1 mom. 1 och 4—6 punkten i handelsregisterlagen samt verkliga förmånstagare i utländska truster ska registreras i handelsregistret. Anmälningsskyldigheten gäller inte enskilda näringsidkare som inte är juridiska personer och inte heller företag som är föremål för handel på en reglerad marknad. Definitionen av begreppet registreringskyldig innefattar sålunda organisationsformer som i Finland betraktas som juridiska personer. I paragrafens *1 mom.* hänvisas till handelsregisterlagen också i fråga om registrering av verkliga förmånstagare för truster.

Enligt paragrafens *2 mom.* föreskrivs i föreningslagen om registrering av styrelsemedlemmar och enligt *3 mom.* föreskrivs i religionsfrihetslagen om registrering av religionssamfunds styrelsemedlemmar. Enligt *4 mom.* föreskrivs i stiftelselagen om registrering av stiftelsers styrelse- och förvaltningsrådsledamöter.

Uppgifterna enligt paragrafens 1—4 mom. ska registreras före den 30 juni 2019 (*5 mom.*).

7 kap. Tillsyn

Enligt artikel 58.4 i det fjärde penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna se till att de behöriga myndigheterna har alla de tillsyns- och undersökningsbefogenheter som de behöver för att kunna fullgöra sitt uppdrag. De behöriga myndigheterna kan enligt artikel 58.5 utöva sina befogenheter att påföra administrativa sanktioner och föreskriva åtgärder direkt med stöd av nationell rätt, i samarbete med andra myndigheter, på eget ansvar genom delegering till sådana andra myndigheter eller genom hänvändelse till de behöriga rättsliga myndigheterna. Myndighetsbefogenheterna enligt den gällande lagen motsvarar inte de uppgifter och befogenheter som föreskrivs i det fjärde penningtvättsdirektivet och därför föreslås att i kapitlet tas in bestämmelse om flera nya befogenheter för tillsynsmyndigheterna och delvis också för advokatföreningen.

1 §. *Tillsynsmyndigheter och anmälan till centralen för utredning av penningtvätt.* I paragrafens *1 mom.* föreskrivs om de myndigheter som utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag samt bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Liksom enligt den gällande lagen ska tillsynsuppgiften åläggas Finansinspektionen, Polisstyrelsen, PRS och regionförvaltningsverket. I paragrafens *2 mom.* föreskrivs om advokatföreningens myndighetsuppgift att utöva tillsyn över advokaterna.

I enlighet med 31 § 4 mom. i den gällande lagen föreskrivs i *3 mom.* att tillsynsmyndigheterna och advokatföreningen, börserna och centralinstitutet för sammanslutningen ska underrätta centralen för penningtvätt om de på basis av omständigheter som kommer fram i samband med tillsynen eller annars vid skötseln av sina uppgifter observerar en tvivelaktig transaktion eller misstänker finansiering av terrorism eller straffbart försök till detta. Det föreslås att till momentet Energimyndigheten, som enligt artikel 98 i registerförordningen ska samarbeta med de behöriga myndigheter som avses i förordningen i syfte att förhindra och bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Enligt artikel 2 i den nämnda förordningen ska den nationella

administratören, samt dess verksamhetsledare och anställda, samarbeta fullt ut med finansunderrättelseenheten genom att snarast

a) på eget initiativ informera finansunderrättelseenheten när de känner till, misstänker eller har rimliga skäl att misstänka att det förekommer, har förekommit, eller gjorts till försök till penningtvätt, finansiering av terrorism eller brottsliga handlingar,

b) på begäran ge finansunderrättelseenheten all nödvändig information enligt de förfaranden som inrättats genom tillämplig lagstiftning.

Med avvikelse från gällande lag ska Polisstyrelsen utöver sådana penningsspelssammanslutningar som avses i 1 kap. 2 § 1 mom. 7 punkten övervaka också sådana näringsidkare och sammanslutningar som avses i 1 kap. 2 § 2 mom. och som förmedlar deltagaranmälningar och -avgifter i anslutning till penningsspel.

Med avvikelse från gällande lag föreskrivs i den föreslagna lagen inte om Ålands landskapsregerings tillsynsuppgift när det gäller penningsspel. Utgångspunkten är den att behörigheten när det gäller tillsyn över efterlevnaden av förpliktelseerna enligt det första lagförslaget tillkommer riket, med beaktande av de synpunkter som framförs i Ålandsdelegationens utlåtande (Nr 15/16, 13.7.2016). Avsikten är emellertid att genom en sådan överenskommelseförordning som avses i självstyrelselagens 32 § överföra behörigheten på landskapsregeringen. Avsikten är vidare att utöver penningsspelssammanslutningar samt deltagaranmälningar och -avgifter beakta också tillsynen över fastighetsmäklare som är verksamma på Åland. Det anses vara ändamålsenligt att överföra tillsynen över dessa två kategorier av anmälningsskyldiga på landskapsregeringen, med beaktande av att tillsynen över dem redan i andra avseenden hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Riket ska dock fortfarande ha behörighet att påföra administrativa påföljder.

2 §. Rätt att få uppgifter av rapporteringsskyldiga. De rapporteringsskyldiga ska enligt paragrafens 1 mom. på begäran lämna tillsynsmyndigheten och advokatföreningen de uppgifter och utredningar som är nödvändig för skötsel av uppgifter som avses i denna lag eller i bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Uppgifterna och utredningarna ska lämnas utan ogrundat dröjsmål. Enligt paragrafens 2 mom. ska näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar deltagaranmälningar och -avgifter på motsvarande sätt på begäran av Polisstyrelsen avgiftsfritt ge dessa uppgifter för tillsynen. Detta har betydelse i synnerhet då tillsynsmyndigheten i fråga om sammanhängande betalningar bedömer huruvida identifieringsskyldigheten och rapporteringsskyldigheten har iakttagits.

3 §. Inspektionsrätt. I den föreslagna paragrafens 1 mom. föreskrivs om tillsynsmyndighetens och advokatföreningens rätt att på rapporteringsskyldigas andra driftställen än utrymmen som används för boende av permanent natur granska handlingar, upptagningar och datasystem som gäller dessas verksamhet och förvaltning. Inspektion på plats är ett väsentligt element när det gäller förhindrande och bekämpande av penningtvätt och finansiering av terrorism. Denna befogenhet föreslås emellertid bli begränsad på så sätt att den gäller endast tillsynsuppgifter som avses i denna lag eller i bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Rapporteringsskyldiga får inte ta ut avgifter för handlingar och upptagningar som tillsynsmyndigheterna och advokatföreningen behöver.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att Polisstyrelsen har rätt att utföra en inspektion som är nödvändig för tillsynen också i utrymmen som innehåller av näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar deltagaranmälningar och -avgifter i anslutning till penningsspel. Polisstyrelsen har enligt den gällande lagen inte sådan rätt, men med beaktande av det första lagförslagets nya bestämmelser om tillsyn och administrativa påföljder anses inspektionsrätten vara nöd-

vändig för att säkerställa en effektiv övervakning både av penningspelssammanslutningar och av verksamhet som de lagt ut på ombud. Polisstyrelsen ska ha möjlighet att genom inspektion av en näringsidkares eller sammanslutnings utrymmen utreda t.ex. om åtgärder för kundidentifiering eventuellt har försumrats när det är fråga om sammanhängande spelrelaterade betalningar. Om försummelsen inte är obetydlig har den behöriga tillsynsmyndigheten enligt 7 kap. 7 § möjlighet att vid vite ålägga näringsidkaren eller sammanslutningen att uppfylla sin skyldighet. Inspektionen ska avse enbart näringsidkarens eller sammanslutningens verksamhet när det gäller skyldigheten att enligt penningtvättslagen identifiera kunder och rapportera tvivelaktiga transaktioner. Det övergripande ansvaret för att skyldigheterna fullgörs vilar på penningspelssammanslutningen, vilket innebär att den behöriga tillsynsmyndigheten också kan bedöma om delegeringen av identifieringsåtgärderna har gjorts på rätt sätt. I fråga om eventuella förordnanden om administrativa påföljder ska det bedömas om och i vilken utsträckning penningspelssammanslutningen är ansvarig för försummelsen.

Paragrafens 3 mom. gäller tillsynsmyndigheters rätt att inspektera hemfridskyddade utrymmen, med undantag av Patent- och registerstyrelsen samt hemfridskyddade utrymmen för de rapporteringsskyldiga som avses i 1 kap. 2 § 2 mom. Det föreslås i enlighet med grundlagsutskottets vedertagna tolkningspraxis att inspektionsrätten enligt bestämmelsen ska begränsas till situationer där myndigheten misstänker en sådan överträdelse som avses i denna lags 8 kap., där det föreskrivs om påföljdsavgift eller ett sådant brott som avses i strafflagens 32 kap. 6—10 §.

Exempelvis betaltjänster och i synnerhet penningförmedling är förenade med en förhöjd risk för penningtvätt och finansiering av terrorism, eftersom det är möjligt att överföra medel också utanför det traditionella betalningssystemet så att de styrs till tredjeländer. Om Finansinspektionen inte kommer åt att granska betalningssystemen kommer dess möjligheter till förhandstillsyn att minska märkbart.

Bestämmelsen har betydelse också med avseende på förordningen om information om betalaren. För att Finland ska kunna tillämpa effektiva, proportionerliga och varnande påföljder och åtgärder för genomförandet av förordningen om information om betalaren bör Finansinspektionen ha tillgång till handlingar som innehas av betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och utgivare av elektroniska pengar samt personer som avses i 7 och 7 a § i lagen om betalningsinstitut. I detaljmotiveringens kapitel 2.2 ges en närmare beskrivning av förhållandet mellan den föreslagna bestämmelsen och det grundlagsenliga skyddet för privatlivet. Dessutom kan Finansinspektionen utöva sina befogenheter enligt lagen om Finansinspektionen.

Grundlagsutskottet har i fråga om inspektioner i företags utrymmen ansett att det förfarande som enligt förvaltningslagens 39 § ska iaktas vid inspektion i anslutning till behandling av förvaltningsärenden, i förening med rättsprinciperna inom förvaltningen enligt förvaltningslagens 6 §, uppfyller kraven på lagstiftning om genomförande av inspektioner. Av denna anledning föreslås i 3 mom. en hänvisning till förvaltningslagens 39 §.

I den informativa bestämmelsen i paragrafens 4 mom. hänvisas till polislagens bestämmelse om skyldighet att lämna handräckning.

4 §. Begränsning av rapporteringsskyldigas koncessionsenliga verksamhet och återkallande av koncessionen. I denna informativa bestämmelse konstateras att det i speciallagstiftning föreskrivs om begränsning av n rapporteringsskyldigas koncessionsenliga verksamhet och återkallande av koncessionen. Den behöriga tillsynsmyndighetens rätt att begränsa en rapporteringsskyldigs verksamhet eller återkalla koncessionen är baserad på artikel 59.2 c i det fjärde penningtvättsdirektivet.

5 §. Begränsning av ledningens verksamhet för viss tid. I det fjärde penningtvättsdirektivets artikel 59.2 d föreskrivs att i de behöriga myndigheternas administrativa åtgärder ska ingå ett tillfälligt förbud. Den behöriga tillsynsmyndigheten kan förbjuda en person att sköta uppgifter inom ledningen eller att i övrigt höra till den högsta ledningen, om han eller hon i fråga vid skötseln av sina uppgifter har visat uppenbar oskicklighet eller oförsiktighet och om det är uppenbart att detta allvarligt kan äventyra de mål för tillsynen som anges i lagen. En förutsättning för att ledningens verksamhet ska kunna begränsas för viss tid är enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis att personen tidigare har fått en rättelseuppmaning, anmärkning eller varning som inte har lett till att allvarliga och väsentliga brister i verksamheten har rättats till. En förutsättning är dessutom att oskickligheten eller oförsiktigheten allvarligt kan äventyra de mål för tillsynen som anges i denna lag.

Tillsynsmyndigheten kan enligt paragrafens *1 mom.* för högst fem år förbjuda en person att vara ledamot eller ersättare i styrelsen eller verkställande direktör eller dennas ställföreträdare hos en rapporteringsskyldig eller att i övrigt höra till den högsta ledningen. Förbudet kan också leda till att personen avförs från andra register som gäller företagets verksamhet. I speciallagstiftning om rapporteringsskyldigas verksamhet finns eventuellt motsvarande bestämmelser om begränsning av ledningens verksamhet för viss tid. Syftet med denna paragraf är att begränsa ledningens verksamhet vid överträdelse av villkor som föreskrivs i denna lag. Ledningens verksamhet kan eventuellt samtidigt innebära överträdelse av flera lagar och det kan också finnas förutsättningar för begränsning av verksamheten med stöd av flera lagrum. Personen i fråga kan dessutom meddelas näringsförbud på det sätt som närmare föreskrivs i lagen om näringsförbud. Enligt paragrafens *2 mom.* en vidare förutsättning för att utfärda ett förbud är att den som avses i *1 mom.* tidigare har fått en rättelseuppmaning, anmärkning eller varning som inte har lett till att allvarliga och väsentliga brister i verksamheten har rättats till.

I paragrafens *3 mom.* hänvisas till lagen om Finansinspektionen där det föreskrivs om Finansinspektionens rätt att begränsa ledningens verksamhet i sammanslutningar som står under dess tillsyn. I fråga om andra rapporteringsskyldiga som står under Finansinspektionens tillsyn än auktoriserade tillsynsobjekt och vissa andra tillsynsobjekt kan *1* och *2 mom.* tillämpas.

6 §. Verkställighetsförbud och rättelseuppmaning. I paragrafens *1 mom.* föreskrivs om tillsynsmyndighetens rätt att förbjuda verkställigheten av rapporteringsskyldigas beslut. En förutsättning för ett sådant förbud är att beslutet, åtgärden eller förfarandet strider mot de bestämmelser i denna lag som förpliktar de rapporteringsskyldiga eller mot bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av denna lag, mot koncessionsvillkor eller stadgar som gäller en rapporteringsskyldigs verksamhet. För alla rapporteringsskyldiga gäller inte nödvändigtvis särskilda regler om verksamheten. Sådana gäller t.ex. på finansmarknaden. Tillsynsmyndigheten ska ge den rapporteringsskyldiga tillfälle att inom skälig tid rätta sitt förfarande.

Paragrafens *2 mom.* gäller situationer där en rapporteringsskyldig har verkställt ett beslut eller genomfört andra åtgärder före ett verkställighetsförbud har utfärdats eller trots ett verkställighetsförbud. Tillsynsmyndigheten kan då sätta ut en skälig tid för avhjälpande av situationen. Om den rapporteringsskyldiga inte iakttar tillsynsmyndighetens verkställighetsförbud eller rättelseuppmaning, kan myndigheten vidta andra åtgärder som föreskrivs i denna lag, exempelvis förelägga vite. Bestämmelsen är baserad på artikel 59.2 d i det fjärde penningtvättsdirektivet.

7 §. Vite. I denna paragrafs *1 mom.* föreskrivs om tillsynsmyndighetens rätt att förelägga vite.

I paragrafens *2 mom.* föreskrivs att vite kan föreläggas också de näringsidkare och sammanslutningar som i anslutning till penningsspel förmedlar delatagaranmälningar och -avgifter, som avses i 1 kap. 2 § 2 mom., om lagens 3 och 4 kap. tillämpas på dem. Med bestämmelsen förtydligas tillsynsmyndighetens befogenheter i förhållande till dessa nya tillsynsobjekt.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs om förbud mot s.k. självinkriminering. En fysisk persons informationsskyldighet får inte förenas med vite när det finns anledning att misstänka denna för brott och informationen har samband med ett ärende som brottsmisstanken hänför sig till. En fysisk person får inte heller föreläggas vite då han eller hon är ansvarig bolagsman i ett personbolag.

I högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD:2015:53 bedömdes ett kommanditbolags ansvariga bolagsmans ställning i samband med ett straffrättsligt förfarande mot bolaget och ett skatteförhöjningsförfarande. Det straffrättsliga förfarandet och skatteförhöjningsförfarandet gällde samma fakta i fråga om kommanditbolagets försäljning av alkohol och öl för privatbruk. Förfarandena hänförde sig till samma räkenskapsperioder och avsåg även samma person, dvs. en ansvarig bolagsman, med beaktande av att de nämnda skatteförhöjningarna för kommanditbolaget skatteåren 2003 och 2004 påfördes den ansvariga bolagsmannen personligen. Enligt högsta förvaltningsdomstolens avgörande skulle de skatteförhöjningar som påförts kommanditbolaget för skatteåren 2003 och 2004 med stöd av *ne bis in idem*-principen avlyftas till dessa delar, eftersom brottmålet mot den ansvariga huvudmannen slutgiltigt hade avgjorts i ett tidigare skede.

Enligt paragrafens 4 mom. finns bestämmelser om föreläggande och utdömande av vite till övriga delar i viteslagen (1113/1990). På vite som förelagts av Finansinspektionen ska dock lagen om Finansinspektionen tillämpas.

8 §. Förfarandet vid rapportering om misstankar om överträdelser hos en rapporteringsskyldig. I det fjärde penningtvättsdirektivets artikel 61 föreskrivs om *whistle blowing*, dvs. om tips- eller rapporteringssystem. Den som är rapporteringsskyldig ska skapa ett system som gör det möjligt att tipsa eller rapportera överträdelser av direktivets bestämmelser om genomförandet både till tillsynsmyndigheten och internt inom den rapporteringsskyldiga. Enligt artikel 61.3 ska medlemsstaterna kräva att ansvariga enheter inrättar lämpliga rutiner, så att deras anställda eller personer i jämförbar ställning kan rapportera överträdelser internt genom en särskild, självständig och anonym kanal som står i proportion till den berörda ansvariga enhetens typ och storlek. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om detta. Både anmälares och den anmälda personens personuppgifter ska hemlighållas. Enligt bestämmelsen förutsätts det dock inte att anmälan ska kunna göras anonymt. I exceptionella situationer behöver en rapporteringsskyldig inte organisera ett tips- eller rapporteringssystem, om det är motiverat med tanke på den rapporteringsskyldigas bedömning av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen kan t.ex. ge sådana anvisningar att rapporteringsskyldiga som är verksamma inom en viss bransch och har färre än fem anställda inte behöver grunda en sådan oberoende kanal som avses i denna paragraf, om också riskbedömningen talar för att undantag ska beviljas. Den behöriga tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen ska fatta ett beslut om beviljande av undantag. Då ska som tips- eller rapporteringssystem för en rapporteringsskyldig som beviljats undantag fungera den behöriga tillsynsmyndighetens eller advokatföreningens system enligt 10 §.

Om det någon annanstans, exempelvis i en lag som gäller kreditinstituts eller värdepappersföretags verksamhet, föreskrivs om motsvarande system, kan den rapporteringsskyldiga sammanställa uppgifterna i ett enda system. I bestämmelserna uppställs inga gränser för oberoende rapporteringskanaler. Rapporterna kunde sålunda, beroende på misstanken och den person som rapporten avser, riktas exempelvis till en chef, den interna kontrollen, den som ansvarar för tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna, den juridiska avdelningen, den operativa ledningen eller till styrelsens revisionsutskott, om den rapporteringsskyldiga har ett sådant. I den rapporteringsskyldigas interna anvisningar kan regleras t.ex. den rapporterade och den rapporterade personens rättigheter och skyldigheter, anmälningarnas innehåll, förfaranden

som ska iakttas vid behandlingen och undersökningen av anmälningar och eventuella andra åtgärder.

I det fjärde penningtvättsdirektivets artikel 61.2 föreskrivs om förutsättningarna för tips- och anmälningssystem. Enligt artikel 61.2 a ska systemet omfatta särskilda förfaranden för mottagande av rapporter om överträdelser och uppföljning av dem. Enligt artikel 61.2 b ska systemet omfatta tillbörligt skydd för anställda eller personer i jämförbar ställning som ansvariga enheter som anmäler överträdelser begångna inom den ansvariga enheten. Dessutom ska systemet omfatta tillbörligt skydd för den tilltalade personen samt skydd av personuppgifter avseende både den person som rapporterar en överträdelse och den fysiska person som påstås bära ansvaret för den, i enlighet med principerna i personuppgiftsdirektivet. Systemet ska omfatta tydliga regler som under alla omständigheter ser till att konfidentialiteten för den person som anmäler överträdelser begångna inom den ansvariga enheten garanteras, såvida inte offentlighetskrävs i enlighet med nationell rätt i samband med ytterligare utredningar eller efterföljande rättsliga förfaranden.

För att systemet ska kunna upprätthållas måste de rapporteringsskyldiga vid behandlingen av personuppgifter iakttä också personuppgiftslagen. De rapporteringsskyldiga är registeransvariga som avses i personuppgiftslagen. I registret ska enligt förslaget föras in sådana uppgifter om misstänkta överträdelser av denna lags bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den som anmäls av den rapporteringsskyldigas anställda eller andra personer. Uppgifterna kan användas för den rapporteringsskyldigas interna utredningar om eventuella missbruk. Vid behov kan uppgifterna i fråga utnyttjas också genom att de överläts exempelvis till tillsynsmyndigheten eller polisen för att dessa ska kunna sköta sina lagstadgade uppgifter. I registret förs i enlighet med personuppgiftslagen in endast uppgifter som behövs för utredning av misstankar om missbruk. I samband med behandlingen är det skäl att kontrollera uppgifternas riktighet.

Den som rapporterar en misstanke behöver inte framföra särskilda bevis till stöd för denna — det räcker med en motiverad misstanke. När det är fråga om uppenbart ogrundade anmälningar som gjorts i syfte att skada kan arbetsgivaren ingripa t.ex. med stöd av 18 och 28 § i arbetarskyddslagen (738/2002) där det föreskrivs om trakasserier och osakligt bemötande. I extremfall kan det också bli fråga om att tillämpa t.ex. strafflagens 24 kap. 9 § om årekränkning. I sådana fall kan den rapporterade personens identitet också utredas vid behov, om den rapporteringsskyldigas system är baserat på anonymitet.

Enligt bestämmelsen är arbetsgivaren inte uttryckligen skyldig att rapportera misstankar eller iakttagelser om överträdelser till tillsynsmyndigheten. En rapporteringsskyldig kan emellertid på grundval av annan lagstiftning vara skyldig att rapportera överträdelser till tillsynsmyndigheten.

I paragrafens 2 *mom.* föreskrivs hur länge informationen ska bevaras. Informationen ska avföras fem år efter rapporteringen om den inte fortfarande behövs av sådana särskilda skäl som nämns i momentet. Behovet av längre bevarandetid ska emellertid granskas senast tre år efter den senaste granskningen. En anteckning ska göras om granskningen.

En registrerad person som en rapport avser har inte rätt till insyn i uppgifterna som avses i 1 och 2 *mom.*, om utlämnande av uppgifterna skulle försvåra utredningen av brott eller missbruk (3 *mom.*). Dataombudsmannen kan på begäran av den registrerade granska att uppgifterna om den registrerade är lagenliga. Den registrerades rätt till insyn begränsas eftersom insynsrätten på det sätt som avses i personuppgiftslagens 27 § kunde försvåra förebyggande eller utredning av brott. Den registrerades rätt till insyn kunde dessutom försvåra förebyggande eller utredning av andra med straffrättsliga gärningar jämförbara missbruk, vilket innebär att

en sådan allmän inskränkning i rätten till insyn som avses i personuppgiftslagens 27 § inte är tillräcklig.

En rapporteringsskyldig ska enligt 4 mom. vidta lämpliga och tillräckliga åtgärder för att skydda dem som rapporterar. Sådana åtgärder skulle vara exempelvis skyddandet av personuppgifter och förhindrandet av diskriminerande åtgärder.

9 §. *System för mottagande av anmälan om misstanke om överträdelser.* I denna paragraf föreskrivs att tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska ha ett system för mottagande av rapporter om misstankar om överträdelser. Enligt artikel 61 i det fjärde penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna se till att de behöriga myndigheterna etablerar effektiva och tillförlitliga mekanismer för att uppmuntra rapportering till de behöriga myndigheterna om potentiella eller faktiska överträdelser av de nationella bestämmelser varigenom detta direktiv införlivas.

Enligt paragrafens 1 mom. ska tillsynsmyndigheten och advokatföreningen upprätthålla ett system för rapporter om misstanke om överträdelser. Tillsynsmyndigheterna och advokatföreningen kan själva bedöma hur de på ett ändamålsenligt sätt kan ta emot rapporter. Personuppgifterna om dem som rapporterar och om dem som rapporteras ska enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) vara sekretessbelagda. Tillsynsmyndigheterna och advokatföreningen ska se till att endast de har tillgång till en rapporterande persons personuppgifter som uttryckligen behöver dem för sina tjänsteåligganden.

Tillsynsmyndigheterna och advokatföreningen är sådana registeransvariga som avses i personuppgiftslagen. I registren förs in sådana uppgifter om överträdelser av denna lag eller av bestämmelser som utfärdats med stöd av den som är nödvändiga för utredning av misstankar om missbruk. Uppgifternas riktighet ska om möjligt kontrolleras då det används.

Tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska enligt 2 mom. i fem år bevara nödvändig information om de rapporter som avses i 1 mom. Informationen ska avföras fem år efter rapporteringen. Av sådana särskilda skäl som nämns i momentet kan informationen emellertid bevaras en längre tid. Om det finns särskilda skäl för att bevara informationen ska tillsynsmyndigheten granska behovet senast tre år efter den senaste granskningen. Tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska anteckna granskningen. Information som visat sig vara oriktig eller onödig ska emellertid så snart som möjligt avföras från registret.

En registrerad person som en rapport avser har enligt 3 mom. inte rätt till insyn i information som avses i denna paragraf, om utlämnande av informationen skulle försvåra utredningen av brott eller missbruk. Dataombudsmannen kan emellertid på begäran av en registrerad granska att uppgifterna om den registrerade är lagenliga. Den registrerades insyns rätt begränsas eftersom den på det sätt som avses i personuppgiftslagens 27 § kan försvåra förebyggande eller utredning av brott. Den registrerades insyns rätt kan dessutom försvåra förebyggande eller utredning av andra missbruk som är jämförbara med straffrättsliga gärningar, vilket innebär att den allmänna inskränkning i rätten till insyn som avses i personuppgiftslagens 27 § inte är tillräcklig.

På systemet som upprätthålls av Finansinspektionen ska enligt förslaget tillämpas 71 a § i lagen om Finansinspektionen (4 mom.).

8 kap. Administrativa påföljder

De nya bestämmelserna om administrativa påföljder är baserade på artiklarna 58—62 i det fjärde penningtvättsdirektivet och på artiklarna 17—21 i förordningen om information om betalaren. Administrativa påföljder är ordningsavgift, offentlig varning och påföljdsavgift som

det föreskrivs om i 8 kap. Brott mot kraven på kundkontroll enligt 40 §, registreringsförseelse enligt 41 § och rapporteringsförseelse som gäller penningtvätt enligt 42 § i den gällande lagen ska dekriminaliseras i samband med att den gällande lagen upphävs.

1 §. Ordningsavgift. Enligt den föreslagna paragrafens *1 mom.* ska tillsynsmyndigheten ålägga ett tillsynsobjekt att betala ordningsavgift om det uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar eller bryter mot skyldigheten till kundkontroll och kundidentifiering eller skyldigheten att bevara uppgifterna om kundkontroll (1-9 punkten), skyldigheten att anmäla tvivelaktiga transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt (10 punkten), skyldigheten att ansöka om registrering i regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt (11 punkten), skyldigheten att ha rutiner för rapportering av misstankar om överträdelser (12 punkten) eller skyldigheten att ordna utbildning och skydd för anställda och att utarbeta anvisningar (13 punkten). Ordningsavgift kan påföras både fysiska och juridiska personer. Ordningsavgift kan emellertid inte påföras näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar deltagaranmälningar och avgifter i anslutning till penningspel.

Om en tillhandahållare av betaltjänster försummar eller bryter mot artikel 18 i förordningen om information om betalaren kan Finansinspektionen i egenskap av tillsynsmyndighet påföra tillhandahållaren en ordningsavgift med stöd av *2 mom.* Tillsynsmyndigheten kan avstå från att påföra ordningsavgift på de grunder som nämns i 6 § i detta kapitel.

Tillsynsmyndigheten ska bedöma överträdelserna eller försummelsen som en helhet, med beaktande av förfarandets art, omfattning och varaktighet. För juridiska personer är ordningsavgiften enligt *3 mom.* minst 5 000 och högst 100 000 euro. För fysiska personer är ordningsavgiften minst 500 och högst 10 000 euro.

I paragrafens *4 mom.* föreskrivs att ordningsavgifter ska betalas till staten.

Om tillsynsmyndigheten gör bedömningen att ett ärende som helhet betraktat ger anledning till strängare åtgärder kan ordningsavgift enligt *5 mom.* inte påföras. Vid bedömningen av om en överträdelse är särskilt klandervärd ska de grunder gällande ordningsavgiftens storlek beaktas som nämns i paragrafens *3 mom.* Det är fråga om en helhetsbedömning där man utöver förfarandets skadlighet eller upprepning dessutom kan beakta i hur hög grad överträdelserna kan tillräknas gärningsmannen, den eventuella vinningen av förfarandet och andra omständigheter i anslutning till överträdelserna eller försummelsen.

Advokatföreningen ska enligt *6 mom.* göra en framställning till regionförvaltningsverket om påförande av ordningsavgift. Regionförvaltningsverket övervakar med stöd av 1 kap. 2 § 13 punkten andra tillhandahållare av rättsliga tjänster än advokater och verket är den tillsynsmyndighet som har den bästa förtroendet med övervakning av branschen. Advokatföreningen ska göra framställningen med beaktande av förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen samt höra parterna före framställningen till regionförvaltningsverket.

2 §. Offentlig varning. I paragrafens *1 mom.* föreskrivs att tillsynsmyndigheten ska meddela en rapporteringsskyldig en offentlig varning om denna uppsåtligen eller av oaktsamhet handlar i strid med denna lag eller andra bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den än de som gäller ordningsavgift eller påföljdsavgift. En offentlig varning skiljer sig som administrativ påföljd från en ordningsavgift men den kan inte kategoriskt anses vara en strängare påföljd än en ordningsavgift. För sådana överträdelser och försummelser som inte uppfyller rekvisiten för ordningsavgift kan påföras offentlig varning. Då det i denna proposition med vissa undantag föreslås att alla administrativa påföljder ska offentliggöras, är en ordningsavgift inte bara klandervärd i offentligheten utan dessutom är den en ekonomisk påföljd vilket innebär att den de facto är en strängare påföljd än en offentlig varning. En fysisk person kan

påföras en offentlig varning om han eller hon handlar i strid med bestämmelser eller föreskrifter som är personligen förpliktande.

Enligt paragrafens 2 *mom.* kan en offentlig varning meddelas under förutsättning att ärendet som helhet betraktat inte ger anledning till strängare åtgärder.

Då en helhetsbedömning av de administrativa påföljderna, dvs. ordningsavgift, offentlig varning och påföljdsavgift, visar att det råder ett nära samband mellan dem och eftersom påförande av administrativa påföljder innebär utövande av avsevärd offentlig makt, föreslås i 3 *mom.* att advokatföreningen ska göra en framställning till regionförvaltningsverket om meddelande av offentlig varning.

3 §. Påföljdsavgift. Påföljdsavgift är en självständig påföljd. Ett förfarande ska anses vara fortgående om tillsynsmyndigheten samtidigt får kännedom om flera gärningar innan en påföljd har påförts för dem. Påföljdsavgift kan påföras både fysiska och juridiska personer dock med beaktande av vad som föreskrivs i 5 *mom.* Påföljdsavgift kan emellertid inte påföras näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar deltagaranmälningar och -avgifter i anslutning till penningspel.

Enligt paragrafens 1 *mom.* kan tillsynsmyndigheten påföra ett tillsynsobjekt påföljdsavgift om det uppsåtligt eller av oaksamhet allvarligt, upprepade gånger eller systematiskt försummar eller bryter mot skyldigheten till kundkontroll och kundidentifiering eller skyldigheten att bevara uppgifterna om kundkontroll (1—9 punkten), skyldigheten att anmäla tvivelaktiga transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt (10 punkten), skyldigheten att ha rutiner för rapportering av misstankar om överträdelser (11 punkten) eller skyldigheten att ordna utbildning och skydd för anställda och att utarbeta anvisningar (12 punkten).

Dessutom kan Finansinspektionen med stöd av 2 *mom.* påföra betaltjänstleverantören påföljdsavgift enligt artikel 18 i förordningen om information om betalaren. När Finansinspektionen påför påföljder ska den beakta vad som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 260/2012 om antagande av tekniska och affärsmässiga krav för betalningar och autogireringar i euro och om ändring av förordning (EG) nr 924/2009, nedan SEPA-förordningen. I SEPA-förordningen föreskrivs bl.a. om information som ska förmedlas i samband med betalningar och autogireringar. En rapporteringsskyldig kan eventuellt i ett enskilt fall bryta både mot förordningen om information om betalaren och mot SEPA-förordningen, som delvis kan överlappa varandra. I betaltjänstlagens 85 a § föreskrivs om bötesstraff för överträdelse av vissa bestämmelser i SEPA-förordningen. Finansinspektionen övervakar i fråga om sina tillsynsobjekt efterlevnaden av betaltjänstlagen. Finansinspektionen ska särskilt uppmärksamma förbudet mot dubbel straffbarhet.

Tillsynsmyndigheten kan enligt 3 *mom.* inte påföra en fysisk person påföljdsavgift för en gärning eller försummelse som enligt lag är straffbar. Exempelvis rekvisiten för penningtvätt av oaksamhet kan enligt strafflagens 32 kap. 9 § bli uppfyllt då en tvivelaktig transaktion inte har rapporterats till centralen för utredning av penningtvätt. Tillsynsmyndigheten kan dock påföra en påföljdsavgift och avstå från att anmäla ärendet till förundersökningsmyndigheten, om gärningen eller försummelsen med hänsyn till dess menlighet, gärningsmannens skuld sådana den framgår av gärningen, den vinning som erhållits och övriga omständigheter i anslutning till gärningen eller försummelsen som helhet betraktad anses vara ringa. Denna undantagsmöjlighet motsvarar i stort sett skattelagstiftningens bestämmelser om skattebrott. Bestämmelsen kommer endast i undantagsfall att tillämpas på enskilda fall. Syftet med bestämmelsen är att undvika att domstolsförfarande inleds i ärenden som på ett mera kostnadseffektivt sätt kan avgöras i en administrativ process, dock utan att kränka den persons rättssäkerhet som är föremål för påföljden.

Tillsynsmyndigheterna ska samarbeta med övriga tillsynsmyndigheter, polisen och centralen för utredning av penningtvätt för att samma gärning inte i strid med *ne bis in idem*-principen (samma sak får inte prövas två gånger) samtidigt ska undersökas hos flera myndigheter. Samarbetsbehovet ska prövas från fall till fall.

Advokatföreningen ska enligt 4 *mom.* göra en framställning till regionförvaltningsverket om påförande av påföljdsavgift.

I paragrafens 5 *mom.* föreskrivs att påföljdsavgift, utöver eller i stället för en påföljdsavgift som påförs en juridisk person, kan påföras en sådan person i den juridiska personens ledning som har åsidosatt sina förpliktelser genom en gärning eller försummelse som avses i denna paragraf. En förutsättning för att personen i fråga ska påföras påföljdsavgift är att han eller hon på ett betydande sätt har bidragit till gärningen eller försummelsen.

Enligt artikel 60.5 i det fjärde penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna se till att juridiska personer kan ställas till svars för överträdelser som avses i artikel 59.1 och som begås till deras förmån av någon som agerar antingen enskilt eller som en del av den juridiska personens organisation och som har en ledande ställning i denna, grundad på: a) befogenhet att företräda den juridiska personen, b) befogenhet att besluta för den juridiska personens räkning, eller c) befogenhet att utöva kontroll inom den juridiska personen. Om skyldigheter gäller juridiska personer i händelse av överträdelse av de nationella bestämmelser varigenom detta direktiv införlivas, ska medlemsstaterna enligt direktivets artikel 58.3 se till att sanktioner och åtgärder kan tillämpas på ledningen och andra fysiska personer som enligt nationell rätt bär ansvar för överträdelser.

Genom bestämmelsen genomförs också artikel 20 i förordningen om information om betalaren.

4 §. *Storleken på påföljdsavgiften för kreditinstitut och finansiella institut.* Påföljdsavgiftens belopp enligt 1 *mom.* baseras på en samlad bedömning. Vid bedömningen av beloppet ska hänsyn tas till förfarandets art, omfattning och varaktighet samt gärningsmannens ekonomiska ställning. Dessutom ska vid bedömningen tas hänsyn till den vinning som erhållits eller den skada som orsakats genom förfarandet, om vinningen eller skadan kan bestämmas, gärningsmannens samarbete med Finansinspektionen för att utreda ärendet, gärningsmannens tidigare överträdelser och försummelse i fråga om bestämmelserna om finansmarknaden samt förfarandets eventuella konsekvenser för det finansiella systemets stabilitet.

När de behöriga myndigheterna fastställer typen av och nivån på administrativa sanktioner eller åtgärder, ska medlemsstaterna enligt artikel 60.4 i det fjärde penningtvättsdirektivet se till att de beaktar alla relevanta omständigheter i tillämpliga fall, dvs. överträdelsernas allvarlighetsgrad och varaktighet, den ansvariga fysiska eller juridiska personens ansvar, den finansiella ställningen för den fysiska eller juridiska person som hålls ansvarig, med till exempel den totala omsättningen för den juridiska person som hålls ansvarig eller årsinkomsten för den fysiska person som hålls ansvarig som indikation, den vinst som den fysiska eller juridiska person som hålls ansvarig har erhållit genom överträdelserna, i den mån den kan fastställas, förluster för tredje man som överträdelserna vållat, i den mån dessa kan fastställas, den vilja att samarbeta med den behöriga myndigheten som den fysiska eller juridiska person som hålls ansvarig visar samt tidigare överträdelser som begåtts av den fysiska eller juridiska person som hålls ansvarig.

I paragrafens 2 *mom.* föreskrivs om påföljdsavgiftens maximibelopp för kreditinstitut och finansiella institut. Påföljdsavgiften får uppgå till högst tio procent av kreditinstitutets eller det finansiella institutets omsättning under året före gärningen eller försummelsen eller till fem

miljoner euro, beroende på vilket belopp som är större. Om kreditinstitutet eller det finansiella institutet hör till en koncern, avses med omsättning den omsättning som framgår av koncernbokslutet för koncernens yttersta moderföretag. Om bokslutet ännu inte är klart när påföljdsavgiften bestäms, ska avgiften bestämmas utifrån omsättningen enligt bokslutet för det föregående året. Om kreditinstitutet eller det finansiella institutet nyligen har inlett sin verksamhet och något bokslut inte finns att tillgå, borde omsättningen uppskattas utifrån någon annan tillgänglig utredning. Enligt artikel 59.4 i det fjärde penningtvättsdirektivet kan kreditinstitut och finansiella institut påföras maximala sanktionsavgifter på minst fem miljoner euro, men medlemsstaterna kan också föreskriva om högre maximibelopp.

Om den rapporteringsskyldiga är ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut får den påföljdsavgift som Finansinspektionen påför en fysisk person enligt 3 *mom.* uppgå till högst fem miljoner euro.

Enligt 4 *mom.* får påföljdsavgiften dock vara högst dubbelt så stor som den vinning som erhöles genom gärningen eller försummelsen, om vinningen kan bestämmas.

I paragrafens 5 *mom.* föreskrivs vad som avses med omsättning hos olika rapporteringsskyldiga. Bestämmelsen motsvarar 41 § 7 *mom.* i lagen om Finansinspektionen sådan den lyder i lag 1279/2015.

I 6 *mom.* föreskrivs att påföljdsavgifter ska betalas till staten.

Enligt paragrafens 7 *mom.* ska bestämmelserna om kredit- och finansinstitut tillämpas också på påföljdsavgifter som regionförvaltningsverket påför företag som tillhandahåller finansiella tjänster. Penningtvättsdirektivets definition av finansiella institut täcker in både finansiella institut som avses i denna lag och företag som tillhandahåller finansiella tjänster. Enligt direktivets artikel 59.3 ska på kreditinstitut och finansiella institut tillämpas strängare administrativa påföljder än på andra rapporteringsskyldiga.

5 §. *Storleken på påföljdsavgiften för andra än kreditinstitut och finansiella institut.* Paragrafens 1 *mom.* stämmer huvudsakligen överens med 4 § 1 *mom.* Då påföljdsavgiften bestäms ska emellertid inte särskilt beaktas den rapporteringsskyldigas agerande på finansmarknaden utan i stället hur den rapporteringsskyldiga tidigare har iakttagit denna lag och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. En påföljdsavgift som påförs andra rapporteringsskyldiga än kreditinstitut eller finansiella institut får enligt 2 *mom.* vara antingen högst dubbelt så stor som den vinning som erhöles genom gärningen eller försummelsen, om vinningen kan bestämmas, eller en miljon euro, beroende på vilket belopp som är större. Enligt 3 *mom.* ska påföljdsavgifter betalas till staten.

6 §. *Avstående från administrativa påföljder.* I denna paragraf föreskrivs på vilka grunder tillsynsmyndigheten kan avstå från att påföra ordningsavgift eller från att meddela offentlig varning. Om en rapporteringsskyldig på eget initiativ har vidtagit tillräckliga korrigerande åtgärder omedelbart efter att ha upptäckt överträdelsen och utan dröjsmål har anmält överträdelsen till tillsynsmyndigheten, om överträdelsen kan anses vara obetydligt eller om det annars måste anses vara uppenbart oskäligt att påföra ordningsavgift eller meddela varning, kan tillsynsmyndigheten enligt 1 *mom.* avstå från att påföra ordningsavgift eller från att meddela offentlig varning. Överträdelsen kan anses vara obetydlig t.ex. då den beror på ett mänskligt misstag och inte på oaktsamhet.

Advokatförbundet ska i anslutning till tillsynen göra en bedömning av överträdelsens art och omfattning. Om det t.ex. är fråga om en enskild och uppenbart obetydlig överträdelse och om advokaten har vidtagit korrigerande åtgärder efter att ha upptäckt felet, kan advokatförbundet

bedöma att den korrigerande åtgärden är tillräcklig. Förbundet gör i så fall inte någon framställning till regionförvaltningsverket om en påföljd för tillsynsobjektet. Regionförvaltningsverket har emellertid enligt denna paragraf rätt att avstå från att påföra en administrativ påföljd, om advokatföreningen har gjort en framställning om en påföljd.

I paragrafens 2 *mom.* föreskrivs att ordningsavgift eller påföljdsavgift inte kan påföras en person som misstänks för samma gärning i en förundersökning, en åtalsprövning eller ett brottmål som är anhängigt vid domstol. Ordningsavgift eller påföljdsavgift kan inte heller påföras den som har dömts för samma gärning genom en lagakraftvunnen dom. Bestämmelsen motsvarar två avgöranden av högsta domstolen (HD:2010:45 och HD:2010:46) som är baserade på *ne bis in idem*-principen och där domstolen tog ställning till frågan om ett efterbeskattningsbeslut hade vunnit laga kraft innan ett åtal som gällde grovt skattebedrägeri väcktes. Enligt högsta domstolens åsikt var det inte förenligt med *ne bis in idem*-principen att väcka ett brottmålsåtal efter att beslutet om efterbeskattningsbeslut hade vunnit laga kraft. I senare avgöranden (HD 2014:93, HD 2014:94 och HD 2014:95) ansåg HD att det på grund av ny rättspraxis som utvidgat *ne bis in idem*-förbudet inte finns grunder för att undanröja eller återbryta tidigare lagakraftvunna straffdomar.

Tillsynsmyndigheten kan enligt 3 *mom.* avstå från att påföra en juridisk eller fysisk person påföljdsavgift eller skjuta upp påförandet, om myndigheten vidtar någon annan sådan tillsynsåtgärd som föreskrivs i lagen. Det kan vara t.ex. fråga om återkallande av koncessionen med stöd av annan lagstiftning, vilket innebär ett ingrepp i den juridiska personens grundlagsfästa rätt att idka näring.

7 §. Preskription av rätten att påföra administrativa påföljder. Enligt paragrafens 1 *mom.* får tillsynsmyndigheten inte påföra ordningsavgift eller meddela offentlig varning eller regionförvaltningsverket inte med anledning av advokatföreningens framställning påföra ordningsavgift eller meddela offentlig varning, om beslutet inte har fattats inom fem år från den dag då överträdelsen eller försummelsen skedde eller, i fråga om en fortsatt överträdelse eller försummelse, inom fem år från den dag då överträdelsen eller försummelsen upphörde.

I paragrafens 2 *mom.* föreskrivs om preskriptionstiden för påförande av påföljdsavgift. Den behöriga tillsynsmyndigheten får inte påföra påföljdsavgift eller regionalförvaltningsverket inte med anledning av advokatföreningens framställning påföra påföljdsavgift, om detta inte har gjorts inom tio år från den dag då överträdelsen eller försummelsen skedde eller, i fråga om en fortsatt överträdelse eller försummelse, inom fem år från den dag då överträdelsen eller försummelsen upphörde. Tidsfristerna ska räknas från det datum då överträdelsen skedde. I fråga om försummelse börjar preskriptionstiden det ögonblick då den försummade åtgärden senast borde ha vidtagits. I fråga om en fortsatt överträdelse eller försummelse ska preskriptionen räknas från den tidpunkt då den fortsatta överträdelsen eller försummelsen upphörde.

8 §. Offentliggörande av administrativa påföljder. Enligt artikel 60.1 i det fjärde penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna se till att de behöriga myndigheterna på sin officiella webbplats offentliggör icke-överklagbara beslut om administrativa sanktioner eller åtgärder till följd av överträdelse av de nationella bestämmelser som införlivar detta direktiv omedelbart efter det att den person som påförts en sanktion har informerats om beslutet. Offentliggörandet ska åtminstone innehålla information om vilken typ och art av överträdelse det rör sig om och vilka personer som är ansvariga. Medlemsstaterna ska inte vara skyldiga att tillämpa detta stycke på beslut om föreskrivande av åtgärder av utredningskaraktär.

Enligt paragrafens 1 *mom.* ska tillsynsmyndigheten offentliggöra ordningsavgifter, offentliga varningar och påföljdsavgifter. Administrativa påföljder ska offentliggöras omedelbart efter det att objektet har underrättats om beslutet. De kan offentliggöras t.ex. på myndighetens

webbsidor. Av offentliggörandet ska det framgå huruvida beslutet att meddela påföljden har vunnit laga kraft, överträdelsens karaktär och typ samt den ansvarigas identitet. Om besvärsmyndigheten upphäver beslutet helt eller delvis ska tillsynsmyndigheten offentliggöra besvärsmyndighetens beslut på samma sätt som meddelandet av påföljden har offentliggjorts. Informationen om en påföljd ska finnas tillgänglig på tillsynsmyndighetens webbplats i fem år. Regionförvaltningsverket offentliggör också administrativa påföljder som det har påfört på framställning av advokatförbundet. Den information som offentliggörs får inte innehålla uppgifter om en advokats kunder eller över huvud taget uppgifter som de facto avslöjar en kunds identitet. Avsikten med att offentliggöra påföljder är inte att äventyra advokathemligheten.

Paragrafens 2 mom. gäller undantag då offentliggörandet av ett beslut kan skjutas upp, då beslutet kan offentliggöras utan den persons namn som är föremål för påföljden eller då påföljdsbeslutet inte behöver offentliggöras. Bestämmelsen är baserad på artikel 60.1 a och c.

Om tillsynsmyndigheten offentliggör ett påföljdsbeslut utan att ange namnet på den som beslutet avser kan den samtidigt besluta att skjuta upp offentliggörandet av uppgifter om identiteten för en skälig tid, om den bedömer att grunderna för ett anonymt offentliggörande upphör under denna tid. Bestämmelsen baseras på artikel 60.1 b i det fjärde penningtvättsdirektivet.

I paragrafens 4 mom. föreskrivs att paragrafen ska tillämpas också på offentliggörande av begränsningar som gäller rapporteringsskyldigas koncessionsenliga verksamhet och på återkallande av koncessioner, begränsning av ledningens verksamhet för viss tid, åtgärdsförbud och rättelseuppmaning samt vite. Tillsynsmyndigheten kunde dock låta bli att offentliggöra ett beslut om det inte skulle vara skäligt att offentliggöra beslutet på grund av att den åtgärd som beslutet avser är obetydlig.

Genom bestämmelsen genomförs också artikel 19 i förordningen om information om betalaren.

9 §. Verkställighet och återbetalning av ordningsavgifter och påföljdsavgifter. Rättsregistercentralen ska enligt förslaget sköta verkställigheten av ordningsavgifter och påföljdsavgifter. Närmare bestämmelser om verkställigheten ska enligt 1 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att Rättsregistercentralen utan ansökan ska återbetala en ordningsavgift eller påföljdsavgift, om för den gärning för vilken påföljdsavgift har påförts döms till straff enligt strafflagens 32 kap. 6—10 §.

10 §. Advokatföreningens framställning till regionförvaltningsverket om meddelande av administrativa påföljder. I denna paragraf föreskrivs om advokatföreningens framställning till regionförvaltningsverket om ordningsavgift, offentlig varning eller påföljdsavgift för en advokat och dennes biträde. Advokatföreningen och regionförvaltningsverket ska enligt 1 mom. samarbeta redan i det skedet då advokatföreningen undersöker ett enskilt fall där det enligt dess preliminära bedömning kan vara fråga om en sådan lagöverträdelse för vilken kan påföras ordningsavgift, offentlig varning eller påföljdsavgift. Advokatföreningen och regionförvaltningsverket föreslås få nya myndighetsbefogenheter, inklusive att påföra administrativa påföljder. Eftersom regionförvaltningsverket inte ännu har interna regler för behandling av påföljdsärenden är det svårt att i denna proposition ge en bild av samarbetsförfarandena mellan advokatföreningen och regionförvaltningsverket. Advokatföreningen har dock med stöd av annan lagstiftning rätt att påföra administrativa påföljder och i lagen om advokater föreskrivs om behandling av påföljder inom föreningen.

Advokatföreningen ska i sin skriftliga framställning ange minst de uppgifter som nämns i 2 mom. Enligt 7 d § 3 mom. i lagen om advokater ska advokaten ges tillfälle att bli hörd innan ett ärende avgörs. Advokaten ska öppet och sanningsenligt lämna de upplysningar och utredningar som har begärts. Dessutom ska en advokat tillåta en person som har förordnats av styrelsen att göra inspektioner i hans eller hennes byrå, när styrelsen finner att det är nödvändigt för tillsyn, och härvid visa de handlingar som ska granskas vid inspektionen. Advokaten är skyldig att röja också omständigheter som omfattas av tystnadsplikten.

Advokaten ska enligt 3 mom. på begäran av regionförvaltningsverket tillstålla verket ytterligare information som är nödvändig för att avgöra ärendet. Begäran ska avse endast sådana nödvändiga uppgifter utan vilka ärendet inte kan avgöras. Regionförvaltningsverkets begäran kan omfatta också sekretessbelagda handlingar och föreningen måste överlämna dem för att ärendet ska kunna avgöras. I fråga om handlingssekretessen tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet samt denna lag.

I fråga om behandlingen vid regionförvaltningsverket ska lagen om regionförvaltningsverken iakttas. På regionförvaltningsverket ska också tillämpas förvaltningslagen, vilket t.ex. innebär att en part ska ges tillfälle att bli hörd. Handlingarna blir offentliga enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet offentliga först då regionförvaltningsverkets beslut har getts eller då det är tillgängligt för parterna, dock med beaktande av 22 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet enligt vilken regionförvaltningsverket dock ska hemlighålla sådana handlingar som det har i sin besittning och som innehåller information om omfattas av tystnadsplikten enligt lagen om advokater. Regionförvaltningsverket har sålunda enligt 4 mom. tystnadsplikt i fråga om uppgifter som omfattas av advokathemligheten. För uppfyllandet av offentlighetsskyldigheten enligt det första lagförslagets 8 kap. 8 § kan vid behov upprättas ett offentligt beslutsreferat varav inte framgår uppgifter som omfattas av advokatmyndigheten.

11 §. Rapportering till den europeiska tillsynsmyndigheten om påföljder för kreditinstitut och finansiella institut. I paragrafens 1 och 2 mom. föreskrivs om Finansinspektionens skyldighet att underrätta den behöriga europeiska finansmarknadsmyndigheten om påföljder som påförts och offentliggjorts eller om beslut som avses i 7 kap. 4—7 § samtidigt som påföljden offentliggörs samt om eventuellt ändringssökande. Den gemensamma kommittén koordinerar reglerings- och tillsynssamarbetet mellan värdepappers-, bank- och försäkringsmarknaderna. Röstberättigade medlemmar i den gemensamma kommittén är ordförandena för Europeiska bankmyndigheten, Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten och Europeiska försäkringsmyndigheten samt ordförandena för den gemensamma kommitténs underkommittéer. Finansinspektionen ska årligen rapportera uppgifter om de påföljder som påförts respektive år. Bestämmelsen är baserad på artikel 62 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

Regionförvaltningsverket ska enligt 1 och 2 mom. Finansinspektionen informera om företag som tillhandahåller finansiella tjänster (3 mom.). Finansinspektionen ska vidarebefordra informationen till den europeiska tillsynsmyndigheten.

9 kap. Särskilda bestämmelser

1 §. Utbildning och skydd för anställda samt anvisningar. Genom denna paragraf genomförs artikel 45 och delvis artikel 46 i det fjärde penningtvättsdirektivet nationellt. Med avvikelse från 34 § i den gällande lagen ska en rapporteringsskyldig enligt 1 mom. utse en person som ansvarar för den interna kontrollen över efterlevnaden av denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Om den rapporteringsskyldiga t.ex. är ett företag med några anställda eller inte är verksam inom en bransch som enligt den behöriga tillsynsmyndighetens sektorsvisa riskbedömning är förenad med en avsevärd risk för penningtvätt eller finansiering av

terrorism, behöver någon intern kontroll inte ordnas. En rapporteringsskyldig som hör till en koncern eller till en annan finansiell sammanslutning ska dessutom iaktta koncernens interna förfaranden och anvisningar för att säkerställa efterlevnaden av denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

En rapporteringsskyldig ska säkerställa skyddet för anställda som rapporterat tvivelaktiga transaktioner eller gjort anmälningar i anslutning till skärpta åtgärder. Den föreslagna paragrafens 2 mom. motsvarar huvudsakligen 34 § 2 mom. i den gällande lagen.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs om en rapporteringsskyldigs egna anvisningar om förfaranden för iakttagande av denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den samt om inhämtande av uppgifter om kunderna och fullgörande av rapporteringsskyldigheten. Bestämelsen motsvarar 34 § 3 mom. i den gällande lagen.

2 §. Rapporteringsskyldigas filialer och andra bolag. Denna paragraf motsvarar, med undantag för några tekniska ändringar, 21 § i den gällande lagen och delvis artiklarna 18 och 45 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

3 §. Samarbete och informationsutbyte mellan tillsynsmyndigheter och advokatföreningen. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om myndighetssamarbete. Tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska samarbeta för att förhindra och avslöja penningtvätt och finansiering av terrorism. Samarbetsförpliktelsen innebär aktivt informationsutbyte t.ex. när det gäller problem som uppdagats i konkret tillsynsarbete. Det är viktigt att samarbetet och informationsutbytet fungerar för att säkerställa att två myndigheter inte samtidigt börjar utreda en överträdelse som avses i 8 kap. Detta är särskilt viktigt med beaktande av *ne bis in idem*-principen. Syftet med informationsutbytet är också att främja uppkomsten av en enhetlig påföljdslinje mellan tillsynsmyndigheterna.

Paragrafens 2 mom. gäller tillsynsmyndigheternas och advokatföreningens informationsutbyte trots sekretessbestämmelserna. De ska utan dröjsmål utbyta information som de innehar och som är nödvändig för förhindrande och avslöjande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Syftet med bestämmelsen är att effektivisera informationsutbytet och samarbetet mellan olika myndigheter.

Enligt 22 § 1 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet ska en myndighetshandling sekretessbeläggas, om det i denna lag eller någon annan lag föreskrivs eller en myndighet med stöd av lag har bestämt att den ska vara sekretessbelagd eller om handlingen innehåller uppgifter som är sekretessbelagda enligt lag. Enligt lagens 24 § 1 mom. 6 punkten är sådana myndighetshandlingar sekretessbelagda som avser en klagan, innan ärendet har avgjorts, om utlämnande av uppgifter ur en sådan handling skulle försvåra ärendets utredning eller utan vägande skäl skulle vara ägnat att åsamka den som har del i saken skada eller lidande. Sekretessbelagda handlingar är enligt 3 punkten i samma moment också bl.a. en anmälan om brott till polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet, en åklagare eller en kontroll- och tillsynsmyndighet samt handlingar som har mottagits eller uppgjorts för förundersökning och åtalsprövning. I momentets 20 punkt föreskrivs om sekretessbeläggning av handlingar som innehåller uppgifter om en privat affärs- eller yrkeshemlighet samt sådana handlingar som innehåller uppgifter om någon annan motsvarande omständighet som har samband med privat näringsverksamhet, om utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling skulle medföra ekonomisk skada för näringsidkaren och om det inte är fråga om uppgifter som är betydelsefulla för skyddande av konsumenters hälsa eller en hälsosam miljö eller för bevakande av de rättigheter som innehas av dem som orsakas skada av verksamheten eller uppgifter om näringsidkarens skyldigheter och fullgörande av dessa.

Enligt 5 c § 1 mom. i lagen om advokater får en advokat eller advokatens biträde inte utan lov röja en enskild persons eller en familjs hemlighet eller en affärs- eller yrkeshemlighet som advokaten fått kännedom om i sitt uppdrag. I lagens 6 § föreskrivs att en medlem av advokatförningens styrelsen och den som genomför en inspektion inte obehörigen får röja sekretessbelagda uppgifter som de har fått kännedom om i samband med tillsynen. Enligt lagens 7 k § 1 mom. handlar tillsynsnämndens medlemmar under domaransvar, och de får inte obehörigen röja enligt lag sekretessbelagda uppgifter som de har fått kännedom om vid behandlingen av ett tillsynsärende eller en arvodestvist.

Enligt 8 § 1 mom. 4 punkten i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd gäller särskilt att ett rättegångsbiträde inte utan lov får röja en enskilds eller en familjs ledighet eller yrkes- eller affärshemligheter som han eller hon har fått kännedom om i sitt uppdrag. Enligt 5 punkten i samma lag gäller särskilt att rättegångsbiträdet inte utan lov får röja andra uppgifter om klienter och deras förhållanden än de som avses i 4 punkten och som rättegångsbiträdet har fått kännedom om i sitt uppdrag.

Penningtvätt och finansiering av terrorism är allvarliga former av ekonomisk brottslighet och det är sålunda viktigt att myndigheterna utbyter information för att förhindra och utreda sådana brott. Den övervakning av advokater i egenskap av rapporteringsskyldiga som avses i denna lag gäller framför allt advokaternas förfaranden och verksamhet i enlighet med denna lag, inte enskilda kundförhållanden eller eventuella brott som begåtts av advokaters kunder. Enligt föreslagna 1 kap. 3 § 3 mom. i denna lag ska lagen inte tillämpas på verksamhet som gäller rättegångsbiträdens och rättegångsombuds verksamhet. I fråga om advokaters verksamhet i övrigt ska advokatföreningen samarbeta med andra tillsynsmyndigheter som avses i denna lag.

4 §. Ändringssökande. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om överklagande av tillsynsmyndigheters beslut. Paragrafens 1—4 mom. gäller dock inte Finansinspektionen eller Revisionstillsynen. Ändring ska i enlighet med förvaltningsprocesslagen sökas hos förvaltningsdomstolen.

Enligt paragrafens 2 mom. har den tillsynsmyndigheten rätt att genom besvär överklaga förvaltningsdomstolens beslut genom vilket domstolen har ändrat eller upphävt tillsynsmyndighetens beslut. Förvaltningsdomstolen ska när den behandlar ett besvärssärende ge advokatföreningen tillfälle att bli hörd med anledning av besvären och vid behov lägga fram bevisning och annan utredning då ärendet gäller en rapporteringsskyldig vars verksamhet övervakas av advokatföreningen. Bestämmelsen om föreningens möjlighet att bli hörd stämmer överens med 10 § 4 mom. i lagen om advokater.

Bestämmelsen om ändringssökande innebär att förvaltningsdomstolens beslut får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen utan besvärstillstånd. Det vore förenligt med utvecklingslinjen för förvaltningsprocessen att ändringssökandet ordnas så att överklagande hos högsta förvaltningsdomstolen kräver tillstånd. Påföljder som ersätter de kriminaliseringar som ingår i den gällande lagen torde dock bara tillämpas i några enstaka fall per år, och påföljderna kan ha avsevärd ekonomisk betydelse. Därför anses rätten att överklaga utan besvärstillstånd vara motiverad i det här skedet.

Ett beslut av tillsynsmyndigheten ska enligt 3 mom. iakttas även om det överklagas, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat eller om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. Detta skulle också gälla beslut om avförande ur regionförvaltningsverkets register och tillsynsmyndighetens beslut om verksamhetsförbud.

I paragrafens 4 mom. hänvisas till lagen om Finansinspektionen, som ska tillämpas på beslut som Finansinspektionen fattat med stöd av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med

stöd av den. I paragrafens 5 mom. hänvisas på motsvarande sätt till revisionslagen i fråga om Patent- och registerstyrelsen.

5 §. Verkställighet av vite, ordningsavgifter och påföljdsavgifter. Vite, ordningsavgifter och påföljdsavgifter får verkställas endast med stöd av beslut som vunnit laga kraft.

6 §. Vissa myndigheters allmänna omsorgsplikt. I paragrafens 1 mom. föreslås en bestämmelse om vissa myndigheters skyldighet att se till att man i deras verksamhet uppmärksammar förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Bestämmelsen gäller tull-, gränsbevaknings-, skatte- och utredningsmyndigheterna samt konkurrensombudsmannen. Bestämmelsen motsvarar 38 § 1 mom. i den gällande lagen. Varje myndighet ska själv överväga det mest ändamålsenligt sättet att uppfylla omsorgsplikten. Myndigheten ska också överväga hur de uppgiftsområden ska bestämmas där information som är relevant när det gäller penningtvätt och finansiering av terrorism kan uppdagas. Myndigheten med metoder som den anser vara lämpliga se till att tvivelaktiga transaktioner eller misstankar om terrorismfinansiering som framkommit i samband med ärendehantering rapporteras till centralen för utredning av penningtvätt. För att uppfylla omsorgsplikten behöver myndigheten inte bedöma om en tvivelaktig transaktion eller en viss persons agerande uppfyller rekvisiten för penningtvätt eller terrorismfinansiering. Det är centralen för utredning av penningtvätt som ska utreda saken. Det är inte heller ändamålsenligt att i penningtvättslagstiftningen ta in bestämmelser som ålägger myndigheterna skyldigheter att förhindra, avslöja och utreda brott eller som innebär att de blir rapporteringsskyldiga i den bemärkelse som enligt lagstiftningen gäller för rapporteringsskyldiga. Med tanke på systemet för förhindrande av penningtvätt och förbrott till penningtvätt samt finansiering av terrorism är det emellertid nödvändigt att tvivelaktiga transaktioner kommer till centralens kännedom också då misstankar väcks i samband med att de myndigheter som avses i bestämmelsen sköter sina uppgifter.

Enligt paragrafens 2 mom. gäller särskilda bestämmelser om tull- och gränsbevakningsmyndigheternas uppgifter som förundersökningsmyndigheter. Bestämmelsen motsvarar 38 § 3 mom. i den gällande penningtvättslagen. I tullagen (1466/94) och i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) föreskrivs om Tullens befogenheter. I gränsbevakningslagen (578/2005) föreskrivs om Gränsbevakningsväsendets befogenheter vid förhindrande och utredning av brott. Vid inrikesministeriet inleddes emellertid våren 2016 ett projekt som syftar till att stifta en lag om Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpning. Avsikten är att till den nya lagen överföra de bestämmelser om brottsbekämpning som finns i gränsbevakningslagen. De gäller bl.a. brottmål som undersöks, befogenheter, anmälningsskyldighet i samband med brottsbekämpning och överföring av ärenden mellan förundersökningsmyndigheter. Till förteckningen över brottmål som undersöks av Gränsbevakningsväsendet ska enligt förslaget fogas bl.a. penningtvättsbrott i samband med gränsbevakning. Avsikten är att regeringens proposition ska avlätas under vårsessionen 2017.

7 §. Bemyndigande att meddela föreskrifter. I denna paragraf föreskrivs att tillsynsmyndigheterna får meddela föreskrifter om sådana riskfaktorer enligt 3 kap. 1 § 3 mom. som de rapporteringsskyldiga ska beakta samt om de skärpta åtgärder som avses i 3 kap. 10 § och som är förenade med en högre risk än vanligt för penningtvätt och finansiering av terrorism. Dessutom är Europeiska bankmyndighetens och övriga finansmarknadsmyndigheters anvisningar och tekniska standarder bindande för Finansinspektionen och, i fråga om vissa standarder, för rapporteringsskyldiga som är verksamma på finansmarknaden.

8 §. Ikraftträdande. Det föreslås att lagen ska träda i kraft den 1 januari 2017. Lagens 5 kap. samt 6 kap. 2 och 3 § ska enligt förslaget dock träda i kraft först den 1 januari 2019. Genom den föreslagna lagen upphävs den gällande lagen och förordningen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

9 §. Övergångsbestämmelser. I paragrafens *1 mom.* föreskrivs om en övergångsperiod för den rapporteringsskyldigas riskbedömning enligt 2 kap. 3 § och i *2 mom.* föreskrivs om en övergångsperiod för skapandet av på riskbaserad bedömning grundade förfaranden enligt 3 kap. 13 §. Avsikten med dessa övergångsperioder är att säkerställa att företag har en skälig tid att förbereda sig inför de nya förpliktelserna, som är lindrigare i den gällande lagen, även med beaktande av bestämmelserna om administrativa påföljder.

Den som är införd i registret över företagstjänster eller valutaväxlingsregistret ska enligt *3 mom.* göra en ny registeranmälan inom sex månader efter att bestämmelserna om registret har trätt i kraft, dvs. senast den 30 juni 2019.

I paragrafens *4 mom.* föreskrivs om den övergångstid under vilken det spelbolag som ersätter de tre penningspelssammanslutningarna och inleder sin verksamhet 1.1.2017 ska identifiera kundernas samtliga sammanhängande transaktioner enligt denna lags 3 kap. 2 § 2 mom. i fråga om de elektroniskt förmedlade penningspel som avses i lotterilagens 14 § först från och med den 1 januari 2018. Övergångsbestämmelsen motsvarar tidsmässigt den övergångstid som i den föreslagna lotterilagens 14 § 1 mom. föreskrivs för begränsning av en spelares spelkonton till ett enda spelkonto (RP 132/2016 rd). Spelare kan för närvarande ha spelkonton hos tre penningspelssammanslutningar. Av systemtekniska skäl är det inte möjligt att sammanslå kontona genast då lagen träder i kraft. Av denna anledning ska det nya spelbolaget identifiera sammanhängande transaktioner för varje spelkonto till slutet av övergångstiden, men transaktioner mellan konton behöver inte kontrolleras. I övrigt kommer det första lagförslagets skyldigheter som avser identifiering av kunder att fullt ut gälla det nya spelbolaget från det att lagen träder i kraft.

Enligt *5 mom.* tillämpas på brott och förseelser som inträffat innan lagen träder i kraft de bestämmelser om straffansvar i den genom denna lag upphävda lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism som gällde vid ikraftträdandet.

1.2 Lag om centralen för utredning av penningtvätt

1 §. Tillämpningsområde. I den föreslagna lagen fastställs bestämmelserna om centralen för utredning av penningtvätt samt om registret för förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Den föreslagna lagen ersätter 6 kap. 35, 36, 37 och 38 i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

2 §. Centralen för utredning av penningtvätt och dess uppgifter. Den föreslagna paragrafen om centralen för utredning av penningtvätt och dess uppgifter stämmer huvudsakligen överens med 6 kap. 35 § i den gällande penningtvättslagen. Centralen för utredning av penningtvätt är en i operativt avseende självständig enhet vid centralkriminalpolisen. Att centralen är operativt självständig innebär att den sköter sina lagstadgade uppgifter självständigt, utan extern styrning.

Till centralens uppgifter hör enligt den föreslagna paragrafens *1 mom. 1 punkten* för det första att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt. Till uppgifterna hör enligt paragrafens *1 mom. 2 punkten* att ta emot och analysera anmälningar som avses i det första lagförslagets 4 kap. 1 § och ge återkoppling om verkningarna av dem. Bestämmelsen motsvarar artikel 32.3 i penningtvättsdirektivet. Enligt direktivet ska i de fall det är möjligt lämnas lämplig feedback till de ansvariga enheterna avseende effektiviteten och uppföljningen av rapporter om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism. Med återkoppling avses inte att uppgifter ska lämnas om verkningarna av varje enskild anmälan om en tvivelaktig transaktion, utan centralen för utredning av penningtvätt kan enligt prövning vid behov kontakta rapporteringsskyldiga eller

myndigheter för uppgifter om sådana allmänna iakttagelser gällande penningtvätt eller finansiering av terrorism eller förbrott till dessa som framgår av anmälningar. Syftet med bestämmelsen är sålunda att stödja bl.a. myndigheternas riskbaserade övervakning.

Enligt paragrafens *1 mom. 3 punkten* ska centralen för utredning av penningtvätt samarbeta med myndigheterna vid bekämpningen av penningtvätt och av finansiering av terrorism och enligt *4 punkten* ska centralen samarbeta och utbyta information med sådana myndigheter i en främmande stat och internationella organisationer som har till uppgift att förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism. Med myndighetssamarbete avses t.ex. samarbete i utbildningsfrågor. Både enligt i Finland utförda bedömningar av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism och enligt internationella bedömningar gäller misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism vanligen gränsöverskridande situationer. Det internationella samarbetet kommer därför att utgöra en väsentlig del av utredningscentralens dagliga arbete. Centralen för utredning av penningtvätt kan också i fortsättningen avtala om konkret samarbete med finansunderrättelseenheten i en främmande stat, t.ex. om samarbetsprotokoll som möjliggör informationsutbyte som enbart gäller kärnområdet i centralens uppgifter och som innebär att det avtalade samarbetet sker i enlighet med gällande lagstiftning. Den föreslagna paragrafens *1 mom. 4 punkten* motsvarar *35 § 1 mom. 3 punkten* i den gällande penningtvättslagen. Centralen för utredning av penningtvätt ska enligt *5 punkten* också samarbeta med de rapporteringsskyldiga. Detta inkluderar framför allt utbildningssamarbete och vid behov också återkoppling.

Centralen för utredning av penningtvätt ska dessutom sammanställa statistik över antalet anmälningar som avses i det första lagförslagets *4 kap. 1 §*, antalet avbrutna transaktioner enligt *4 kap. 5 §* och antalet anmälningar om tvivelaktiga transaktioner som har förts till förundersökning eller brottsutredning samt över gjorda, mottagna, avvisade och besvarade förfrågningar om information (*6 punkten*). Bestämmelsen är baserad på direktivets artikel 41 till den del som det i artikeln är fråga om statistik i anslutning till verksamheten vid centralen för utredning av penningtvätt. Centralens nuvarande praxis för statistikföreningen stämmer överens med den föreslagna bestämmelsen. Dessutom ska centralen för utredningen av penningtvätt enligt *7 punkten* ta emot och behandla anmälningar som avses i *3 § 2 mom.* i lagen om frysningslag i tillgångar i syfte att bekämpa terrorism, utreda grunderna för frysningsbeslut som avses i *4 §* i den lagen och göra framställningar om frysningsbeslut. Den föreslagna punkten motsvarar *35 § 1 mom. 7 punkten* i den gällande penningtvättslagen och är baserad på centralkriminalpolisens uppgifter enligt frysningslagen, men bestämmelsen har preciserats så att till den fogats ett omämmande om behandlingen av anmälningar.

I paragrafens *2 mom.* definieras vad som avses med förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism, i fråga om centralen för utredning av penningtvätt och dess verksamhet. Bestämmelsen stämmer överens med *35 § 2 mom.* i den gällande penningtvättslagen.

Det föreslås att till paragrafens *3 mom.* ska fogas en förtydligande hänvisning till polislagen (872/2011). Det är fråga om en informativ bestämmelse. Centralen för utredning av penningtvätt har redan nu enligt polislagen befogenheter att bl.a. skaffa information till den del som det inte finns uttryckliga bestämmelser om saken i penningtvättslagen. På basis av den utredning som centralen inhämtat och fått bedömer den om det finns skäl att misstänka brott. På centralens utredning kan i enlighet med polislagens *6 kap.1 §* också med beaktande av undersökningens karaktär i enlighet med polislagens *6 kap. 1 §* i tillämpliga delar tillämpas förundersökningslagens bestämmelser. Om t.ex. polisundersökning görs i ett ärende som har betydelse för en persons rättigheter eller skyldigheter ska på personen i fråga tillämpas förundersökningslagens bestämmelser om parter.

Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. ska centralkriminalpolisen årligen ge Polisstyrelsen en rapport om verksamheten vid centralen för utredning av penningtvätt, om antalet rapporter och förordnanden att avbryta transaktioner samt om framstegen i allmänhet när det gäller verksamheten i Finland mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Denna bestämmelse inverkar inte på centralens operativa självständighet.

3 §. *Registret för förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.* I denna paragraf föreskrivs att det för förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism finns ett permanent personregister som används av centralen för utredning av penningtvätt och förs med hjälp av automatisk databehandling (*penningtvättsregistret*). Registeransvarig är centralen för utredning av penningtvätt. I 2 och 3 mom. föreskrivs vilka uppgifter registret kan innehålla och i 4 mom. föreskrivs om vilka personer som får använda registret samt om begränsningar i fråga om användning och utlämnande av information. De föreslagna bestämmelserna motsvarar i övrigt den gällande penningtvättslagens 36 §, men det föreslås att bestämmelsen om uppgifter som registret får innehålla ska justeras i överensstämmelse med motsvarande bestämmelse om polisens informationssystem i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. Den föreslagna justeringen motsvarar centralens behov när den sköter sina uppgifter. Information får vidare lämnas ut endast för dessa ändamål, vilket motsvarar de allmänna principerna för behandling av personuppgifter.

I grundlagens 10 § om skydd för privatlivet föreskrivs att vars och ens privatliv är tryggt. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. All behandling av personuppgifter ska baseras på lag. Grundlags- och förvaltningsutskottet anser i sin utlåtandep Praxis att viktiga regleringsobjekt med tanke på den nämnda bestämmelsen i grundlagen är åtminstone: 1) syftet med behandlingen av personuppgifter, 2) innehållet i de personuppgifter som behandlas, 3) tillåtna användningsändamål för personuppgifterna, 4) utlämnandet av personuppgifter, 5) bevarandetiden för personuppgifter och 6) de registrerades rättssäkerhet. På lagnivå ska regleringen av dessa omständigheter vara heltäckande och detaljerad. Grundlagsutskottet anser i sin utlåtandep Praxis också att det måste föreskrivas i lag om sammanslagning av personregister. Om personuppgifter som finns i olika register sammanställs i övervaknings- syfte anser grundlagsutskottet att det måste föreskrivas inom vilken tid information som erhållits på detta sätt ska avföras (GrUU 14/2002 rd och GrUU 30/2005 rd). Den som lämnar information svarar alltid för att informationen inte orättmätigt lämnas till utomstående. För att information lagligen ska kunna utlämnas till tredje part (t.ex. till en annan myndighet) ska den som lämnar ut en bl.a. förvissa sig om att mottagaren har en laglig grund för att behandla den begärda informationen och att den information som begäran avser är nödvändig för det angivna användningsändamålet. Det finns i allmänhet noggranna bestämmelser i lag om utlämnande av personuppgifter ur polisregister (vad som får lämnas ut och till vem).

Den föreslagna paragrafens 5 mom. är nytt men motsvarar vedertagen Praxis. Namnet på och identiteten hos den som gör en anmälan om tvivelaktiga transaktioner är enligt momentet sekretessbelagd information. Syftet med bestämmelsen är att trygga anmälares säkerhet. Momentet har ingen betydelse för tillämpningen av förundersöknings- och tvångsmedelslagen.

Syftet med penningtvättsregistret är att bevara uppgifter som avser misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism. Uppgifterna i penningtvättsregistret är sekretessbelagda för säkerställande av att uppgifter om tvivelaktiga transaktioner eller eventuella brottsmisstankar mot enskilda personer inte ska komma till utomståendes kännedom. Det är i synnerhet skäl att säkerställa att bestämmelserna motsvarar FATF:s rekommendationer och penningtvättsdirektivets krav när det gäller innehållet i anmälningar om tvivelaktiga transaktioner, inklusive anmälares identitet. Med detta sammanhänger den parallella skyldigheten att säkerställa arbetarskyddet för personer som sköter uppgifter som har samband med bekämpning av penning-

tvätt. Förpliktelsen är baserad på artikel 38 i penningtvättsdirektivet. De anställda ska skyddas bl.a. mot hot och annat fientligt agerande samt mot arbetsrelaterade repressalier. Det effektivaste sättet att säkerställa de anställdas trygghet är att hemlighålla anmälarens namn då det inte är nödvändigt att avslöja det för att en misstanke om finansiering av penningtvätt eller terrorism ska kunna utredas. Med tanke på målsättningen att skydda de anställda är det skäl att utsträcka sekretesskravet också till centralen för utredning av penningtvätt. Genom de föreslagna preciseringarna begränsas emellertid inte tillämpningen av förundersökningslagstiftningen och offentlighetslagstiftningen. I stället säkerställs det att penningtvättslagens bestämmelser inte står i konflikt med dem. Sekretessbeläggningen av uppgifter som gäller förundersökning av misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism regleras sålunda fortsättningsvis i förundersökningslagen.

Den föreslagna paragrafens 6 mom. motsvarar 36 § 5 mom. i den gällande lagen. Enligt bestämmelsen har de registrerade inte rätt till insyn i penningtvättsregistret. Dataombudsmannen kan på begäran av den registrerade kontrollera att behandlingen av uppgifterna om den registrerade är lagenlig. Dessa föreslagna bestämmelser är nödvändiga både med tanke på de registrerades rättssäkerhet och för att säkerställa anmälarens trygghet och förtroende. Bestämmelsen hindrar emellertid inte centralen för utredning av penningtvätt att för tillämpning av 3 § 4 mom. lämna information till tillsynsmyndigheten då informationen är nödvändig för utövande av övervakningsbefogenheterna och utlämnandet inte äventyrar behandlingen av ett enskilt ärende.

I paragrafens 7 mom. föreskrivs om avförande av uppgifter ur registret. Anmälan och uppgifterna i den avförs ur penningtvättsregistret tio år från det att anteckningen om misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism gjordes. Enligt den gällande bestämmelsen avförs uppgifterna tio år efter den senaste anteckningen. I bestämmelsen beaktas uttryckligen personuppgifter som har samband med beslut om frysning av s.k. terrorismmedel, på så sätt att sådana uppgifter som avses i 7 kap. 1 § 1 mom. 7 punkten ska strykas utan dröjsmål om frysningsbeslutet upphävs med stöd av 12 § i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013).

I paragrafens 8 mom. föreskrivs om syftet med att bevara logguppgifter och övervakningsuppgifter i anslutning till informationssökning enligt 5 § 5 mom., dvs. att säkerställa skyddet för personuppgifter samt att trygga uppgiftssäkerheten samt hur länge logguppgifter och övervakningsuppgifter ska bevaras. I paragrafen förutsätts också att logguppgifter skyddas mot osaklig hantering. Denna bestämmelse är ny.

I paragrafens 9 mom. hänvisas till lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) där det föreskrivs om polisens personregister. I bestämmelsen hänvisas dessutom till personuppgiftslagen (523/1999). På centralen för utredning av penningtvätt ska fortsättningsvis tillämpas personuppgiftslagen, till den del som det inte finns bestämmelser om saken i denna lag eller i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. Föreslagna 9 mom. är en informativ bestämmelse varmed det samtidigt säkerställs att det i lagstiftningen uppställs minimikrav för att ordna övervakningen av personregistret.

4 §. Rätten för centralen för utredning av penningtvätt att få, använda och lämna ut uppgifter. I denna paragraf föreskrivs om utredningscentralens rätt att få uppgifter och handlingar som behövs för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar huvudsakligen 37 § i den gällande penningtvättslagen. I bestämmelsen föreslås emellertid vissa preciseringar för att understryka att det utöver förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism också kan vara fråga om avslöjande av penningtvätt eller förbrott till penningtvätt eller finansiering av terrorism. Motsva-

rande precisering av ordalydelsen har gjorts i hela lagförslaget. Preciseringarna motsvarar den ändring av den gällande penningtvättslagen som trädde i kraft den 1 juni 2015 (508/2015).

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. har centralen för utredning av penningtvätt, trots bestämmelserna om hemlighållande av uppgifter om affärs- och yrkeshemligheter eller uppgifter om en enskild persons, sammanslutnings eller stiftelses ekonomiska förhållanden, ekonomiska ställning eller beskattningsuppgifter, rätt att av myndigheter, av sammanslutningar som har ålagts en offentlig uppgift och av rapporteringsskyldiga avgiftsfritt få uppgifter och handlingar som är nödvändiga för förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Eftersom en begäran om uppgifter om en enskild sammanslutning eller person förutsätter synnerligen omsorgsfull prövning, ska beslut om inhämtande av sådana uppgifter fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt. Bestämmelsen motsvarar huvudsakligen 37 § 1 mom. i den gällande penningtvättslagen, men bestämmelsen har i skenet av gällande lagstiftning om behandling av personuppgifter och grundlagsutskottets på den baserade tolkningspraxis samt EU:s nya dataskyddslagstiftning kostnadsfri tillgång till information preciserats så att behövlighetskriteriet har ersatts med nödvändighetskriteriet. Orsaken till detta är framför allt att i bestämmelsen om utlämnande av uppgifter inte närmare anges vilka uppgifter det är fråga om. Uppgifterna ska lämnas ut avgiftsfritt. Avsikten med ändringen är emellertid inte att inskränka rätten till information, utan i stället att säkerställa att informationen är relevant för det ärende som utreds. Dessutom är det skäl att beakta att registrerade inte har rätt till insyn i penningtvättsregistrets personuppgifter. Den information som inhämtas kan emellertid innehålla också annat än personuppgifter. Centralen för utredning av penningtvätt kommer själv att bedöma vilka uppgifter som är nödvändiga.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om utredningscentralens rätt att få uppgifter av enskilda sammanslutningar och personer. Det är här fråga om uppgifter och handlingar som kan ha betydelse för utredning av en misstanke om penningtvätt och finansiering av terrorism. Med sammanslutningar, stiftelser och personer avses i detta moment andra rapporteringsskyldiga än sådana som gjort anmälan om en tvivelaktig transaktion. Bestämmelsen motsvarar penningtvättslagens 37 § 3 mom. i den gällande lagen men det föreslås att till den fogas en hänvisning till verksamhetsgranskare och att ordet ”behövs” ersätts med uttrycket ”är nödvändiga”.

Penningtvätt och finansiering av terrorism har ofta samband med yrkesmässig och organiserad brottslighet. En förutsättning för att centralen för utredning av penningtvätt ska kunna förhindra, avslöja och utreda penningtvätt eller förbrott till penningtvätt eller finansiering av terrorism är att centralen har en omfattande rätt att få information. I paragrafens 1 och 2 mom. är det inte enbart fråga om personuppgifter som finns i penningtvättsregistret utan också om andra uppgifter som centralen för utredning av penningtvätt fått från andra myndigheter eller rapporteringsskyldiga för att sköta sina uppgifter enligt penningtvättslagen. Exempelvis beskattningsuppgifter innehåller dock även andra uppgifter än sådana som gäller personers ekonomiska förhållanden och ställning. Uppgifterna kan ha en avgörande betydelse för utredningen av penningtvätt och finansiering av terrorism. Utredningscentralen ber om information från olika myndigheter för utredning av om förhållandena kring en fysisk eller juridisk person som är föremål för en anmälan om en tvivelaktig transaktion är sådana att de medel som förekommer i samband med transaktionen kan ha ett olagligt ursprung. Begäran om sådana tilläggsuppgifter riktas bl.a. till utsöknings- och skattemyndigheterna. I synnerhet med hjälp av uppgifter som innehas av skattemyndigheterna är det möjligt att bedöma en persons inkomster och förmögenhet samt omfattningen av personens transaktioner. Utifrån dessa fakta kan man preliminärt bedöma möjligheten att personen i fråga lagligen innehar de tillgångar som är föremål för transaktionen. Detta har också betydelse då det misstänkta förbrottet till penningtvätt är ett skattebrott.

Enligt paragrafens 3 mom. får uppgifter lämnas ut till centralen för utredning av penningtvätt som en datamängd eller i elektronisk form. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 37 § 4 mom. i den gällande penningtvättslagen. Syftet är att göra det möjligt att utnyttja modern teknologi, i synnerhet för myndigheternas och de rapporteringsskyldigas vidkommande. Uttrycket ”genom teknisk anslutning” föreslås dock bli preciserat för att understryka att det inte är fråga om en anslutning till utredningscentralens datasystem.

I paragrafens 4 mom. föreskrivs om begränsning av utlämnandet av uppgifter på motsvarande sätt som enligt paragrafen om penningtvättsregistret. Det är skäl att förhålla sig restriktivt till användningen av penningtvättsregistret och utlämnande av uppgifter från det och likaså till utlämnande av andra uppgifter och handlingar som innehas av centralen för utredning av penningtvätt. Det är alltid utredningscentralen som har prövningsrätt i fråga om utlämnande av uppgifter. Utlämnandet ska alltid ha ett samband med utredningscentralens uppdrag. Uppgifter ska sålunda kunna lämnas ut framför allt till förundersöknings- och åklagarmyndigheter, men också till andra myndigheter då det behövs t.ex. för utredning av ett misstänkt förbrott till penningtvätt. Enligt de föreslagna bestämmelserna ska mottagandet och utlämnandet av uppgifter sålunda sättas i samband med användningsändamålet för informationen på så sätt att centralen för utredning av penningtvätt kan lämna ut och ta emot all slags information som har samband med förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och förbrott till penningtvätt samt finansiering av terrorism. Detta anses i enlighet med det fjärde penningtvättsdirektivet och EU:s nya dataskyddslagstiftning vara sådan behandling av personuppgifter som stämmer överens med det ursprungliga användningsändamålet för personuppgifter som ingår i penningtvättsregistret. Det är också nödvändigt att centralen för utredning av penningtvätt får begränsa användningen av uppgifter som lämnas ut. Begränsningar i fråga om utlämnande av uppgifter som ingår i anmälningar om tvivelaktiga transaktioner följer dels av lagstiftningen om behandling av personuppgifter och dels också av penningtvättsdirektivets bestämmelser. Enligt direktivet gäller tystnadsplikt i fråga om uppgifter som ingår i anmälningar om tvivelaktiga transaktioner. Det är både fråga om de registrerades rättssäkerhet och om att skydda anmälarens förtroende.

I paragrafens 4 mom. föreskrivs dels om begränsning av utlämnandet av uppgifter och dels också om utredningscentralens rätt att till utrikesministeriet och utmätningsmannen lämna ut uppgifter för begränsade ändamål. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 37 § 5 mom. i den gällande penningtvättslagen. Det föreslås dock ett tillägg som innebär att nödvändiga uppgifter får lämnas ut för att den behöriga tillsynsmyndigheten ska kunna utföra de uppdrag som avses i penningtvättslagen. Syftet med tillägget är att säkerställa att den behöriga tillsynsmyndigheten får tillgång till uppgifter som är nödvändiga i synnerhet när det gäller sådana administrativa påföljder som avses i den föreslagna lagen.

Centralen för utredning av penningtvätt ska också kunna lämna ut uppgifter utan begäran för utredning av eventuell penningtvätt eller finansiering av terrorism. Framför allt ska centralen enligt förslaget ha möjlighet att utan begäran lämna ut uppgifter till en annan myndighet då uppgifterna har samband med avslöjande av förbrott till penningtvätt. Utredningscentralen kan sålunda uttryckligen kunna samarbeta då det är nödvändigt för att utreda en misstanke om penningtvätt. Uppgifter kan emellertid inte för myndighetsändamål lämnas ut ur penningtvättsregistret utan koppling till misstänkt penningtvätt, för brott till penningtvätt eller finansiering av terrorism, med beaktande av att behandlingen av personuppgifter ska vara ändamålsbunden. Rätten att lämna ut uppgifter har redan utvidgats genom en ändring av penningtvättslagens 35 § 2 mom. som trädde i kraft den 1 juni 2015 (508/2015) varmed definitionen av avslöjande och utredning utsträcktes till att omfatta förbrott till penningtvätt. Detta anses också tjäna syftet att bekämpa penningtvätt, eftersom myndigheterna ges mera omfattande möjligheter att ingripa när det är fråga om brottsvinning som kan leda till penningtvätt. Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. fattas beslut om utlämnande av uppgifter av en polisman

som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt. I 4 mom. förtydligas den gällande lagens bestämmelser genom ett omnämnande om förbrott uttryckligen också i samband med utlämnande av uppgifter.

I paragrafens 5 mom. föreskrivs uttryckligen att centralen för utredning av penningtvätt kan sätta begränsningar för användningen av uppgifter som lämnas ut och kan vägra att lämna ut uppgifter till någon annan än en förundersökningsmyndighet, om det i ärendet finns skäl att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism och målen för utredningen kan äventyras om uppgifter lämnas ut. Detta motsvarar de allmänna principerna för behandling av personuppgifter och syftet med bestämmelsen är att säkerställa ett effektivt skydd när det gäller behandling av personuppgifter.

Enligt paragrafens 6 mom. får förfrågningar eller innehållet i förfrågningar inte avslöjas för den som förfrågningarna gäller. På bevarande och kontroll av förfrågningarna och de svar som getts med anledning av dem tillämpas bestämmelserna om bevarande och kontroll av uppgifter som har samband med penningtvättsregistret och de bestämmelser som gäller registrerades rättigheter. Bestämmelsen motsvarar 37 § 7 mom. i den gällande penningtvättslagen.

5 §. Utbyte av information. I denna nya bestämmelse föreskrivs om utbyte av information med en främmande stats finansunderrättelseenhet eller en annan behörig myndighet, när det gäller bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Penningtvättsdirektivets artikel 53 förpliktar till sådant utbyte av information med finansunderrättelseenheterna i EU:s medlemsstater. Centralen för utredning av penningtvätt utbyter redan för närvarande information med både EU:s medlemsstater och med finansunderrättelseenheter i andra stater. För informationsutbytet mellan finansunderrättelseenheterna används mellan EU:s medlemsstater en krypterad kanal som reserverats för ändamålet. I fråga om övriga stater avtalas om informationsutbytet i regel med bilaterala samarbetsprotokoll.

Enligt FATF:s rekommendation 29 ska för finansunderrättelseenheterna säkerställas tillräckliga befogenheter för att de ska kunna sköta sina uppgifter, inklusive samarbetet med förunderrättelseenheterna i andra stater. Samarbetet med finansunderrättelseenheterna i EU:s medlemsstater är enligt direktivet en förpliktelse som ska beaktas när det genomförs. I direktivet ingår dessutom nya bestämmelser om de samarbetsarrangemang mellan medlemsstaternas finansunderrättelseenheter som ska iakttas vid informationsutbytet och som delvis är baserade på rådets beslut 2000/642/RIF som antogs den 17 oktober 2000, samt bestämmelser om utvidgning och effektivisering av samarbetet. Av denna anledning föreslås jämfört med gällande lagstiftning vissa preciseringar som gäller utredningscentralens rätt att lämna ut uppgifter till utländska finansunderrättelseenheter och till andra behöriga myndigheter när det gäller förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och förbrott till penningtvätt samt finansiering av terrorism. Vidare föreslås att i den nya lagen om centralen för utredning av, till åtskillnad från den gällande penningtvättslagen, uttryckligen ska föreskrivas om informationsutbyte mellan finansunderrättelseenheter. Ordalydelsen i den föreslagna bestämmelsen motsvarar bestämmelserna om utlämnande av uppgifter till nationella myndigheter i situationer som omfattas av tillämpningsområdet för penningtvättslagen. Bestämmelserna innebär emellertid ingen betydande förändring i nuläget, då motsvarande samarbete redan har bedrivits i enlighet med FATF:s tidigare rekommendationer och rådets beslut. Särskilda bestämmelser gäller i fråga om informationsutbyte inom polisen och om internationell rättshjälp i brottmål. I sådana fall då centralen för utredning av penningtvätt behandlar ärenden som gäller internationell rättshjälp, regleras dess verksamhet i motsvarande lagstiftning samt internationella överenskommelser och författningar.

I den föreslagna paragrafens 1 mom. föreskrivs att centralen för utredning av penningtvätt har rätt att begära uppgifter av en främmande stats finansunderrättelseenhet eller en annan behörig

myndighet för att förhindra, avslöja, utreda och till förundersökning eller brottsutredning föra penningtvätt, finansiering av terrorism och det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fått eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt för att föra ärendet till undersökning. Begäran om utlämnande av uppgifter ska vara så specificerad och motiverad att informationens användningsändamål klart framgår. På motsvarande sätt som i fråga om nationella myndigheter och rapporteringsskyldiga ska uppgifterna kunna tas emot på ett sätt som man gemensamt kommit överens om, antingen som en datamängd eller i elektronisk form. I direktivet föreskrivs om informationsutbyte mellan finansunderrättelseenheter i EU:s medlemsstater. I den nationella regleringen är det emellertid skäl att beakta också finansunderrättelseenheter i andra än EU-stater.

I paragrafens 2 *mom.* föreskrivs att uppgifter från en myndighet i en främmande stat får användas och lämnas ut vidare för något annat ändamål än det för vilket de har lämnats ut, endast om den myndigheten har gett sitt samtycke i förväg. Bestämmelsen motsvarar de allmänna krav som gäller behandling av personuppgifter.

I paragrafens 3 *mom.* ingår sådana bestämmelser om utlämnande av uppgifter som ska tillämpas då uppgifter lämnas ut till finansunderrättelseenheten eller till en annan behörig myndighet i en främmande stat. En begäran om utlämnande av uppgifter ska i regel besvaras utan dröjsmål, men centralen för utredning av penningtvätt kan sätta begränsningar och ställa villkor för användningen av informationen. Centralen kan vägra lämna ut uppgifter om det kan vara till skada för arbetet med att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt, finansiering av terrorism eller det brott genom vilket vinning har fått av penningtvätt eller av finansiering av terrorism eller kan äventyra undersökningen, eller av någon annan grundad anledning. En sådan annan grundad anledning kan vara t.ex. en begäran från en annan stats myndighet om begränsning av användningen av personuppgifter. Enligt 3 *mom.* kan centralen för utredning av penningtvätt också utan begäran lämna ut uppgifter till finansunderrättelseenheten in en främmande stat. Bestämmelsen kan tillämpas framför allt i sådana fall då personuppgifter eller andra uppgifter som har samband med en misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism som är föremål för utredning måste lämnas ut för inhämtande av tilläggsinformation i en gränsöverskridande situation. Centralen för utredning av penningtvätt ska också ha en lagstadgad möjlighet att lämna ut uppgifter i en gränsöverskridande situation som gäller misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, i sådana fall då den myndighet som är behörig att behandla anmälan om den tvivelaktiga transaktionen är belägen i en annan stat.

Enligt paragrafens 4 *mom.* får uppgifter tas emot och lämnas ut som en datamängd eller i elektronisk form. Det fjärde penningtvättsdirektivet förutsätter användning av skyddade kommunikationskanaler för utlämnande av uppgifter samt ett högklassigt uppgiftsskydd. Medlemsstaterna ska också enligt direktivets artikel 56 uppmuntra finansunderrättelseenheter att använda den decentraliserade kommunikationslösningen FIU.net eller dess efterföljare, vari ingår en skyddad kommunikationskanal. Systemet möjliggör också automatisk datalokalisering med potentiell sökträff i finansunderrättelseenhetens system i en annan medlemsstat, varefter till medlemsstaten i fråga separat sänds en motiverad begäran om personuppgifter eller om annan information. I direktivet föreskrivs inte närmare om detaljer kring användningen av systemet. Automatisk datalokalisering gäller endast i fråga om referensuppgifter som inte direkt kan sammankopplas med en registrerad person. Finansunderrättelseenheten kan enligt den föreslagna bestämmelsen söka träffar i register som förvaltas av en medlemsstats finansunderrättelseenhet, om en behörig myndighet i medlemsstaten i fråga har gett sitt samtycke. En särskild bedömning ska göras när det gäller rätten att ge en annan medlemsstats finansunderrättelseenhet rätt att söka träffar i penningtvättsregister. Innan systemet och den automatiska datalokaliseringen tas i bruk är det skäl att säkerställa ett högklassigt uppgiftsskydd.

Europol ansvarar för administreringen och utvecklingen av det decentraliserade system som avses i direktivets artikel 56. Direktivets reglering kommer eventuellt i ett senare skede att kompletteras med mera detaljerad lagstiftning på EU-nivå. Kommissionen har emellertid inte ännu antagit ett kompletterande lagstiftningsförslag.

Paragrafens 5 mom. skulle innehålla en informativ bestämmelse enligt vilken bestämmelser om internationell rättshjälp i brottmål utfärdas särskilt.

6 §. Förordnande om avbrytande av en transaktion. Den föreslagna paragrafens bestämmelser motsvarar huvudsakligen bestämmelserna i den gällande penningtvättslagen. I paragrafens 1 mom. föreskrivs att en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt kan ålägga en rapporteringsskyldig att avbryta en transaktion. Bestämmelsen motsvarar 26 § 3 mom. i den gällande penningtvättslagen. Enligt paragrafens 2 mom. kan ett sådant förordnande ges också på begäran av en utländsk myndighet som ansvarar för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Bestämmelsen motsvarar 26 § 4 mom. i den gällande penningtvättslagen.

Enligt 26 § 3 och 4 mom. i den gällande penningtvättslagen kan ett förordnande om avbrytande av en transaktion ges för högst fem vardagar, om en sådan åtgärd behövs för att förhindra eller utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism. De föreslagna bestämmelserna motsvarar i övrigt den gällande lagen, men frysningstiden föreslås bli förlängd till tio vardagar, med beaktande av förändringarna i utredningscentralens verksamhetsmiljö och den omständigheten att brottsligheten blivit allt internationellare till sin karaktär. På basis av forskningen kring riskerna med penningtvätt kan den bedömningen göras att det i fråga om en allt större del av misstankarna om penningtvätt och finansiering av terrorism är fråga om gränsöverskridande fall, vilket innebär att en förlängning av frysningstiden leder till att informationshämtningen i synnerhet från stater utanför EU blir effektivare, med beaktande av olika finansieringssystem och myndigheter. Den nuvarande tiden på fem vardagar har i praktiken ofta visat sig vara allt för kort. Det krävs tillräckligt med tid för en tillförlitlig utredning av medlens ursprung och användningsändamål samt de verkliga förmånstagarna. Det är å andra sidan skäl att beakta att frysning för viss tid är en administrativ åtgärd som inkräktar på det grundlagsfästa egendomsskyddet. Dessutom är det skäl att fästa avseende vid rättssäkerhets-synpunkter, med beaktande av att en tvivelaktig transaktion inte nödvändigtvis är förenad med brottsvinning. Syftet med ett beslut om avbrytande av en transaktion är också att effektivisera spårningen av brottsvinning och förverkandet av medel som åtkommit genom brott samt att erbjuda en effektiv metod att inhämta tilläggsutredning för kvarstad och andra tvångsmedel. Ett sådant beslut gör det dels möjligt att utreda penningtvätt och dels att förhindra att medel överförs till terroristisk verksamhet. I synnerhet då det finns misstanke om finansiering av terrorism är det ofta svårt att utreda medlens användningsändamål, eftersom det verkliga objektet avsiktligt hemlighålls.

Den gällande penningtvättslagens 26 § om avbrytande av transaktioner för viss tid har ansetts vara tillräcklig för utredning av tvivelaktiga transaktioner. Situationen är emellertid en annan när det är fråga om gränsöverskridande penningtvätt eller finansiering av terrorism och där det föreligger misstanke om försök att utplåna egendomens olagliga ursprung. Situationen är i fråga om enkla tvivelaktiga transaktioner i väsentliga avseenden en annan, också då en tvivelaktig transaktion är förenad med invecklade egendomsarrangemang. Vid invecklade arrangemang för att utplåna egendomens ursprung eller för att maskera ursprunget så att egendomen förefaller ha åtkommit på ett lagligt sätt, t.ex. genom att utnyttja s.k. skatteparadis, är det svårt eller ibland rentav omöjligt att i en förundersökning utreda egendomens olagliga ursprung. Sådana fall kan framför allt ha samband med allvarlig ekonomisk brottslighet. Den föreslagna möjligheten att för en längre tid än enligt den gällande lagen avbryta en tvivelaktig transaktion för viss tid, är en åtgärd som kompletterar till en brottsmisstanke anslutna

säkringsåtgärder i syfte att utreda invecklade arrangemang redan innan man avgör frågan om det föreligger misstanke om brott. I så fall kan det bli aktuellt att ansöka om kvarstad.

Den som är föremål för ett förordnande om avbrytande av en transaktion ska ges möjlighet att inkomma med en utredning om medlens lagliga ursprung. Som bevis på lagligt ursprung kan uppvisas en utredning från en kund eller från föremålet för avbrottet, varav med tillräcklig tillförlitlighet framgår medlens ursprung och användningsändamål samt de verkliga förmånstagnarna. Det föreslås att till paragrafens 3 mom. fogas en bestämmelse enligt vilken centralen för utredning av penningtvätt har rätt att begära en utredning om transaktionen av den vars tillgångar eller egendom avbrottet gäller. Ett förordnande om att avbryta en transaktion ska utan dröjsmål återkallas när avbrottet inte längre behövs. Förordnandet återkallas i praktiken om tillräcklig utredning kan fås av personen i fråga eller på något annat sätt eller om det finns anledning att misstänka brott. I så fall blir det aktuellt att ansöka om kvarstad. Motsvarande förutsättning gäller i fråga om kvarstad och beslag. Dessa kompletteras av möjligheten att förordna om avbrytande av en transaktion för viss tid. Kvarstad ska enligt tvångsmedelslagens 6 kap. 4 § hävas om det inte längre finns förutsättningar för kvarstaden. Ett beslag ska enligt tvångsmedelslagens 7 kap. 14 § hävas så snart det inte längre behövs.

I den föreslagna paragrafens 4 mom. föreskrivs att en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt kan meddela tillmyndigheten, för verkställande, och gränsbevakningsbevakningsmyndigheten ett förordnande att under högst tio vardagar hålla inne medel som påträffats i samband med en tullåtgärd eller gränskontroll eller gränsövervakning. Bestämmelsen motsvarar 38 § 2 mom. i den gällande lagen, med undantag för åtgärdens varaktighet som i överensstämmelse med 1 och 2 mom. föreslås bli förlängd till tio dagar. Det finns behov av sådana åtgärder t.ex. i situationer där tull- och gränsbevakningsmyndigheterna innehar medel som det är skäl att hålla inne för utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism.

Med medel avses enligt 38 § 2 mom. i den gällande penningtvättslagen de kontanta medel som avses i artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1889/2005 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen. Enligt artikel 2 a avses med kontanta medel för det första överlåtbara innehavarpapper, inbegripet penninginstrument utställda på innehavaren, exempelvis resecheckar. Med kontanta medel avses dessutom överlåtbara värdepapper (inbegripet checkar, reverser eller skuldebrev samt postanvisningar) som antingen är utställda på innehavaren, har endosserats utan inskränkning, är utsälda på en fiktiv betalningsmottagare eller annars har en sådan form att rätten till dem övergår vid leverans, samt ofullständiga instrument (inbegripet checkar, reverser eller skuldebrev samt postanvisningar) som är undertecknade men där betalningsmottagarens namn är utelämnat. Enligt artikel 2 b avses med kontanta medel också valuta, dvs. sedlar och mynt som är i omlopp som betalningsmedel.

Med avvikelse från den gällande lagen föreslås att tillämpningsområdet för paragrafens 4 mom. utvidgas så att med medel, utöver kontanta medel och överlåtbara penninginstrument, avses också annan egendom som lätt kan omvandlas till kontanter. Sådan egendom som kan ha ett brottsligt ursprung kan vara t.ex. värdefulla bilar, guld och annan värdefull egendom. Att begränsa ett förordnande om att innehålla medel till enbart kontanter är inte i linje med de straffrättsliga rekvisiten för penningtvätt. I strafflagens 32 kap. 6 § 1 mom. nämns omvandling av egendom som ett av rekvisiten för penningtvätt. Kännetecknande för penningtvätt är att man försöker omvandla egendom som åtkommit genom brott till annan egendom i syfte att utplåna dess olagliga ursprung. Möjligheten att för viss tid ge ett förordnande också om att stoppa annan egendom vid gränsen eller i tullen gör det i praktiken möjligt att ingripa i försök att föra egendom utom räckhåll för myndigheterna. Denna utvidgning innebär också att begreppet tillgångar förenhetligas med frysningslagen. Enligt förarbetena till frysningslagen (RP

61/2012 rd) definieras begreppet ”tillgångar” inte i lagen eftersom uttrycket i enlighet med den linje som omfattas i regeringens proposition om godkännande av den internationella konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism (RP 43/2002 rd, s. 29) bör anses vara så pass etablerat att någon definition inte behövs. Med tillgångar avses alla slags egendom av ekonomiskt värde. Egendomen kan vara materiell eller immateriell, lös eller fast. Föreslagna 5 § 4 mom. ska emellertid tillämpas på lösegendom som kan ha ett ekonomiskt värde, i synnerhet vid misstanke om värdefull egendoms ursprung.

Enligt paragrafens 5 mom. ska som vardagar enligt denna paragraf inte räknas lördagar. Bestämmelsen motsvarar 26 § 5 mom. och 38 § 2 mom. i den gällande penningtvättslagen.

7 §. *Ikraftträdande.* Det föreslås att lagen träder i kraftsamtidigt med det första lagförslaget.

1.3 Lagen om Finansinspektionen

10 §. *Direktionens uppgifter.* Det föreslås att paragrafens 1 mom. 5 punkten ändras så att till Finansinspektionens direktions uppgifter ska höra också att besluta om sådana administrativa påföljder som avses i det första lagförslaget till den del som de gäller Finansinspektionens rapporteringsskyldiga tillsynsobjekt enligt den nämnda lagen.

40 a §. *Ordningsavgift, offentlig varning och påföljdsavgift för vissa överträdelser.* I paragrafens hänvisas för tydighetens skull till det första lagförslaget och till förordningen om information om betalaren samt till påföljder med stöd av dem, som det första lagförslaget ska tillämpas på.

1.4 Handelsregisterlagen

1 a §. I denna paragraf föreslås en sådan ändring att från den gällande handelsregisterförordningen överförs bestämmelsen om rätten att lämna ut personuppgifter ur registret genom teknisk anslutning eller på något annat sätt i elektronisk form. Till följd av ändringen ändras också paragrafens uppbyggnad. Till innehållet motsvarar ändringen handelsregisterförordningens 29 § 2 mom. som samtidigt föreslås bli upphävt. Grundlagsutskottet har i sina ställningstaganden (GrUU 12/2002 rd och GrUU 14/2002 rd) konstaterat att teknisk anslutning möjliggör effektiv och snabb överföring av personuppgifter och att utlämnande av personuppgifter via teknisk anslutning därför alltid måste regleras på lagnivå. Högsta förvaltningsdomstolen har ansett att det inte var möjligt att öppna en teknisk anslutning till offentliga uppgifter om inkomstbeskattning, eftersom utlämnande av sådana uppgifter med teknisk anslutning inte reglerats i lag (HFD 2015:41).

Enligt paragrafens 1 mom. har var och en rätt att få uppgifter, utdrag och intyg angående anteckningar i handelsregistret och handlingar som registermyndigheten innehar. Bestämmelsen motsvarar huvudsakligen gällande lag men det föreslås att till den från den gällande förordningen överförs hänvisningen till handlingar som registermyndigheten innehar.

Enligt paragrafens 2 mom. får registermyndigheten, trots 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, lämna ut personuppgifter ur registret i form av utskrifter eller göra dem allmänt tillgängliga i ett elektroniskt datanät eller på något annat sätt lämna ut dem i elektronisk form. Det är viktigt att handelsregistrets uppgifter om företags förmånstagare är lätt tillgängliga för andra företag samt för myndigheter och konsumenter. Av denna anledning anses det behövligt att registeruppgifter får lämnas ut som utskrifter eller att de görs tillgängliga via nätet eller annars i elektronisk form. I registret förs in också uppgifter om fysiska personer, exempelvis namn och personer. Handelsregistret är sålunda delvis ett personregister. Enligt 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får upp-

gifter lämnas ut ur en myndighets personregister i form av en utskrift eller i elektronisk form, om mottagaren enligt personuppgiftlagen (523/1999) har rätt att registrera och använda sådana personuppgifter. Ett sådant villkor kan inte ställas då uppgifter lämnas via ett elektroniskt datanät. En sådan begränsning är inte heller behövlig med tanke på skyddet för privatlivet, eftersom registrerade personbeteckningar eller adressuppgifter kan lämnas ut via ett elektroniskt datanät endast i enlighet med 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Enligt paragrafens 3 mom. får registermyndigheten lämna ut i handelsregistret införda uppgifter om personbeteckningens slutled och en utomlands bosatt fysisk persons hemadress ur registret endast om utlämnandet uppfyller kraven i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. I annat fall ska i stället för en utomlands bosatt fysisk persons hemadress uppges om personens bosättningsland. Till denna del bestäms offentligheten också i fortsättningen i enlighet med 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. En förutsättning för utlämnande av information är att den som ber om den ger registermyndigheten en utredning om att den kommer att skyddas på ett ändamålsenligt sätt.

5 §. Det föreslås att till paragrafens 1 mom. fogas en ny 9 punkt, enligt vilken i registret ska antecknas de verkliga förmånstagare som avses i det första lagförslagets 6 kap. 2 § samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen. I ett öppet bolag är det i praktiken bolagsmannen som är den verkliga förmånstagaren och som redan nu antecknas i handelsregistret i egenskap av bolagsman. I sådana fall då bolagsmannen är en fysisk person behöver uppgift om förmånstagaren i allmänhet inte anmälas separat. Den verkliga förmånstagaren ska emellertid alltid anmälas till registret då bolagsmannen är en juridisk person. Den nya 9 punkten föranleder tekniska ändringar i 7 och 8 punkten.

6 §. Det föreslås att till paragrafens 1 mom. fogas en ny 10 punkt, enligt vilken i registret ska antecknas de verkliga förmånstagare som avses i det första lagförslagets 6 kap. 2 § samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen. I ett kommanditbolag är den ansvariga bolagsmannen i praktiken vanligen den verkliga förmånstagaren som redan nu antecknas i handelsregistret i egenskap av bolagsman. I sådana fall då den ansvariga bolagsmannen är en fysisk person behöver uppgift om förmånstagaren i allmänhet inte anmälas separat. Den verkliga förmånstagaren ska emellertid anmälas till registret då den ansvariga bolagsmannen är en juridisk person. Den nya 10 punkten föranleder tekniska ändringar i 8 och 9 punkten.

9 §. Det föreslås att till 1 mom. fogas en ny 15 punkt. I punkten föreskrivs om registrering av aktieägare. I registret ska föras in personuppgifter om fysiska personer. Om juridiska personer antecknas namn, det register där den juridiska personen är införd och FO-nummer eller motsvarande. Den nya 15 punkten föranleder tekniska ändringar i 13 och 14 punkten.

Vidare föreslås att till 1 mom. fogas också en ny 16 punkt enligt vilken i registret ska antecknas de faktiska förmånstagarna enligt det första lagförslagets 6 kap. 2 § samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen. Som ett aktiebolags verkliga förmånstagare ska enligt 6 kap. 2 § i det första lagförslaget, som det hänvisas till i bestämmelsen, i allmänhet betraktas en aktieägare eller styrelseledamöterna. Den verkliga förmånstagaren behöver inte uppges separat om en sådan aktieägare som avses i 15 punkten betraktas som verklig förmånstagare.

Till paragrafen ska enligt förslaget fogas också ett nytt 7 mom. enligt vilket vad som föreskrivs i 1 mom. 15 punkten om registrering av ägarandelar på mer än 25 procent inte ska tillämpas på bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag. Ändringen behövs eftersom som verk-

liga förmånstagare i bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag enligt det första lagförslagets 1 kap. 7 § ska betraktas de fysiska personer som är styrelseledamöter.

10 §. Det föreslås att till *1 mom.* fogas en ny *18 punkt* enligt vilken i registret ska antecknas de verkliga förmånstagare som avses i det första lagförslagets 6 kap. 2 § samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen. I ett andelslag betraktas som verklig förmånstagare enligt det första lagförslagets 6 kap. 2 §, som det hänvisas till i bestämmelsen, vanligen en andelslagsmedlem som har sådant bestämmande inflytande som avses i bestämmelsen eller styrelsemedlemmarna. I praktiken blir det aktuellt att tillämpa bestämmelsen i det fall att ett andelslag har endast ett fåtal medlemmar eller om medlemmarna har olika stora röstetal i andelslaget. Den nya 18 punkten föranleder tekniska ändringar i *16 och 17 punkten*.

11, 12, 13, 13 c och 13 d §. Det föreslås att till dessa paragrafer fogas en ny punkt enligt vilken i registret ska antecknas de verkliga förmånstagare som avses i det första lagförslagets 6 kap. 2 § samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen. Som verklig förmånstagare ska enligt det första lagförslagets 6 kap. 2 §, som det hänvisas till i bestämmelsen, vanligen betraktas en fysisk person som direkt eller indirekt utövar över 25 procent av inflytandet i sammanslutningen. Tillägget föranleder tekniska ändringar i andra punkter.

13 e §. Det föreslås att till lagen fogas en ny *13 e §* enligt vilken i en anmälan om de verkliga förmånstagarna för en express trust som avses i artikel 31.1 i penningtvättsdirektivet ska nämnas den utländska trustens namn. Om den utländska trusten har registrerats i sitt hemland ska också anges det register där trusten är införd och trustens registernummer i det. Dessutom ska i anmälan nämnas de i 1 kap. 6 § i penningtvättslagen avsedda verkliga förmånstagarnas personuppgifter. En utländsk trust är emellertid inte en näringsidkare som ska antecknas i handelsregistret, utan uppgifter om truster ska antecknas endast för precisering av uppgifterna om den verkliga förmånstagaren.

1.5 Kreditinstitutslagen

15 kap. Förfaranden vid kundtransaktioner

6 §. *Kunders rätt till grundläggande banktjänster.* I paragrafens *2 mom.* föreslås en lagteknisk ändring som innebär att hänvisningen avser det första lagförslaget i stället för den gällande penningtvättslagen.

20 kap. Administrativa påföljder

1 §. *Påföljdsavgift.* Det föreslås att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen i paragrafens *2 mom. 6 punkten* upphävs, eftersom i det första lagförslaget föreskrivs separat om påföljdsavgift för försummelse eller överträdelse av vissa bestämmelser i det första lagförslaget.

1.6 Lagen om investeringstjänster

12 kap. Sekretess och kundkontroll

3 §. *Kundkontroll.* I paragrafens *3 mom.* föreslås en lagteknisk ändring som innebär att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen ersätts med en hänvisning till det första lagförslaget.

15 kap. **Administrativa påföljder**

2 §. Påföljdsavgift. I paragrafens 2 mom. 6 punkten föreslås en sådan ändring att i den hänvisas till bestämmelser som avses i det första lagförslaget. Punkten motsvarar i sak 6 punkten i den gällande lagen.

1.7 Lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet

8 kap. **Särskilda bestämmelser**

4 §. Kundkontroll. I paragrafens 3 mom. föreslås en teknisk ändring som innebär att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen ersätts med en hänvisning till det första lagförslaget.

1.8 Lagen om placeringsfonder

45 §. I paragrafens 5 mom. föreslås en teknisk ändring som innebär att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen ersätts med en hänvisning till det första lagförslaget.

144 §. I paragrafens 3 mom. föreslås en lagteknisk ändring som innebär att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen ersätts med en hänvisning till det första lagförslaget.

1.9 Lagen om betalningsinstitut

7 §. Undantag från tillståndsplikten för tillhandahållande av andra betaltjänster än utgivning av elektroniska pengar. I paragrafens 4 mom. föreslås en lagteknisk ändring som innebär att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen ersätts med en hänvisning till den första lagförslaget.

24 §. Ombud. I paragrafens 4 mom. föreslås en lagteknisk ändring som innebär att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen ersätts med en hänvisning till det första lagförslaget.

1.10 Lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder

12 kap. **Erbjudande av andelar**

8 §. Kundkontroll. I paragrafens 3 mom. föreslås en lagteknisk ändring som innebär att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen ersätts med en hänvisning till det första lagförslaget.

22 kap. **Påföljder och överklagande**

7 §. Brott mot kravet på kundkontroll och rapporteringsskyldigheten. Det föreslås att denna paragraf upphävs eftersom i det första lagförslaget föreslås en särskild reglering av bestämmelserna om brott mot kravet på kundkontroll och rapporteringsskyldigheten.

1.11 Lagen om pantlåneinrättningar

28 §. I paragrafens 2 mom. föreslås en lagteknisk ändring som innebär att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen ersätts med en hänvisning till det första lagförslaget.

40 §. I paragrafens 2 mom. föreslås en lagteknisk ändring.

1.12 Lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

6 §. *Syftet med fullgöranderapporter.* Det föreslås att tillämpningsområdet för paragrafens 1 mom. 13 punkten utvidgas så att Enheten för utredning av grå ekonomi ska utarbeta fullgöranderapporter för att stödja de behöriga myndigheters arbete som avses i det första och andra lagförslagen. I den gällande lagen hänvisas endast till centralen för utredning av penningtvätt och dess uppgifter, men i och med det fjärde penningtvättsdirektivet kan flera myndigheter än hittills ha behov av information om fullgörandet, t.ex. för bedömning av företagsledningens tillförlitlighet.

1.13 Mervärdesskattelagen

Det föreslås att 209 s § 2 mom. i mervärdesskattelagen upphävs, eftersom en bestämmelse motsvarande 13 § i penningtvättslagen inte föreslås i det första lagförslaget. Syftet med det fjärde penningtvättsdirektivet är att införa en riskbaserad metod, vilket innebär att lagstadgade undantag i fråga om kundkontrollen kommer att vara motiverade endast i vissa fall som uttryckligen nämns i direktivet.

1.14 Lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism

3 §. *Frysning av tillgångar.* I paragrafens 2 mom. föreslås en lagteknisk ändring som innebär att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen ersätts med en hänvisning till det första lagförslaget.

1.15 Konsumentkyddslagen

7 kap. Konsumentkrediter

15 §. *Kontroll av kreditsökandens identitet.* I paragrafens 3 mom. föreslås en lagteknisk ändring som innebär att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen ersätts med en hänvisning till det första lagförslaget.

1.16 Lagen om försäkringsavtal

6 a §. *Meddelande om avslagsgrund.* I denna paragraf föreslås en lagteknisk ändring som innebär att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen ersätts med en hänvisning till det första lagförslaget.

16 §. *Uppsägning av fortlöpande skadeförsäkring.* I paragrafens 2 mom. föreslås en lagteknisk ändring som innebär att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen ersätts med en hänvisning till det första lagförslaget.

1.17 Kreditupplysningslagen

19 §. *Allmänna förutsättningar för utlämnande och användning av personkreditupplysningar.* I paragrafens 2 mom. 7 punkten föreslås en lagteknisk ändring som innebär att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen ersätts med en hänvisning till det första lagförslaget. Dessutom föreslås en terminologisk ändring på grund av att i stället för en penningtvättslag man ska ha två skilda lag. Utredning är en uppgift som endast hör till centralen för utredning av penningtvätt.

30 §. Rätt till insyn. I paragrafens 3 mom. föreslås en lagteknisk ändring som innebär att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen ersätts med en hänvisning till det första lagförslaget.

1.18 Lotterilagen

14 a §. Åldergränsen för penningspel. I paragrafens 3 mom. föreslås en lagteknisk ändring som innebär att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen ersätts med en hänvisning till det första lagförslaget.

64 §. Lotteriförseelse. Det föreslås att paragrafens 2 mom. upphävs eftersom i det första lagförslaget uttryckligen föreskrivs om eventuella påföljder för överträdelse av bestämmelsen om kundkontroll.

1.19 Försäkringsbolagslagen

6 kap. **Försäkringsbolagets ledning, företagsstyrningssystem och placering av tillgångar**

13 §. Kundkontroll. I paragrafens 3 mom. föreslås en lagteknisk ändring som innebär att hänvisningen till den gällande penningtvättslagen ersätts med en hänvisning till det första lagförslaget.

1.20 Föreningslagen

48 §. Grundanmälan. I paragrafens 1 mom. föreslås en sådan ändring att i fråga om grundanmälan hänvisas till 1 kap 10 § i företags- och organisationsdatalagen. Förslaget har samband med den ändring av företags- och organisationsdatalagen som innebär att föreningsregistret fogas till företags- och organisationsdatasystemet som ett stamregister.

52 §. Ändringsanmälningar. I denna paragrafs 1 mom. föreslås en sådan ändring att i fråga om ändringsanmälan hänvisas till 1 kap. 11 § i företags- och organisationsdatalagen. Förslaget har samband med den ändring av företags- och organisationsdatalagen som innebär att föreningsregistret överförs till företags- och organisationsdatasystemet som ett stamregister.

1.21 Religionsfrihetslagen

2 kap. **Registrerade religionssamfund**

18 §. Anmälan om bildande av ett samfund. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att i fråga om anmälan om bildande av ett samfund hänvisas till 1 kap. 10 § i företags- och organisationsdatalagen. Förslaget har samband med den ändring av företags- och organisationsdatalagen som innebär att registret över religionssamfund ansluts till företags- och organisationsdatasystemet som ett stamregister.

19 §. Anmälan om bildande av ett lokalsamfund. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att i fråga om anmälan om bildande av ett lokalsamfund hänvisas till 1 kap. 10 § i företags- och organisationsdatalagen. Förslaget har samband med den ändring av företags- och organisationsdatalagen som innebär att registret över religionssamfund ansluts till företags- och organisationsdatasystemet som ett stamregister.

20 §. Anmälan om ändring och upplösning. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att i momentet i fråga om ändringsanmälningar hänvisas till 1 kap. 11 § i företags- och organisat-

ionsdatalagen. Förslaget har samband med den ändring av företags- och organisationsdatalagen som innebär att registret över religionssamfund ansluts till företags- och organisationsdatasystemet som ett stamregister.

1.22 Företags- och organisationsdatalagen

2 §. Definitioner. Syftet med propositionen är att föreningsregistret och registret över religionssamfund ska vara stamregister i företags- och organisationsdatasystemet. Det föreslås att till paragrafens 1 mom. 7 punkten fogas ett omnämnande om att föreningsregistret och registret över religionssamfund är stamregister i företags- och organisationsdatasystemet. Av detta följer att föreningar och religionssamfund ska tilldelas FO-nummer och att uppgifterna om föreningar och religionssamfund blir tillgängliga via informationstjänsten FODS. Det är i praktiken PRS och Skatteförvaltningen som på tjänstens vägnar kommer att tilldela föreningarna och religionssamfundens FO-nummer, utan att de särskilt behöver ansöka om sådana.

4 §. Uppgifter som skall lagras i företags- och organisationsdatasystemet. Det föreslås att till paragrafens 1 mom. fogas en ny 9 a punkt enligt vilken i företags- och organisationsdatasystemet ska lagras uppgifter om anmälan till och införande i föreningsregistret och registret över religionssamfund. Ändringen behövs på grund av att föreningsregistret och registret över religionssamfund blir ett stamregister i FODS.

10 §. Etableringsanmälan. Det föreslås att paragrafens 2 mom. 3 punkten ändras genom att till den fogas en hänvisning till föreningsregistret och registret över religionssamfund.

På grund av det nya 3 mom. föreslås bli fogat till paragrafen blir nuvarande 3 mom. 4 mom. Bestämmelsen innebär en avvikelse från paragrafens 1 mom. och 2 mom. 3 punkten. Uppgifter om utländska trusters verkliga förmånstagare kan endast elektroniskt anmälas till FODS:s stamregister, dvs. till handels-, förenings- eller stiftelseregistret. Uppgifterna kan anmälas till registret elektroniskt, i samband med etableringsanmälan. Om registeranmälan dock görs i pappersform ska uppgifterna om verklig förmånstagare anmälas till stamregistret separat, efter etableringsanmälan i enlighet med 11 kap. 2 mom. Också uppgifter om aktiebolags och europabolags aktieägare ska anmälas till registret elektroniskt.

11 §. Anmälan om ändring och nedläggning. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras endast i fråga om anmälan om uppgifter som gäller verkliga förmånstagare. Uppgifter om en sammanslutnings verkliga förmånstagare enligt penningtvättslagens 1 kap. 5 § samt om aktiebolags och europabolags aktieägare ska anmälas elektroniskt. I praktiken görs en elektronisk anmälan genom den elektroniska servicetjänsten FODS. Ändringen inverkar inte på registreringen av andra uppgifter som ska anmälas till registret, utan sådana kan fortsättningsvis lämnas också i pappersform.

14 §. Ansvar för att anmälningarna görs. Det föreslås att till paragrafens 1 mom. fogas en ny 7 a punkt enligt vilket de styrelseledamöter som har förts in i registret är ansvariga för anmälan till registret över religionssamfund. Innehållsmässigt motsvarar förslaget samma moments 7 punkt om anmälan till föreningsregistret.

16 §. Utlämnande av uppgifter ur registret över företags- och organisationsnummer. I denna paragraf föreslås en sådan ändring att ur registret, trots 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, kan lämnas ut uppgifter genom teknisk anslutning eller på något annat sätt i elektronisk form.

19 §. Straffbestämmelser. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom., varvid nuvarande 2 mom. blir 3 mom. Enligt paragrafens 2 mom. ska straffbestämmelsen i paragrafens 1

mom. inte tillämpas på anmälan om uppgifter som avser ägare eller verkliga förmånstagare. Bestämmelsen har samband med de ändringar som föreslås i 10 och 11 § och som innebär att anmälan om ägare och verkliga förmånstagare kan göras endast elektroniskt. I en sådan situation är det viktigt att säkerställa att straffbestämmelsen inte tillämpas i det fall att anmälaren inte har någon faktiskt möjlighet att göra en elektronisk anmälan, t.ex. på grund av att han eller hon inte har tillgång till nätförbindelse. Det är å andra sidan inte nödvändigt att tillämpa 1 mom. heller i fråga om anmälare som har möjlighet att göra en elektronisk anmälan. Handelsregisterlagen samt företags- och organisationsdatalagen revideras som bäst, vilket innebär att också efterlevnaden av bestämmelserna och sanktionerna för överträdelse av dem kommer att bedömas i samband med revideringen. Den nya lagstiftningen träder sannolikt i kraft före utgången av övergångsperioden för registrering av verkliga förmånstagare och före det att uppgifterna har samlats in och förts in i registret.

1.23 Lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler

5 a §. Tillförlitlighet. I denna nya paragraf föreskrivs på motsvarande sätt som i det första lagförslagets 5 kap. 5 § om de villkor som ställs på betydande ägares och ledningens tillförlitlighet när det gäller fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler.

8 §. Förutsättningar för registrering. Det föreslås att till paragrafens 1 mom. fogas en ny 3 punkt där det förutsätts att anmälaren ska uppfylla de förutsättningar i fråga om tillförlitligheten som avses i 5 a §.

9 §. Uppgifter som skall föras in i förmedlingsrörelseregistret. Det föreslås att bestämmelsen om de uppgifter som ska antecknas i förmedlingsrörelseregistret förenhetligas med 5 kap. 4 § i det första lagförslaget. Vidare föreslås att 3 punkten i det gällande momentet stryks, eftersom hänvisningen till en finländsk juridisk person i 2 punkten ersätts med en hänvisning till en juridisk person. Sålunda kommer 2 punkten att täcka 2 och 3 punkten i den gällande lagen.

19 §. Strykning ur registret. I paragrafens 1 mom. 2 och 4 punkten föreslås sådana tekniska ändringar att hänvisningen avser 8 § 1 mom. 5 punkten. I övrigt stämmer momentets överens med gällande lag.

Det föreslås att till paragrafen fogas också en övergångsbestämmelse enligt vilken en förmedlingsrörelse som är införd i fastighetsförmedlingsregistret vid hot om att bli avförd ur registret, inom ett år från det att lagen trätt i kraft, till regionförvaltningsverket ska anmäla de uppgifter om tillförlitlighet som avses i 5 a § och ska antecknas i registret.

1.24 Lagen om utsläppshandel

67 §. Insyns- och granskningsrätt. Det föreslås att till paragrafens 3 mom. ska fogas ett tillägg som innebär att Energimyndigheten får rätt till information för skötsel av sina uppgifter enligt 7 kap. 1 § 2 mom. i det första lagförslaget. Vidare föreslås att gällande 67 § 3 mom. i lagen om utsläppshandel blir 4 mom.

73 §. Utsläppshandelsförseelse. I paragrafens 1 mom. 7 punkten föreslås en lagteknisk ändring som innebär att hänvisningen till 67 § 3 mom. ersätts med en hänvisning till 67 § 4 mom.

1.25 Lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen

13 §. *Tullens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem.* I paragrafens 1 mom. föreslås en sådan ändring att till 4 punkten fogas en hänvisning till uppgifter om sammanslutningars ägare och verkliga förmånstagare enligt det första lagförslagets 6 kap. Till 1 mom. fogas en ny 21 punkt enligt vilken Tullen har rätt att ur regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt få ut de uppgifter om den registrerade jämte identifieringsuppgifter som behövs för tullövervakning och tullbrottsbekämpning.

1.26 Lagen om gräsrotsfinansiering

12 §. *Kundkontroll.* I paragrafens 1 mom. föreslås en teknisk ändring av hänvisningen, från den gällande penningtvättslagen till det första lagförslaget.

1.27 Lagen om advokater

6 §. I paragrafens 1 mom. föreslås en sådan ändring att till momentet fogas en ny andra mening enligt vilken advokatföreningens styrelse ska göra en sådan framställning till regionförvaltningsverket som avses i det första lagförslagets 8 kap. 10 §. Liksom enligt den gällande lagen ansvarar advokatföreningens styrelse också för den allmänna tillsynen när det gäller förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism och advokaterna är skyldiga att i enlighet med 6 § visa handlingar som ska granskas.

2 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna ska träda i kraft den 1 januari 2017 eller så snart som möjligt, dock så att den första lagens 5 kap. och 6 kap. 2 och 3 § träder i kraft först den 1 januari 2019. EU:s medlemsstater ska sätta i kraft de lagar som är nödvändiga för att följa det fjärde penningtvättsdirektivet senast den 26 juni 2017.

Det första och det tjugotredje lagförslaget innehåller övergångsbestämmelser.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

3.1 Betydande utövning av offentlig makt samt administrativa ekonomiska påföljder

Enligt grundlagsutskottets vedertagna tolkningspraxis är en avgift som påförs för en lagstridig gärning inte en sådan skatt eller avgift som avses i grundlagens 81 § utan den är en ekonomisk påföljd av straffnatur. Utskottet har i sak jämställt ekonomiska påföljder av straffnatur med straffrättsliga påföljder (GrUU 4/2001 rd, s. 7, GrUU 32/2005 rd, s. 2, GrUU 55/2005 rd, s. 2 och GrUU 17/2012 rd s. 2). De allmänna grunderna för administrativa påföljder ska i enlighet med grundlagens 2 § 3 mom. regleras genom lag, eftersom påförandet av sådana påföljder innebär utövning av offentlig makt. Enligt utskottets åsikt ska i lag utfärdas exakta och tydliga bestämmelser om grunderna för en påföljd och om påföljdens storlek samt om rättsskyddet och grunderna för genomförande av lagen (GrUU 32/2005 rd, s. 2-3, GrUU 50/2005 rd, s.2, GrUU 57/2010 rd, s. 2, och GrUU 17/2012 rd, s. 6). Grundlagskottet har konstaterat att trots att den straffrättsliga legalitetsprincipen som framgår av grundlagens 8 § och exakthetskravet inte i sig gäller reglering av administrativa påföljder, kan det allmänna kravet på exakthet dock inte förbigås i samband med en reglering av detta slag (GrUU 9/2012 rd, s. 2, GrUU 57/2001 rd, s. 2 och GrUU 74/2002 rd, s. 5).

Grundlagsutskottet har också ansett att det när en administrativ ekonomisk påföljd påförs är fråga om betydande utövning av offentlig makt. Enligt grundlagens 124 § kan offentliga för-

valtningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel och inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Med betydande utövning av offentlig makt avses t.ex. rätten att på basis av självständig prövning använda maktmedel eller att på något annat betydande sätt ingripa i individens grundläggande rättigheter (RP 1/1998 rd, s. 179 och GrUU 28/2001 rd, s. 5-6). I förarbetena till grundlagen görs ingen bedömning av förhållandet mellan administrativa påföljder och betydande utövning av offentlig makt. Grundlagsutskottet har emellertid ansett att påförande av administrativa påföljder innebär betydande utövning av offentlig makt (GrUU 32/2005 rd, s. 2 och GrUU 55/2005 rd, s. 2). Också i den juridiska litteraturen har det ansetts att påförande av administrativa påföljder obestriddligen innebär sådan betydande utövning av offentlig makt som avses i grundlagens 124 §.

En offentligrättslig förening är en förening som enligt lag eller med stöd av lag har grundats för ett visst syfte. En offentligrättslig förening kan ha i lagstiftningen definierade offentliga uppdrag och befogenheter att utöva offentlig makt för att sköta uppdragen på det sätt som avses i grundlagens 124 §, exempelvis disciplinära befogenheter eller tillsynsbefogenheter. I 7 § i lagen om advokater föreskrivs om disciplinära åtgärder, inklusive om en påföljdsavgift på minst 500 och högst 15 000 euro. Enligt förarbetena till bestämmelsen (RP 318/2010 rd) är tillsynsnämnden ingen myndighet, men dess ställning är i många avseenden jämförbar med en sådan. Medlemmarna i tillsynsnämnden handlar under domaransvar och ärenden som gäller påförande av påföljdsavgift behandlas i tillsynsnämndens plenum.

I propositionens första lagförslag föreslås för de behöriga tillsynsmyndigheter som avses i lagen och för advokatföreningen nya befogenheter i syfte att effektivisera tillsynen över efterlevnaden av lagstiftningen i enlighet med det fjärde penningtvättsdirektivet.

Dessutom föreslås i det första lagförslaget att de behöriga tillsynsmyndigheterna ska få rätt att påföra ordningsavgift, meddela offentlig varning och påföra påföljdsavgift vars maximibelopp för rapporteringsskyldiga (juridiska personer) som är verksamma på finansmarknaden är fem miljoner euro och för andra rapporteringsskyldiga (juridiska och fysiska personer) en miljon euro. De befogenheter som ges behöriga myndigheter är i enlighet med grundlagsutskottets tolkningspraxis exakta och noga avgränsade.

Enligt artikel 48.1 i det fjärde penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna kräva att de behöriga myndigheterna effektivt övervakar och vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att detta direktiv efterlevs. Enligt det fjärde penningtvättsdirektivet kan övervakningsuppgifter dock anförtros självreglerande organ. Enligt direktivets artikel 48.9 får medlemsstaterna tillåta att uppgifterna i artikel 48.1 utförs av självreglerande organ, under förutsättning att dessa självreglerande organ överensstämmer med artikel 48.2. I direktivet föreskrivs inte om påförande av påföljder genom försorg av självreglerande organ.

Advokatföreningen ska enligt det första lagförslagens 7 kap. 1 § vara ett självreglerande organ som övervakar advokaternas och dessas biträdens verksamhet. Advokatföreningen föreslås dock inte få befogenhet att påföra administrativa ekonomiska påföljder eller därmed jämförbar befogenhet att meddela offentlig varning, eftersom sådana befogenheter enligt grundlagsutskottets innebär betydande utövning av offentlig makt och eftersom advokatföreningen inte är en myndighet. Enligt det första lagförslaget ska advokatföreningen däremot göra framställning till regionförvaltningsverket om påförande av ordningsavgift, meddelande av offentlig varning eller påförande av påföljdsavgift.

När det gäller bestämmelserna om administrativa sanktioner är det dessutom skäl att beakta att de i vissa fall omfattas av begreppet ”anklagelse för brott” i artikel 6 i konventionen om skydd

för de mänskliga rättigheterna (FördrS19/1990, Europakonventionen) och av förbudet mot att bli lagförd eller straffad två gånger, som ingår i artikel 4 i konventionens protokoll nr 7 (GrUU 9/2012 och GrUU17/2013 rd). Enligt artikel 4 i protokoll nr 7 får ingen lagföras eller straffas på nytt i en brottmålsrättegång i samma stat för ett brott för vilket han redan blivit slutligt frikänd eller dömd i enlighet med lagen och rättegångsordningen i denna stat. I Europadomstolens praxis inskränker sig förbudets tillämpningsområde inte endast till egentliga straffrättsliga domar utan det sträcker sig också till olika typer av administrativa påföljder av straffkaraktär (se t.ex. Jussila v. Finland, Europadomstolens dom 23.11.2006 och Ruotsalainen v. Finland, dom 16.2.2009). Kraven på en rättvis rättegång i Europakonventionens artikel 6 har beaktats i det första lagförslagets 9 kap. 4 och 5 §, som gäller överklagande av en behörig tillsynsmyndighets beslut samt verkställande av administrativa påföljder. Dessutom finns den möjligheten att avsikten med sådana administrativa påföljder som föreslås i det första lagförslaget är att straffbelägga förfaranden som samtidigt också kan uppfylla rekvisiten för ett brott. Ne bis in idem -förbudet enligt artikel 4 i Europakonventionens protokoll nr 7 har beaktats i det första lagförslagets 8 kap. 6 §. Dessutom föreslås en sådan ändring i lagstiftningen om förhindrande och utveckling av penningtvätt och terrorism att i penningtvättslagen inte längre, liksom i den gällande penningtvättslagen, ska föreskrivas om böter som en straffrättslig påföljd som kan påföras för överträdelse av bestämmelserna om kundkontroll, för registreringsförseelse och för underlåtelse att rapportera penningtvätt.

3.2 Skydd för privatlivet

Hemfrid

Enligt grundlagens 10 § 1 mom. är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Utgångspunkten för bestämmelsen om skydd för privatlivet är att individen har rätt att leva sitt eget liv utan att myndigheter eller andra utomstående godtyckligt eller grundlöst inbegriper i hans eller hennes privatliv (RP 309/1993 rd).

Hemfriden omfattar i princip alla lokaler som används för boende av permanent natur (GrUU 49/2005 rd, s. 3 och GrUU 8/2006 rd, s. 2), men också utrymmen i motorfordon som eventuellt används för boende av permanent natur (GrUU 46/2001 rd, s. 3/II). I affärs- och lagerlokaler kan också finnas utrymmen som används för boende.

Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis är proportionalitetskravet i fråga om begränsning av grundläggande rättigheter inte uppfyllt då inspektion utförs i hemfridsskyddade affärslokaler, på grund av misstanke om en överträdelse som inte kan leda till strängare straff än ett bötesstraff (GrUU 40/2002 rd, s. 2 och GrUU 7/2004 rd, s. 2). Grundlagsutskottet har ansett det vara godtagbart att inspektion utförs med anledning av motiverade misstankar om straffbara gärningar för vilket maximistraffet är ett bötesstraff, när det är fråga om inspektioner som avser tillsyn över användningen av understöd och bidrag som beviljats ur offentlig medel (GrUU 69/2002 rd, s. 2-3). Inspektioner får utföras inom hemfridssfären när det finns grundad anledning att misstänka att en lagöverträdelse har begåtts eller kommer att begås på ett straffbart sätt.

Grundlagsutskottet har ansett att det inte står i strid med dess tolkningspraxis att inspektionsrätten kopplas ihop med ett sanktionerat beteende genom en avgift av straffkaraktär, dvs. en påföljdsavgift (GrUU 7/2004 rd, s. 2). Grundlagsutskottet anser att det med tanke på proportionaliteten i fråga om begränsningen av den grundläggande rättigheten är av betydelse att det är fråga om en sådan administrativ påföljdsavgift av straffkaraktär vars storlek påverkas bl.a. av överträdelsens klandervärdhet och skadlighet för samhället samt av den vinning som överträdelsen medfört.

Förordningen om information om betalaren är direkt tillämplig rätt i Finland. I förordningen föreskrivs om sådana uppgifter om betalaren och betalningsmottagaren som ska åtfölja överföringar av medel i samtliga valutor, i syfte att förebygga, undersöka och upptäcka penningtvätt och finansiering av terrorism, när minst en av de betalningsleverantörer som deltar i överföringen är etablerad inom unionen. Enligt förordningens artikel 17.1 ska de administrativa påföljderna och åtgärderna vara effektiva, proportionella och avskräckande samt förenliga med de påföljder som avses i penningtvättsdirektivets kapitel IV avsnitt 4. Enligt förordningens artikel 18 ska bestämmelserna om administrativa och ekonomiska påföljder enligt artiklarna 59.2 och 59.3 i det fjärde penningtvättsdirektivet tillämpas åtminstone på följande överträdelser av förordningen:

- a) betalningsleverantören lämnar upprepade gånger eller systematiskt bort uppgifter om betalaren eller betalningsmottagaren i strid med artiklarna 4, 5 eller 6 i förordningen,
- b) betalningsleverantören försummar upprepade gånger, systematiskt eller allvarligt sina skyldigheter att säkerställa bevarandet av uppgifterna i strid med artikel 16 i förordningen,
- c) betalningsleverantören tar i strid med artiklarna 8 eller 12 i förordningen inte i bruk effektiva riskbaserade metoder,
- d) den förmedlande betalningsleverantören försummar allvarligt efterlevnaden av artiklarna 11 och 12 i förordningen.

Enligt det första lagförslaget genomförs förordningens nationella bestämmelser om administrativa påföljder och åtgärder. Betaltjänster och i synnerhet penningförmedling tillhandahålls ofta i hemfridsskyddade lokaler. En begränsning av den behöriga tillsynsmyndighetens, dock inte PRS:s, inspektionsrätt i enlighet med grundlagsutskottets nuvarande tolkningspraxis till situationer där det finns skäl att misstänka en överträdelse för vilken kan påföras påföljdsavgift eller där det finns anledning att misstänka brott som avses i strafflagens 36 kap. 6—10 § skulle försämra myndighetens möjligheter att förhindra penningtvätt och terrorismfinansiering. Tillsynsmyndigheten skulle inte kunna övervaka efterlevnaden av förordningen om information om betalaren eller bestämmelserna om kundidentifiering och kundkontroll, lagring av data, intern kontroll eller oberoende rapporteringskanal. Den behöriga tillsynsmyndigheten blir för sin verksamhet beroende av uppgifter som den rapporteringsskyldiga själv har gett. Den behöriga tillsynsmyndigheten kan inte utnyttja sin rätt att för överträdelse av bestämmelserna påföra ordningsavgift, meddela offentlig varning eller påföra påföljdsavgift, eftersom den inte kan övervaka den rapporteringsskyldigas hemfridsskyddade lokaler utan skulle vara beroende av anmälningar från tredje part.

Enligt det första lagförslaget ska den behöriga tillsynsmyndigheten få göra inspektioner också i hemfridsskyddade lokaler, om myndigheten har grundad anledning att misstänka att en rapporteringsskyldig allvarligt, upprepade gånger eller systematiskt, på det sätt som avses i den föreslagna bestämmelsen om påföljdsavgift, har brutit mot penningtvättslagen och inspektionen är nödvändig för utredning av omständigheter som är föremål för inspektion. Genom förslaget tryggas genomförandet både av de bestämmelser som avses i artikel 17 i förordningen om information om betalaren och bestämmelser som avses i kapitel IV avsnitt 4 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

Grundlagsutskottet har i fråga om inspektioner av företag understrukit att Europadomstolens rättspraxis när det gäller tillämpning av artikel 8 i Europakonventionen ska beaktas vid tolkningen av grundlagens 10 § 1 mom. om skydd för privatlivet. Lagstiftningen om myndigheternas inspektionsbefogenheter måste följaktligen vara tillräckligt exakt och ge tillräckliga garantier mot missbruk. För ändamålet måste den innehålla adekvata garantier för procedur och

rättssäkerheter. Utskottet har också uppmärksammat att inspektionerna utförs under tjänstansvar vilket innebär att lagenligheten kan underkastas domstolsprövning. Eftersom det emellertid med beaktande av förarbetena till förvaltningslagen inte är helt klart om förvaltningslagens 39 § är tillämplig på inspektioner av tillsynskaraktär, har utskottet ansett att det i dessa fall är skäl att till inspektionsbestämmelserna föga en hänvisning till 39 § i förvaltningslagen (se GrUU 5/2013 rd, s. 3, GrUU 5/2010 rd, s. 3 och GrUU 2/2010 rd, s. 10-11).

Skydd för personuppgifter

Enligt grundlagens 12 § 2 mom. är handlingar och upptagningar som innehas av myndigheter-na offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Grundlagens 10 § 1 mom. är en generalklausul om skydd för privatlivet och för personuppgifter (GrUU 40/2005 rd, s. 2). Utifrån grundlagsbestämmelserna om skydd för privatlivet och personuppgifter är utgångspunkten den att tillämpningsområdet inte omfattar juridiska personer (GrUU 4/2014 rd, s. 2).

Grundlagsutskottet har med tanke på skyddet för personuppgifter ansett att viktiga bestämmelser om register är åtminstone de som gäller syftet med registreringen, innehållet i de personuppgifter som registreras, tillåtna användningsändamål för uppgifterna, inklusive uppgifternas överlåtbarhet samt bevarandetiden för registeruppgifterna och de registrerades rättssäkerhet. Regleringen av dessa omständigheter på lagnivå bör dessutom vara heltäckande och detaljerad (GrUU 14/2002 rd, s. 2, GrUU 27/2006 rd, s. 2).

Kravet att närmare bestämmelser ska utfärdas genom lag sträcker sig också till möjligheten att lämna ut personuppgifter genom teknisk anslutning. Grundlagsutskottet har ansett att den som begär uppgifter ska åläggas att innan den tekniska anslutningen öppnas lägga fram en utredning om att uppgifterna kommer att skyddas på ett ändamålsenligt sätt (GrUU 12/2002 rd, s. 5). Grundlagsutskottet har ansett att detta krav är befogat bl.a. eftersom den registeransvariga kan handla i enlighet med sina skyldigheter som är baserade på personuppgiftslagens 32 §. Grundlagsutskottet har emellertid konstaterat att regleringen samtidigt avslöjar att en betydande del av de omständigheter som sammanhänger med mottagande och utlämnande av uppgifter, inklusive i sista hand tolkningen av de tillämpliga bestämmelserna, i betydande grad blir beroende av praxis mellan parterna. Det är till exempel fråga om på vilket sätt omständigheter som enligt lagen faller utanför rätten att erhålla uppgifter de facto hemlighålls vid den tekniska anslutningen samt hur det i lagen eventuellt föreskrivna nödvändighetskriteriet eller andra kriterier i enskilda fall konstateras. Också ansvarsfrågorna kan vara problematiska (GrUU 14/2002 rd, s. 5-6).

Grundlagsutskottet har i fråga om skyddet för privatlivet ansett det vara av betydelse att användning av sekretessbelagda personuppgifter och röjande av uppgifter i strid med registrets syfte är straffbara gärningar enligt strafflagen, enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och enligt personuppgiftslagen (GrUU 4/2014 rd, s. 4 och GrUU 39/2009 rd, s. 3). Bestämmelserna om utlämnande av uppgifter utgör inget problem i grundlagshänseende. Avsikten med det första och det andra lagförslagets bestämmelser om utlämnande av uppgifter till centralen för utredning av penningtvätt och de behöriga tillsynsmyndigheterna är att i överensstämmelse med gällande lagstiftning om behandling av personuppgifter säkerställa att ett kriterium för utlämnandet är att behandlingen av personuppgifterna ska vara nödvändig för att den behöriga myndigheten ska kunna utföra en uppgift på ett sådant sätt att informationen kan lämnas ut också för ett syfte som är förenligt med registrets användningsändamål. Grundlagsutskottet har uppmärksammat bl.a. frågan om hur rätten till information ska sammankopplas med kriteriet att uppgifterna är nödvändiga. Möjligheten att få och lämna ut information har då eventuellt haft samband med att ”uppgifterna behövs” för ett visst ändamål, om avsikten varit att i lagen uttömmande räkna upp de datainnehåll som avses. Om datainnehållen där-

emot inte har förtecknats på samma sätt har det varit nödvändigt att uppställa kravet att ”uppgifterna är nödvändiga” för ett visst ändamål (GrUU 19/2012rd, s. 3-5 och Gruu62/2010rd, s. 4/I). Kriterierna för utlämnande av personuppgifter förändras inte väsentligt till följd av att EU:s nya dataskyddslagstiftning träder i kraft.

I det första lagförslagets 3 kap. föreskrivs om insamling av kundkontrolluppgifter och om bevarande av sådana och i 4 kap. föreskrivs på motsvarande sätt som i den gällande lagen i vilka situationer rapporteringsskyldiga ska rapportera tvivelaktiga transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt. I kapitlet föreskrivs att rapporten ska innehålla sådana kundkontrolluppgifter som avses i lagen. Det anses nödvändigt att dessa personuppgifter ska utlämnas för att centralen för utredning av penningtvätt ska kunna utreda en transaktions karaktär och miss-tankar om eventuell penningtvätt eller finansiering av terrorism. För att skydda rapportobjektets integritet och säkerställa de anställdas trygghet föreslås det att rapporter om tvivelaktiga transaktioner ska vara sekretessbelagda. I det första lagförslagets 4 kap. föreskrivs också att personuppgifter i anslutning till tvivelaktiga transaktioner ska förvaras separat från kundregistret. Vidare föreskrivs i kapitlet om förvaringstiden för personuppgifter och om begränsning av registrerades rätt till insyn. Integritetsskyddet anses inbegripa också tillgång till personuppgifter om sig själv. I fråga om personuppgifter som innehåller av den rapporteringsskyldiga gäller begränsningen av registrerades rätt till insyn endast personuppgifter i anslutning till tvivelaktiga transaktioner, medan registrerade i enlighet med personuppgiftslagen har rätt till insyn i andra personuppgifter som har samband med kundförhållanden. Begränsningen av integritetsskyddet är sålunda proportionerlig i förhållande till målsättningarna i det första och det andra lagförslaget. En rapporteringsskyldig får enligt lagförslaget inte lämna ut kundkontrolluppgifter för andra ändamål än de har samlats in, enbart i syfte att tillämpa det första och det andra lagförslaget.

De förpliktelser som gäller insamling av kundkontrolluppgifter har också betydelse med tanke på jämlikhetsprincipen. Till dessa förpliktelser hör i synnerhet de som gäller insamling av uppgifter om en persons politiska inflytande och förmögenhet och skyldigheten att i samband därmed effektivt följa upp kundförhållandet. Denna skyldighet gäller utöver personer i politiskt utsatt ställning också dessas familjemedlemmar och nära medarbetare. Det föreslås att skyldigheten i förhållande till gällande lag ska utsträckas till att utöver utlämnningar gälla också inhemska personer. Trots att jämlikhetsprincipen i första hand gäller privatpersoner kan den ha betydelse också när det gäller utvärdering av regelverk som rör juridiska personer, i synnerhet när det är fråga om regelverk som indirekt kan påverka fysiska personers rättsliga ställning (GrUU 11/2012 rd, s. 2). I grundlagens 6 § 2 mom. räknas upp ett antal förbjudna diskrimineringsgrunder. Förteckningen är emellertid inte uttömmande. Med de uttryckligen förbjudna diskrimineringsgrunderna jämföras ”någon annan orsak som gäller hans eller hennes person”. Det kan t.ex. vara fråga om en persons samhällsliga ställning, förmögenhet, deltagande i föreningsverksamhet, familjeförhållanden och boningsort. Diskrimineringsbestämmelsen förbjuder inte alla slag av särbehandling, trots att särbehandlingen baseras på en orsak som uttryckligen nämns i bestämmelsen. Det är av en avgörande betydelse om särbehandlingen kan motiveras på ett med tanke på de grundläggande rättigheterna godtagbart sätt. De krav som ställs på motiveringen är emellertid höga, i synnerhet i fråga om de diskrimineringsgrunder som räknas upp i bestämmelsen (GrUU 1/2006 rd, s. 2, GrUU 60/2012 rd, s. 3 och GrUU 23/2012 rd, s. 2). Grundlagsutskottet har i sin praxis, utöver frågan om särbehandlingen är godtagbar, också beaktat om de valda medlen står i proportion till ändamålet (GrUU 38/2006 rd, s. 3 och GrUU 23/2012 rd, s. 2). Också en persons politiska övertygelse klassificeras som en känslig personuppgift, vilket innebär att det bör fästas särskilt avseende vid hur sådana uppgifter behandlas. Med tanke på principerna i grundlagens 6 § samt med tanke på jämlikhetsprincipen i artikel 20 och diskrimineringsförbudet i artikel 21 i EU:s grundstadga har också den omständigheten betydelse att uppgifter om politiskt utsatt ställning samlas in hos en anmälningsskyldigs samtliga kunder. Å andra sidan aktualiseras frågan om hur den föreslagna

bestämmelsen förhåller sig till vissa lagstadgade tjänster, i synnerhet försäkringar. Åtgärder får sålunda inte leda till diskriminerande behandling. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att göra det lättare att upptäcka framför allt sådana med politisk makt relaterade ekonomiska transaktioner vilka kan stå i samband med misstankar om mutbrott som förbrott till penningtvätt. Den som är anmälningsskyldig kan också ställa ett förfarande i proportion till de risker för penningtvätt och terrorismfinansiering som är förenade med kundförhållandena och verksamheten. Den föreslagna bestämmelsen kan sålunda anses stå i proportion till det syfte som eftersträvas.

Vad beträffar rapporter om tvivelaktiga transaktioner föreslås i 4 kap. också bestämmelser om hur rapporteringen i regel ska ske. Förutom att rapporteringen till centralen för utredning av penningtvätt ska göras elektroniskt, förutsätts det i lagen att rapporteringen görs med en särskild tillämpning som reserverats för ändamålet eller via en krypterad anslutning. En särskild tillämpning via det allmänna datanätet möjliggör skyddad kommunikation, eftersom uppgifter om tvivelaktiga transaktioner är sekretessbelagda. Detta har relevans för integritetsskyddet enligt grundlagens 12 §. Merparten av rapporteringen sker redan nu elektroniskt, på det sätt som avses i den föreslagna bestämmelsen. Med beaktande av att det enligt lagförslagets 4 kap. 2 § är möjligt att använda också någon annan typ av krypterad anslutning eller en annan säker metod, anses den föreslagna bestämmelsen inte vara problematisk med tanke på den grundlagsfästa jämlikhetsprincipen. Grundlagsutskottet framhåller i flera utlåtanden att jämlikhetsprincipen inte får innebära snäva gränser för lagstiftarens prövning när de gäller lagstiftning som beaktar samhällsutvecklingen (se t.ex. GrUU 35/2010 rd, s. 2, GrUU 28/2009, s. 2/II, GrUU 21/2007 rd, s. 2/I, GrUU 38/2006 rd, s. 2/I och GrUU 1/2006 rd, s. 2/I).

Enligt det första lagförslagets 5 kap. ska vid regionförvaltningsverket inrättas ett nytt register för övervakning av penningtvätt. I lagen föreskrivs i överensstämmelse med grundlagsutskottets tolkningspraxis om syftet med registreringen och om vilka personuppgifter som ska registreras, om tillåtna användningsändamål och överlåtbarhet för uppgifterna samt hur länge uppgifterna ska bevaras och om de registrerades rättssäkerhet.

I lagförslagen 1, 3 och 19-21 föreskrivs i överensstämmelse med det fjärde penningtvättsdirektivet om registrering av företags ägare och verkliga förmånstagare. Uppgifterna skulle utgöra en del av handelsregistret, stiftelseregistret och föreningsregistret samt registret över religionssamfund. Enligt det första lagförslagets 6 kap. ska offentligheten när det gäller registeruppgifter om verkliga förmånstagare bestämmas enligt den offentlighet som gäller i fråga om det relevanta registret. Europadomstolen har ansett att skyddet för privatlivet enligt artikel 8 inte utesluter skydd för yrkes- eller affärsmässiga förhållanden. I synnerhet när det är fråga om enskilda näringsidkare kan det vara svårt att göra skillnad mellan privatlivet och yrkesmässiga förhållanden (se t.ex. Niemietz v. Tyskland, Europadomstolens dom 16.12.1992; Campagnano v. Italien, dom 23.3.2006). Också bl.a. skyldigheten att ge myndigheter uppgifter om sig själv har i många fall ansetts vara betydelsefull med tanke på skyddet för privatlivet (GrUU 3/2010 rd, s. 5 och GrUU 31/2008 rd, s. 2-3). Personuppgifter som måste lämnas ut ska vara nödvändiga för att uppnå ett visst syfte. För identifiering av en person kan det anses vara tillräckligt att utöver namnet nämna födelsetiden och hemkommunen. För förhindrande av missbruk är det nödvändigt att begränsa offentlig tillgång till information. Dessutom ska det fästas avseende vid hur uppgifterna hålls tillgängliga, med beaktande av de krav på begränsning av tillgängligheten som de tillämpliga specialbestämmelserna ställer. Trots att juridiska personer i princip inte hör till tillämpningsområdet för grundlagens 10 § 1 mom. innebär företagens skyldighet att registrera verkliga förmånstagare enligt det första lagförslaget en ny förpliktelse som innebär att uppgifter om egendom som ägs av en enskild förmånstagare i egenskap av fysisk person blir offentliga. Att egendomsuppgifter blir offentliga innebär ett ingrepp i privatlivet som är skyddat enligt Europakonventionens artikel 8 och grundlagens 10 §. Genom att en förmånstagers ägarandel blir offentlig kan man också dra slutsatser om förmånstagers

RP 228/2016 rd

förmögenhet. Detta innebär emellertid inte ett ingrepp i privatlivets kärnområde. (Se t.ex. GrUU 3/2010 rd, s. 5, GrUU 2/2009 rd, s. 4/II, och GrUU 8/2000 rd, s.2/II)

Ingrepp i privatlivet har å andra sidan ansetts vara godtagbart när det är fråga om att skydda ett annat konkurrerande intresse. Integritetsskyddet måste ibland i vissa avseenden ses i relation till yttrandefriheten. Att ägarandelar offentliggörs på det sätt som avses i det första lagförslaget har betydelse för förverkligandet av yttrandefriheten som tryggas i grundlagens 12 §. I den paragrafen föreskrivs att till yttrandefriheten hör rätten att framföra, sprida och ta emot information, åsikter och andra meddelanden utan att någon i förväg hindrar detta. I grundlagens 12 § 2 mom. föreskrivs om offentlighetsprincipen. Att tillräcklig offentlighet garanteras är en förutsättning för att de enskilda individerna ska kunna påverka och delta i samhällelig verksamhet. Offentlighet är också en förutsättning för att maktutövning och myndighetsverksamhet ska kunna kritiseras och övervakas (GrUU 43/1993 rd, s. 2). Mediernas uppgift är att behandla bl.a. från samhällets synpunkt viktiga frågor, vilket har betydelse för avslöjande av missförhållanden. Att betydande ägarandelar blir offentliga främjar sålunda förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism samt förebyggande av ekonomisk brottslighet. Också Europadomstolen har i flera avgöranden tagit ställning till frågan om att ställa yttrandefriheten i relation till skyddet för privatlivet. Europadomstolen har konstaterat (se t.ex. von Hannover v. Tyskland, Europadomstolens dom 24.6.2014) att tidningspressen har en viktig uppgift i ett demokratiskt samhälle. Trots att den inte får överskrida vissa gränser, i synnerhet när det gäller skyddet för människors anseende och rättigheter, är dess uppgift dock att på ett i förhållande till sina skyldigheter och åtaganden lämpligt sätt sprida information och tankar om alla frågor av allmänt intresse. Europadomstolen har å andra sidan ansett att också skyddet för privatlivet bör ägnas större uppmärksamhet eftersom moderna kommunikationsteknologier gör det möjligt att bevara och sprida personlig information. Vid bedömningen är det skäl att beakta i vilken utsträckning ett agerande kan anses främja en intressant samhällsdebatt, snarare än att lösryckt från samhällsdebatten tillfredsställa enskilda personers nyfikenhet. Användningsändamålet för de register som utnyttjas vid tillämpningen av de första och andra lagförslagen är också mera omfattande, vilket bör beaktas vid bedömningen.

En begränsning av skyddet för privatlivet bör baseras på ett godtagbart samhälleligt intresse och begränsningen bör också stå i proportion till det syfte som eftersträvas. Det betyder att inskränkningarna måste vara nödvändiga för att ett godtagbart syfte ska nås. Det är tillåtet av inskränka en grundläggande fri- och rättighet endast om målet inte kan nås med medel som utgör ett mindre intrång i rättigheten. En inskränkning får inte heller vara mer genomgripande än vad som är motiverat med hänsyn till hur tungt vägande det bakomliggande intresset är i relation till det rättsobjekt som ska inskränkas (se GrUU 25/1994 rd, s. 5/I-II och t.ex. GrUU 56/2014 rd, s. 3/I-II och GrUU 18/2013 rd, s. 3). Ökad öppenhet när det gäller företags ägande och sålunda förhindrande av att företagsstrukturer utnyttjas för missbruk samt för penningtvätt och terrorismfinansiering, kan anses vara ett vägande samhälleligt intresse. Användningsändamålet för registren är å andra sidan inte bundet till förhindrande av penningtvätt och terrorism, till åtskillnad vad som är fallet med de register som avses i det första lagförslaget. Med beaktande av proportionalitetsprincipen måste definitionen av begreppet verklig förmånstagare avgränsas på ett ändamålsenligt sätt. Med tanke på det syfte som eftersträvas kan det anses vara förenligt med proportionalitetsprincipen att uppgifter om verkliga förmånstagare samlas in och hålls offentligt tillgängliga då dessas ägarandelar eller faktiska bestämmande inflytande överskrider en viss gräns (i fråga om offentliga uppgifter, se EU-domstolens förenade mål C-465/00, C-138/01 och C-139/01 Österreichischer Rundfunk m.fl.). Den lagstiftningslösning som valts för registreringen av förmånstagare förefaller de facto leda till en försvagning av skyddet för privatlivet som föreskrivs i grundlagens 10 §. Dessa begränsningar kan å andra sidan motiveras framför allt med att aktieinnehavens offentlighet garanteras, vilket stödjer öppenheten i samhället och förutsättningarna för deltagande i den samhällliga verksamheten och debatten. Detta innebär att propositionen har betydelse också för de rättig-

heter som avses i grundlagens 2 § 2 mom., 12 § och 14 § 4 mom. Grundlagsutskottet ha tidigare tagit ställning till frågan om begränsning av näringsverksamhet (GrUU 15/2016 rd, s. 3).

I det andra lagförslaget föreskrivs om det register som upprätthålls av centralen för utredning av penningtvätt. De registrerade har inte rätt till insyn i registrets personuppgifter. De personuppgifter som finns i penningtvättsregistret kan ha samband med misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism, vilket innebär att de intressen som är förenade med en eventuell brottsutredning kan äventyras om uppgifterna kommer till registrerades eller utomståendes kännedom. Det finns sålunda en vägande samhällelig grund för att begränsa integritetsskyddet i detta avseende. I lagförslaget föreskrivs med beaktande av grundlagsutskottets tolkning också om de förutsättningar under vilka uppgifter kan lämnas ut till andra myndigheter och till finansunderrättelseenheter eller behöriga myndigheter i andra stater. Då personuppgifter lämnas ut ur penningtvättsregistret till andra myndigheter i Finland eller till en behörig myndighet i en annan stat ska det enligt den gällande lagstiftningen om behandling av personuppgifter och EU:s nya dataskyddslagstiftning vara fråga om sådan behandling av personuppgifter som är förenligt med användningsändamålet för penningtvättsregistret. Som sådan lämplig behandling av personuppgifter ska betraktas t.ex. utlämnande av nödvändiga personuppgifter till en annan myndighet, om det för utredning av en misstanke om penningtvätt måste bedömas om det har begåtts ett förbrott till penningtvätt. I fråga om länder utanför EU och EES ska dessutom tillämpas personuppgiftslagens bestämmelser om en tillräcklig dataskyddsnivå. Nivåkravet kan också härledas från grundlagens 10 § 1 mom. I och med genomförandet av det nya dataskyddsdirektivet som ska tillämpas på informationsutbyte mellan lagövervakningsmyndigheterna blir det aktuellt att tillämpa mot personuppgiftslagen svarande bestämmelser om en tillräcklig dataskyddsnivå. I och med dataskyddsdirektivet accentueras också de registeransvarigas ansvar och de krav som gäller övervakningen, som för närvarande är baserade på personuppgiftslagen. Till denna del är det skäl att redan i detta skede i det andra lagförslaget hänvisa till personuppgiftslagen och dess bestämmelser bl.a. om överföring av uppgifter till tredjeländer (GrUU 2/2008 rd, s. 3, GrUU 43/2006 rd, s. 4, GrUU 51/2002 rd, s. 3 och GrUU 14/2002 rd, s. 5).

I det andra lagförslaget föreslås en bestämmelse enligt vilken finansunderrättelseenheten i en annan EU-stat kan ges rätt att göra sökningar i referensuppgifterna i penningtvättsregistret. Centralen för utredning av penningtvätt har motsvarande rätt att göra sökningar i en annan medlemsstats finansunderrättelseenhets registers referensuppgifter under förutsättning att den medlemsstaten ger sitt samtycke. Sökningar kan göras i fråga om personregister vars uppgifter får behandlas enligt principen om ändamålsbundenhet på det sätt som avses i det fjärde penningtvättsdirektivet. Registrerande personer har inte rätt till insyn i penningtvättsregistrets personuppgifter, utan de kan med hjälp av dataskyddsmyndigheterna säkerställa lagligheten när det gäller behandling av personuppgifter.

Det andra lagförslagets bestämmelser om sökning för att en annan medlemsstats myndighet ska få veta om det i penningtvättsregistret finns uppgifter om en viss person, är i princip av betydelse när det gäller skydd för personuppgifter och privatlivet enligt grundlagens 10 § 1 mom., framför allt med beaktande av att registeruppgifterna kan leda till brottsutredning. De föreslagna bestämmelserna om sökning ger emellertid inte centralen för utredning av penningtvätt självständiga befogenheter att samla in eller lagra uppgifter ur en annan medlemsstats register, utan befogenheten att lämna ut personuppgifter som är föremål för sökning bestäms i enlighet med respektive medlemsstats nationella lagstiftning. Med tanke på skyddet av personuppgifter är det dessutom av betydelse att avtalsparterna får tillgång endast till sådana referensuppgifter i penningtvättsregistret, som inte direkt kan sammankopplas med enskilda personer. På överlåtelse av personuppgifter i anslutning till uppgifter som åtkommit genom sökning ska i första hand tillämpas det andra lagförslagets bestämmelser om informationsutbyte. Utlämnande av personuppgifter förutsätter alltid prövning av ett polisbefäl som arbetar vid

centralen för utredning av penningtvätt. Grundlagsutskottet har inte ansett att avtalsbestämmelserna om motsvarande sökning i polisens personregister är problematiska med avseende på grundlagens 7 och 10 § (GrUU 56/2006 rd, s. 4). Övervakningen av behandlingen av personuppgifter och logguppgifter i anslutning till informationsökning måste emellertid ske i enlighet med det andra lagförslagets 3 § 8 mom.

3.3 Egendomsskydd

Det andra lagförslagets 5 § har betydelse för egendomsskyddet enligt grundlagens 15 § 1 mom. Enligt bestämmelsen är vars och ens egendom tryggad. Enligt vedertagen tolkning av grundlagen och Europakonventionen ska åtgärder som begränsar grundläggande rättigheter vara baserade på lag och de ska vara nödvändiga i ett demokratiskt samhälle. Begränsningarna bör inte heller gå längre än vad som är nödvändigt för att uppnå det syfte som eftersträvas. Grundlagsutskottet har i flera utlåtanden ansett att grundlagens 15 § 1 mom. inte erbjuder skydd för egendom som har åtkommit genom brott eller som annars har ett direkt samband med brottslig verksamhet (se t.ex. GrUU 8/2016 rd, s. 3, GrUU 65/2010 rd, s. 3, GrUU53/2006 rd, s. 4, och GrUU 33/2000 rd, s. 2). Säkringsåtgärder är nödvändiga för att förhindra utnyttjande av brottsvinning. Kvarstad har i Europadomstolens rättspraxis ansetts vara en proportionerlig åtgärd i förhållande till det syfte som eftersträvas, med beaktande av att egendomen inte nödvändigtvis förloras för alltid. Det är emellertid fråga om en åtgärd som begränsar användningen av egendom (se t.ex. Raimondo v. Italien, Europadomstolens dom 22.2.1994).

Ett förordnande från centralen för utredning av penningtvätt om att en transaktion ska avbrytas för viss tid kan ges endast när det är fråga om potentiell brottsvinning. Avsikten med ett sådant förordnande om avbrytande av en transaktion för viss tid som avses i den gällande penningtvättslagen, och som nu föreslås bli förlängt, är emellertid att trygga myndigheternas möjligheter att komma åt potentiell vinning redan i ett tidigare skede än under brottsutredningen, för att förhindra att den misstänkte hinner gömma undan medlen och att på så sätt komplettera åtgärden med möjligheten att ansöka om kvarstad. Med beaktande av de allt längre utvecklade metoderna för penningtvätt och finansiering av terrorism kan detta anses vara en nödvändig åtgärd för att förbättra förutsättningarna att återfå brottsvinning. Det kan anses föreligga ett vägande samhälleligt behov och en godtagbar grund för avbrytande av transaktioner för viss tid. Då centralen för utredning av penningtvätt utreder rapporter om tvivelaktiga transaktioner är det inte alltid fråga om säkra brottsmisstankar utan om misstankar som eventuellt kan leda till brottsutredning. Ett beslut om avbrytande av en transaktion begränsar emellertid användningen av medel till dess att en adekvat utredning om deras ursprung eller användningsändamål har fått. Ett förordnande om avbrytande av en transaktion påverkar å andra sidan inte i sak vederbörandes lagliga förmögenhet i andra avseenden än det belopp som anses vara tvivelaktigt. I detta skede föreslås också att ett avbrytande för viss tid begränsas till tio dagar. Begränsningarna kan sålunda anses stå i proportion till det syfte som eftersträvas. Till följd av det krav på exakthet och precision som ställs på begränsningar av grundläggande rättigheter är det också skäl att närmare definiera de åtgärder som innebär att medel kan innehållas. Det är fråga om en möjlighet som i praktiken ska tillämpas i sådana fall då avbrytande av en transaktion enligt en utredande polismans bedömning i praktiken är nödvändig för utredningen. Rätten att avbryta en transaktion för viss tid kräver noggrann prövning och bör tillämpas endast då detta är nödvändigt för utredning av en tvivelaktig transaktion.

Den person som är föremål för ett förordnande om avbrytande av en transaktion har möjlighet att bidra till utredningen av ärendet och lägga fram utredning som visar medlens lagliga ursprung. När det är fråga om laglig egendom är det i princip lätt för innehavaren att skaffa behövlig bevisning som visar att egendomen har ett lagligt ursprung. Denna princip har också godkänts i Europadomstolens rättspraxis (se t.ex. Phillips v. Förenade Konungariket, Europa-

domstolens dom 5.7.2001, punkterna 43-45). Grundlagsutskottet anser det i sig vara klart att den i vars besittning egendomen har påträffats i allmänhet har de bästa förutsättningarna att bevisa egendomens ägarförhållanden och ursprung. Trots att centralens förordnande inte nödvändigtvis behöver ha samband med en brottsmisstanke är det med tanke på svarandens rätts-säkerhet skäl att understryka att bevisbördan inte bör överföras på denne om påståendet om egendomens brottsliga ursprung inte enligt en objektiv bedömning är motiverat och bygger på ett tillräckligt faktaunderlag (se GrUU 8/2016 rd, s. 4-5, och GrUU 33/2000 rd, s. 3). Grundlagsutskottet har behandlat frågan om s.k. omvänd bevisbörda och ansett det vara viktigt att förfarandet inte ställer orimliga krav när det gäller frågan om när svaranden anses ha visat att egendomen sannolikt har ett lagligt ursprung (GrUU 8/2016 rd, s. 5). När det gäller ett förordnande om avbrytande av en transaktion är det inte i egentlig mening fråga om omvänd bevisbörda och den person som är föremål för åtgärden kan sålunda inte åläggas att lägga fram utredning om egendomens lagliga ursprung, men det kunde vara fråga om en snarlik situation. Från rättssäkerhetssynpunkt är det också skäl att beakta att ett sådant förordnande om avbrytande av en transaktion för viss tid är en tillfällig administrativ åtgärd som begränsar användningen av egendomen och sålunda inte är överklagbart. Endast i det fall att vederbörande inte kan lägga fram trovärdig utredning om medlens ursprung och ett avbrytande av transaktionen för viss tid skulle leda till kvarstad enligt 6 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011) skulle personen i fråga ha möjlighet att söka ändring i beslutet om kvarstad. Ett grundlöst förordnande om avbrytande av en transaktion innebär dock att den person som åtgärden riktats mot kan få ersättning för skadorna enligt skadeståndslagen (412/1974).

Med beaktande av att det när centralen för utredning av penningtvätt ger ett förordnande om avbrytande av transaktion inte är fråga om en straffrättslig åtgärd eller en förundersökningsåtgärd, utan om att trygga en eventuell brottsutredning, kommer åtgärden inte att påverka den s.k. oskuldspresumtionen och inte heller att utgöra ett ingrepp i vederbörandes skydd mot självinkriminering. Det är inte heller möjligt att genom lagstiftning ålägga en person att medverka till utredningen i ett ärende, med beaktande av att en sådan skyldighet inte heller gäller i förundersökningsskedet eller under en rättegång. Också i Europadomstolens praxis anses skyddet mot självinkriminering höra till kärnområdet för en rättvis rättegång enligt artikel 6.1 i Europakonventionen (t.ex. Saunders v. Förenade Konungariket, Europadomstolens dom 17.12.1996, punkt 68). Grundlagsutskottet har vidare i samband med behandlingen av en fråga som gällde s.k. omvänd bevisbörda ansett att den föreslagna regleringen inte får leda till kränkning av skyddet mot självinkriminering i praktiska tillämpningssituationer av det aktuella slaget (GrUU 8/2016 rd, s. 5). Det är å andra sidan skäl att beakta den möjligheten att en vägran att lägga fram utredning eller ett åberopande av skyddet mot självinkriminering kan leda till en brottsanmälan. I skenet av Europadomstolens rättspraxis bör förfarandet sålunda hållas inom rimlighetens gränser och berörda personers rättigheter bör vederbörligen beaktas.

3.4 Näringsfrihet

Enligt grundlagens 18 § 1 mom. har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Grundlagsutskottet har ansett att näringsverksamhet i undantagsfall kan vara tillståndspliktig. Det måste i så fall stiftas en lag om saken och denna måste uppfylla de allmänna förutsättningarna för en lag som begränsar en grundläggande rättighet. Lagstadgade begränsningar av näringsfriheten måste vara exakta och noga avgränsade och dessutom ska omfattningen och villkoren framgå av lagen. När det gäller innehållet har utskottet ansett det viktigt att bestämmelserna om tillståndsvillkor och tillståndets giltighet garanterar en tillräcklig förutsägbarhet i myndigheternas verksamhet. Av betydelse i detta avseende är bland annat i vilken omfattning myndigheternas befogenheter bygger på bunden prövning eller ändamålsenlighetsprövning. Dessutom ska myndighetens befogenhet att förena tillstånd med villkor grunda sig på tillräckligt exakta bestämmelser i lag (se t.ex. GrUU 32/2010 rd, s. 7/II).

När det gäller bestämmelser om näringsverksamhet har grundlagsutskottet brukat anse att återkallande av tillstånd får mer kännbara konsekvenser än ett avslag på en tillståndsansökan. Därför har utskottet ansett att det för att lagstiftningen ska vara proportionerlig är nödvändigt att möjligheten att återkalla tillstånd sammankopplas med allvarliga eller väsentliga förseelser och försummelse samt konstaterat att eventuella anmärkningar och varningar till tillståndshavaren inte har lett till att brister i verksamheten avhjälpits (se t.ex. GrUU 13/2014 rd, s. 2-3, GrUU 31/2006 rd, s. 2, GrUU 8/2006 rd, s. 3/II och GrUU 48/2005 rd, s. 2/I).

Enligt gällande lagstiftning kan advokatföreningen och revisionsnämnderna begränsa advokaters och revisorers näringsfrihet som tryggas i grundlagens 18 §. Advokatföreningen kan utesluta en advokat ur föreningen och revisionsnämnderna kan återkalla godkännandet av en revisor.

Med disciplinförfarandet sammanhänger frågan om dess förhållande till det straffrättsliga förfarandet. Enligt artikel 50 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och artikel 4 i Europakonventionens protokoll nr 7 får ingen lagföras eller straffas på nytt för en lagöverträdelse för vilken han eller hon redan har blivit frikänd eller dömd i unionen genom en lagkraftvunnen brottmålsdom i enlighet med lagen. Ett förfarande ska på vedertaget sätt bedömas som ett brottmål som avses i Europakonventionen i enlighet med *ne bis in idem*-förbudet och de s.k. Engel-kriterierna (Engel m.fl. v. Nederländerna, Europadomstolens dom 8.6.1976). Kriterierna är för det första den rättsliga kvalificeringen av överträdelsen i nationell rätt, för det andra överträdelsens art och för det tredje arten av och strängheten i den sanktion som den berörde kan åläggas.

I fallet Müller-Hartburg v. Österrike (dom 19.2.2013) hade Europadomstolen dömt ändringsökanden till ett tre års fängelsestraff och med beaktande av de fakta som låg till grund för fängelsestraffet beslutat frånta ändringssökanden medlemskapet i det lokala advokatförbundet. Europadomstolen konstaterade utifrån Engel-kriterierna att det var fråga om ett disciplinärt förfarande mot en viss avgränsad grupp och att syftet med förfarandet bl.a. var att bevara aktningen och allmänhetens förtroende för yrkeskåren. Enligt domstolen hade påföljden betydelse framför allt för ändringssökandens civilrättsliga möjligheter att utöva sitt yrke och ändringssökanden kunde efter en viss tid på nytt ansöka om medlemskap i förbundet. Det saknade betydelse att den gärning som låg till grund för den disciplinära åtgärden i det aktuella fallet också uppfyllde rekvisiten för ett brott. Domstolen ansåg sålunda att uteslutningen ur advokatförbundet inte var liktydig med en straffrättslig påföljd och att *ne bis in idem*-förbudet inte var tillämpligt i ärendet. Helsingfors hovrätt har gjort motsvarande tolkning i avgörandet (HelHR:2014:9) där det var fråga om rättegångsbiträdesnämndens beslut enligt vilket sökanden, som var jurist, på grund av att han var straffad ansågs vara olämplig att uppträda som rättegångsombud och -biträde. Hovrätten ansåg att det var fråga om en säkerhetsåtgärd och inte om en administrativ påföljd. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg i sitt avgörande (HFD:2014:95), som gällde meddelande av temporärt körförbud utöver tidigare vites- och bötesstraff, att meddelande av ett körförbud inte är liktydigt med en sådan rättegång i samma ärende som är förbjuden enligt artikel 4 i det sjunde protokollet till Europakonventionen. Europadomstolen har å andra sidan fäst avseende vid hur stor den grupp är som är föremål för en disciplinär påföljd och huruvida påföljden kan omvandlas till ett fängelsestraff (Weber v. Schweiz, Europadomstolens dom 22.5.1990) samt vid hur stort bötesbelopp det är fråga om (Janosevic v. Sverige, Europadomstolens dom 23.7.2002) för att avgöra om påföljden ska betraktas som en straffrättslig påföljd. Den nationella klassificeringen av en gärning är sålunda inte ett avgörande kriterium när det gäller att bedöma dess verkliga karaktär och förfarandet i anslutning till gärningen.

Också bestämmelserna om övervakning av näringsidkare i det första lagförslaget har beröringspunkter med näringsfriheten. I det första lagförslagets 5 kap. föreskrivs om skyldigheten

att registrera sig i regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt. Skyldiga att registrera sig är sådana rapporteringsskyldiga som inte är auktoriserade tillsynsobjekt eller skyldiga att registrera sig något annat register som upprätthålls av en behörig tillsynsmyndighet än det register som avses i det nämnda kapitlet. Avsikten med regionförvaltningsverkets register är förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism.

En registrering i regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt är inte en förutsättning för att bedriva näring. För försummelse att registrera sig kan emellertid enligt 9 kap. 9 § påföras ordningsavgift. Registreringsskyldighet uppkommer 14 dygn efter att den rapporteringsskyldiga omfattas av lagens tillämpningsområde. I lagen föreskrivs om förutsättningar för att bli införd i registret och om vissa rapporteringsskyldigas tillförlitlighet. Registreringsskyldigheten kan delvis jämföras med ett tillståndberoende. Enligt grundlagsutskottets vedertagna tolkningspraxis ska en sådan reglering uppfylla de allmänna förutsättningarna för en lag som begränsar en grundläggande rättighet. Lagstadgade begränsningar av näringsfriheten bör vara exakta och noggrant avgränsade. Dessutom bör omfattningen av och förutsättningarna för begränsningen framgå av lagen. I fråga om regleringens innehåll har utskottet ansett det vara viktigt att bestämmelserna om förutsättningarna för ett tillstånd och tillståndets varaktighet ger myndighetsverksamheten blir tillräcklig förutsägbarhet. Det är med hänsyn till detta bl.a. relevant i vilken utsträckning en myndighets befogenheter bestäms i enlighet med bunden prövning eller ändamålsprövning (GrUU 32/2010 rd, s. 7, och GrUU 31/2006 rd, s. 2).

I propositionens första lagförslag finns inga bestämmelser om villkor för koncession, eftersom sådana ska tas in i speciallagar. Lagförslaget förenhetligar emellertid de behöriga tillsynsmyndigheternas möjligheter att återkalla och begränsa koncessioner. Myndigheterna har också möjlighet att för högst fem år avstänga en person i ledningen för en rapporteringsskyldig, om personen i fråga har gjort sig skyldig till allvarliga eller väsentliga överträdelser och om eventuella anmärkningar eller varningar inte har lett till att brister i verksamheten har avhjälpats. Föreslagna 8 kap. 5 § 1 mom. motsvarar 28 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen. Grundlagsutskottet har ansett att den sistnämnda bestämmelsen inte är problematisk från grundlagsynpunkt (GrUU 28/2008 rd, s. 2). Bestämmelsen har sedermera preciserats i överensstämmelse med EU-lagstiftningen. Grundlagsutskottet har i ett tidigare tolkningsutlåtande ansett att det bör finnas en enligt grundlagens 18 § godtagbar grund för en sådan begränsning av näringsfriheten (GrUU 67/2002 rd, s. 3). Förbudets tidsmässiga varaktighet måste enligt grundlagsutskottets praxis stämma överens med proportionalitetsprincipen (GrUU 41/2000 rd, s. 8, jfr. dock GrUU 24/2013 rd, s. 2).

Grundlagsutskottet har, när det gällt reglering av näringsverksamhet, av hävd ansett att en återkallelse av ett tillstånd är en myndighetsåtgärd som innebär ett djupare ingrepp i individens rättsställning än ett avslag på en tillståndsansökan. Utskottet har därför, med tanke på proportionaliteten, ansett att det är nödvändigt att sammankoppla möjligheten att återkalla tillstånd med allvarliga eller väsentliga överträdelser eller försummelser samt med att eventuella anmärkningar eller varningar som getts tillståndshavaren inte har lett till att brister i verksamheten har avhjälpats (GrUU 32/2010 rd, s. 8, GrUU 31/2006 rd, s. 2, GrUU 8/2006 rd, s. 3/II och GrUU 48/2005 rd, s. 2/I). Lagförslagets 8 kap. 5 § 1 mom. uppfyller de nödvändiga förutsättningar som utskottet fastställt.

3.5 Rättsskydd

Enligt grundlagens 21 § har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundad dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Offentligheten vid handläggningen, rätten att

bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag.

Trots att grundlagens 21 § inte innehåller någon separat förteckning över rättsskyddets delområden anses begreppet ”rättvis rättegång” enligt vedetagen tolkning omfatta bl.a. rätten att försvara sig personligen eller genom förmedling av ett rättegångsbiträde som man själv har valt (GrUU 58/2002 rd, s. 2 och GrUU 32/2002 rd, s. 2) och rätten att förhandla konfidentiellt med sitt biträde (GrUU 28/2008 rd, s. 3 och GrUU 58/2002 rd, s. 2). Denna tolkningspraxis stämmer överens med artikel 6.1 och 6.3 c i Europakonventionen. De konkreta arrangemangen och eventuella begränsningarna när det gäller delområden av begreppet ”rättvis rättegång” ska närmare regleras i lag, men inte heller i dessa avseenden får lagstiftningen äventyra någons rättsskydd.

Det är sålunda skäl att i lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism säkerställa att den t.ex. gör det möjligt att bibehålla advokatsekretessen för försvarsadvokatens vidkommande när det är fråga om rätten till en rättvis rättegång. I det fjärde penningtvättsdirektivets artiklar 14.4 och 34.2 föreskrivs om undantag från tillämpningen av direktivet när det är fråga om notarier, andra oberoende jurister, revisorer, externa revisorer och skatterådgivare, i samband med att de utreder en klients rättsliga ställning, försvarar eller företräder klienten i eller rörande rättsliga förfaranden, inbegripet att tillhandhaålla rådgivning om att inleda eller undvika förfaranden. Medlemsstaterna bör föreskriva hur tystnadsplikten, sekretessen och den personliga integriteten ska skyddas. Det föreslås att detta undantag ska beaktas i det första lagförslagets 1 kap. 3 § 3 mom.

Europadomstolen har också i sin praxis tagit ställning till förhållandet mellan å ena sidan penningtvättslagstiftningen och å andra sidan integritetsskyddet mellan advokaten och klienten, då domstolen i fallet Michaud v. Frankrike bedömde den enligt lagstiftningen också för advokater gällande skyldigheten att rapportera tvivelaktiga transaktioner till finansunderrättelseenheten. Domstolen ansåg att skyddet för privatlivet enligt Europakonventionens artikel 8 i väsentliga avseenden inbegriper brevhemligheten, oberoende av meddelandenas innehåll, och att skyddet för privatlivet omfattar också en advokats brevväxling som ett element i en rättvis rättegång. Europadomstolen förenade sig om den nationella domstolens (Conseille d’Etat) ståndpunkt, dvs. att rapporteringsskyldigheten som i Frankrike har ordnats så att rapporteringen i det första skedet ska ske via ett självreglerande organ, inte strider mot Europakonventionens artikel 8, eftersom rapporteringsskyldigheten inte gäller rättegångsbiträden. Domstolen beaktade advokatföreningens roll som självreglerande organ. Dessutom uppmärksammande domstolen lagstiftningens målsättning, dvs. att förebygga allvarliga hot mot samhället. I sådana fall utgör integritetsskyddet mellan advokaten och klienten inte något hinder för rapporteringsskyldigheten (Michaud v. Frankrike, 6.12.2012, domslutet 121-132). Frågor som gäller integritetsskyddet mellan advokaten och klienten kan aktualiseras i samband med tillsynen över advokater enligt det första lagförslagets 7 och 8 kap. och i samband med övervakningen av administrativa påföljder. Detta har så långt som möjligt beaktats i det första lagförslagets bestämmelser på så sätt att det är advokatföreningen som i egenskap av ett självreglerande organ i det första skedet ska bedöma om förpliktelserna enligt lagen har iakttagits.

Begreppet god förvaltning får sin innebörd av den helhet som grundlagens 21 § utgör. Därmed avses dels det i paragrafens 1 mom. nämnda kravet att behörig myndighetsbehandling ska ske utan ogrundat dröjsmål och dels också de element i en god förvaltning som räknas upp i 2 mom. Denna bestämmelse har ingen direkt inverkan på förutsättningarna att inleda ett förvaltningsärende. En förutsättning kan i vissa fall vara att ett formkrav iakttas, t.ex. att uppgifter ska lämnas på en blankett som myndigheten fastställt.

Enligt propositionen ska uppgifter om företags ägare och verkliga förmånstagare anmälas till handels-, förenings- och stiftelseregistret. Anmälan ska göras i enlighet med 10 och 11 § i företags- och organisationsdatalagen. Rapporteringen ska i regel ske genom stark autentisering, vilket förutsätter att kunden har antingen nätbankskoder eller ett elektroniskt identitetskort. Rapporteringen kan emellertid ske också utan stark autentisering, och i så fall räcker det att den rapporteringsskyldiga har tillgång till nätbanksförbindelse. Uppgifter om verkliga förmånstagare är informativa till sin natur, eftersom en registeranteckning varken är rättsskapande eller har offentlig trovärdighet. Myndigheten undersöker inte heller riktigheten i anmälan, utan uppgifterna registreras på anmälarens ansvar. Anmälningsförfarandet berör sålunda inte direkt sökandens rätt eller skyldighet. I 19 § i företags- och organisationsdatalagen föreskrivs om straff för den som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar att göra en anmälan. Dessutom kan den som uppsåtligen lämnar en felaktig uppgift påföras en straffrättslig påföljd för registeranteckningsbrott.

Den föreslagna bestämmelsen har betydelse också med avseende på grundlagens 6 §. I paragrafens 1 mom. föreskrivs att alla är lika inför lagen och i 2 mom. om diskrimineringsförbudet enligt vilket ingen utan godtagbart skäl får särbehandlas av orsaker som räknas upp i momentet. Enligt generalklausulen i slutet av momentet får ingen heller särbehandlas av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Eftersom det inte är fråga om särbehandling i den bemärkelse som avses i 2 mom. måste förslaget bedömas utifrån den allmänna jämlikhetsbestämmelsen i paragrafens 1 mom. Det finns ett samband mellan särbehandling och utövande av grundläggande rättigheter. Enligt grundlagens 21 § 1 mom. har var och en rätt att få sin sak behandlad av en behörig myndighet. Grundlagsutskottet har i sin praxis brukat poängtera att likabehandlingsprincipen inte kan följa strikta gränser för lagstiftarens prövning när syftet är att stifta lagar enligt de krav som samhällsutvecklingen vid respektive tidpunkt kräver (se t.ex. GrUU 28/2009 rd, s. 2/II, GrUU 21/2007 rd, s. 2/I, GrUU 38/2006 rd, s. 2/I och GrUU 1/2006 rd, s. 2/I). I grundlagsutskottets praxis har det på vissa villkor med tanke på likabehandlingsprincipen ansetts vara tillåtet att t.ex. införa skilda behandlingsavgifter för ärenden som sköts med pappersdokument respektive elektroniskt (GrUU 35/2010 rd, s. 2).

Av ordalydelsen i grundlagens 6 och 21 §, av grundlagsutskottets utlåtandepaxis och av Europadomstolens rättspraxis framgår inte entydigt om de föreslagna bestämmelserna eventuellt de facto begränsar förverkligandet av de grundläggande rättigheterna. De faktiska verkningarna av de föreslagna bestämmelserna i detta avseende måste bedömas i förhållande till arten av myndighetsservicen, målgruppen och kundernas möjligheter att sköta sina myndighetsärenden elektroniskt.

Riksdagens biträdande justitieombudsman har behandlat delvis samma situation i sitt beslut (dnr 4653/4/14) i ett fall där Skatteförvaltningen hade beslutat att en företagare skulle använda en viss elektronisk kommunikationskanal. Beslutet beaktade dock inte att fungerande elektroniska kommunikationer inte finns i alla delar av landet. Biträdande justitieombudsmannen uppmärksammade i sitt avgörande att myndigheterna måste se till att förvaltningskunderna har jämlika möjligheter att sköta sina ärenden. Hur kundsservicen och dess omfattning måste bedömas framför allt utifrån de personers och organisationers behov som utnyttjar tjänsterna. För alla som behöver tjänster bör tryggas jämlika möjligheter till ärendehantering, oberoende av vilken typ av tjänster det är fråga om. Till grunderna för en god förvaltning hör enligt förvaltningslagen också serviceprincipen och kravet att servicen ska vara ändamålsenlig. Servicen ska ordnas bl.a. med beaktande av att tjänsternas tillgänglighet och kundernas valfrihet. Servicen ska också i regionalt hänseende ordnas på ett jämlikt sätt.

Enligt biträdande justitieombudsmannens avgörande är det skäl att vid bedömningen av frågan om Skatteförvaltningens beslut är lagligt beakta också att en försummelse av anmälningskyldigheten kan leda till en betydande försummelseavgift. Enligt beslutet innebär Skatteförvalt-

ningens beslut en inskränkning av de rättigheter som lagen tryggar för förvaltningskunder. Skatteförvaltningen har sålunda inte gjort en tillräcklig bedömning av alla sina anmälningsskyldiga kunders möjligheter att uppfylla sina skyldigheter endast elektroniskt. Proportionalitetsprincipen, som hör till förvaltningens rättsprinciper, bör tillmätas betydelse framför allt i situationer där en försummelse av en myndighets åläggande leder till rättsliga påföljder för förvaltningskunden.

I biträdande justitieombudsmannens avgörande är det delvis fråga om en annan sak, eftersom det inte finns bestämmelser på lagnivå om elektronisk ärendehantering. Dessutom gäller det aktuella förslaget inte enskilda näringsidkare utan endast företag och organisationer som kan betraktas som juridiska personer. Vidare ska straffbestämmelsen i företags- och organisationsdatalagens 19 § enligt förslaget inte tillämpas endast på elektroniska meddelanden.

Det är framför allt fråga om huruvida företagens ansvarspersoner i allmänhet kan anses behärska elektronisk ärendehantering. Användning av nätet och elektronisk hantering av myndighetsärenden blir allt vanligare. Å andra sidan har hanteringen av myndighetsärenden i pappersform eventuellt varit förenad med regionala eller faktiska tillgänglighetsbegränsningar. Dessa har emellertid i allmänhet inte ansetts inskränka de grundläggande rättigheter som det här är fråga om.

Användare av den elektroniska servicetjänsten FODS identifieras med nätbankskoder eller ett chipföretsett identitetskort (HST-kort). Nätbankskoder används i synnerligen stor utsträckning, eftersom uppskattningsvis 87 procent av alla finländare mellan 16 och 74 år numera använder nätbank. Befolkningsregistercentralens medborgarcertifikat används för närvarande med ett chipföretsett identitetskort som beviljas av polisen. Certifikatet används för identifiering samt för kryptering av e-post och dokument och för elektronisk underskrift. Nästan vem som helst kan skaffa sådana medel som behövs för elektroniska anmälningar (nätbankskoder och chipföretsett identitetskort).

Enligt det första lagförslaget kan en person som saknar finsk personbeteckning utnyttja elektroniska tjänster utan stark autentisering. Meddelanden behandlas då manuellt. Motsvarande förfarande kan användas i situationer där en person t.ex. på grund av avsaknad av nätbankskoder inte kan sända meddelanden. I sådana situationer räcker det att personen i fråga har en nätförbindelse till sitt förfogande.

Målgruppen för de tjänster som avses i det första lagförslaget är de personer hos företagen och sammanslutningarna som enligt lagen ansvarar för registeranmälningar (14 § i företags- och organisationsdatalagen). Anmälningsskyldigheten gäller i typfallet medlemmarna i en sammanslutnings styrelse eller motsvarande organ. Med tanke på servicens tillgänglighet är det sålunda t.ex. inte nödvändigt att varje styrelsemedlem har tillgång till utrustning för elektronisk ärendehantering.

Juridiska personers ansvariga aktörer har numera goda möjligheter att övergå till elektronisk ärendehantering. Autentiseringsverktyg för elektronisk ärendehantering används i stor utsträckning och kompletteras av möjligheten att ansöka om ett chipföretsett identitetskort. Anmälningförfarandet som avses i lagförslaget är också närmast informativt till sin karaktär, eftersom en registeranteckning varken är rättsskapande eller har offentlig trovärdighet. Med stöd av det som anförs ovan kan det anses att de ovanstående bestämmelserna inte äventyrar jämlikheten enligt grundlagens 6 § och inte heller rätten att enligt 21 § få sin sak behandlad av en behörig myndighet.

RP 228/2016 rd

Eftersom propositionens första och andra lagförslag innehåller förslag som har betydelse ur grundlagens synpunkt är det skäl att också inhämta grundlagsutskottets utlåtande om propositionen.

Med stöd av det som anføres ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism, att främja avslöjande och utredning av sådan verksamhet samt att effektivisera spårning och återtagande av brottsvinningen.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på:

- 1) i 4 § 2 mom. i lagen om Finansinspektionen (878/2008) avsedda:
 - a) auktoriserade tillsynsobjekt, med undantag för börser enligt 2 mom. 6 punkten och centralinstitutet för en sammanslutning enligt 11 punkten i samma moment,
 - b) filialer till utländska sammanslutningar som motsvarar auktoriserade tillsynsobjekt,
 - c) representanter i Finland för utländska sammanslutningar som motsvarar auktoriserade tillsynsobjekt, om sammanslutningen tillhandahåller tjänster i Finland utan att etablera filial,
- 2) finansiella institut som hör till samma finansiella företagsgrupp som ett kreditinstitut enligt kreditinstitutslagen (610/2014),
- 3) sådana kontoförvaltare och sådana utländska som kontoförvaltare auktoriserade sammanslutningars verksamhetsställen i Finland som avses i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (749/2012),
- 4) fysiska och juridiska personer enligt 7 och 7 a § i lagen om betalningsinstitut (297/2010),
- 5) försäkringsföreningar enligt lagen om försäkringsföreningar (1250/1987),
- 6) försäkringsförmedlare enligt lagen om försäkringsförmedling (570/2005),
- 7) förmedlare av gräsrotsfinansiering enligt lagen om gräsrotsfinansiering (734/2016),
- 8) sådana finländska förmedlare av krediter och utländska kreditförmedlares filialer i Finland som avses i lagen om förmedlare av konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom (/),
- 9) penningspelssammanslutningar enligt 11 § i lotterilagen (1047/2001),
- 10) penningspelssammanslutningar enligt Ålands landskapslagstiftning,
- 11) revisorer enligt revisionslagen (1141/2015) när de utför lagstadgad revision enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i den lagen,

12) advokater enligt lagen om advokater (496/1958) och på dem som biträder advokaterna, till den del det är fråga om att de handlar i en klients namn eller för en klients räkning vid transaktioner eller att de deltar i planering eller genomförande av följande transaktioner:

- a) köp eller försäljning av fastigheter eller affärsenheter,
- b) förvaltning av klienters penningmedel, värdepapper och andra tillgångar,
- c) öppnande och förvaltning av bank-, spar- eller värdeandelskonton,
- d) organisering av medel som behövs för bildande eller ledning av bolag eller för förvaltning av företag, eller
- e) bildande och ledning av stiftelser, bolag och motsvarande sammanslutningar samt att svara för deras verksamhet,

13) andra som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller juridiska tjänster, till den del det är fråga om att de handlar i en klients namn eller för en klients räkning vid transaktioner eller att de deltar i planering eller genomförande av följande transaktioner:

- a) köp och försäljning av fastigheter och affärsenheter,
- b) förvaltning av klienters penningmedel, värdepapper och andra tillgångar,
- c) öppnande och förvaltning av bank-, spar- och värdeandelskonton,
- d) organisering av medel som behövs för bildande och ledning av bolag samt för förvaltning av företag, eller
- e) bildande och ledning av stiftelser, bolag och motsvarande sammanslutningar samt att svara för deras verksamhet,

14) företag som tillhandahåller finansiella tjänster,

15) näringsidkare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare (/) då de förmedlar person-till-person-lån,

16) personer som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller tjänster enligt 2 kap. 3 § 1—7 punkten i lagen om investeringstjänster (747/2012),

17) pantlåneinrättningar enligt lagen om pantlåneinrättningar (1353/1992),

18) företag enligt lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler (1075/2000),

19) fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler enligt Ålands landskapslagstiftning,

20) innehavare av koncession för indrivningsverksamhet enligt 1 § 1 mom. i lagen om tillståndsplikt för indrivningsverksamhet (517/1999),

21) dem som tillhandahåller företagstjänster,

22) dem som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller huvudsakligen skatterådgivningstjänster,

23) dem som affärs- eller yrkesmässigt utför bokföringsuppgifter enligt uppdrag,

24) dem som affärs- eller yrkesmässigt säljer eller förmedlar varor, till den del de kontant får en betalning eller flera med varandra sammanhängande betalningar som sammanlagt uppgår till minst 10 000 euro.

Denna lags 3 och 4 kap. ska tillämpas också på näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar deltagaranmälningar och -avgifter för penningspel som tillhandahålls av sådana penningspelssammanslutningar som avses i 1 mom. 9 och 10 punkten, om penningspelssammanslutningen till en sådan annan näringsidkare eller sammanslutning har överfört ansvaret för kundkontroll samt rapporteringsskyldigheten. Denna lags 7 och 8 kap. ska, enligt vad som föreskrivs i respektive kapitel, tillämpas på tillsyn över de nämnda näringsidkarna och sammanslutningarna.

Denna lag ska tillämpas också när de medel som är föremål för en transaktion härrör från åtgärder som vidtagits inom en annan stats territorium.

Bestämmelser om skyldigheten av vissa sammanslutningar, föreningar, religionssamfund och stiftelser att upprätthålla information om sina verkliga förmånstagare finns i kap. 6.

3 §

Avgränsning tillämpningsområdet

Denna lag tillämpas inte på ekonomisk verksamhet som bedrivs tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning och följande förutsättningar uppfylls:

- 1) verksamheten är obetydlig,
- 2) verksamheten utgör inte en persons huvudsakliga affärsverksamhet utan består av sidotjänster som direkt har samband med den och sidotjänsternas andel av omsättningen under räkenskapsperioden uppgår till högst fem procent,
- 3) verksamheten bedrivs av en person som inte bedriver verksamhet enligt 2 § 1 mom. 1—22 punkten som sin huvudsakliga affärsverksamhet,
- 4) verksamheten tillhandahålls kunder inom den huvudsakliga affärsverksamheten och tillhandahålls inte allmänheten,
- 5) verksamheten är inte penningförmedling enligt 1 § 2 mom. 5 punkten i lagen om betalningsinstitut.

Denna lag tillämpas inte på ett bolag när i stället för aktieägaren en person som sköter förvaltarregistreringen har införts bolagets aktieägarförteckning, om bolagets värdepapper är föremål för handel på en reglerad marknad enligt 2 § i lagen om handel med finansiella instrument (748/2012).

Denna lag tillämpas inte på verksamhet som gäller skötsel av uppdrag som utförs i egenskap av rättegångsbiträde eller rättegångsombud. Med sådana uppdrag avses i denna lag, utöver egentliga uppdrag i anslutning till en rättegång, också juridisk rådgivning som gäller en klients rättsliga ställning vid förundersökningen av ett brott eller i någon annan fas av behandlingen av ett ärende inför en rättegång samt inledande eller undvikande av rättegång.

Denna lag tillämpas inte på verksamhet som består i att tillhandahålla penningautomater för användning utanför kasinon.

Genom förordning av finansministeriet utfärdas närmare föreskrifter om när finansiell verksamhet ska betraktas som obetydlig på det sätt som avses i 1 mom. 1 punkten.

4 §

Definitioner

I denna lag avses med:

- 1) *penningtvätt* verksamhet enligt 32 kap. 6—10 § i strafflagen (39/1889),
- 2) *finansiering av terrorism* verksamhet enligt 34 a kap. 5 och 5 a § i strafflagen,
- 3) *penningtvättsdirektivet* Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG,
- 4) *förordningen om information om betalaren* Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/847 om uppgifter som ska åtfölja överföringar av medel och om upphävande av förordning (EG) nr 1781/2006,
- 5) *rapporteringsskyldiga* sammanslutningar och näringsidkare enligt 2 § 1 mom.,
- 6) *identifiering* utredning av en kunds identitet på grundval av uppgifter som kunden tillhandahållit,
- 7) *kontroll av identiteten* säkerställande av en kunds identitet utifrån handlingar och uppgifter från en tillförlitlig och oberoende källa,
- 8) *kreditinstitut* ett kreditinstitut enligt 1 kap. 7 § i kreditinstitutslagen,

9) *utländsk trust* en trust enligt artikel 3.7 i penningtvättsdirektivet, dock inte sådana tillhandahållare av företagstjänster som avses i den punkten,

10) *tillhandahållare av företagstjänster* en sammanslutning eller näringsidkare som tillhandahåller tredje parter någon av följande tjänster som affärsverksamhet:

- a) bildar en sammanslutning för en tredje parts räkning,
- b) verkar som bolagsrättsligt ansvarig person eller ansvarig bolagsman eller i motsvarande ställning i andra juridiska personer,
- c) tillhandahåller hemort, företagsadress, postadress eller andra motsvarande tjänster,
- d) förvaltar i Finland en utländsk klassisk trust enligt artikel 3.7 d i penningtvättsdirektivet eller en liknande juridisk konstruktion,
- e) sköter förvaltarregistrering, när den som ska sköta registreringen har införts i aktieägarförteckningen för ett annat än ett publikt aktiebolag,

11) *person i politiskt utsatt ställning* en fysisk person som har eller har haft offentliga uppdrag som:

- a) statschef, regeringschef, minister, vice minister eller biträdande minister,
- b) parlamentsledamot,
- c) medlem av politiska partiers förvaltningsorgan,
- d) ledamot i en av de högsta domstolarna, i en konstitutionell domstol eller i ett motsvarande rättsorgan vars beslut endast undantagsvis kan överklagas,
- e) ledamot i det högsta beslutande organ som granskar skötseln av en stats finanser och som motsvaras av revisionsrätten eller av statens revisionsverk,
- f) ledamot i direktionen för en centralbank,
- g) ambassadör eller chargé-d'affaires,
- h) minst sådan officer som hör till generalitetet i försvarsmakten,
- i) medlem av ett förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan i ett företag som är helt statsägt eller som

j) direktör, biträdande direktörer eller styrelseledamot i en internationell sammanslutning,

12) *familjemedlem till en person i politiskt utsatt ställning* hans eller hennes:

- a) make eller partner som enligt den nationella lagstiftningen i respektive land likställs med make,
- b) barn och ett barns make eller sådan partner som avses ovan, och
- c) föräldrar,

13) *medarbetare till en person i politiskt utsatt ställning*

a) varje fysisk person om vilken det är känt att han eller hon är verklig samägare eller förmånstagare i en sammanslutning, näringsidkare eller annan juridisk konstruktion eller har andra nära affärsförbindelser med en person i politiskt utsatt ställning eller med en familjemedlem till honom eller henne, och

b) varje fysisk person som är verklig ensamägare till eller förmånstagare i en sammanslutning, näringsidkare eller annan juridisk konstruktion om vilken det är känt att den de facto har upprättats till förmån för en person i politiskt utsatt ställning eller för en familjemedlem till honom eller henne,

14) *tillsynsmyndighet* en myndighet enligt 7 kap. 1 § 1 mom.,

15) *europiska tillsynsmyndigheter* den europeiska bankmyndighet som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/78/EG, den europeiska värdepappers- och marknadsmyndighet som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1095/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/77/EG och den europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndighet som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1094/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/79/EG,

- 16) *finansiellt institut*
- a) ett värdepappersföretag enligt 1 kap. 9 § i lagen om investeringstjänster,
 - b) ett fondföretag enligt 2 § 1 mom. 10 punkten i lagen om placeringsfonder (48/1999),
 - c) ett försäkringsföretag enligt 26 kap. 1 § 1 mom. 7 punkten i försäkringsbolagslagen (521/2008), som bedriver livförsäkringsverksamhet,
 - d) en försäkringsförmedlare enligt 3 § 3 punkten i lagen om försäkringsförmedling,
 - e) inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet etablerade filialer till finansiella institut som avses i a—d punkten, oavsett om de finansiella instituten har hemort inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller inte.
- 17) *företag som tillhandahåller finansiella tjänster* företag som inte är kreditinstitut och som bedriver en eller flera verksamheter enligt 5 kap. 1 § 1 mom. 2—11, 13 eller 14 punkten i kreditinstitutslagen,
- 18) *korrespondentförbindelse*
- a) tillhandahållande av banktjänster från en bank som korrespondent till en annan bank som motpart, inbegripet tillhandahållande av ett löpande konto eller annat passivkonto och härtill knutna tjänster, t.ex. likviditetsförvaltning, internationella överföring av medel, checkavräkning, betalningsförmedlingskonton och valutatjänster,
 - b) förbindelser mellan kreditinstitut och finansiella institut där liknande tjänster tillhandahålls av ett korrespondentinstitut eller motpartsinstitut, och inbegripet förbindelse som etablerats för värdepapperstransaktioner eller överföring av medel.

5 §

Verkliga förmånstagare i sammanslutningar

Med en sammanslutnings verkliga förmånstagare avses en fysisk person som ytterst

- 1) direkt eller indirekt äger mer än 25 procent av aktierna i den juridiska personen eller annars en motsvarande andel i den juridiska personen,
- 2) direkt eller indirekt utnyttjar mer än 25 procent av rösträtten i den juridiska personen och detta röstetal är baserat på ägande, medlemskap, bolagsordningen, bolagsavtalet eller på motsvarande stadgar, eller som
- 3) på annat sätt faktiskt utövar ett bestämmande inflytande i den juridiska personen.

En indikation på direkt ägande är att den fysiska personen äger mer än 25 procent i den juridiska person som granskas.

En indikation på indirekt ägande är att

- 1) en juridisk person i vilken en eller flera fysiska personer utövar självständig beslutanderätt äger mer än 25 procent eller innehar mer än 25 procent av rösträtten i den juridiska person som granskas, eller att
- 2) en fysisk eller juridisk person, i vilken en fysisk person utövar självständig beslutanderätt, på grund av ägande, medlemskap, bolagsordningen, bolagsavtalet eller motsvarande stadgar har rätt att utse eller entlediga en majoritet av ledamöterna i styrelsen för eller i ett jämförbart organ i den juridiska person som granskas.

Om en verklig förmånstagare inte kan identifieras eller om de förutsättningar som anges i 1 mom. inte uppfylls ska som verklig förmånstagare betraktas styrelsen för eller ansvariga bolagsmän, verkställande direktör eller en person i motsvarande ställning i den juridiska person som granskas.

6 §

Verkliga förmånstagare i utländska trustar

Med en utländsk trusts verkliga förmånstagare avses en fysisk person som utövar faktiskt bestämmande inflytande i trusten och som är trustens

RP 228/2016 rd

- 1) instiftare eller beskyddare som instiftaren eventuellt har tillsatt,
- 2) förvaltare, eller
- 3) förmånstagare.

Utöver det som föreskrivs i 1 mom. betraktas som verkliga förmånstagare också andra fysiska personer som ytterst utövar bestämmande inflytande över en utländsk trust genom direkt eller indirekt ägande eller på något annat sätt.

7 §

Verkliga förmånstagare i föreningar, religionssamfund, stiftelser, bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag

Som verkliga förmånstagare i ideella föreningar enligt föreningslagen (503/1989) betraktas styrelsemedlemmar som är antecknade i föreningsregistret.

Som verkliga förmånstagare i religionssamfund enligt religionsfrihetslagen (453/2003) betraktas styrelsemedlemmar som är antecknade i registret över religionssamfund.

Som verkliga förmånstagare i stiftelser enligt stiftelselagen (487/2015) betraktas styrelseledamöter och förvaltningsrådsledamöter som är antecknade i stiftelseregistret.

Som verkliga förmånstagare i bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag enligt lagen om bostadsaktiebolag (1599/2009) betraktas styrelseledamöter som är antecknade i handelsregistret.

2 kap.

Riskbedömning

1 §

Nationell bedömning av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism

Inrikesministeriet samordnar den nationella bedömningen av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. I riskbedömningen ska de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som gäller i Finland identifieras och bedömas samt Europeiska kommissionens bedömning på unionsnivå av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism beaktas. Den nationella riskbedömningen ska uppdateras regelbundet.

Syftet med riskbedömningen är att

- 1) specificera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism inom olika sektorer,
- 2) stödja och effektivisera bekämpningen av penningtvätt och av finansiering av terrorism samt resursfördelningen,
- 3) stödja olika sektorer vid upprättandet av enhetliga rutiner för bekämpning av penningtvätt och av finansiering av terrorism,
- 4) ge behöriga tillsynsmyndigheter, advokatföreningen och rapporteringsskyldiga information som stöd för riskbedömningen enligt 2 och 3 §.

Inrikesministeriet ska offentliggöra en sammanfattning av riskbedömningen.

2 §

Övervakarspecifik riskbedömning

Tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska göra en bedömning av riskerna för att penningtvätt och finansiering av terrorism bedrivs genom de rapporteringsskyldiga som omfattas av tillsynen (*övervakarspecifik riskbedömning*). Tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska när riskbedömningen görs beakta

RP 228/2016 rd

1) kommissionens bedömning på unionsnivå av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism samt de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som framgår av bedömningen,

2) den nationella riskbedömningen och de nationella risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som den anger,

3) de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med rapporteringsskyldiga och deras kunder, produkter och tjänster inom den övervakade sektorn.

Tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska vid planeringen av tillsynens omfattning och frekvens beakta sin riskbedömning, de undantag som tillåts inom en rapporteringsskyldigs verksamhet samt riskerna inom respektive sektor enligt 1 mom. 3 punkten.

Tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska uppdatera den övervakarspecifika riskbedömningen regelbundet eller när det i en rapporteringsskyldigs verksamhet förekommer sådana omständigheter eller förändringar som är relevanta för riskbedömningen.

Tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska offentliggöra ett sammandrag av riskbedömningen.

3 §

Rapporteringsskyldigas riskbedömning

De rapporteringsskyldiga ska göra riskbedömningar för att kunna identifiera och bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Riskbedömningarna ska uppdateras regelbundet. Bedömningarna och ändringar i dem ska utan obefogat dröjsmål ges in till tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen på begäran av dem.

Den rapporteringsskyldig ska i riskbedömningen beakta arten, storleken och omfattningen av sin verksamhet. Den rapporteringsskyldiga ska med beaktande av dessa faktorer ha tillräckliga verksamhetsprinciper, förfaranden och kontroller för att minska och effektivt hantera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Verksamhetsprinciperna, förfarandena och kontrollerna ska åtminstone omfatta

1) utvecklande av interna verksamhetsprinciper, förfaranden och kontroller,

2) intern kontroll, om det är motiverat med tanke på arten och storleken av den rapporteringsskyldigas verksamhet.

Den rapporteringsskyldiga ska följa och utveckla de verksamhetsprinciper, förfaranden och kontroller som avses i 2 mom. samt de åtgärder som anknyter till dem. Om den rapporteringsskyldiga är en juridisk person, ska styrelsen, en ansvarig bolagsman eller någon annan person i motsvarande ställning som hör till den högsta ledningen godkänna de verksamhetsprinciper, förfaranden och kontroller som avses i 2 mom. samt följa och utveckla de åtgärder som anknyter till dem.

Det centralinstitut som avses i lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker (599/2010) kan, med tillstånd av Finansinspektionen, upprätta en riskbedömning för medlemskreditinstitut som hör till sammanslutningen.

3 kap.

Kundkontroll

1 §

Kundkontroll och riskbaserad bedömning

En rapporteringsskyldig som inte kan vidta i detta kapitel föreskrivna åtgärder för kundkontroll får inte etablera kundförhållanden, genomföra transaktioner eller upprätthålla affärsförhållanden. En rapporteringsskyldig som är ett kreditinstitut får inte heller genomföra betal-

ningstransaktioner via ett betalkonto, om den rapporteringsskyldiga inte kan vidta åtgärder för kundkontroll.

Den rapporteringsskyldiga ska vid bedömningen av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i anknytning till kundförhållandet beakta de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med kunder, länder och geografiska områden, produkter, tjänster och transaktioner samt distributionskanaler (*riskbaserad bedömning*).

De åtgärder för kundkontroll som anges i detta kapitel ska med utifrån den riskbaserade bedömningen iakttas i varje kundförhållande så länge det består.

De rapporteringsskyldiga ska kunna visa tillsynsmyndigheten eller den som ålagts att utöva tillsyn, att deras metoder för kundkontroll och fortlöpande övervakning enligt denna lag är tillräckliga med beaktande av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism.

2 §

Kundidentifiering och identitetskontroll

De rapporteringsskyldiga ska identifiera sina kunder och kontrollera deras identitet vid etablering av ett fast kundförhållande. Dessutom ska den rapporteringsskyldiga identifiera sina kunder och kontrollera identiteten, om

1) en enskild transaktion eller flera sammanhängande transaktioner sammanlagt uppgår till minst 10 000 euro och kundförhållandet är tillfälligt, eller om det är fråga om en sådan överföring av medel enligt artikel 3.9 i förordningen om information om betalaren, som överstiger 1 000 euro,

2) en enskild transaktion eller flera sammanhängande transaktioner vid kontantförsäljning av varor sammanlagt uppgår till minst 10 000 euro och kundförhållandet är tillfälligt,

3) det är fråga om en tvivelaktig transaktion eller om den rapporteringsskyldiga misstänker att medel som ingår i transaktionen används för finansiering av terrorism eller för straffbart försök till detta, eller om

4) den rapporteringsskyldiga misstänker att uppgifterna om en kund vars identitet tidigare har kontrollerats inte är tillförlitliga eller tillräckliga.

Med avvikelse från 1 mom. 1 och 2 punkten ska kunden vid penningspelsverksamhet identifieras och identiteten kontrolleras antingen i samband med satsningen eller vinstutdelningen, eller i båda situationerna, om det belopp som spelaren satsar eller den vinst som spelaren löser ut per gång eller som sammanhängande utbetalningar uppgår till sammanlagt minst 2 000 euro.

Om någon handlar för en kunds räkning (representant) ska den rapporteringsskyldiga identifiera representanten och kontrollera också dennas identitet samt förvissa sig om representantens rätt att företräda kunden.

En rapporteringsskyldig ska identifiera sin kund och kontrollera dennas identitet när kundförhållandet etableras eller senast innan kunden får bestämmanderätt över de medel eller annan egendom som ingår i transaktionen eller innan transaktionen har slutförts.

Om kunden ska identifieras och identiteten kontrolleras på grund av att det sammanlagda värdet av enskilda transaktioner i sådana fall som avses i 1 mom. 2 punkten är minst 10 000 euro eller i sådana fall som avses i 2 mom. minst 2 000 euro, ska identiteten kontrolleras när den nämnda gränsen nås.

Bestämmelser om åtgärder för identifiering och om kontroll av identiteten finns dessutom i förordningen om information om betalaren.

3 §

Uppgifter om kundkontroll och bevarande av uppgifterna

Den rapporteringsskyldiga ska bevara uppgifter om kundkontroll på ett tillförlitligt sätt i fem år från det att ett fast kundförhållande har upphört. När det är fråga om en tillfällig transaktion enligt 2 § 1 mom. 1 eller 2 punkten eller 2 mom. i den paragrafen, ska uppgifter om kundkontroll bevaras i fem år från det att transaktionen har slutförts.

Av kundkontrolluppgifterna ska följande bevaras:

- 1) namn, födelsetid och personbeteckning,
- 2) representanters namn, födelsetid och personbeteckning,
- 3) juridiska personers fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet,
- 4) fullständiga namn samt födelsetider och medborgarskap för ledamöterna i juridiska personers styrelser eller i motsvarande beslutande organ,
- 5) juridiska personers bransch,
- 6) namn, födelsetid och personbeteckning för verkliga förmånstagare,
- 7) namnet på dokument som använts för att kontrollera identiteten, dokumentets nummer eller någon annan identifieringsuppgift och dokumentets utfärdare eller en kopia av dokumentet eller, om kunden har identifierats på distans, uppgifter om de förfaranden eller källor som använts,
- 8) uppgifter om kundens verksamhet, arten och omfattningen av kundens affärsverksamhet, kundens ekonomiska ställning, grunderna för användningen av transaktionen eller tjänsten och uppgifter om medlens ursprung samt övriga i 4 § 1 mom. avsedda behövliga uppgifter som inhämtats för kundkontroll, och
- 9) nödvändiga uppgifter som inhämtats för fullgörande av utredningsskyldigheten enligt 4 § 3 mom. samt de skärpta åtgärderna för kundkontroll i fråga om personer i politiskt utsatt ställning enligt 13 §.

Om kunden är utländsk och saknar finsk personbeteckning ska, utöver uppgifterna enligt 2 mom., uppgifter om kundens medborgarskap och resedokument bevaras.

De rapporteringsskyldiga ska underrätta sina kunder om att uppgifter om kundkontroll och andra personuppgifter kan användas till att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism och för att inleda undersökning av penningtvätt, finansiering av terrorism och det brott genom vilket de tillgångar eller den vinning av brott har erhållits som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Kontrolluppgifter och andra personuppgifter som inhämtats endast för förhindrande och avslöjande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, får inte användas för ändamål som strider mot dessa syften.

4 §

Inhämtande av uppgifter om kunder samt fortlöpande uppföljning och utredningsskyldighet

De rapporteringsskyldiga ska inhämta uppgifter om sina kunders verksamhet, arten och omfattningen av deras affärsverksamhet och om grunderna för att en tjänst eller produkt används.

De rapporteringsskyldiga ska ordna uppföljning som med beaktande av arten och omfattningen av kundernas verksamhet, kundförhållandenas beständighet och varaktighet samt riskerna är tillräcklig för att säkerställa att kundernas verksamhet är förenlig med den rapporteringsskyldigas erfarenheter av och uppgifter om kunden och dennes verksamhet.

De rapporteringsskyldiga ska särskilt fästa vikt vid transaktioner som till sin struktur eller storlek eller i förhållande till den rapporteringsskyldigas storlek eller driftställe avviker från det normala. Samma förfarande ska tillämpas om transaktionerna inte har något uppenbart

ekonomiskt syfte eller inte är förenliga med den rapporteringsskyldigas erfarenheter av eller uppgifter om kunden. Vid behov ska ursprunget till medlen i en transaktion utredas.

5 §

Särskild identifieringsskyldighet i anslutning till försäkringsprodukter

Kreditinstitut och finansiella institut ska, utöver det som föreskrivs någon annanstans i detta kapitel, i fråga om livförsäkringar och andra placeringsförsäkringar utreda

- 1) förmånstagarens namn, när en person har identifierats eller nämnts som förmånstagare,
- 2) tillräckliga identifieringsuppgifter för förmånstagare som delas in på något annat sätt än enligt 1 punkten, för att utbetalning ska kunna ske när försäkringen faller ut.

Förmånstagare som avses i 1 mom. ska identifieras vid utbetalningen.

Kreditinstitut och finansiella institut ska identifiera en tredje part till vilken eller till förmån för vilken en livförsäkring eller placeringsförsäkring överförs när överlåtelsen görs, om institutet hade kännedom om överlåtelsen.

Kreditinstitut och finansiella institut ska se till att de har tillräckliga uppgifter om verkliga förmånstagare i utländska truster och hos dem som tillhandahåller företagstjänster, så att de kan ta reda på sina rättigheter i anslutning till de utländska trusterna och företagstjänsterna.

Kreditinstitut och finansiella institut ska senast vid utbetalningen eller när försäkringen helt eller delvis överförs utreda om förmånstagaren i en livförsäkring eller någon annan placeringsförsäkring är en person i politiskt utsatt ställning. Om en försäkring eller dess förmånstagare är förenad med en större risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism än normalt, ska en anställd vid kreditinstitutet eller det finansiella institutet dessutom underrätta institutets ledning om saken före utbetalningen av försäkringsersättningen och iakttäta bestämmelserna om skärpta åtgärder för kundkontroll.

6 §

Identifiering av verkliga förmånstagare

De rapporteringsskyldiga ska identifiera och upprätthålla tillräckliga, korrekta och aktuella uppgifter om kundernas verkliga förmånstagare och vid behov kontrollera förmånstagarnas identitet. En sammanslutnings verkliga förmånstagare ska alltid identifieras i sådana situationer som avses i 1 kap. 5 § 2 - 4 mom. och 7 §. Dessutom ska de rapporteringsskyldiga med beaktande av de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med en kund, på ett ändamålsenligt sätt och i en tillräcklig omfattning utreda om någon annan utövar sådant bestämmande inflytande över kunden som avses i 1 kap. 5 § 1 mom.

En verklig förmånstagare behöver dock inte identifieras, om kunden är ett bolag vars värdepapper är föremål för handel

- 1) på en reglerad marknad enligt 2 kap. 5 § i värdepappersmarknadslagen (746/2012), eller
- 2) på en reglerad marknad som motsvarar en reglerad marknad enligt 1 punkten i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om bolaget är informationsskyldigt på ett sätt som motsvarar informationsskyldigheten enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU.

Kreditinstitut behöver inte identifiera de verkliga förmånstagarna för gemensamma konton som förvaltas av en advokat eller någon annan som tillhandahåller juridiska tjänster, om advokaten eller den som tillhandahåller juridiska tjänster är verksam i Finland eller i en annan EES-stat och om uppgifter om en verklig förmånstagares identitet finns tillgängliga för kreditinstitutet på begäran.

Kreditinstitut behöver inte heller identifiera de verkliga förmånstagarna för gemensamma konton som förvaltas av en advokat eller någon annan som tillhandahåller juridiska tjänster,

om advokaten eller den som tillhandahåller juridiska tjänster är verksam i någon annan än en EES-stat och om

1) uppgifter om en verklig förmånstagares identitet på begäran finns tillgängliga för kreditinstitutet, och om

2) advokaten eller någon annan som tillhandahåller juridiska tjänster har skyldigheter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och fullgörandet av skyldigheterna övervakas.

Kreditinstitut behöver inte heller identifiera de verkliga förmånstagarna för gemensamma konton i anslutning till uppdrag som utförs av ett rättegångsbiträde eller rättegångsombud eller sådana uppdrag som utförs av en advokat eller någon annan som tillhandahåller juridiska tjänster och som inte omfattas av tillämpningsområdet för denna lag.

7 §

Fullgörande av skyldigheter i fråga om kundkontroll för den rapporteringsskyldigas räkning

Åtgärder för kundkontroll kan på en rapporteringsskyldigs vägnar vidtas av en annan rapporteringsskyldig enligt 1 kap. 2 § 1 mom. eller av en motsvarande aktör som har beviljats koncession eller registrerats i en annan EES-stat (*tredje part*), om denna har sådana skyldigheter i fråga om kundkontroll och bevarande av uppgifter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och fullgörandet av skyldigheterna övervakas.

Åtgärder för kundkontroll kan vidtas också av en aktör som motsvarar en rapporteringsskyldig enligt 1 kap. 2 § 1 mom. och som har beviljats koncession eller registrerats i någon annan än en EES-stat, om denna aktör är grundad i en stat vars system för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism enligt kommissionens bedömning inte innebär någon avsevärd risk för EU:s inre marknad.

Med avvikelse från 1 och 2 mom. får en rapporteringsskyldig för att fullgöra sina skyldigheter inte anlita

1) betalningsinstitut vars betaltjänster huvudsakligen består i att tillhandahålla penningförmedling enligt lagen om betalningsinstitut,

2) fysiska eller juridiska personer enligt 7 och 7 a § i lagen om betalningsinstitut, eller

3) någon som bedriver valutaväxlingsverksamhet.

De rapporteringsskyldiga ska se till att de innan en transaktion genomförs får de uppgifter som avses i 3 § 2 mom. 1—6 punkten av en tredje part. En rapporteringsskyldig ska dessutom se till att den har tillgång till alla uppgifter om kundkontroll och att en tredje part på dennas begäran lämnar uppgifterna till den rapporteringsskyldiga.

Tillsynsmyndigheten kan anse att en rapporteringsskyldig uppfyller de förutsättningar i denna paragraf som avser en tredje part, om

1) den rapporteringsskyldiga får uppgifterna av en tredje part som hör till samma koncern som den rapporteringsskyldiga eller till någon annan finansiell sammanslutning,

2) koncernen eller en annan finansiell sammanslutning iakttar sådana interna samt för koncernen eller sammanslutningen gemensamma förfaranden för kundkontroll, bevarande av kunduppgifter samt för förhindrande och avslöjande av penningtvätt och av finansiering av terrorism som motsvarar bestämmelserna i denna lag, samt

3) tillsynsmyndigheten i hemstaten för koncernens eller en annan finansiell sammanslutnings moderbolag övervakar att 2 punkten följs.

När det gäller penningsspelverksamhet kan tillsynsmyndigheten anse att en penningsspelssammanslutning i egenskap av rapporteringsskyldig uppfyller de förutsättningar som föreskrivs i denna paragraf, om en näringsidkare eller sammanslutning enligt 1 kap. 2 § 2 mom. som handlar på dess vägnar och förmedlar deltagaransmälningar och -avgifter i anslutning till penningsspel iakttar bestämmelserna om kundkontroll i 1, 2 och 10 § i detta kapitel, och om penningsspelssammanslutningen på begäran utan dröjsmål av denna får uppgifter om kundkontroll och för kontroll av en kunds identitet. Penningsspelssammanslutningen ska upprätthålla

RP 228/2016 rd

uppgifter om sådana näringsidkare och sammanslutningar som avses ovan och på begäran hålla uppgifterna tillgängliga för tillsynsmyndigheten.

De rapporteringsskyldiga ska enligt 4 § 2 mom. förlöpande följa upp kundförhållanden där en tredje part har vidtagit åtgärder för kundkontroll.

En rapporteringsskyldig befrias inte från ansvar enligt denna lag på den grunden att åtgärder för kundkontroll har vidtagits av en tredje part på den rapporteringsskyldigas vägnar.

8 §

Förenklade åtgärder för kundkontroll

De rapporteringsskyldiga kan vid tillämpningen av 2, 3, 4 och 6 § tillämpa ett förenklade åtgärder för kundkontroll, om de utifrån den i 2 kap. 3 § avsedda riskbedömningen bedömer att ett kundförhållande eller en enskild transaktion är förenad med låg risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. De rapporteringsskyldiga ska dock följa kundförhållanden på det sätt som anges i 4 § 2 mom. i detta kapitel för att upptäcka exceptionella eller ovanliga transaktioner.

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare föreskrifter om sådana kunder, produkter, tjänster, transaktioner, leveranssätt och geografiska riskfaktorer som kan vara förenade med låg risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt om förfarandena i sådana situationer.

9 §

Undantag från kundkontroll i samband med elektroniska pengar

Om den rapporteringsskyldiga utifrån en riskbedömning gör den bedömningen att risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i anslutning till elektroniska pengar är låg tillämpas inte bestämmelserna om identifiering av en kund i 2 §, bestämmelserna om uppgifterna om kundkontroll och bevarande av dem i 3 § samt om inhämtande av uppgifter om en kund i 4 § 1 mom. förutsatt att följande förutsättningar för riskhantering är uppfyllda:

- 1) det elektroniska mediet kan inte laddas på nytt eller i mediet kan enligt lagen om betalningsinstitut lagras elektroniska pengar till ett belopp av högst 250 euro per månad och mediet kan användas endast i Finland,
- 2) i det elektroniska mediet kan lagras högst 500 euro och mediet kan användas endast i Finland,
- 3) det elektroniska mediet kan användas endast för köp av varor eller tjänster,
- 4) det elektroniska mediet kan inte laddas med anonyma elektroniska pengar,
- 5) utgivaren av det elektroniska mediet har tillgång till tillräckliga tillsynsförfaranden för att upptäcka ovanliga eller tvivelaktiga transaktioner,
- 6) högst 100 euro i kontanter kan lösas in via det elektroniska mediet.

10 §

Skärpta åtgärder för kundkontroll

De rapporteringsskyldiga ska tillämpa ett skärpt förfarande för kundkontroll om de utifrån den i 2 kap. 3 § avsedda riskbedömningen bedömer att den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenad med ett kundförhållande eller en enskild transaktion är högre än vanligt. Detsamma gäller om kunden eller transaktionen har beröringspunkter med en stat vars system för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism enligt kommissionens bedömning utgör en avsevärd risk för EU:s inre marknad eller inte uppfyller de internationella förpliktelseerna.

RP 228/2016 rd

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare föreskrifter om sådana kunder, produkter, tjänster, transaktioner, leveranssätt och geografiska riskfaktorer som är förenade med extra hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt om förfarandena i sådana situationer.

11 §

Skärpta åtgärder för kundkontroll vid identifiering på distans

Om kunden inte är närvarande vid identifieringen och identitetskontrollen (*identifiering på distans*) ska den rapporteringsskyldiga vidta följande åtgärder för att minska risken för penningtvätt och finansiering av terrorism:

- 1) kontrollera kundens identitet med hjälp av ytterligare dokument och uppgifter från en tillförlitlig källa,
- 2) säkerställa att betalningen i samband med en transaktion görs från ett kreditinstituts konto eller betalas in på ett konto som tidigare öppnats i kundens namn, eller
- 3) kontrollera en kunds identitet med ett identifieringsverktyg enligt lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer (617/2009) eller med ett kvalificerat certifikat för elektroniska underskrifter enligt artikel 28 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, eller med någon annan elektronisk identifieringsteknik som är datasäker och bevislig.

12 §

Skärpta åtgärder för kundkontroll vid korrespondentförbindelser

Om ett kreditinstitut eller finansiellt institut ingår avtal om skötsel av betalningar och andra uppdrag (*korrespondentförbindelse*) med ett kreditinstitut eller finansiellt institut i ett land utanför EES-staterna, ska institutet före avtalslutet inhämta tillräckliga uppgifter om det kreditinstitut eller finansiella institut som är motpart.

Kreditinstitutet eller det finansiella institutet ska göra en bedömning av motpartens anseende, kvaliteten på den tillsyn som motparten utövar och motpartens åtgärder för förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Kreditinstitutets eller det finansiella institutets högre ledning ska godkänna att korrespondentförbindelsen inleds. Avtalet ska uttryckligen avse genomförande av åtgärderna för kundkontroll och lämnande av relevanta uppgifter om dessa åtgärder, på begäran, till det kreditinstitut eller finansiella institut som är motpart.

Ett kreditinstitut eller finansiellt institut får inte inleda eller fortsätta en korrespondentförbindelse med ett institut som är en brevlådebank eller vars konton används i detta syfte.

Om värdepappersföretag, betalningsinstitut, fondbolag, AIF-förvaltare eller försäkringsbolag ingår avtal om arrangemang som motsvarar arrangemangen enligt 1 mom., ska den rapporteringsskyldiga iaktta denna paragraf.

13 §

Skärpta åtgärder för kundkontroll i fråga om personer i politiskt utsatt ställning

De rapporteringsskyldiga ska ha lämpliga på riskbaserad bedömning grundade förfaranden för att konstatera om en kund är eller har varit en person i politiskt utsatt ställning eller en sådan persons familjemedlem eller medarbetare.

Om en kund är eller har varit en person i politiskt utsatt ställning eller är en sådan persons familjemedlem eller är känd som meddelägare till en sådan person, ska

RP 228/2016 rd

1) den rapporteringsskyldigas högre ledning godkänna att ett kundförhållande inleds med en sådan person,

2) den rapporteringsskyldiga vidta lämpliga åtgärder för att få reda på ursprunget till den förmögenhet och de medel som hör till kundförhållandet eller transaktionen, och

3) den rapporteringsskyldiga ordna skärpt och fortlöpande övervakning av kundförhållandet.

En person betraktas inte längre som en person i politiskt utsatt ställning när han eller hon inte har haft något betydande offentligt uppdrag under minst ett år.

Med avvikelse från 1 mom. den rapporteringsskyldiga kan tillämpa förenklade åtgärder enligt 8 § om uppdragsavtalet gäller en lagstadgad arbetspensionsförsäkring, företagarpensionsförsäkring, arbetsolycksfallsförsäkring eller yrkessjukdomsförsäkring som ingår i socialskyddet.

14 §

Central kontaktperson

Ett betalningsinstitut eller institut för elektroniska pengar enligt lagen om betalningsinstitut som via en representant från området för en EES-stat utan att etablera filial tillhandahåller betaltjänster eller utgivning av elektroniska pengar i Finland, ska utse en central kontaktperson. Den centrala kontaktpersonen svarar på institutets vägnar för att

1) de krav som föreskrivs i denna lag uppfylls,

2) handlingar och information ges in till Finansinspektionen.

15 §

De som tillhandahåller utlagda tjänster samt representanter som en del av en rapporteringsskyldig

Bestämmelserna i detta kapitel om tredje part och skärpta åtgärder för kundkontroll tillämpas inte om den rapporteringsskyldiga har lagt ut en uppgift som gäller kundkontroll på entreprenad eller anlitar en representant på basis av ett avtalsförhållande, och tillhandahållaren av de utlagda tjänsterna eller representanten anses ingå i den rapporteringsskyldiga.

4 kap.

Rapporteringsskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner

1 §

Skyldighet att rapportera tvivelaktiga transaktioner

Efter att ha fullgjort utredningsskyldigheten enligt 3 kap. 4 § 3 mom. ska en rapporteringsskyldig enligt lagen om centralen för utredning av penningtvätt (/) utan dröjsmål till centralen för utredning av penningtvätt rapportera tvivelaktiga transaktioner eller misstankar av finansiering av terrorism.

En rapporteringsskyldig kan rapportera tvivelaktiga transaktioner också när det är fråga om enskilda betalningar eller andra prestationer eller om flera separata sammanhängande betalningar eller prestationer, om de överskrider det högsta tröskelvärde som den rapporteringsskyldiga anger. Den som tillhandahåller en penningförmedlingstjänst enligt 1 § 2 mom. 5 punkten i lagen om betalningsinstitut ska dock göra en anmälan för varje enskild betalning eller flera sammanhängande betalningar eller prestationer till ett värde av minst 1 000 euro.

Näringsidkare och sammanslutningar enligt 1 kap. 2 § 2 mom. kan genom förmedling av en penningsspelssammanslutning rapportera tvivelaktiga transaktioner.

RP 228/2016 rd

De rapporteringsskyldiga ska avgiftsfritt ge centralen för utredning av penningtvätt alla uppgifter och handlingar som är nödvändiga för att utreda misstankarna. De rapporteringsskyldiga ska inom en rimlig tid som denne anger svara på en uppgiftsbegäran från centralen för utredning av penningtvätt.

2 §

Rapportens form och innehåll

Tvivelaktiga transaktioner ska rapporteras elektroniskt med en särskild tillämpning som centralen för utredning av penningtvätt har reserverat för ändamålet. Av särskilda skäl kan rapporteringen också ske via en krypterad anslutning eller på något annat datasäkert sätt.

Rapporter om tvivelaktiga transaktioner ska innehålla de uppgifter om kundkontroll som avses i 3 kap. 3 § samt uppgifter om transaktionens art, beloppet av och valutan för de medel eller övrig egendom som ingår i transaktionen, medlens eller den övriga egendomens ursprung, hur medlen och egendomen avses bli omsatta och de omständigheter som gjorde transaktionen tvivelaktig, samt uppgift om huruvida transaktionen har utförts, avbrutits eller avböjts.

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare föreskrifter om formen för och innehållet i rapporter om tvivelaktiga transaktioner.

3 §

Bevarande av uppgifter om tvivelaktiga transaktioner

De rapporteringsskyldiga ska i fem år bevara de nödvändiga uppgifter som inhämtats för fullgörande av anmälningsskyldigheten enligt 1 §, och handlingarna i anslutning till dessa uppgifter. Uppgifterna och handlingarna ska hållas åtskilda från kundregistret, och de får inte användas för andra ändamål än de som anges i denna lag. Uppgifterna och handlingarna ska avföras fem år från det att kundförhållandet har upphört eller den tvivelaktiga transaktionen har slutförts, om de inte fortfarande behöver bevaras för brottsutredning eller en anhängig rättegång eller för att trygga den rapporteringsskyldigas eller dess anställdas rättigheter. Behovet av fortsatt bevarande av uppgifterna och handlingarna ska granskas senast tre år efter att behovet av att bevara dem senast granskades. En anteckning ska göras om granskningen och om tidpunkten för den.

De registrerade har inte rätt till insyn i de uppgifter som avses i 1 mom. eller de uppgifter och handlingar som inhämtats för fullgörande av utredningsskyldigheten enligt 3 kap. 4 § 3 mom. Dataombudsmannen kan på begäran av en registrerad kontrollera att behandlingen av uppgifterna är lagenlig.

4 §

Tystnadsplikt och undantag från tystnadsplikten i fråga om tvivelaktiga transaktioner

De rapporteringsskyldiga får inte för den som misstanken gäller eller för någon annan röja en anmälan enligt 1 §. Tystnadsplikten gäller också den rapporteringsskyldigas anställda och dem som med stöd av denna paragraf har fått uppgifter som omfattas av tystnadsplikten.

En rapporteringsskyldig får trots tystnadsplikten enligt 1 mom. informera en sammanslutning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (699/2004) som ingår i samma finans- och försäkringskonglomerat och som har beviljats koncession i Finland eller i en annan EES-stat om att en anmälan enligt 1 § har gjorts och om innehållet i anmälan. Informationen får också delges en sammanslutning som ingår i samma finans- och försäkringskonglomerat och har beviljats koncession i någon annan stat än en EES-stat, om sammanslut-

ningen har skyldigheter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och fullgörandet av skyldigheterna övervakas.

Trots tystnadsplikten enligt 1 mom. får en rapporteringsskyldig informera om rapporteringen sådana rapporteringsskyldiga som avses i 1 kap. 2 § 1 mom. 1 och 2 punkten och har fått koncession i Finland eller i en annan EES-stat och som medverkar i en enskild transaktion som hänför sig till den kund och den transaktion som en rapport enligt 1 § avser. Under samma förutsättningar får informationen delges också en rapporteringsskyldig enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 1 eller 2 punkten som har beviljats koncession i någon annan stat än en EES-stat, om mottagaren av informationen har skyldigheter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och fullgörandet av skyldigheterna övervakas och mottagaren dessutom har sådana skyldigheter i fråga om skydd för personuppgifter som motsvarar personuppgiftslagen (523/1999).

I samband med utlämnande av information enligt 3 mom. får kundens namn, födelsetid och personbeteckning samt grunden för rapporten lämnas ut. Om personen saknar finsk personbeteckning, får också uppgifter om personens medborgarskap lämnas ut.

5 §

Avbrytande av transaktioner och vägran att utföra sådana

En rapporteringsskyldig ska avbryta en transaktion för ytterligare utredningar eller vägra utföra en transaktion, om

- 1) transaktionen är tvivelaktig, eller om
- 2) den rapporteringsskyldiga misstänker att medel som ingår i transaktionen används för finansiering av terrorism eller för straffbart försök till detta.

Om transaktionen inte kan avbrytas eller om det sannolikt blir svårare att ta reda på transaktionens verkliga förmånstagare om den avbryts eller förvägras, får den rapporteringsskyldiga slutföra transaktionen.

Bestämmelser om den rätt som centralen för utredning av penningtvätt har att bestämma om avbrytande av en transaktion för viss tid finns i 6 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt.

5 kap.

Registret för övervakning av penningtvätt

1 §

Tillämpningsområde

Detta kapitel tillämpas på sådana rapporteringsskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 13—18 och 20—24 punkten som inte är auktoriserade tillsynsobjekt eller skyldiga att låta registrera sig i ett annat register som förs av tillsynsmyndigheten än det register som avses i detta kapitel.

2 §

Registeransvarig och användningsändamål för registret för övervakning av penningtvätt

Regionförvaltningsverket för ett register över rapporteringsskyldiga enligt 1 §, för förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (*registret för övervakning av penningtvätt*).

Användningsändamål för registret för övervakning av penningtvätt är att övervaka åtgärder för förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

3 §

Ansökan om införande i registret och förutsättningar för registrering

En rapporteringsskyldig enligt 1 § ska inom 14 dagar från det att den rapporteringsskyldiga omfattas av tillämpningsområdet för denna lag göra en ansökan om att införas i registret för övervakning av penningtvätt.

Regionförvaltningsverket ska registrera en sökande om sökanden

- 1) har rätt att bedriva näring i Finland,
- 2) inte har meddelats näringsförbud,
- 3) lämnar uppgifter enligt 4 §,
- 4) är rapporteringsskyldig enligt 1 kap. 2 § 21 punkten och bedriver valutaväxlingsverksamhet samt är tillförlitlig på det sätt som avses i 5 §.

Sökanden ska i sin ansökan uppge den näringsverksamhet som bedrivs och som ligger till grund för sökandens rapporteringsskyldighet.

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare föreskrifter om innehållet i en registreringsansökan.

4 §

Uppgifter som ska föras in i registret för övervakning av penningtvätt samt anmälan om ändringar

Följande uppgifter ska föras in i registret för övervakning av penningtvätt:

1) en enskild näringsidkares fullständiga namn och personbeteckning eller, om sådan saknas, födelse- och medborgarskap samt firma, eventuella bifirma, företags- och organisationsnummer eller annan motsvarande beteckning, datum för registreringen och besöksadress för varje driftställe där verksamhet bedrivs,

2) en juridisk persons firma, eventuella bifirma, företags- och organisationsnummer eller annan motsvarande beteckning, datum för registreringen och besöksadress för varje driftställe där verksamhet bedrivs,

3) administrativa påföljder enligt 8 kap. som har påförts enskilda näringsidkare och juridiska personer samt uppmaningar och förbud som har förenats med vite enligt 7 kap. 7 §; sådana uppgifter ska avföras ur registret tre år från utgången av det år då påföljden påfördes, och

4) skälet till och tidpunkten för avförande av en uppgift.

En rapporteringsskyldig ska utan dröjsmål underrätta regionförvaltningsverket om ändringar i de uppgifter som avses i 1 mom.

5 §

Tillförlitlighet

En rapporteringsskyldig som bedriver valutaväxlingsverksamhet eller verksamhet enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 21 punkten anses inte vara tillförlitlig, om

1) han eller hon genom en lagakraftvunnen dom under fem år före bedömningen har dömts till fängelsestraff eller under tre år före bedömningen har dömts till bötesstraff för ett brott som kan anses visa att han eller hon är uppenbart olämplig att bedriva näringsverksamhet som ska registreras i registret för övervakning av penningtvätt, eller

2) han eller hon annars genom sin tidigare verksamhet har visat sig vara uppenbart olämplig för verksamhet som avses i 1 punkten.

Utöver det som föreskrivs i 1 mom. anses en rapporteringsskyldig enligt nämnda moment inte vara tillförlitlig, om

1) han eller hon under tre år före bedömningen upprepade gånger eller i betydande grad har försummat att betala skatter eller andra offentliga avgifter, eller

2) han eller hon enligt utmätning eller någon annan utredning är oförmögen att svara för sina skulder.

Om den som gör anmälan är en juridisk person, gäller kravet på tillförlitlighet verkställande direktören och dennas ställföreträdare, ledamöter och ersättare i styrelsen, förvaltningsrådet och jämförbara organ, ansvariga bolagsmän och andra som hör till den högsta ledningen och även personer som direkt eller indirekt har mer än 25 procent av aktierna i ett aktiebolag eller av den rösträtt som aktierna medför eller motsvarande ägande- eller bestämmanderätt i en annan sammanslutning.

Regionförvaltningsverket har oberoende av sekretessbestämmelserna rätt att ur det bötesregister som avses i 46 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002) få uppgifter som är nödvändiga för utredning av den tillförlitlighet som avses i denna paragraf eller för avregistrering enligt 6 §.

Regionförvaltningsverket har, trots sekretessbestämmelserna, rätt att av myndigheter och aktörer som sköter offentliga uppdrag få uppgifter om hur den som ansöker om registrering sköter sina registrerings-, rapporterings- och betalningsåtaganden i anslutning till skatter, lagstadgade pensions-, olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkringsavgifter samt avgifter som Tullen tar ut samt sådana uppgifter om sökandens verksamhet, ekonomi och kopplingar som behövs för utredning av den tillförlitlighet som avses i denna paragraf eller för avregistrering enligt 6 §.

Regionförvaltningsverket har rätt att få uppgifter som motsvarar de uppgifter som avses i 5 mom. också om en sådan organisation och en sådan organisationsanknuten person som avses i 2 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) samt om andra organisationer som avses in nämnda lag och har anknytning till sökanden.

Uppgifter som avses ovan i denna paragraf får sökas med hjälp av en teknisk anslutning utan samtycke av den vars intresse skyddas genom sekretessbestämmelsen.

6 §

Avförande av uppgifter ur registret för övervakning av penningtvätt

Regionförvaltningsverket ska avregistrera en rapporteringsskyldig i registret för övervakning av penningtvätt, om

1) den rapporteringsskyldiga inte längre uppfyller registreringsvillkoren,

2) det i den rapporteringsskyldigas verksamhet har förekommit väsentliga överträdelser av denna lag eller av föreskrifter som regionförvaltningsverket meddelat med stöd av denna lag, eller om

3) den rapporteringsskyldiga har upphört med sin verksamhet.

Regionförvaltningsverket ska före ett beslut som grundar sig på 1 mom. 2 punkten reservera en rimlig tid för den rapporteringsskyldiga att avhjälpa bristen.

Uppgifterna om registeranteckningar ska bevaras i fem år från utgången av det år då uppgiften har avförts ur registret.

7 §

Utlämnande av uppgifter ur registret för övervakning av penningtvätt

Var och en har rätt att genom att ange företags- och organisationsnummer, firma eller bifirma för ett företag få uppgifter om företaget ur registret för övervakning av penningtvätt.

Trots bestämmelserna i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får regionförvaltningsverket lämna ut personuppgifter ur registret i form av utskrift eller göra dem allmänt tillgängliga i ett elektroniskt datanät eller i övrigt lämna ut dem i elektronisk form. Regionförvaltningsverket får dock lämna ut uppgifter om personbeteck-

ningens slutled ur regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt endast om utlämnandet uppfyller kraven i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Regionförvaltningsverket kan lämna ut uppgifter som avses i denna paragraf genom teknisk anslutning eller på något annat sätt i elektronisk form. För att uppgifter ska lämnas ut krävs det att den som ber om uppgifterna ger regionförvaltningsverket en utredning om att de skyddas på ett ändamålsenligt sätt.

8 §

Uppdatering av uppgifter via befolkningsdatasystemet, handelsregistret och företags- och organisationsdatasystemet

Regionförvaltningsverket har rätt att uppdatera sina register med uppgifter ur befolkningsdatasystemet och att granska personuppgifterna för de personer som har anmälts för registrering, i syfte att konstatera uppgifternas riktighet.

Regionförvaltningsverket har rätt att uppdatera registret för övervakning av penningtvätt med uppgifter ur handelsregistret samt företags- och organisationsdatasystemet.

6 kap.

Uppgifter om förmånstagare

1 §

Tillämpningsområde

I detta kapitel föreskrivs om skyldigheten att upprätthålla information om verkliga förmånstagare i sådana sammanslutningar som avses i 3 § 1 mom. 1 och 4—6 punkten i handelsregisterlagen (129/1979), sådana föreningar som är införda i föreningsregistret, sådana religionssamfund som är införda i registret över religionssamfund och sådana stiftelser som är införda i stiftelseregistret.

Vad som föreskrivs i detta kapitel tillämpas dock inte på bolag som är föremål för handel på en reglerad marknad enligt lagen om handel med finansiella instrument.

2 §

Sammanslutningars skyldighet att upprätthålla information om verkliga förmånstagare

Sådana sammanslutningar som avses i 3 § 1 mom. 1—2 eller 4—6 punkten i handelsregisterlagen, sådana föreningar som är införda i föreningsregistret, sådana religionssamfund som är införda i registret över religionssamfund samt sådana stiftelser som är införda i stiftelseregistret ska på ett lämpligt sätt inhämta och upprätthålla exakt och uppdaterad information om sina verkliga förmånstagare enligt 1 kap. 5 eller 7 § samt tillhandahålla den rapporterings-skyldiga som avses i 1 kap. 1 § uppgifter om sina verkliga huvudmän, när den rapporterings-skyldiga vidtar åtgärder för kundkännedom.

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. ska sammanslutningar som avses i 3 § 1 mom. 1 och 4—6 punkten i handelsregisterlagen, med undantag för bostadsaktiebolag och ömsesidiga fastighetsaktiebolag enligt lagen om bostadsaktiebolag, på basis av tillgängliga uppgifter upprätthålla exakt och uppdaterad information om sina verkliga förmånstagare enligt 1 kap. 5 § samt om grunden för och omfattningen av deras bestämmande inflytande eller ägarandelar.

En person som är styrelseledamot eller ansvarig bolagsman i en sammanslutning som avses i 1 mom. ska se till att det upprättas en förteckning över sammanslutningens verkliga för-

RP 228/2016 rd

månstagare. I förteckningen antecknas ägarens eller förmånstagarens namn, födelsetid, medborgarskap och bosättningsland samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen. Förteckningen ska upprättas utan dröjsmål efter det att den juridiska personen har bildats, och den ska föras på ett tillförlitligt sätt.

3 §

Skyldighet för förvaltare av utländska trustar att ha kännedom om verkliga förmånstagare

Förvaltaren av en utländsk klassisk trust eller liknande juridisk konstruktion enligt artikel 3.7 d i penningtvättsdirektivet ska i enlighet med 1 kap. 6 § inhämta och uppdatera information om trustens verkliga förmånstagare.

4 §

Registrering av sammanslutningars verkliga förmånstagare

Bestämmelser om hur verkliga förmånstagare i företag som avses i 3 § 1 mom. 1 och 4-6 punkten i handelsregisterlagen samt verkliga förmånstagare i utländska trustar ska registreras i handelsregistret finns i handelsregisterlagen.

Bestämmelser om registrering av föreningars styrelsemedlemmar finns i föreningslagen.

Bestämmelser om registrering av religionssamfundets styrelsemedlemmar finns i religionsfrihetslagen.

Bestämmelser om registrering av stiftelsers styrelseledamöter och förvaltningsrådsledamöter finns i stiftelselagen.

Uppgifter som avses i 1-4 mom. och som avser förmånstagare ska senast den 30 juni 2019 tillställas handelsregistret enligt handelsregisterlagen, föreningsregistret enligt föreningslagen, registret över religionssamfund enligt religionsfrihetslagen och stiftelseregistret enligt stiftelselagen.

7 kap.

Tillsyn

1 §

Tillsynsmyndigheterna och anmälan till centralen för utredning av penningtvätt

Tillsyn över efterlevnaden av denna lag samt bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den utövas av följande myndigheter:

1) Finansinspektionen när det är fråga om rapporteringsskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 1—8 punkten,

2) Polisstyrelsen när det är fråga om penningospelssammanslutningar enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 9 punkten samt näringsidkare och sammanslutningar som avses i 1 kap. 2 § 2 mom.,

3) Patent- och registerstyrelsen när det är fråga om rapporteringsskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 11 punkten,

4) regionförvaltningsverket när det är fråga om rapporteringsskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 13—18 och 20—24 punkten, till den del de inte med stöd av 1 punkten står under Finansinspektionens tillsyn.

Advokatföreningen utövar tillsyn över rapporteringsskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 12 punkten.

RP 228/2016 rd

Tillsynsmyndigheterna, Energimyndigheten, advokatföreningen, en börs enligt lagen om handel med finansiella instrument samt centralinstitutet för den sammanslutning som avses i lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker (599/2010) ska underrätta centralen för utredning av penningtvätt ifall de på basis av omständigheter som kommer fram i samband med tillsynen eller annars vid skötseln av sina uppgifter observerar en tvivelaktig transaktion eller misstänker finansiering av terrorism eller straffbart försök till detta.

2 §

Rätt att få uppgifter av rapporteringsskyldiga

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag ska de rapporteringsskyldiga trots sekretessbestämmelserna utan ogrundat dröjsmål avgiftsfritt på begäran ge tillsynsmyndigheten och advokatföreningen sådana uppgifter och utredningar som är nödvändiga för skötseln av uppgifter som avses i denna lag eller i bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

En näringsidkare och sammanslutning enligt 1 kap. 2 § 2 mom. ska på begäran av Polisstyrelsen avgiftsfritt ge denna sådana uppgifter som är nödvändiga för tillsynen.

3 §

Inspektionsrätt

Tillsynsmyndigheten och advokatföreningen har trots sekretessbestämmelserna rätt att på rapporteringsskyldigas andra driftställen än utrymmen som används för boende av permanent natur granska handlingar, upptagningar och datasystem som gäller dessas verksamhet och förvaltning, i den utsträckning som behövs för fullgörandet av tillsynsuppdraget enligt denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Tillsynsmyndigheten och advokatföreningen har rätt att av rapporteringsskyldiga avgiftsfritt få behövliga kopior av handlingar och upptagningar som avses i denna paragraf.

Polisstyrelsen har rätt att utföra en inspektion som är nödvändig för tillsynen också i utrymmen som innehåller av näringsidkare och sammanslutningar som avses i 1 kap. 2 § 2 mom.

Andra tillsynsmyndigheter än Patent- och registerstyrelsen har rätt att för tillsynen över efterlevnaden av denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den också utföra inspektioner i utrymmen som används för den rapporteringsskyldigas boende av permanent natur, med undantag av rapporteringsskyldiga som avses i 1 kap. 2 § 2 mom., om det finns grundad anledning att misstänka att den rapporteringsskyldiga uppsåtligt eller av oaktsamhet allvarligt, upprepade gånger eller systematiskt har försummat att iaktta eller brutit mot denna lag på ett sätt som avses i 8 kap. 3 § 1 eller 2 mom. och inspektionen är nödvändig för att utreda omständigheter som är föremål för inspektion.

Vid inspektionen ska 39 § i förvaltningslagen (434/2003) iakttas.

Bestämmelser om polisens skyldighet att ge handräckning finns i 9 kap. 1 § i polislagen (872/2011).

4 §

Begränsning av rapporteringsskyldigas koncessionsenliga verksamhet och återkallande av koncessionen

Särskilda bestämmelser utfärdas om begränsning av rapporteringsskyldigas koncessionsenliga verksamhet och återkallande av koncessionen.

5 §

Begränsning av ledningens verksamhet för viss tid

Tillsynsmyndigheten kan för viss tid, högst fem år, förbjuda en person att vara ledamot eller ersättare i styrelsen eller verkställande direktör eller dennas ställföreträdare hos en rapporteringsskyldig eller att i övrigt höra till den högsta ledningen, om

1) han eller hon vid skötseln av sina uppgifter har visat uppenbar oskicklighet eller oförsiktighet och om det är uppenbart att detta allvarligt kan äventyra de syften som anges i denna lag, eller

2) han eller hon inte uppfyller de krav på yrkesskicklighet och tillförlitlighet som anges i denna lag.

En förutsättning för att utfärda ett förbud är dessutom att den som avses i 1 mom. tidigare har fått en rättelseuppmaning, anmärkning eller varning som inte har lett till att allvarliga och väsentliga brister i verksamheten har rättats till.

Bestämmelser om Finansinspektionens rätt att besluta att verksamheten inom ledningen för de sammanslutningar som står under dess tillsyn ska begränsas finns i 28 § i lagen om Finansinspektionen.

6 §

Verkställighetsförbud och rättelseuppmaning

Tillsynsmyndigheten kan förbjuda verkställighet av rapporteringsskyldigas beslut och av åtgärder som de har planerat eller ålägga dem att upphöra med ett förfarande, om beslutet, åtgärden eller förfarandet strider mot de bestämmelser i denna lag som förpliktar den rapporteringsskyldiga eller mot bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av denna lag, mot koncessionsvillkor eller mot stadgar som gäller rapporteringsskyldigas verksamhet. Den behöriga tillsynsmyndigheten ska ge en rapporteringsskyldig tillfälle att inom skälig tid rätta sitt förfarande.

Om en rapporteringsskyldig har verkställt ett beslut enligt 1 mom. eller genomfört andra sådana åtgärder som avses i 1 mom., kan tillsynsmyndigheten ålägga den rapporteringsskyldiga att inom skälig tid vidta åtgärder för att återkalla verkställigheten eller åtgärden eller att inom skälig tid för att göra en rättelse.

7 §

Vite

Om en rapporteringsskyldig försummar att i sin verksamhet följa denna lag, bestämmelser och föreskrifter som har utfärdats med stöd av den, ett verkställighetsförbud eller en rättelseuppmaning enligt 6 §, villkoren i sin koncession eller stadgarna om sin verksamhet, kan tillsynsmyndigheten vid vite ålägga den rapporteringsskyldiga att fullgöra sin skyldighet, om försummelsen inte är obetydlig.

Vite kan också föreläggas näringsidkare och sammanslutningar enligt 1 kap. 2 § 2 mom., om 3 och 4 kap. tillämpas på dem.

En fysisk persons informationsskyldighet enligt denna lag får inte förenas med vite när det finns anledning att misstänka denna för brott och informationen har samband med det ärende som brottsmisstanken avser.

Till övriga delar finns bestämmelser om föreläggande och utdömande av vite i viteslagen (1113/1990). På vite som förelagts av Finansinspektionen ska dock lagen om Finansinspektionen tillämpas.

8 §

Förfarandet vid rapportering om misstankar om överträdelser hos en rapporteringsskyldig

De rapporteringsskyldiga ska ha rutiner för att deras anställda eller ombud internt genom en oberoende kanal ska kunna rapportera misstankar om överträdelser av denna lag samt bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. En rapporteringsskyldig behöver dock inte ha ovan avsedda rutiner, om tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen utifrån den rapporteringsskyldigas riskbedömning enligt 2 kap. 3 § beslutar att tillsynsmyndighetens och advokatföreningens rapporteringskanal är tillräcklig med tanke på den rapporteringsskyldigas storlek och verksamhet samt riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Personuppgifter om den rapporterade och den rapporterade personen ska sekretessbeläggas, om inte något annat föreskrivs i lag.

De rapporteringsskyldiga ska bevara information om rapporter som avses i 1 mom. Informationen ska avföras fem år efter rapporteringen, om den inte fortfarande behövs för en brottsutredning, en pågående rättegång eller en myndighetsundersökning eller för att trygga den rapporterade och den rapporterade personens rättigheter. Behovet av fortsatt bevarande ska granskas senast tre år efter den senaste granskningen. En anteckning ska göras om granskningen.

En registrerad person som en rapport avser har inte rätt till insyn i information som avses i 1 och 2 mom., om utlämnande av informationen skulle försvåra utredningen av brott eller missbruk. Dataombudsmannen kan på begäran av en registrerad person granska att de uppgifter om den registrerade som avses i 1 och 2 mom. är lagenliga.

De rapporteringsskyldiga ska vidta lämpliga och tillräckliga åtgärder för att skydda rapporterade personer.

9 §

System för mottagande av anmälan om misstanke om överträdelser

Tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska ha ett system för att ta emot rapporter om misstankar om överträdelser av bestämmelserna i denna lag.

Tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska i fem år bevara nödvändig information som gäller anmälningar enligt 1 mom. Informationen ska avföras fem år efter rapporteringen, om den inte fortfarande behövs för en brottsutredning, en pågående rättegång eller en myndighetsundersökning eller för att trygga rapporterade och rapporterade personers rättigheter. Behovet av fortsatt bevarande ska granskas senast tre år efter den föregående granskningen. En anteckning ska göras om granskningen.

En registrerad person som en rapport avser har inte rätt till insyn i information som avses i 1 och 2 mom., om utlämnande av informationen skulle försvåra utredningen av brott eller missbruk. Dataombudsmannen kan på begäran av en registrerad granska att de uppgifter om den registrerade som avses i 1 och 2 mom. är lagenliga.

Bestämmelser om Finansinspektionens skyldighet att upprätthålla ett system genom vilket den kan ta emot rapporter om misstänkta missbruk som har samband med bestämmelserna om finansmarknaden finns i 71 a § i lagen om Finansinspektionen.

8 kap.

Administrativa påföljder

1 §

Ordningsavgift

Tillsynsmyndigheten ska påföra rapporteringsskyldiga tillsynsobjekt enligt 7 kap. 1 § 1 mom. en ordningsavgift, med undantag för näringsidkare och sammanslutningar som avses i 1 kap. 2 § 2 mom., om tillsynsobjekten uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) försummar eller bryter mot skyldigheten att enligt 3 kap. 1 § att utföra kundkontroll eller specificera och bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism,

2) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 2 § att identifiera kunder och konstatera deras identitet,

3) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 3 § att bevara uppgifterna om kundkontroll,

4) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 4 § att inhämta uppgifter om kunder, fortlöpande följa kundförhållanden och utreda kundtransaktioner som avviker från det vanliga,

5) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 6 § att identifiera verkliga förmånstagare,

6) försummar eller bryter mot skyldigheten att enligt 3 kap. 10 § vidta skärpta åtgärder för kundkontroll,

7) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 11 § att identifiera kunden när denna inte är närvarande vid identifieringen och vid konstaterande av identiteten,

8) försummar eller bryter mot skyldigheten att enligt 3 kap. 12 § att inhämta tillräckliga uppgifter om det kreditinstitut eller finansiella institut som är motpart,

9) försummar eller bryter mot skyldigheten att enligt 3 kap. 13 § att skapa och iaktta på riskbaserad bedömning grundade förfaranden för att bedöma huruvida en kund är en person i politiskt utsatt ställning eller en sådan persons familjemedlem eller medarbetare,

10) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 4 kap. 1 § att rapportera tvivelaktiga transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt,

11) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 5 kap. 3 § att ansöka om registrering i registret för övervakning av penningtvätt,

12) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 7 kap. 8 § att utarbeta rutiner för rapportering om misstanke om överträdelser,

13) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 9 kap. 1 § att ordna utbildning och skydd för de anställda eller att utarbeta anvisningar,

Finansinspektionen ska påföra ordningsavgift också för den

1) som uppsåtligen eller av oaktsamhet, i strid med artiklarna 4—6 i förordningen om information om betalaren, utelämnar uppgifter som krävs om betalare eller betalningsmottagare,

2) upprepade gånger, systematiskt eller allvarligt i strid med artikel 16 i den förordning som nämns i 1 punkten försummar sin skyldighet att se till att uppgifter bevaras,

3) i strid med artikel 8 eller 12 i den förordning som nämns i 1 punkten underlåter att genomföra effektiva riskbaserade förfaranden, eller

4) allvarligt försummar sin skyldighet enligt artikel 11 i den förordning som nämns i 1 punkten att skapa förfaranden som gör det möjligt att upptäcka de uppgifter om betalare eller betalningsmottagare som saknas, eller skyldigheten enligt artikel 12 att fastställa riskbaserade förfaranden för att verkställa, avvisa eller avbryta transaktioner i sådana fall då uppgifterna om dem är bristfälliga.

Ordningsavgiftens belopp ska basera sig på en samlad bedömning. Vid bedömningen av beloppet ska hänsyn tas till förfarandets art, omfattning och varaktighet. För juridiska personer

RP 228/2016 rd

är ordningsavgiften minst 5 000 och högst 100 000 euro. För fysiska personer är ordningsavgiften minst 500 och högst 10 000 euro.

Ordningsavgiften ska betalas till staten.

Ordningsavgift kan påföras under förutsättning att ärendet som helhet betraktat inte ger anledning till strängare åtgärder.

Advokatföreningen gör en framställning till regionförvaltningsverket om att en advokat som avses i 1 kap. 2 § 1 mom. 12 punkten eller advokatens biträde ska påföras ordningsavgift.

2 §

Offentlig varning

Tillsynsmyndigheten ska meddela rapporteringsskyldiga som enligt 7 kap. 1 § 1 mom. står under dess tillsyn en offentlig varning om de uppsåtligen eller av oaktsamhet handlar i strid med andra bestämmelser i denna lag eller i strid med andra bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den än de som avses i 1 § 1 eller 2 mom. och 3 § 1 och 2 mom. i detta kapitel.

Offentlig varning kan meddelas under förutsättning att ärendet som helhet betraktat inte ger anledning till strängare åtgärder.

Advokatföreningen gör en framställning till regionförvaltningsverket om att meddela en advokat som avses i 1 kap. 2 § 1 mom. 12 punkten eller advokatens biträde en offentlig varning.

3 §

Påföljdsavgift

Tillsynsmyndigheten ska påföra rapporteringsskyldiga tillsynsobjekt enligt 7 kap. 1 § 1 mom. en påföljdsavgift, med undantag för näringsidkare och sammanslutningar som avses i 1 kap. 2 § 2 mom., om de uppsåtligen eller av oaktsamhet allvarligt, upprepade gånger eller systematiskt

1) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 1 § att utföra kundkontroll eller att specificera och bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism,

2) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 2 § att identifiera kunder och konstatera deras identitet,

3) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 3 § att bevara uppgifterna om kundkontroll,

4) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 4 § att inhämta uppgifter om kunder, fortlöpande följa kundförhållanden och utreda kundtransaktioner som avviker från det vanliga,

5) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 6 § att identifiera verkliga förmånstagare,

6) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 10 § att vidta skärpta åtgärder för kundkontroll,

7) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 11 § att identifiera kunden när denna inte är närvarande vid identifieringen och vid konstaterande av identiteten,

8) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 12 § att inhämta tillräckliga uppgifter om det kreditinstitut eller finansiella institut som är motpart,

9) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 13 § att skapa och iaktta på riskbaserad bedömning grundade förfaranden för att bedöma huruvida en kund är en person i politiskt utsatt ställning eller en sådan persons familjemedlem eller medarbetare,

10) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 4 kap. 1 § att rapportera tvivelaktiga transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt,

11) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 7 kap. 8 § 1 mom. att utarbeta rutiner för rapportering av misstanke om överträdelser,

12) försummar eller bryter mot skyldigheten att enligt 9 kap. 1 § ordna utbildning och skydd för de anställda eller att utarbeta anvisningar,

Finansinspektionen ska påföra en påföljdsavgift också för den som uppsåtligen eller av oakt-samhet:

1) allvarligt, upprepade gånger eller systematiskt, i strid med artikel 4, 5 eller 6 i förordning-
en om information om betalaren, utelämnar uppgifter som krävs om betalare eller betalnings-
mottagare;

2) upprepade gånger, systematiskt eller allvarligt i strid med artikel 16 i den förordningen
försummar sin skyldighet att se till att uppgifterna bevaras;

3) i strid med artikel 8 eller 12 i förordningen underlåter att genomföra effektiva riskbase-
rade förfaranden eller allvarligt, upprepade gånger; eller

4) systematiskt i strid med artikel 11 i förordningen underlåter att skapa förfaranden som gör
det möjligt att upptäcka de uppgifter om betalare eller betalningsmottagare som saknas eller i
strid med artikel 12 i förordningen underlåter att fastställa riskbaserade förfaranden för att
verkställa, avvisa eller avbryta medelöverföringar då uppgifterna är bristfälliga.

Tillsynsmyndigheten kan inte påföra en fysisk person påföljdsavgift för en gärning eller för-
summelse som enligt lag är straffbar. Tillsynsmyndigheten kan dock påföra påföljdsavgift och
avstå från att anmäla ärendet till förundersökningsmyndigheten, om gärningen eller försum-
melsen med hänsyn till dess menlighet, gärningsmannens skuld sådan den framgår av gär-
ningen, den vinning som fås och övriga omständigheter i anslutning till gärningen eller för-
summelsen som helhet betraktad anses vara ringa.

Advokatföreningen gör en framställning till regionförvaltningsverket om att påföra en advo-
kat som avses i 1 kap. 2 § 1 mom. 12 punkten eller advokatens biträde en påföljdsavgift.

Påföljdsavgift kan, utöver eller i stället för en påföljdsavgift som påförs en juridisk person,
påföras en sådan person i den juridiska personens ledning som har åsidosatt sina förpliktelser
genom en gärning eller försummelse som avses i denna paragraf. En förutsättning för att per-
sonen i fråga ska påföras påföljdsavgift är att han eller hon på ett betydande sätt har bidragit
till gärningen eller försummelsen.

4 §

Storleken på påföljdsavgiften för kreditinstitut och finansiella institut

Beloppet av den påföljdsavgift som Finansinspektionen påför kreditinstitut och finansiella
institut baseras på en samlad bedömning. Vid bedömningen av beloppet ska hänsyn tas till för-
farandets art, omfattning och varaktighet samt gärningsmannens ekonomiska ställning. Dessu-
tom ska vid bedömningen tas hänsyn till den vinning som erhållits eller den skada som orsa-
kats genom förfarandet, om vinningen eller skadan kan bestämmas, gärningsmannens samar-
bete med Finansinspektionen för att utreda ärendet, gärningsmannens tidigare överträdelser
och försummelse i fråga om bestämmelserna om finansmarknaden samt förfarandets eventu-
ella konsekvenser för det finansiella systemets stabilitet.

En påföljdsavgift som Finansinspektionen påför får uppgå till antingen högst tio procent av
kreditinstitutets eller det finansiella institutets omsättning under året före gärningen eller för-
summelsen eller fem miljoner euro, beroende på vilket belopp som är större. Om kreditinstitu-
tet eller det finansiella institutet hör till en koncern, avses med omsättning den omsättning som
framgår av koncernbokslutet för koncernens yttersta moderföretag. Om bokslutet ännu inte är
klart när påföljdsavgiften bestäms, ska avgiften bestämmas utifrån omsättningen enligt boks-
lutet för det föregående året. Om kreditinstitutet eller det finansiella institutet nyligen har inlett
sin verksamhet och något bokslut inte finns att tillgå, ska omsättningen uppskattas utifrån nå-
gon annan tillgänglig utredning.

RP 228/2016 rd

En påföljdsavgift som Finansinspektionen påför en fysisk person får uppgå till högst fem miljoner euro.

Trots det som föreskrivs i denna paragraf får påföljdsavgiften emellertid vara högst dubbelt så stor som den vinning som erhållits genom gärningen eller försummelsen, om vinningen kan bestämmas.

Med omsättning avses i denna paragraf

1) ett kreditinstitut, ett värdepappersföretags och ett annat till dessas finansiella företagsgrupp hörande företags intäkter enligt artikel 316 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012,

2) ett försäkringsbolags, en försäkringsförenings, en pensionsanstalts eller ett i 2 kap. 18 b § i försäkringsbolagslagen avsett specialföretags premieinkomst,

3) i fråga om andra företag än sådana som avses i 1 och 2 punkten, omsättningen enligt 4 kap. 1 § i bokföringslagen (1336/1997) eller motsvarande omsättning.

Påföljdsavgiften betalas till staten.

Vad som i denna paragraf föreskrivs om storleken på den påföljdsavgift som påförs kredit- eller finansinstitut ska tillämpas också på påföljdsavgifter som regionförvaltningsverket påför företag som tillhandahåller finansiella tjänster.

5 §

Storleken på påföljdsavgiften för andra än kreditinstitut och finansiella institut

Beloppet av den påföljdsavgift som påförs andra rapporteringsskyldiga än de som avses i 4 § baseras på en samlad bedömning. Vid bedömningen av beloppet ska hänsyn tas till förfarandets art, omfattning och varaktighet samt gärningsmannens ekonomiska ställning. Dessutom ska vid bedömningen tas hänsyn till den vinning som erhållits eller den skada som orsakats genom förfarandet, om vinningen eller skadan kan bestämmas, gärningsmannens samarbete med den behöriga tillsynsmyndigheten för att utreda ärendet samt gärningsmannens tidigare försummelser och överträdelser av denna lag eller av bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

En påföljdsavgift som den behöriga tillsynsmyndigheten påför en juridisk eller fysisk person får vara antingen högst dubbelt så stor som den vinning som fåtts genom gärningen eller försummelsen, om vinningen kan bestämmas, eller en miljon euro, beroende på vilket belopp som är större.

Påföljdsavgiften betalas till staten.

6 §

Avstående från administrativa påföljder

Tillsynsmyndigheten kan avstå från att påföra ordningsavgift eller från att meddela offentlig varning, om

1) en rapporteringsskyldig enligt 1 eller 2 § i detta kapitel självant har vidtagit tillräckliga korrigerande åtgärder omedelbart efter att ha upptäckt överträdelsen och utan dröjsmål har anmält överträdelsen till tillsynsmyndigheten,

2) överträdelsen kan anses vara obetydligt, eller om

3) det annars måste anses vara uppenbart oskäligt att påföra en ordningsavgift eller meddela en offentlig varning.

Ordningsavgift eller påföljdsavgift kan inte påföras en person som misstänks för samma gärning i samband med en förundersökning eller en åtalsprövning eller i ett brottmål som är anhängigt vid domstol. Ordningsavgift eller påföljdsavgift kan inte heller påföras den som har dömts för samma gärning genom en lagakraftvunnen dom.

RP 228/2016 rd

Tillsynsmyndigheten kan avstå från att påföra en juridisk eller fysisk person påföljdsavgift eller skjuta upp påförandet, om myndigheten vidtar någon annan sådan tillsynsåtgärd som föreskrivs i lagen.

7 §

Preskription av rätten att påföra administrativa påföljder

Tillsynsmyndigheten får inte påföra ordningsavgift eller meddela offentlig varning och regionförvaltningsverket får inte med anledning av advokatföreningens framställning påföra ordningsavgift eller meddela offentlig varning, om beslutet inte har fattats inom fem år från den dag då överträdelsen eller försummelsen skedde eller, i fråga om en fortsatt överträdelse eller försummelse, inom fem år från den dag då överträdelsen eller försummelsen upphörde.

Tillsynsmyndigheten får inte påföra påföljdsavgift och regionförvaltningsverket får inte med anledning av advokatföreningens framställning påföra påföljdsavgift, om beslutet inte har fattats inom tio år från den dag då överträdelsen eller försummelsen skedde eller, i fråga om en fortsatt överträdelse eller försummelse, inom fem år från den dag då överträdelsen eller försummelsen upphörde.

8 §

Offentliggörande av administrativa påföljder

Tillsynsmyndigheten ska offentliggöra beslut om ordningsavgifter, offentliga varningar eller påföljdsavgifter omedelbart efter att den person som beslutet avser har underrättats om saken. Av offentliggörandet ska framgå huruvida beslutet att meddela påföljden har vunnit laga kraft, överträdelsens art och typ samt den för överträdelsen ansvariga personens identitet. Om besvärmyndigheten upphäver beslutet helt eller delvis ska tillsynsmyndigheten offentliggöra besvärmyndighetens beslut på samma sätt som meddelandet av påföljden har offentliggjorts. Information om en påföljd ska finnas tillgänglig på tillsynsmyndighetens webbplats i fem år.

Om det är oskäligt att offentliggöra namnet på en fysisk eller juridisk person som ålagts en påföljd eller om offentliggörandet av påföljden skulle äventyra finansmarknadens stabilitet eller en pågående myndighetsundersökning, kan tillsynsmyndigheten

1) skjuta upp offentliggörandet av ett påföljdsbeslut tills det inte längre finns grunder för att låta bli att offentliggöra beslutet,

2) offentliggöra påföljdsbeslutet utan att ange namnet på den som påförts påföljden,

3) låta bli att offentliggöra beslutet om påföljd, om de åtgärder som anges i 1 och 2 punkten inte är tillräckliga för att säkerställa att finansmarknadens stabilitet inte äventyras.

Om tillsynsmyndigheten offentliggör ett påföljdsbeslut utan att ange namnet på den som påförts påföljden, kan den samtidigt besluta offentliggöra namnet senare efter en skälig tid, om grunderna för att inte offentliggöra namnet upphör under den tiden.

Det som i denna paragraf föreskrivs om att offentliggöra ordningsavgifter, offentliga varningar och påföljdsavgifter ska på motsvarande sätt tillämpas på beslut som avses i 7 kap. 4—7 §. Tillsynsmyndigheten kan dock låta bli att offentliggöra ett beslut om det inte skulle vara skäligt att offentliggöra beslutet på grund av att den åtgärd som beslutet avser är obetydlig.

Regionförvaltningsverket ska också offentliggöra sina beslut om ordningsavgifter, offentliga varningar och påföljdsavgifter som verket meddelat på framställning av advokatföreningen. Den information som offentliggörs får inte innehålla uppgifter om en advokats klienter eller uppgifter som de facto avslöjar en klients identitet.

9 §

Verkställighet och återbetalning av ordningsavgifter och påföljdsavgifter

Rättsregistercentralen sköter verkställigheten av ordningsavgifter och påföljdsavgifter. Närmare bestämmelser om verkställigheten utfärdas genom förordning av statsrådet.

Rättsregistercentralen återbetalar på ansökan redan betalda ordningsavgifter och påföljdsavgifter, om straff med stöd av 32 kap. 6—10 § i strafflagen döms ut för samma gärning som den för vilken ordningsavgiften eller påföljdavgiften har påförts.

10 §

Advokatföreningens framställning till regionförvaltningsverket om meddelande av administrativa påföljder

Ärenden som gäller påförande av ordningsavgift, offentlig varning och påföljdsavgift för en i 1 kap. 2 § 1 mom. 12 punkten avsedd advokat och dennes biträde inleds vid regionförvaltningsverket på framställning av advokatföreningen. Advokatföreningen ska medan undersökning pågår samarbeta med regionförvaltningsverket innan en framställning görs.

Advokatföreningens framställning om påförande av ordningsavgift, offentlig varning eller påföljdsavgift ska vara skriftlig. Av framställningen ska framgå

- 1) den persons namn, hemort och adress som yrkandet avser,
- 2) yrkandet och dess grunder, och
- 3) de fakta och handlingar som advokatföreningen åberopar.

Advokatföreningen ska trots sekretessbestämmelserna på begäran av regionförvaltningsverket ge verket ytterligare information som är nödvändig för att avgöra ärendet.

Regionförvaltningsverket ska iaktta sekretessplikten enligt 22 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet då verket behandlar uppgifter som omfattas av tystnadsplikten enligt lagen om advokater.

11 §

Rapportering till den europeiska tillsynsmyndigheten om påföljder för kreditinstitut och finansiella institut

Finansinspektionen ska till den behöriga europeiska tillsynsmyndighet som saken gäller ge in

1) information om påförda och offentliggjorda påföljder enligt detta kapitel för kreditinstitut och finansiella institut, samtidigt som påföljden offentliggörs, samt om eventuellt ändringssökande och resultatet av detta,

2) årligen sammanställda uppgifter om de påföljder som enligt detta kapitel varje år påförts kreditinstitut och finansiella institut.

Det som i 1 mom. föreskrivs om påföljder tillämpas också på beslut enligt 7 kap. 4—7 §.

Regionförvaltningsverket ska ge Finansinspektionen information enligt 1 och 2 mom. om företag som tillhandahåller finansiella tjänster. Finansinspektionen ska vidarebefordra informationen till den europeiska tillsynsmyndigheten.

9 kap.

Särskilda bestämmelser

1 §

Utbildning och skydd för anställda samt anvisningar

Genom att se till att de anställda får utbildning ska en rapporteringsskyldig säkerställa att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas. Den rapporteringsskyldiga ska utse en person som ansvarar för den interna kontrollen över efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, om det är motiverat med tanke på den rapporteringsskyldigas storlek och art. Om den rapporteringsskyldiga hör till en koncern eller en annan finansiell sammanslutning ska den dessutom iaktta koncernens eller den finansiella sammanslutningens interna förfaranden och anvisningar för att säkerställa att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas.

En rapporteringsskyldig ska vidta åtgärder för att skydda anställda som gör en anmälan enligt 4 kap. 1 §.

En rapporteringsskyldig ska dessutom ha för sin verksamhet lämpliga anvisningar om förfaranden för kundkontroll och, i anslutning till förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, om inhämtande av uppgifter om kunderna, fortlöpande övervakning och utredningsskyldighet samt fullgörande av rapporteringsskyldigheten.

2 §

Rapporteringsskyldigas filialer och andra bolag

De rapporteringsskyldiga ska också i sina filialer andra än EES-stater fullgöra sin i denna lag föreskrivna skyldighet att utföra kundkontroll.

De rapporteringsskyldiga ska se till att skyldigheterna enligt denna lag fullgörs också i sådana dotterbolag i andra än EES-stater där den rapporteringsskyldiga innehar mer än 50 procent av det röstetal som aktierna eller andelarna i bolaget medför.

Om lagstiftningen i den andra staten inte tillåter att de förfaranden för kundkontroll som anges i denna lag iakttas, ska den rapporteringsskyldiga anmäla detta till tillsynsmyndigheten och till advokatföreningen.

3 §

Samarbete och informationsutbyte mellan tillsynsmyndigheterna och advokatföreningen

Tillsynsmyndigheter och advokatföreningen ska samarbeta för att förhindra och avslöja penningtvätt och finansiering av terrorism.

Tillsynsmyndigheter och advokatföreningen ska, trots vad som någon annanstans i lag föreskrivs om sekretess, utan dröjsmål utbyta information som de innehar och som är nödvändig för förhindrande och avslöjande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

4 §

Ändringssökande

Tillsynsmyndighetens beslut får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen, om inte något annat föreskrivs nedan i denna paragraf eller någon annanstans i lag.

RP 228/2016 rd

Tillsynsmyndigheten har rätt att genom besvär överklaga förvaltningsdomstolens beslut som innebär att domstolen har ändrat eller upphävt tillsynsmyndighetens beslut. Förvaltningsdomstolen ska när den behandlar ett besvärsgörande ge advokatföreningen tillfälle att bli hörd med anledning av besvären och att vid behov lägga fram bevisning och annan utredning i de fall då ärendet gäller en rapporteringsskyldig vars verksamhet övervakas av advokatföreningen enligt 7 kap. 1 § 2 mom.

Tillsynsmyndighetens beslut ska iakttas trots att det överklagas, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat eller om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag.

På överklagande av Finansinspektionens beslut tillämpas 73 § i lagen om Finansinspektionen.

På överklagande av Patent- och registersstyrelsens beslut tillämpas 11 kap. 1 § i revisionslagen.

5 §

Verkställighet av vite, ordningsavgifter och påföljdsavgifter

Vite som dömts ut i enlighet med denna lag samt ordningsavgift och påföljdsavgift som påförts i enlighet med denna lag får verkställas endast med stöd av beslut som vunnit laga kraft.

6 §

Vissa myndigheters allmänna omsorgsplikt

Tull-, gränsbevaknings-, skatte- och utredningsmyndigheterna samt konkursombudsmannen ska i sin verksamhet se till att uppmärksamhet riktas på förhindrande och avslöjande av penningtvätt och av finansiering av terrorism samt att tvivelaktiga transaktioner och misstänkt finansiering av terrorism som uppdagas i samband med skötseln av deras uppgifter anmäls till centralen för utredning av penningtvätt.

I fråga om tull- och gränsbevakningsmyndigheternas uppgifter i egenskap av förundersökningsmyndigheter föreskrivs särskilt.

7 §

Bemyndigande att meddela föreskrifter

Tillsynsmyndigheterna kan meddela närmare föreskrifter om riskfaktorer enligt 3 kap. 1 § 3 mom. och som de rapporteringsskyldiga ska beakta samt om de skärpta åtgärder som avses i 3 kap. 10 § och som är förenade med en högre risk än vanligt för penningtvätt och finansiering av terrorism.

8 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 5 kap. och 6 kap. 2 och 3 § träder dock i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008).

9 §

Övergångsbestämmelser

Den rapporteringsskyldigas riskbedömning enligt 2 kap. 3 § ska vara klar före den 30 juni 2017.

Det på riskbaserad bedömning grundade förfarandet enligt 3 kap. 13 § ska vara klart före den 30 juni 2017.

Den som när denna lag träder i kraft är införd i registret över företagstjänster eller i valutaväxlingsregistret ska inom sex månader efter det att lagen har trätt i kraft göra en anmälan enligt 5 kap. 3 § om införande i registret för övervakning av penningtvätt.

Vad som i 3 kap. 2 § 2 mom. föreskrivs om kundidentifiering och identitetskontroll i samband med sammanhängande transaktioner i penningspelsverksamhet tillämpas från och med den 1 januari 2018 på i 14 § 1 mom. i lotterilagen avsedd verksamhet som gäller penningspel som förmedlas elektroniskt.

Bestämmelserna om straffansvar i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism, som upphävs genom denna lag, ska tillämpas på de brott och förselser som inträffat innan denna lag träder i kraft.

2.

Lag

om centralen för utredning av penningtvätt

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om centralen för utredning av penningtvätt samt om ett register för förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

2 §

Centralen för utredning av penningtvätt och dess uppgifter

Vid centralkriminalpolisen finns centralen för utredning av penningtvätt som har till uppgift att

1) förhindra, avslöja och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism samt föra sådana ärenden till undersökning,

2) ta emot och analysera rapporter enligt 4 kap. 1 § i lagen om förhindrade av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/) och ge återkoppling om verkningarna av dem,

3) samarbeta med myndigheterna vid bekämpning av penningtvätt och av finansiering av terrorism,

4) samarbeta och utbyta information med sådana myndigheter i en främmande stat och internationella organisationer som har till uppgift att förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism,

5) samarbeta med rapporteringsskyldiga,

6) föra statistik över antalet rapporter enligt 4 kap. 1 § i lagen om förhindrade av penningtvätt och av finansiering av terrorism och antalet avbrutna transaktioner enligt 5 § i det kapitlet, antalet anmälningar om tvivelaktiga transaktioner som förts till undersökning samt över gjorda, mottagna, avvisade och besvarade informationsförfrågningar,

7) ta emot och behandla anmälningar enligt 3 § 2 mom. i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013), utreda grunderna för frysningsbeslut som avses i 4 § i den lagen och göra framställningar om frysningsbeslut.

Med förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism avses i 1 mom. 1 punkten mottagande, registrering och annan handläggning av rapporter om misstankar om penningtvätt och om finansiering av terrorism och, i anslutning till dessa misstankar, av uppgifter om penningtvätt och finansiering av terrorism samt förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt, av finansiering av terrorism och av det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fåtts eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Bestämmelser om befogenheterna för centralen för utredning av penningtvätt finns dessutom i polislagen (872/2011).

Centralkriminalpolisen ska årligen ge Polisstyrelsen en rapport om verksamheten vid centralen för utredning av penningtvätt, om antalet rapporter enligt 4 kap. 1 § i lagen om förhindrade av penningtvätt och av finansiering av terrorism och om antalet förordnanden enligt 6 § i denna lag om att avbryta transaktioner samt om framstegen i allmänhet när det gäller åtgärder som i Finland vidtas mot penningtvätt och mot finansiering av terrorism.

3 §

Registret för förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism

Registret för förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism är ett permanent personregister (*penningtvättsregistret*) som används av centralen för utredning av penningtvätt och förs med hjälp av automatisk databehandling. Centralen för utredning av penningtvätt är registeransvarig.

I penningtvättsregistret får införas uppgifter och handlingar som har inhämtats för fullgörande av uppdrag enligt 2 § eller fått med stöd av 4 och 5 §.

I penningtvättsregistret får registreras följande uppgifter som behövs för syftet med informationssystemet:

- 1) namnet på den rapporterade och på den rapporterade personen,
- 2) födelsedatum, hemkommun och hemstat,
- 3) personbeteckning,
- 4) uppgifterna i den handling som använts vid identifieringen,
- 5) kön,
- 6) modersmål,
- 7) medborgarskap, avsaknad av medborgarskap eller nationalitet,
- 8) hemstat,
- 9) civilstånd,
- 10) yrke,
- 11) adress och telefonnummer samt annan kontaktinformation,
- 12) uppgift om att personen avlidit eller om dödförklaring av personen,
- 13) klientnummer som en myndighet gett,
- 14) FO-nummer,
- 15) bankkontouppgifter,
- 16) i fråga om en utländsk person föräldrarnas namn och adress, uppgifterna i resedokument samt övrig behövlig information som gäller inresa och passerande av gräns.

Penningtvättsregistret får användas endast av anställda vid centralen för utredning av penningtvätt. Uppgifterna får oberoende av sekretessbestämmelserna användas och lämnas ut för att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt, finansiering av terrorism och det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fått eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt för att föra ärendet till undersökning.

Namnet på och identiteten hos den som rapporterar tvivelaktiga transaktioner är sekretessbelagd information. Oberoende av sekretessplikten får denna information dock lämnas ut för ändamål som anges i 4 § 4 mom. och 5 § 3 mom..

De registrerade har inte rätt till annan insyn i registret än till uppgifter i anslutning till de frysningsbeslut som avses i 2 § 1 mom. 7 punkten. Dataombudsmannen kan på begäran av en registrerad kontrollera att behandlingen av uppgifterna om den registrerade är lagenlig.

Rapporten och uppgifterna i den stryks i penningtvättsregistret tio år från det att anteckningen om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism gjordes. Uppgifter som avses i 2 § 1 mom. 7 punkten ska strykas utan dröjsmål om frysningsbeslutet upphävs med stöd av 12 § i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013).

Logguppgifter och övervakningsuppgifter om databehandling enligt 5 § 5 mom. ska på begäran tillställas dataskyddsombudsmannen för påseende. Logguppgifter ska bevaras endast i syfte att säkerställa skyddet för personuppgifter samt för att trygga datasäkerheten och rättssäkerheten och de ska skyddas mot osaklig hantering. Logguppgifter och övervakningsuppgifter ska bevaras i tio år.

Bestämmelser om polisens personregister och polisens behandling av personuppgifter finns dessutom i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) och personuppgiftslagen (523/1999).

4 §

Rätten för centralen för utredning av penningtvätt att få, använda och lämna ut uppgifter

Trots bestämmelserna om hemlighållande av uppgifter om affärs- och yrkeshemligheter eller uppgifter om en enskild persons, sammanslutnings eller stiftelses ekonomiska förhållanden, ekonomiska ställning eller beskattningsuppgifter har centralen för utredning av penningtvätt rätt att av myndigheter, av sammanslutningar som har ålagts en offentlig uppgift och av rapporteringsskyldiga avgiftsfritt få uppgifter och handlingar som är nödvändiga för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Beslut om inhämtande av sekretessbelagda uppgifter fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt.

Trots tystnadsplikten för en medlem, en revisor, en verksamhetsgranskare, en styrelseledamot eller en anställd har centralen för utredning av penningtvätt på skriftlig begäran av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen rätt att av en enskild sammanslutning, stiftelse eller person avgiftsfritt få uppgifter som är nödvändiga för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

Uppgifter som avses i 1 och 2 mom. får lämnas ut till centralen för utredning av penningtvätt som en datamängd eller i elektronisk form.

De uppgifter som centralen erhållit får oberoende av sekretessbestämmelserna användas och lämnas ut endast för att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt, finansiering av terrorism och det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fått eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt för att föra ärendet till undersökning. Centralen för utredning av penningtvätt kan lämna ut uppgifter också utan begäran. Dessutom får uppgifter lämnas ut till utrikesministeriet för skötsel av uppgifter enligt 9 § i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism och till utmätningsmannen för skötsel av uppgifter enligt 14 § i den lagen och uppgifter enligt 2 b § i lagen om uppfyllande av vissa förpliktelser som grundar sig på Finlands medlemskap i Förenta Nationerna och Europeiska unionen (659/1967). Uppgifter kan lämnas ut också till en behörig tillsynsmyndighet som avses i denna lag, om den uppgift som lämnas ut är nödvändig för att den behöriga tillsynsmyndigheten ska kunna utföra de uppgifter som avses i denna lag. Sådant beslut om utlämnande av uppgifter som avses i detta moment fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt. Uppgifter som avses i detta moment får lämnas ut som en datamängd eller i elektronisk form.

Centralen för utredning av penningtvätt kan sätta begränsningar och ställa villkor för användning av de uppgifter enligt 1, 2 och 4 mom. som lämnas ut. Centralen kan vägra att lämna ut uppgifter till någon annan än en förundersökningsmyndighet, om det i ärendet finns skäl att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism och målen för utredningen kan äventyras om uppgifter lämnas ut.

De förfrågningar som centralen för utredning av penningtvätt gjort med stöd av den rätt att få uppgifter som anges i 1 och 2 mom. eller innehållet i förfrågningarna får inte avslöjas för den som förfrågningarna gäller. På bevarande och kontroll av förfrågningarna och de svar som getts med anledning av dem tillämpas bestämmelserna om bevarande och kontroll av uppgifter om tvivelaktiga transaktioner i 4 kap. 3 § 1 och 2 mom. i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

5 §

Utbyte av information

Centralen för utredning av penningtvätt har rätt att begära uppgifter som avses i 4 § 1 och 2 mom. av en främmande stats finansunderrättelseenhet eller en annan behörig myndighet för att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt, finansiering av terrorism och det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fått eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt för att föra ärendet till undersökning. I en begäran om utlämnande av uppgifter ska ändamålet med uppgifterna specificeras, och begäran ska innehålla tillräckliga fakta, bakgrundsuppgifter och motiveringar för att begäran ska kunna besvaras.

Uppgifter från en myndighet i en främmande stat får användas och lämnas ut vidare för något annat ändamål än det ändamål för vilket de har lämnats ut endast om den myndigheten har gett sitt samtycke i förväg.

Centralen för utredning av penningtvätt kan efter en motiverad begäran lämna ut uppgifter som avses i 4 § 1 och 2 mom. till finansunderrättelseenheten eller en annan behörig myndighet i en främmande stat för att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt, finansiering av terrorism och det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fått eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt för att föra ärendet till undersökning. En begäran om utlämnande av uppgifter ska besvaras utan ogrundat dröjsmål. Centralen för utredning av penningtvätt kan sätta begränsningar och ställa villkor för användningen av de uppgifter som lämnas ut. Centralen kan vägra att lämna ut uppgifter om det kan vara till skada för arbetet med att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt, finansiering av terrorism eller det brott genom vilket egendom eller vinning har fått av penningtvätt eller av finansiering av terrorism, eller om det kan utgöra hinder för att ärendet förs till undersökning, eller av någon annan grundad anledning.

Centralen för utredning av penningtvätt kan lämna ut uppgifter till finansunderrättelseenheten eller en annan behörig myndighet i en främmande stat också utan begäran, om det behövs för ett ändamål som anges i 4 mom.

Uppgifter som avses i denna paragraf får tas emot och lämnas ut som en datamängd eller i elektronisk form i ett gemensamt överenskommet förfarande. Centralen för utredning av penningtvätt kan söka träffar i ett register som förvaltas av finansunderrättelseenheten i någon av Europeiska unionens medlemsstater, om den behöriga myndigheten i den medlemsstaten har gett sitt samtycke. Finansunderrättelseenheten i någon av Europeiska unionens medlemsstater kan ges rätt att söka träffar i ett register som avses i 3 § för att utreda om registret innehåller uppgifter om ett föremål för den statens sökningar. Beslut om utlämnande av uppgifter som avses i denna lag och av uppgifter om sökträffar fattas av en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt.

Bestämmelser om internationell rättshjälp i brottmål utfärdas särskilt.

6 §

Förordnande av centralen för utredning av penningtvätt om avbrytande av en transaktion

En polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt kan ålägga en rapporteringsskyldig att avbryta en transaktion för högst tio vardagar, om ett sådant avbrott är nödvändigt för att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt, finansiering av terrorism och det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fått eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt för att föra ärendet till undersökning.

En polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt kan på begäran av en utländsk myndighet som ansvarar för bekämpning av penningtvätt eller av finansiering av terrorism meddela en rapporteringsskyldig ett förordnande att avbryta en

RP 228/2016 rd

transaktion för högst tio vardagar, om ett sådant avbrott är nödvändigt för att förhindra, avslöja eller utreda penningtvätt, finansiering av terrorism eller det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fåtts eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt för att föra ärendet till undersökning.

Centralen för utredning av penningtvätt har för ändamål som anges i 1, 2 eller 4 mom. rätt att be den vars tillgångar eller egendom avbrottet gäller inkomma med en utredning om transaktionen. Ett förordnande att avbryta en transaktion ska utan dröjsmål återkallas när avbrottet inte längre behövs.

En polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt kan för verkställande meddela tullmyndigheten och gränsbevakningsmyndigheten ett förordnande att under högst tio vardagar hålla inne medel som påträffats i samband med en tullåtgärd eller gränskontroll eller gränsövervakning, om en sådan åtgärd är nödvändig för att förhindra, avslöja eller utreda penningtvätt, finansiering av terrorism eller det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fåtts eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt för att föra ärendet till undersökning. Med medel som ska hållas inne avses kontanta medel enligt artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1889/2005 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen samt annan lös egendom som har ett ekonomiskt värde.

Som vardagar enligt denna paragraf räknas inte lördagar.

7 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om Finansinspektionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Finansinspektionen (878/2008) 10 § 1 mom. 5 punkten, sådan den lyder i lag 611/2014, och
fogas till lagen en ny 40 a § som följer:

10 §

Direktionens uppgifter

Direktionen ska i fråga om tillsynen över finansmarknaden

5) döma ut vite som Finansinspektionen har förelagt och besluta om andra administrativa påföljder enligt 4 kap. samt om administrativa påföljder enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/),

40 a §

Ordningsavgift, offentlig varning och påföljdsavgift för vissa överträdelser

Bestämmelserna om ordningsavgift, offentlig varning och påföljdsavgift för den som försummar eller överträder lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism eller Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/847 om uppgifter som ska åtfölja överföringar av medel och om upphävande av förordning (EG) nr 1781/2006 finns i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

4.

Lag

om ändring av handelsregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i handelsregisterlagen (129/1979) 1 a §, 5 § 7 och 8 punkten, 6 § 8 och 9 punkten, 9 § 1 mom. 13 och 14 punkten, 10 § 1 mom. 16 och 17 punkten, 11 § 1 mom. 6 och 7 punkten, 12 §, 13 § 12 och 13 punkten, 13 c § 8 och 9 punkten och 13 d § 1 mom. 9 och 10 punkten,

sådana de lyder, 1 a § i lag 962/2013, 5 § 7 punkten och 6 § 8 punkten i lag 390/1988, 5 § 8 punkten, 6 § 9 punkten, 11 § 1 mom. 6 och 7 punkten, 12 § samt 13 § 12 och 13 punkten i lag 1122/1993, 9 § 1 mom. 13 punkten i lag 636/2006, 9 § 1 mom. 14 punkten i lag 147/1997, 10 § 1 mom. 16 punkten i lag 432/2013, 10 § 1 mom. 17 punkten i lag 908/2006, 13 c § 8 och 9 punkten i lag 1075/1994 och 13 d § 1 mom. 9 och 10 punkten i lag 1300/1994, samt

fogas till 5 §, sådan den lyder i lagarna 390/1988 och 1122/1993, en ny 9 punkt, till 6 §, sådan den lyder i lagarna 390/1988 och 1122/1993, en ny 10 punkt, till 9 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 351/1987, 1616/1992, 1122/1993, 147/1997, 744/2004 och 636/2006, en ny 15 och en ny 16 punkt och till 9 §, sådan den lyder i lagarna 351/1987, 1616/1992, 1122/1993, 147/1997, 744/2004, 636/2006, 529/2008, 1602/2009 och 609/2010, ett nytt 7 mom., till 10 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1490/2001, 908/2006 och 432/2013, en ny 18 punkt, till 11 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 1278/1990 och 1122/1993, en ny 8 punkt, till 13 §, sådan den lyder i lagarna 1252/1987 och 1122/1993, en ny 14 punkt, till 13 c, sådan den lyder i lag 1075/1994, § en ny 10 punkt, till 13 d § 1 mom., sådan det lyder i lag 1300/1994, en ny 11 punkt och till lagen en ny 13 e §, som följer:

1 a §

Var och en har rätt att få uppgifter, utdrag och intyg angående anteckningar i handelsregistret och handlingar som registermyndigheten innehar. Registermyndigheten kan lämna ut information som avses i denna paragraf genom teknisk anslutning eller på något annat elektroniskt sätt.

Trots bestämmelserna i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får registermyndigheten lämna ut personuppgifter ur registret i form av utskrifter eller göra dem allmänt tillgängliga i ett elektroniskt datanät.

Registermyndigheten får lämna ut i handelsregistret införda uppgifter om personbeteckningens slutled och en utomlands bosatt fysisk persons hemadress ur registret endast om utlämnandet uppfyller kraven i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. I övriga fall ska i stället för uppgift om en utomlands bosatt fysisk persons hemadress lämnas ut uppgift om personens bosättningsland. En förutsättning för att i handelsregistret införda uppgifter om personbeteckningens slutled och om en utomlands bosatt fysisk persons hemadress ska lämnas ut ur registret är att den som begär uppgifterna ger registermyndigheten en utredning om att uppgifterna skyddas på ändamålsenligt sätt.

5 §

I ett öppet bolags grundanmälan skall nämnas

-
- 7) vem eller vilka av bolagsmännen som tecknar bolagets firma,
 - 8) om bolaget har en verkställande direktör, direktörens personuppgifter,
 - 9) om bolaget har en annan verklig förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/), denna förmånstagares personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.

6 §

I ett kommanditbolags grundanmälan skall nämnas

-
- 8) vem eller vilka av de ansvariga bolagsmännen som tecknar bolagets firma,
 - 9) om bolaget har en verkställande direktör, direktörens personuppgifter, och
 - 10) om bolaget har en annan verklig förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, denna förmånstagares personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.

9 §

I ett aktiebolags eller europabolags grundanmälan skall nämnas

-
- 13) bolagsordningens bestämmelse om företrädande av bolaget samt, om någon givits rätt att företräda bolaget ensam eller tillsammans med någon annan, denna persons uppgifter,
 - 14) bolagets räkenskapsperiod,
 - 15) personuppgifterna för en aktieägare som äger mer än 25 procent av aktierna eller om ägaren är en juridisk person, dennas namn, det register där den juridiska personen är införd och FO-nummer eller motsvarande,
 - 16) om aktiebolaget eller europabolaget har en annan verklig förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, denna förmånstagares personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.

Vad som föreskrivs i 1 mom. 15 och 16 punkten tillämpas inte på bostadsaktiebolag eller ömsesidiga fastighetsaktiebolag som avses i lagen om bostadsaktiebolag.

10 §

I ett andelslags och ett europaandelslags grundanmälan ska nämnas

-
- 16) för det fall att det i stadgarna föreskrivs om medlemmarnas tillskottsplikt, de uppgifter som avses i 14 kap. 1 § 2 mom. i lagen om andelslag,
 - 17) ett europaandelslags andelskapital,
 - 18) om andelslaget har en annan verklig förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, denna förmånstagares personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.

11 §

I sparbanks grundanmälan skall nämnas:

-
- 6) bankens verkställande direktörs samt styrelsens ordförandes, vice ordförandes och alla medlemmars och suppleanters personuppgifter samt, om banken har ett förvaltningsråd, ordförandens och alla övriga medlemmars personuppgifter,
 - 7) bestämmelsen i stadgarna om tecknande av sparbankens firma och, om någon givits rätt att teckna firman ensam eller tillsammans med någon annan, dennes personuppgifter,
 - 8) i 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism avsedda verkliga förmånstagares personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.
-

RP 228/2016 rd

12 §

I en hypoteksförenings grundansökan ska, utöver det som i 10 § 1 mom. i lagen om hypoteksföreningar (936/1978) föreskrivs om ansökan till handelsregistret, nämnas

- 1) föreningens postadress,
- 2) alla styrelsemedlemmars och suppleanterns övriga personuppgifter,
- 3) bestämmelsen i stadgarna om tecknande av föreningens firma samt, om någon givits rätt att teckna firman ensam eller tillsammans med någon annan, dennes övriga personuppgifter,
- 4) om hypoteksföreningen har en annan verklig förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, denna förmånstagares personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.

13 §

I en försäkringsförenings grundansökan skall nämnas

-
- 12) om föreningen har ett förvaltningsråd, ordförandens och alla medlemmars och suppleanterns personuppgifter,
 - 13) bestämmelsen i stadgarna om tecknande av föreningens firma samt, om någon givits rätt att teckna firman ensam eller tillsammans med någon annan, denna persons personuppgifter,
 - 14) om föreningen har en annan verklig förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, denna förmånstagares personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.

13 c §

I en bostadsrättsförenings grundansökan skall nämnas

-
- 8) personuppgifterna för varje boendeförvaltningsområdes boendekommittés ordförande, alla medlemmar och suppleanter samt disponenten,
 - 9) bestämmelsen i stadgarna om tecknande av föreningens firma samt, om någon person givits rätt att teckna firman på föreningens eller boendeförvaltningsområdets vägnar ensam eller tillsammans med någon annan, denna persons personuppgifter,
 - 10) om bostadsrättsföreningen har en annan verklig förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, denna förmånstagares personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.

13 d §

I grundansökan om en europeisk ekonomisk intressegruppering skall nämnas

-
- 9) verksamhetsperioden, om en sådan har avtalats,
 - 10) intressegrupperingens driftställen, om sådana finns,
 - 11) om den europeiska ekonomiska intressegrupperingen har en annan verklig förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, denna förmånstagares personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.
-

13 e §

I en sådan ansökan om de verkliga förmånstagarna för en express trust som avses i artikel 31.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Euro-

RP 228/2016 rd

paparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG ska nämnas

- 1) den utländska trustens namn och den stat enligt vars lagstiftning trusten bildats,
- 2) om den utländska trusten har registrerats, det register där trusten har införts och trustens registernummer i registret,
- 3) personuppgifterna för de verkliga förmånstagarna enligt 6 kap. 3 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 20 kap. 1 § och 15 kap. 6 § i kreditinstitutslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i kreditinstitutslagen (610/2014) 20 kap. 1 § 2 mom. 6 punkten, sådan den lyder i lag 1199/2014, och
ändras 15 kap. 6 § 2 mom. som följer:

15 kap.

Förfaranden vid kundtransaktioner

6 §

Kunders rätt till grundläggande banktjänster

Denna paragraf tillämpas inte om något annat följer av 18 § eller av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 12 kap. 3 § och 15 kap. 2 § i lagen om investeringstjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om investeringstjänster (747/2012) 12 kap. 3 § 3 mom. och 15 kap. 2 § 2 mom. 6 punkten, av dem 15 kap. 2 § 2 mom. 6 punkten sådan den lyder i lag 1201/2014, som följer:

12 kap.

Sekretess och kundkontroll

3 §

Kundkontroll

Bestämmelser om kundkontroll finns dessutom i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/20).

15 kap.

Administrativa påföljder

2 §

Påföljdsavgift

Bestämmelser och beslut som avses i 40 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen är, utöver de som anges i 1 mom., dessutom

6) bestämmelserna om kundkontroll och identifiering i 3 kap. 1 och 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, om bevarande av uppgifter om kundkontroll i 3 kap. 3 § i den lagen samt om rapporteringsskyldighet i 4 kap. 1 § i den lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 8 kap. 4 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (749/2012) 8 kap. 4 § 3
mom. som följer:

8 kap.

Särskilda bestämmelser

4 §

Kundkontroll

Bestämmelser om kundkontroll finns dessutom i lagen om förhindrande av penningtvätt och
av finansiering av terrorism (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 45 och 144 § i lagen om placeringsfonder

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om placeringsfonder (48/1999) 45 § 5 mom. och 144 § 3 mom.,
sådana de lyder, 45 § 5 mom. i lag 1490/2011 och 144 § 3 mom. i lag 507/2008, som följer:

45 §

Bestämmelserna i 4 mom. tillämpas inte om något annat följer av 144 § eller av lagen om
förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

144 §

Bestämmelser om kundkontroll finns dessutom i lagen om förhindrande av penningtvätt och
av finansiering av terrorism.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

9.

Lag

om ändring av 7 och 24 § i lagen om betalningsinstitut

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen om betalningsinstitut (297/2010) 7 § 4 mom. och 24 § 4 mom., av dem 7 § 4 mom. sådant det lyder i lag 899/2011, som följer:

7 §

Undantag från tillståndsplikten för tillhandahållande av andra betaltjänster än utgivning av elektroniska pengar

Betaltjänster får inte tillhandahållas i enlighet med denna paragraf om en fysisk person som deltar i eller ansvarar för tillhandahållandet av tjänsterna inte är tillförlitlig på det sätt som avses i 13 a § eller om betaltjänstleverantören inte uppfyller de krav som ställs i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

24 §

Ombud

Betalningsinstitutet ska underrätta Finansinspektionen om de interna kontrollmetoder med vilka ombudet uppfyller sina skyldigheter enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och de skyldigheter som föreskrivs med stöd av den.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av 22 och 12 kap. i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (162/2014) 22 kap. 7 § och
ändras 12 kap. 8 § 3 mom. som följer:

12 kap.

Erbjudande av andelar

8 §

Kundkontroll

AIF-förvaltaren ska utan dröjsmål göra en anmälan till centralen för utredning av penningtvätt om tvivelaktiga transaktioner eller misstanke om finansiering av terrorism så som föreskrivs i 4 kap. i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

11.

Lag

om ändring av 28 och 40 § i lagen om pantlåneinrättningar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om pantlåneinrättningar (1353/1992) 28 § 2 mom. och 40 § 2 mom., sådana
de lyder, 28 § 2 mom. i lag 77/1998 och 40 § 2 mom. i lag 1430/2009, som följer:

28 §

På panter av betydande ekonomiskt värde tillämpas med avvikelse från 1 mom. lagen om
förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

40 §

Om koncessionshavaren försummar sina skyldigheter enligt denna lag, lagen om förhind-
rande av penningtvätt och av finansiering av terrorism eller sin bolagsordning, kan regionför-
valtningsverket uppmana koncessionshavaren att fullgöra sina skyldigheter inom en viss tid.

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) 6 § 1 mom. 13 punkten, sådan den lyder i lag 308/2016, som följer:

6 §

Syftet med fullgöranderapporter

Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för

13) förhindrande och avslöjande av penningtvätt och av finansiering av terrorism i enlighet med lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/) samt bedömning av tillförlitlighet enligt 5 kap. 5 och 6 § i den lagen, samt förhindrande, avslöjande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism samt förande till undersökning enligt 2 § 1 mom. 1 punkten i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (/);

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

13.

Lag

om upphävande av 209 s § 2 mom. i mervärdesskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs i mervärdesskattelagen (1501/1993) 209 s § 2 mom., sådant det lyder i lag 399/2012.

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

14.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013) 3 § 2 mom. som följer:

3 §

Frysning av tillgångar

En anhållningsberättigad polisman eller åklagare ska vid misstanke eller en dom som avses i 1 mom. 2 punkten göra en anmälan till centralen för utredning av penningtvätt enligt 2 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (/) och som finns vid Centralkriminalpolisen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

15.

Lag

om ändring av 7 kap. 15 § i konsumentkyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i konsumentkyddslagen (38/1978) 7 kap. 15 § 3 mom., sådant det lyder i lag
746/2010, som följer:

7 kap.

Konsumentkrediter

15 §

Kontroll av creditsökandens identitet

Bestämmelser om kundkontroll finns dessutom i lagen om förhindrande av penningtvätt och
av finansiering av terrorism (/).

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

16.

Lag

om ändring av 6 a och 16 § i lagen om försäkringsavtal

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om försäkringsavtal (543/1994) 6 a § och 16 § 2 mom., sådana de lyder i lag 426/2010, som följer:

6 a §

Meddelande om avslagsgrund

Om en konsument eller den som enligt 3 § 2 mom. kan jämföras med en konsument inte meddelas försäkring ska grunden för avslaget meddelas försäkringssökanden, om inte avslaget grundar sig på 4 kap. 5 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/). Grunden ska meddelas skriftligen. Den ska vara förenlig med lag och god försäkringssed.

16 §

Uppsägning av fortlöpande skadeförsäkring

Försäkringsgivaren har rätt att säga upp en fortlöpande skadeförsäkring att upphöra i slutet av försäkringsperioden. För uppsägningen ska det finnas en grund som överensstämmer med god försäkringssed. Uppsägningsmeddelandet ska sändas till försäkringstagaren senast en månad före försäkringsperiodens utgång. I meddelandet ska uppsägningsgrunden anges, om inte uppsägningen grundar sig på 4 kap. 5 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Om uppsägningen inte görs på det sätt som anges i detta moment är uppsägningen ogiltig.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

17.

Lag

om ändring av 19 och 30 § i kreditupplysningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kreditupplysningslagen (527/2007) 19 § 2 mom. 7 punkten och 30 § 3 mom.,
sådana de lyder i lag 509/2008, som följer:

19 §

Allmänna förutsättningar för utlämnande och användning av personkreditupplysningar

Utan hinder av vad som föreskrivs i 1 mom. får personkreditupplysningar lämnas ut och användas

7) till ett kreditinstitut eller en försäkringsanstalt för att denna på begäran av en registrerad ska kunna upprätta ett intyg eller en rekommendation om den registrerades förmåga att sköta sina åtaganden samt för uppfyllande av förpliktelser i samband med förhindrande eller avslöjande av penningtvätt till dem som är rapporteringsskyldiga enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/),

30 §

Rätt till insyn

Det som i 2 mom. föreskrivs om rätt för en registrerad att få veta till vem personkreditupplysning om honom eller henne har lämnats ut ska dock inte tillämpas om uppgifterna har lämnats ut under de förutsättningar som anges i 19 § 2 mom. 7 punkten för att fullgöra skyldigheter enligt 3 kap. 4 § 3 mom. i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism eller om uppgifter har lämnats ut till centralen för utredning av penningtvätt för att förhindra, avslöja eller utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism. Dataombudsmanen kan granska att begränsningen av rätten att få uppgifter är lagenlig.

Denna lag träder i kraft den 20 .

18.

Lag

om ändring av 14 a och 64 § i lotterilagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lotterilagen (1047/2001) 64 § 2 mom., sådant det lyder i lag 661/2010, och
ändras 14 a § 3 mom., sådant det lyder i lag 661/2010, som följer:

14 a §

Åldergränsen för penningspel

Bestämmelser om de åtgärder för kundkontroll som hänför sig till förhindrande och avslöjande av penningtvätt och av finansiering av terrorism finns i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

19.

Lag

om ändring av 6 kap. 13 § i försäkringsbolagslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i försäkringsbolagslagen (521/2008) 6 kap. 13 § 3 mom., sådant det lyder i lag
981/2013, som följer:

6 kap.

Försäkringsbolagets ledning och företagsstyrningssystem

13 §

Kundkontroll

Bestämmelser om kundkontroll finns dessutom i lagen om förhindrande av penningtvätt och
av finansiering av terrorism (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

20.

Lag

om ändring av 48 och 52 § i föreningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i föreningslagen (503/1989) 48 § 1 mom. och 52 § 1 mom., sådana de lyder, 48 § 1 mom. i lag 1098/2014 och 52 § 1 mom. i lag 497/2016, som följer:

48 §

Grundanmälan

Anmälan om registrering av en förening (grundanmälan) ska på det sätt som föreskrivs i 10 § i företags- och organisationsdatalagen (244/2001) göras på en blankett för etableringsanmälan som har fastställts för detta ändamål.

52 §

Ändringsanmälningar

En anmälan (ändringsanmälan) ska enligt 11 § i företags- och organisationsdatalagen göras till registret när en förenings stadgar har ändrats samt när styrelseordföranden, någon annan i registret antecknad styrelsemedlem eller en namntecknare har bytts ut. Vid stadgeändring ska de ändrade stadgarna fogas till anmälan. På upprättande och undertecknande av anmälan ska i övrigt tillämpas vad som i 48 § föreskrivs om upprättande och undertecknande av grundanmälan. Ändringsanmälan får undertecknas också av en person som är bemyndigad av den som är ansvarig för att anmälningarna görs. Dessutom får den som har avgått från sin i föreningsregistret antecknade post eller vars i registret antecknade uppdrag har upphört själv göra anmälan om detta.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

21.

Lag

om ändring av religionsfrihetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i religionsfrihetslagen (453/2003) 18 § 1 mom., 19 § 1 mom. och 20 § 1 mom., av
dem 20 § 1 mom. sådant det lyder i lag 499/2016, som följer:

18 §

Anmälan om bildande av ett samfund

Anmälan om registrering av ett religionssamfund ska göras på en för detta ändamål fastställd blankett så som föreskrivs i 10 § i företags- och organisationsdatalagen (244/2001).

19 §

Anmälan om bildande av ett lokalsamfund

Anmälan om registrering av ett lokalsamfund ska göras på en för ändamålet fastställd blankett så som föreskrivs i 10 § i företags- och organisationsdatalagen.

20 §

Anmälan om ändring och upplösning

En ändring av samfundsordningen för ett registrerat religionssamfund och av de lokala stadgarna för ett registrerat lokalsamfund samt byte av styrelseordförande, någon annan i registret antecknad styrelsemedlem och namntecknare för samfundet och det registrerade lokalsamfundet ska anmälas till registret (ändringsanmälan) så som föreskrivs i 11 § i företags- och organisationsdatalagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

22.

Lag

om ändring av företags- och organisationsdatalagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i företags- och organisationsdatalagen (244/2001) 2 § 1 mom. 7 punkten, 10 § 2 mom. 3 punkten, 11 § 2 mom. och 16 § 1 mom., av dem 2 § 1 mom. sådant det lyder i lag 192/2014, och

fogas till 4 § 2 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 192/2014, en ny 9 a och en ny 9 b punkt, och till 10 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 192/2014, ett nytt 3 mom., varvid nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till 14 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 909/2006, 1419/2007 och 498/2016, en ny 7 a punkt samt till 19 § ett nytt 2 mom. varvid nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

7) stamregister handelsregistret, föreningsregistret, registret över religionssamfund och stiftelseregistret som förs av Patent- och registerstyrelsen samt arbetsgivarregistret, förskottsuppbördsregistret och registret över mervärdesskattskyldiga som förs av skatteförvaltningen, vilka samtliga anknuter till företags- och organisationsdatasystemet,

4 §

Uppgifter som skall lagras i företags- och organisationsdatasystemet

I företags- och organisationsdatasystemet lagras i fråga om de registreringsskyldiga i tillämpliga delar också basuppgifter om

- 9 a) anmälan till och införande i föreningsregistret,
- 9 b) anmälan till och införande i registret över religionssamfund,

10 §

Etableringsanmälan

I etableringsanmälan skall följande uppgifter och handlingar lämnas:

3) i Patent- och registerstyrelsens del av blanketten sådana uppgifter som ska registreras i handelsregistret, föreningsregistret, registret över religionssamfund och stiftelseregistret och som inte har anmälts i grunddelen samt bilagor enligt verksamhetsform. Trots 1 mom. och 2 mom. 3 punkten ska uppgifter om sammanslutningars verkliga förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen omförhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

RP 228/2016 rd

(/) och om utländska trusters verkliga förmånstagare enligt 1 kap. 6 § i den lagen samt om aktiebolags och europabolags aktieägare anmälas elektroniskt.

11 §

Anmälan om ändring och nedläggning

Uppgifter om en sammanslutnings verkliga förmånstagare enligt 1 kap. 5 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism samt om aktiebolags och europabolags aktieägare ska anmälas elektroniskt. När anmälan lämnas ska i övrigt iaktas bestämmelserna i 10 § 1 mom. om lämnande av etableringsanmälan.

14 §

Ansvar för att anmälningarna görs

Ansvariga för att en anmälan till registret görs är

7 a) för ett religionssamfund de myndiga medlemmar i styrelsen som anmälts till registret över religionssamfund,

16 §

Utlämnande av uppgifter ur registret över företags- och organisationsnummer

Var och en har rätt att få uppgifter, utdrag och intyg över anteckningarna i registret över företags- och organisationsnummer. Trots 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) kan uppgifter ur registret över företags- och organisationsnummer lämnas ut genom teknisk anslutning eller på något annat sätt i elektronisk form.

19 §

Straffbestämmelser

Vad som föreskrivs i 1 mom. ska tillämpas på anmälan om en sammanslutnings verkliga förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, på utländska trusters verkliga förmånstagare enligt 1 kap. 6 § i den lagen samt på uppgifter om aktieägare i aktiebolag och europabolag, endast om den person som ansvarar för registeranmälan faktiskt har haft möjlighet att göra en elektronisk anmälan.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

23.

Lag

om ändring av lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler (1075/2000) 8 § 1 mom., 9 § 1 mom. och 19 § 1 mom., av dem 8 § 1 mom. och 19 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1523/2009, och
fogas till lagen en ny 5 a § som följer:

5 a §

Tillförlitlighet

Den som gör en registeranmälan anses inte vara tillförlitlig i den mening som avses i 8 § 1 mom. 3 punkten, om

1) han eller hon genom en lagakraftvunnen dom under de senaste fem åren före bedömningen har dömts till fängelsestraff eller under de senaste tre åren före bedömningen har dömts till bötesstraff för ett brott som kan anses visa att han eller hon är uppenbart olämplig att utöva förmedlingsverksamhet,

2) han eller hon annars genom sin tidigare verksamhet har visat sig vara uppenbart olämplig för verksamhet som avses i 1 punkten.

Om den som gör anmälan är en juridisk person, gäller kravet på tillförlitlighet verkställande direktören och dennes ställföreträdare, medlemmar och suppleanter i styrelsen, medlemmar och suppleanter i förvaltningsrådet och jämförbara organ, ansvariga bolagsmän och andra som hör till den högsta ledningen och även dem som direkt eller indirekt innehar mer än 25 procent av aktierna i ett aktiebolag eller av den rösträtt som aktierna medför eller motsvarande äganderätt eller bestämmanderätt i en annan sammanslutning.

8 §

Förutsättningar för registrering

Regionförvaltningsverket ska registrera den som gjort en registeranmälan som avses i 7 § 2 mom. som fastighetsförmedlingsrörelse eller rörelse för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler, om

1) anmälaren har rätt att utöva näring i Finland,

2) anmälaren inte har försatts i konkurs och, när det är fråga om en fysisk person, har uppnått myndighetsåldern och inte har fått sin handlingsbehörighet begränsad,

3) anmälaren är tillförlitlig,

4) anmälaren har en ansvarsförsäkring vars försäkringsbelopp med beaktande av förmedlingsverksamhetens art och omfattning kan bedömas vara tillräckligt för att de skador som verksamheten eventuellt ger upphov till ska kunna ersättas och vilken till sina övriga villkor motsvarar sedvanlig försäkringspraxis i branschen,

5) anmälaren har anmält en ansvarig föreståndare som uppfyller kraven i 5 § 2 och 3 mom.

9 §

Uppgifter som skall föras in i förmedlingsrörelseregistret

I förmedlingsrörelseregistret antecknas

- 1) en enskild näringsidkares fullständiga namn och personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsetid samt firma, eventuell bifirma, företags- och organisationsnummer eller annan motsvarande beteckning och besöksadress till varje verksamhetsställe där förmedlingsverksamheten utövas,
 - 2) en juridisk persons firma, eventuella bifirma, företags- och organisationsnummer eller annan motsvarande beteckning och besöksadress till varje verksamhetsställe där förmedlingsverksamheten utövas,
 - 3) fullständigt namn och personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsetid för de personer vars tillförlitlighet har kontrollerats i samband med handläggningen av registeranmälan,
 - 4) huruvida förmedlingsrörelsen är en fastighetsförmedlingsrörelse eller en rörelse för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler,
 - 5) ansvariga föreståndarens fullständiga namn och personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsetid,
 - 6) vem som meddelat ansvarsförsäkringen samt försäkringsbeloppet,
 - 7) registerbeteckningen och datum för registreringen,
 - 8) varningar samt sådana uppmaningar och förbud som har förstärkts med vite och som har meddelats förmedlingsrörelsen med stöd av 18 § 2 mom.; en sådan uppgift ska utplånas ur registret när tre år har förflutit från utgången av det år då tvångsmedlet i fråga påfördes,
 - 9) skälet till strykning ur registret samt tidpunkten då detta har skett.
-

19 §

Strykning ur registret

Regionförvaltningsverket ska stryka en förmedlingsrörelse ur registret, om

- 1) förmedlingsrörelsen har upphört med sin verksamhet,
 - 2) de förutsättningar för registrering som anges i 8 § 1 mom. 1–4 punkten inte längre uppfylls,
 - 3) förmedlingsrörelsen utövar förmedlingsverksamheten som bulvan för någon annan,
 - 4) förmedlingsrörelsen inte längre har en ansvarig föreståndare enligt 8 § 1 mom. 5 punkten och förmedlingsrörelsen inte inom den tidsfrist som regionförvaltningsverket har ställt i sin uppmaning har anmält en ny ansvarig föreståndare, eller om
 - 5) det i förmedlingsrörelsens eller dess ansvariga föreståndares verksamhet förekommer allvarliga eller upprepade försummelse och rörelsen redan tidigare har meddelats ett verksamhetsförbud för viss tid.
-

Denna lag träder i kraft den 20 .

En förmedlingsrörelse som vid denna lags ikraftträdande är införd i förmedlingsrörelseregistret ska inom ett år från lagens ikraftträdande till regionförvaltningsverket anmäla de uppgifter om tillförlitlighet enligt 5 a § som ska införas i förmedlingsrörelseregistret. I annat fall stryks rörelsen ur registret.

24.

Lag

om ändring av 67 och 73 § i lagen om utsläppshandel

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utsläppshandel (311/2011) 73 § 1 mom. 7 punkten, och
fogas till 67 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 533/2014, ett nytt 3 mom., varvid nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

67 §

Insyns- och granskningsrätt

Oberoende av sekretessbestämmelserna har utsläppshandelsmyndigheten rätt att av en kontoinnehavare och de kontoombud som avses i kommissionens registerförordning utan ogrundat dröjsmål få de uppgifter och utredningar som myndigheten begär och som behövs för skötseln av de uppgifter som anges i 7 kap. 1 § 2 mom. i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

73 §

Utsläppshandelsförseelse

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

7) försummar att visa upp de handlingar och registreringar som avses i 67 § 4 mom., ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *utsläppshandelsförseelse* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

25.

Lag

om ändring av 13 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (639/2015) 13 § 1 mom., sådant det lyder i lag 309/2016, som följer:

13 §

Tullens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag har Tullen trots sekretessbestämmelserna rätt att i enlighet med vad som avtalas om saken med de registeransvariga, ur vissa register och genom teknisk anslutning eller som en datamängd få och i övrigt behandla sådan information som Tullen behöver för att utföra sina uppdrag eller föra sina personregister, enligt följande:

1) ur samfunds och sammanslutningars personregister och övriga register för tullbrottsbekämpning behövliga uppgifter om passagerare, fordons personal samt om fordon och varor som transporteras,

2) ur Skatteförvaltningens datasystem sådana uppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige som behövs för beskattning, indrivning och tullbrottsbekämpning samt de uppgifter som behövs för tillståndsprövning och som gäller tillståndssökandens fullgörande av skyldighet att betala skatt och skatterelaterade betalningsarrangemang för tillståndssökanden samt, när det är ett krav för att tillstånd ska beviljas, uppgifter om överträdelser av tullagstiftningen eller skattelagstiftningen,

3) ur det fordonstrafikregister som avses i lagen om fordonstrafikregistret (541/2003) sådana uppgifter som behövs för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning,

4) ur Patent- och registerstyrelsens handelsregister sådana uppgifter om anmälningar och meddelanden som gäller näringsidkare och som behövs för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning, samt för tullövervakning och brottsbekämpning uppgifter ur handelsregistret om förmånstagare jämte identifieringsuppgifter om dem

5) ur polisens personregister sådana uppgifter som behövs för tullövervakning och för tullbrottsbekämpning samt för Tullens övriga uppdrag i enlighet med de ändamål som uppgifterna har samlats in och registrerats för samt för andra ändamål än de som uppgifterna har samlats in och registrerats för när det gäller fall som avses i 16 § 1 mom.,

6) ur gränsbevakningsväsendets personregister sådana uppgifter som behövs för tullövervakning och för tullbrottsbekämpning samt för Tullens övriga uppdrag i enlighet med de ändamål som uppgifterna har samlats in och registrerats för samt för andra ändamål än de som uppgifterna har samlats in och registrerats för när det gäller fall som avses i 16 § 1 mom.,

7) ur Brottsåtgärdsmyndighetens personregister sådana uppgifter som behövs för tullbrottsbekämpning samt för andra ändamål än de som uppgifterna har samlats in och registrerats för när det gäller fall som avses i 16 § 1 mom.,

8) av dem som utövar inkvarteringsverksamhet och av polisen sådana uppgifter som avses i 6 § 1 mom. i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006) och som behövs för tullbrottsbekämpning,

9) sådana uppgifter som avses i 13—17 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) och som behövs för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning,

10) ur det bötesregister som avses i lagen om verkställighet av böter (672/2002) uppgifter om bötesstraff och verkställigheten av dem, ur det straffregister som avses i straffregisterlagen (770/1993) och för de ändamål som nämns i 4 och 4 a § i den lagen uppgifter om personer och juridiska personer och ur det register över avgöranden och meddelanden om avgöranden som avses i lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (372/2010) uppgifter om avgöranden i brottmål och om avgörandenas laga kraft samt ur det rikssystem för behandling av diarie- och ärendehanteringssuppgifter som avses i den lagen uppgifter om brottmål som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter eller domstolar,

11) av justitieförvaltningsmyndigheterna uppgifter om personer som är efterlysta av justitieförvaltningen,

12) ur utrikesministeriets informationssystem uppgifter om dem som hör till personalen vid diplomatiska beskickningar och konsulat som representerar den utsändande staten i Finland och om dem som hör till personalen vid en internationell organisations organ i Finland eller något annat internationellt organ i samma ställning samt om dessa personers familjemedlemmar och om dem som är i privat tjänst hos dessa personer, för utförande av uppdrag som föreskrivs för Tullen i utlänningslagen (301/2004) och för tullövervakning samt för tullbrottsbekämpning,

13) ur Migrationsverkets informationssystem uppgifter om ärenden som gäller resedokument, visum, vistelse, internationellt skydd, avlägsnande ur landet, inreseförbud och medborgarskap, för utförande av uppdrag som föreskrivs för Tullen i utlänningslagen och för tullövervakning samt för tullbrottsbekämpning,

14) av ett teleföretag de uppgifter enligt 10 kap. 6—8 § i tvångsmedelslagen och 2 kap. 14 § 2 mom. och 3 kap. 4 och 5 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen som behövs för tullbrottsbekämpning och som Tullen endast har rätt att få i enlighet med de förutsättningar som anges i de lagarna,

15) ur det farkostregister som avses i lagen om farkostregistret (424/2014) och ur Ålands fritidsbåtsregister uppgifter om båtar samt om ägare och innehavare av båtar, som behövs för uppdrag som Tullen sköter enligt lagen om sjöfartsskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004), för påförande av påföljdsavgift för transportör enligt 179 § i utlänningslagen, för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning,

16) ur kommunikationsministeriets trafikstillståndsregister de uppgifter som behövs för påförande av påföljdsavgift för transportör enligt 179 § i utlänningslagen och för tullövervakning samt för tullbrottsbekämpning,

17) ur det fartygsregister, register över fartyg under byggnad och historikregister som avses i fartygsregisterlagen (512/1993) sådana uppgifter om fartyg samt om ägare och innehavare av fartyg som behövs för uppdrag som Tullen sköter enligt lagen om sjöfartsskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet, för påförande av påföljdsavgift för transportör enligt 179 § i utlänningslagen, för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning,

18) ur det luftfartygsregister som avses i luftfartslagen (864/2014) sådana uppgifter om luftfartyg samt om innehavare och ägare av luftfartyg som behövs för påförande av påföljdsavgift för transportör enligt 179 § i utlänningslagen, för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning,

19) av trafik-, fiske- och miljömyndigheterna samt av polisen, gränsbevakningsväsendet och försvarsmakten uppgifter om fordon och deras position samt om trafik, för tullövervakning samt för tullbrottsbekämpning,

RP 228/2016 rd

20) för lämnande av handräckning nödvändiga uppgifter av den myndighet som har begärt handräckning,

21) ur regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt de uppgifter om den registrerade jämte identifieringsuppgifter som behövs för tullövervakning och tullbrottsbekämpning.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

26.

Lag

om ändring av 12 § i lagen om gräsrotsfinansiering

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 12 § 1 mom. i lagen om gräsrotsfinansiering (734/2016) som följer:

12 §

Kundkontroll

Bestämmelser om kundkontroll finns i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

27.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om advokater

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om advokater (496/1958) 6 § 1 mom., sådant det lyder i lag 697/2004, som följer:

6 §

Advokattföreningens styrelse ska se till att advokaterna när de uppträder inför domstol eller någon annan myndighet samt även i sin övriga verksamhet uppfyller sina förpliktelser. Advokattföreningens styrelse ska för regionförvaltningsverket göra framställning om ordningsavgift, offentlig varning och påföljdsavgift enligt 8 kap 10 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/). En advokat är skyldig att ge styrelsen de uppgifter som behövs för denna tillsyn. En advokat ska även tillåta en person som har förordnats av styrelsen att göra inspektioner i hans eller hennes byrå, om styrelsen finner att det är nödvändigt för tillsynen, och härvid visa de handlingar som ska granskas vid inspektionen. En styrelsemedlem och den som genomför en inspektion får inte obehörigen röja sekretessbelagda uppgifter som de har fått kännedom om i samband med tillsynen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 3 november 2016

Statsminister

Juha Sipilä

Inrikesminister Paula Risikko

3.

Lag

om ändring av lagen om Finansinspektionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Finansinspektionen (878/2008) 10 § 1 mom. 5 punkten, sådan den lyder i lag 611/2014, och
fogas till lagen en ny 40 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Direktionens uppgifter

Direktionen ska i fråga om tillsynen över finansmarknaden

5) döma ut vite som Finansinspektionen har förelagt och besluta om andra administrativa påföljder enligt 4 kap.,

10 §

Direktionens uppgifter

Direktionen ska i fråga om tillsynen över finansmarknaden

5) döma ut vite som Finansinspektionen har förelagt och besluta om andra administrativa påföljder enligt 4 kap. *samt om administrativa påföljder enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/),*

40 a §

Ordningsavgift, offentlig varning och påföljdsavgift för vissa överträdelser

Bestämmelserna om ordningsavgift, offentlig varning och påföljdsavgift för den som försummar eller överträder lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism eller Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/847 om uppgifter som ska åtfölja överföringar av medel och om upphävande av förordning (EG) nr 1781/2006 finns i lagen om förhindrande

RP 228/2016 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av handelsregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i handelsregisterlagen (129/1979) 1 a §, 5 § 7 och 8 punkten, 6 § 8 och 9 punkten, 9 § 1 mom. 13 och 14 punkten, 10 § 1 mom. 16 och 17 punkten, 11 § 1 mom. 6 och 7 punkten, 12 §, 13 § 12 och 13 punkten, 13 c § 8 och 9 punkten och 13 d § 1 mom. 9 och 10 punkten,

sådana de lyder, 1 a § i lag 962/2013, 5 § 7 punkten och 6 § 8 punkten i lag 390/1988, 5 § 8 punkten, 6 § 9 punkten, 11 § 1 mom. 6 och 7 punkten, 12 § samt 13 § 12 och 13 punkten i lag 1122/1993, 9 § 1 mom. 13 punkten i lag 636/2006, 9 § 1 mom. 14 punkten i lag 147/1997, 10 § 1 mom. 16 punkten i lag 432/2013, 10 § 1 mom. 17 punkten i lag 908/2006, 13 c § 8 och 9 punkten i lag 1075/1994 och 13 d § 1 mom. 9 och 10 punkten i lag 1300/1994, samt

fogas till 5 §, sådan den lyder i lagarna 390/1988 och 1122/1993, en ny 9 punkt, till 6 §, sådan den lyder i lagarna 390/1988 och 1122/1993, en ny 10 punkt, till 9 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 351/1987, 1616/1992, 1122/1993, 147/1997, 744/2004 och 636/2006, en ny 15 och en ny 16 punkt och till 9 §, sådan den lyder i lagarna 351/1987, 1616/1992, 1122/1993, 147/1997, 744/2004, 636/2006, 529/2008, 1602/2009 och 609/2010, ett nytt 7 mom., till 10 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1490/2001, 908/2006 och 432/2013, en ny 18 punkt, till 11 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 1278/1990 och 1122/1993, en ny 8 punkt, till 13 §, sådan den lyder i lagarna 1252/1987 och 1122/1993, en ny 14 punkt, till 13 c, sådan den lyder i lag 1075/1994, § en ny 10 punkt, till 13 d § 1 mom., sådan det lyder i lag 1300/1994, en ny 11 punkt och till lagen en ny 13 e §, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §

1 a §

Var och en har rätt att få uppgifter, utdrag och intyg angående anteckningar i handelsregistret. Trots vad som föreskrivs i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får uppgifter i handelsregistret lämnas ut i elektronisk form.

Uppgifter om personbeteckningens slutled och en utomlands bosatt fysisk persons hemadress lämnas dock ut ur handelsregistret endast om utlämnandet uppfyller kraven i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. I övriga fall lämnas i stället för uppgift om en utomlands bosatt fysisk persons hemadress ut uppgift om personens bosättningsland.

Var och en har rätt att få uppgifter, utdrag och intyg angående anteckningar i handelsregistret *och handlingar som registermyndigheten innehar. Registermyndigheten kan lämna ut information som avses i denna paragraf genom teknisk anslutning eller på något annat elektroniskt sätt.*

Trots bestämmelserna i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får registermyndigheten lämna ut personuppgifter ur registret i form av utskrifter eller göra dem allmänt tillgängliga i ett elektroniskt datanät.

Registermyndigheten får lämna ut i handelsregistret införda uppgifter om personbeteckningens slutled och en utomlands bosatt fysisk persons hemadress ur registret endast

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

om utlämnandet uppfyller kraven i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. I övriga fall ska i stället för uppgift om en utomlands bosatt fysisk persons hemadress lämnas ut uppgift om persons bosättningsland. En förutsättning för att i handelsregistret införda uppgifter om personbeteckningens slutled och om en utomlands bosatt fysisk persons hemadress ska lämnas ut ur registret är att den som begär uppgifterna ger registermyndigheten en utredning om att uppgifterna skyddas på ändamålsenligt sätt.

5 §

5 §

I ett öppet bolags grundanmälan skall nämnas

I ett öppet bolags grundanmälan skall nämnas

7) vem eller vilka av bolagsmännen som tecknar bolagets firma *samt*

7) vem eller vilka av bolagsmännen som tecknar bolagets firma,

8) om bolaget har en verkställande direktör, hans personuppgifter.

8) om bolaget har en verkställande direktör, direktörens personuppgifter,

9) *om bolaget har en annan verklig förmanstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/), denna förmanstagares personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.*

6 §

6 §

I ett kommanditbolags grundanmälan skall nämnas

I ett kommanditbolags grundanmälan skall nämnas

8) vem eller vilka av de ansvariga bolagsmännen som tecknar bolagets firma *samt*

8) vem eller vilka av de ansvariga bolagsmännen som tecknar bolagets firma,

9) om bolaget har en verkställande direktör, hans personuppgifter.

9) om bolaget har en verkställande direktör, direktörens personuppgifter, och

10) *om bolaget har en annan verklig förmanstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, denna förmanstagares personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

I ett aktiebolags eller europabolags grund-
anmälan skall nämnas

13) bolagsordningens bestämmelse om företrädande av bolaget samt, om någon givits rätt att företräda bolaget ensam eller tillsammans med någon annan, dennes personuppgifter; *samt*

14) bolagets räkenskapsperiod.

9 §

I ett aktiebolags eller europabolags grund-
anmälan skall nämnas

13) bolagsordningens bestämmelse om företrädande av bolaget samt, om någon givits rätt att företräda bolaget ensam eller tillsammans med någon annan, denna persons uppgifter,

14) bolagets räkenskapsperiod,

15) *personuppgifterna för en aktieägare som äger mer än 25 procent av aktierna eller om ägaren är en juridisk person, dennas namn, det register där den juridiska personen är införd och FO-nummer eller motsvarande,*

16) *om aktiebolaget eller europabolaget har en annan verklig förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, denna förmånstagers personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.*

Vad som föreskrivs i 1 mom. 15 och 16 punkten tillämpas inte på bostadsaktiebolag eller ömsesidiga fastighetsaktiebolag som avses i lagen om bostadsaktiebolag.

10 §

I ett andelslags och ett europaandelslags
grundanmälan ska nämnas

16) för det fall att det i stadgarna bestäms om medlemmarnas tillskottsplikt, de uppgifter som avses i 14 kap. 1 § 2 mom. i lagen om andelslag, *och*

17) i fråga om ett europaandelslag andelskapitalet.

10 §

I ett andelslags och ett europaandelslags
grundanmälan ska nämnas

16) för det fall att det i stadgarna föreskrivs om medlemmarnas tillskottsplikt, de uppgifter som avses i 14 kap. 1 § 2 mom. i lagen om andelslag,

17) ett europaandelslags andelskapital,

18) *om andelslaget har en annan verklig förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, denna förmånstagers personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

I sparbanks grundansökan skall nämnas:

6) bankens verkställande direktörs samt styrelsens ordförandes, viceordförandes och alla medlemmars och suppleanters personuppgifter samt, om banken har ett förvaltningsråd, ordförandes och alla övriga medlemmars personuppgifter; *samt*

7) bestämmelsen i stadgarna om tecknande av sparbankens firma och, om någon givits rätt att teckna firman ensam eller tillsammans med någon annan, hans personuppgifter.

11 §

I sparbanks grundansökan skall nämnas:

6) bankens verkställande direktörs samt styrelsens ordförandes, vice ordförandes och alla medlemmars och suppleanters personuppgifter samt, om banken har ett förvaltningsråd, ordförandes och alla övriga medlemmars personuppgifter,

7) bestämmelsen i stadgarna om tecknande av sparbankens firma och, om någon givits rätt att teckna firman ensam eller tillsammans med någon annan, dennes personuppgifter,

8) i 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism avsedda verkliga förmånstagares personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.

12 §

I en hypoteksföreningens grundansökan skall, utöver vad 10 § 1 mom. i lagen om hypoteksföreningar (936/78) stadgar om ansökan till handelsregistret, nämnas

1) föreningens postadress,
2) alla styrelsemedlemmars och suppleanters övriga personuppgifter, *samt*

3) bestämmelsen i stadgarna om tecknande av föreningens firma samt, om någon givits rätt att teckna firman ensam eller tillsammans med någon annan, hans övriga personuppgifter.

12 §

I en *hypoteksförening*s grundansökan ska, utöver det som i 10 § 1 mom. i lagen om hypoteksföreningar (936/1978) föreskrivs om ansökan till handelsregistret, nämnas

1) föreningens postadress,
2) alla styrelsemedlemmars och suppleanters övriga personuppgifter,

3) bestämmelsen i stadgarna om tecknande av föreningens firma samt, om någon givits rätt att teckna firman ensam eller tillsammans med någon annan, dennes övriga personuppgifter,

4) om hypoteksföreningen har en annan verklig förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, denna förmånstagares personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.

13 §

I en försäkringsföreningens grundansökan skall nämnas

12) om föreningen har ett förvaltningsråd,

13 §

I en försäkringsföreningens grundansökan skall nämnas

12) om föreningen har ett förvaltningsråd,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ordförandens och alla medlemmars och suppleanterns personuppgifter; *samt*

13) bestämmelsen i stadgarna om tecknande av föreningens firma samt, om någon givits rätt att teckna firman ensam eller tillsammans med någon annan, hans personuppgifter.

13 c §

I en bostadsrättsförenings grundanmälan skall nämnas

8) personuppgifterna för varje boendeförvaltningsområdes boendekommittés ordförande, alla medlemmar och suppleanter samt disponenten, *samt*

9) bestämmelsen i stadgarna om tecknande av föreningens firma samt, om någon person givits rätt att teckna firma för föreningens eller boendeförvaltningsområdets räkning ensam eller tillsammans med någon annan, dennes personuppgifter.

13 d §

I grundanmälan om en europeisk ekonomisk intressegruppering skall nämnas

9) verksamhetsperioden, om en sådan har avtalats, *samt*

10) intressegrupperingens driftställen, om sådana finns.

ordförandens och alla medlemmars och suppleanterns personuppgifter,

13) bestämmelsen i stadgarna om tecknande av föreningens firma samt, om någon givits rätt att teckna firman ensam eller tillsammans med någon annan, denna persons personuppgifter,

14) *om föreningen har en annan verklig förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, denna förmånstagares personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.*

13 c §

I en bostadsrättsförenings grundanmälan skall nämnas

8) personuppgifterna för varje boendeförvaltningsområdes boendekommittés ordförande, alla medlemmar och suppleanter samt disponenten,

9) bestämmelsen i stadgarna om tecknande av föreningens firma samt, om någon person givits rätt att teckna firman på föreningens eller boendeförvaltningsområdets vägnar ensam eller tillsammans med någon annan, denna persons personuppgifter,

10) *om bostadsrättsföreningen har en annan verklig förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, denna förmånstagares personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.*

13 d §

I grundanmälan om en europeisk ekonomisk intressegruppering skall nämnas

9) verksamhetsperioden, om en sådan har avtalats,

10) intressegrupperingens driftställen, om sådana finns,

11) *om den europeiska ekonomiska intressegrupperingen har en annan verklig förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansie-*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ring av terrorism, denna förmånstagares personuppgifter samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.

13 e §

I en sådan anmälan om de verkliga förmånstagarna för en express trust som avses i artikel 31.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG ska nämnas

1) den utländska trustens namn och den stat enligt vars lagstiftning trusten bildats,

2) om den utländska trusten har registrerats, det register där trusten har införts och trustens registernummer i registret,

3) personuppgifterna för de verkliga förmånstagarna enligt 6 kap. 3 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism samt grunden för och omfattningen av det bestämmande inflytandet eller ägarandelen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 20 kap. 1 § och 15 kap. 6 § i kreditinstitutslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i kreditinstitutslagen (610/2014) 20 kap. 1 § 2 mom. 6 punkten, sådan den lyder i lag 1199/2014, och
ändras 15 kap. 6 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

15 kap.	15 kap.
Förfaranden vid kundtransaktioner	Förfaranden vid kundtransaktioner
6 §	6 §
<i>Kunders rätt till grundläggande banktjänster</i>	<i>Kunders rätt till grundläggande banktjänster</i>
-----	-----
Denna paragraf tillämpas inte om något annat följer av 18 § eller av lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008).	Denna paragraf tillämpas inte om något annat följer av 18 § eller av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).
20 kap	20 kap
Administrativa påföljder	Administrativa påföljder
1 §	1 §
<i>Påföljdsavgift</i>	<i>Påföljdsavgift</i>
-----	-----
6) bestämmelserna i 5 kap. 6 § i denna lag om finansiering och mottagande som pant av finansiella instrument som hör till kapitalbasen samt Finansinspektionens beslut om begränsning av utdelning enligt 30 § i lagen om Finansinspektionen,	(3 mom. upphävs)
-----	-----

6.

Lag

om ändring av 12 kap. 3 § och 15 kap. 2 § i lagen om investeringstjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om investeringstjänster (747/2012) 12 kap. 3 § 3 mom. och 15 kap. 2 § 2 mom. 6 punkten, av dem 15 kap. 2 § 2 mom. 6 punkten sådan den lyder i lag 1201/2014, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

Sekretess och kundkontroll

3 §

Kundkontroll

Bestämmelser om kundkontroll finns dessutom i lagen om förhindrande och *utredning* av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008).

12 kap.

Sekretess och kundkontroll

3 §

Kundkontroll

Bestämmelser om kundkontroll finns dessutom i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

15 kap.

Administrativa påföljder

2 §

Påföljdsavgift

Bestämmelser och beslut som avses i 40 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen är, utöver de som anges i 1 mom., dessutom

6) bestämmelserna om kundkontroll i 6–9 och 17–21 § i lagen om förhindrande och *utredning* av penningtvätt och om finansiering av terrorism, om bevarande av uppgifter om kundkontroll i 10 § i den lagen samt om rap-

15 kap.

Administrativa påföljder

2 §

Påföljdsavgift

Bestämmelser och beslut som avses i 40 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen är, utöver de som anges i 1 mom., dessutom

6) bestämmelserna om kundkontroll och identifiering i 3 kap. 1 och 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, om bevarande av uppgifter om kundkontroll i 3 kap. 3 § i den lagen samt

RP 228/2016 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

porteringskyldighet i 23 och 24 § i den la-
gen,

om rapporteringskyldighet i 4 kap. 1 § i den
lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 8 kap. 4 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (749/2012) 8 kap. 4 § 3
mom. som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

8 kap.	8 kap.
Särskilda bestämmelser	Särskilda bestämmelser
4 §	4 §
<i>Kundkontroll</i>	<i>Kundkontroll</i>

Bestämmelse om kundkontroll finns dessutom i lagen om förhindrande *och utredning* av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008).

Bestämmelser om kundkontroll finns dessutom i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 45 och 144 § i lagen om placeringsfonder

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om placeringsfonder (48/1999) 45 § 5 mom. och 144 § 3 mom.,
sådana de lyder, 45 § 5 mom. i lag 1490/2011 och 144 § 3 mom. i lag 507/2008, som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

45 §	45 §
Bestämmelserna i 4 mom. tillämpas inte om något annat följer av 144 § eller av lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008).	Bestämmelserna i 4 mom. tillämpas inte om något annat följer av 144 § eller av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).
144 §	144 §
I fråga om kundkontroll gäller dessutom vad som föreskrivs i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008).	Bestämmelser om kundkontroll finns dessutom i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om ändring av 7 och 24 § i lagen om betalningsinstitut

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen om betalningsinstitut (297/2010) 7 § 4 mom. och 24 § 4 mom., av dem 7 § 4 mom. sådant det lyder i lag 899/2011, som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

7 §	7 §
<i>Undantag från tillståndsplikten för tillhandahållande av andra betaltjänster än utgivning av elektroniska pengar</i>	<i>Undantag från tillståndsplikten för tillhandahållande av andra betaltjänster än utgivning av elektroniska pengar</i>
<p>Betaltjänster får inte tillhandahållas i enlighet med denna paragraf om en fysisk person som deltar i eller ansvarar för tillhandahållandet av tjänsterna inte är tillförlitlig på det sätt som avses i 13 § 3 mom. eller om betaltjänstleverantören inte uppfyller de krav som ställs i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008).</p>	<p>Betaltjänster får inte tillhandahållas i enlighet med denna paragraf om en fysisk person som deltar i eller ansvarar för tillhandahållandet av tjänsterna inte är tillförlitlig på det sätt som avses i 13 a § eller om betaltjänstleverantören inte uppfyller de krav som ställs i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).</p>
24 §	24 §
<i>Ombud</i>	<i>Ombud</i>
<p>Betalningsinstitutet ska underrätta Finansinspektionen om de interna kontrollmetoder med vilka ombudet uppfyller sina skyldigheter enligt lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008) och med stöd av den.</p>	<p>Betalningsinstitutet ska underrätta Finansinspektionen om de interna kontrollmetoder med vilka ombudet uppfyller sina skyldigheter enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och de skyldigheter som föreskrivs med stöd av den.</p>

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av 22 och 12 kap. i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (162/2014) 22 kap. 7 § och
ändras 12 kap. 8 § 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

12 kap.	12 kap.
Erbjudande av andelar	Erbjudande av andelar
8 §	8 §
<i>Kundkontroll</i>	<i>Kundkontroll</i>
-----	-----
AIF-förvaltaren ska utan dröjsmål under- rätta centralen för utredning av penningtvätt om tvivelaktiga transaktioner eller misstanke om finansiering av terrorism så som före- skrivs i 23 och 24 § i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finan- siering av terrorism (503/2008).	AIF-förvaltaren ska utan dröjsmål göra en anmälan till centralen för utredning av pen- ningtvätt om tvivelaktiga transaktioner eller misstanke om finansiering av terrorism så som föreskrivs i 4 kap. i lagen om förhind- rande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).
-----	-----
22 kap	22 kap
Påföljder, överklagande och rapportering om överträdelser	Påföljder, överklagande och rapportering om överträdelser
7 §	7 §
<i>Brott mot kravet på kundkontroll och rap- porteringsskyldigheten</i>	<i>Brott mot kravet på kundkontroll och rappor- teringsskyldigheten</i>
<i>Bestämmelser om straff för brott mot krav på kundkontroll enligt 12 kap. 8 § 1 mom. el- ler mot skyldighet att rapportera penning- tvätt enligt 12 kap. 8 § 3 mom. finns i 40 och 42 § i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.</i>	<i>(7 § upphävs)</i>

	<i>Denna lag träder i kraft den 20 .</i>

11.

Lag

om ändring av 28 och 40 § i lagen om pantlåneinrättningar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om pantlåneinrättningar (1353/1992) 28 § 2 mom. och 40 § 2 mom., sådana de lyder, 28 § 2 mom. i lag 77/1998 och 40 § 2 mom. i lag 1430/2009, som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

28 §

Angående panter av betydande ekonomiskt värde gäller med avvikelse från 1 mom. vad som bestäms i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998).

40 §

Om koncessionshavaren försummar sina skyldigheter enligt denna lag, lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008) eller sin bolagsordning, kan regionförvaltningsverket uppmana koncessionshavaren att fullgöra sina skyldigheter inom en viss tid.

28 §

På panter av betydande ekonomiskt värde tillämpas med avvikelse från 1 mom. lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

40 §

Om koncessionshavaren försummar sina skyldigheter enligt denna lag, lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism eller sin bolagsordning, kan regionförvaltningsverket uppmana koncessionshavaren att fullgöra sina skyldigheter inom en viss tid.

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) 6 § 1 mom. 13 punkten, sådan den lyder i lag 308/2016, som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

6 §	6 §
<i>Syftet med fullgöranderapporter</i>	<i>Syftet med fullgöranderapporter</i>
Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för	Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för
<p>13) sådant förhållande och sådan utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism som avses i 35 § 1 mom. 1 punkten i lagen om förhållande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008),</p>	<p>13) förhållande och avslöjande av penningtvätt och av finansiering av terrorism i enlighet med lagen om förhållande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/) samt bedömning av tillförlitlighet enligt 5 kap. 5 och 6 § i den lagen, samt förhållande, avslöjande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism samt förhållande till undersökning enligt 2 § 1 mom. 1 punkten i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (/);</p>
	<p>Denna lag träder i kraft den 20 .</p>

14.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013) 3 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

3 §

3 §

Frysning av tillgångar

Frysning av tillgångar

En anhållningsberättigad polisman eller åklagare ska vid misstanke eller en dom som avses i 1 mom. 2 punkten göra en anmälan till den i 35 § i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008) avsedda centralen för utredning av penningtvätt som finns vid Centralkriminalpolisen.

En anhållningsberättigad polisman eller åklagare ska vid misstanke eller en dom som avses i 1 mom. 2 punkten göra en anmälan till centralen för utredning av penningtvätt enligt 2 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (/) och som finns vid Centralkriminalpolisen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

15.

Lag

om ändring av 7 kap. 15 § i konsumentkyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i konsumentkyddslagen (38/1978) 7 kap. 15 § 3 mom., sådant det lyder i lag 746/2010, som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

7 kap.	7 kap.
Konsumentkrediter	Konsumentkrediter
15 §	15 §
<i>Kontroll av creditsökandens identitet</i>	<i>Kontroll av creditsökandens identitet</i>
-----	-----
<i>Dessutom gäller i fråga om kundkontroll bestämmelserna i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008).</i>	<i>Bestämmelser om kundkontroll finns dessutom i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).</i>

	<i>Denna lag träder i kraft den 20 .</i>

16.

Lag

om ändring av 6 a och 16 § i lagen om försäkringsavtal

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om försäkringsavtal (543/1994) 6 a § och 16 § 2 mom., sådana de lyder i lag
426/2010, som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

6 a §	6 a §
<i>Meddelande om avslagsgrund</i>	<i>Meddelande om avslagsgrund</i>
Om en konsument eller den som enligt 3 § 2 mom. kan jämföras med en konsument inte meddelas försäkring ska grunden för avslaget meddelas försäkringssökanden, om inte avslaget grundar sig på 26 § i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008). Grunden ska meddelas skriftligen. Den ska vara förenlig med lag och god försäkringssed.	Om en konsument eller den som enligt 3 § 2 mom. kan jämföras med en konsument inte meddelas försäkring ska grunden för avslaget meddelas försäkringssökanden, om inte avslaget grundar sig på 4 kap. 5 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/). Grunden ska meddelas skriftligen. Den ska vara förenlig med lag och god försäkringssed.
16 §	16 §
<i>Uppsägning av fortlöpande skadeförsäkring</i>	<i>Uppsägning av fortlöpande skadeförsäkring</i>
<p>Försäkringsgivaren har rätt att säga upp en fortlöpande skadeförsäkring att upphöra i slutet av försäkringsperioden. För uppsägningen ska det finnas en grund som överensstämmer med god försäkringssed. Uppsägningsmeddelandet ska sändas till försäkringstagaren senast en månad före försäkringsperiodens utgång. I meddelandet ska uppsägningsgrunden anges, om inte uppsägningen grundar sig på 26 § i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Om uppsägningen inte görs på det sätt som anges i detta moment är uppsägningen ogiltig.</p>	<p>Försäkringsgivaren har rätt att säga upp en fortlöpande skadeförsäkring att upphöra i slutet av försäkringsperioden. För uppsägningen ska det finnas en grund som överensstämmer med god försäkringssed. Uppsägningsmeddelandet ska sändas till försäkringstagaren senast en månad före försäkringsperiodens utgång. I meddelandet ska uppsägningsgrunden anges, om inte uppsägningen grundar sig på 4 kap. 5 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Om uppsägningen inte görs på det sätt som anges i detta moment är uppsägningen ogiltig.</p>

Denna lag träder i kraft den 20 .

17.

Lag

om ändring av 19 och 30 § i kreditupplysningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kreditupplysningslagen (527/2007) 19 § 2 mom. 7 punkten och 30 § 3 mom.,
sådana de lyder i lag 509/2008, som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

19 §	19 §
<i>Allmänna förutsättningar för utlämnande och användning av personkreditupplysningar</i>	<i>Allmänna förutsättningar för utlämnande och användning av personkreditupplysningar</i>
<p>Utan hinder av vad som föreskrivs i 1 mom. får personkreditupplysningar lämnas ut och användas</p> <p>7) för att på begäran av en registrerad för ett kreditinstitut eller en försäkringsanstalt upprätta ett intyg eller en rekommendation om den registrerades förmåga att sköta sina åtaganden samt för uppfyllande av förpliktelser i samband med förhindrande eller utredning av penningtvätt till dem som är rapporteringsskyldiga enligt lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008),</p>	<p>Utan hinder av vad som föreskrivs i 1 mom. får personkreditupplysningar lämnas ut och användas</p> <p>7) till ett kreditinstitut eller en försäkringsanstalt för att denna på begäran av en registrerad ska kunna upprätta ett intyg eller en rekommendation om den registrerades förmåga att sköta sina åtaganden samt för uppfyllande av förpliktelser i samband med förhindrande eller avslöjande av penningtvätt till dem som är rapporteringsskyldiga enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/),</p>
30 §	30 §
<i>Rätt till insyn</i>	<i>Rätt till insyn</i>
<p>Det som i 2 mom. föreskrivs om rätt för en registrerad att få veta till vem personkreditupplysning om honom eller henne har lämnats ut tillämpas dock inte, om uppgifterna har lämnats ut på villkoren i 19 § 2 mom. 7 punkten för att fullgöra skyldigheterna enligt 9 § 3 mom., 23 eller 24 § i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism eller om uppgifter har lämnats ut till centralen för utredning av penningtvätt för att förhindra eller utreda</p>	<p>Det som i 2 mom. föreskrivs om rätt för en registrerad att få veta till vem personkreditupplysning om honom eller henne har lämnats ut ska dock inte tillämpas om uppgifterna har lämnats ut under de förutsättningar som anges i 19 § 2 mom. 7 punkten för att fullgöra skyldigheter enligt 3 kap. 4 § 3 mom. i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism eller om uppgifter har lämnats ut till centralen för utredning av penningtvätt för att förhindra, avslöja eller</p>

RP 228/2016 rd

Gällande lydelse

penningtvätt eller finansiering av terrorism. Dataombudsmannen kan granska att begränsningen av rätten att få uppgifter är lagenlig.

Förslagen lydelse

utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism. Dataombudsmannen kan granska att begränsningen av rätten att få uppgifter är lagenlig.

Denna lag träder i kraft den 20 .

18.

Lag

om ändring av 14 a och 64 § i lotterilagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lotterilagen (1047/2001) 64 § 2 mom., sådant det lyder i lag 661/2010, och
ändras 14 a § 3 mom., sådant det lyder i lag 661/2010, som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

14 a §	14 a §
<i>Åldergränsen för penningspel</i>	<i>Åldergränsen för penningspel</i>
<p>Bestämmelser om de <i>krav på kundkontroll</i> som hänför sig till förhindrande och <i>utredning</i> av penningtvätt och av finansiering av terrorism finns i lagen om förhindrande och <i>utredning</i> av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008).</p>	<p>Bestämmelser om de <i>åtgärder för kundkontroll</i> som hänför sig till förhindrande och <i>avslöjande</i> av penningtvätt och av finansiering av terrorism finns i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).</p>
64 §	64 §
<i>Lotteriförseelse</i>	<i>Lotteriförseelse</i>
<p>Bestämmelser om straff för brott mot de <i>krav på kundkontroll</i> som hänför sig till förhindrande och <i>utredning</i> av penningtvätt och av finansiering av terrorism finns i 40 § i lagen om förhindrande och <i>utredning</i> av penningtvätt och av finansiering av terrorism.</p>	<p>(2 mom. upphävs)</p>
	<p>_____</p> <p>Denna lag träder i kraft den 20 .</p> <p>_____</p>

19.

Lag

om ändring av 6 kap. 13 § i försäkringsbolagslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i försäkringsbolagslagen (521/2008) 6 kap. 13 § 3 mom., sådant det lyder i lag 981/2013, som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

6 kap.	6 kap.
Försäkringsbolagets ledning och företagsstyrningssystem	Försäkringsbolagets ledning och företagsstyrningssystem
13 §	13 §
<i>Kundkontroll</i>	<i>Kundkontroll</i>

Bestämmelser om kundkontroll finns dessutom i lagen om förhindrande *och utredning* av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008).

Bestämmelser om kundkontroll finns dessutom i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

20.

Lag

om ändring av 48 och 52 § i föreningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i föreningslagen (503/1989) 48 § 1 mom. och 52 § 1 mom., sådana de lyder, 48 § 1 mom. i lag 1098/2014 och 52 § 1 mom. i lag 497/2016, som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

48 §	48 §
<i>Grundanmälan</i>	<i>Grundanmälan</i>
<p>Anmälan om registrering av en förening (grundanmälan) ska göras skriftligen till Patent- och registerstyrelsen.</p>	<p>Anmälan om registrering av en förening (grundanmälan) ska på det sätt som föreskrivs i 10 § i företags- och organisationsdatalagen (244/2001) göras på en blankett för etableringsanmälan som har fastställts för detta ändamål.</p>
-----	-----
52 §	52 §
<i>Ändringsanmälningar</i>	<i>Ändringsanmälningar</i>
<p>En anmälan ska göras till registret (ändringsanmälan) när en förenings stadgar har ändrats samt när styrelseordföranden, någon annan i registret antecknad styrelsemedlem eller en namntecknare har bytts ut. Vid stadgeändring ska de ändrade stadgarna fogas till anmälan. På uppgörande och undertecknande av anmälan tillämpas vad som i 48 § föreskrivs om uppgörande och undertecknande av grundanmälan. En ändringsanmälan får undertecknas också av en person som är bemyndigad av den som är ansvarig för att anmälningarna görs. Dessutom får den som har avgått från sin i föreningsregistret antecknade post eller vars i registret antecknade uppdrag har upphört själv göra anmälan om detta.</p>	<p>En anmälan (ändringsanmälan) ska enligt 11 § i företags- och organisationsdatalagen göras till registret när en förenings stadgar har ändrats samt när styrelseordföranden, någon annan i registret antecknad styrelsemedlem eller en namntecknare har bytts ut. Vid stadgeändring ska de ändrade stadgarna fogas till anmälan. På upprättande och undertecknande av anmälan ska i övrigt tillämpas vad som i 48 § föreskrivs om upprättande och undertecknande av grundanmälan. Ändringsanmälan får undertecknas också av en person som är bemyndigad av den som är ansvarig för att anmälningarna görs. Dessutom får den som har avgått från sin i föreningsregistret antecknade post eller vars i registret antecknade uppdrag har upphört själv göra anmälan om detta.</p>
-----	-----

Denna lag träder i kraft den 20 .

21.

Lag

om ändring av religionsfrihetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i religionsfrihetslagen (453/2003) 18 § 1 mom., 19 § 1 mom. och 20 § 1 mom., av
dem 20 § 1 mom. sådant det lyder i lag 499/2016, som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

18 §	18 §
<i>Anmälan om bildande av ett samfund</i>	<i>Anmälan om bildande av ett samfund</i>
Anmälan för registrering av ett religions- samfund skall göras skriftligen hos Patent- och registerstyrelsen.	Anmälan om registrering av ett religions- samfund ska göras på en för detta ändamål fastställd blankett så som föreskrivs i 10 § i företags- och organisationsdatalagen (244/2001).
-----	-----
19 §	19 §
<i>Anmälan om bildande av ett samfund</i>	<i>Anmälan om bildande av ett lokalsamfund</i>
Anmälan för registrering av ett lokalsam- fund skall göras skriftligen hos Patent- och registerstyrelsen.	Anmälan om registrering av ett lokalsam- fund ska göras på en för ändamålet fastställd blankett så som föreskrivs i 10 § i företags- och organisationsdatalagen.
-----	-----
20 §	20 §
<i>Anmälan om ändring och upplösning</i>	<i>Anmälan om ändring och upplösning</i>
En ändring av samfundsordningen för ett registrerat religionssamfund och av de lokala stadgarna för ett registrerat lokalsamfund samt byte av styrelseordförande, någon annan i registret antecknad styrelsemedlem och en namntecknare för samfundet eller det regi- strerade lokalsamfundet anmäls skriftligen (ändringsanmälan) till Patent- och register- styrelsen.	En ändring av samfundsordningen för ett registrerat religionssamfund och av de lokala stadgarna för ett registrerat lokalsamfund samt byte av styrelseordförande, någon annan i registret antecknad styrelsemedlem och namntecknare för samfundet och det registre- rade lokalsamfundet ska anmälas till regist- ret (ändringsanmälan) så som föreskrivs i 11 § i företags- och organisationsdatalagen.
-----	-----

Denna lag träder i kraft den 20 .

22.

Lag

om ändring av företags- och organisationsdatalagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i företags- och organisationsdatalagen (244/2001) 2 § 1 mom. 7 punkten, 10 § 2 mom. 3 punkten, 11 § 2 mom. och 16 § 1 mom., av dem 2 § 1 mom. sådant det lyder i lag 192/2014, och

fogas till 4 § 2 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 192/2014, en ny 9 a och en ny 9 b punkt, och till 10 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 192/2014, ett nytt 3 mom., varvid nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till 14 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 909/2006, 1419/2007 och 498/2016, en ny 7 a punkt samt till 19 § ett nytt 2 mom. varvid nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

2 §	2 §
<i>Definitioner</i>	<i>Definitioner</i>
I denna lag avses med	I denna lag avses med
----- 7) stamregister handelsregistret och stiftelseregistret som förs av Patent- och registerstyrelsen samt arbetsgivarregistret, förskotts- uppbördsregistret och registret över mervärdesskattskyldiga som förs av skatteförvaltningen, vilka samtliga anknyter till företags- och organisationsdatasystemet, -----	----- 7) stamregister handelsregistret, <i>föreningsregistret</i> , <i>registret över religionssamfund</i> och stiftelseregistret som förs av Patent- och registerstyrelsen samt arbetsgivarregistret, förskottsuppbördsregistret och registret över mervärdesskattskyldiga som förs av skatteförvaltningen, vilka samtliga anknyter till företags- och organisationsdatasystemet, -----
4 §	4 §
<i>Uppgifter som skall lagras i företags- och organisationsdatasystemet</i>	<i>Uppgifter som skall lagras i företags- och organisationsdatasystemet</i>
----- I företags- och organisationsdatasystemet lagras i fråga om de registreringsskyldiga i tillämpliga delar också basuppgifter om -----	----- I företags- och organisationsdatasystemet lagras i fråga om de registreringsskyldiga i tillämpliga delar också basuppgifter om ----- 9 a) <i>anmälan till och införande i föreningsregistret</i> , 9 b) <i>anmälan till och införande i registret över religionssamfund</i> , -----

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

10 §

Etableringsanmälan

I etableringsanmälan skall följande uppgifter och handlingar lämnas:

3) i Patent- och registerstyrelsens del av blanketten sådana uppgifter *för dem som* skall registreras i handelsregistret och stiftelseregistret *vilka* inte har anmälts i grunddelen samt bilagor enligt verksamhetsform.

Fysiska personer som avses i 3 § 2 mom. 1–3 punkten och som inte enligt bestämmelserna i lagen om förskottsuppbörd eller mervärdesskattelagen är skyldiga att anmäla sig för registrering i skatteförvaltningens arbetsgivar- eller förskottsuppbördsregister eller registret över mervärdesskattskyldiga samt fysiska personer som avses i 4 punkten i nämnda moment kan ge sina uppgifter separat på en för detta syfte fastställd blankett.

11 §

Anmälan om ändring och nedläggning

Vid ingivande av anmälan iaktas vad som i 10 § 1 mom. bestäms om ingivande av etableringsanmälan.

10 §

Etableringsanmälan

I etableringsanmälan skall följande uppgifter och handlingar lämnas:

3) i Patent- och registerstyrelsens del av blanketten sådana uppgifter *som* ska registreras i handelsregistret, *föreningsregistret, registret över religionssamfund* och stiftelseregistret *och som* inte har anmälts i grunddelen samt bilagor enligt verksamhetsform.

Trots 1 mom. och 2 mom. 3 punkten ska uppgifter om sammanslutningars verkliga förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/) och om utländska trusters verkliga förmånstagare enligt 1 kap. 6 § i den lagen samt om aktiebolags och europabolags aktieägare anmälas elektroniskt.

Fysiska personer som avses i 3 § 2 mom. 1–3 punkten och som inte enligt bestämmelserna i lagen om förskottsuppbörd eller mervärdesskattelagen är skyldiga att anmäla sig för registrering i skatteförvaltningens arbetsgivar- eller förskottsuppbördsregister eller registret över mervärdesskattskyldiga samt fysiska personer som avses i 4 punkten i nämnda moment kan ge sina uppgifter separat på en för detta syfte fastställd blankett.

11 §

Anmälan om ändring och nedläggning

Uppgifter om en sammanslutnings verkliga förmånstagare enligt 1 kap. 5 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism samt om aktiebolags och europabolags aktieägare ska anmälas elektroniskt. När anmälan lämnas ska i övrigt iaktas bestämmelserna i 10 § 1 mom. om lämnande av etableringsanmälan.

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

14 §

*Ansvar*et för att anmälningarna görs

Ansvariga för att en anmälan till registret görs är

14 §

*Ansvar*et för att anmälningarna görs

Ansvariga för att en anmälan till registret görs är

7 a) för ett religionssamfund de myndiga medlemmar i styrelsen som anmäls till registret över religionssamfund,

16 §

Utlämnande av uppgifter ur registret över företags- och organisationsnummer

Var och en har rätt att få uppgifter, utdrag och intyg över anteckningarna i registret över företags- och organisationsnummer. *Utan hinder av* 16 § 3 mom. lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) kan uppgifter ur registret över företags- och organisationsnummer lämnas ut i elektronisk form.

16 §

Utlämnande av uppgifter ur registret över företags- och organisationsnummer

Var och en har rätt att få uppgifter, utdrag och intyg över anteckningarna i registret över företags- och organisationsnummer. *Trots* 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) kan uppgifter ur registret över företags- och organisationsnummer lämnas ut *genom teknisk anslutning eller på något annat sätt* i elektronisk form.

19 §

Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen låter bli att iaktta vad som i 15 § bestäms om de uppgifter som skall anges i brev och blanketter, skall för försummande av användning av företags- och organisationsnummer dömas till böter.

19 §

Straffbestämmelser

Vad som föreskrivs i 1 mom. ska tillämpas på anmälan om en sammanslutnings verkliga förmånstagare enligt 6 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, på utländska trusters verkliga förmånstagare enligt 1 kap. 6 § i den lagen samt på uppgifter om aktieägare i aktiebolag och europabolag, endast om den person som ansvarar för registeranmälan faktiskt har haft möjlighet att göra en elektronisk anmälan.

Den som uppsåtligen låter bli att iaktta vad som i 15 § bestäms om de uppgifter som skall anges i brev och blanketter, skall för för-

RP 228/2016 rd

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

summande av användning av företags- och organisationsnummer dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

23.

Lag

om ändring av lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler (1075/2000) 8 § 1 mom., 9 § 1 mom. och 19 § 1 mom., av dem 8 § 1 mom. och 19 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1523/2009, och
fogas till lagen en ny 5 a § som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

5 a §

Tillförlitlighet

Den som gör en registeranmälan anses inte vara tillförlitlig i den mening som avses i 8 § 1 mom. 3 punkten, om

1) han eller hon genom en lagakraftvunnen dom under de senaste fem åren före bedömningen har dömts till fängelsestraff eller under de senaste tre åren före bedömningen har dömts till bötesstraff för ett brott som kan anses visa att han eller hon är uppenbart olämplig att utöva förmedlingsverksamhet,

2) han eller hon annars genom sin tidigare verksamhet har visat sig vara uppenbart olämplig för verksamhet som avses i 1 punkten.

Om den som gör anmälan är en juridisk person, gäller kravet på tillförlitlighet verkställande direktören och dennes ställföreträdare, medlemmar och suppleanter i styrelsen, medlemmar och suppleanter i förvaltningsrådet och jämförbara organ, ansvariga bolagsmän och andra som hör till den högsta ledningen och även dem som direkt eller indirekt innehar mer än 25 procent av aktierna i ett aktiebolag eller av den rösträtt som aktierna medför eller motsvarande ägande- eller bestämmanderätt i en annan sammanslutning.

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

8 §

Förutsättningar för registrering

Regionförvaltningsverket ska registrera den som gjort en registeranmälan som avses i 7 § 2 mom. som fastighetsförmedlingsrörelse eller rörelse för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler, om *den som gjort anmälan*

- 1) har rätt att utöva näring i Finland,
- 2) är myndig, inte har försatts i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats, om den som gjort anmälan är en fysisk person,
- 3) har en ansvarsförsäkring, vars försäkringsbelopp med beaktande av förmedlingsverksamhetens art och omfattning kan bedömas vara tillräckligt för att de skador som verksamheten eventuellt ger upphov till ska kunna ersättas och vilken till sina övriga villkor motsvarar sedvanlig försäkringspraxis i branschen, och
- 4) har anmält en ansvarig föreståndare som uppfyller de krav som uppställs i 5 § 2 och 3 mom.

8 §

Förutsättningar för registrering

Regionförvaltningsverket ska registrera den som gjort en registeranmälan som avses i 7 § 2 mom. som fastighetsförmedlingsrörelse eller rörelse för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler, om

- 1) *anmälaren* har rätt att utöva näring i Finland,
- 2) *anmälaren inte har försatts i konkurs och, när det är fråga om en fysisk person, har uppnått myndighetsåldern och inte har fått sin handlingsbehörighet begränsad,*
- 3) *anmälaren är tillförlitlig,*
- 4) *anmälaren har en ansvarsförsäkring vars försäkringsbelopp med beaktande av förmedlingsverksamhetens art och omfattning kan bedömas vara tillräckligt för att de skador som verksamheten eventuellt ger upphov till ska kunna ersättas och vilken till sina övriga villkor motsvarar sedvanlig försäkringspraxis i branschen,*
- 5) *anmälaren har anmält en ansvarig föreståndare som uppfyller kraven i 5 § 2 och 3 mom.*

9 §

Uppgifter som skall föras in i förmedlingsrörelseregistret

- I förmedlingsrörelseregistret antecknas
- 1) en enskild näringsidkares fullständiga namn och personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsetid samt firma, eventuell bifirma, handelsregisternummer och besöksadress till varje verksamhetsställe där förmedlingsverksamheten utövas,
 - 2) en finsk juridisk persons firma, eventuell

9 §

Uppgifter som skall föras in i förmedlingsrörelseregistret

- I förmedlingsrörelseregistret antecknas
- 1) en enskild näringsidkares fullständiga namn och personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsetid samt firma, eventuell bifirma, företags- och organisationsnummer eller annan motsvarande beteckning och besöksadress till varje verksamhetsställe där förmedlingsverksamheten utövas,
 - 2) en juridisk persons firma, eventuella bi-

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

bifirma, handelsregisternummer och besöksadress till varje verksamhetsställe där förmedlingsverksamheten utövas,

3) i fråga om en utländsk juridisk persons filial som har registrerats i Finland, firma, handelsregisternummer och besöksadress till varje verksamhetsställe där förmedlingsverksamheten utövas,

4) om förmedlingsrörelsen är en fastighetsförmedlingsrörelse eller en rörelse för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler,

5) ansvariga föreståndarens fullständiga namn och personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsetid,

6) vem som meddelat ansvarsförsäkringen samt försäkringsbeloppet,

7) registerbeteckningen och datum för registreringen,

8) varningar samt sådana uppmaningar och förbud som har förstärkts med vite och som har meddelats förmedlingsrörelsen med stöd av 18 § 2 mom.; en sådan uppgift skall utplånas ur registret när tre år har förflutit från utgången av det år då tvångsmedlet i fråga påfördes, samt

9) skälet till strykning ur registret samt tidpunkten då detta har skett.

firma, företags- och organisationsnummer eller annan motsvarande beteckning och besöksadress till varje verksamhetsställe där förmedlingsverksamheten utövas,

3) fullständigt namn och personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsetid för de personer vars tillförlitlighet har kontrollerats i samband med handläggningen av registeranmälan,

4) huruvida förmedlingsrörelsen är en fastighetsförmedlingsrörelse eller en rörelse för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler,

5) ansvariga föreståndarens fullständiga namn och personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsetid,

6) vem som meddelat ansvarsförsäkringen samt försäkringsbeloppet,

7) registerbeteckningen och datum för registreringen,

8) varningar samt sådana uppmaningar och förbud som har förstärkts med vite och som har meddelats förmedlingsrörelsen med stöd av 18 § 2 mom.; en sådan uppgift ska utplånas ur registret när tre år har förflutit från utgången av det år då tvångsmedlet i fråga påfördes,

9) skälet till strykning ur registret samt tidpunkten då detta har skett.

19 §

Avregistrering

Regionförvaltningsverket ska stryka en förmedlingsrörelse ur registret, om

1) förmedlingsrörelsen har upphört med sin verksamhet,

2) de förutsättningar för registrering som anges i 8 § 1 mom. 1–3 punkten inte längre uppfylls,

3) förmedlingsrörelsen utövar förmedlingsverksamheten som bulvan för någon annan,

4) förmedlingsrörelsen inte längre har en ansvarig föreståndare som uppfyller de förutsättningar för registrering som anges i 8 § 1 mom. 4 punkten och förmedlingsrörelsen inte inom den tidsfrist som regionförvaltningsverket har ställt i sin uppmaning har anmält en ny ansvarig föreståndare, eller om

19 §

Strykning ur registret

Regionförvaltningsverket ska stryka en förmedlingsrörelse ur registret, om

1) förmedlingsrörelsen har upphört med sin verksamhet,

2) de förutsättningar för registrering som anges i 8 § 1 mom. 1–4 punkten inte längre uppfylls,

3) förmedlingsrörelsen utövar förmedlingsverksamheten som bulvan för någon annan,

4) förmedlingsrörelsen inte längre har en ansvarig föreståndare enligt 8 § 1 mom. 5 punkten och förmedlingsrörelsen inte inom den tidsfrist som regionförvaltningsverket har ställt i sin uppmaning har anmält en ny ansvarig föreståndare, eller om

Gällande lydelse

5) det i förmedlingsrörelsens eller dess ansvariga föreståndares verksamhet förekommer allvarliga eller upprepade försummelser och rörelsen redan tidigare har meddelats ett verksamhetsförbud för viss tid.

Förslagen lydelse

5) det i förmedlingsrörelsens eller dess ansvariga föreståndares verksamhet förekommer allvarliga eller upprepade försummelser och rörelsen redan tidigare har meddelats ett verksamhetsförbud för viss tid.

Denna lag träder i kraft den 20 .

En förmedlingsrörelse som vid denna lags ikraftträdande är införd i förmedlingsrörelserregistret ska inom ett år från lagens ikraftträdande till regionförvaltningsverket anmäla de uppgifter om tillförlitlighet enligt 5 a § som ska införas i förmedlingsrörelserregistret. I annat fall stryks rörelsen ur registret.

24.

Lag

om ändring av 67 och 73 § i lagen om utsläppshandel

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen om utsläppshandel (311/2011) 73 § 1 mom. 7 punkten, och fogas till 67 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 533/2014, ett nytt 3 mom., varvid nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

67 §

67 §

Insyns- och granskningsrätt

Insyns- och granskningsrätt

Oberoende av den sekretess som föreskrivs i lag har utsläppshandelsmyndigheten rätt att ur datasystemet för miljövårdsinformation och av verksamhetsutövarna och kontrollörerna få de uppgifter som är nödvändiga för övervakningen och för verkställandet av denna lag.

Oberoende av sekretessbestämmelserna har utsläppshandelsmyndigheten rätt att av en kontoinnehavare och de kontoombud som avses i kommissionens registerförordning utan ogrundat dröjsmål få de uppgifter och utredningar som myndigheten begär och som behövs för skötseln av de uppgifter som anges i 7 kap. 1 § 2 mom. i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

Oberoende av den sekretess som föreskrivs i lag har utsläppshandelsmyndigheten rätt att ur datasystemet för miljövårdsinformation och av verksamhetsutövarna och kontrollörerna få de uppgifter som är nödvändiga för övervakningen och för verkställandet av denna lag.

73 §

73 §

Utsläppshandelsförseelse

Utsläppshandelsförseelse

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

7) försummar att visa upp de handlingar och registreringar som avses i 67 § 3 mom., ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för utsläppshandelsförseelse dömas till böter.

7) försummar att visa upp de handlingar och registreringar som avses i 67 § 4 mom., ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för utsläppshandelsförseelse dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

25.

Lag

om ändring av 13 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (639/2015) 13 § 1 mom., sådant det lyder i lag 309/2016, som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

13 §

13 §

Tullens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Tullens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag har Tullen trots sekretessbestämmelserna rätt att i enlighet med vad som avtalar om saken med den registeransvarige, ur vissa register och genom teknisk anslutning eller som en datamängd få och i övrigt behandla sådan information som Tullen behöver för att utföra sina uppdrag eller föra sina personregister, enligt följande:

1) ur samfunds och sammanslutningars personregister och övriga register för tullbrottsbekämpning behövliga uppgifter om passagerare, fortskaffningsmedels personal samt om fortskaffningsmedel och varor som transporteras,

2) ur Skatteförvaltningens datasystem sådana uppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige som behövs för beskattning, indrivning och tullbrottsbekämpning samt de uppgifter som behövs för tillståndsprövning och som gäller tillståndssökandens fullgörande av skyldighet att betala skatt och skatterelaterade betalningsarrangemang för tillståndssökanden samt, när det är ett krav för att tillstånd ska beviljas, uppgifter om överträdelser av tullagstiftningen eller skattelagstiftningen,

3) ur det fordonstrafikregister som avses i lagen om fordonstrafikregistret (541/2003) sådana uppgifter som behövs för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning,

4) ur Patent- och registerstyrelsens handelsregister sådana uppgifter om anmälningar

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag har Tullen trots sekretessbestämmelserna rätt att i enlighet med vad som avtalar om saken med de registeransvariga, ur vissa register och genom teknisk anslutning eller som en datamängd få och i övrigt behandla sådan information som Tullen behöver för att utföra sina uppdrag eller föra sina personregister, enligt följande:

1) ur samfunds och sammanslutningars personregister och övriga register för tullbrottsbekämpning behövliga uppgifter om passagerare, fordons personal samt om fordon och varor som transporteras,

2) ur Skatteförvaltningens datasystem sådana uppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige som behövs för beskattning, indrivning och tullbrottsbekämpning samt de uppgifter som behövs för tillståndsprövning och som gäller tillståndssökandens fullgörande av skyldighet att betala skatt och skatterelaterade betalningsarrangemang för tillståndssökanden samt, när det är ett krav för att tillstånd ska beviljas, uppgifter om överträdelser av tullagstiftningen eller skattelagstiftningen,

3) ur det fordonstrafikregister som avses i lagen om fordonstrafikregistret (541/2003) sådana uppgifter som behövs för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning,

4) ur Patent- och registerstyrelsens handelsregister sådana uppgifter om anmälningar

Gällande lydelse

och meddelanden som gäller näringsidkare och som behövs för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning,

5) ur polisens personregister sådana uppgifter som behövs för tullövervakning och för tullbrottsbekämpning samt för Tullens övriga uppdrag i enlighet med de ändamål som uppgifterna har samlats in och registrerats för samt för andra ändamål än de som uppgifterna har samlats in och registrerats för när det gäller de fall som avses i 16 § 1 mom.,

6) ur gränsbevakningsväsendets personregister sådana uppgifter som behövs för tullövervakning och för tullbrottsbekämpning samt för Tullens övriga uppdrag i enlighet med de ändamål som uppgifterna har samlats in och registrerats för samt för andra ändamål än de som uppgifterna har samlats in och registrerats för när det gäller de fall som avses i 16 § 1 mom.,

7) ur Brottspåföljdsmyndighetens personregister sådana uppgifter som behövs för tullbrottsbekämpning samt för andra ändamål än de som uppgifterna har samlats in och registrerats för när det gäller de fall som avses i 16 § 1 mom.,

8) av dem som utövar inkvarteringsverksamhet och av polisen sådana uppgifter som avses i 6 § 1 mom. i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006) och som behövs för tullbrottsbekämpning,

9) sådana uppgifter som avses i 13—17 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) och som behövs för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning,

10) ur det bötesregister som avses i lagen om verkställighet av böter (672/2002) uppgifter om bötesstraff och verkställigheten av dem, ur det straffregister som avses i straffregisterlagen (770/1993) och för de ändamål som nämns i 4 och 4 a § i den lagen uppgifter om personer och juridiska personer och ur det register över avgöranden och meddelanden om avgöranden som avses i lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informat-

Förslagen lydelse

och meddelanden som gäller näringsidkare och som behövs för tullövervakning, beskattning och indrivning *samt för tullbrottsbekämpning, samt för tullövervakning och brottsbekämpning uppgifter ur handelsregistret om förmånstagare jämte identifieringsuppgifter om dem*

5) ur polisens personregister sådana uppgifter som behövs för tullövervakning och för tullbrottsbekämpning samt för Tullens övriga uppdrag i enlighet med de ändamål som uppgifterna har samlats in och registrerats för samt för andra ändamål än de som uppgifterna har samlats in och registrerats för när det gäller fall som avses i 16 § 1 mom.,

6) ur gränsbevakningsväsendets personregister sådana uppgifter som behövs för tullövervakning och för tullbrottsbekämpning samt för Tullens övriga uppdrag i enlighet med de ändamål som uppgifterna har samlats in och registrerats för samt för andra ändamål än de som uppgifterna har samlats in och registrerats för när det gäller fall som avses i 16 § 1 mom.,

7) ur Brottspåföljdsmyndighetens personregister sådana uppgifter som behövs för tullbrottsbekämpning samt för andra ändamål än de som uppgifterna har samlats in och registrerats för när det gäller fall som avses i 16 § 1 mom.,

8) av dem som utövar inkvarteringsverksamhet och av polisen sådana uppgifter som avses i 6 § 1 mom. i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006) och som behövs för tullbrottsbekämpning,

9) sådana uppgifter som avses i 13—17 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) och som behövs för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning,

10) ur det bötesregister som avses i lagen om verkställighet av böter (672/2002) uppgifter om bötesstraff och verkställigheten av dem, ur det straffregister som avses i straffregisterlagen (770/1993) och för de ändamål som nämns i 4 och 4 a § i den lagen uppgifter om personer och juridiska personer och ur det register över avgöranden och meddelanden om avgöranden som avses i lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informat-

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

ionssystem (372/2010) uppgifter om avgöranden i brottmål och om avgörandenas laga kraft samt ur det rikssystem för behandling av diarie- och ärendehanteringssuppgifter som avses i den lagen uppgifter om brottmål som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter eller domstolar,

11) av justitieförvaltningsmyndigheterna uppgifter om personer som är efterlysta av justitieförvaltningen,

12) ur utrikesministeriets informationssystem uppgifter om dem som hör till personalen vid diplomatiska beskickningar och konsulat som representerar den utsändande staten i Finland och om dem som hör till personalen vid en internationell organisations organ i Finland eller något annat internationellt organ i samma ställning samt om dessa personers familjemedlemmar och om dem som är i privat tjänst hos dessa personer, för utförande av de uppdrag som föreskrivs för Tullen i utlänningslagen (301/2004) och för tullövervakning samt för tullbrottsbekämpning,

13) ur Migrationsverkets informationssystem uppgifter om ärenden som gäller rese-dokument, visum, vistelse, internationellt skydd, avlägsnande ur landet, inreseförbud och medborgarskap, för utförande av de uppdrag som föreskrivs för Tullen i utlänningslagen och för tullövervakning samt för tullbrottsbekämpning,

14) av ett teleföretag de uppgifter enligt 10 kap. 6—8 § i tvångsmedelslagen och 2 kap. 14 § 2 mom. och 3 kap. 4 och 5 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen som behövs för tullbrottsbekämpning och som Tullen endast har rätt att få i enlighet med de förutsättningar som anges i de lagarna,

15) ur det farkostregister som avses i lagen om farkostregistret (424/2014) och ur Ålands fritidsbåtsregister uppgifter om båtar samt om ägare och innehavare av båtar, som behövs för de uppdrag som Tullen sköter enligt lagen om sjöfartskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004), för påförande av påföljdsavgift för transportör enligt 179 § i utlänningslagen, för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning,

16) ur kommunikationsministeriets trafik-

ionssystem (372/2010) uppgifter om avgöranden i brottmål och om avgörandenas laga kraft samt ur det rikssystem för behandling av diarie- och ärendehanteringssuppgifter som avses i den lagen uppgifter om brottmål som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter eller domstolar,

11) av justitieförvaltningsmyndigheterna uppgifter om personer som är efterlysta av justitieförvaltningen,

12) ur utrikesministeriets informationssystem uppgifter om dem som hör till personalen vid diplomatiska beskickningar och konsulat som representerar den utsändande staten i Finland och om dem som hör till personalen vid en internationell organisations organ i Finland eller något annat internationellt organ i samma ställning samt om dessa personers familjemedlemmar och om dem som är i privat tjänst hos dessa personer, för utförande av uppdrag som föreskrivs för Tullen i utlänningslagen (301/2004) och för tullövervakning samt för tullbrottsbekämpning,

13) ur Migrationsverkets informationssystem uppgifter om ärenden som gäller rese-dokument, visum, vistelse, internationellt skydd, avlägsnande ur landet, inreseförbud och medborgarskap, för utförande av uppdrag som föreskrivs för Tullen i utlänningslagen och för tullövervakning samt för tullbrottsbekämpning,

14) av ett teleföretag de uppgifter enligt 10 kap. 6—8 § i tvångsmedelslagen och 2 kap. 14 § 2 mom. och 3 kap. 4 och 5 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen som behövs för tullbrottsbekämpning och som Tullen endast har rätt att få i enlighet med de förutsättningar som anges i de lagarna,

15) ur det farkostregister som avses i lagen om farkostregistret (424/2014) och ur Ålands fritidsbåtsregister uppgifter om båtar samt om ägare och innehavare av båtar, som behövs för uppdrag som Tullen sköter enligt lagen om sjöfartskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004), för påförande av påföljdsavgift för transportör enligt 179 § i utlänningslagen, för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning,

16) ur kommunikationsministeriets trafik-

Gällande lydelse

tillståndsregister de uppgifter som behövs för påförande av påföljdsavgift för transportör enligt 179 § i utlänningslagen och för tullövervakning samt för tullbrottsbekämpning,

17) ur det fartygsregister, register över fartyg under byggnad och historikregister som avses i fartygsregisterlagen (512/1993) sådana uppgifter om fartyg samt om ägare och innehavare av fartyg som behövs för de uppdrag som Tullen sköter enligt lagen om sjöfartsskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet, för påförande av påföljdsavgift för transportör enligt 179 § i utlänningslagen, för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning,

18) ur det luftfartygsregister som avses i luftfartslagen (864/2014) sådana uppgifter om luftfartyg samt om innehavare och ägare av luftfartyg som behövs för påförande av påföljdsavgift för transportör enligt 179 § i utlänningslagen, för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning,

19) av trafik-, fiske- och miljömyndigheterna samt av polisen, gränsbevakningsväsendet och försvarsmakten uppgifter om trafikmedel och deras position samt om trafik, för tullövervakning samt för tullbrottsbekämpning,

20) för lämnande av handräckning nödvändiga uppgifter av den myndighet som har begärt handräckning.

Förslagen lydelse

tillståndsregister de uppgifter som behövs för påförande av påföljdsavgift för transportör enligt 179 § i utlänningslagen och för tullövervakning samt för tullbrottsbekämpning,

17) ur det fartygsregister, register över fartyg under byggnad och historikregister som avses i fartygsregisterlagen (512/1993) sådana uppgifter om fartyg samt om ägare och innehavare av fartyg som behövs för uppdrag som Tullen sköter enligt lagen om sjöfartsskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet, för påförande av påföljdsavgift för transportör enligt 179 § i utlänningslagen, för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning,

18) ur det luftfartygsregister som avses i luftfartslagen (864/2014) sådana uppgifter om luftfartyg samt om innehavare och ägare av luftfartyg som behövs för påförande av påföljdsavgift för transportör enligt 179 § i utlänningslagen, för tullövervakning, beskattning och indrivning samt för tullbrottsbekämpning,

19) av trafik-, fiske- och miljömyndigheterna samt av polisen, gränsbevakningsväsendet och försvarsmakten uppgifter om fordon och deras position samt om trafik, för tullövervakning samt för tullbrottsbekämpning,

20) för lämnande av handräckning nödvändiga uppgifter av den myndighet som har begärt handräckning,

21) ur *regionförvaltningsverkets register för övervakning av penningtvätt de uppgifter om den registrerade jämte identifieringsuppgifter som behövs för tullövervakning och tullbrottsbekämpning.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

26.

Lag

om ändring av 12 § i lagen om gräsrotsfinansiering

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 12 § 1 mom. i lagen om gräsrotsfinansiering (734/2016) som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

12 §

12 §

Kundkontroll

Kundkontroll

Bestämmelser om kundkontroll finns i lagen om förhindrande *och utredning* av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008).

Bestämmelser om kundkontroll finns i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

27.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om advokater

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om advokater (496/1958) 6 § 1 mom., sådant det lyder i lag 697/2004, som följer:

Gällande lydelse

Förslagen lydelse

6 §

6 §

Advokatföreningens styrelse skall se till att advokaterna när de uppträder inför domstol eller någon annan myndighet samt även i sin övriga verksamhet uppfyller sina förpliktelser. En advokat är skyldig att lämna styrelsen de uppgifter som behövs för denna tillsyn. En advokat skall även tillåta en person som har förordnats av styrelsen att göra inspektioner i hans eller hennes byrå, när styrelsen finner att det är nödvändigt för tillsynen, och härvid visa de handlingar som skall granskas vid inspektionen. En styrelsemedlem och den som genomför en inspektion får inte obehörigen röja sekretessbelagda uppgifter som de har fått kännedom om i samband med tillsynen.

Advokatföreningens styrelse ska se till att advokaterna när de uppträder inför domstol eller någon annan myndighet samt även i sin övriga verksamhet uppfyller sina förpliktelser. *Advokatföreningens styrelse ska för regionförvaltningsverket göra framställning om ordningsavgift, offentlig varning och påföljdavgift enligt 8 kap 10 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).* En advokat är skyldig att ge styrelsen de uppgifter som behövs för denna tillsyn. En advokat ska även tillåta en person som har förordnats av styrelsen att göra inspektioner i hans eller hennes byrå, om styrelsen finner att det är nödvändigt för tillsynen, och härvid visa de handlingar som ska granskas vid inspektionen. En styrelsemedlem och den som genomför en inspektion får inte obehörigen röja sekretessbelagda uppgifter som de har fått kännedom om i samband med tillsynen.

Denna lag träder i kraft den 20 .